

Det norske Arbeiderpartis 59. ordinære landsmøte 8. – 10. november 2002 i Oslo Kongressenter, Folkets Hus.

DAG 1, Fredag 8. november 2002:

Dagsordens sak 1; Åpning

Landsmøtet startet kl 1300.

Thorbjørn Jagland: Partifeller, kjære landsmøte. Jeg skal egentlig nå bare introdusere bandet DDE som åpner landsmøtet. Deretter sier jeg minneordene over de som er gått bort og foretar konstitueringen av møtet. Til slutt så holder jeg min åpningstale. Velkommen til alle gjester og delegater. Jeg tror vi alle får en positiv overraskelse. Arbeiderpartiet er på sitt beste når vi nå må samle oss. Ant then it gives me a great pleasure to welcome all the international gusests, particulary the one from Simbabwe. Our friends there fighting against racisme. Whether it is excersised of white or black people, this is true soscialisme. You are representing movement of democratic change in Simbabwe. I know that your friends are fighting a very difficult and dangerous cause. Some have already paid their lives for freedom and democracy. Your movement may be expelled to morrow from your country. I want you to now that you can rely on our solidarity. Whether you are in excile or in Simbabwe. This is our tradition: To find shelter for those who are fighting for freedom and democracy. I want you to stand up and represent all the international guests at our congress. Are you here? And what is more appropriate than to introduce and give the floor to DDE, who is indeed convain values, which we need. Hva er mer passende enn nå å gi scenen til DDE som synger om verdier som vi alle trenger. Velkommen til alle.

Landsmøte åpnet med et kulturelle program ved D.D.E som sørget for en varm og stilriktig åpning. Bjarne Brøndbo dro til med de kjente låtene: "Det umulige e mulig", "Vinsjan på kaia" og "By'n æ bor i". Bjarne introduserte også en "ny arbeidersang", med tekst av Carl Jeppesen, en av partiets tidligere ledere. Samt flere ekstranumre før Thorbjørn Jagland takket de medvirkende og overrakte en langstilket rose til hver.

Bjarne, DDE: Tusen takk. Bare så det ikke skal være noen tvil, så har det vært gjentatte henvendelser til meg, men jeg stiller ikke som nestleder kandidat.

Dere har kanskje lagt merke til, you've maybe noticed, at vi har, that we have, vi fortsetter på norsk: vi har feiret 10-årsjumileum i hele år, og vi holdt på å glemme det helt til vi var i Kirkenes i fjor høst og spilte konsert . Og da var vi påmint at det var faktisk gått ti år. Vi satt da på Rica Hotell i Kirkenes og skulle spise middag før konserten om kvelden. Og så mens vi sitter og venter på maten, så kommer det ei lita jente bort til bordet. Hun går rett bort til meg og sier: "Kan æ få autografen dokkers?". Ja, selvfølgelig, sa jeg. Hun hadde med seg penn og

lapp, og vi skrev og vi sendte lappen rundt bordet. Hun sprang ut av restauranten, glad og lykkelig. Hun hadde fått autografen til selveste DDE, ikke sant. Flirer dere av det? Det var ikke noe, det skulle ikke være noe artig det da. Også 5 minutter etterpå kommer den samme jenta tilbake inn i restauranten. Og da drar hun med seg en liten guttunge som ikke var interessert i dette her i det hele tatt, i tillegg til at han var veldig sjenert. Og får rett bort til bordet og bort til meg, og så sier hun: "Han trodde ikke at dere var DDE". Nehei, sa jeg og gliset litt, bøyde meg ned, og så tenkte jeg: Drittunge! Jeg sa jo ikke det da, jeg bare tenkte det, ikke sant. Og så sier jeg til guten: Jasså, trodde ikke du at vi var DDE du da? Nei. Men hvorfor trodde du ikke at vi var DDE da? Da tok han hoftefeste sånn og kikket etter tur. Og så sa han: "Næh! Jeg trodde DDE var ungdommer!" Så sånn kan det gå.

Bjarne, DDE: Får jeg ordet bare en siste gang. Bare: Vi har en ny sang på den derre samleplata våres. Det kom en bak her og sa: "Kan dere ikke ta den. Vi er alle sammen i samme båt. Men vi har vært litt ute av kurs.". Takk for oss. Det har vært kjempetrivelig!

Thorbjørn Jagland: Jeg ser her på den teksten som ikke har vært framført før, så står det faktisk at det er tekst av Carl Jeppesen. Og jeg må tro at det er en av mine forgjengere. Og Carl Jeppesen, han kom jo som Kong Haakon fra Danmark, og de snakket en god delegat med hverandre. En gang skal Kong Haakon ha sagt til Jeppesen: "De i har jammen gjort det godt her i landet, DE, Jeppesen." "Takk i like måte, deres Majestet" sa Jeppesen. Og jeg må jo få si det samme til DDE. Og Bjarne, du skal ikke ta det så tungt at det ikke er noen som kjenner deg igjen. Gro Harlem Brundtland var en gang på valgturne i Finnmark. Og det var arrangert da et husbesøk i en samisk familie. Det skulle være en overraskelse. Og da var det en gammel kone som satt der da Gro kommer inn. Og det skulle liksom være en stor overraskelse. Og så ser denne samekona på Gro og sier: "Ko' faan du ligne på Gro Harlem Brundtland!" Bjarne, jeg har ett ønske. Og det er å bli fotografert sammen med deg og få autografen din.

Partifeller. Siden vi sist var samlet til landsmøte i Arbeiderpartiet har flere av våre sosialdemokratiske venner gått bort.

Politikeren, redaktøren, journalisten, forfatteren og kulturarbeideren Reidar Hirsti døde påskeaften 14. april 2001. En tydelig stemme i kultur- og samfunnsdebatten er blitt taus. Men Reidar vil leve videre gjennom sine tanker, sitt engasjement og sine betraktninger i det han har overlatt oss gjennom en ikke ubetydelig produksjon av bøker og artikler. Alt dette er både landets og ikke minst Nordkalottens felleseie.

Anne Kathrine Parow, Trondheims første kvinnelige ordfører er en av de mange dyktige lokalpolitikere vi har mistet siden sist. Hun hadde lang fartstid i partiet da hun døde brått og uventet 14. januar 2001, bare 62 år gammel.

Med Stein Ove Bergs bortgang har norsk arbeiderbevegelse mistet en av sine varmeste stemmer. Stein Ove Berg tekster og melodier tok opp tradisjonen fra den tidligere arbeiderdiktningen, men var samtidig forfriskende og nye. De hadde klart budskap og stor bærekraft. Slik var de kjærkommen tilvekst til de klassiske sangene. Nå er de selv for lengst blitt klassikere. Ingen arbeidersangbok er komplett uten sanger som Syng høyt, kamerater og Ta hverandre i handa og hold.

"Mang en bauta vil stå uten navn", heter det i en av hans arbeidersanger. Stein Ove Berg reiste sin egen bauta. Med engasjert og varm penn risset han navnet sitt inn blant de fremste av arbeiderbevegelsens kulturbærere.

Blant disse kulturbærere var også Alf Frotjolf, tidligere sjefssekretær i Arbeidernes Opplysningsforbund. Ved hans bortgang har den faglig- og politiske arbeiderbevegelse mistet en fornyer og fanebærer for opplysning og kultur. Under hans tid økte tillitsmannsskoleringen i innhold og omfang. Alf synliggjorde arbeiderkulturen og etterlater seg et stort tomrom.

Mange andre som har hatt en lang arbeidsdag for Arbeiderpartiet kunne ha vært nevnt. La Fredrik Hveding, den tidligere skogsarbeideren og gruvearbeideren som ble partisekretær i Nord-Trøndelag, være et symbol for dem. I 32 år var han partisekretær og organisasjonsbygger. Vi takker Fredrik for innsatsen i en lang arbeidsdag. Og vi takker for hans engasjement og ikke minst for hans ukuelige tro på partiet vårt.

La oss minnes alle med ett minutts stillhet.

Landsmøtet hadde 1 minutts stillhet til minne om de avdøde

Forsamlingen sang "De unge slekter". Forsanger var Vigdis Fossum, og på piano Thorbjørn Vikstedt.

Dagsordens punkt 2; Konstituering

a) Godkjenning av fullmaktene

Thorbjørn Jagland ga ordet til lederen av beretnings- og fullmaktskomiteens, Vigdis Ravnøy som la frem innstillingen

Vigdis Ravnøy: Leder, Landsmøtet. Fullmakts- og beretterkomiteen ble oppnevnt av sentralstyret i møtet 28.10. 2002 i overensstemmelse med partiets lover § 6 pkt. 4. Komiteen fikk følgende sammensetning:

Vigdis Ravnøy	Hordaland	leder
Audun Tron	Oppland	
Bergljot Ree Hognestad	Østfold	
Svein Bjørn Aasnes	Partikontoret	sekretær

Fullmaktskomiteen har i møte den 7. november 2002 kontrollert fullmaktene i henhold til landsstyrets vedtak i møte 7. og 8. mars 2002 om fordeling av landsmøtorepresentantene, som er foretatt i overensstemmelse med partiets lover, paragraf 6, punkt 2.

Videre har komiteen gjennomgått fullmaktene som er sendt inn av fylkespartiene, slik partiets lover, paragraf 6, punkt 4 bestemmer.

Ved åpningen av det 59. ordinære Landsmøtet var det møtt frem 298 representanter med stemmerett av i alt 300 representanter. Derav 32 vararepresentanter.

Følgende representanter var ikke møtt fram ved åpningen kl. 13.00:

087 Marit Gilleberg, Hedmark, tiltrer møtet kl. 14.00.

200 Knut O. Aarethun, Sogn og Fjordane kommer kl. 16.00.

Alle fylkespartiene har oppfylt kvoteringsbestemmelsene.

Oslo, 7. november 2002

Undertegnet fullmaktskomiteen

Vedtak: Fullmaktskomiteens innstilling enstemmig ble godkjent.

b) Godkjenning av innkallingen

Innkalling til det 59. ordinære landsmøte av 2. april 2002 ble tatt opp til godkjenning.

Vedtak: Enstemmig godkjent.

c) Godkjenning av sakslista

Saklisten som også var sendt ut ble tatt opp til godkjenning.

Følgende forslag til sakslite ble tatt opp til godkjenning:

1. Åpning
2. Konstituering
 - a) Godkjenning av fullmaktene
 - b) Godkjenning av innkallingen
 - c) Godkjenning av saklista
 - d) Godkjenning av arbeidsordningen
 - e) Valg av ordstyrere, sekretærer og komiteer
3. Innstilling om Beretningen
4. Fremlegg av godkjente årsregnskaper for perioden.
5. Fremlegg av revisjonsberetninger og kontrollkomiteens beretninger.
6. Innkomne forslag
7. Lovendringer
8. Arbeidet i "Dialogforum"
9. Kommune/fylkestingsvalget 2003, programkomiteens innstilling
10. Redaksjonskomiteenes innstillinger
11. Valg
12. Avslutning

Vedtak: Enstemmig godkjent.

d) Godkjenning av arbeidsordningen

Landsmøtet er åpent for presse og etermedier. Partimedlemmer har adgang til å følge forhandlingene fra tilhørerplass mot framvising av spesielt adgangskort.

Etter innstilling fra Landsstyret fastlegger Landsmøtet selv planen for gjennomføring av møtet jfr. vedtatt sakslite og kjøreplan.

Det velges fire ordstyrere som vekselvis etter avtale seg i mellom leder landsmøtets forhandlinger. Ønsker den fungerende ordstyrer ordet i debatten, skal vedkommende overlate ordstyrerplassen til en av de andre ordstyrerne.

Til å føre forhandlingsprotokollen velges fire sekretærer. I protokollen skal innføres de saker som behandles, alle forslag som framsettes og de beslutninger som fattes med angivelse av antall stemmer for og i mot når det foretas opptelling.

Forhandlingsprotokollen fra Landsmøtet godkjennes av Sentralstyret etter innstilling fra partikontoret.

Representantene har rett til å ta ordet to ganger i samme sak, med henholdsvis fem og tre minutters taletid.

Ordstyrerne har rett til å fremme forslag om begrenset taletid og forslag om strek med de inntegnede talere. Det skal skje når det er nødvendig for å holde vedtatte tidsrammer. Det forutsettes at vedtak om begrensning av taletiden - så lang råd er - innebærer at de representanter som står på talerlista får samme tid til disposisjon. Representanter som forlanger ordet til arbeidsordningen gis inntil ett minutt taletid til den enkelte sak.

Alle forslag skal framlegges skriftlig til ordstyrerne og være undertegnet med forslagsstillerens representantnummer, navn og fylke. Etter at det er vedtatt strek kan ikke nye forslag framsettes eller allerede framsatte forslag trekkes.

Dersom noen krever det skal valgene foregå ved skriftlig avstemning. Andre avstemninger foregår ordinært ved håndsopprekking. Landsmøtet kan imidlertid beslutte at en avstemning skal foregå ved navneopprop. I slike tilfeller skal den enkelte representants stemmegivning innføres i protokollen.

Vedtak: Enstemmig godkjent.

e) Valg av møtedirigenter, sekretærer og komiteer

Forslag fra landsstyret er følgende:

Dirigenter:

Jørgen Kosmo	Vestfold
Gunn Karin Gjøl	Sør-Trøndelag
Bjarne Ugland	Vest-Agder
Ann-Marit Sæbønes	Oslo, landsstyret

Sekretærer:

Gunda Johansen	Troms
Stig Klomsten	Sør-Trøndelag
Jørgen Olsen	Hedmark
Mette Ofstad	Telemark

Vedtak: Enstemmig valgt.

Redaksjonskomité for programmet:

Dag Terje Andersen	Vestfold, leder
Merethe Storødegård	Nord-Trøndelag
Kjell Bjørndalen	Sentralstyret
Anne Strifeldt	Finnmark

Per Rune Henriksen	Hordaland, landsstyret
Arne Øren	Østfold
Ragnar Nordgreen	Oppland
Karita Bekkemellem Orheim	Kvinnepolitisk styre
Gry Larsen	AUF

Vedtak: Enstemmig valgt.

Redaksjonskomité andre saker:

Hill-Marta Solberg	Sentralstyret, leder
Anette Trettebergstuen	Hedmark
Ketil Rønning	Nordland
Melvin Steinsvoll	Møre og Romsdal
Nina Mjøberg	Buskerud, landsstyret
Synnøve Søndergaard	Troms, landsstyret
Jan Böhler	Oslo, landsstyret
Karen Irene Stangeland	Kvinnepolitisk styre
Eirik Øwre Thorshaug	AUF

Vedtak: Enstemmig valgt.

Redaksjonskomité for organisasjonssaker:

Jørund Ruud	Telemark, leder
Gunvor A. Sunde	Sogn og Fjordane
Jone Handeland	Rogaland
Hans Marius Johnsen	Akershus
Laila Øygarden	Aust-Agder
Rita Ottervik	Sør-Trøndelag
Kjell Idar Juvik	Nordland
Karin Yrvin	Kvinnepolitisk styre
Geir Waage	AUF

Vedtak: Enstemmig valgt.

Thorbjørn Jagland, åpningstale: Da må vi anse møtet for ordentlig konstituert. Partifeller, la meg si noen ord ved åpningen. Og det kan hende at talen blir litt lenger enn det som er vanlig, men jeg skal ikke holde på så lenge som en sekretær i det kinesiske kommunistpartiet en gang gjorde. Han holdt på og holdt på og salen tømtes etter hvert. Og det ble færre og færre igjen. Og til slutt var det bare én igjen. Men han fortsatte å lese opp sentralkomiteens manuskript. Og når han var ferdig, så gikk han ned og sa at det var jammen bra du ble sittende. Du skal bli forfremmet i partiet. Så sa han: ”Du skjønner, at jeg måtte, fordi at jeg var andre taler.”. Men ved åpningen av Landsmøtet, så vil jeg etter 25 år i Sentralstyret gjøre et lite tilbakeblikk og se litt inn i framtida.

Da jeg kom inn på partikontoret som internasjonal sekretær og utredningssekretær i 1981 var det fortsatt kald krig og terrorbalanse. Med Berlinmurens fall noen år senere, var en epoke over og to verdenskriger ble avsluttet. Og Berlinmurens fall skapte som vi husker en utrolig optimisme. Og hvem kunne da tro at det nye årtusen begynner på en så dramatisk måte som det vi nå ser. Konflikten mellom vesten og muslimer ble plutselig synlig. Terrorbalansen ble paradoksalt avløst av global terror fordi islam ekstremister erklærte vesten hellig krig. Og

fordi den amerikanske president svarte med korstog. Og til tross for at globaliseringen skulle bringe kulturer og land nærmere sammen, forskanser nå regioner og religioner seg bak sine egne forestillinger om seg selv og andre. Og dette, partifeller, er kanskje det farligste i dagens situasjon, og vi som sosialdemokrater må ikke gå i den fella.

Hvorfor skjer dette? Jeg vil ta dere med på en liten reise rundt i veden for å søke etter svaret. La oss dra til Midtøsten: Se for dere et hjem i en palestinsk flyktningeleir. Det mest i øyenfallende du ser når du kommer inn av døra, det er et fjernsynsapparat. Og oppå det fjernsynsapparatet står det et palestinsk flagg. Fjernsynsapparatet formidler den enorme avstanden i velstand og rikdom som vi har i vesten. Og den misere som de selv opplever, den tragedie som de selv opplever. Og flagget symboliserer drømmen om å komme ut av leirene og hjem. Hjem til et eget land. Det er denne fattigdomsbomben som nå eksploderer i Midtøsten. Over hele verden sitter folk i blikkskur og stråhytter. Alle har et fjernsynsapparat. Det er det eneste de har fått ut av globaliseringen. Ved siden av at dette er en stor menneskelig tragedie, utgjør denne fattigdommen den største trusselen mot menneskeheten. Og derfor den største oppgaven for sosialdemokratiet i dag: utrydde fattigdommen i verden.

Men fordi konflikten mellom palestinere og israelere er blitt større og mer uforsonlig, så degenererer også den politiske retorikken til de forenklede beskyldninger og tvinger oss alle inn i bestemte båser. Men følger man utviklingen nøye, så ser vi at det er to fløyer på hver side. Mange både på palestinsk og israelsk side står fortsatt bak Oslo-avtalen og vil opprette en palestinsk stat side om side med Israel. De er nå imidlertid skjøvet til side av begge sider av en radikal nasjonalisme.. I Israel representert ved Sharon som aldri har akseptert Oslo-avtalen, som aldri har akseptert at de okkuperte områdene er okkupert. På palestinsk-arabisk side har de fått overtaket som har hele tiden hatt utslettelse av staten Israel som mål. Derfor gjør de sitt beste for å undergrave de palestinske myndighetene. Og det er de i ferd med å klare, og de har økende oppslutning. Og denne terroren som for meste styres av Hizbolla og Hamas. Hizbolla - som Syria og Iran står bak, oppnår det de vil: å knuse fredsbevegelsen i Israel fordi de har som mål å utslutte staten Israel. Og slik har denne fundamentalismen på begge sider klart å drepe fredsprosessen med store konsekvenser for hele verdenssamfunnet.

La oss dra til Gulfen. Hvis dere reiser til Saudi-Arabias hovedstad Riad så vil dere oppdage noe som man først tenker over når man kommer dit. Nemlig det at man ikke har trodd på det man har lest om. At hver fredag så halshogges det mennesker, og det kappes av bein og armer ettersom hva man har gjort på torget, til applaus fra befolkningen. Kvinnene har ikke lov til å kjøre bil, har ikke lov til å jobbe, har ikke lov til å gå ut på gaten. Også oppdager du at det er sant. Det er sant! Dette skjer i det 21. århundre.

Og hva verre er: Mens kongen brukte en milliard kroner på sommerferien i år, så lever befolkningen i en utrolig fattigdom og undertrykkelse. Oljeinteressene i landet har blokkert den sosiale utviklingen og skapt et samfunn som beveger seg på to plan. Med ett bein i den globale kapitalismen og et annet i middelalderen. Og terroren springer ut av denne situasjonen.

Men over hele Midtøsten er situasjonen den samme. FNs utviklingsprogram har lagt fram en rapport nylig som sier at disse landene er lavest på en indeks over demokrati og menneskerettigheter. Landene bruker minst penger på forskning og utdanning. Og dere, vær klar over én ting: De har ikke en aldrende befolkning som oss. Det blir flere og flere unge mennesker. Over alt finnes det et økende antall unge mennesker uten utdanning, uten jobb, uten håp. Desperate ungdommer. Og nettopp derfor må jeg advare mot denne gjengse

oppfatningen og måten å undervurdere deres nasjonale følelser på. Som sosialister er det vår plikt å vise dem at vi kan se verden også fra deres synspunkt.

Når det i vesten snakkes om korstog, så kan man ikke la være å tenke på korstogenes betydning for araberne. Det er sant at de arabiske landene har holdt palestinerne som forhandlingskort i alle år, og egentlig ikke gjort mye for dem. Men for den arabiske befolkning overskygges dette av det faktum at den israelske okkupasjonen er inne i det fjerde tiåret i strid med internasjonal rett. Og videre, at okkupasjonen får fortsette, mens man krever maktbruk mot Irak, ikke bare for å bli kvitt masseødelegelsesvåpen, men også for å få vekk Saddam Hussein, som jeg også gjerne skulle bli kvitt. Og dere også. Men det er klart det at når man skal ha med disse landene som ikke er et hår bedre i menneskerettigheter, for å bli kvitt det regimet, så skjønner ikke den arabiske befolkning og ungdommen i de arabiske landene noe som helst. Og derfor solidariseres det.

Og her kommer jeg til det viktigste poenget. Nemlig at konflikten mellom palestinere og israelere holder hele denne verdens i en form for stillstand - som fører til underutvikling. Lederne i de arabiske landene kan kanalisere frustrasjonen i befolkningen mot Israel i stedet for å svare på den selv. Og Israel synker mer og mer ned i en krigsøkonomi. Hvert 4. barn lever nå under fattigdomsgrensen fordi pengene går til krig og okkupere vestbredden.

Fred kunne bane veien for en ny situasjon. Akkurat som Berlin-murens fall førte til en revolusjon over store deler av Europa, vil freden kunne skape en sosial revolusjon i Midtøsten. Konflikten mellom israelere og palestinere er en barriere mot forandringer akkurat som Berlin-muren var en barriere for forandring i Europa i sin tid, på vårt eget kontinent. Skal man få bukt med terroren, må man skape fred mellom palestinere og israelere i stedet for å starte enda en ny krig i dette området. kirker og synagoger.

Kan konflikten i Midtøsten forklare volden i Indonesia? Nei, ikke direkte, men den springer ut av det samme: Sammenbruddet av de gamle ideologiske motsetninger fra den kalde krigen skapte behov for nye identiteter og lagde nye skillelinjer. Nå ble etnisk tilhørighet og religion samlingspunktene – mot moderniteten og globaliseringen. Siden fattige mennesker ikke har fått noe ut av globaliseringen og ser den moderne verdens symboler bare i form av skyskrapere og store biler, som de aldri kommer i nærheten av, så søker noen av dem til folk som med vold vil stanse det som de kaller ”vestens globalisering”.

De globale informasjonsstrømmene sprer slike ideer fra kontinent til kontinent. Det som har samlet den muslimske delen av verden, og det er tross alt 1 milliard mennesker, det har vært palestinernes situasjon, okkupasjonen av deres jord og muslimenes tredje helligste moske i Jerusalem.

Så akkurat som Berlin-muren var grensen over alle grenser – grensen som ikke bare delte Tyskland i to, men som delte Europa i to og som delte en hel verden i to – er konflikten mellom israelere og palestinere konflikten i dag over alle konflikter – konflikten som deler en hel verden i to og skaper et dypt og ulykkelig skisma mellom vesten og Islam. Dette må vi overvinne hvis freden skal bevares.

Arbeiderpartiet har helt fra begynnelsen støttet at vi måtte stå opp mot terrorismen. Det finnes ingen mulighet for ettergivenhet. Men dette er ikke det samme som å gå til krig i alle situasjoner. Krig er siste utvei.

Norge har arbeidet for enighet i Sikkerhetsrådet, og nå ser du ut til at vi får det. Og at Irak får seg forelagt klare betingelser for våpeninspektørenes arbeid. Og det er viktig at Sikkerhetsrådet har styringen, og at det ikke er noen automatikk i bruk av makt. Norge kan ikke støtte noe tiltak uten mandat fra Sikkerhetsrådet. Men vi kan hekke ikke sette oss utenfor sikkerhetsrådets vedtak. Vi må jo være de første til å underlegge oss Sikkerhetsrådet. Og ikke gjøre som noen andre vill. Bare ta de vedtakene som man selv ønsker. Og samtidig må Norge presse på for at det tas et nytt grep i konflikten mellom israelere og palestinere. Grunnprinsippene for dette må rett og slett være: Det kan ikke bli fred uten at palestinerne får frihet. Men det kan heller ikke bli fred uten at Israel får sikkerhet. Det siste må man jo skjønne når man ser på hele historien. Og de voldelige omgivelsene man har hatt de ri tiår eter tiår.

Er Oslo-avtalen død, spør mange? Nei, den førte til at de to partene har anerkjent hverandre. Som følge av dette ble det opprettet de palestinske myndigheter som skulle overta de okkuperte områdene etter hvert som de israelske myndighetene trakk seg ut.

Dette kan aldri legges dødt. Man kan ikke skru klokka tilbake. Men Oslo-prosessen er død. Den skrittvis veien mot en palestinsk stat har ikke vært vellykket.

I vår var Sosialistinternasjonalen samlet til møte i Madrid. Shimon Peres og Jassir Arafat ba på dette møte meg som leder av Internasjonalens Midtøstenkomite om å lage en fredsplan som alle tre medlemspartier i Internasjonalen: Israels Meretz, som var Israels SV, Israels Arbeiderparti og Fatah kunne godta på rådsmøtet i C noen uker senere. Jeg la på bakgrunn av konsultasjoner med ledelsene i alle tre partier fram følgende:

Jeg grep fatt i den ene svakheten ved Oslo-prosessen: Fordi den skrittvis veien mot fred ikke har lyktes, må man raskt innkalle til en internasjonal konferanse som starter opp igjen forhandlingene. Og disse forhandlingene må begynne med å opprette en palestinsk stat slik at det er to likeverdige parter som forhandler med hverandre.

Staten må etableres på Vestbredden og Gaza og ha Øst-Jerusalem som hovedstad.

Det andre som ikke fungerte med Oslo-prosessen, var at det ble forutsatt at de to parter skulle komme fram til en løsning seg imellom uten internasjonal innblanding. Israel har hele tiden motsatt seg internasjonale løsninger. Men ledelsen i Arbeiderpartiet gikk på dette møtet oppsiktsvekkende nok inn for følgende:

At det internasjonale samfunn må overvåke framtidige forhandlinger.

At det internasjonale samfunn må garantere en framtidig grense mellom de to stater gjennom utplassering av en robust internasjonal militær styrke.

At Jerusalem må være hovedstad for begge stater med en internasjonal status.

At det internasjonale samfunn må ta det hele og fulle ansvaret for flyktningenes videre skjebne basert på en avtale de to partene kommer fram til. Og vårt forslag om å opprette et fond under Sikkerhetsrådet for å finansiere dette fikk full tilslutning.

Alt dette sluttet ledelsen i disse 3 partiene seg til på møtet i Casablanca.

Jeg var også med i den fem manns store internasjonale komiteen som President Clinton og Generalsekretær Kofi Annan opprettet for å komme med anbefalinger om hvordan man skulle komme til forhandlingsbordet. Vi pekte på to viktige tillitsskapende tiltak:

1. Bosettingene må stoppes. Israel må forstå hvor provoserende det er at det hver eneste dag tas land fra palestinerne – i strid med internasjonal rett. I strid med Oslo-avtalen.
2. Terroren må stoppes.

Vi har den siste tiden opplevd bombeangrepet i Helsingfors, som ikke var en politisk terror, men som allikevel var terror. Gisselaksjonen i teateret i Moskva og den forferdelige terroren på Bali. Plutselig kom denne terror nærmere inn på oss. Jeg tror rett og slett fordi Helsingfors er nærmere Oslo, fordi vi i Moskva fikk se hvordan det vil si å være gissel inne i et teater, vi så det nærmest på fjernsyn. Ikke bare se de døde etterpå. Og fordi på Bali befant det seg nordmenn. Da ble slike hendelser ikke lenger en vanlig foreteelse slik terrorangrepene mot Israel dessverre er blitt. Flimmer på fjernsynsskjermen nesten hver eneste kveld.

Det er, dere, nødvendig at vi forstår terrorens røtter, men det er også nødvendig å forstå terrorens virkninger. Hva den med mennesker. Og vi må ikke sove. Vi må forstå at terroren rykker stadig nærmere inn på oss og at vi må ta et politisk ansvar for å få bukt med den. Dette gjelder vår framtid.

Jeg håper virkelig at Landsmøtet står bak den linje som Arbeiderpartiet har hatt og jeg som leder har stått for på vegne av det internasjonale samfunn gjennom Mitchel-komiteen og på vegne av den internasjonale sosialistiske bevegelse. Den er mer radikal enn høylydt retorikk. Vi har klart å opprettholde dialog selv under de vanskeligste omstendigheter som for eksempel på møtet i Casablanca – på et tidspunkt da ingen andre var i stand til å bringe de to parter sammen. Nå har det israelske Arbeiderparti trukket seg ut av regjeringen. Byggingen av et fredsalternativ kan starte i Israel. Da skjønner man hvor viktig det har vært at vi har klart å bevare kontakten mellom partene – som kan få ny betydning dersom fredsalternativet ser dagens lys i Israel. Dialog er det eneste alternativ i Midtøsten.

Og hva kan Norge gjøre nå? Jo, regjeringen kan utplassere mer norsk personell i de okkuperte områdene. Den kan oppfordre hjelpeorganisasjonene og andre til å øke sin tilstedeværelse og få andre til å gjøre det samme. For å hjelpe de palestinske myndigheter til å bygge opp igjen og reformere seg selv, og for å demonstrere at dette landet ikke skal kunne okkuperes på varig basis. Da må man i så fall også kaste ut det internasjonale samfunn. Så langt er det kommet. At vi faktisk er nødt til å gå til et skritt etter min oppfatning.

La oss dra til Asia. Husker dere båten Tampa for litt over et år siden i Stillehavet? Den hadde 400 afghanske flyktninger om bord. Grunnen til at det var så viktig for australske myndigheter at disse kom til australsk havn, det var at australsk regjering de visste at det var ikke bare 400 afghanske flyktninger det dreide seg om. Det befant seg og befinner seg 4 millioner afghanske flyktninger rundt Stillehavet som vill ta sjansen på å komme seg over havet. Til frihet.

Og nå vil jeg snakke mer om vann. Himalaya, som også ligger i Asia, har verdens tredje største is og snømasser, etter de vi finner på Grønland og i Antarktis. Disse is- og snømassene er utgangspunktet for verdens største elver, Yangste, Den gule elv, Tanges, Ganges. Og disse

is- og snømassene i Himalaya, altså de tredje største, begynner nå å smelte, antakelig som følge av klimaendringene. Hvis dette fortsetter vil vannstanden i disse elvene begynne å øke. Langs disse elvene bor det hundrevis av millioner mennesker som dyrker sin ris. Og de vil bli drevet på flukt inn til allerede overfylte byer. Og har dere partifeller, hørt om de svarte skyene over Asia? De ligger som et mørkt teppe over alle de store byene i Asia, av forurensinger som skygger for sola for hundrevis av millioner fattige mennesker. Og nye millioner vil bli drevet på flukt inn under disse svarte skyene som følge av klimaendringene.

La oss dra tilbake til Midtøsten. Det motsatte. Elven Eufrat renner fra Tyrkia og ned i Syria. Tyrkia og Syria har planer om damanlegg og irrigasjonsanlegg som vil kreve en og enhalvgang mer vann enn det Eufrat har. Det er en større kime til krig enn oljen. Vannet.

For lite vann et sted og for mye vann et annet sted: En klode i ubalanse. Svarte skyer. Terror. Mennesker på flukt. Aids som fører til at nesten hele generasjoner blir utryddet i Afrika. Det nye århundre begynner på en utrolig dramatisk måte.

Dette ulykkelige kaoset står i en enormkontrast til Europa hvor det integrerte markedet i fellesskapets navn har skapt en helt ny orden på det gamle kontinentet vårt, med åpne grenser, felles institusjoner og felles valuta. Og nå utvides velferds- og sikkerhetssonen sør-østover. Og fordi EU ikke vil åpne forhandlinger med nye land hvis de ikke tilpasser seg europeiske standarder når det gjelder demokrati- og menneskerettigheter, så utvides også demokratisjonen sør-østover. . Slik fikk blant annet sigøyerne sine rettigheter inn i lovverket i flere av søkerlandene. Ungarerne i Transylvania har fått politiske og kulturelle rettigheter. Tyrkia har opphevet dødsstraffen og innført rettigheter for kurderne. Tyrkia - landet som ligger mellom Asia og Europa og som er broen mellom islam og kristendommen. I Tyrkia så vant nettopp et parti med sterke røtter i islam valget. På et sosialt program. Og de understreker sterkere enn de andre partiene at Tyrkia må komme med i EU. Dette kan virkelig vise seg å være av historisk betydning for hele verden. Og når det gjelder Midtøsten: Det finnes ikke noe annet alternativ for Midtøsten enn å gjøre det samme som i Europa: Rive grensene, begynne å handle med hverandre, handle, veve landene inn i et forpliktene samarbeid i stedet for å kjempe om territoriet. Og vi vet at landene rundt Middelhavet – Magreb-landene – ønsker en nærmere tilknytning til EU, og med Tyrkia som medlem vil vi om noen tiår kunne få en sammenhengende sone av sikkerhet og samarbeid fra Nord-Afrika til Barentshavet. Dette er noe å kjempe for, dere.

Det ligger heller ikke å få nødvendige forandringer i verden uten at vi nå får et sterkere Europa. Se på realitetene: EU-landene kjempet for en sterkest mulig Kyoto-avtale. USA har sagt nei til å undertegne den. Men kampen mot klimaproblemene kan ikke vinnes uten at USA snur. Rett og slett fordi landet står for 25% av CO₂-utslippene. Og vi kan ikke få USA til å snu uten et sterkt Europa. Men USA må snu.

Et annet eksempel: EU kjempet sammen med oss for å få etablert den internasjonale straffedomstolen. USA har ikke sluttet seg til. Jeg var på Balkan for et par uker siden. I Kroatia sa de at USA krever av oss at vi skal nå utlevere flere til domstolen i Haag. Men de vil ikke selv underlegge seg den internasjonale straffedomstolen. Hvorfor kommer de da med slike krav? Og ser dere ikke at dette bare øker på nasjonalismen på Balkan. Selvfølgelig gjør det det! Men her ser dere også forskjellen mellom Europa og USA. Et Europa som ønsker å bygge globale overnasjonale ordninger, og et USA som vil bruke FN, men bare dersom det er til hjelp for deres egen politikk. Det er ikke tvil om hvor vi befinner oss i dette bildet.

Et tredje eksempel, og kanskje det viktigste: På toppmøtet i Johannesburg nylig, så tok Frankrikes president Chaque Chirac, han er jo ikke sosialist engang, men han tok til orde for å beskutte det han kalte gevinsten av globaliseringen for å overføre til de fattige landene. Valutatransaksjoner, flyreiser, informasjonsstrømmer for å nevne noe. Det er bare fra Europa slike tanker kommer. Og vi må stå sammen med dem for at de skal bli vikelighet i morgen.

Ingenting forklarer bedre hvor viktig dette er enn vår egen historie da vi i forrige århundre gikk fra forsorg og veldedighet til velferdsstat gjennom beskatning av de som hadde mye for å gi til dem som hadde lite. Dermed fikk vi en rettferdig samfunnsstruktur, rett og slett ved å sette fattige menneske i sentrum av økonomi og politikk i stedet for å være objekt for veldedighet. Det er dette vi må gjøre på det globale plan: skape en rettferdig verdensordning. Det er ikke nok med bistand og veldedighet.

Hvor er Norge i dette bildet?

Problemet er nå at vi sitter klemt mellom begge uten reell mulighet til å påvirke. Vi har våre lusne petrodollar å dele ut, men det er det færre og færre som lar seg imponere ute når de vet at vårt oljefond nærmer oss 200 milliarder kroner. Og nå er Fremskrittspartiet på offensiven og vil redusere på det bidraget også.

Hva har skjedd i Norge? Jeg vil forklare nærmere, men først vil jeg at dere skal ha noe i bakhodet. Det jeg kommer til å si, betyr ikke at vi har gjort alt riktig, at jeg har tatt bare riktige beslutninger og at jeg ikke kan ha ordlagt meg på måter som jeg burde skjønne kunne bli misforstått og vrangtolket. Men den situasjonen som har oppstått i Norge nå er så alvorlig at det ikke nytter å løse politiske problemer med tabloide syndebukkeregister som pressen tvinger oss til å forholde oss med.

Når vi for andre gang på 10 år opplever at industrien flagger ut og at kommunene forgjeldes, som er den største trusselen for vårt folkestyre, i verdens rikeste land – så er dette så bemerkelsesverdig at det krever rett og slett en annen forklaring. Dette må bety at vi har fått en politisk kultur her i landet, et politisk underskudd som har ført til at vi ikke har klart å håndtere denne rikdommen.

Partiene på Stortinget har i årevis sloss om hvem som er mest godhjerta i noe jeg i hvert fall vil kalle en ren eventyrøkonomi hvor kappspisingen med trollet fører til at nasjonaløkonomien før eller siden sprekker. Resultatet kan sammenfattes i et eneste bilde: Murpussen faller av på skolene, Ullevål Universitetssykehus må kanskje si opp 500 ansatte. Og Industrien flytter ut. Og det er distriktene som taper mest. Offentlig fattigdom, en enrom privat rikdom. Avindustrialisering. Hvordan er det mulig i et så rikt land?

En av mine favoritter, et av de mest fascinerende mennesker i norsk historie, Thor Heyerdahl. Jeg har forresten gått inn i et styre for et nylig startet institutt, Thor Heyerdahlsinstituttet, for å bruke hans ideer og bære det videre. Han skrev en gang om den grenen han tilhørte, forskningen: "Nåtidens forskning er som folk uten ledere. Vi har tusenvis av forskere som graver opp hvert sitt fragment av sannheten, men hvor er de som jobber på tvers av fagprofesjonene, de som setter sammen bitene til et hele? De uteblir. I dag må du være en del av den hellige klanen, gå de andres vei, for å bli akseptert. Jeg vil utfordre klanen. Vi trenger en ny form for forskning, som arbeider på tvers, bygger opp og setter ting sammen."

Politikken er blitt slik Thor Heyerdahl sier forskningen er, bare på et mye lavere nivå, selvfølgelig, en helt annen kategori. Den består av enkeltsaker, fra dag til dag. Og ved hjelp av oljepenger har konkurransen mellom partiene vært satt i høysetet. Og mediene bidrar med sin personfokusering, meningsmålinger og anonymt sladder der politikken i Norge er blitt noe destruktivt, i alle fall ikke noe som fører til helhet og langsiktighet. Og etter mange år med denne kulturen, så oppdager vi plutselig at kostnadene er blitt for høye, renten er drevet opp og valutakursen går i taket slik at det ikke blir mulig å drive konkurranseutsatt industri i landet.

Jeg vil forklare nærmere med utgangspunkt i mitt eget liv: Jeg er sønn av vanlige arbeidere. Arbeiderpartiet ga oss den stolthet og verdighet arbeiderne fortjente. Derfor har Arbeiderpartiet alltid vært mitt parti. Det som vi ikke har langt nok framme i bevisstheten i dag, er at Arbeiderpartiet aldri ble et parti som ville avskaffe kapitalismen. Tvert i mot, det var det vi som forhindret at kapitalismen spiste seg selv opp, slik som Karl Marx beskrev, profetisk. Borgerskapet nektet å dele overskuddet i industrisamfunnet med oss. Og hadde det ikke vært for at vi var mange nok til å kunne overta flertallet på Stortinget, så hadde vi fortsatt stått der med lua i handa end ai dag. Og borgerskapet hadde stått hjelpeløse og sett på at kapitalismen ødela seg selv. Men vi plasserte proletaren i sentrum av økonomi og politikk og satte klassesamfunnet tilside. Det var da det norske industrieventyr virkelig tok av og velferdsamfunnet kunne bygges på grunnlag av verdiskapning. Da kunne vi ta i bruk kapitalen og markedet i et samspill med arbeidsfolket og staten. Vi brakte Norge så nært det klasseløse samfunn som noen har klart å komme – med hellige, alminnelige stemmesedler.

Det vi ser er at når Arbeiderpartiet ikke er der til å skape denne organiske sammenbinding mellom kapitalen, arbeidet og staten, så ødelegger kapitalismen seg selv. Fordi det oppstår et politisk underskudd – mangel på politisk styring. Og vi ser det jo så klart i USA hvordan kapitalismen spiser seg selv opp. Enron-skandalen og mye annet. Og hver gang vi slipper tøylene løs, går det galt. Det skjedde på 80-tallet. Det skjer igjen. Kapitalismen må tøyles, men kapitalen må brukes i et samarbeid med lønnstakerne og staten for å skape industri vi kan leve av. Og her har vi Arbeiderpartiets viktigste bidrag til historien og til framtida.

Se på hva som skjedde. Gro Harlem Brundtland tok opp igjen det arbeidet som partiet under Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli, Reiulf Steen og Odvar Nordli hadde drevet. Men de nye internasjonale rammebetingelsene krevde imidlertid noe annet og noe mer av oss enn på 50, 60 og 70-tallet. Solidaritetsalternativet ble skapt, som en ny modell for å få industrien igjen på beina. Unik i verden. Og det virket. Arbeidsledigheten gikk ned, industrisysselettingen vokste. Og derfor kunne vi ansette flere i offentlig sektor. 100 000 flere i offentlig sektor. 40.000 nye industriarbeidsplasser, ved hjelp av noe så enkelt som å dele og samarbeide.

Men så skjedde det noe av stor historisk interesse. De som hadde holdt seg i ro, hadde latt Arbeiderpartiet gjøre jobben med å få ned underskuddene, kom på banen igjen når overskuddene kom. For å få sin del av kaka. Partiene på Stortinget, kapitaleierne, de høytlønte. Og slik ble det økonomiske sentrum i landet brutt ned. Og slik ble det naturlige sentrum i landet også brutt ned, nemlig Arbeiderpartiet, og ble flyttet over til Fremskrittspartiet. Og det er der vi er i dag dessverre.

Jeg ønsker ikke på noen måte å være etterpåklok, men jeg forsøkte da jeg så hva som var på gang å appellere til de andre partiene om å være med å ta ansvar for å videreføre solidaritetsalternativet. Fordi vi som mindretallsregjering ikke kunne bære det videre alene. Jeg symboliserte dette ved å kalle det norske samfunn Det norske Hus. Men tiden som fulgte

ble som jeg har vært inne på preget av noe langt annet enn denne ånd. De andre partiene brukte tvert i mot situasjonen til å gjøre det motsatte av det vi ville; stå sammen. Alle sa de ville ha en ny regjering og de satte oss utenfor huset ved å fremme overbud som i hvert fall ikke vi kunne leve med.

La meg ta, det høres latterlig ut i dag, men la oss bare et eksempel på hva som har foregått:

Samferdselsplaner som ble behandlet i Stortinget foran valget i 1997. Da plusset flertallet, altså opposisjonen på med 9 milliarder kroner. Da de kom i regjering så kunne de ikke engang gjennomføre våre rammer. Slik har det vært med forsvarsplanene. Med psykiatriplanen. Og hvem er det som strir med alt dette nå? Det er kommunene. Som dreper folkestyret vårt. På grunn av det som har skjedd i Stortinget.

Og hva verre er, dette som er blitt beskrevet, det er blitt en helt vanlig sport; at opposisjonen slår seg sammen og gjør enkeltvedtak i Stortinget som setter opp statsbudsjettets utgiftsside gjennom hele året og bare overlater til regjeringen å finne inndekning. Slik blir enhver helhetlig planlegging umulig. Opposisjon etter opposisjon har tatt knekken på regjering etter regjering. Og velgerne har hele tiden flyttet seg over til de som ikke sitter i regjering. Fordi de som kom dit hadde jo ikke noen mulighet til å gjennomføre det de hadde lovet. Og denne trafikken fortsetter. Når SV sier at: Vi vil gjerne være med på en budsjettløsning, men vi er dyrt i drift, er det dessverre en karikatur av den politiske situasjon i landet. Spørsmålet er ikke å drifte partiene, men om det i det hele tatt skal være mulig å drive industri og velferdspolitik i Norge.

Jeg ser det slik at Arbeiderpartiet må bidra til å gjenskape ryddighet i politikken i Norge, basert på noe så enkelt som å sette landets interesser foran partienes særinteresser. Politikken i Norge tåler ikke enda et skuespill.

Jeg håper at vi kan stå sammen og at vi ikke lar oss forlede av en tabloid kritikk av Arbeiderpartiet. Gjør vi ikke det, vil det bli umulig å styre oljelandet Norge. Arbeiderpartiets framtid står og faller på vår evne til å finne tilbake til den historiske lagånden Arbeiderpartiet ble tuftet på. Da kan vi bidra til å skape den nødvendige lagånd i Norge slik at vi kan ta vare på den rikdommen og bruke den til å bygge landet opp, i stedet for at vi gjør alle de historiske feil som så mange rike land har gjort før oss.

Og jeg vil si en annen ting: I stedet for å love folk enda mer av det de fleste av oss har nok fra før, burde vi bruke landets unike muligheter til å skape en utvikling som kunne ta bedre vare på både miljøet og mennesket. Stresset, presset og konkurransejaget etter stadig mer materielle goder, har gjort store grupper utbrente og utstøtte fra arbeidslivet. Vi kan imidlertid se for oss noe annet, et samfunn bortenfor velferdsamfunnet med grunntryggheten som velferdsstaten gir, men i tillegg større velvære, mer opplevelser, kultur og miljø. Og ikke minst arbeidsplasser som tar vare på folks psykiske og fysiske helse. Arbeidsplasser som gir inspirasjon og påfyll i hverdagen. Som også vil gi konkurransedyktige arbeidsplasser. Jeg snakker om det nye store løftet for arbeiderbevegelsen. Skape et opplevels- og velværesamfunn som setter miljøet i sentrum. Et samfunn som er spennende, men også trygt. Ikke bare for de få, men for alle mennesker i dette landet.

Det er også en annen ting jeg vil si til slutt dere. Ja, det var ikke helt til slutt. Jeg ser Thorbjørn Berntsen der nede. På velvære. En kveld for lenge siden så ringte han meg, en høstkveld, eller seint, midt i august kanskje. Jeg og kona mi satt ute og tok et glass vin og

koste oss. Og så ringer Thorbjørn. Og han girer seg opp, da. Og prater om da han ble engasjert på det jeg nettopp snakket om; miljø og tenker på annet enn materielle goder. Det må bli slutt på denne forbrukskarusellen. Og så roper han inn i telefonene: ”Og nå har pina dø folk begynt å sitte under slike varmelister og kose seg om kveldene og, vettu. Og det var akkurat det vi gjorde. Men selv om vi koser oss, så må vi holde oss innenfor de rammene som her, mener jeg.

Men det som jeg har lyst til å si også, det er at fordi vi insisterer på å forholde oss til andre økonomiske realiteter enn våre handelspartnere, det er det som også åpner for det jeg snakket om. Vi sitter nå med 4% høyere rentenivå enn Europa og en industri som flagger ut. Folk reiser til Sverige for å kjøpe varer og tjenester. Og fordi fisken ikke kan selges i bearbeidet form på det europeiske markedet, så går tusenvis av arbeidsplasser tapt.. Denne verdiskapingen kunne jo ha betalt kommunebudsjettene i mange kommuner langs kysten. I stedet for så skriver de nå brev om å bli administrert av staten. Og er i et nøtteskall hva det dreier seg om, at hvis vi ikke er i stand til å ha verdiskapning med utgangspunkt i industri og næringsvirksomhet, så blir vi alle på administrasjon, av noen.

Innen arbeiderbevegelsen sier mange, se til Sverige og gjør som Göran Persson. Ja, jeg husker godt i 1994 at mange sa: hvis vi melder oss inn i Eu så vil vi undergrave velferdsstaten. Men Sverige gikk inn i EU. Der har man en sosialdemokratisk regjering som bygger opp velferdsstaten og kjemper for noe stort i Europa, nemlig at andre skal oppnå den samme sikkerheten og velferden som vi nytter godt av. Vi ble stående utenfor og har fått et flertall som bygger ned velferden og privatiserer velferden. Og norsk politikk dreier seg om mindre og mindre spørsmål.

Det sier seg jo selv at vi er nødt til å drøfte gjennom denne situasjonen, hva blir vår stilling hvis EU omfatter 25 land og Sverige, Storbritannia og Danmark går med i Euroen.

Et like relevant spørsmål: skal vi fortsette å være et land som bare krever særordninger, men ikke tar forpliktelsene og heller ikke bidrar med noe, men som mottar andres beslutninger. Da vil norsk politikk bli ”mindre og mindre”. En nasjon må tro på noe som er større enn seg selv for å bli til noe.

Så vil jeg si: Vi må tro på at det går an å ha et stort sosialdemokratisk parti i Norge. Jeg ser at noen kommentatorer sier at det kan vi oppgi og viser til, etter min oppfatning feilaktig, at det har jo bare gått nedover på hele 90-tallet. Det har ikke det. Vi hadde 34% ved i 1989. Vi hadde rundt 35% ved alle stortingsvalg på 90-tallet. De to siste årene, nå, har vi hatt et lavt nivå. Men det kommer av den utrolige vanskelige politiske situasjon vi har hatt i landet. Men det beviser, at det er ikke langt tilbake at vi var på et høyere nivå, og vi har muligheten til å komme tilbake dit.

Men da har jeg lyst til å si en ting. Da må vi se på hva det er som er samfunnets behov, ikke sette oss ned og tenke: hva er det som lissom er opportunt nå. Gjør som Tyskland, gjør som Sverige, ta det standpunktet, og ikke tenke: nei ikke gjør det, for da skremmer vi noen. Vi kan bli stort igjen forutsatt at vi leder an, og forutsatt at vi ser hen til det som er samfunnets virkelige behov, og ser framover. Den sikreste veien til å bli et middels parti er at man begynner å lete etter standpunkter som skal løfte partiet opp lar være å reise saker som man tror skremmer velgerne. Problemet med et samfunn som bare har partier som tenker på den måten , bare er små eller middels store partier, er at de blir så opptatt av å vokte på hverandre

og ta de ”riktige standpunkter” at ingen tør lede an. Det er noe i det som sies at de små partiene begynner der de store sakene slutter. Og hvis alle blir slik, så slutter også politikken.

Det jeg vil si til slutt er dette:

Det er ikke plass til intoleranse og religionskrig i vår verden. Korstogenes tid må være forbi. Også de som går her hjemme.

Jødedommen, kristendommen og Islam som mange har brukt til å skape politiske motsetninger, de står ikke i motsetning til hverandre. De har samme opphav. Samme Gud. Islam anerkjenner Jesus Kristus som profet selv om muslimene mener at deres Muhammed - som kom til jorda noen hundre år senere – var den som fullendte budskapet til menneskene fra den felles Gud.

Vatikanet offentliggjorde en rapport på over 200 sider i sommer der det konkluderes med at man nå kan sette strek over motsetningen mellom jødedommen og kristendommen. Jødene venter som kjent på at Messias skal komme. De kristne mener at Messias har kommet i form av Jesus Kristus. Vatikanet sier at dette ikke er noe problem lenger, fordi de kristne tror at Messias skal komme tilbake. Da har man trolig satt strek over en konflikt som kan ha vært opphav til intoleranse og kanskje også antisemittisme.

Men det løser ikke problemet i Jerusalem, som jeg startet med. Der disse tre religionene møtes. For i jødene bok står det at de skal bygge det tredje tempel på muren av det andre tempel når Messias kommer. Muren til det andre tempel var klagemuren som befinner seg på Tempelhøyden. Men på Tempelhøyden ligger muslimenes tredje helligste moske. Så det sier seg selv at jødene kan ikke gi fra seg suvereniteten til Tempelhøyden. Fordi de må kunne bygge det tredje tempel når Messias kommer. Så sier Shimon Peres at det kan man jo utsette litt, for det er ikke noen stor sjanse for at han kommer veldig fort. Men sånn tror jeg ikke de alle tanker. Og muslimene kan ikke gi fra seg suvereniteten til Tempelhøyden, for de skal ha adgang til sin tredje helligste moske. Det finnes bare en løsning, dere, gode sosialdemokrater: Den internasjonale. Det er vår felles by. Den internasjonale løsning. Som garanterer for dem alle. Som på de fleste andre områder. Vi lever i en internasjonal tid. Det er ikke plass for nasjonalisme, korstog, intoleranse og religiøse motsetninger. Problemene er for store, utfordringene for overveldende til det.

Det etterlyses hardere ord om konflikten i Midtøsten og at Norge må ha en selvstendig linje i Sikkerhetsrådet uansett hva man har kommet fram til. Jeg tror på De forente nasjoner. Jeg tror at Kofi Annans myke ord er mer virkningsfulle, og hans evne til å forstå alle sider av en sak er bedre grunnlag for å skape forsoning og fred. Jeg tror at FNs Sikkerhetsråd skal ha den makt som FN-pakten gir Sikkerhetsrådet. Dermed kan vi ikke skalte og valte med dets avgjørelser slik USA gjør. Vi må underlegge oss Sikkerhetsrådet, hvis vi tror på det. Vårt viktigste oppdrag som sosialdemokrater er å overvinne motsetninger. Ikke forsterke dem. Vårt oppdrag er å sette de internasjonale institusjonene i høysetet.

Dette er min visjon:

En internasjonal rettsorden som alle er forpliktet til å følge.

Et FN som er sterkt nok til å gripe inn for å sikre enkeltmennesket mot overgrep.

En global velferdsstat som tar fra de rike og gir til de fattige. Som skaper rettferdighet, ikke veldedighet.

Denne visjonen er det mulig å få gjennomført hvis vi står sammen med andre.

I vår tid finnes det ikke lenger noe nasjonalt sosialdemokrati. Alene er vi ingenting i dagens verden. Ut i verden kommer vi ikke hvis vi ikke står sammen med andre. Sammen kan vi utrette like mye i det 21. århundre som vi gjorde i det 20. Her hjemme må vi sette gjenreisningen av et moderne norsk industrisamfunn inn i en europeisk virkelighet, og skape et arbeidsliv med et mer menneskelig ansikt – basert på økologiske prinsipper.

Vi må tro på noe som driver oss framover her hjemme, strekke oss noe, etter noe her hjemme – som bidrar til noe vesentlig for andre også utenfor våre grenser. Folket er der, dere. Folket lytter til dem som gjør ord til handling. Så la oss fokusere på det som Arbeiderpartiet er best til, politiske løsninger til beste for landet og verden. Et slikt Arbeiderparti kan ingen stoppe.

Velkommen til landsmøtet!

Landsmøtet sang "Din tanke er fri"

Landsmøtet tok pause fram til 16:15

Dirigent: Kjære landsmøtedeltakere, vil dere være så snille å ta plassene deres. Fordi nå har vi tenkt å begynne. Dere får ca 15 sekunder, da.

Ja, kjære Landsmøte. Først vil jeg på vegne av funksjonærene som dere har valgt takke så mye for tilliten. Vi har sammen et utfordrende møte foran oss. Tidsskjemaet vårt er veldig stramt. Og det kommer til å kreve et godt og humørfyllt samarbeid mellom dirigentene og salen. Og det er jeg sikker på at vi skal klare. Og jeg er derfor helt sikker på at i det øyeblikket hvor dirigentene kommer til å foreslå begrensninger i taletiden, som dere må være forberedt på, så tar vi det med rimelig godt humør når den tid kommer.

Følgende permisjonssøknader ble innvilget:

005 Svein Høiden, Østfold søker permisjon fredag fra 16:00 – 23:00

029 Kari Seljelid, Akershus søker om permisjon fra kl 18:15 – 22:30 (senest) fredag 8/11

272 Anne S. Mathisen, Nordland søker om permisjon fra kl 14:30 lørdag 9. november

098 Marianne Isumhaugen, Oppland søker om permisjon 8.11 fra kl 19:30 og ut kvelden

Dagsordens sak 3; INNSTILLING OM BERETNINGEN

Dirigenten ga ordet til lederen for beretnings- og fullmaktskomiteen Vigdis Ravnøy som la fram beretningen.

Vigdis Ravnøy: Ja, dirigenter, Landsmøtet. Fullmakts- og beretningskomiteen har gjennomgått partiets beretning for perioden fra 1.7.2000 til 30.6.2002 og fremmer følgende innstilling:

Beretningen fra 2000 til 2002 gir en bred oversikt over partiets virksomhet i perioden. Den politiske virksomheten har vært drevet i tråd med partiets program og aktivitetsplaner. Arbeidet har vært preget av stortingsvalget og av at partiet mistet regjeringsansvaret.

Landsstyret:

Landsstyret har i perioden hatt 6 møter. De har drøftet:

- forslag til nytt partiprogram
- innkomne forslag til landmøtet
- regjeringens arbeid med den politisk situasjonen
- forslag til nye vedtekter
- forslag til arbeidsordning for Landsmøte 2000
- forslag til samepolitisk manifest
- utnevning av æresmedlemmer
- regnskap og beretning for 1998
- Landsmøtet 2000
- Anke på rekvisisjonsvedtak
- Oppgavefordelingsutvalgets innstilling
- 81 dager igjen til valget
- godkjenning av regnskap 2000
- fastsettelse av tidspunktet for Landsmøtet og Landskvinnekonferansen 2000
- etter valget, veien fremover
- den økonomiske situasjonen
- konstitueringen av partisekretær
- bekreftelse av sentralsyrets vedtak
- Arbeiderpartiets situasjon og arbeid fremover til Landsmøtet
- Organisatoriske utfordringer
- Innkalling til det 59. ordinære Landsmøtet 8.-10. november 2002
- Den politiske situasjonen og arbeidet i Stortinget
- Regnskap 2001 med beretningen

Landsstyret har avgitt uttalelser om:

- Stortingsvalget 2001
- Storsatsning på barn og ungdom
- Valgresultatet
- Valgkampen
- Sviktende tillit og lydhørhet
- Store viktige reformer
- Veien videre
- En politikk for å skape og fordele

Sentralstyret:

Sentralstyret var samlet i 36 møter, behandlet 298 saker og har hatt 3 faste utvalg, ett råd, én arbeidsgruppe, én ad hoc-gruppe for handlingsplanen mot rusmisbruk, én gruppe for sosial rettferdighet, programkomiteen for kommunevalget 2003 og dialogforum.

Samarbeidskomiteen DNA-LO:

Komiteen har i perioden hatt møter hver mandag, unntatt noen uker i sommerhavåret og har i perioden behandlet en rekke faglige politiske saker.

Organisasjonsarbeidet:

I perioden har arbeidet med den politisk plattformen for kommunevalget 2003 stått sentralt i arbeidet i organisasjonen. Det har vært stor aktivitet og mange organisasjonsledd har deltatt.

Medlemsutvikling:

Virksomheten i avdelingene varierer sterkt. Komiteen registrerer at verveaktiviteten i perioder har vært varierende. Vi registrere også at Sentralstyret vedtok ny kontingentinnkreving med virkning fra 1. januar i 2002. Fra å bruke kalender også som periode for medlemskap gikk vi over til å ha 12 måneders kontingentperiode. I 2000 fikk partiet 1637 nye betalende medlemmer, og i 2001 fikk vi 1638 nye medlemmer. Komiteen registrerer også at medlemstallet fra 2000-2001 ble redusert med 5839 medlemmer.

Programarbeidet:

Sentralstyret nedsatte i sitt møte 28.1.2002 en programkomité som skulle utarbeide utkast til partiets plattform for kommunevalget 2003. Et slikt utkast ble fremmet av komiteen i mai 2002. Komiteen registrerer at dette har vært til brei behandling i organisasjonen før komiteen la frem et revidert forslag for sentralstyret 30. september. Utkastet til plattform er sent partiavdelingene og landsmøtedelegatene med sikte på behandling på Landsmøtet. Komiteen registrerer at over 100 innspill og endringer har kommet inn fra partiavdelingene til programkomiteen.

Dialogforum:

Ved oppnevning av dialogforum la sentralstyret vekt på å få med organisasjonen i arbeiderbevegelsen, få med sosialdemokrater fra hele landet og alle aldersgrupper, ivareta en jevn fordeling av kvinner og menn og reflektere over den politisk debatten i arbeiderbevegelsen, også om internasjonale spørsmål. Til sammen er det 28 medlemmer i forumet. Rapporten fra dette legges frem til orientering på dette Landsmøtet.

Informasjonsarbeidet:

Informasjons. Og kommunikasjonsarbeidet på partikontoret er satsingsområde for partiet. I november 2001 fikk partiet sitt første helhetlige informasjons. Og kommunikasjonsstrategi. Vi er alle informasjonsarbeidere som dekker områdene interne informasjon, ekstern informasjon, visuell design, bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi og organisering. Målet for partiets arbeid på dette området, er at Arbeiderpartiet skal være synlig, tydelig og lydhørt. Den interne informasjonen til ansatte i partiet på alle nivåer har blitt styrket gjennom en videreutvikling av et eget e-postbrev. Arbeidet med å utvikle lignende tilbud til sine tillitsvalgte er i gang. Intern informasjon til medlemmer har blitt videreført gjennom *Medlemskontakt* som i 2002 kommer med 4 nummer. Den eksterne informasjonen formidles gjennom kontakt med media, bruk av hjemmesiden og tilbud om e-postbrev fra partileder Thorbjørn Jagland og parlamentarisk leder Jens Stoltenberg. Komiteen registrerer at den som ledd i oppfølgingen via alle informasjonsmedarbeidere er partiet nå i gang å utvikle partiets internettjenester, bl.a. med investering i en ny publiseringsløsning og utarbeidelse av et eget designprogram.

Valgkampen 2001:

Valgkampen ble organisert etter de 3 hovedpunktene for hvordan vinne valget.

1. Sette dagsorden i media med klart budskap og svare raskt og effektivt på angrep mot oss
2. Møte og snakke med mest mulig enkeltvelgere
3. rekruttere og skolere en stor gruppe valgkampmedarbeidere som jobber med å nå enkeltvelgere

Som slagord for valgkampen ble valgt: Ens velferd er viktigst

Det politisk budskapet ble konkretisert av sentralstyret i et verdipapir *Til deg fra Arbeiderpartiet*

I valgkampen ble det etablert en valgkampsentral på partikontoret. Valgkampsentralen gjennomførte de planer som ble vedtatt av partiledelsen og sentralsyret. Det ble lagt vekt på at alt materiell skulle ha en grafisk profil som skulle gå igjen på plakater og kandidatmateriell. Komiteen registrer at fylkespartiene ble anmodet om å bruke samme profil som partiet sentralt. Det ble laget valgkamphåndbok og det ble laget en fakta- og argumentbase på nettet. Sentralt ble det lagd materiell og plakater til ulike vervegrupper.

Komiteen registrerer at sentralstyret på bakgrunn av dårlig valgresultat har nedsatt en arbeidsgruppe som skulle vurdere valgkampen og valgresultatet.

Jørund A. Ruud fra Telemark ledet gruppen. I tillegg til rapporten fra denne gruppen ble det laget et debattopplegg. *Vi tar debatten om valget - Veien videre*. Debattopplegget ble lagt ut åpent på internett og presentert i sin helhet i medlemsbladet. I tillegg ble det trykket et eget hefte som ble distribuert til organisasjonen. Komiteen merker seg at det var anledning til å komme med innspill frem til landstyremøtet i mars.

Valgdeltakelsen i stortingsvalget var 75,5 % mot 78,3 % ved valget i 1997. Av disse var 20 % forhåndsstemmer, en økning på 1,1, % fra 1997. Arbeiderpartiet fikk 612 623 stemmer, noe som utgjorde 24,3 %. Det var en tilbakegang på 10,7 % sammenlignet med resultatet ved stortingsvalget i 1997. Det resulterte i at Arbeiderpartiets antall stortingsrepresentanter ble redusert fra 65 til 43 representanter. Av de 43 representantene, var det 20 kvinner. Regjeringen Stoltenberg gikk av 19. oktober etter det dårlige stortingsvalget.

Fagligpolitisk arbeid:

Det har i perioden vært engasjert to store fagligpolitiske konferanser:, en felles sekretærkonferanse for sekretærene i LO, DNA og AOF. Første torsdag hver måned engasjerer samarbeidskomiteen frokostmøter i Folkets Hus Oslo. 1. mai 2001 ble benyttet til å markere solidaritet med Afrika og gjennom en pengeinnsamling støtte norsk folkehjelps arbeid i Afrika med å bekjempe HIV og AIDS. 1. mai-merket markerte alvoret i at 34,3 millioner mennesker lever med HIV og AIDS hvor de fleste bor i Afrika sør for Sahara. I forbindelse med markering av 1. mai 2002 ba samarbeidskomiteen hele bevegelsen om å sette fokus på antirasisme. Det ble lagt opp til en antirasistisk kampanje som gikk ut over særlig 1. mai. I samarbeid med DNA, LO, Norsk Folkehjelp og AUF ble det produsert 1. mai-merket, plakater, klistremerke og egne plakater til bruk i 1. mai-tog. Det ble organisert en pengeinnsamling til Norsk Folkehjelps arbeid mot rasisme, og 1.mai-merket hadde teksten *Reager mot rasisme!* Og for første gang ble det også produsert noen merker på engelsk.

Samepolitisk råd:

Rådet har avviklet 7 møter i perioden. Samepolitisk råd har samarbeidet nært med sametingsgruppen gjennom flere fellesmøter. I perioden har rådet avviklet den 3. ordinære samepolitisk konferanse i Tromsø. Partiets sekretær Marin Kolberg innledet om den politiske situasjonen. 11 uttalelser ble vedtatt av konferansen.

Kvinnepolitisk styre:

Kvinnepolitisk styre har i perioden avviklet 17 møter. Kvinnepolitisk styre hadde i perioden følgende hovedsatsingsområder:

- forarbeid før kommune- og fylkestingsvalget for å sikre kvinneandelen
- bedre mottak av nye medlemmer
- vervekampanje i samarbeid med partikontoret

- feministkampanje
- studiestrategi
- bruk av arbeidsgrupper for å utvikle politikk

Kvinnepolitisk styre har gjennom to kombinerte studieturer hatt møter i mai 2001 til Brussel og i oktober 2001 til Berlin. Det har i perioden vært avholdt 4 ledermøter. 12 ulike arbeidsgrupper har levert bidrag til utvikling av politikken og organisasjonen. Komiteen mener at beretningen viser stor og omfattende aktivitet blant partiets kvinne ri perioden.

Kommunalpolitisk utvalg:

Komiteen registrerer at kommunalpolitisk utvalg ikke ble oppnevnt etter forrige landsmøte, men først i mai 2002. Utvalget deltar i planlegging av kommune- og fylkestingsvalget i 2003. Det er avholdt en samling fir partiets ordførere i april 2002 i Oslo. Hovedsaken på møtet var det dårlige valgresultatet og arbeidet fremover. Våren 2000 ble det nedsatt et utalg fra alle partene for å se på revisjon og samarbeidsavtaler mellom partiet, NKF og LO IT-forbundet. Komiteen registrerer partene enige om arbeidet med å utvikle nye samarbeidsformer.

Regjeringens arbeid:

Regjeringen Stoltenberg tiltrådte 17. mars 2000. Regjeringen bygde i løpet av sin halvannet års virke på viktigheten av både å skape og dele. Det ble ført en politikk som la til rette for en sterk økonomi med gode bedrifter og trygge arbeidsplasser som også skaper inntekter til fellesskapet. Like viktig var det å dele inntektene og velferdsgodene rettferdig, I vår modell er å skape og dele like viktig og gjensidige forutsetninger. Det norske samfunnet er sterkt og rikt fordi vi i fellesskap har fått til mer enn vi ville hver for oss. Å trygge de felles velferdsordningene og bygge dem videre ut, var bærebjelken i regjeringens politikk. Men velferd er ikke bare spørsmål om penger. En styrke av velferdstjenestene betyr også å fornye dem. Derfor ble det lagt stor vekt på arbeidet med å fornye offentlig sektor. Og derfor gjennomførte regjeringen flere store reformer for å gjøre de offentlige tjenestene bedre for alle. Regjeringen Stoltenberg gikk av 19. oktober 2001.

Internasjonalt arbeid:

Siden januar 2001 har internasjonal ressursgruppe bestått av 7 personer. Gruppen har diskutert Midtøsten. Etter 11 september konsekvenser for norsk utenrikspolitikk, verdens handelsorganisasjon, helhetlig perspektiv på utenrikspolitikken, NATO og Russland. I november 2001 arrangerte gruppen konferansen *Global styring* på Gardermoen. Her var det over 70 deltakere fra fylkespartiene, stortingsgruppen og partiet sentralt. Paritet har et nært samarbeid gjennom sammakt, et europeisk samarbeid i europeisk og sosialdemokratisk pari og internasjonalt samarbeid gjennom den sosialistisk internasjonale. Komiteen registrer også at Arbeiderpartiet i perioden har hatt samarbeidsprosjekter i Bosnia og Serbia. Kvinnepolitisk styre har også en stor internasjonal aktivitet. Her må spesielt nevnes *kvinner-kan-kursenes* om er blitt en ettertraktet vare ute i verden.

Arbeidernes Ungdoms Fylking:

AUF kan se tilbake på en periode med god aktivitet og høyt medlemstall. Landsmøtet i 2000 vedtok 4 hovedmål for AUF på områdene miljø, internasjonal solidaritet og toleranse, deltakelse, rettigheter samt organisasjon. Disse målene har dannet grunnlaget for AUFs politiske arbeid i perioden. Komiteen registrerer at medlemsutviklingen i AUF har vært god i perioden. I 2000 hadde organisasjonen 8044 betalende medlemmer, og i 2001 lå medlemstallet på 8363 betalende medlemmer. AUF har som en delegat av fornyelsen av organisasjonen utformet et nytt profilprogram. Enhetlig og god kommunikasjon viser

organisasjonen større seriøsitet og visuell styrke. AUFs mål var å få inn 10 AUFere på Stortinget. Men på grunn av det dårlige valgresultatet for partiet kom kun Synnøve Konglevold inn på Stortinget.

Det er det oppsummering og vårt forslag til vedtak.

Med dette vil fullmakts- og beretningskomiteen anbefale at Landsmøtet godkjenner beretningen for perioden 1.7.2000 til 30.6.2002. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 225, Gunn Inger Løvseth: Ja, kjære Landsmøtet, dirigenter. Man må ta med seg alt det positive som en kan. Og på siden 40 i beretningen så er det faktisk en feil. Og vi i Sør-Trøndelag synes det er en stor feil. Det er under kommunenes sentralforbund – Fylkesstyrene. Vi har ledere i 8 fylker og ikke 7. og det viktigste fylket har vi lederen i, og det er i Sør-Trøndelag. Og han heter Ivar Volden.

Hun fremmet følgende forslag: Endring s 40

Dirigent: Takk skal du ha. Jeg er sikker på at det forslaget som du har levert inn kommer til å få flertall. Vi har og et forslag her fra dirigentbordet som også dreier seg om KS men som skal inn under landsstyret på side 24. Det har nemlig falt ut at lederen i KS, Halvdan Skard, også møter i Landsstyret som observatør. Vi foreslår derfor følgende endring:

"Leder i KS, Halvdan Skard, har møtt som observatør i Landsstyret"

Det er også et faktum, Da er det ingen flere som har bedt om ordet. Og da antar jeg at vi med disse to endringsforslagene kan følge forslaget om at Landsmøtet godkjenner beretningen for perioden 01.07.2000 til 30.06.2002.

Vedtak: Beretningen ble enstemmig godkjent

Dagsordens sak 4; Fremlegg av godkjente årsregnskaper for perioden og sak 5 fremlegg av revisjonsberetninger og kontrollkomiteens beretning.

Dirigenten gjorde oppmerksom på at etter vedtektene så legges regnskapet bare frem for Landsmøtet til orientering.

Dirigenten ga ordet til Sidsel Bauck som la fra årsregnskapet.

Sidsel Bauck: Ja, dirigenter, Landsmøtet og gode kamerater. I samsvar med regnskapsloven av 1998 og i henhold til partiets vedtekter behandler Landsstyret partiets regnskaper og årsberetninger. Kontrollkomiteen har avgitt sine årsberetninger til Landsstyret for regnskapene for 2000 og 2001. Revisors beretning er også avgitt til Landsstyret.

Kontrollkomiteen står ansvarlig overfor Landsmøtet. Oppgaven til kontrollkomiteen er jo å kontrollere om de økonomiske disposisjoner som er foretatt er i samsvar med gjeldende vedtekter og vedtak fattet i styrende organer. Kontrollkomiteen har hatt tilgang til alt relevant materiale og fått svar på de spørsmål som er stilt. Kontrollkomiteen har gjennomgått Sentralstyrets og Landsstyrets protokoller. Arbeidet med økonomiforvaltningen foregår etter

gjeldende lover, regler retningslinjer og vedtak. Samarbeidet mellom ledelsen, kontrollkomiteen, revisor og økonomileder har vært godt.

Nytt i denne 2-årsperioden er at det for 2001 ble fremlagt et konsertregnskap. I konsernet inngår Det Norske Arbeiderparti og Youngstorget Eiendom AS. Youngstorget Eiendom AS driver med utleie av kontorer og foretningslokaler. På slutten av 2001 inngikk DNA avtaler om sluttpakker for 6 ansatte. Dette som en konsekvens av valgresultater. Sluttpakkene er i sin helhet belastet regnskapet for 2001. I løpet av 2000 hadde kontrollkomiteen 4 møter. DNAs regnskap for 2000 viser et underskudd på kr 537 432,-. Egenkapitalen er på kr 84,3 millioner og tilsvarende 80,8 % av totalkapitalen. I løpet av 2001 hadde kontrollkomiteen 3 møter. DNAs regnskap for 2001 viser et overskudd på kr 6 400 667,-, egenkapitalen er på 90,7 millioner og tilsvarende 84,17 % av totalkapitalen. Konsernregnskapet viser et overskudd på kr 6 829 595,-. Egenkapitalen er på kr 93,7 millioner og tilsvarende 46,25 % av totalkapitalen.

Kontrollkomiteen vurderer vi slik:

At DNA har en sunn økonomi og at arbeidet med økonomiforvaltningen foregår etter gjeldende lover, regler, retningslinjer, vedtekter og vedtak.

Kontrollkomiteen legger med dette frem sin beretning for 2000 og 2001 for Landsmøtet til godkjenning. Undertegnet Ester Kostøl, Bjartmar Gjerde Sidsel Bauck.

Dirigent: Det er ingen som har bedt om ordet. Og da bør Landsmøtet høre innstillingen. Nemlig at kontrollkomiteen sin beretning for 2000 og 2001 for Landsmøtet godkjennes.

Vedtak: Beretningen ble enstemmig godkjent og Landsmøtet tok regnskapet til orientering

Dagsordens sak 6; Innkomne forslag

Dirigent: Da ligger vi godt an i forhold til kjøreplanen, og det er bra. For da går vi på innkomne forslag. Og der er det noe sånn som 469 forslag som vi nå skal bestemme behandlingsmåten for. Og jeg gjør da delegatene på at hvis det er noen som ber om ordet til noen av disse forslagene, så ber dem om ordet til landsstyrets innstilling til behandlingsmåte. Vi kan ikke ha en debatt om enkelthetene i hvert enkelt forslag. Det må man komme tilbake til når forslaget skal behandles, enten som en delegat av redaksjonskomiteens innstilling eller på en annen måte. For at vi skal komme igjennom dette, så ser dere av de dokumentene som er omdelt til delegatene, at forslagene er inndelt i grupper. Og hver gruppe er gitt da et hovednummer. Og så har forslagene fått et delnummer under disse hovednumrene. Det jeg gjør er at jeg tar da opp gruppe, altså 01 Demokrati og grunnsyn og Landsstyrets innstilling til alle de forslag som er nevnt under 01. Hvis det da er noen som ber om ordet til noen av disse forslagene, så må dem enten ha gjort det tidligere eller vise det ved å gi klart uttrykk for det ved en håndsopprekning i salen. Så skal vi prøve å ta dette så rolig og så avbalansert at alle skal kunne greie å følge med. Kan forsamlingen slutte seg til denne behandlingsmåten? Det har dere dermed gjort.

Dirigenten tok opp hefte 1, innkomne forslag til behandling, kapittel for kapittel med landsstyrets innstilling som grunnlag:

01. DEMOKRATI OG GRUNNSYN

Vedtak: Enstemmig vedtatt.

02. INTERNASJONALE SPØRSMÅL

Vedtak: Enstemmig vedtatt.

03. UTDANNING OG FORSKNING

Delegat 037 Hans Marius Johnsen, Akershus: Dirigenter, kamerater. Det gjelder forslag nr 03.30 om kommunenes og fylkeskommunenes arbeidsgiveransvar for lærerne. Vi hadde for to år siden et tilsvarende forslag som fikk tilsvarende behandling. Forslaget ble oversendt sentralstyret for videre behandling. Jeg kan ikke se at Sentralstyret har behandlet dette forslaget i forrige periode. Jeg ber derfor om at forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker. Og den reelle begrunnelsen kan vi vel for så vidt komme tilbake til seinere, men det er klart at når et Landsmøte oversender noe til Sentralstyret, så forutsetter man at Sentralstyret tar tak i den. Videre så tror jeg det er viktig at vi tør å mene noe om denne saken som dreier seg om tillit til kommunene som arbeidsgiver og en helhetlige forvaltning av hovedtariffavtalen. Altså at man skal ha hele arbeidsgiveransvaret, ikke bare deler av det. Skal du ha det skriftlig, så har jeg prøv å skrive det ned. Takk.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes Sentralstyret.

Forslagsstiller: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker.

Vedtak: Det fremlagte forslaget ble vedtatt.

Vedtak: Kapittel 3 ble enstemmig vedtatt med forslag til endring fra 037 Hans Marius Johnsen.

04. ARBEIDSLIV OG NÆRINGSSPØRSMÅL

4.20 Belastningssykdom gir rett til yrkesskadeerstatning

Delegat 149, Turid Opedal, Telemark:

Dirigenter, partifeller. Telemark Arbeiderparti vil be om at Landsstyret stemmer over det forslaget vi har sendt inn og tar det opp igjen. Jeg skal begrunne det. I dagens samfunn blir stadig flere utstøtt fra arbeidslivet og over en million arbeidstakere sier at de har hatt helseplager på grunn av stress på jobben. Skal vi se på at arbeidstakere får psykososiale skader og belastningssykdommer påført i arbeidslivet uten å være med på en endring av arbeidsmiljøloven slik at den kan bli i den tida vi lever i med å gi rett til yrkesskadeerstatning for belastningsskader og psykosomatiske sykdommer påført i arbeid. Nesten 70 % av de langtidssykemeldte og uføretrygdde har psykiske lidelser og skader i muskel og skjelett som diagnose. Antall uføre har økt dramatisk, og det er tragisk å få vite at 46 % av postens overtallige nå er uføretrygdde nå er uføretrygdde til tross for sluttpakker og lignende. Etterarbeidsmiljøloven så har arbeidsgiverne ansvaret for å legge til rette for et godt fysisk og trygt og psykososialt arbeidsmiljø, men hva skjer ute på arbeidsplassene? Jo, mange opplever stress, utstøtning og mobbing som gir varige skader for helsa. Kan ikke disse skadene få samme oppmerksomhet som andre skader påført på arbeidsplassen? Ja, jeg bare spør på vegne av de mange tause skjebnene vi har i dagens velferdssamfunn. Vi tror det må en endring til i arbeidsmiljøloven før disse alvorlige problemene blir tatt på alvor. Vi må kreve at arbeidsgiverne skal ta større ansvar for forebygging av yrkesskader, psykosomatiske

sykdommer og belastningsskader. Vi vil og vise til dialogforum som har med seg en delegat om et godt arbeidsliv hvor de påpeker at vi trenger ny og mer omfattende lovgivning for arbeidslivet som er tilpasset nye produksjonsmetoder, organisering og folks behov for medansvar. En enstemmig landskvinnekonferanse i år har vedtatt dette forslaget enstemmig. Og vi i Telemark Arbeiderparti ber Landsmøtet i DNA gjøre det samme, og ikke fortsatt bare forsvare velferdsordninger tilpasset en annen tid.

Dirigenten gjorde nok en gang oppmerksom på at de som ber om ordet til disse forslagene må forholde seg til Landsstyrets forslag til behandlingsmåte og unngå argumentasjon for hvert enkelt forslag. Den neste som kom til å gjøre det samme ville bli avbrutt.

Dirigent: Jeg forsto ikke av vedkommende hvilken innstilling man hadde til behandlingsmåte. Ettersom det ble lagt fram et forslag som var identisk med forslaget. Det som er Landsstyrets innstilling er at dette oversendes Sentralstyret. Slik at vi har det klart for oss.

4.25: Gjenkjøpsavtaler

Delegat 124, Bjørn Tore Ødegaarden, Buskerud:

Buskerud Arbeiderparti ønsker at forslag 4.25 fra Kongsberg Arbeiderparti oversendes redaksjonskomiteen for andre politiske saker. Gjenkjøpsavtaler i forbindelse med leveranse og forsvarsmateriell har over tid sikret norsk industri en enorm kompetanseoppbygging og sysselsetting i den teknologibaserte industrien. Årsaken til at vi ønsker forslaget oversendt er at regjeringen ikke ser ut til å følge opp det forsvarspolitisk forliket som Stortinget inngikk i år. Dette ble senest bekreftet i en høring i forsvarskomiteen i går. Det er en veldig stor sak. Det dreier seg om en investering på 40 milliarder kroner, og vi mener at det er viktig at vi i Arbeiderpartiet signaliserer at vi vil ha gjenkjøpsavtaler knyttet til dette. I tillegg så er det også forhold her. Regjeringen har allerede inngått en avtale med USA og ISF. Grunnlaget for Landsstyrets innstilling der det heter at forslaget anses fulgt opp er etter vår mening ikke til stedet. Derfor ønsker vi saken oversendt redaksjonskomiteen for andre politiske saker. Takk.

Dirigenten tok opp alle forslag under gruppe 4 med unntak av forslaget 4.20 og 4.25, med utgangspunkt i Landsstyrets innstilling

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten tok opp det som var fremkommet under 4.20 forstått slik at man ønsket en votering over realiteten i forslaget.

Landsstyrets innstilling: forslaget oversendes Sentralstyret

Forslagsstiller: ønsket forslaget votert over i Landsmøtet

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble vedtatt med overveldende flertall.

Dirigenten tok opp det som var fremkommet under 4.25 vedrørende gjenkjøpsavtaler, at det oversendes redaksjonskomiteen for andre saker. Dirigenten kunne ikke se at det var noe motsetningsforhold mellom Landsstyrets innstilling og det forslaget som kom fra delegaten. Landsstyret mener at intensjonen i dette er allerede innfridd i Arbeiderpartiets politikk.

Vedtak: Forslaget ble avvist.

05. OFFENTLIG SEKTOR

Vedtak: Enstemmig vedtatt.

06. SKATTER OG AVGIFTER

6.09 "Pris og avgiftspolitik" Svenske priser

Delegat 126, Roger Ryberg, Buskerud:

Ja, takk, dirigenter og kjære Landsmøte. Forslag 06.09 går ut på følgende: Om pris og avgiftspolitik, svenske priser. I løpet av inneværende stortingsperiode skal prisene på mat og drikkevarer i Norge ned til samme nivå til det svenske. Spenstig. Buskerud Arbeiderparti støtter intensjonen i dette forslaget, men Sentralstyret argumenterer imot med gammel god oppskrift som lyder noe av begrepet om den såkalte budsjettbalansen. I Hurum Arbeiderparti og i Buskerud Arbeiderparti så har vi gått ganske mange runder med oss selv etter det katastrofale stortingsvalget, og man har kommet til at det er viktig å høre på hva folk også, når man ser den store politikken i det hele, også konsentrere seg om de enkle sakene som angår mange. I dag, dirigenter, så reiser altså 1 million av oss nordmenn til Sverige jamn for å handle. Dette kommer også med diskusjoner rundt grensehandlepolitikken og slike ting som vi må ta tak i, og når Thorbjørn Jagland på en glimrende måte og et omtrent like godt foredrag som i dag holdt på Buskerud Arbeiderpartis årsmøte i vår på Kongsberg, så var han veldig inne på dette her om at vi i sitat Thorbjørn Jagland: ” Norge må tilpasse seg et europeisk pris- og avgiftnivå”, og dette må vi ta tak i kjære venner, for vi kan ikke overlate disse diskusjonene bare til Carl Ivar Hagen i FrP. Mange hos oss forventer at vi gjør det, og vi ber da tynt om, aller nådigst, at vi får med oss Landsmøtet på å oversende dette forslaget til redaksjonskomiteen slik at vi får en grundig vurdering av det hele, ikke bare blir glatt avvist slik Sentralstyret og Landsstyret gjorde. Jeg har mye større tro til Landsmøtet. Tusen takk.

6.29 Skatteinnkreving

Delegat 064, Gro Balas, Oslo:

Kjære Landsmøte, dirigenter. Dette Landsmøtet kommer forhåpentligvis til i stor grad til å dreie seg om lokaldemokrati og lokal demokratisk innflytelse over både inntekter og ugifter. Forslag 6.29 er fremmet av Oppland Arbeiderparti, og det lyder kort og greit: Skatteinnkrevingen må fortsatt være et kommunalt ansvar. Det er foreslått oversendt sentralstyret. Dette er et så viktig spørsmål for norske kommuner, muligheten til å ha innflytelse over egne inntekter, at det kan ikke oversendes til Sentralstyret, dere. Kommunalt ansvar for innkreving og statlig ansvar for fastsetting gir nødvendig avstand mellom disse punksjonene og fremmer rettsikkerhet for skatteyderne. Og dette fungerer i dag meget godt. Jeg skal ikke argumentere mer for det, men det jeg skal argumentere for, er at dette forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre saker og behandles på dette Landsmøtet. Takk.

6.27 NRK-lisensen

* [Her mangler overlapping. Delegat 091 sitt innlegg mangler. Herunder er referert forslaget fra vedtaksportokollen + votering og vedtak for forslag]

Delegat 091, Ragnar Nordgreen, Oppland:

Forslaget opprettholdes/fremmes på ny og oversendes redaksjonskomiteen for andre saker

Det bør tas hensyn til følgende momenter:

Formalargumentasjon om forskjellen mellom lisensavgift og produktbetaling, og om at kringkastingslisensen ikke ble satt opp da NRK2 startet sendingene endrer ikke det faktum at NRK-lisensen av alle lisensbetalere oppfattes som betaling for NRK's kringkastingstilbud. Det oppfattes da som grovt urimelig at de som ikke får delaktighet i hele NRK's tilbud skal betale samme lisensavgift som de som får.

Denne folkelige oppfatningen av urimelighet er også et eksempel på faktorer som gjør at Arbeiderpartiet oppfattes negativt som et avgiftsparti. Dersom partiet heller ikke viser vilje til å dempe og fjerne det som med rette oppfattes som skeivheter ved avgiftsordninger vil det være til stor skade for partiet.

Dirigenten tok opp gruppe 6 til behandling med unntak av forslag 06.09, 06.27 og 06.29

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt

Forslag 06.09:

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Forslag fra Tofte og Filtvet Arbeiderlag : forslaget oversendes redaksjonskomiteen til behandling

Vedtak: Landsstyrets ble vedtatt med overveiende flertall.

Forslag 06.27:

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Forslaget fra delegat 091: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre saker

Vedtak: Forslaget ble vedtatt oversendt redaksjonskomiteen for andre saker med 153 stemmer

Forslag 06.29:

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes Sentralstyret

Forslaget fra delegat 064: Forslaget skal behandles av redaksjonskomiteen for andre saker

Vedtak: Delegat 064 Gro Balas sitt forslag ble vedtatt og forslaget oversendes redaksjonskomiteens for andre saker. .

07. SOSIAL RETTFERDIGHET

Dirigenten minnet nok en gang at det kun var mulighet for å uttale seg til behandlingsmåten av sakene

7.52 "Mestring og livskvalitet"

Delegat 171, Gunnbjørge Bruntveit, Rogaland:

Landsmøtedeltakere, dirigent, det gjelder punkt 7.52, statlig handlingsplan for rus. Rogaland Arbeiderparti ønsker at vi nå får en statlig handlingsplan for rus. Og at den oversendes ikke redaksjonskomiteen for kommuneplattformen men til andre politiske saker. Takk.

Dirigenten tok opp hele gruppe 7 med unntak av 7.52 til behandling

Vedtak: Landsstyrets innstilling til kapittel 7 ble enstemmig vedtatt.

Forslag 7.52

Vedtak: Forslaget ble avvist og oversendes etter Landsstyrets innstilling til redaksjonskomiteens for plattformen for kommunevalget.

08. HELSE

Vedtak: Landsstyret innstilling ble enstemmig vedtatt.

09. BOLIG

Vedtak: Landsstyret innstilling ble enstemmig vedtatt.

10. FAMILIE OG OPPVEKST

Vedtak: Landsstyret innstilling ble enstemmig vedtatt.

11. KULTUR

Vedtak: Landsstyret innstilling ble enstemmig vedtatt.

12. MILJØ- OG ENERGI

12.04 Infrastruktur for gass

Delegat 221, Ole Johan Vidhammer, Møre og Romsdal:

Dirigenter, partifeller. I Møre og Romsdal har vi et sterkt ønske når det gjelder 12.04, infrastruktur for gass. Vi holder på å kave for å få i land Ormen til møre, altså et gassfelt. Det har vi fremmet forslag om tidligere, men Sentralstyret har vel ikke tatt det opp, eller rettere sagt Landsstyret. Så jeg foreslår dermed på vegne av Møre og Romsdal Arbeiderparti til 12.04 at gassen fra Ormenlangefeltet skal føres i land i Møre og Romsdal. Jeg regner selvsagt med tilslutning til det.

Dirigent: Ja, det er jo verdt et forsøk.

Dirigenten tok opp alle forslagene til gruppe 12 med unntak av 12.04 til behandling

Vedtak: Landsstyret innstilling ble enstemmig vedtatt.

Forslag 12.04:

Vedtak: Landsstyrets innstilling om at forslaget skal sendes til redaksjonskomiteen for andre saker ble vedtatt.

Dirigenten avbrøt behandlingen av innkomne forslag og Landsstyrets innstillinger og ga ordet til partiets leder, Thorbjørn Jagland:

Thorbjørn Jagland: Ja, partifeller. Jeg har den ære og den store glede å introdusere en stor venn, en av Europas, etter min oppfatning, største og fremste ledere nå. Han har klart det utrolige, å vinne et valg og bringe sitt land videre med utgangspunkt i de sosialdemokratiske røttene. Han har kalt å få sitt land til å bidra i Europa, og han har satt nye horisonter for sosialdemokratiet. Nye visjoner. Denne mannen heter Göran Persson, statsminister Göran Persson. Velkommen!

Göran Persson, Sveriges statsminister og Sosialdemokraternas leder: Takk. Takk så mye. Det verste jeg vet er overdrivelser. Og det her var en overdrivelse. Og jeg vil si til Thorbjørn med en gang: Jeg har ikke vunnet noe valg. Jeg har ikke satt noen ny politikk i Sverige. Men det har vi gjort. Vi sosialdemokrater. Og jeg er utrolig ydmyk innenfor våre fremganger. Og

jeg innser at de kan vi lett tape. Det er så utrolig nette marginer i dag . Mellom fremgang og nederlag. Det er så lite som avgjør. Kanskje er det faktisk slik at vi har hatt litt flaks. Det kan være sånn. Og dere har hatt litt uflaks. Det kan være sånn. Så man skal ikke tro at det ligger noe uhørt briljant, uhørt gjennomtenkt og kraftfullt bak våre fremganger. Det ble slik. Og jeg skal fortelle hvorfor det ble slik. Det finnes kanskje i det minste noen ting. Jeg må bare si først: En hjertelig takk til Thorbjørn. En fin kamerat. En fin sosialdemokrat. En god nordist. Og en god internasjonalist. EN kamerat av min egen generasjon som jeg har kjent i mange, mange år og som jeg har arbeidet med og som jeg har satt veldig stor pris på. Jeg håper Thorbjørn at vi kan få fortsette å jobbe sammen i mange år i politisk arbeid for sosialdemokratiet. Og vi trenger Thorbjørn, vi trenger norsk arbeiderbevegelse, norsk sosialdemokrati. Ikke bare i Norden, men også i Europa. Det behøves. Vi kan gjøre en forskjell. Våre ideer holder. Det vi står for er moderne. Og vi er vant med å være ute internasjonalt, ta kontakt, bygge allianser. Det skal vi fortsette med. Men vi vil ha med oss norsk sosialdemokrati. Fordi dere er viktige og dere kan og dere trengs. Så kom tilbake i regjeringssposisjon og se til at dere tar ansvar for deres fantastiske land. Det trengs.

Vi sa slik i vår bevegelse, rettere sagt før valget: Vi er stolte over det vi har gjort i Sverige, men vi er ikke fornøyde. Å formidle begge budskapene, både den innsikten om at vi har kunnet gjøre forskjell, vi har kunnet bygge et velferdssamfunn, men samtidig hele tiden påminne oss selv og menneskene i vårt land om at det finnes fortsatt urettferdighet igjen. Det finnes mange mennesker som lever i en hverdag som ikke er rik, en hverdag som ikke preges av trygghet. Det finnes mange som er urolige. Mange som er ensomme, mange som er overgitte. Det er ikke et godt liv for alle. Det vi har utrettet, ja, det er bra. Men det er ikke ferdig. Samfunnsbygningen pågår. Og derfor må vi orke å kombinere det som er en demokratisk sosialists oppgave: stadig samfunnskritikk og stadig reform. Det er de to sakene som vi må engasjere oss i. Mister vi samfunnskritikken, blir vi et en del av et etablissement, blir vi en del av makten. Og begynne p forsvare makten som sådan og det vi har utført uten å se den kritikken som berettiget kan rettes mot samfunnet, ja, da er vi ferdige som bevegelse. Det er samfunnskritikken som bærer oss. Først gjennom opprør over de urettferdigheter som vi ser. Det er først da vi er sosialdemokrater. Da vi blir fornøyde med det vi har utrettet, da er vi slutt som bevegelse. Stolte men ikke fornøyde. Stadig samfunnskritikk, stadig reform.

Og se rundt om kring i Europa. Se omkring i den del av verden som har en ledende standard som minner om vår. Og dere kommer til å se hvordan sosialdemokratiet på mange steder har utført stordådig regjeringssposisjon. Men enda ikke blitt omvalgt. Hvorfor? Jo fordi man har gått over i en fase der man har blitt fornøyde med utviklingen, og man har mistet samfunnskritikken. Og det finnes så mange mennesker som i det moderne samfunnet som kommer i klemme, som havner utenfor. Som blir ensomme. Gå ur og se for eksempel på Frankrike, se på Tyskland, se på andre deler av vårt kontinent, og dere kommer til å se store deler av samfunnet der arbeidsløsheten har bitt seg fast, der utenforskapet er manifest, og der er også grobunnen for fremmedfiendtlige ideer. Der finnes grobunnen for de som forkynner de enkle budskapene: Det er de andres feil. De som kommer og tar jobbene fra oss. Hadde ikke de kommet hit, så hadde du hatt jobben din fortsatt, og dermed hadde du levd et rikere og bedre liv. Vi vet at det ikke er sant. Men for en gruvearbeider i et avleggs hjørne i noen av Europas velferdsstater som ikke har hatt jobb på ti år, for han eller hans familie er det kanskje sant. Fordi han har ingenting å tro på og håpe på. Fordi det finnes ikke noe parti som tar hånd om hans hverdag, om hans situasjon, om hans framtid. Vår oppgave som demokratiske sosialister, vår oppgave som sosialdemokrater, er jo å både orke snakke med de som finnes i den nye delen av økonomien, som får store verdier til å vokse i IT-samfunnet , og samtidig ta med oss våre stjernevelgere fra de delene av økonomien som holder på å forsvinne. De får

ikke etterlates. For etterlates de, så vokser stadig en gruppe i samfunnet som står utenfor. Og da legges grobunnen for de enkle løsningene til høyrepopulismen. Og så ser vi hva som kommer til å inntreffe. Dette her er viktig.

Og hvordan vi gjør dette her? Hvordan gjør vi dette her? Hvordan klarer vi å nå i vårt politiske budskap ulike grupper med samme stimulans? Hvordan sender vi signalene til mennesker som befinner seg i så ulike faser av livet, som for eksempel visse langtidsarbeidsløse og en ung høyskolestuderende med framtiden foran seg. Hvordan sender vi signalene til dem, om at det er sosialdemokratiet som bærer på fremtiden. Ja, gjennom å tale om våre ideer og våre verdier. Hele den svenske bevegelsen, siste året i svensk politikk, så har vi egentlig kun snakket om verdier. Vi har snakket om frihet, vi har snakket om trygghet og vi har snakket om solidaritet. Og du vet aldri når du står der, hvor sterk du enn er, når du står der og trenger solidariteten. Du vet aldri. Jeg er sterk i dag. Jeg er frisk. Men hva vet jeg hva som venter meg. Snart, om jeg får leve, så blir jeg vel gammel, og da vet jeg, at da er tryggheten for meg ikke at jeg har penger i et fond eller eier aksjer eller har store tilganger fra banken. Nei, tryggheten for meg når jeg blir gammel, er trolig at det kommer noen til meg på natten som hjelper å snu meg i sengen min, fordi jeg kanskje ikke klarer det. Eller noen som kommer til meg på morgenene, hjelper meg med min frokost, stryker meg på kinnet, eller noen som bryr seg om meg i den meningen at de kanskje blir med meg ut og går. Det er også trygghet. Den tryggheten kan du ikke alltid erstatte. Den tryggheten kan du aldri erstatte med penger. Det er mennesker som kommer til deg. Og da snakker jeg om offentlig sektor. Jeg snakker om alle dem som arbeider i omsorgen. Det er jo dem som er tryggheten. Tryggheten, mine venner, er en kommunalarbeider. Det er tryggheten.

Eller, ta dette som plager meg mer enn noe annet: Narkotikaen. Jeg vet at det finnes også her i Oslo. Og det finnes i Norge i andre steder, til og med på landsbygda. Narkotikaen. Rusen. Det finnes 25 000 tunge narkomaner i Sverige. Det finnes ingen ting jeg skammer meg mer over enn dette i det svenske velferdssamfunnet. Det kunne ha vært meg. Det kunne ha vært mine barn. Jeg vet at det sitter mennesker her i lokalet som har opplevd dette selv. For så vanlig er det. Men når man vell opplever det, da er man mer utsatt enn noen sinne ellers. Da skal man ikke stå alene. Da skal man vite at det finnes dem som er beredte til å jobbe for deg eller for ditt barn, din sønn eller datter. Arbeide for at de skal komme tilbake til et liv som handler om å bli kvitt rusen. Og det er lett å snakke om kamp mot rus. Men hva handler det om? Ja, det er trolig politi. Det er tollere ved grensene. Det er behandlingsassistenter på vernehjem, det er feltassistenter på gater og torg, det er sosialarbeidere, det er engasjerte ungdomsledere. Og dere hører hva jeg ramser opp. Jeg ramser opp den offentlige sektorens folk. Politi, tollere, sosialarbeidere, behandlingsassistenter. Det er viktigere at de finnes enn at vi satser på store skattesenkninger for de som har det best.

Tro ikke et øyeblikk at ikke folk forstår dette sambandet. Fordi det gjør de. Når forvirringen kommer, det er når vi sosialdemokrater begynner å late som om det går. Å få både skattesenkninger og en satsing velferden. I hvert fall går det ikke i Sverige. I Norge som kanskje har det bedre stilt, er det jo mulig at det går. Men hos oss går det ikke. Og om vi da snakker om offentlig sektor som kommunen, ja da har vi vanskelig for å vinne støtte. Men snakker vi om de ideer som ligger bak den enorme anstrengelsen. At jeg skalkunne kjenne trygghet. At jeg skal vite at det finnes noen som er der for meg. Praktisk solidaritet. Snakker vi om det ut ifra verdibegrep av dette slaget, så bærer det like sterkt inn hos unge mennesker som står midt oppe i starten av sitt liv som hos den som har blitt rammet av motgang og ulykke. Fordi vi kjenner at dette er rettferdig. Dette er riktig. Dette er sosialdemokrati. Tager Ander sa at det finnes ikke noen enkelt verdi for det enkelte menneske som er viktigere enn

når det handler om frihet enn å få oppleve trygghet. Den som uroer seg for å miste jobben er ikke trygg, og den kjenner seg ikke fri. Den som er urolig for sine barn, hvordan det går for dem på skolen, eller hvordan det går for dem ute på byen. De er ikke fri. De er ikke trygge. De som uroer seg for sin alderdom eller for sine gamle foreldre. De er ikke trygge. De er ikke frie. Trygghet, Trygghet, dette begrepet som av Høyre har blitt hånet, fordi det var et uttrykk som det ble beskrevet i Sverige: Man sa, trygghet, det er en måte å sove samfunnet. Trygghet er velferdsnarkomani, sa man. Trygghet skaper sløve mennesker. Trygghet gjør at mennesker ikke anstrenger seg. Tvert i mot. Det er når du er trygg at du våger gjøre det lille ekstra. Det er da du bytter jobb. Det er da du kanskje bygger deg en bolig. Det er da du stifter familie og skaffer deg barn, det fineste som finnes i livet. Trygghet, som en forutsetning for å få oppleve frihet og våge gjøre det nye. Det er tryggheten som er drivkraften i et velferdssamfunn. Tryggheten er forutsetning for våre samfunn å utvikles og vokse til. Slik må vi beskrive det. Det er sosialdemokrati.

Omkring disse sakene har vi snakket. Og det er ingenting nytt. Det er ingenting nytt. Kanskje trodde vi, og nå er jeg veldig selvkritisk, at dette ikke var moderne. At dette var noe som var 50-talls eller 60-talls eller 70-talls, men ikke var nå. Vi er overtalte om at det bærer etter den seneste valgbevegelsen. Vi så når våre tyske venner la om sine valgbevegelse i denne retningen. At det også begynte å være for dem. Og jeg følger nå våre østerrikske kamerater i deres valgbevegelse. Og de har samme budskap: Det handler om solidaritet, og det handler om trygghet. Og for vanlige mennesker er dette frihet. Omkring de sakene skal vi snakke. Og vi skal kjenne en stor stolthet. Stor stolthet. Fordi nå du gjør det som sosialdemokrat, ja, da virker du i en idétradisjon som er mange-tusen-årig.

Gå til de gamle greske statsdemokratiene og dere finner tankene, om én mann, én stemme, vi er like mye verdt. Følg tråden. Inn i kristendommens dypeste budskap. Les bergprekenen. Og dere har idétradisjonen igjen. At vi tar vare på vår bror. Følg tråden inn i den franske revolusjonen. Frihet, likhet og brorskap. Følg tråden inn i den amerikanske frihetsrevolusjonen om at vi alle er født like. Følg tråden til Robbin Island. Nelson Mandela og hans forkynnelse om at når vi står der, overfor våre fiender, så skal vi også se en bror i han. Det er i den tradisjonen du arbeider. Det er i den tradisjonen som sosialdemokratiet finnes. Det er det du bærer videre. Det er det du skal kjenne stolthet over. Og det handler om å orke se seg selv i sin neste. At når du treffer et menneske, som befinner seg i nød, som befinner seg i bekymring, så skal du tenke: Det kunne vært meg. Når du ser samfunnsproblemer, så skal du tenke: Dette går de å gjøre noe med. Vi vil forandre, og vi kan forandre. Og så innse at vi gjør det. I et samarbeid. Med kamerater verden over som tenker og mener som vi. Vi er deler av en stor familie. Du er ikke alene. Du er sammen med andre. Og du virker i en idétradisjon som er vakker og som er veldig gammel. Fordi den handler om livet selv. Og hvordan vi oppfører oss mot hverandre som medmennesker.

Det var det vi forsøkte å snakke om i valgbevegelsen. Og vi fikk et fantastisk gjensvar. Og nå skal vi leve opp til dette også. Og det er like vanskelig. Vi har majoriteten i nesten alle Sveriges store steder. Med noen unntak. Vi har majoriteten i nesten alle landsting. Og vi har en sosialdemokratisk regjering. Nå skal vi forvalte dette. Hvordan gjør vi da det. En ting tror jeg er sikker. Vi skal være ærlige. Når motgangen kommer, for den kommer, erkjenn dem! Forsøk å fortelle hvordan det henger i hop. Før resonnement. Ta deg tid. Ikke la deg alltid tro at alt må uttrykkes på 30 sekunder på TV. Det finnes et møte med enkeltmennesker også. Det finnes folkebevegelser. Det finnes foreningsmøter. De duger også godt for å føre politiske samtaler og diskusjoner i. Vi må ikke glemme dette. Og vi må stadig, stadig forkynne. Og vi må stadig, stadig folkebilde. Og vi stadig, stadig påminne oss om vår oppgave å sette sammen

saker og ting i begripelig sammenheng. Det er vanskelig, men det er også utrolig stimulerende. Det har vi nå framfor oss. Vi står midt oppe i det. Og direkte etter valget kommer naturligvis motgang av ulike slag. Og en og annen sak og alt dette som hører til politikken. Og da skal det håndteres også. Men vi får ikke glemme å snakke om hvorfor vi er i politikken og hva det er vi vil og hvor det er vi skal. Her har man en samfunnskritikk, en permanent reform. Det er den demokratiske sosialistens oppdrag, og det er den idétradisjonen vi vil virke. Og det er den idétradisjonen som det norske Arbeiderpartiet også alltid har virket.

En hilsen til dere. Til deres kongress. Vi trenger dere. Vi vil se dere mer i posisjon til å ta ansvar for deres land. Fordi deres ideer, de bærer. Og deres bidrag i Norden og i Europa, den teller. En hilsen fra alle internasjonale gjester, og spesielt en hilsen fra oss på andre siden av Kjølen. Lykke til. Og takk for innbydelsen.

Dirigent: Ja, i tilslutning til forsamlingen Göran, så sier vi tusen, tusen takk. Og jeg tror jeg kan love på vegne av alle at vi skal gjøre vårt beste for å igjen komme tilbake og ta ansvar for samfunnsutviklingen i fellesskap med sosialdemokratene i Sverige. Takk skal du ha.

Ja, vi får gå tilbake til, hadde jeg nær sagt, traurighetene, men vi er tilbake til...det som var hovedbudskapet i talen i Görans tale. Gruppe 13, Like muligheter i hele landet.

13. LIKE MULIGHETER I HELE LANDET

13.09 Kommunale næringsfond

Delegat 091, Ragnar Nordgreen, Oppland:

Jeg kom på at vi hadde behøvd litt tid til stille ettertanke etter Göran Perssons gripende hilsen. Men la oss i hvert fall når vi ikke har den tiden legge oss hans ord på minnet i alt vi gjør og alt vi sier på resten av dette Landsmøtet.

Kamerater, det gjelder forslag nr 13.09 fra Sør-Trøndelag Arbeiderparti. Og det forslaget fremmes i forståelse med Sør-Trøndelag Arbeiderparti. Landsstyret foresår oversendelse til redaksjonskomiteen for andre saker. Det dreier seg om kommunale næringsfond, Vi opplever nok redaksjonskomiteen for andre saker som den redaksjonskomiteen som skal behandle saker der vi ikke er helt sikre på vår politikk bestandig. Men er det én blant mange ting vi er sikre på hvordan vår politikk skal være, så gjelder det våre kommunale næringsfond. Det er det Bondeviks Høyre-regjering som har tatt ifra oss. De kommunale næringsfondene er våre barn. Det er vårt emne. Det er vår kampsak, også til det kommende kommunevalget. Derfor foreslår Oppland Arbeiderparti at dette forslaget skal oversendes redaksjonskomiteen fr plattform for kommunevalget. For det er i kommunevalget at dette er en seiersak.

13.43 Storbytillegg

Delegat 259, Per Sverre Rannem, Nord-Trøndelag:

Ja, dirigenter og landsmøtedelegater, partikamerater. Det var altså forslag 13.43. Da jeg sendte inn det til Arbeiderpartiet asentralt, så skjønte jeg at jeg kom til å provosere. Og det har jeg tydeligvis klart når det gjelder i alle fall Landsstyret. Og det Landsstyret har sagt er at forslaget avvises. Og det skuffet meg. Det er sjelden jeg har blitt skuffet over noe vedtak i Landsstyret som akkurat det. Fordi jeg tenke som så: Tør de i ikke dette her heller? Er de så feige? For at så lenge vi ikke får orden på loven omkring eiendomsskatten, så blir det urettferdig kommunene imellom. Og i Nord-Trøndelag så kan jeg også fortelle dere at det er

kommuner som ikke er noe storbyer, men hvor problematikken omkring rus og psykiatri er kanskje tyngre enn i kanskje mange av storbyene. Men der får vi beskjed fra fylkesmannen om at utnytt inntekspotensialet deres før dere begynner å *sauter*. *Sauter* er dialekt og betyr å sutre. Og da tenkte jeg bl.a på simmerutvalgets innstilling som i sin tid ble overlevert til Stortinget. Jeg tror det var i 1994. Ingen har turt å gjøre noe med det. Nå synes jeg Arbeiderpartiet kan rive *snerken fra kaldgrauten*, det vil si ta et initiativ og få orden på den saken. Så jeg ønsker at det forslaget da, når der ikke kan oversendes til plattform for kommunevalget, så oversendes det til redaksjonskomiteen for andre saker, og så sørger Arbeiderpartiet for at vi nå får en rettferdig ordning på dette forholdet. Takk.

Dirigenten tok opp alle forslag under gruppe 13 med unntak av forslag 13.09 og 13.43 til behandling

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Forslag 13.09:

Forslag fra delegat 091: Forslaget oversendes plattform for kommunevalget

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Vedtak: Forslaget oversendes plattform for kommunevalget

Forslag 13.43:

Forslag fra delegat 259: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre saker

Landsstyrets innstilling: Forslaget avvises

Vedtak: Landsstyrets innstilling falt og forslaget oversendes redaksjonskomiteen for andre saker

Dirigent: Det blir dyrt...

14. SAMFERDSEL

14.34 Nasjonale samferdselspolitiske utfordringer – behov for nye løsninger

Delegat 113, Lise Christoffersen, Buskerud:

Dirigent, kamerater. Jeg vil gjerne henlede oppmerksomheten deres på forslag nr 14.34 på siden 141. Det heter Nasjonale samferdselspolitiske utfordringer – behov for nye løsninger. Og jeg har tenkt å ønske det forslaget der lykke til på reisen, litt mer enn det Landsstyret legger opp til. Det forslaget, det har en innhold lik veldig mange andre forslag i heftet. Det handler om en samferdselspolitikk ute av styring. Og det har aldri vært et godt sosialdemokratisk prinsipp å irritere vettet av folk. Det må vi se og få gjort noe med. Og da er kommentaren min til Sentralstyrets merknad som Landsstyret da har tatt til etterretning: Stortinget har etter forslag fra Arbeiderpartiet bedt regjeringen legge frem en vurdering av bruken av bompenger og eventuelle alternative måter å finansiere veibygging på. Det synes jeg er altfor slapt, som taler et parti som identifiserer seg med systemet selv når vi er i opposisjon. For de er jo ikke Torill Skogsholm som skal utforme Arbeiderpartiets politikk på et så viktig område. Så jeg har ikke et endringsforslag, men et tilleggsforslag til Landsstyrets innstilling. Og jeg ber om at redaksjonskomiteen fremmer for Landsmøtet et tilleggsforslag med følgende ordlyd: "Landsmøtet slutter seg til intensjonene i forslaget og ber sentralstyret utarbeide en ny og offensiv politikk for løsning av dagens samferdselspolitiske utfordringer, der miljøhensyn, tett kobling mellom virkemidler og gode løsninger og bred folkelig aksept vektlegges." Det er en for stor sak, tror jeg, til å ta over bordet i et Landsmøte, derfor så går

forslaget ut på at redaksjonskomiteen sørger for at Landsmøtet med føringer sender det forslaget over til Sentralstyret og jobber videre på. Jeg merker en viss klubbing, men det var faktisk til behandlingsmåten, og her er forslaget.

14.01-14.24 Samferdsel

Delegat 062, Øystein Moen, Oslo:

Dirigenter. Landsmøtet. På vegne av Oslo så vil jeg fremme et forslag om at 14.01 til 14.24 i tillegg til å oversendes plattform for kommunevalget, også oversendes redaksjonskomiteen for andre saker. Vi mener at satsingen på kollektivtransporten er så viktig at det trengs en ordentlig uttalelse på dette temaet, og at det ikke bare blir avspist med kanskje et strekpunkt eller to i kommunevalgplattformen. Derfor foreslår vi at saken, altså uttalelsene fra 14.01-14.24 oversender begge komiteene, fordi vi tror det er viktig, både i forhold til kommunevalget, men også generelt for å vinne oppslutning, så tror jeg at Arbeiderpartiet må ha en klar og tydelig profil på satsing på kollektivtransporten. Takk.

Kan dirigenten få lov til å si til begge de to siste talerne, at selvsagt forholdt de seg til bestemmelsen om at man skal snakke om behandlingsmåten, og jeg har fått alternative forslag, men slik dette må være når man ønsker å ha fokus på visse politiske saker, enten det er forslag som sendes til redaksjonskomiteen eller andre komiteer, er jo at man i debatten, den alminnelige politiske debatten, reiser og fokuserer disse spørsmålene slik at det naturlig hører hjemme i de uttalelsene som kommer fra de ulike redaksjonskomiteene, i stedet for at man her skal sette Landsmøtet i en noe vanskelig situasjon med å stemme over forslag eller stemme i mot forslag bare fordi det går på behandlingsmåten. Så jeg foreslår at når det gjelder begge disse to forslagene, så tar vi intensjonene hos forslagstillerne til orientering og ber de ulike redaksjonskomiteene ha dette med seg i sine innstillinger. Kan det være greit? Hvis det er greit, så tar jeg opp alle forslag under 14 og Landsstyrets innstilling.

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt

15. ANDRE POLITISKE SAKER

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

16. ORGANISASJONSSAKER

16.04-16.06 Kontingentinnkrevningen i Arbeiderpartiet

Delegat 091, Ragnar Nordgreen, Oppland:

Kamerater. Landsstyret foreslår forslagene 16.04, 05 og 06 avvist. Det gjelder kontingentinnkrevningen i Arbeiderpartiet. Avvisningsgrunnlaget fremgår av Sentralstyrets merknader. Det er vurdert i forkant av forrige Landsmøte. Det er riktig. Nå er det praktisert, og vi har et annet grunnlag. Den andre delen av grunnlaget til Sentralstyret er: at 2002 er det første året rullerende kontingent er brukt, og vi må gi oss tid til å la det sette seg. Kamerater, mens grasset gror dør kua. I mellomtiden mister vi purremulighetene våre langt på vei, vi mister den kontakten med medlemmene og det gjennomføring av innkreving og purring betyr for oss. Derfor foreslår vi i forståelse med Hordaland Arbeiderparti at forslagene oversendes redaksjonskomiteen for organisasjonssaker.

Dirigent: Neste var Vigdis Ravnøy, men hun har frafalt fordi Ragnar tok det hun hadde lyst til å si.

Dirigenten tok opp forslagene fra gruppe 16 med unntak av forslag 16.04-16.06 til behandling

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble vedtatt.

Forslag 16.04-16.06

Forslag fra delegat 091: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjonssaker

Landsstyrets innstilling: Forslagene avvises

Vedtak: Forslaget oversende redaksjonskomiteen for organisasjonssaker

Dirigent: Så er det deltar, og jeg gjentar fremdeles forholder vi oss til behandlingsmåten, det er altså delt ut noen innkomne forslag med innstillinger som er i tillegg til de som står i saksdokumentene. Det er innstilling på forslag fra landskonferansen til endring i retningslinjer for kvinnebevegelsen og det er kvinnepolitiske arbeidet. Der har Landsstyret foreslått at dette forslaget oversendes til redaksjonskomiteen for organisasjonssaker. Kan vi slutte oss til det? Det er gjort.

1. Forslag til retningslinjer for Kvinnebevegelsen og det kvinnepolitiske arbeidet i Det norske Arbeiderparti, vedtatt på Landskvinnekonferansen 21. – 22. september 2002.

Vedtak: Forslaget ble oversendt redaksjonskomiteen for organisasjonssaker

2. Forslag 16.09 fra Oppland Arbeiderparti, årsmøtet.

Landsstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for organisasjonssaker.

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble vedtatt.

3. Forslag 16.10 fra Folkets Hus Partilag av DnA i Bergen

Landsstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for organisasjonssaker.

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble vedtatt.

4. 10 kvinnekrav til Arbeiderpartiets landsmøte.

Landsstyrets innstilling: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet

Vedtak: Landsstyrets innstilling ble vedtatt

17. VEDTEKTSENDRINGER

Vedtak: Landsstyrets innstillinger ble enstemmig vedtatt.

Dirigent, svar til kommentar fra salen: Altså, enhver står fritt til å fremme ethvert forslag etter at Martin Kolberg har hatt innlegg. Nå behandler vi de innkomne forslagene.

18. LANDSKVINNEKONFERANSEN

Vedtak: Enstemmig vedtatt for andre gang.

Landsmøtet tok ti minutters pause.

Dirigenten ga noen praktiske opplysninger angående røyking og om billetter til morgendagens Landsmøtefest.

Dirigent: Så litt om forslag. Når dere leverer inn forslag, så bruker dere disse skjemaene som vi har med gjennomslag. Og dere skriver så hardt at det er mulig å lese de

gjennomslagspapirene. Og dere bruker da ikke dette med å klippe ut og lime på forsiden, for det blir et veldig dårlig gjennomslag. Det er mulig at noen av dere har tenkt å levere inn forslag til vedtak etter Martin Kolbergs innlegg. De forslagene vil dirigentbordet ha inn før kl 19:30 i dag, før vi tar pause. Når det gjelder debatten etter Martin Kolbergs innledning, så har fylkespartiene sendt inn en liste med en prioritert rekke av talere, og den vil bli fulgt. Og når vi kommer til debatten, så vil også dirigentbordet med en gang sette frem forslag om 3 minutters innlegg, slik at dere kan forberede dere på det. Vi har da klart å spare inn 3 kvarter, og vi går rett løs på Martin Kolbergs innledning. Og vi vil da starte debatten like etter Marins innlegg og ta pause etter programmet kl 19:30.

Følgende permisjonssøknader ble innvilget

296 Rolf E. Mortensen, Finnmark søker om permisjon fra kl 1400 søndag 11.11 og ut dagen.

297 Lisbeth Sandtrøen, Finnmark søker om permisjon fra kl 1400 søndag 11.11 og ut dagen

Dagsordens sak 8; Dialogforums rapport – partiets organisatoriske utvikling/ arbeidet i "Dialogforum"

Dirigenten ga ordet til partisekretær Martin Kolberg

Martin Kolberg, partisekretær:

Kjære gode partifeller!

Jeg vil begynne med en setning som det er mye alvor i. Og det er å si noe som kanskje er selvfølgelig, men som et foredrags om skal knytte seg til organisasjon drar med seg. Og det er å si til Landsmøtet at Det norske Arbeiderparti og norsk sosialdemokrati er inne i en krevende brytningstid. Vi er fortsatt landets største politiske parti, men målt opp mot våre ambisjoner og vår tradisjon, så må vi erkjenne at sviktende tillit fra velgerne i den størrelse som det siste stortingsvalget viste, på en fundamentalt måte utfordrer vår posisjon som det dominerende politiske partiet i Norge.

At denne erkjennelsen er reell, det er en nødvendig forutsetning for ny framgang og en absolutt betingelse for den framtidige byggingen av vårt parti og vår organisasjon.

Oppgaven med å gjenreise partiet er stor, den er krevende, men den er framfor alt utfordrende, og inspirerende.

Jeg har lyst til å si fra mitt ståsted, og jeg sier til dere: Det ansvaret vi har for partiets fremtid og byggingen av vår organisasjon er stort. Fordi vi i fellesskap skal vi bevare og videreføre det beste i vår politiske og organisatoriske tradisjon. Samtidig som vi viser evne og vilje til nødvendig fornyelse til det jeg vil kalle her for vår organisatoriske mentalitet.

Arbeiderpartiets oppgave er å være den norske politikkens dynamiske kraft. Det er vår oppgave. Slik som Göran sa det her for en times tid siden. Så er det venstresidas rolle å stå for fornyelsen i samfunnet. Vi skal representere de nye ideene om det gode liv for det brede laget av folket. Vi skal peke på skjevhetene og vi skal peke på manglene. Vi skal være de som er konstruktivt opprørte. Det er vår plass. Vi må ikke bli de rendyrkede forsvarere av det etablerte. Blir vi forsvarer for den etablerte tanke, så mister vi vår kraft og vår evne til fornyelse. Vår politiske troverdighet vil bli satt på spill..

Og da har jeg skrevet en linje som Göran hadde med seg, men som han ikke sa direkte. Men som står skrevet her i mitt manus. Og det er: At skal vi make det jeg nå har sagt, så må vi utvikle den gode evnen til selv å være selvkritiske.

Dagen i dag og framtida krever dette av oss. Derfor spør vi ”Hva tror vi på i dette landet”? Det er et spørsmål til alle, men særlig et spørsmål til oss selv.

Vi skal være, men vi må også se på oss selv som lønnstakernes parti og de svakestes parti. Framtidas Arbeiderparti skal være venstresidas motor og spydspiss. Det er vår plass. Og da må vi fornye for ikke å forvitte!

Veien tilbake til velgernes fulle tillit er brolagt med utfordringer. Vårt parti, og vår organisasjon, må etablere de to parallelle handlingslinjene. Vi må alltid som politisk parti være beredt til å ta ansvar for de store og de vanskelige spørsmålene i samfunnet. Vi skal i sterk tro og i tråd med vår tradisjon være samfunnsbærende parti. Vi skal være beredt til å ta ansvaret. Men vi må samtidig utvikle den god evnene som både Thorbjørn og Göran har vært inne på. Og som jeg fra mitt ståsted vil understreke: Være systemkritiske og samfunnskritiske.

Våre velgere må føle at de blir hørt. Makter vi ikke denne kombinasjonen og etablere denne forståelsen, vil de fremtidige, norske velgerne rett og slett ikke ta sjansen på at det er vi som er garantister for deres velferd.

Vi må ha enda en ambisjon. For vår organisasjon og for partiet vårt. Og det er at et ekte, moderne sosialdemokrati skal alltid være politikkens ombud. Vi skal representere etikken i politikken. Slik at politikken beholder befolkningens tillit og dermed støtte, som virkemiddelet for å styre samfunnsutviklingen. Dette er for oss sosialdemokrater i vår del av verden et av de mest fundamentale spørsmålene vi står overfor. Hvis ikke vi makter å ivareta politikkens etikk slik at folket slutter seg til politikken som virkemiddel, så er det vi som taper, For det er vi som skal være folkepartiet.

Å finne de nye tilslutningspunktene mellom folk og parti, og redusere den avstanden som er oppstått, da må vi videreutvikle vår organisasjon bygd på fire grunnleggende prinsipper:

Det må være en organisasjon som er preget av *åpenhet*.

Det må være en organisasjon som er preget av *respekt*.

Det må være en organisasjon hvor det er rom for den gode *deltakelsen*.

Og det må være en organisasjon som er *demokratisk*.

Disse fire fundamentale prinsippene, partifeller, er forutsetningen for den fremtidige sosialdemokratiske organisasjon. Og dette er ikke bare prinsipper som er avgjørende for oppslutningen av partiet, men de er like mye eller mer de fundamentale redskapene for den nødvendige kontinuerlig fornyelse av en dynamisk organisasjon i et åpent og et demokratisk samfunn. .

Det ekte medlemsdemokratiet, og legg merke til nå at jeg bruker uttrykker *det ekte* medlemsdemokratiet. Det skal være vår organisatoriske grunnlov. En åpen og demokratisk medlemsorganisasjon, den fornyer seg selv hele tiden, fordi omgivelsene krever det og medlemmene evner det. Fornyelsen skal alltid inspireres fra partiets ledelse. Men den blir bare reell hvis den vokser fram blant medlemmene selv. Slik skal vi sammen skape en

framtidorganisasjon som er under stadig fornyelse og forandring. Det er det som vil gi oss kraft. Det er gjennom en slik praksis vi vil bli bedømt, og ut fra hva vi gjør vi vil bli dømt. Ikke hva vi sier!

Dialogforums rapport slår fast et avgjørende og et grunnleggende prinsipp. Det er en litt vanskelig og kronglete setning. Medarbeiderne mine har sagt at kan du ikke finne på en annen setning som forteller dette, for det er så vanskelig å si det. Det vil si at det er ikke så vanskelig å si det, men det er kanskje vanskelig å oppfatte det. En nå sier jeg noe som ikke er noe selvfølge å si når man diskuterer organisasjonen i mange partier. Og det er å si at det er organisasjonen som er Det Norske Arbeiderpartiet.

Foran den setningen, så følger det mye organisatorisk logikk. Bl.a. det fundamentale at det er Det Norske Arbeiderpartiets organisasjon som skal ha den bestemmende myndighet og ikke reduseres til valgkamporganisasjon ved valg og en kamporganisasjon for de som stiller i de folkevalgte organer. Nei. Det er organisasjonen som skal bestemme politikken. Det er det vesentlige med den setningen.

Jeg vet, og jeg respekterer at noen sier: Martin, dette er ikke tidsriktig. Dette er ikke moderne. Spesielt medienes krav til tempo og fokus på personer, krever at vi flytter mer energien dit. Svaret på det er også ja. Men når jeg skal vurdere dette og snakke til dere som partisekretær, ut fra et prinsipielt synspunkt, om hvilken organisasjonskultur vi skal ha, så vil jeg svare slik: Jeg gjentar prinsippene, om åpenhet om respekt, om deltakelse og om demokrati. Men så legger jeg til, og det tror jeg er sagt mange ganger på Landsmøtets talestoler, men det skal sies også i 2002: Den brede folkelige forankringen. Arbeiderpartiet må nemlig alltid stå nær folket. Vår organisasjon skal ikke være staffasje. Den skal være virkelig. Den skal være stedet hvor samfunnsengasjerte mennesker kommer for å diskutere, debattere, men også for å fatte reelle politiske vedtak. For uten denne livsnerven og uten denne kontakten, mister vi følelsen med samfunnets hverdagspuls. Den må vi ha for at organisasjonen skal kunne kalles for sosialdemokratisk.

Folk må føle at vi er deres representanter. Legg merke til hva jeg sier nå. Jeg sier: Folk må føle at Arbeiderpartiet er deres representanter i politikken. Og det føler de godt, skjønner dere. Veldig fort og veldig godt. Og da sier jeg at den beste kommunikasjon ut til velgerne, det er: Å lytte er en kunst, et talent og et redskap. "Å tale, det kan vi gjøre etterpå".

Uenighet, det er ikke strid, som det så ofte kalles. Men den krever reell toleranse og det krever reell respekt. Det ligger en stor kraft i debatten, i diskusjonene og i uenighetene. Det er ikke mulig å være et stort politisk parti, i et åpent demokratisk samfunn, uten at vi ikke bare lever med uenigheten, men at ser på den som en forutsetninger for utviklingen av den gode politikken. Det er da vi makter å favne bredt. Ellers ikke.

Men. Men... Hvis vi mistenkeliggjør de som mener noe annet enn oss selv, ja, da blir det strid. Det er det som er strid. Og derfor sier jeg følgende: Det må vi slutte med! For det er en forutsetning for alt hva jeg har sagt og som jeg har tenkt grundig igjennom, og som jeg er glad for at dere klapper for. Det er nemlig det at i det framtidige Arbeiderpartiet, i den kraftfulle sosialdemokratiske norske organisasjon, som er vår organisasjon, der må uenigheten respekteres og forstås, og fellesskapet i partiet og i vår organisasjon må knytte seg til fellesskapet og ikke absolutt enighet i alle enkeltsaker. Det lar seg ikke håndtere i det framtidige samfunn. Det er en form for servitilite knyttet til det som ingen partisekretær og ingen organisasjon kan håndtere hvis man ikke har respekt for uenigheten.

Og enda en setning om det. Klarer vi ikke dette, som jeg nå har snakket om? Klarer vi ikke å etablere den nerven og den mentaliteten? Så sier jeg, at da kommer vi ikke til å bli sterke nok til å bli et stort parti igjen. Det er en av motorene, og den er viktig å få med seg. Og har dere klappet såpass, så kan dere klappe nå også.

I tett forlengelse av dette. Det reelle og gode partidemokratiet krever disiplin også. Det er en klok partifelle som sitter her et eller annet sted her fra Hordaland, som har laget en doktoravhandling omkring disse spørsmålene og balansen mellom demokrati og disiplin. Jeg hadde skrevet dette før jeg så hva han hadde sagt. Men jeg mener det samme. For jeg vil si følgende: På alle nivåer i organisasjonen vår, i partiet vårt, så er det ledelsens ansvar å skape et trygt klima for meningsforskjeller. Men selv om mindretallet har sin rett, så står det ikke over flertallet. Og disiplinen i den framtidige sosialdemokratiske organisasjonen kan ikke håndteres annerledes enn at det er selvdisiplin. Vi har alle et ansvar for, ikke være vårt partis tillitsvalgte, vi skal også være vårt partis ombudsmenn og ombudskvinner.

Ledelsen, igjen på alle nivåer, men selvfølgelig særlig det som defineres som partiledelsen, den skal peke ut retning, men den må ha forankring i partiet. Den gode og åpne kommunikasjon mellom ledelsen og organisasjonen, det er det som skaper grunnlaget for ledelsens kraft. Dette er helt grunnleggende for vår organisasjonsfilosofi og vår organisasjonsbygging skal lykkes. Det er forutsetningen for vår styrke, det er forutsetningen for vårt samhold og det er forutsetningen for ledelsens autoritet og dens legitimitet.

Men utviklingen av vår organisasjon er ikke bare spørsmål om prinsipper, om mentalitet og organisasjonskultur. Det er like mye praktiske organisasjonsbygging.

Et sterkt sosialdemokrati er helt avhengig av et levende demokrati. Rekruttering til politikken er viktig. Politikken må ikke bli for de såkalte eksperter. Politikken skal være for alle. Det politiske liv har for få deltakere og altfor mange tilskuere. Det er partiene som er demokratiets bærere. Vi som tar mål av oss for å være et folkeparti, har her et særlig ansvar.

Og da sier jeg først en kort, men veldig innholdsrik setning: Nedgangen i medlemstallet hos oss må nå stanses, og vi har alle ansvar for det.

Også må vi snu en annen alvorlig utviklingen. Og det er at stadig færre deltar i de politiske beslutningsprosessene. Dette truer gjenreisningen av partiorganisasjonen hos oss og styrkingen av politikken. Fordi deltakelse er selvfølgelig nøkkelen til kraften. Hvis du ikke deltar, så har ikke organisasjonen heller noen kraft. De aller fleste av våre medlemmer er jo aktive i kommunepolitikken. Og i kommunepolitikken er det blitt delegert altfor mye til for få. Jeg kritiserer ingen. For det har jeg ikke noen grunn til. Vi har alle vært med på dette. Men beslutningsprosessene i kommunepolitikken preges nå av altfor mye byråkrati og altfor lite politikk.

Derfor er en sosialdemokratisk organisasjonsoppgave, men selvfølgelig like mye en politisk oppgave, å vinne kommunepolitikken tilbake til politikken. Vi må bli politisk tydelige i kommunene. I kommunevalget til neste høst, så må det bli klart for alle innbyggerne i alle kommuner hvorfor de skal stemme på Arbeiderpartiet og ikke skal stemme på de andre. Da kreves det politisk tydelighet. Og det krever deltakelse og aktiv deltakelse og brei medlemsdemokrati i våre kommunepartier. Og det må dere være med meg på.

Det var en annen Martin som for mange, mange år siden da sikkert i kor med andre, at *"Kunnskapen, det er makten"*. I politikken er ikke kunnskap bare makt. Jeg vil si at kunnskapen er også forutsetning for politisk suksess. I dagens komplekse politiske samfunn er dette viktigere en noen sinne, gode venner. Tilegnelse av kunnskap og personlig utvikling må igjen bli en del av vår organisasjonsarbeid. Partiet må bli en kunnskapsorganisasjon der vi både skal tilegne oss kunnskap og videreformidle den holdninger som vi har i politikken. Sammen med AOF er vi nå i gang med å bygge opp denne kunnskapsorganisasjonen. Vi skal videreutvikle skoleringsstilbudet for tillitsvalgte på alle nivåer og vi skal gjøre det til våre ansatte. Dette skal være gjennomgående for hele partiorganisasjonen i årene som kommer. Ja, i virkeligheten så tror jeg det blir slik at kunnskapsutviklingen i organisasjonen vil bli motoren i organisasjonsutviklingen vår. Fordi den er så fundamental. Paritet sentralt skal legge dette til rette. Men det er avgjørende viktig at hele organisasjonen er med på dette. For husk: Framtidas vinnere innenfor politikken og innenfor samfunnsliv, er de som er i stand til å dele på kunnskapen. Å dele på kunnskapen er en sosialdemokratisk dyd. Det er viktig å formidle kunnskap slik at vi blir politisk slagkraftige og slik at vi kan diskutere med hverandre og samtale med hverandre på en reel og på den gode måten. Det er en del av kulturen og mentaliteten som er avgjørende for at vi skal kunne greie og skape Arbeiderpartiet til noe mer enn en politisk organisasjon, også til å være en kulturbærer i samfunnet.

Jeg smattet lenge på det. Og jeg skal bruke et sterkt ord. Jeg skal bruke ordet krise. Og grunnen til at jeg bruker ordet krise, det er for at her er det krise på et område. Og det er i forholdet til ungdommen. Partiet vårt er ikke i krise. Men i vår relasjon til ungdommen, så er det en krise. Jeg er glad for å kunne si uten å overdrive eller ikke holde meg til fakta, at AUF er landets største ungdomsorganisasjon. Det er ikke bare den største, men den er også den beste. Og jeg vil si her, at AUFs betydning, den kan rett og slett ikke overvurderes for partiet. Derfor så er det jo selvfølgelig en del av det store prosjekt at vi alle sammen må revitalisere vårt forhold til AUF og ta ansvar for utviklingen av vår egen ungdomsorganisasjon. Det er en selvfølgelig oppgave. Som har med hele vår egen kultur å gjøre. Men som selvfølgelig først og fremst også har med vår link til den unge delen av befolkningen å gjøre. Ingen kan tro at vi vokser inn i himmelen hvis vi ikke tar med oss den nye generasjonen. Ingen må tro at det kommer av seg selv! Det må det jobbes for. Det må det prioriteres. Sentralt, på fylkesplan, i kommunepartiene. Og det er en av de tyngste oppfordringen som jeg har.

En ting til. Som har med vår samtale om ungdommen å gjøre. Det hender at vi sier, jeg hører de ti hvert fall ofte, og det kan hende jeg har sagt det selv og, at de er jo egentlig ganske egoistiske. Eller i alle fall sier vi: "De skjønner ikke helt hvor godt de har det.". Det er i alle fall et omkved, og jeg ser at ganske mange nikker, de kjenner seg igjen i dette. De klarer bedre enn oss kanskje å svare på spørsmålet "Hva tror vi på i dette landet?". Jeg vil kalle dagens ungdom for solidariske individualister. Det er veldig mange av dagens ungdom som deler våre verdier, men de deler ikke våre former. Og noen tillater seg å bli irriterte på det. Fordi de kommende generasjoner ikke deler våre former. Til dem sier jeg; Tenk dere om. Er det ikke slik Arbeiderbevegelsen nettopp har kjempet for samfunnsutviklingen hvor det skulle være mulig for de kommende generasjoner å stå opp mot autoritetene. Har ikke det vært et av de sentrale målene? Jo, det har det. Det har vært mange landsmøter i DNA hvor man nettopp har snakket om hvordan skal vi bekjempe autoritetene i samfunnet? Vi kan ikke stille oss utenfor våre kommende generasjoners behov for å ha den samme trang til å stille spørsmål ved autoritetene i samfunnet. Nei, mine venner, vi skal fremelske det, for det er ikke noe mål i seg selv at dagens ungdom slutter seg til våre former. Vi må gi plass og luft til AUF og til ungdommen,.

En av de store tunge allianser, som har vært en av våre særmerker bestandig. Også i vår organisasjon. I vår organisasjonsprofil. Og som har blitt viktigere og viktigere, der er forholdet til kvinnene. Sosialdemokratiet hører kvinnene til. Det var derfor jeg sa det. Så skjønte jeg ikke helt hvorfor dere lo. Men jeg skal tenke på det etterpå. Vi har en flott kvinnebevegelse. Vi har en kvinnebevegelse som er et viktig talerør for å sikre kvinners rettigheter. Vårt kvinnepolitiske arbeid handler om saker som kvinner er opptatt av. Historien har vist at kvinnebevegelsen har ført saker av særlig stor betydning for kvinner inn på den arenaen. Og i formålsparagrafen for kvinnebevegelsen som Landsmøtet skal håndtere seinere, så står det at deres oppgave er ansvar for skoloring, for et godt arbeidsmiljø og for å bringe saker kvinner er opptatt av inn på den politiske dagsorden. Dette har vår kvinnebevegelsen gjort. Det er et av de sterke sidene ved organisasjonsutviklingen gjennom de siste 10-15 årene, at Arbeiderpartiet har vært i spissen på dette feltet. Derfor er kvinnebevegelsen av den store betydning. Gjennom kvinnebevegelsen får vi sterk rekruttering til hele partiet. Og vi skal også på det grunnlaget gi kvinnebevegelsen plass og rom, for de kan ikke erstattes av noe annet.

Alliansen med Landsorganisasjonen i Norge vil jeg karakterisere både politisk og organisatorisk som fundamental. Fagbevegelsen Fagbevegelsens er helt nødvendig for den sosialdemokratisk utviklingen i landet vårt.

LO og Arbeiderpartiet har de samme mål for samfunnsutviklingen. Utbyggingen av velferden og fellesskapsløsningene, mindre forskjeller mellom folk, et godt og utviklende arbeidsliv. Og i fellesskap tar vi ansvar for både å skape verdiene, og gjennom en effektiv offentlig sektor å sikre en rettferdig fordeling av dem. Det er både vår oppgave og vårt ansvar. Og det samme sier LO. Våre politisk motstandere mistenkeliggjør samarbeidet. Noen kaller det for umoderne.

Til det første og mistenkeliggjøring: Jeg sier det slik: Makter de politiske motstanderne til norsk arbeiderbevegelse å svekke dette samarbeidet, så skjer det noe fundamentalt. Og vet dere hva det er? Jo, da greier de å rokke ved maktbalansen i det norske samfunnet. Så alvorlig er det. Men mistenkeliggjøringen er et effektivt våpen. Men vi må ikke bite på den.

Til det andre: Om det umoderne. Jeg har sagt, og jeg kommer til å si en gang til før jeg går ned herfra: At det partiet som nå har Landsmøtet og som sitter her, vi skal jo være lønnstakernes parti. Hvems andres parti skulle vi være hvis vi ikke skulle være lønnstakernes parti? Er det da umoderne at vi samarbeider med deres faglige organisasjoner om utvikling i arbeidslivet og sikring av norske arbeidstakers sosiale trygghet og deres sosiale rettigheter? Er det umoderne? Når de selv vil det? Det er helt ubegripelig for meg. Og de som sier det, de bør i alle fall komme på et annet ord. For umoderne er det i alle fall ikke.

Det fagligpolitiske samarbeidet er viktig også av en annen grunn. Det er for å sikre alt vi har gjort. Det samfunnet som er utenfor denne landsmøtesalen er bygget i dette skjæringspunktet mellom LO og DNA. Det er ikke bare en flaggtale til et Landsmøte. Men det er en sannhet. Jeg spår en ting, og jeg vet at dette blir tatt opp på bånd og skrevet ut. Og da har jeg muligheten til å kontrollere der, det vil si det har jeg vel ikke, men om 50 år (stor latter fra salen), om 50 år, så sier jeg det at da kommer historikerne til å si: Dette samarbeidet og denne tiden var en storhetstid for Norge. Det kommer de til å si. Og da skal vi være bevisst hvilken tidsånd vi nå fungerer i. Hvis vi skal fortsette som lønnstakernes parti, så er dette det fundamentale for oss. Men like mye er det et spørsmål om hvordan vi skal videreutvikle det vi har gjort. For jeg har to spørsmål til meg selv og til Landsmøtet.

Hvordan skal vi makte å skape tilslutning til en helhetlig økonomisk politikk uten samarbeid med LO? Jeg skulle gjerne høre om det. Lo er den samfunnsbevisste organisasjon som tar et helhetsansvar for hele den økonomiske utviklingen i Norge. Og det skal vi være veldig glade for. Hvis ikke hadde vi ikke hatt den styringsmuligheten som vi har hatt. Og like mye og mer, og nå ser jeg nedover her, der sitter forbundsledere som perler på en snor. Og forøvrig, hvilket annet landsmøte er de på? Ingens. Det er også en sak. Det er ryggdekning bakfra her. Det er ikke så dumt å tenke på.

Men jeg spør: Det andre spørsmålet: Hvordan skal vi makte å videreutvikle og forbedre offentlig sektor, til beste for brukerne, uten i nær kontakt med og i forståelse med arbeidstakerne selv? Hvordan skal det foregå? Jeg kan bare si at det er ikke mulig. Derfor også det nære samarbeidet og den fortrolige kontakten med LO. Det er selvfølgelig også viktig, og det hører med til hele resonnementet. At fagbevegelsen selv, slik som de gjør, også virkelig tar fatt i og aksepterer og forstår at er ikke sosialdemokratiet den dominerende retningen i Norsk politikk, så trues også deres faglige rettigheter. Det ser vi nå. Det ser vi nå at vi for første gang i moderne tid har et flertall på Stortinget som er villige til å bruke lovverket mot å opparbeide faglige rettigheter. Og noe sterkere signal går det vel ikke an å få.

Fordi dette vil jo skape en helt ny struktur i det politiske liv og en helt ny struktur i arbeidslivet. Og hvem må betale det? Jo, det er jo lønnstakerne. Ikke bare i form av sin lønningspose, men i form av det livet de har innenfor norsk arbeidsliv til daglig. Og det er i alle fall et resonnement som jeg tillater meg å legge til Thorbjørns utmerkede tale. Det hører i alle fall ikke framtida til. At vi i Norges rike land skal få et brutalisert arbeidsliv.

Vi ønsker også å styrke kontakten med forbundene. Vi ønske rå opprette egne faglig/politiske utvalg rettet mot forbundene. Og vi er nå i en god prosess, og jeg understreker her ordet god prosess med Kommuneforbundet, om avtale mellom Kommuneforbundet og oss. Løsningen skal bli slik at all kritikk forstummer. Det skal bli et forsterket samarbeid mellom Kommuneforbundet og Arbeiderpartiet slik at det tjener både oss og Kommuneforbundet. Fordi dette er det fundamentale for, som det er sagt i andre foredrag her i dag, Göran blant annet, velferdsproduksjonen foregår i kommunene. Og han sa: Jeg vil heller ha en kommunearbeider enn mye penger. Husk det!

Hva er så målet med alt dette? Mitt mål, og jeg håper at deres mål, det er at Arbeiderpartiet framstår som et moderne og framtidsrettet parti med politisk løsninger på dagens og morgendagens utfordringer. Partiet vårt skal være synlig, det skal være tydelig, og det skal være lydhørt. Velgerne skal huske Arbeiderpartiet fra den politiske debatten, de skal oppleve at vi lytter til deres synspunkter og de skal merke at vi gjør noe med det de oppfatter som utfordringene i hverdagen. Det vi sier må være det samme både innad i organisasjonen og ut til velgerne. Det vi gjør på sentralt nivå, må gjenspeiles også på lokalt nivå. Man skal kjenne igjen Arbeiderpartiet som et parti som er opptatt av frihet, likhet og solidaritet uansett om man er i Oslo, i Molde eller i Alta.

Den gode kommunikasjonen er viktig for videreutvikling av organisasjonskulturen. Det skapes forståelse, det skaper motivasjon, det skaper lojalitet og det skaper samhold.

Målet, mine venner, det er klart: Vår organisasjon skal bli så sterk og dynamisk at den ikke bare er inne i sin tid, men også at den preger sin tid.

Og så helt til slutt: Hva er så det store prosjektet? Det vanskelige prosjektet? Jo, det er at vi tar med oss det beste, men at vi har evnen og viljen til fornyelse og at det er synlig. Og at det er framherskende. Det krever tålmodighet, for å klare det. Men det viktigste er at alle føler ansvar, inspirasjon og lyst til å være med. Og her, som alltid i historien, står vi sammen, løser vi oppgavene og så skaper vi resultatene.

Dirigent: Martin, hjertelig takk. Vi går da løs på debatten etter Martin Kolbergs innlegg. Da må vi først bestemme oss for, som jeg annonserte tidligere, at vi starter med en taletid på 3 minutter. Vi har en nokså lang taleliste allerede, så jeg vil anbefale det. Innvendinger mot det forslaget er det ikke. Taletida er fra første taler 3 minutter.

Vi satte en frist for innlevering av forslag til kl 19:30. Vi skal ha pause 19:30, og vi vil gjerne ha det slik at vi kan referere forslagene for dere før dere tar pause. Slik at dere vet hva som vi skal ta stilling til senere på kvelden.

Karin Yrvin, Kvinnepolitisk styre: Landsmøte. Det er over 100 år siden fremsynte menn hjalp til å starte Arbeiderpartiets kvinnebevegelse. Siden det så har det gått slag i slag fra stemmerettskrav til kvineregjering. Fra Osta Hansten som sa: "Kvinnesaken har sine fiender. Kvinner eller menn, jeg vet ikke hva som er verst.". Til vi har spist fiskkampanjen fra kvinnebevegelsen på 50-tallet til abortloven og kvinneregjering. Og det er i denne ånden som landskvinnekonferansen har gått igjennom det kvinnepolitiske arbeidet i Arbeiderpartiet. Og jeg har lyst til å starte med å redegjøre for det forslaget som har fått mest oppmerksomhet før dette landsmøtet. Nemlig 40 %-kravet i ledelsen i Arbeiderpartiet. Dette er i tråd med det vi mener i kommuneloven. Dette er i tråd med det vi mener i likestillingsloven, og dette er i tråd med de kravene vi har hatt for å få kvinner inn på utdanningsinstitusjonene, inn i det private næringslivet og i ledende posisjoner. Og det er et forslag som er uavhengig av nå-situasjonen og uavhengig av personer. Og jeg må si dette, kjære kamerater. Glitrende Martin Kolberg! Ideologiske Thorbjørn. Koselige Göran. Internasjonale Ayala og den kommende landsfader Jens. Ja, vi har lagt merke til kjøreplanen. Og det skjer ikke igjen. Vi er et likestillingsparti, og vårt krav om kvinnerepresentasjon, det gjelder overalt og hele tiden. Vi skal ha 40 % kvinner i ledelsen. Og utformingen av paragrafen blir som følger: § 8, punkt 3: "Blant disse skal det være 40 % av hvert kjønn". Og da presiserer jeg at vi ikke tar stilling til antall, om det er 3, skal det være én kvinne. For vi har ikke for vane å dele folk i to i dette partiet. Er det fire, skal det være to. Og er det fem, skal det være to i ledelsen. Vi vil ha et åpent parti og en åpen kvinnebevegelse. Og vi skal være for alle kvinner i partiet. Vi skal sikre representasjonen av kvinner og et godt arbeidsmiljø for kvinnene i partiet. Og vi skal gjøre overgangen mellom AUF og Arbeiderpartiet enklere. Derfor så er vi sikret AUF representasjon i alle kvinnepolitiske styrever på alle nivåer. Vi er en kvinnebevegelse som ønsker å gå foran. Vi har lyst til å være en forlenget arm ut til de kvinnepolitiske strømningene i landet. Og vi har lyst til å stå i spissen for reformer som er særlig viktige for kvinnene. Og særlig er vårt ansvar stort for å ta et tak i det som skjer med kvinneundertrykkelse. Vår allianse med kvinnene er viktig og riktig. Det er i tråd med våre verdier. Og det er med dette som jeg legger fram kvinnebevegelsens forslag til endringer i vedtekter og retningslinjer for det kvinnepolitiske arbeidet i Arbeiderpartiet. Takk.

Delegat 146, Jørund Ruud, Telemark: Dirigenter, gledelig landsmøte! Det er en livsviktig sak for bevegelsen Martin har innledet om. Takk for inspirerende ord. Arbeiderpartiets historiske misjon er og har vært å fange opp hverdagsmenneskets drømmer og ønsker. Sine sorger og problemer. Sine utfordringer, sine muligheter. Og kvittere i form av tillitvekkende

politiske løsninger som fungerer. Sosialdemokratiets misjon har vært og er å spenne en regnbue av håp og framtidsoptimisme over hverdagene og over hverdagens folk. Og ganske særlig å tenne håpets regnbue over dagene og de som strever tyngst og har minst. For å lykkes si dette må vi som Dialogforum peke på ha en vital, levende, mangfoldig organisasjon. En partiorganisasjon som bare lytter til hverdagens folk er slett ikke god nok. Den vil mislykkes. Sosialdemokratiet må ha en organisasjon som består av og har sterk appell til enkeltmennesket. Ingen monolitt. Tvert imot et ønsket, velkomment mangfold av medlemmer. En organisasjon der nåtidens kvinner og menn kjenner seg hjemme. Fordi organisasjonen arbeider med deres saker. Og arbeider på måter som de har lyst til å være med på. Og som et resultat av det utkrystalliserer politiske svar som lar seg omsette i praktiske, politiske resultater. Og som derfor også er gjensidig, sterkt gjensidig forpliktende, helt fra oss i Arbeiderlaget i bygda og bydelen og inn til det fåtallet som representerer oss i partiledelsen sentralt. Solidaritet, samhold, samfølelse, hvordan skal vi styrke dette? Det finnes bare én metode som er sikker. Og det har også noe med det samme å gjøre. Det er sann tale og sann handling. I tett dialog, i partilaget, i kommunepartiet, på arbeidsplassen, med fagbevegelsen, med de religiøse organisasjonene, med ideelle bevegelser som er opptatt av hverdagsmenneskets materielle kår og åndelige kår. Kan vi få og kan vi gi impulser, råd, innspill, analyser, bygge gjensidig tillitt, og sammen trekke opp perspektiv som gir håp for landet vårt, verden vår og alt levende i nåtid og framtid. Sammen, ikke fordi hverdagsmennesket skal tro på oss eller fordi vi skal satse på dem. Men fordi vi er ett. Fordi sosialdemokratiets natur nettopp er og aldri kan fungere som noe annet enn et forpliktende fellesskap med slitets menn og kvinner på ett og samme lag som de tusener som bygger landet. Im Takk.

Geir Waage, AUF: Kjære Landsmøte, dirigenter. Martin, tusen takk for en utrolig engasjerende innledning. Jeg er spesielt veldig glad for det du sa om AUF. Jeg har lyst til å si noen ord om en sak jeg mener Arbeiderpartiet kan lære av AUF på. Fordi at politikken handler om å få gjennomslag for det vi tror på. Men da må vi også få en oppslutning i befolkningen for våre løsninger. Det er to måter å gjøre det på: Det er enten det er ved å kanalisere det gjennom media. Det andre gjennom å møte velgerne ansikt til ansikt. Det siste har jeg en følelse av at Arbeiderpartiet bare gjør i august og september hvert andre år. For hva er strategien for å gjøre Arbeiderpartiet mer synlig? Hvor ofte bortsett fra en måned hver annen høst har kommuner og fylkespartiene utdrettet kampanjer? Hvor ofte blir det lagt opp til slike kampanjer fra partiet sentralt?

La meg navne noen eksempler fra AUF. AUF har i år gjennomført to sentrale kampanjer i hele landet. Ved sidene av disse her, har AUFs fylkeslag til sammen gjennomført 90 lokale kampanjer. Og ved siden av det har også lokalavdelingen i AUF hatt kampanjer. Det er på den måten, gjennom direkte kontakt med ungdommen at AUF får flere medlemmer. Det er på denne måten at vi lettes får troverdighet blant velgerne. Og det er ved å møte folk ansikt til ansikt vi best kan framstå som det vi ønsker å være, nemlig et åpent og lyttende parti.

Jeg husker i oppkjøringen til Landsmøtet i partiet for to år siden. Bjørn Tore Odal hadde gjort et overslag over hvor mange timer av sitt liv han hadde brukt på interne partimøter. Jeg husker ikke antallet, mest sannsynlig fordi jeg ble lettere sjokkert over summen han kom fram til. Men Odals budskap den gangen var at vi må bruke mer tid på utdrettet virksomhet. Jeg er helt enig.

Men mitt spørsmål er: Hva har skjedd siden forrige Landsmøte? Jevnt over tviler jeg på at det har blitt så mye bedre. Jeg tror at partiet sentralt må ta et større ansvar og organisere

kampanjer for hele partiorganisasjonen, og jeg tror at vi må få et kampanjearbeid på alle nivåer av organisasjonen som blir ordentlig målstyrt. Tenk bare på hvor mange velgere vi kunne ha nådd ut til hvis vi hvert år gjennomførte to kampanjer i hele landet. Det krever ikke så utrolig mye ressurser. Det kunne være et spleiselag mellom alle nivåer i organisasjonen. Men da må alle ledd forplikte seg til å delta. Og det krever at alle oss stiller opp.

Et nytt parti trer frem, står det på Arbeiderpartiets hjemmeside. Ja, vi trenger å bli enda klarere i vårt politiske budskap. Men samtidig må vi sørge for en slagkraftig partiorganisasjon. Vi må ha et parti det er interessant å bli med i og et parti som er synlig blant velgerne, ikke bare i valgkampene, men også mellom valgkampene hvert andre år. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 012, Grethe Haugen, Østfold: Dirigenter, Landsmøte. Først, takk til Kolberg for et godt innlegg. Det er 3 ting jeg gjerne vil sette fokus på i dette innlegget: Større åpenhet og demokrati, snu utviklingen bort fra at stadig færre deltar og lyttepost, ombudsrollen. Disse 3 punktene er nært knyttet opp til hverandre. Og en forutsetning for å få til endring er at vi er villige til å ta noen grep. Vi må endre en partikultur og vi må være villige til å vurdere hvilke konsekvenser reformene i kommunesektoren de siste 10-15 årene har hatt for muligheter for deltakelse, politisk styring og for mulighet til å utøve ombudsrollen. Og eventuelt være villige til å gjøre endringer. For å få til større åpenhet og demokrati må en gammel kultur endres. Og det er ingen enkel oppgave. Jeg føler at mange som har vært tillitsvalgt en stund eller som har fremstående verv ikke har samme opplevelse av dette som vi som har kortere fartstid eller ikke sitter så høyt i hierarkiet.

Den vanskeligste oppgaven blir muligens å få disse til å erkjenne at man i partiet ikke er spesielt gode på åpenhet og demokrati. En erkjennelse som er avgjørende for at man skal kunne få til endring.

Det vil dessuten være viktig at man i det videre arbeidet ser på hvilke organisatoriske forandringer som må til, noe mange hevder er en forutsetning for å lykkes når man ønsker en organisasjonsendring.

Men organisatoriske forandringer mener jeg nye måter å arbeide på, etablering av nye fora og tilførsel av kunnskap. En forutsetning for at folk skal engasjere seg politisk er at de føler at de har påvirkningsmulighet på beslutningene. At de ikke føler at de blir pådyttet beslutninger tatt av andre. Da er det viktig at de forskjellige arenaer vi har i partiorganisasjonen blir virkelige diskusjonsarenaer hvor det er lov til å stille kritiske spørsmål og ikke bare være orienteringsarenaer. Vi har nærmest vært bevisstløse, vi har nærmest bevisstløst sagt ja til reformer i offentlig sektor. Reformen som er initiert av administrasjonen og som fører til at det politiske nivå har fått mindre rom. Vi har innført bedriftsorienterte styringsmodeller hvor vi som politikere skal konsentrere oss om overordnede mål og bli strategiske ledere. Og hvor mye er delegert til administrasjonen? Vi skal ikke lenger detaljstyre. Noe som har vært den tradisjonelle måten å drive politikk på. I disse modellene blir det ikke mye plass for deltakelse og muligheter til politisk styring, ei heller til å utøve ombudsrollen. Noe som blir umulig ved strategisk styring.

Jeg savner også en diskusjon om hvordan vi i overgangen fra det smale demokrati, det vil si det representative demokrati til det brede demokrati med nære miljøstyrer, brukermedvirkning, brukerundersøkelser og servicekontorer kan unngå at handlingsmulighetene på det politiske nivå blir mindre og utøvelsen av ombudsrollen

vanskeligere. Fordi det gjør det mulig for innbyggerne å få tilgang til offentlige goder gjennom fordelingsprosesser som går utenom de politiske kanalene.

Både strategisk styring og det brede demokrati er med på å ødelegge legitimiteten for det politiske nivå. Fordi det ikke lenger blir oppfattet som det er vi som tar avgjørelser.

Dirigenten avbørt taleren da taletiden var ute

Kjell Bjørndalen, Sentralstyret: Dirigent. Jeg takker Martin for en særdeles offensiv innledning. Jeg deler hans syn om at mange av de politiske utfordringene Arbeiderpartiet sliter med, henger nøye sammen med de organisatoriske. Arbeiderpartiet har kort og godt en for svak organisasjon for få mennesker engasjerer seg i og for partiet. Dette henger også sammen med at det blir færre tillitsvalgte i fagbevegelsen som engasjerer seg partipolitisk i Arbeiderpartiet. Jeg har merket det en stund over flere år, men synes nå å se det veldig tydelig. Dette er en farlig utvikling for Arbeiderpartiet. Kanalene og båndene inn til arbeidslivet svekkes. Men det er jo også en veldig farlig utvikling for fagbevegelsen, for når oppslutningen om Arbeiderpartiet svekkes, ja så svekkes jo også muligheten for at fagbevegelsens verdier, holdninger og standpunkter skal prege politikken.

Valgresultater ved Stortingsvalget i fjord var ikke bare et slag i ansiktet for partiet. Det er også et skikkelig slag i ansiktet på fagbevegelsen. Fordi det gir uttrykk for at det vi sammen står for har ikke tilstrekkelig oppslutning i folket. Og jeg deler ikke det synet at hadde bare partiet hørt mer på fagbevegelsen, så hadde det gått mye bedre med valget. Utfordringene er nok dessverre lagt djupere enn som så tror jeg. Og til de som sier at hvis partiet bare hadde kvittet seg med båndene til fagbevegelsen, så hadde vi hatt et helt annet parti. Det er helt riktig. Vi hadde hatt et annet parti. Men det hadde ikke vært et Arbeiderparti.

Jeg tok rett etter valget til ordet for at det fagligpolitiske samarbeidet måtte diskuteres. Først og fremst for partiets skyld. Og jeg er glad for at Dialogforum har lagt stor vekt på det fagligpolitiske samarbeidet. Og jeg er glad for at samarbeidet skal styrkes igjennom den samarbeidskomiteen som vi kjenner og gjennom fagligpolitiske utvalg, og jeg håper med tilsvarende organisering lokalt, da tror jeg det blir bra. Men vektleggingen av det her, det er bra men ikke tilstrekkelig. Vi må ut av komiteene, vi må ut av utvalgene, vise at vi tror på det vi holder på meg, og med å søke og engasjere tillitsvalgte og medlemmer i fagbevegelsen på arbeidsplassene for partipolitisk arbeid. Ikke for at fagbevegelsen skal komme i posisjon der en kan diktere partiet, men i en posisjon der en som partimedlem med faglig innsikt og som medlem av en fagforening engasjerer seg til beste for partiet og det vi sammen står for. Takk skal dere ha.

Dirigenten opplyste om at det tennes et grønt lys på talerstolen når det er en halvt minutt igjen og et rødt lys når det er gått 3 minutter og bad talerne om å forsøke og respektere det.

Delegat 017, Siri Hov Eggen, Akershus: Partifeller. Landsmøtet. Naboen min tror jeg er gæ'ern. Postkassa mi buler av tjukke konvolutter med sakspapirer. Og når alle andre er hjemme på kveldene og i helgene, da driver jeg med et eller annet partipolitisk. Politikernes arbeidsvilkår er viktig. Skal vi ha et velfungerende folkevalgt demokrati, må vi ta oss tid og plass til å snakke om nettopp det. Det skal koste noen ting å ha et samfunn styrt av politikere. Det spiller en rolle hva slags godtgjøring en får. Og hvor lange møtene er. Og hvor mye sakspapirer vi får.

Nå om dagen er det mange som sliter med å finne folk som står på listene til kommunevalget. Den målsetningen vi hadde tidlig i høst om alder, kjønn og utdanning er langt unna virkeligheten. Flere, i hvert fall i Akershus melder fra om en kvinneflukt ut i fra politiske forsamlinger og kommunestyrever. Noen setter inn annonser i lokalavisen, andre leter med lys og lykter på menighetslistene for å finne hvordan de skal klare å fylle opp kvoteringsreglene. Og hva er gulleroten med å få lov til å bli lokalpolitiker? Er det mobbekampanjen lokalavisa lager fordi at du føler deg presset til å forsvare et forslag som rådmannen har sendt ut i dokumentene? Er det illsinte foreldre som ringer deg ned fordi de ikke liker at skolen tar inn vann? Er det den interne kampen i partiet med å få sakene på dagsorden? Eller er det de endeløse møtene og de lange kveldene? Dårlig kommuneøkonomi og forvalte kutt og dårlige budsjetter hjelper kanskje ikke heller helt på den store motivasjonen. Fordi det er en trussel mot demokratiet. Når folk ikke *orke* mer av lokalpolitikk. Når fire år i kommunestyret gjør at du ikke gidder mer. At vi har skapt systemer som gjør at den politiske gløden og interessen forsvinner et eller annet sted på side 40 i vedlegg 3. Og det er en trussel mot oss som politikere hvis vi ikke engang tør å snakke om hvor fælt vi synes dette er. Fordi ingen liker jo lange møter, ingen liker jo mye post og ingen liker å få lite betalt for det. Tiden er forbi da det var rein skjær entusiasme som drev politikerne framover. Motivasjonen i dag handler om medbestemmelse, ryddige arbeidsforhold og en viss følelse av å ha hodet over vannet.

Høyre har startet noe som heter *berteskole*. Det kan vi jo flire og le litt av. Men de som kan litt historie, vet at dette her handler om Berte Rognstad. Langsiktig og strategisk arbeid for å få kvinner i ledende posisjoner. Så kan vi mene hva vi vil om partiet Høyre. Men dette, det er en god idé. Så slipper vi å være flau over den lave prosentandelen vi har på kvinnelige ordførere. Der ligger vi noe etter også i dette partiet.

Så håper jeg at Sentralstyret tar forslaget fra Frogn Arbeiderparti på alvor og starter debatten. Så skal jeg love dere at naboen min, hun stemmer Arbeiderpartiet. Ikke fordi at hun synes at postkonvoluttene var fascinerende, men hun var fascinert av politikken.

Delegat 009, Helge Kolstad, Østfold: Dirigent. Først vil jeg få fremme et forslag på vegne av Østfold Arbeiderparti som lyder som følger: "Av Sentralstyrets faste medlemmer blir leder, nestleder og sekretær valgt ved særskilt valg.". Det er et forslag vi gjerne vil ha stemt over i dag. Det har ikke noe med denne saken å gjøre, kanskje, men det har svært mye med resten av dette Landsmøtet å gjøre. Og vi fremmer altså dette forslaget nå, uavhengig av kandidater som et prinsipielt forslag fordi vår oppfatning er at ledelsen i Arbeiderpartiet, det er Sentralstyret, og det er det som skal lede oss. Så skal vi spisse ledelsen med en smal ledelse med en leder, en nestleder og en sekretær.

Resten av innlegget mitt, det kunne like gjerne vært holdt omkring Dialogforum. Men i stedet for å fly opp og ned her, så tar vi det nå. Og det går i grunnen veldig godt i hop med det Martin har sagt. For det første, så vil jeg også på vegne av Østfold slutte meg til alt han sa om det fagligpolitiske samarbeidet. Det er som vi skulle sagt det selv. Dette er veldig viktig. Dette vil vi holde fast ved. Vi synes og at det i den analysen som han ga og som vi finner mer av i Dialogforum, ligger mange vesentlige ting som vi slutter oss til. Ikke minst at det nå framhever dette med at vi må ha noe å leve for.

Men man kanskje spørre seg om vi i det hele tatt har funnet nøkkelen til det spørsmålet. For jeg begynner å lure på om vi kanskje henger vel mye fast i det materiellet når vi stiller dette

spørsmål. Det er ikke for ingenting at mange søker etter det vi kan kalle for det åndelige i livet. Det er ikke et uttrykk en ofte hører fra denne talerstolen. Men jeg tillater meg å si at det kanskje også er en åndelig dimensjon i akkurat dette. Nå kan åndelighet være mye rart. Det kan føre til kvakksalveri, det kan føre til Høyreekstremisme. Men det er også ofte det som motiverer folk til å gjøre en frivillig innsats. Eller for å ta omsorg. Og skal vi kunne snakke med det kristne Norge, skal vi kunne snakke med humanitære organisasjoner, skal vi kunne snakke bedre med folk i en livskrise eller for den sakens skyld med ungdom som leter etter å finne seg selv, ja, så er det kanskje i forhold som ligger utenfor og hinsides dette matstrevet vi må ha. Derfor så vil jeg gjerne fremme et forslag som er sendt fram av *Kristne Arbeideres Forbund* som egentlig går på plattformen, med noen formuleringer om at vi i tillegg til det utmerkede som står der om noe å leve for, også kommer noe som henviser til at kanskje ikke mennesket ikke lever av brød alene. Jeg forutsetter dirigenter at dere kan handtere det, selv om det egentlig fremmes til feil sak. Dere har fått det.

Sonja M. Bartholsen, Vestfold, Landsstyret: Landsmøtet, dirigenter. Takk Martin for en god innledning til debatt om dialog og organisatoriske saker som vi kan se på, både med tanke på forberedelse og i forhold til kritikk.

En god velfungerende organisasjon er nødvendig for å rekruttere og opprettholde og utvikle politikken framover. Og det er i medlemsmassene ute det må bygges og skoler. Jeg tror ikke vi er flinke lenger til å prioritere organisasjon. Og det tidligere så velskolerte Arbeiderpartiet har fått mange mangler og riper i den senere tida. Hva skyldes nå at vi mislykkes så veldig i et? Og jeg har lyst til å nevne noen av de manglene som Martin også pekte på. Skoleringen, som vi nå skal begynne og ta alvorlig. Økonomien ute. Frustrasjonen over sentrale politikeres interne arbeid som blir eksternt i media, og også frustrasjonen over ikke å bli hørt. Det kunne sikkert vært nevnt mange ting til når også Martin drar opp de fire reglene for organisasjonen vår.

De fleste som søker til politiske partier, gjør det fordi de ønsker innflytelse, påvirkning og posisjoner. Vi har mange trofaste medlemmer ute som gjør jobben sin uten mye takk. De gjør plikten sin overfor partiet som de er vant til. Og hva gjør vi da når den trofaste garden er borte? Klarer vi virkelig å etablere en ny en? Jam vi verver i hvert fall ikke nok. AUF, dere er håpet. Fordi disse gamle ute, de er lojale til det partiet de tilhører. Og det er derfor at de reagerer når det har vært utnevnt folk til sentrale posisjoner som ikke engang har vært medlemmer av partiet før eller som ikke kommer og har bygget opp organisasjonen som vi har. Og spørsmålet er da: Hvor er vandleige partimedlemmer når verv skal fordeles? Og hva er vitsen med å jobbe i en organisasjon og legge masse tid og arbeid i den når ikke de som har vært med ute engang får de vervene som skal fordeles. Vi må ha fokus på et parti som gjenspeiler den bevegelsen som vi skal være til for. Og alle de fora vi har må bestå av folk med ulik bakgrunn og samfunnsengasjement.

Og når vi blir beskyldt for ikke å lytte, bruker vi da de gode lyttepostene vi har? Nei, det tror jeg faktisk ikke. Deltakelse fra de mange med de ulike erfaringer er det jeg legger i den folkelige tilknytningen som Dialogforum sier. Det forplikter, og ikke bare som pene ord i en rapport.

Bekymringen over økonomien i kommune- og fylkespartiene var noe vi fra Vestfold nevnte også sist. Og jeg vil også nevne det denne gangen. For vi ser nå i statsbudsjettet og i kommunebudsjettene at det kan bli enda mer truet. Og det vil gå utover enda mer skolering. Enda mer utover valgkampen vår og valgkampen vil kunne komme til å gå på sparebluss fordi

at vi ikke har penger til å drive organisasjonen vår ute. Og det er vi nødt til å se på nok en gang. Slik at vi har en organisasjon som kan drives med god økonomi. Da var det rødt.

Dirigenten refererte de forslagene som var kommet inn for å se at de hadde fått alle og for at delegatene kunne se hva det skulle tas stilling til i løpet av kvelden.

Hildur Fallmyr, Kvinnepolitisk styre

Organisasjonssaker

Sentralstyret setter ned industri/næringsutvalg, med folk fra de respektive yrker.

1. Oppgaver

- Se på muligheter for etableringer i distriktene, gjerne med inndelinger i landsdeler.
- Gi innspill til stortingsrepresentantene og andre når nærings/industri politiske saker er på dagsordenen.

Mål:

Muligheter for opprettholdelse/eventuelt nyetableringer av arbeidsplasser for begge kjønn.

Forslaget er med tanke på vitalisering av organisasjonen fra "grasrota" og oppover i systemet. Med vår elendige oppslutning trengs aktivitet og glød!

Sigrun Risholt Nielsen, Landsstyret

Idrettspolitik

Forslag: "DnA oppretter et idrettspolitisk utvalg"

Delegat 009, Helge Kolstad, Østfold

Vedtektsendringer

Vedtektenes §8 pkt. 3, vedrørende sentralstyrets sammensetning:

"Av sentralstyrets faste medlemmer blir leder, nestleder og sekretær valgt ved særskilt valg.

Karin Yrvin, Kvinnepolitisk styre

Vedtektsendring/Organisasjon

§ 8 punkt 3: Tilleggsforslag:

"Blant disse skal det være minst 40 % av hvert kjønn".

§ 12 punkt 9: Tilleggsforslag:

"Ved alle valg, nominasjoner og oppnevninger skal begge kjønn være representert med minst 40 %"

Dirigent: Dirigenten har kommet frem til at de to forslagene som går på vedtekter og som har betydning for valgkomiteens arbeid vil det bli realitetsvotering over på slutten av møtet i kveld. De to andre forslagene vil vi på slutten av møtet i kveld ta stilling til hvilken komité som skal få disse vedtakene.

Landsmøtet tok pause.

Landsmøtet startet møte med allsang "Har en drøm". Forsamlingen sang "Har en drøm". Forsanger var Vigdis Fossum og på piano Thorbjørn Vikstedt.

Dirigenten opplyste om at det var veldig mye uro bak i salen ved utgangene og bad delegatene holdt seg i ro og eventuelt gikk ut og lukket døren for å snakke.

Dirigent: Så er det sånn at nå gjenstår det 43 talere. Og det innebærer altså 129 minutter, pluss at Martin ønsker 10 minutter oppsummering. Og da betyr det at vi vil være ferdig sånn ca klokka halv tolv. Det er ikke strek satt enda, så det er fremdeles mulighet for å tegne seg på talerlista. Men dirigentene foreslår at strek settes rett etter dette innlegget til Bjørgulv Froyn. Sånn at hvis det er flere som ønsker å tegne seg på talerlista, så må de tegne seg nå under innlegget. Så vil jeg gjøre oppmerksom på at de forslagene som dirigenten refererte før vi gikk til pause som skal behandles nå i kveld, debatten på dem, den går nå, og det blir ikke noe debatt når vi kommer til votering på dem senere i kveld. Da går vi rett på voteringen. Sånn at hvis man ønsker en debatt på disse forslagene som går på vedtektsendringer knyttet til valg, så må man ta det under denne debatten nå.

Følgende permisjonssøknad ble innvilget:

097 Kristin M. Johnsen, Oppland: søndag 10.11.02 fra kl 14.00 og ut dagen.

Debatt fortsatte

Bjørgulv Froyn, Sentralstyret: Kamerater. Vi har fått en politisk kultur. Et politisk underskudd, sa Thorbjørn i sin innledning i dag. Fravær av et aktivt fagligpolitisk samarbeidet er et meget sterkt bidrag til denne situasjonen. Den politiske samtalen er blitt borte på de mange arbeidsplasser rundt omkring. Og det er i denne situasjonen vi må passe på at vi ikke blir historieløse. Fordi det fagligpolitiske samarbeidet var ikke taktisk spørsmål i den mening at det var et system for Arbeiderpartiet, som Arbeiderpartiet skulle ha glede av. Det fagligpolitiske samarbeidet var og vil være et demokratisk prosjekt. Det fagligpolitiske samarbeidet var ment å sikre at vanlige folk mellom valg skulle få mulighet til politisk innflytelse. Det fagligpolitiske samarbeidet organiserte lyttepostene slik at partiet kunne høre hva folk var opptatt av, og slik at partiet kunne korrigere den politiske virksomheten i forhold til hva de hørte. Men det var også et sted å prate, slik at folk kunne høre hva partiet mente. Det fagligpolitiske samarbeidet er dette partiets, hele arbeiderbevegelsen i Norge sin faktisk største suksess. Velferdsstaten er bygd på dette samarbeidet. Den nordiske velferdsmodellen er et spørsmål om det fagligpolitiske samarbeidet.

Jeg er helt sikker på at om det vil være utlendinger som ville komme til et landsmøte som dette, så ville de lytte til debatten om et fagligpolitisk samarbeid, hvis den var uttrykt negativt, med stor forbauselse. Fordi nettopp i utlandet, så er man begeistret for modellen fra Norden. Og de misunner oss at vi har skapt et grunnlag for et fagligpolitisk samarbeid.

Og det er utfordringen til dette Landsmøtet. Vi må ikke gi fra oss suksessen. Vi har i dag vanskeligheter. Et fagligpolitisk samarbeid krever aktivitet fra begge sider. Vi har vanskeligheter i partiet for å engasjere seg i dette. Både lokalt og regionalt. Vi har vanskeligheter i fagbevegelsen, lokalt og regionalt. Vi må stable dette på bena, og det er det som er vår utfordring. Ikke at vi på en måte bare skal legge det til side og si at: nå fungerer det ikke. Så nå har vi ikke lenger bruk for det. Det er jo fordi det har blitt som det har blitt at vi er nødt til å gjøre noe med det.

Min konklusjon er: Sørg for at suksessen fortsetter. Sørg for at vi får et innhold som passer i tiden, en form som passer i tiden. Men sørg for at suksessen fortsetter. Takk.

Dirigenten gjorde Landsmøtet oppmerksom på at strek var nå satt for å tegne seg på talerlisten.

Delegat 163, Berit Kittelsen, Vest-Agder: Partikamerater. Dette innlegget jeg skulle ha kunne godt gå under Dialogforum, men det var nå jeg fikk sjansen. Arbeiderbevegelsen har vært den politiske kraft som har løftet de store folkegruppene i vårt land opp fra fattigdom og nød til et liv der folk flest får dekket de grunnleggende behovene. Det har vi klart ved å løfte i flokk og sette fellesskapet først. Arbeiderpartiet har vært garantisten for at de store folkegruppene har følt trygghet for den daglige velferden. Dette er vår store politiske arv, og den forplikter i vår tid. Til også å gjelde de svakeste gruppene i vårt samfunn som har falt utenfor på en eller annen måte. De har klart å løfte de mange opp fra fattigdom.

Men for meg er det store paradokset at det virker som om at i vår tid er det vanskeligere å få de mange til å løfte de få. Arbeiderpartiet må alltid være partiet for de underprivilegerne gruppene og partiet som trygger velferden for de store folkegruppene. Og det sikrer vi bare gjennom fellesskapsløsninger. Og ikke gjennom stykkprisfinansiering og innsatsstyrt finansiering.

Når for eksempel Kristiansand kommune og for den saks skyld Vest-Agders fylkeskommune vil innføre innsatsstyrt finansiering og fritt skolevalg, blir det et valg for de få. Det blir de ressurs- og pengesterke som får velge, mens alle vi andre får det som blir igjen når de sterke har tatt sitt. Vi innfører da klasseskiller allerede for småungene våre. Og det vi lærer ungene våre, det er at det er rett, sånn skal det være.

Men hvem skal da tenke på fellesskapet? Vi ønsker ikke et samfunn der våre unger skal gå på A- og B-skoler. Vel er vi enige om at Arbeiderpartiet er blitt en blind systemforsvarer, også på de områdene som det ikke er noen grunn til å forsvare, men det er viktige verdier som likhet og solidaritet som det er all grunn til å forsvare.

Ungene våre skal ikke overlates til markedet. Det har vi på mange måter gjort. Med den aller, aller svakeste gruppen i vår samfunn, nemlig barnevernsbarna. Det private barnevernet er snart Norges største vekstnæring. Fedrelandsvennen har gjennom en rekke avisartikler, ikke bare avslørt at det er masse økonomisk rot i privat barnevern, men at også enkeltpersoner har skodd seg økonomisk helt eventyrlig på være aller mest utsatte barn. Store ressurser som kunne ha vært brukt på å forbedre livssituasjonen til mange barn er i stedet blitt brukt til privat berikelse for noen få. Dette er ikke bare et økonomisk problem, men for oss burde det være et etisk og moralsk problem. Når vi velger fellesskapsløsningen framfor skattelettelse for de rikeste, er det også et ideologisk valg som vi må være villige til å forsvare uavhengig av politiske kastevinder. Det er slik vi oppnår troverdighet.

Vi har fått en arv å forvalte. Og sikre trygghet og velferd for alle i vårt samfunn. Klarer vi ikke å formidle det med overbevisningens kraft, så har vi mista vår historiske rett. Og jeg sier med ganske inderlig overbevisning; Jeg var på et landsmøte for mange år siden, og da sa Reiulf Sten dette: "Vi hører til på venstresida, det er der hjertet banker."

Tellef I. Mørland, Aust-Agder, Landsstyret: Kjære Landsmøte. Vi har den siste tida blitt beskyldt ofr å være ungdomsfiendtlige, kvinnefiendtlige, og det er nesten rart at vi ikke er blitt beskyldt for å være mannsfiendtlige og. Etter all den debatten vi har hatt om gamle gubber. Med andre ord skulle vi ha klart å utstøtte de fleste grupper fra partiet. Det finnes liten grunn til å applaudere personstridighetene som har herjet den siste tida, og vi er nødt til å klare å legge disse bak oss hvis vi igjen skal bli det dominerende partiet innen norsk politikk.

Likevel vil jeg forsøke meg med et eksempel på at alt ikke er så håpløst innen organisasjonen. Jeg skal bruke mitt eget fylke og ungdommens situasjon der. Selvfølgelig skulle vi hatt mange flere ungdommer som er aktive i vår partiorganisasjon. Men de som faktisk er aktive, synes å bli gitt tillit etter noe tid i organisasjonen. Nominasjonsprosessen til kommune- og fylkestingsvalg er fortsatt ikke avsluttet, og komiteens innstillinger kan selvsagt bli endret. Men til fylkestingsvalget har man i Aust-Agder foreløpig nominert tre under 35 år til de 10 øverste plassene, hvorav to er godt under 25. Nominasjonskomiteen til det største kommunepartiet Arendal har fulgt opp dette ved å nominere tre under 30 år på de 7 første plassene. Dersom disse innstillingene blir vedtatt, viser det at i hvert fall i mitt fylke er partiet villig til å ta våre rekrutteringsproblemer på alvor. Og det viser at vi vil være partiet også for ungdom.

Samtidig så trenger vi der ute, både AUF og godt voksne noe å slå i bordet med. Vi trenger en tydeligere og mer enhetlig ledelse som evner å fronte partiets politikk. Og vi trenger tydeligere kampsaker som vanlige folk brenner for. Det slår dessverre dårlig an med utspill om mer bompengefinansiering av veier, ja til bygging av opera til 3 milliarder pluss, pluss mens vi må kutte i helse og skole. Eller for eksempel at Ari må bli prins. Det er i hvert fall ikke mange personer jeg klarer å verve med slike kampsaker til partiet.

Det vi trenger, det er mye sterkere profilering av ekte AP-saker, som kampen mot arbeidsledighet, utjevning av sosial forskjeller og en bedret kommuneøkonomi som igjen skal gi bedre skoler og et bedre helsetilbud. Og jeg registrerer med glede at dette er satsingsområdene i APs utspill til forhandlingene om statsbudsjettet. Samtidig må vi kunne vene og gi folk trygghet i hverdagen ved å sette mennesker foran økonomi, ved å slå ned på kriminalitet, ved å sikre alle et nettverk, det være seg skole, jobb, noen som bryr seg eller gode offentlige omsorgstjenester. Hvis vi klarer å profilere slike saker, så tror jeg det vil bli enklere å få folk for å brenne for partiet. Flere vil være villige til å stille på våre lister. Samtidig blir byggingen av organisasjonen lettere ettersom vi gjør det fordi vi tror på noen. Takk for oppmerksomheten.

(Øredøvende applaus fra salen)

Hans-Christian Gabrielsen, Buskerud, Landsstyret: Kjære dirigenter, gode venner. Hva tror vi på i dette landet? Jeg har i hvert fall ett svar. Og det er at jeg tror på den analysen som Martin så utmerket innledet med her for en tid tilbake i dag.

I sum så handler dette her etter min mening ikke om at arbeiderbevegelse idealer eller ideer eller mål har gått ut på dato. Motsetningen som framholdes mellom den enkeltes frihet og den kollektive solidaritet, den er etter min mening overdrevent, og som Göran Persson også så utmerket redegjorde for.

De sosialdemokratiske verdiene, de står fortsatt sterkt i det norske folk. Problemet, det er at vi ikke lenger har den nødvendige og sterke organisasjonen ute der hvor den jevne velger er. På

arbeidsplassene, blant annet. Vi har ikke lenger mennesker som fører den lavmælte, som Martin pleier å bruke, den lavmælte samtalen over kaffekoppen, eller i lunsjpausen ute på arbeidsplassene.

Partifeller, det er færre og færre som tar tak i hverdagspolitikken. Og hverdagsforståelsen av politikken. Og hva er hverdagsforståelsen av politikken, kjære venner? Jo, det er blant annet når noen av våre nærmeste ikke får plass på sykehjemmet eller får plass i barnehagen, eller at arbeidsplassene legges ned. Og for den det gjelder, så nytter det ikke, så er det ikke svaret at i sum så har vi bevilget mer penger, i sum så er det opprettet flere sykehjemsplasser. Det er når vi gjør det, at Arbeiderpartiet oppleves som et arrogant parti.

Når vi i to generasjoner har sagt at velferden skal omfatte alle, da må ikke vi bli sure for at man mener at det også skal gjelde seg selv. Når det er urettferdighet i samfunnet, da skal vi være de fremste systemkritikerne, som flere har vært inne på her. Selv om det er på områder som vi selv har gått i bresjen for. Og de som overraskes over at så mange stemmer på Hagen og FrP, de burde ikke spekulere over så mye om det er noen magiske talegaver Hagen har. Men vi burde heller spekulere over hvorfor så mange i utgangspunktet er enig med Hagen. For kanskje er det ikke så mye Hagen som får folk flest til å tenke det de tenker, men folk flest som får Hagen til å si det han sier. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 180, Hilde Lydvo, Hordaland: Partifeller, Landsmøte. Arbeiderpartiet – partiet for frihet, likhet og solidaritet. Etter disse utgangspunktene har vi vært med på å bygge opp landet. Men nå står vi kanskje ved et veiskille i norsk politikk. Og det er velferds-Norge som vi har vært med på å bygge opp, vil med den Høyrevridde politikken til regjeringen og med god hjelp fra FrP kunne bli revet ned på kort tid.

Rapporten fra Dialogforum er et godt verktøy å ha med seg i det videre arbeidet for å oppnå en større oppslutning for partiet. Det hevdes fra noen at Arbeiderpartiet er best når det er dårlige tider i landet. De om det. Men jeg mener definitivt at Arbeiderpartiet er det beste alternativet i gode tider for å beholde velferden og føre den videre. Og ved å gjøre som Göran Persson sa: Vi må vise velgerne at vi kan gi den tryggheten, den tryggheten alle etterspør. Og på den måten vil velgerne få økt tillit til oss.

Skal Arbeiderpartiet igjen få direkte påvirkning i norsk politikk, så må vi være flinkere og lytte til innspill fra folket. Men vi skal allikevel ha i bakhodet at vi skal være et ansvarlig parti. Å være et ansvarlig parti, er ikke ensbetydende med å være kjedelig. Arbeiderpartiet må få velgerne til å se sammenhengen i de politiske grep vi gjør. Vi må få velgere til å skjønne at det er en sammenheng mellom det å ha gode fellesskapsløsninger og hvordan vi som enkeltmennesker har det. Vi skal jobbe for et samfunn der vi har likeverdige mennesker, hvor livskvalitet ikke er styrt av lommebøkene til den enkelte. Et samfunn som legger til rette for det gode liv, en god ungdomstid, det gode familieliv og med en god alderdom. Skal vi klare dette, må vi ha en organisasjon som fungerer. Jeg viser her til Martin Kolberg sitt gode innlegg som sa det meste.

Velgerne er mye på vandring i dag. Og vil dere ha en effektiv metode å stoppe vandringen på – verving! Er man medlem av et politisk parti, er jeg sikker på at det skal mer til for å skifte parti på meningsmålinger og når man står med valgurnene foran seg.

Så har jeg til slutt et ønske for Landsmøtet. Og det er at på søndag kan vi gå herifra med en summing på øret av en DDE-låt: "Det går likar no". Takk for oppmerksomheten.

Delegat 072, Bjørn L. Wikstrøm, Hedmark: Dirigenter, Landsmøte. Takk til Martin Kolberg for at godt innlegg, og takk til Göran Persson som minner oss om hvorfor vi hører hjemme i denne bevegelsen og hvordan vi skal vinne folkets tillit tilbake.

De svenske sosialdemokraterne har kanskje verdens aller sterkeste partiorganisasjon og partibevegelse. I Sverige som i Norge har grunnlaget for vesentlige deler av samfunnsutviklingen, vært et nært og godt samarbeid mellom parti og fagbevegelse. Som det slås fast i Dialogforums rapport: Arbeiderpartiet og LO har de samme grunnleggende målene for samfunnsutviklingen.

Nå har svensk LO forpliktet seg til å verve flere tusen medlemmer til Soserna. Jeg tror, forresten, å tro, det er noe som man gjør mellom 11 og 1 på søndagene i Hedmark, stort sett, men jeg tror det er mulig å styrke og vitalisere det fagligpolitiske samarbeidet også her i landet. Og jeg mener det at nå er det viktigere enn før å gjøre dette. Vi har en Høyre-regjering som er i ferd med å gjennomføre et enormt samfunnseksperiment bed å privatisere flere og flere samfunnsområder. Det bidrar ikke til å skape trygghet for folk.

Kamerater, vi har nok ikke så mange venner om dagen. Det ser i hvert fall ikke slik ut. Og da må vi ta vare på de vi har. Vi er et parti med visjoner om demokratisk styring av samfunnet. Styring av samfunnet for å få mer frihet, likhet og solidaritet, mer trygghet. For å få til dette, må vi inngå politiske allianser der vi finner dem, og det gjør vi i LO. Hvilke andre arbeidstakerorganisasjoner burde vi ha samarbeidet med? Så vidt det meg er kjent er det ingen andre som har en egen internasjonal avdeling. Og som har et helhetlig politisk program som går utover lønns- og arbeidstidsbestemmelser. Og derfor, kamerater, må vi ha et godt faglig og politisk samarbeid med LO.

Delegat 239, Knut Sundet, Sør-Trøndelag: Dirigent, Landsmøtet. Jeg har tenkt mye på mitt engasjement som politiker de siste årene. Trenger jeg å drive lokalpolitikk når stadig mer av lokalpolitikken styres av vedtak i Stortinget. Hvis svaret er nei, er de neste mytene bortkastet. Men hvis svaret er ja, i den forstand at lokalpolitikk er viktig for demokratiet, må vi gjøre noen grep for å synliggjøre dette her for velgerne våre. Vi må desentralisere myndighet og gi lokalpolitikkerne reell mulighet til å styre.

Da jeg gikk inn i politikken, var det for å påvirke utviklingen i lokalsamfunnet mitt. Det som fortsatt rir meg, er lysten til å føre det arbeidet videre. Det har gitt meg mye gleder. Og det har gitt meg engasjement. Men det har og gitt meg mange tøffe tak. Men smått om sen så har vi hygget velferd og trivsel, og det har vært moro.

Etter hvert da ting imidlertid endret seg. Vår rolle på lokalt plan har endret seg. Nye reformer og lovnader fra sentralt hold uten økonomisk oppfølging har gjort at vi holder på å bygge ned det vi tidligere har bygget opp. Det har ført til et mindre engasjement, likegyldighet, og det har gitt synlige problemer med å fylle valglistene til neste valg.

I min kommune Åfjord synes vi at vi har vært flinke til å lage planer, blant annet. Vi har nært samarbeid med private næringsliv og de har fått kommet med innspill både i kommunale og næringspolitiske planer. Det har vært viktige styringsredskaper for oss. Men mulighetene begrenses kraftig når blant annet det kommunale næringsfond plutselig forsvant.

En annen utfordring i fylkesmannens avdelinger: Det blir vanskelig å forsvare at vi har lokal styring når statens menn prinsippfast følger regelverket. Et eksempel: I forbudet med bygging i hundremetersbeltet i strandsonen. Jeg har stor sans for at regelen håndheves strengt i sentrale pressområder. Men i min kommune er det flere mil ubebygd kystlinje. Vi la en lempeligere praksis av loven som førte både folk og aktivitet til området uten at det har hindret den allmenne ferdsel. Vi må, kjære partivenner, huske at det er store forskjeller i landet vårt. Fra de mest pressede områdene på Østlandet, til den lange kyststripa oppover Vestlandet, Trøndelag og Nord-Norge. Hvor den største utfordringen er å beholde bosettingen som kan ta vare på dette landskapet.

Hvis vi ikke lykkes i å engasjere nedenifra, blir byggverket oppå ustødig. Et solid byggverk, slik Arbeiderpartiet skal være, må ha et solid fundament. Et engasjert politikerkorps på lokalplan som viser at vi har muligheter for å realisere vedtak. Og igjen bygge videre det velferdssamfunnet vi står for. Og det her er mulig, kjære partivenner, hvis vi sørger for at kommuneøkonomiens styrkes slik at pålagte reformer kan gjennomføres. Tillat oss å vise folk at vi bryr oss. Takk.

Delegatelegat 252, Bård Langåsvold, Nord-Trøndelag: Dirigenter, Landsmøte. Jeg har tenkt å ta for meg litt om Arbeiderpartiet og fagbevegelsen og følge opp litt av det fine som han Marin nevnte i sitt innlegg.

Vi viste at det var mulig det umulige som DDE under åpningen i dag. Og det er det som vi i Arbeiderpartiet har vist i praksis gang på gang. Arbeiderpartiet har vært det sentrale i samfunnsbyggingen. Og det har vi vært fordi det har vært et parti med stor oppslutning og med ideologi om samhold og fellesskapsløsninger. Og vi har hatt en stor fordel at vi er en stor bevegelse, arbeiderbevegelsen. En viktig basis for å lykkes med både å få stor oppslutning, men også for å gjennomføre vår politikk, det er vårt fundament i arbeiderbevegelsen. Samarbeidet med fagbevegelsen har vært veldig viktig for oss, og jeg mener også at det har vært viktig for fondbevegelsen og ha samarbeid med et politisk parti med de samme mål for samfunnsutviklingen.

Dagens situasjon viser veldig godt at behovet for samarbeid med fagbevegelsen fortsatt er viktig. Og da vil jeg nevne et eksempel på det: Man snakke rom at norsk industri sliter i motbakke, og stadig flere begynner å forså at landet vårt trenger et variert og livskraftig næringsliv, selv om vi fortsatt vil ha oljeinntekter i mange år. Det vet vi at fagbevegelsen også er veldig opptatt av. I Merokke kommune, som jeg selv kommer fra, og et 100-talls andre distriktskommuner er helt avhengig av framtida for norsk energibasert industri. Denne industrien har et naturlig tilholdssted i et av verdens mest energirike land hvor vi produserer med langt lavere utslipp av klimagasser enn tilfellet er for industrien i andre konkurrerende land. Den industri- og energipolitikk som føres av dagens Bondevik-regjering er en distriktsfiendtlig strutsepolitikk. Og når de sier nei til å bygge gasskraftverk i Norge på samme vilkår som resten av gjør det. I stedet for at gass skulle kunne styrke norsk næringsliv og gi oss mange nye arbeidsplasser med å videreforedle en råvare i Norge, sender vi gassen ut av landet i rør og gir våre konkurrenter muligheten til å styrke sin stilling på vår bekostning. Dette her er utfordringer som også fagbevegelsen er opptatt av, som vi bare kan løse gjennom et fagligpolitisk samarbeid. Derfor er jeg helt enig i konklusjonen fra Dialogforum om at vi fortsatt må ha et tett samarbeid med LO. Bare gjennom et tett samarbeid med fagbevegelsen vil vi ha kraft nok til å få en ny kurs på energi- og industripolitikken i dette landet.

Jeg vil nå avslutte med det han Bjarne Brønnbo avsluttet med. Vi er i samme båt. Men vi har vært litt ute av kurs. Og når vi er ferdig med dette landsmøtet, så håper jeg vi har en stø kurs framover. Takk skal dere ha.

Delegat 022, Dagfinn Habberstad, Akershus: Ja, dirigenter, partikamerater. Det er nesten et sånt tidsstyrt samlebandprinsipp dette, men det er vel sånn det må være. Både medlemstall og aktiviteten i de lokale partilag og kommunepartier er for nedadgående. Deltakelsen ved valg det samme. Særlig lav valgdeltakelse er det ved fylkestingsvalg og kommunevalget. Dette er, kamerater, svært alvorlig, og må gjennomdrøftes på en skikkelig måte. Målet må være å finne virkemidler som kan snu denne negative

utvi
vanskeligheter i partiet for å engasjere seg i dette. Både lokalt og regionalt. Vi har
vanskelighsjonen.

☐ivitet fra begge sider. Vi har vanskeligheter i partiet for å engasjere seg i dette. Både lokalt og regionalt. Vi har vanskeligshjonen.

[illegible]

Så blir i grunn det vanskelige spørsmålet, som jeg synes vi også må bruke litt tid på å drøfte på Landsmøtet, hvordan skal vi få dette til i praktisk politikk? Det er her Eidsvoll Arbeiderpartiet og Lenvik Arbeiderpartiet prøver da med et lite innspill, og det innspillet er materialistisk, men dog allikevel, tror jeg, nødvendig, og det gjelder *grasrota* i Arbeiderpartiet.

Politisk arbeid, enten det er lokalt, regionalt eller sentralt, fordrer stort engasjement, empati, god kompetanse og hardbarket hud. Lokalpolitikken er igangsetteren for mange av de nasjonale mål som Stortinget fastsetter for velferdsstaten. Det har liten hensikt å bestemme saker sentralt hvis ikke lokalapparatet har de menneskelige og økonomiske ressursene som skal til for å sette dem ut i livet. Det er i kommunene der folk bor vi ser hvordan tjenestetilbudene fungerer eller ikke fungerer. Det er ikke god nok behandling å lese kilovis med saker i et språk som ofte mange ikke forstår, ved kjøkkenbordet, på kveldstid, noen dager før vedtakene skal fattes. Kommunen som organisasjon er en stor og mangesidig organisasjon som igjen krever kompetente politikere om kommunen skal være et effektivt og godt redskap for kommunens befolkning.

Behandling gjennom partiorganisasjonen av viktige saker for våre medmennesker, krever en lærende og kompetent organisasjon. Derfor trenger DNA en skikkelig opprustning på lokalplanene for igjen å vinne velgere tilbake. Støtt vårt forslag om å gi mer økonomisk støtte til partiorganisasjonen. Takk.

Delegat 133, Grethe P. Gulbrandsen, Vestfold: Dirigenter, partifeller. Jeg skal ikke bruke mye av deres tid. Derfor starter jeg med oppsummeringen først. Dersom medlemmene skal ha rett og mulighet til å bestemme partiets retning og veivalg, må vi skjerpe vår organisasjonskultur. Prosessen vi har vært vitne til når det gjelder kravet om 40 % kvinnerepresentasjon i ledelsen, har vært et race mot vårt partidemokrati som det er liten grunn til å være stolt av.

Det oppleves ikke som meningsfylt å være medlem av et parti hvor enkeltmedlemmer går ut i media med sine egne personlige meninger og klarer å skape et inntrykk av at de representerer et flertall i partiet. Husk at for hver eneste partifelle som går ut solo i media, sitter vi flere hundre engasjerte partimedlemmer og brenner etter å få lov til å være med og mene noe i den aktuelle saken. Men vi venter. Vi venter til partiet vi er en del av tar debatten. Og vi håper at den blir tatt. Til tross for at enkelte går hardt ut og roper høyt, lenge og ofte, betyr ikke dette at alle vi andre etter hvert inntar samme standpunkt som dem fordi et standpunkt et blitt gjentatt, gjentatt og gjentatt. Men det er en fare for at det kan spres en inntrykk av at det ikke nytter å argumentere for egne standpunkt. Og det er en fare når flere partimedlemmer føler at løpet er kjørt uten at de selv er blitt tatt med på råd.

Dersom vi i løpet av dette Landsmøtet ender opp med å velge to kvinnelige nestledere, kan det godt hende at dette er ok, men metodene som er blitt tatt i bruk på å nå dit, synes jeg på ingen måte har vært ok. Jeg håper at vi nå kan jobbe sammen om å finne metoder som kan styrke partidemokratiet, metoder som kan drive oss framover i riktig retning, må en måte som oppleves som inkluderende på oss alle. Og jeg opplever at rapporten fra Dialogforum er et godt arbeidsredskap i forhold til å starte denne prosessen, spesielt synes jeg forslaget om større bruk av **uer-avstemning** er bra. Men jeg vet at vi kommer til å gjøre det, for vi vet at vi må det. Og jeg tror at vi kommer til å vinne tilbake en større grad av partikultur. Takk. Og jeg mener organisasjonskultur.

Delegat 216, Stig Holmstrøm, Møre og Romsdal: Dirigent, kamerater og fauskværing.

Den siste var til han Jørgen. Og da kunne jeg jo spørre dere: I himmelens navn, er det mer å si etter Marin Kolbergs innledning her? Og jeg ser ikke bort ifra at forsamlingen på dette tidspunkt ville bli glad hvis jeg sa *ingenting* og gikk ned og satte meg. Men nå har jeg jo reist langt, og jeg har forberedt meg på dette her, så jeg velger å bli her oppe og fortsette.

Hvor ble det av anorakkene? Spør Oss Børretsen på sin siste CD. Og så gjør han en nostalgisk refleksjon som i sterk grad er knyttet til Arbeiderpartiets storhetstid i gjenoppbygging av landet etter krigen. Spørsmålet han stiller er i like stor grad et bilde på det spørsmålet mange stiller seg når det gjelder Arbeiderpartiets ståsted og ideologi. Hvor ble det av anorakkene? Det er like gjerne et spørsmål om hvor Arbeiderpartiet står i forhold til våre gamle verdier knyttet til likeverd, frihet og solidaritet, byggingen av fellesskapet som et vern for den enkelte. Og som det sterkeste forsvar for de svakeste i samfunnet. Det må aldri bli gammeldags og nostalgisk for Arbeiderpartiet å ha nære og tette band til den faglige arbeiderbevegelse vi er utsprungen fra og er en del av. Det må aldri bli gammeldags og nostalgisk for Arbeiderpartiet å være kompromissløse forsvarere for de svakeste i samfunnet og deres rettigheter. Det må aldri bli gammeldags og nostalgisk for Arbeiderpartiet å være en tydelig forsvarer for det offentlige fellesskapet som en garantist for den individuelle friheten.

Thorbjørn Jagland har nylig skrevet en artikkel i Samtiden der han peker på det paradoksale med at det var enklere å dele godene mellom oss da landet var fattig enn det er å dele de enorme overskuddene i dag. Kan det skyldes at vi for stor grad har overlatt styringen av den økonomiske politikken til politikerøkonomene framfor de økonomiske politikerne? Det er en engelsk forfatter ved navn Oscar Wilde som har sagt noe sånn som at: "Økonomene vet prisen på alt, men ikke verdien på noe.". Kanskje er det derfor anorakkene har blitt borte.

Det er oppløftende å se at rapporten fra Dialogforum har hentet fram anorakken igjen. Ikke i en nostalgisk tilbakevending til 50- og 60-tallets løsninger på samfunnsutfordringene. Men

med en sterk forankring i arbeiderbevegelsens tradisjonelle verdier som utgangspunkt for utforming av morgendagens velferdssamfunn.

Det er videre oppløftende å se at denne verdiforankringen også kommer til uttrykk ved et globalt perspektiv der kampen mot fattigdom står sentralt. Det internasjonale perspektivet i vår kamp mot urettferdigheten må ikke glemmes. Og kanskje er det nettopp i denne kampen at vi får bruk for de gamle anorakkene. Takk.

Hildur Fallmyr, KVPS: Dirigenter, Landsmøte. Jeg har lyst til å dele noen tanker med dere når det gjelder distrikt og distriktspolitikken som da blir ført også i Arbeiderpartiet eller kanskje manglende sådan. Som sosialdemokrater er det viktig at vi viser klart at vi er for en rettferdig fordeling av midlene som staten rår over. Og viser det igjennom vedtak og handlinger, men samtidig også at vi viser det på det menneskelige planet. I Arbeiderpartiets program sier vi at vi vil holde fast på at by og land har ulike funksjoner i den nasjonale arbeidsdelingen og er gjensidig avhengig av hverandre. Hovedtrekkene i bosetningsmønstrene skal ligge fast og likeverdige levevilkår skal være til stedet.

Jeg skulle ønske at dette her var selvfølgelig. Med daglige konkurser, nedleggelser, innskrenkninger av arbeidsplasser ser det ikke lyst ut i Norge i dag. Med SND slik den var tenkt og praktisert, ville hverdagen for næringslivet ha vært en helt annen. Staten har systematisk fjernet ordninger av vesentlig betydning for næringslivet i distriktene. Fordelingspolitikken må bli en annen. Kunnskap og kompetanse er neste utfordring som er til stedet. Dersom det økonomiske grunnlaget er på plass, vel å merke. Når kunnskap er en forutsetning for nyskaping og verdiskaping må skoling og opplæring tilrettelegges. Slik at menneskene som også bor i distriktet har en mulighet til etterspurt utdanning. Og det gjelder kvinner så vel som menn.

For å få dette her tidsmessig på plass, så må kommunikasjonslinjene utbedres. Bredbåndutbyggingen må ta fart slik at kommuner og bedrifter og andre som har mulighet til den type kommunikasjon får det uten at den økonomiske belastningen dreper tiltakene.

Det gamle slagordet om *by og land – hand i hand* må det blåses støvet av. Og det må bli slutt på denne neglisjeringen av oss som bor i distriktet. Det må i alle fall ikke være Arbeiderpartiet som skal heve denne her banen. Samtidig som gode bygder er avhengige av at vi har store og trygge byer hvor det er andre utfordringer og andre opplevelser en i bygde-Norge, så er en god by å bo og leve i avhengig av gode og livskraftige bygder.

Og så skal vi huske på å ta vare på hverandre. Og der forslaget som da er referert før, det er med tanke på at vi skal forsøke å få en vitalisering av partiet vårt ifra grasrota og oppover. Vi trenger glød og vitalitet, og det greier vi hvis vi drar lasset sammen. Takk.

Delegat 288, Tommy Sarnes, Troms: Dirigenter, partiledelse, Landsmøtedelegater. Takk til han Jagland, Persson og han Kolberg. Valgkampen er i gang. Den er ikke bare i gang, men den har vart siden mandag 10. september i fjor. Kamerater, valgkampen er kontinuerlig. Den er hele tiden og drar oss politikere framover fra meningsmåling til meningsmåling. Derfor må ikke vi glemme hva vi sier i opposisjon og gjør i posisjon.

Kommunevalget til neste år er for meg fylt med spenning, men også med fortvilelse. Når jeg for eksempel står på torget på Finnsnes og deler ut valgprogrammet for Lendvik Arbeiderparti og gir en rød rose til forbipassende og får til svar: Nei, jeg skal ikke ha. Jeg stemmer på ha

Hagen. Prøv da å forklare et pensjonistektepar som haster forbi deg: Hagen, han stiller jo ikke på lista i Lendvik, og ikke på fylkeskommunelistene for Troms heller. Det er lokalvalg. Og da må vi kjempe for lokale saker. Og ikke mot rikspolitikere som er på TV-en.

Jeg skulle som aktiv lokalpolitiker ønske at TV-mediet var stengt fram til en uke før valget. Med hensyn til den politiske valgpropagandaen og valgdebatter på NRK og TV2. De lokale tillitsvalgte innefor partiet og valgkampmedarbeidere generelt sliter med å utkjempe kampen mot det ikonet de fleste av oss har på en sentral plass i stua der sentralpolitikere fra alle partier kjemper innbitt i fremste rekke for å få sagt sitt budskap først om sentralpolitiske saker. Jeg har en drøm og kanskje et håp om at våre partiledere, toppolitikere og veteraner kunne ta en tre-fire måneders signingsferd rundt om i kongeriket Norge, og at de kunne forsøke å besøke hver fjord, nes og kommuner ute i distriktene og hver bydel i byene. Det er fortsatt viktig å komme i dialog med enkeltmenneskene og velgerne og vise at dere lytter. Og ta gjerne tak i spesielle lokale saker for å hjelpe de lokale partilagene fram under valget. Og dirigenter, vi må vise at hele partiet kjemper for en felles ideologi: frihet, likeverd og solidaritet.

Dirigenter, jeg vil også si at jeg har lyst til å fortelle litt om min hjemmeregion jeg vet også kjemper for alle tre hovedelementer som alle har med arbeidsplasser nå i framtida å gjøre. Ytterst har vi fiskeriene og fiskerne. Vi har bergverksindustrien med grafittverk og legeringsindustri. Og i innladet forsvaret, som for denne regionen er kjempeviktig. Og så er det en farlig dreining i forsøk på å styrke Østlandet til fordel for indre Troms. Det er i alle fall det vi føler. Og for å binde alle disse leddene sammen, så trenger vi også en god samferdsel og sikker samferdsel. Men hva skal vi gjøre dersom disse tre hovedpunktene blir borte? Hva skal vi gjøre dersom kvotene minskes eller føres vekk fra kysten vår? At tungindustrien kveles av statlige direktiver og krav, en sterk krone og høy rente. Og hva skjer dersom store, viktige deler av forsvaret flytter sørover? Hva skjer dersom alle disse arbeidsplassene blir borte? Har vi da reddet bosetningen? Har vi da reddet livskvaliteten hjemme? Det er absolutt rikspolitiske spørsmål, men vi møter dem sterkt i vår lokale valgkamp i kommunevalget.

Hva kan kommunene gjøre for å hjelpe med tomme kommunale næringsfond som Høyreregjeringen har fjernet? Ingenting. Hva kan fylkeskommunen kjøre for...

Dirigenten avbrøt taleren da taletiden var ute. Taleren avsluttet med følgende:

Jeg vil bare si til slutt at jeg vil beholde § 8.3 slik den er i dag. Jeg vil fortsatt ha to nestledere!

Delegat 152 , Laila Øygarden, Aust-Agder: Dirigenter, partifeller. Arbeiderpartiet har alltid vært og skal være et folkeparti. Når jeg meldte meg inn i Arbeiderpartiet, så var det for å være ombud, Arbeiderpartiets politikk og for de som stemte for meg og for å føre den ideologien Arbeiderpartiet har om fellesskapsløsninger. Men da må vi ikke glemme at det er på det kommunale og regionale nivå at den politikken vi fører blir målt. Og jeg må bare si at i forhold til det statsbudsjettet som nå er lagt fram og som jeg håper at Arbeiderpartiet kan være med på å forandre på, så er det ikke bare trøtte tall, men det er virkelig politikk.

Og min hverdag i dag er faktisk å se på noe av det som Arbeiderpartiet og vi har vært med og bygget opp, at vi må si nei og faktisk gå ned på velferdstilbud, tjenestetilbud og regionalutvikling. Og derfor så får vi ikke flere velgere med oss på det. De vil ikke bare sitte og si nei, nei. De ønsker å gå inn i politikken fordi de vil være med å utvikle noe i sin kommune og sin region. Også kommer vi i den situasjonen at vi alle skal spare. Og så går vi jammen selv med på at vi reduserer på politikerne og på at det skal arbeides for at

embetsverket skal få enda mer makt i Norge. Vi må støtte, vi må ta igjen makta. Vi må ta igjen politikken i kommuner og på det regionale og nasjonale plan.

Jeg føler at helseforetaket har vært ett av de foretakene som en virkelig kan sette spørsmål til. Aust-Agder hører til helseforetaket sør. Og som har bestemt seg for å ha altfor lukkede dører. Det kan da ikke være sann at alt om helse som angår oss alle skal være for lukkede dører og unntatt offentligheten. Det er en privatisering og en avdemokratisering av helsespørsmål.

Arbeiderpartiet må gjennomdiskutere det demokratiunderskuddet vi nå er kommet i. For vi vil ta tilbake makta. Vi vil føre Arbeiderpartiets politikk, og da må vi igjen han mange folk med oss som skal være ombud for Arbeiderpartiets program, for det er det vi skal selge. Og vi må igjen vise at vi styrer til en helhet. Det er vanskelig i dagens situasjon, når vi ser at det ene partiet som for så vidt Thorbjørn var inne på i dag i sitt innlegg, sier at vi skal gjøre og vi skal gjøre datt, og om det da ikke ble gjort noe, da ble det mistrohet til politikerne i stedet for at vi kan få gjort den jobben og få tillit igjen blant folket. Og det trenger vi. Men vi skal greie det. Det har de to, Dialogforum og programmet for neste periode vist, at vi skal kunne greie.

Delegat 280, Hugo Bjørnstad, Nordland: Dirigenter, kjære Landsmøte. Jeg har lyst til partiet knytte mitt innlegg opp mot forslaget fra Helge Kolstad, Østfold om endring av vedtektenes § 8, punkt 3. Først så har jeg lyst til å sitere fra vår utmerkede partisekretærs utmerkede tale: ”Å lytte er en kunst. Å tale, det kan vi gjøre etterpå. ”. Jeg må si noen få ord. Fra Nordland Arbeiderparti sin side så registrerer vi med tilfredshet at partiet skal gå inn i en fase der vi i større grad skal lytte til folket. Når jeg lytter til de folk som jeg omgås, og det er stort sett vanlige arbeidsfolk, så er budskapet om nestlederspørsmålet entydig. Vi skjønner ikke hvorfor Arbeiderpartiet skal måtte ha to nestledere. Ikke nok med at personfokusering i nestlederspørsmålet har rammet den politiske debatten. Vi har altså klart å gjøre dette spørsmålet dobbelt lammendes. Og også av den grunn så signaliserer delegasjonen fra Nordland at vi går inn for kun én nestleder. Det vil kunne bidra til å gi partiet den kurs, styring og tydelighet som er nødvendig for å vinne tilbake tilliten hos folket. Takk for oppmerksomheten.

Solveig Solbakken, Landsstyret: Dirigenter, kjære partifeller. Jeg vil bruke mine minutter til å snakke om partiets største utfordringer slik jeg ser det. Om ett år er det kommunevalg. Og vi skal opp til eksamen i å gjenreise Det Norske Arbeiderpartiet. Det blir den første prøvesteinen på om vi greier å få tilbake mange av de velgerne som vi har mistet. Arbeidet med å fylle listene med folk som er villige til å gjør en politisk jobb er i gang. Og kommunevalget blir også en prøve på om folk flest gidder å ta seg bryet med å stemme.

I den tida som kommer må vi fokusere på tre ting: Hvem er vi til for? Hvilke saker er Arbeiderpartiets viktigste saker? Hvordan kommuniserer vi med våre velgere? For å ta det første først. Så er vi til for de menneskene som sliter mest. Og vi er til for vanlige arbeidsfolk. Og de som oppfatter seg som vanlige arbeidsfolk, de har jobb i butikk eller i barnehage, i skole, i industrien, i serviceyrker og ikke minst i helse- og sosialsektoren. Mange av disse arbeider i offentlig sektor, og svært mange av dem er kvinner. Arbeiderpartiets viktigste saker er å ta vare på folk i hverdagen. Vi må aldri nøle med å hjelpe folk som mister jobben. Som ikke får ekstrahjelp på skolen, som ikke får sosialhjelp når de trenger det. Vi må aldri nøle med å sloss for barn som opplever omsorgssvikt, kvinner som må rømme til krisesentre eller eldre som ikke får dusje mer enn hver 14. dag. Vi må sloss for gode offentlige tjenester, og vi må arbeide for sterke, levedyktige kommuner som kan utvikle lokaldemokratiet. Hvordan kommuniserer vi sakene til våre velgere? Altfor ofte ved å forsvare det bestående. Forsvare

lover og regler. Forsvare hvorfor folk ikke får det de trenger. Det må vi slutte med! Ett menneske som blir urettferdig behandlet eller én person som ikke får den tjenesten som er nødvendig for å leve et fullverdig liv, er én for mye. Det finnes muligheter for forbedring, og vi må være villige til å gjøre noe med det.

Alle folk bor i en kommune, og det er der vi opplever om vi blir tatt vare på eller ikke. Mange får ikke den hjelpen de trenger, fordi pengene ikke strekker til. Og det er frustrerende ved å være kommunepolitiker i dag.

Folk, det er faktisk forskjell på Høyresida og venstresida i norsk politikk. Og vi må aldri være i tvil om at vi hører til på venstresida. Det er vår viktigste oppgave fram til kommunevalget neste år. Og så oppfordrer jeg dere til å støtte Østfolds forslag om ledelsen i partiet. Takk!

Delegat 162, Øystein Olsen, Vest-Agder: Dirigenter, Landsmøte. Først vil jeg takke Thorbjørn og Göran og Martin for tre fantastisk flotte innlegg. De var inspirerende. Og til deg Jens, så lovte jeg å si noe. Jeg har to døtre hjemme som i begynnelsen av 20-åra. De synes du var kjekk som statsminister, de vil ha det tilbake senest om 3 år.

Jeg skal komme med en gladhistorie. En bitte liten del av det som nå er kastet inni budsjettdebatten igjen, og det er jeg glad for, for vi er nå med i budsjettforhandlingene. Bakgrunn først. Jeg er ordfører i en liten kommune på Sørlandet. Tirsdag var det fest på Birkeli mottak i Sogndal. Bakgrunnen var at Ninni Bruktbutikk ble overrakt en spesialpris fra det nasjonale sekretariatet for distriktaktiv og skole og entreprenørskap som det heter, i en nasjonal konkurranse om årets elevbedrift. De var stolt med god grunn de 5 jentene. Opprinnelig fra Somalia og Iran, som fikk overrakt diplomer, penger og blomster på tirsdag kveld. Og stoltheten delte de med ledelsen og lærere ved Sogndal voksenopplæring. Dette er faktisk landets eneste og første elevbedrift drevet av innvandrere. Ja, Fedrelandsvennen kalte jentene *historiske gründerjenter*. Det nasjonale sekretariatet for elevbedriftssatsingen vil nå benytte Sogndal som ressurs for å spre dette rundt om i landet. Den budsjettposten som de er avhengige av er fjernet på statsbudsjettet.

Skal forklare litt rundt det. Sogndal er en liten kommune. Vi har et stort flyktningsmottak. Det gjorde at vi benyttet muligheten til å lage en skole for både bosatte i kommunen og de som bodde på mottaket, både som asylsøkere og som ventet på en bostedskommune midt inne i mottaket. Hva vil forslaget om å frata asylsøkerne retten og plikten til å delta på norskopplæring ved samfunnsorientering bety, både for Sogndal voksenopplæring og for asylsøkerne. Skolen vil miste det vesentlige av sitt elevgrunnlag. Det vil ikke være lett å undervise i en skole plassert midt blant asylsøkere som ikke har rett eller mulighet til å delta i undervisningen. Jeg vet at bakgrunnen for forslaget var å stoppe en strøm østfra. Men her straffer man kollektivt og rammer sterkest de som mest trenger noe annet å tenke på enn vonde minner og dype traumer. Derfor, som jeg sa, jeg vet denne posten er med i de nye forhandlingene om statsbudsjettet. Dere som er med på den: Kjemp for den lille posten! Takk!

Sigrun R. Nilsen, Landsstyret: Landsmøte, dirigenter. Jeg vil sette fokus på et område ingen har virret bortom i kveld, heller ikke Marin Kolberg. Og det er idrettspolitikk. Idrett betyr mye for individ og samfunn. Samfunnsutviklingen setter sitt preg på idretten. Tradisjonelle idretter har fått alternativer. Trening og mosjon har blitt et marked for kommersiell virksomhet. Toppidretten påvirkes av krav til underholdningsverdi og kommersielle krefter. Det er mange grunner til å drive idrett. Fysisk aktivitet er viktig for å ta vare på kroppen og opprettholde en god helse. Det er viktig for den enkelte og for samfunnet.

Samfunnsøkonomisk er det en god investering i form av færre sykemeldinger. Det gode liv innbefatter fysisk aktivitet. Stortingsmelding nummer 14: *Idrettsliv i endring*, omhandler statens forhold til idrett. Her legges nasjonale føringer for statens politikk og prioriteringer i nær framtid. Man skal ta vare på spennvidden i idretten fra den medlemsbaserte idretten til toppidretten. Anleggsmassen skal tilpasses vår tids aktiviteter, og viktigste målgruppe er barn og unge i alderen 6 til 19 år, med særlig ansvar for funksjonshemmede. Bruk av offentlige idrettsanlegg bør være gratis for alle under 25 år. Flerbruks- og nærmiljøanlegg bør prioriteres framfor kostbare konkurranseanlegg.

Det historiske løftet, *tippenøkkelen*, som Arbeiderpartiet stor i bresjen for og fikk gjennomført og vedtatt i Stortinget betyr enormt for den nasjonale satsingen i idrett. En god del midlene fra *tippenøkkelen* skal brukes til en enorm satsing på nærmiljøanlegg for fleksibel og fri aktivitet. Resten av midlene skal brukes som støtte til lokale lag og foreninger med barn og unge som satsingsfelt. Idretten må i samarbeid med det offentlige utvikle attraktive nærmiljøanlegg, møteplasser og arenaer der fysisk aktivitet, friluftsliv, idrettsaktiviteter, sosiale ferdigheter og trivsel har som mål å skape forutsetninger for en motorisk utvikling og mestring i en trygg, sosial sammenheng. Idretten må fortsatt bygge på å ivareta den virksomhet som bygger på en frivillig medlemsbasert organisasjon som del av et ønsket verdifelleskap og demokrati.

Så derfor har jeg sendt frem et forslag om at det blir opprettet et idrettspolitisk utvalg. Takk.

Delegat 225, Gunn Inger Løvseth, Sør-Trøndelag: Kjære Landsmøtet, dirigenter. Jeg har lest Dialogforums dokumenter med interesse, ja, faktisk med stor interesse. Og ikke minst det siste kapitlet som har med organisasjonsfilosofi å gjøre. Jeg tror det er viktig at vi tar tak enda en gang i dette temaet. For jeg synes at det på dette Landsmøtet en gang skal ha diskutert organisasjonen våres, at vi må gjøre noen ting.

Og ved inngangen til siste valgkamp, så følte vi i Sør-Trøndelag at det gikk bra. Det var god stemning ute på stevnene. Det var god stemning når vi var rundt på bedriftsbesøk, og vi følte at vi fikk kontakt. Men så vet vi hvordan det gikk. Og meldingene etterpå er ganske tydelig. De mener at vi har vært arrogante, de mener at vi prater, og kanskje vi prater vanskelig. Og de krever at vi faktisk må gjøre noen handlinger i forhold til at vi prater. Og det er det jeg har lyst til å si littegranne om.

Vi har et godt samarbeid med LO og med fagbevegelser. Og det sier også dette Dialogforumet. De peker konkret på to viktige planer som vi har fått fram sammen med LO når det gjelder kapittelet *Noe å leve av*, og at vi må ha noen ting for å dele og skape først. Og det ene, det er det samarbeidet vi har hatt når det gjelder gass, bruk av naturgassen. Altså Henriksen-utvalget som var et samarbeid mellom Arbeiderpartiet og LO. Og da etterspørres det nå når vi er ute: Hva skjer, hvordan skal vi komme videre i forhold til de tiltakene som ble skissert fra det utvalget? Og ikke minst nå når vi ser hvordan det går med industri og arbeidsplasser i landet vårt. Det forsvinner flere hundre og tusenvis for hver måned. Og det er klart at da går det på tilliten løs for oss som er i grasrota og i Arbeiderpartiet. Og jeg ble glad når jeg hørte Jens Stoltenberg på TV-en her, at det kommer til å bli utrolig viktig å kreve at vi skal gjøre noe for en aktiv næringspolitikk hvis vi skal inn i regjeringen Bondevik. Det er det forventninger til.

Det andre som er viktig, det er dette her med kompetanse. Og vi fikk også igjennom en kompetansereform. Men vi som da sitter selv, jeg er fylkespolitiker i Sør-Trøndelag, og vi får rammer fra staten, og vi setter oss til å gjennomføre og lage tilbudene og tjenestene til våre

innbyggere i Sør-Trøndelag. Da hadde det vært forventet at vi hadde fulgt opp den kompetansereformen med penger, slik at vi klarer å gjennomføre det. Og da går det på tilliten løs, og til oss som Arbeiderpartiet. Og det er viktig at vi er forutsigbare og at folk kan stole på oss når vi sier at vi skal gjøre noe. Og det var nettopp det som både Marin Kolberg og flere har vært inne på; *Fra ord til handling*. Takk.

Delegat 060, Ingjald Ørbeck Sørheim, Oslo: Det fagligpolitiske samarbeidet er en bærebjelke, og jeg vil fortsette der Løvseth slapp. Det er en sak som vil dominere nå framover, og det er industriens skjebne i Norge. Det tok 150 år å industrialisere Norge. Men rasseringen kan gå på 5 år med den fundamentalistiske rentepolitikken som Norges Bank nå fører. Denne banken har den instruks å legge vekt på tre mål: Prisutvikling, kronekurs og produksjon/sysselsetting. I praksis er det bare prisstigningen som teller. Og vi ser at resultatet er en kronekurs som er en katastrofe for konkurranseutsatt virksomhet. Når det vi skal selge er blitt 10 % dyrere på få måneder, da raseres arbeidsplasser tusentall.

Bedrifter med førsteklasses produkter går over ende. Ikke fordi de gjør en dårlig jobb, men fordi kronekursen knekker dem. Når vi har flere mål å styre etter, så må man avveie målene. Og Norges Bank ser i dag bort fra sysselsetting og kronekurs og gjør prisstigningen til det ene opphøyde mål. Vi ser at fagøkonomene diskuterer dette heftig. Og denne diskusjonen viser i hvert fall en ting: Det er ikke et faglig standpunkt Norges Bank inntar. De gjør et verdivalg med store konsekvenser for arbeidslivet og vår framtid. De er markedsfundamentalismens siste dagers hellige. Og vi ser nå de globale konsekvensene av denne læren. På den ene siden Enron og andre skandaler som viser at systemet råtner innefra. På den andre siden hundrevis a millioner i fattigdom, ikke bare i den tredje verden, men også en økende fattigklasse i de rike land. Arbeiderbevegelse grep inn i historien fordi de undertrykte ikke fant seg i sin skjebne. De grep tømmene for å skape en bedre framtid. Og grunnlaget var en tro og etter hvert en erfaring om at utviklingen lar seg styre. Har vi kraft og utholdenhet til å organisere oss, kan vi skape et bedre liv. Men markedsfundamentalistene arbeider for at det upersonlige og uansvarlige markedet skal ha all makt. Og deres farlige våpen er partiet frata folk troen på at det nytter, på at utviklingen lar seg styre. Men vi har fremdeles politisk makt i Storting og regjering hvis vi retter ryggen og tør å bruke den. Og LO og Arbeiderpartiet må nå sammen krystallklart kreve at **Gjedrem** bruker instruksjonen slik den faktisk er skrevet. At kronekurs, produksjon og sysselsetting er mål som skal tas på alvor.

Vi velger våre ledere for at de skal bruke den makt de har. Og hvis Norges Bank fortsetter å gi blanke i kursutvikling og sysselsetting, må politikerne sette banken på plass. De kan hvis de vil, og vi forventer at våre folk griper inn. Før da enda mer verdiskapende virksomhet blir rasser, og dette skal det fagligpolitiske samarbeidet konsentrere seg om i tiden som kommer.

Delegat 079, Laila B. Horten, Hedmark: Kjære landsmøtedelegater og dirigenter. Jeg har sett et veldig interessant spørsmål borte på veggen her i dag : Hva tror vi på i dette landet? Det har blitt stilt flere ganger i dag. Og jeg har lyst til å utfordre på en ting og stille spørsmål litt annerledes og si: Hva tror Arbeiderpartiet på i dette landet? Og grunnen til at jeg spør det, er fordi at jeg føler at det mangler et tydelighet i Arbeiderpartiet. Og det er en tydelighet som mangler og som vi trenger for å kommunisere med våre velgere.

Jeg har lest i dag, og også tidligere i og for seg, denne rapporten fra Dialogforum. Og jeg må jo stille meg et lite spørsmål. Hva er dette Dialogforum for noe merkelige greier? Altså, jeg har lest denne rapporten med litt blandede følelser, fordi jeg har en følelse av at det står mye her, men det er så lite konkret, og vi kan jo være velmenende, men det er så lite konkret. Og

det står jo også i denne beretning for perioden at vi ønsker faktisk som det står her en visjon om å klargjøre hvor vi vil hen og skape inspirasjon. Og hvis vi vil klargjøre dette, så må vi gjøre det på en klarere måte enn det vi har gjort i dette Dialogforum som vi har liggende her.

For å bare vise dere littegrann, jeg skal bare sitere et par setninger for å eksemplifisere littegrann. Side 11 for eksempel. Dialogforum mener derfor at Arbeiderpartiet må arbeide for å få et kvalitetsløft av offentlige tjenester. Offentlige tjenester skal ha god kvalitet, være fleksible og tilpasset den enkelte og være lett tilgjengelig. Hva er det egentlig dette betyr? Tror dere at vi klarer å kommunisere med velgerne på denne måten? Jeg tror faktisk ikke det. Vi må være tydeligere. Og jeg synes det er ganske interessant at det er de yngste i Arbeiderpartiet som er de tydeligste her i dag. Og jeg ser også på da side 18 i denne Dialogforum, som jeg ikke er helt klar over hva egentlig er. Der har vi et punkt nr 10, som heter: Hvem er vi for? Der står det: "Arbeiderpartiet må ha en tydelig politisk profil som når mange mennesker. En av hovedårsakene til at partiet lykkes i forrige århundre, var at vi klarte å skape en historisk allianse mellom industriarbeidere, småbrukere og fiskere." Jeg synes ikke at Arbeiderpartiet er tydelig i dag. Og jeg håper at hvis Dialogforum nå skal fortsette videre, så må man bli tydeligere. Takk.

Delegat 143, Nina Haugland, Telemark: Dirigenter og ærede Landsmøte. For å få litt oppmerksomhet i denne til tider bråket salen, så har jeg laget et lite limerick, som på fem linjer forteller hvordan vi skal få stoppet velgerflukten. Ikke bli fornærmet Jens.

En kvinnelig velger fra Ruggen
Gjekk fra AP og rett inn i skuggen.
Men ho kjem tilbake,
for kvinner blir spake
Bare Jens får lengde på luggen.

Og siden det her er min sjanse til å snakke til toppene i partiet, så griper jeg den. Det snakkes jo så fint om organisasjonen og kontakten med grasrota. Jeg er kommunestyrerepresentant og må daglig lese innlegg i avisen av typen: *Kjære politiker. Ikke legg ned skolene våre!* Eller enda verre: *Politikerne, de holder ikke det de lover. De er løgnere og bedragere!* Når det er fare for nedleggelse av lokaldemokratiet når ingen lenger gidder å sitte der og velge mellom pest og kolera, så må noe gjøres. Dere på toppen, dere må lytte til oss på bunnen.

Et utkast til ny lov om eiendomsskatt er en av de ting dere kan gripe tak i og som kan gi kommunene mulighet til å øke inntektene sine. Dagens eiendomsskattslov krever at et område er utbygd på bymessig vis før man kan illegge eiendomsskatt. Det såkalte Simmer-utvalgte foreslo alt i 1996 at alle deler av en kommune kan illegges eiendomsskatt. Kan dere hjelpe oss å få vedtatt den loven? Jeg sier ikke at eiendomsskatt skal illegges. Men det er viktig at bankrotte kommuner gis en mulighet til å innføre den.

I Kragerø er det nå foreslått å legge ned to skjærgårds-skoler. Folk ønsker å betale slik dugnadsskatt. Men lovverket åpner ikke for det. Og folk har råd til å betale mer skatt. Gapet mellom privat rikdom og offentlig fattigdom, det blir bare større og større. Min sønn på 9 år, han har for tusenvis av kroner sånne maid-in-Thaiwan-produkter som ligger strødd utover stuegulvet. Det er til tider reine actionstuntet bare å forsere det. Men han har ikke svømmeundervisning. Han har minimalt med ekskursjoner på skolen. Og skolebøker som for lengst burde vært erstattet med bedre pedagogisk materiell. Så spør jeg: Er det sann vi vil ha

det? Vi har et ansvar fir å fortelle folk sammenhengen mellom inntekter og utgifter, og det må vi ta. Takk for meg.

Bjørn Eriksen, Landsstyret: Dirigenter, Landsstyret. Jeg skal dele mitt innlegg i to hoveddeler. Aller først så skal jeg meddele standpunkt, Vestfoldstandpunkt til Østfolds forslag. Vi synes det er riktig å gjøre det, fordi at vi kanskje har en av de beste kandidatene som vi allerede har lansert. Og vi vil da meddele hva vi mener da prinsipielt er riktig. Og vi vil hoppe på den diskusjonen som vi ble invitert til i Landsstyret tidligere i dag, å diskutere problemet prinsipielt. Og vårt prinsipielle standpunkt er at i 1989 når man valgte to nestledere, så var det feil. Man gikk over gjerdet der hvor det var lavest, for å si det slik, uten å se til hva som var partiets beste. Vi mener at det er til partiets beste at man velger én nestleder. Og jeg viser til den i og for seg gode begrunnelsen som da representanten fra Nordland førte i marken. Og jeg skal ikke gjenta den begrunnelsen. Dette er selvfølgelig gjort i full forståelse med skogsarbeideren vår Dag Terje, som er fullt ut enig i det vi her foreslår. Og han har også da klart gjort uttrykk for det.

Nok om Østfolds forslag. Deretter litt om det å drive partikontor. Litt om det å drive valgkamp. Godt innlegg Martin. Men du manglet en ting, og det er økonomi. Fordi det ligger nå i statsbudsjettet og det ligger også i fylkesbudsjettet for Vestfold vesentlig innstramninger i den politiske støtten til de politiske partiene. Det gjør det nesten helt umulig å drive politisk aktivitet på fylkesnivå. For Vestfolds del, så har vi allerede sagt opp vaskekontrakten, for vasking av partikontorene får vi gjøre selv. Vi er nødt sannsynligvis, til å si opp kontorlokalkontrakten vår. Vi er ikke lukrative. Tro meg. Ikke er de dyre heller, men vi har ikke råd til de. Og det neste som muligens vil gå, hvis disse forslagene fra den borgerlige regneringen går gjennom og fylkestinget fra Vestfold vedtar det samme, så må vi si opp våre to glimrende sekretærer som har halvdagstilling der. Da blir det litt feil synes jeg, at man snakker om opplæring når vi ikke har midler til å drive opplæring. Når man snakker om valgkamp når man ikke har midler til å drive valgkamp for. Og jeg vet noe om å drive valgkamp. Jeg har ledet valgkampen i Vestfold i to perioder og skal gjøre det neste gang også. Det blir nesten helt umulig når man ikke har ressursene rundt seg. Slik at vi må starte med begynnelsen. Og begynnelsen er å lage et økonomisk fundament for det å drive politikk. Og det økonomiske fundamentet, det er nå i ferd med å forsvinne under oss. Og det må vi være klar over. Og dette er et resultat av borgelig politikk. Og det er et samfunnsproblem, og det er et demokratiproblem, fordi at fungerer ikke demokratiet, så er vi over i embetsmannsstyret, og det vil vi ikke ha.

Delegat 002, Bergljot Ree Hognestad, Østfold: Kjære Landsmøte. Jenter uten identitet, aller helst vil jeg snakke om kvinner uten identitet. Ca 300 i tallet som lever uten identitet av frykt for å bli drept. Jenter som er prostituerte. Aller helst vil jeg snakke om de som er prostituerte. Like borti gata her, om deres liv og om deres selvfølelse. Jentene på plata i Oslo, aller helst vil jeg snakke om dem.

Når jeg i stedet skal snakke om jentene i parti, er det kanskje akkurat den samme saken. Hvis vi ikke har et parti, hvis vi ikke har en partiorganisasjon, som er opptatt av de aller, aller, aller svakeste, så er vår organisasjon ikke god nok. Vi er noen jenter i dette partiet, i dette landet, som jobber deltid, som jobber på gulvet, på sykehjemmet, i butikken eller er arbeidsledige. Vi er noen jenter i dette partiet, i dette landet, i Norge som tjener 20 % mindre i gjennomsnitt enn menn. Som blir slått oftere enn menn. Som har en helse som er mindre interessant for forskningen enn menns helse. Som trekker på hata oftere enn menn. Vi er noen jenter i dette

partiet, vi er noen jenter i dette landet. Det er ikke synd på oss. Det er ikke stakkars oss. Vi vil ha rettferdighet. Ikke veldedighet. Vi vil bli sett, bli respektert, bli lyttet til, på egne premisser.

Noen sier at vi er der allerede. At vi har likestilling i Norge. At vi har likestilling i Arbeiderpartiet. Ja vel. Men hvorfor er da sentralleddets representanter til fylkesårsmøtene 22 menn, 12 kvinner? Hvorfor ledes da komiteene som er nevnt i beretningen av 8 menn og 1 kvinne? Hvorfor er da 85 % av minstepensjonistene kvinner? Hvorfor er det da jentene da som trekker på gata? Vi har noen jenter i dette partiet som vil noe. Politikk er å ville. Vi må ta likestillingskampen inn igjen og om igjen. Likestilling i eget parti, egen organisasjon, likestilling i Norge. For å sloss for de aller, aller svakeste. Sloss for dem som henger på plata i Oslo. Sloss for dem som leter etter horekunder rett borti gata her. Eller på campingplassene. Eller for de kvinnene som er uten identitet av frykt for sitt liv.

Min drøm er et plata uten narkomane. Min drøm er at krisesentrene legges ned på grunn av at det ikke er noen kunder der. Min drøm er et parti hvor de aller, aller, aller svakeste får mest oppmerksomhet på Landsmøtet i Det Norske Arbeiderpartiet.

Delegat 279, Eivind Undrum Jacobsen, Nordland: Vi har i den siste tida hørt om Arbeiderpartiet at vi er maktarrogante. Vi er mer posisjonshungrige enn noen andre partier. Det er feil av oss å samarbeide med LO, det er for lite damer og for mange mannfolk, vi er best for landet når landet har det dårlig, vi er umoderne og gammeldags, inhabilitet er et problem fordi vi samarbeider med NKF og vi lytter altså ikke til folk. Også spør VG og de andre avisene: Hvorfor skal Arbeiderpartiet eksistere? VG spør på lederplass: Hva skal Arbeiderpartiet gjøre som de andre partiene ikke kan gjøre like godt? Og Dagbladet sier: Hvorfor skal vi følge Jens når han ikke vet veien? På defensiven, så har Arbeiderpartiet brukt dagen til refleksjon over oss selv. H er nevnt tre ganger, FrP er nevnt to ganger på Landsmøtet. KrF er nevnt én gang. Lar vi de som er utenfor oss definere vår dagsorden, lar vi de som står utenfor oss påføre oss en, ja, nesen depressiv reaksjon, og jeg sier: Vi skal ikke ta en Bondevik. For bak oss kommer Hagen. Og han brisiker seg som en hane over det Arbeiderpartiet som han ser. Og hva gjør han? Jo, han vet at Arbeiderpartiet er sterkt. Han vet at Arbeiderpartiets metoder fungerer. Og han lager en blåkopi av det Nå forteller han: Ja, jeg skal høre organisasjonen min. Ja, jeg må snakke og lytte organisasjonen først. Ja, jeg må høre hva medlemmene mine mener. Det sa aldri Carl I. Hagen for fem år siden. Nå prøver han å være et Arbeiderpartiet light. Han gjør det som vi er gode på. For FrP har oss som forbilde. De vet at vi har kraft, og H, FrP, V, KrF vil gjøre alt de kan for å svekke oss på sine måter. Men det er Arbeiderpartiet, og kun Arbeiderpartiet som vet hva Arbeiderpartiet vil og kan vise hva Arbeiderpartiet vil. Det er vi og våre medlemmer som kan være stolte av den jobben vi gjør. Det er vi som kan fortelle hvem som er fienden til folk flest. Vi ser at vi er sosialdemokrater. Så la oss også gjøre sosialdemokrati! Takk!

Delegat 035, Hilde Thorkildsen, Akershus: Dirigenter, Landsmøte. Dette partiet har slitt med en nestlederdebatt i 9 måneder. Den debatten har handlet om likestilling. Det forslaget som nå er fremmet om å endre vedtektene slik at vi får en nestleder i stedet for to, har overhodet ikke vært en del av denne debatten. Uten at jeg vet det, har jeg allikevel på bakgrunn av det jeg har lest i avisa, grunn til å tro at valgkomiteen på søndag legger fram en omforent innstilling med to kvinnelige nestledere. Og da, etter 9 måneder, så er det plutselig opportunt å fremme forslag til vedtektsendringer som gir oss én nestleder. Og da handler plutselig ikke debatten lenger om likestilling. For jeg skulle tro at alle de som er opptatt av likestilling i dette partiet, og som er opptatt av kvotering i dette partiet, ville se på det som en

gedigen seier, at toppledelsen i Det Norske Arbeiderpartiet bestod av to kvinner og to menn. 50 % kvinneandel er ganske stilig!

Det er viktig for meg å si at vi hele tiden skal ha en debatt om vår organisasjon. Det skal vi ha fordi det er viktig. Og fordi det er riktig. Men den debatten skal vi ta grundig og skikkelig i partiorganisasjonen, ikke i hurten og sturten på Landsmøtet. Jeg oppfordrer derfor Landsmøtet til å stemme imot forslaget fra Østfold. Takk.

Delegat 107, Eilert Jan Lohne, Hordaland: Kjære Landsmøte. Jeg har droppet mitt nøyaktig tilmålte 5-minutters innlegg og kommer her til å forsøke meg på noe så vanskelig som en refleksjon. Og det er å hoppe uten sikkerhetsnett. Men det er en refleksjon som tar utgangspunkt i det som var Dialogforums mandat, nemlig å klargjøre partiets ideologiske forankring, dets identitet, på den ene siden, og partiets organisasjonsmessige praksis på den andre siden. Og vi må være både blinde og døve hvis ikke vi ser at vi har utfordringer begge steder. Men etter å ha hørt på, ja, har jeg nær sagt, tre innledende, gode predikantene i dag, så føler jeg meg ganske trygg på at det blir lettere å takle de problemene som vi har. Thorbjørn Jagland, som jeg har møtt noen ganger, og som ikke alltid har vært hyggelige møter, vil jeg gjerne få lov til å gi ubetinget ros for et inspirerende innlegg. I dag var han en god predikant. Men så fikk han jo også lov til å snakke i mange minutter om det nye Jerusalem, for å si det slik.

Derimot, så synes jeg at Marin Kolberg hadde et innlegg som peker internt fremover på en måte som faktisk gjør det fortrøstningsfullt og gir oss håpet. Fordi det Marin Kolberg gjorde, det var å ønske kritikken velkommen. Selvkritikken, som jeg da mener ofte har vært for lite til stedet. Det er ganske nødvendig å ha et sånt selvkritisk blikk på egen organisasjon.

Men min refleksjon tar utgangspunkt i det som var en lise å høre på. Nemlig Göran Persson. Og når Göran Persson dro inn Jesu omsorg nesten i, nær sagt arbeiderbevegelsens fundament, så var det et innskudd som i hvert fall gledet en gammel kristen sosialist som meg. Så derfor skal jeg da gi nå en kommentar til den viktigste av alle omsorgslignelser i Bibelen. Nemlig lignelsen om den barmhjertige Samaritanen. Fordi den får frem vårt ideologiske fundament, men den får også frem, og det er de fleste ikke klar over, det som går på vår organisasjonsmessige praksis. Hvem er det som stopper opp og redder den nødlidende? Jo, det er utskuddet i det israelske samfunnet, nemlig samaritanen. Han er et utskudd, han hører til midt imellom husdyrene og det gode selskap. Som arbeiderbevegelsen i sin tid gjorde. Og det ble ikke noe omsorg før arbeiderbevegelsen fikk politisk makt.

Dirigenten stoppen taleren da taletiden var ute.

Gry Haugebakken, Landsstyret: Dirigenter, Landsmøte. Først og fremst vil jeg be dere se godt på meg nå. Det dere ser på nå er en utryddingstruet art. Jeg er 27 år, jente og medlem av Arbeiderpartiet. Dette er samme måten som jeg innledet innlegget mitt på årsmøtet i Oppland, og siden det viste seg å være en effektiv måte å få litt oppmerksomhet på, og at jeg delvis skal snakke om det samme, så valgte jeg å gjøre det i dag og.

Det jeg snakket om da, var hovedsakelig hvordan vi kan gjøre Arbeiderpartiet mer attraktivt for unge jenter i alderen 25-35. Men det er hele 7 måneder siden, så jeg har blitt betydelig eldre og klokere siden den gang. Derfor har jeg innsett at vi må gjøre Arbeiderpartiet mer attraktivt, ikke bare for unge jenter og ungdom, men for alle aldersgrupper. Vi må rett og slett få flere medlemmer.

Hva er så argumentet for å bli medlem? Det åpenlyse svaret er selvfølgelig at vi har den desidert beste politikken. Men poenget er at hvis man vil støtte opp under politikken vår, så kan man gjøre det ved å stemme på oss. Man trenger ikke være medlem av Arbeiderpartiet for å vise det.

[Slutt kassett 9. Ingen overlapping]

Delegat 271, Kjell-Idar Juvik, Nordland:.....til gjenvalg. Og det blir en stor utfordring å rekruttere nye til å stille opp. Og det som kanskje er kanskje er den største utfordringen, om de som har det verst, som hun sa som var oppe her i stad, det er unge personer og det er kvinnene.

I tillegg så vil jeg legge oppmerksomhet på årsmeldinga som viste at medlemstallet går ned. Og legg merke til de tre nordligste fylkene. Der har vi den største tilbakegangen. Derfor har jeg lyst til å snakke litt om kommuneøkonomien og hvordan den vil bli i årene framover. I dag er det faktisk sånn at det fortviles over drastiske kutt for å få budsjettene i balanse. Og dette går utover velgerne våre, det går utover innbyggerne. Kommunene som er det minste demokratiske utviklingshjelp i systemet vårt, er faktisk inne i en dramatisk situasjon. Og dette her må man gjøre noe med hvis man ønsker at man skal ha en kommune i framtida. Lokalt så kunne vi lese i lokalavisene denne uken om 5 ordførere som var ute og sa: "Å drive politikk er ikke noe gøy lenger." "Det er ikke spesielt morsomt å drive lokalpolitikk i en tid hvor det ser ut som om alt dreier seg om å kutte ned på eksisterende tilbud." "Sjelden eller aldri muligheter til å sette noen av de visjonene vi har ut i livet." "Rammebetingelsene blir hele tida verre." "Det er skammelig av riskpolitikkerne å gi lokale politikere så lite økonomisk armslag." Jeg kunne ha nevnt flere, men vi kjenner til dette her. Så, oppfordringen min er at vi må finne en visjon. Dere har lagt merke til at plata er blank i dag. Før vi drar hjem på søndag, skal vi ha et slagord som vi skal gå til valg på. Kanskje ordet skal være *trygghet*. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 119, Aud Watnebryn, Buskerud: Dirigenter, Landsmøte. Kjære Thorbjørn, Jens og ikke minst Martin. Takk til Thorbjørn for bidraget som hørtes ut som om noen drysset gullstøv over oss. Takk til Jens for innledningen i forrige uke på NTLs landsmøte. Og stor takk til Martin fordi han har reist land og strand rundt og gitt partimedlemmer en oppfatning av at vi kan snu en negativ trend så absolutt til det positive. Og det er utrettelig politisk informasjon.

Jeg overvar de politiske debattene på NTLs landsmøte i forrige uke. Det var spennende. For i NTLs historie, så løper det en tråd. Nemlig sterk diskusjon om det formaliserte fagligpolitiske samarbeidet. Til tross for et sterkt flertall, 7 stemmers overvekt, ble det slått fast at Arbeiderpartiet er ønsket som den politiske hovedsamarbeidspartner. Jeg tror Viktor Nordmans innledning om hvordan man skulle redde velferdsstaten og offentlig sektor opp mot Jens Stoltenbergs innledning om det felles fundamentet for Arbeiderpartiet og fagbevegelsen gjorde utslaget for at flertallet tippet i riktig retning. Til tross for påpekningene om Arbeiderpartiets rolle i en del uheldige offentlige endringsprosesser.

Jeg har hørt Jens vektlegge de samme forholdene som sosialdemokratene i Sverige vant valget på. Noe som varsler et sterkere felles løp for Arbeiderpartiet og LO. Formen blir underordnet innholdet. Og vi har i fellesskap en jobb å gjøre. Når så store grupper i LOs rekke vender seg til FrP, så er det noen vi ikke har klart å formidle. Når tillitsvalgte når entreprenørbransjen kan

brukes som sannhetsbevis for Carl I. Hagens positive forhold til fagbevegelsen, er dette et bevis på at Arbeiderpartiet ikke har vært tydelige nok i forhold til vekst og utvikling i Norge. Det er bra og nødvendig at næringsutviklingen har kommet på dagsorden. Fagbevegelsens tillitsvalgte vet at velstanden ikke kan opprettholdes uten en aktiv industri- og energipolitikk. Det vet også grunnpelen i Arbeiderpartiet. Landsmøtet må være klar på dette, ta arbeidslivet på alvor, utforme en industripolitikk, styrke SND og følge opp forslaget om gass til viktige industriområder i Sør-Norge. Buskerud støtter forslaget om én nestleder. Takk.

Delegat 048, Truls Wickholm, Oslo: Kamerater. Arbeiderpartiet, vårt parti er på 20 %. Herifra kan det gå opp, og det kan gå ned. Det kan gå ned hvis vi ikke finner tilbake til oss selv. Hvis vi ikke finner igjen de tingene og den retningen som gjorde oss sterke. Da tror ikke jeg vi kommer til å reise oss igjen. I alle de årene vi har eksistert har Arbeiderpartiet kjempet for å utvikle et godt og sterkt velferdssamfunn. Men vi har ikke kjempet kampen alene. Vi har kjempet som en bevegelse. Som mange har sagt her i dag, så er Arbeiderpartiet sterkt fordi vi har vært partiet for vanlige folk, for lønnsinntakerne. Og jeg er glad for at Kolberg omtaler det fagligpolitiske samarbeidet som fundamentalt. Fordi det er nettopp det det er. LO organiserer 50 % av de organiserte, altså halvparten av de folka som skjønner at vi må stå sammen. Som skjønner at vi må stå sammen for å være sterke. Slik at vi kan temme opp for kapitalen og sikre gode ordninger i arbeidslivet. Når Arbeiderpartiet igjen sitter med regjeringsmakt, kommer det til å være mye å rydde opp i. Regjeringen viser i statsbudsjettet nå at de er villige til å kutte i støtten til de svakeste for å hjelpe de rikeste. De er nok også villige til å svekke normalarbeidsdagen, uthule arbeidstidsordninger, tvinge oss til å jobbe mer overtid, og til å være mer fleksible slik at arbeidsgiverne i større grad enn i dag kan ta kontroll over fritida vår. Dette gjør de for å tekkes kapitalen i Norge, eller om dere vil, seg selv. Dette er ikke våre løsninger, fordi det er våre løsninger som må rives ned, våre og LOs. For hvis vi igjen skal begynne å vinne valg, må vi være en motvekt til den kortsiktige og kapitalorienterte politikken regjeringen fører. Morgendagens politikk skal være en politikk for alle og som gir muligheter til alle. Og her skal vi kjempe sammen med LO som vi alltid har gjort. For saker som et inkluderende arbeidsliv, et arbeidsliv der flere kan bidra, hvor vi løser flere oppgaver, hvor færre er avhengi av passive støtteordninger og hvor flere er med på å finansiere fellesskapet. Det er i disse sakene at vi kan se den felles samfunnsvisjonen. Det er når vi snakker om viktige saker, som for eksempel kompetansereformen, at alle skjønner at vi har det samme idégrunnlaget.

Kolberg snakket om mistenkeliggjøringen. Den er jeg lei. Det er ikke noe mistenkelig at to organisasjoner med felles visjon samarbeider for å øke tryggheten og for å styrke velferdsstaten. Jeg vil at vi går ut herifra på søndag med en følelse av at båndene er styrket til LO og at røttene er på plass.

Men jeg vil noe mer. Jeg vil at de tillitsvalgte og medlemmene i LO skal være vår lyttepost. Her kan vi tidlig fange opp saker og signaler fra arbeidsplassen. Og de må vi ta alvorlig. Men vi må også passe på å gi LO-medlemmene våre synspunkter. Vi må kunne være den alternative infokilden vanlige folk har til den tabloide, markedsstyrte pressen i Akersgata. For hvis vi skal vinne valg til høsten og om tre år, da kamerater, da trenger vi hjelp. Vi trenger hjelp av 800 000 LO-kamerater. Takk skal dere ha!

Delegat 087, Marit Gilleberg, Hedmark: Kjære alle sammen med ønske om et kreativt Landsmøte. Det er lenge siden jeg har sett en så sterk symbolikk som det som vi ser bak oss og som så klart uttrykker hva Arbeiderpartiet står for. Jeg håper virkelig at vi kan bruke bildene videre. Speda spira hvit få stå! Og det er ingen ting som jeg mer ønsker enn at denne

gutten her skal ha det bra. At når han kjemmer hjem i kveld, så har han noen hjemme som tar i mot han og som bryr seg om han. Og der oppe, så har vi da en eldre dame som plukker multer. Og da er det om å gjøre å komme hjem igjen og han noen som sier: ”Å nei, så mye multer du har plukka!” Og at hun ikke er ensom. Og symbolikken i: Hva tror vi på i dette landet? Jo, så inderlig vel at ungene våre har det bra. Og da har vi en stor utfordringer, også med lokalpolitikere, og som må begynne å snakke om de mellommenneskelige forhold. At denne stakkars gutten der har det bra. At han ikke har foreldre som er alkoholisererte osv. Og hvis han har det, så må vi ta tak i det. For de ser vi. Det er det politikken dreier seg om. Og det må stå på kartet. Det handler ikke bare om traurig kommunal økonomi.

Så skal jeg skifte tema fullstendig. Jeg er ordfører, og jeg er så forbanna! Jeg er så lei av at vi som lokalpolitikere, vi flyr *pinare* rundt som husmenn for Stortinget. Og er det noen som er imot? Ja, det går ikke an! Det går ikke an! Vi får altså beskjed fra Stortinget om hva vi skal gjøre og hvordan vi skal gjøre det og *pinare* hvor mye det koster. Og det er uavhengig om folk tjener millioner eller om de tjener 150 000. Det er bare å ta det. Barnehageprisen, jeg synes ikke det er solidaritet. Og nå skal vi vedta en kommunalpolitisk plattform her. Den er veldig bra. Men den er ikke verdt papiret den er skrevet på hvis vi ikke får inn noen ting om arbeidsdeling mellom Storting og oss som lokalpolitikere. Altså, vi er så regelstyrt at det nesten er det samme om de er Arbeiderparti-ordførere eller om det er FrP som styrer. For FrP skummer bare fløten av den flotte velferdsstaten som Arbeiderpartiet har bygget opp. Men vi er *pinare* ikke lurere nok til å skjønne det.

Delegat 145, Svein Kolloen, Telemark: Ja, dirigenter, Landsmøte, og takk til siste taler. Hun var pinadø bedre enn meg. Og jeg er også kommunepolitiker. Og jeg er i høy grad frustrert. For fra Stortinget er det slik at det ofte skapes forventninger om at landet, det flyter av melk og honning. Og i Stortinget så vedtas det veldig gode reformer, eldre-reformer, psykiatri-reformer, skole-reformer og barnehage-reformer. Men folk, de bor ikke i Stortinget. Folk de bor ute i kommunene. Ja dere, det er tida knapp her. Og det forutsettes at det er i kommunene disse velferdsreformene, de skal gjennomføres. Og hva er det som skjer? Det skapes forventninger ute blant disse folkene, også kalt velgere. Men ute i kommunene finnes det rett og slett ikke ledige midler. Sjekken, den følger ikke med fra Stortinget. Og hva skjer da med oss lokalpolitikere? Ja, mitt svar er: Vi blir sittende som gisler for vedtak som vi ikke greier å gjennomføre. Vi som er politikere ute i kommunene og i fylkeskommunene, vi opplever kommunal fattigdom. For det er ingen velferd i å redusere antall sykehjemsplasser. Det er ingen velferd i å kutte på sosialhjelpen, og det er slett ingen velferd i å legge ned grendeskoler. De fleste av oss har vel prøvd det. Og det er ingen velferd i å kjøre elever milevis for at de skal komme til en sentralskole. Og, som jeg sa, det er vel ingen velferd i å si opp kommunearbeidere. Ja, og det er ingen velferd i å kvele kommuneøkonomien.

Hva er det vi som lokalpolitikere må prioritere? Det er kutt, kutt og atter kutt. Veldig mange av oss som nå sitter i kommunestyrene kommer til å si nei til ny nominasjon. Og det blir en stor utfordring foran valget i 2003, å få folk på den nye lista. Skal vi få lokaldemokratiet til å fungere, så må det overføres mer og mye mer til kommunene. Og min henstilling til Landsmøtet og våre stortingsrepresentanter, det er der det skjer: Det må bevilges mye, mye mer penger til kommunene. Og Stortinget må ikke vedta en eneste ny reform eller pålegg til kommunene uten at det er fullt finansiert. For øvrig, Telemarksbenken støtter forslaget om én nestleder, forslaget fra Østfold.

Delegat 043, Gro Tvedt Andersen, Oslo: Kjære Landsmøte. Mange sier at vi ungdommer ikke er interessert i politikk. At ikke vi er engasjerte. At vi er egoistiske og at vi ikke skjønner

hvor godt vi har det. Jeg sier at ungdom engasjerer seg på en annen måte enn tidligere. Vi har hatt takk som har fått mange unge verden over til å engasjere seg i internasjonal politikk. I juni gikk jeg i AUF og flere tusen i tog i Oslo under parolen "En annen verden er mulig". Når ungdom engasjerer seg og går i tok for blant annet et fritt Palestina, for å slette ulandsgjelda, for økt bistand, for globale styringsmekanismer, så er dette sosialdemokratisk politikk. Men hvorfor kommer de ungdommene da ikke til oss? Og hvorfor forsvinner så mange unge ut i overgangen fra AUF og inn i Arbeiderpartiet? Vi må vel kanskje erkjenne at det ikke er så spennende å gå på partimøter hvor de eneste sakene som blir diskutert er sakslista til kommunestyremøtet. Skal vi få flere unge med, må vi kanskje fe nesa opp fra sakskartet og ut i verden. For det er Arbeiderpartiet som bør forene alle de unge folka som deler vår oppfatning av hvordan verden skal være. Men vi må være mer tydelige. For når ungdom på venstresida ikke føler seg hjemme i Arbeiderpartiet, ikke kjemper for våre felles saker sammen med oss, og heller ikke stemmer på oss, da er det vi som har et problem.

Martin, du sa at Arbeiderpartiet er i en krise i relasjon til ungdommen. Og at forholdet til AUF må vitaliseres. Videre sa du at Arbeiderpartiet skal gi plass og luft til AUF og ungdommen. Da må vi få innflytelse. Også politisk. Da må vi sammen, sammen Martin, finne fram til løsninger for ubehagelige saker som gasskraftverk og klimaødeleggelser. For dette er viktige saker som ungdom er opptatt av. Dette er viktige saker som gjør at folk kan begynne å stemme på Arbeiderpartiet igjen. Og det må heller ikke være noen tvil om at Arbeiderpartiet er partiet for folk og mot kapital. At vi sier klart ifra når Bush nok en gang roper på krig. At vi tør å tale USA midt imot. At vi vil ha en mer demokratisk verdensbank og WTO. At vi støtter palestinerne kamp for et mer rettferdig Palestina. Et fritt Palestina. Det må rett og slett ikke være noen tvil om at Arbeiderpartiet vi ha en rettferdig verden. Takk for meg.

Delegat 034, Sverre Odd Friis-Pettersen, Akershus: God kveld kamerater. Jeg har liksom litt noen ganger en arbeidstittel *oppi huet* når jeg skal si noen ting. Og nå lurte jeg på om den skulle være "Papp kom hjem" eller kanskje "Ikke bare monopol for besteforeldre i lokalpolitikken". Vi er mange som står på for partiet rundt om i landet. Kommunepolitikken er tidskrevende, også godt som gratisarbeid. I disse dager jobbes det hardt for å finne bra kandidater til neste års kommunevalg. Det er ikke tvil om at det både er vansker med å rekruttere og engasjere ungdom og at småbarnsforeldre vegrer seg for å prioritere lange møter framfor barnas oppvekst. Jeg oppfatter at det er mange i den siste gruppa som gjerne vil gjøre en innsats for partiet. Og at vi har et veldig viktig rekrutteringspotensial nettopp i den gruppa, men de har ikke tid. Jeg har snakket med flere i det siste som gjerne vil være med, men tiden strekker ikke til. Dette synes jeg er direkte udemokratisk. Og heller ikke sosialdemokratisk. Det er ikke slik at noen aldersgrupper som skal ha mer tilgang til politikken enn de andre. Og nettopp småbarnsgruppa er kjempeviktig. Jeg er med på hilsenen til AUF, men hva så etterpå? Er det 30 år det skal gå da før noen har tid til å jobbe i lokalpolitikken igjen? Det synes ikke jeg, og der synes jeg partiet har en stor jobb å gjøre.

Mitt andre anliggende er et stillferdig ønske om at hele partiet kan løftes i samlet flokk. Det er ikke meningsfylt for kommunepolitikere at innsatsen vår svekkes av utspillet fra utspill fra sentrale politikere. La oss fokusere mindre på personer og mer på utviklingen av politikken. Mange av oss satser fritida vår på å jobbe for partiet og fortjener en best mulig ledelse. Det er ikke interessant hva som er den enkeltes ambisjoner. Det bør være vi, ikke jeg, hele tiden. Jeg vil oppfordre til en ryddig håndtering av nominasjonskomiteens forslag. Foreslås det to kvinnelige nestledere. Er dette bare rett og rimelig? Østfolds forslag om én nestleder bør avvises.

Følgende permisjonssøknad ble innvilget:

057 Aase Bjerkholt, Oslo søker permisjon for resten av dagens møte.

Synnøve Søndergaard, Troms, Landsstyret: Dirigent, gode kamerater. Ja, til tross for at vi har lyst til å tro noe annet, så er det altså folket som har skapt Norge. Og Arbeiderpartiet var det instrumentet som folket brukte for nasjonsbyggingen. Dessverre ser vi ikke ut til å lenger være det naturlige talerør for folket. Og da er det altså vi som er nødt til å endre oss. Jeg tror vi er nødt til å følge tre bud for å bli det talerøret vi en gang var. Klasseforskjellene er nemlig ikke bort ei landet. De har bare tatt en annen form i dag enn det de hadde for 30 år sida.

1. bud er at Landsmøtet må meisle ut en klar og tydelig politisk plattform som vi tror på, som vi brenner for, ja, som vi til og med er villige til å sloss for, selv i den motbakken vi står i i dag. Vi er nødt til å gjenreise tilliten til at det er dette partiet som vil løse folks problemer. Og vi skal ikke slå folk i hjel med tall og statistikker og historier om gamle dagers storhet. Og da er vi også nødt til å ha gode svar på ropet om bruk av mer oljepenger, billigere spirt, billigere bensin og ikke minst: Vi må ha gode svar på flyktninge- og asylspørsmålet.

2. bud er altså å få folk i tale igjen. Vi er nødt til å reise ut, vi er nødt til å snakke med folk, vi er nødt til å lytte, og vi er nødt til å lære. De store folkemøtene er avleggs. Vi er nødt til å gå ut der folk stort sett er. I butikker, i kafeer, rundt fotballbanene, i idrettshallene, ja, i trikkekø for de som har den type fremkomstmiddel. Og her er fagbevegelsen en viktig lyttepost for oss. Og jeg er virkelig glad og fordøyd over at partiet så klart og tydelig har sagt at fagbevegelsen skal og må være en samarbeidspartner for oss. Vi er nødt til å snakke så folk forstår oss. Hvis noen unngikk å legge merke til Göran Persson som modig har gjort en god jobb og sovet mer i timene enn de fleste ville ha vært i stand til. Sånn må vi også snakke. Vi må snakke så folk forstår oss. Av og til så høres de fleste av oss ut som proposisjoner.

Det tredje og siste budet er: Vi er nødt til å brette opp armene. Og når jeg sier å brette opp armene, så vil alle som er Nordlendinger forstå at jeg mener ikke mer å brette opp armene, da mener de å brette opp denne her og gå i gang med jobben.

Så er det noen som har framsatt forslag om én eller to nestledere. Ja, det er et spørsmål som har opptatt mange og som har vært diskutert mye. Her er meningen delt, også i Tromsø Arbeiderpartiet. Men jeg synes det er viktigere at vi velger en partiledelse som samler partiet og som setter den nødvendige fokus på det politiske arbeidet som vi er nødt til å gjøre nå. Når valget er gjort og Landsmøtet reiser hjem, så skal og må debatten være slutt. Da skal vi stå samlet bak partiledelsen. Takk kamerater.

Per Rune Henriksen, Landsstyret: Dirigent, kamerater. Jeg er glad for å høre det som, eller å se også det engasjementet som er for et samarbeid med fagbevegelsen fra partiets side. Og i din utmerkede presentasjon Martin, så sa du det at vår organisasjon skal ikke være staffasje.

I rapporten fra Dialogforumet, så snakkes det om videreføring av det fagligpolitiske samarbeidet. Jeg sitter som i mitt daglige virket som sekretær i LO i Bergen og omlandet. Jeg ser samarbeidet på litt nært hold, og jeg har lyst til å dele noen tanker som jeg har om det fagligpolitiske samarbeidet. I fagbevegelsen i dag så møter vi syndikalismen på mange måter. Den gamle politiske retningen som sa det at fagforeningen skulle selv ordne opp, man trengte rikke partiet. Det er politisk aktive som ønsker at fagforeningen på egen sjøl skal stille politiske krav og sende det over til politikerne som om politikerne svar en ensartet gruppe. Vi møter dem ikke-politiske tillitsvalgte som mener det at fagbevegelsen ikke skal drive med

politikk. Og vi møter de bitre. De som føler at partiet har sveket dem. Og det er den verste gruppen å møte. Og det er den verste gruppen å argumentere mot. Partiet taper terreng, partiet taper tillitt blant de fagorganiserte. Dette må vi ha helt klart for oss når vi snakker om en videreføring av det fagligpolitiske samarbeidet. Hva er det som ikke er godt nok i dag? Jeg føler det at strukturen på det fagligpolitiske samarbeidet er for dårlig. Det holder ikke med avtaler, for eksempel avtalen med kommuneforbudet. Når denne ikke blir fylt opp med et aktiv innhold fra begge parter. I Bergen så er det folk i kommuneforbundene som er de første til å kritisere denne avtalen, som ønsker den avvirket. Ikke fordi de ikke vil ha et samarbeid med Arbeiderpartiet, men fordi de mener denne avtalen er en sovepute for de tillitsvalgte. De trenger ikke å engasjere seg politisk, fordi at man har jo en avtale som gir en slags veto rett eller et nakketak på partiet. Noe som det gang på gang viser seg at det ikke er. Jeg tror det at allianser er viktig for partiet. Allianser over en brei front, ikke bare med fagbevegelsen. Vi trenger allianser for å skape styrke. Og vi trenger allianser for å kunne ivareta folks interesser. For å få lytte til folk, samtale med folk, gi politisk forståelse for hva det er folk er opptatt av. Derfor må disse alliansene være folkelig forankret, og de må organiseres på det lavest mulige nivået. Jeg tror det at vi må se på denne typen allianser som en arbeidsform, ikke noe som vi har. Vi har partiarbeidet og så skal vi gå på et møte med fagbevegelsen eller andre. Dette her er noe vi må se på hele veien som en måte å jobbe på. Takk.

Gunnar Krogstad, Landsstyret: Dirigent. Jeg vil advare Landsmøtet mot å endre vedtektene slik at vi kun skal ha én nestleder. Det er en illusjon å tro at dette her gir en god og samlende løsning på den såkalte nestlederstriden. For det første så er det prinsipielt feil å endre vedtektene hver gang vi har litt persondebatt.

For det andre, så vil en partiledelse med to nestledere kunne gi en mye bedre politisk bredde. Vi trenger ikke en smal partiledelse, vi trenger en bred partiledelse som speiler bredden i partiorganisasjonen.

For det tredje er det viktig å ta med seg at den såkalte nestlederstriden først og fremst har en politisk dimensjon. Diskusjonen ute i partiet har ikke først og fremst handlet om eller bare handlet om personer, men fremfor alt så har det handlet om det disse her personene står for.

For det fjerde må vi være bevisst på hvilke signaler vi sender ut. Vi bør ikke ha det på oss at vi er et parti som er redd for å ta en ung, dyktig kvinne inn i partiledelsen. Og hvem den kvinnen blir, det skal man først avgjøre på søndag. Derfor, kamerater, er det viktig at Landsmøtet nå i kveld ikke gir fra seg den muligheten vi har til å finne en løsning som er mest mulig samlende. Vi er et stort parti. Vi trenger to nestledere, minst. Takk.

Delegat 161, Siv Skarpnes, Vest-Agder: Dirigenter, Landsmøtet. Det sies at vi i Arbeiderpartiet, vi må bry oss mer om folks hverdag. Det gjør vi allerede. Men vi kan absolutt gjøre mer. Et eksempel på det vi kan gjøre noe med: Det er å se på barnehagene. Jeg mener at Arbeiderpartiet må gå mye lenger enn det de gjør i dag. I dag snakkes det om full barnehagedekking innen 2003. Og det innebærer at vi må bygge flere plasser. Men hvem er det full barnehagedekking er for? Er det full barnehagedekking når barnehagene kun er åpne fra mandag til fredag fra 7 til klokken 5. Jeg mener at det er det absolutt ikke. Det er mange som trenger barnehageplasser til andre tidspunkter i døgnet.

Samfunnet har forandret seg. Det er store hjørnesteinsbedrifter i lokalsamfunnet som går på døgnskift. Se bare for eksempel i Farsund i Vest-Agder som har to store slike bedrifter som er Elkem og en bildelfabrikk. Og der jobber rundt 900 stykk, og der er både mot og far på jobb,

og det er enslige med små barn. Disse her trenger tross alt barnehageplasser andre tidspunkter enn det vi har i dag. Også har vi tusenvis av arbeidere som jobber i turnus i offentlig sektor i dag. Og når vi da samtidig vet at vi trenger flere arbeidsplasser innen offentlig sektor, altså flere hender til å jobbe, så må vi inn og så må vi gjøre andre grep her. Vi må få fleksible barnehager som er oppe til andre tider.

En annen ting som vi og må gå inn og se på, det er på deltidsstillinger. For hva mener så Arbeiderpartiet med dette? Jo, de sier klart og de sier tydelig: Heltidsarbeid må være en rettighet, og deltid må være en mulighet. Og dette er veldig, veldig bra. Og det har vel først og fremst stor betydning for kvinnelige arbeidstakere. For det er jo fullstendig udiskutabelt at det er kvinner som har flest deltidsstillinger i dag. Det må være et krav at vi må få vekk slike småstillinger på ned til 4 timer pr dag En kan verken leve av det eller kan dø av det. Så det er ikke tvil om at vi kan klare å organisere dette bedre enn det vi gjør i dag. Se bare i min egen kommune, som er Flekkefjord kommune. I omsorgsavdelingen der, så har vi 211 årsverk, og tro det eller ei, det er kun 57 av disse som er heltidsansatte, og 328 er deltidsansatte. Det er så lyst altså.. Så vi må alle ha en lønn vi kan leve av. Så kjemp for å få opp stillingene! Takk.

Delegat 003, Thor Erik Forsberg, Østfold: Kjære Landsmøtet og partifeller. Det finnes de i bevegelsen som mener at nå er tida kommet for å svekke Arbeiderpartiets bånd til LO. Her er man tydeligvis blitt påvirket av gammel borgelig retorikk. Ja, du har grunn til å si ned i bordplata di nå Rune Gerhardsen. AUF har hatt en bred debatt om det fagligpolitiske samarbeidet. Rådet fra partiungdommen er klart: Når noen sier at de ønsker å svekke de fagligpolitiske båndene, så sier vi at vi ønsker å styrke de fagligpolitiske båndene. Det er en erkjennelse for at kampen for mer velferd, like muligheter for alle, deltakelse og gode lønns- og arbeidsvilkår er faglig så vel som politisk. LO og Arbeiderpartiet deler de samme grunnleggende mål for samfunnsutviklingen. Vi trenger mer samarbeid, ikke mindre.

Men når vi snakker om fremtidige samarbeid og sånn, så har jeg mistanke om at partiledelsen kunne tenke seg å inngå et regjeringssamarbeid med KrF. Men partivenner, ønsker vi egentlig å gå til sengs med noen vi vet har vært rundt i hele nabolaget?

Til slutt så har jeg lyst til å avslutte med et lite dikt jeg syne svar veldig treffende, som Alfred Lord Tennyson har skrevet. Og det er som følger:

*Kom venner, det er ikke for sent å søke en bedre verden.
Jeg skal seile bakom solnedgangen.
Vi er ikke lenger en kraft som opprørte jord og himmel,
Vi er hva vi er. En rolig og modig skare.
Av tid og prøvelser svekket
Men fulle av vilje.
Og streve, og søke, og finne og ikke gi etter.*

Takk for meg

Ranveig Frøiland, Landsstyret: Ja, dirigenter og Landsmøte. Marin brukte mye tid på organisasjonen vår, på kulturen vår, på samarbeidspartnerne våre og at vi fremdeles skal ha et sterkt fagligpolitisk samarbeid. Jeg er enig med han i alt det han sa. Velgerne våre er ikke opptatt av hvordan vi i Arbeiderpartiet organiserer oss. De er opptatt av at vi kan løse hverdagssakene deres slik at de kan føle trygghet og omsorg, slik som Göran Persson så nydelig sa det. Og det er dette som vi politisk skal bruke tida vår på. Og vi skal fortsatt være

et parti for vanlige folk, og vi skal være opptatt av fellesskapsløsninger. Men så er også vi som er her opptatt av hvordan vi skal organisere oss selv i partiet. Og hvordan vår organisasjon skal framstå for velgerfolket. Å lytte, det er en kunst, sa Martin. Ja, vi er veldig mange som lytter ute. Og nå er tida kommet for å tale, for det er det vi skal gjøre på Landsmøtet. Og det er altså en stor frustrasjon ute i organisasjonen vår over hvor mye tid vi i Arbeiderpartiet er i stand til å bruke på hverandre, hva slags posisjoner vi skal ha, hvem vi skal velges til. Medlemmene våre er ikke så opptatt av dette, og velgerne er ikke opptatt av det. Jeg vet ikke hvem som satte i gang nestlederdebatten, men vi er mange som har involvert oss i den. Og så lenge vedtektene våre sier at vi skal ha to nestledere, så må selvfølgelig valgkomiteen jobbe ut i fra det. Og det er faktisk bare Landsmøtet som kan endre vedtektene. Og så er vi mange som har sagt i fra tidligere om at vi vil endre vedtektene på Landsmøtet. Så det er ikke noe som man har kommet på når man kom hit til Landsmøtet. Vi fra Hordalands side har drøftet dette på prinsipielt grunnlag. Vi kjenner ikke til at det er noen unge jenter som skal velges slik som det her har vært sagt, og vi er opptatt av at vi skal ha et sentralstyre som har bredde. Når det blir sagt her at ledelsen skal ha bredde, så er jeg uenig i det. For det betyr etter min vurdering at man skal ha ulikt politisk syn. En partiledelse som skal samle partiet skal selvfølgelig ha likt politisk syn. Og det er jo vi som er her som skal vedta programmet, som skal vedta uttalelsene, som skal bestemme hva slags politisk retning vi skal gå i. Og vi trenger ikke flere enn én nestleder, er det overveiende flertall i Hordaland som mener. Derfor vi vil støtte dette forslaget som kommer fra Østfold.

Astri Aas-Hansen, KVPS: Landsmøtet. EN venninne av meg var og for så vidt er ganske mektig irritert over Asker kommunes skolepolitikk. Hun mente bestemt at den borgelig styrte hjemkommunen ikke satser skikkelig på det som for henne er det viktigste, nemlig at hennes unger får en god skolehverdag. Og som den effektive og løsningsorienterte kvinnen hun er, så tenkte hun som så at jeg må gjøre noe med dette. Og så spør hun meg da, om jeg synes at hun skulle engasjere seg i lokalpolitikken. Hun vil inn i kommunestyret i Asker for å endre, for å gjøre Asker bedre for folk å bo i. Jeg er redd for at hun da tar knekken på seg selv. Fordi hun vil da bli stilt overfor følgende valg: Fritid eller kommunalpolitikk. For det går nesten ikke an å kombinere familie, jobb og fritid med kommunalpolitikk. Det er bare de mest barkedede idealistene, slike som oss som sitter her sent en fredag kveld, som makter det. Som erstatter hverdagsmenneskets fritidssysler med lange og mange kveldsmøter, med kilotunge bunker med sakspapirer, med uklar og ofte tilfeldig ansvarsdeling mellom politikere og administrasjon. Og med en knalltøff kommuneøkonomi som fremtvinger kutt i stedet for økonomisk handlefrihet.

Paradoksalt nok så er lokaldemokratiets rutiner blitt et demokratisk problem. Derfor har vi i kvinnebevegelsen tatt initiativet til en demokratireform. Spørsmålet vi stiller er: Hva kan vi gjøre for å få flere kvinner inn i kommunestyrene og for å beholde de kvinnene vi allerede har rekruttert? Og vi har invitert de andre partienes kvinnebevegelser sammen med likestillingssenteret til å gjøre noe med kvinnerepresentasjonen. Vi vil, som vi sa for en stund siden, gå fra prat til praksis. Vi vil ikke bare identifisere problemet, men vi vil ha en løsning. Og da må vi gjøre noe med lokaldemokratiets rutiner med kort sagt lange og kjedelige møter. For vi ønsker et levende lokaldemokrati der hverdagsmennesker kan delta. Der en kan få til endringer, kan være med på å skape en bedre hverdag for ungene våre, for hverandre, uten at en da må ofre familie og fritid.

Det representative demokratiet fortjener gode arbeidsvilkår, for sånn får vi med oss de beste politikerne, hverdagsmenneskene som er representative, nemlig som er kjernen i demokratiet.

Så lurer dere kanskje på: Hva gjorde min venninne? Jo, jeg fortalte henne hva det innebærer å være lokalpolitiker, hva det koster av tid. Så hun ble med i foreldreutvalget i stedet. Der kunne hun jobbe med akkurat det hun ville, bedre skole for ungene. Men jeg må innrømme at det at hun da antakeligvis ville valgt seg inn i Høyre, nok preket mitt ærlige svar. Men neste nominasjon om 4 år, da har vi gjort noe fra kvinnebevegelsen, fra partiet med lokaldemokratiets arbeidsvilkår. Da skal vi kunne anbefale unge kvinner å stille til valg, og innen den tid har jeg fått min venninne inn i Arbeiderpartiet. Takk.

Delegat 208, Venke Nordeide, Sogn og Fjordane: Kjære landsmøtedeltakere og dirigenter. Takk for mange fine innlegg og takk for en glimrende innledning fra deg Marin Kolberg, som spesielt setter fokus på engasjement og ærlighet. Også, dette å være ærlig og vise engasjement, det er to viktige sider ved alt en gjør, og ikke minst i politikken.

Jeg skal være så ærlig å innrømme at det er vanskelig å være kommunepolitiker i en tid da det handler om å skjære ned velferdstilbud både innen skole og eldreomsorg. Det er jo kanskje ikke noen bombe akkurat det, for de fleste av oss sysler jo med politikk på lokalplanet eller på sentralt hold. Og det er sterkt ønskelig og et krav at det blir sammenheng mellom sentrale overføringer og de pålagte oppgavene som vi får i kommunene.

Vi skal jo tilbake til regjering kjære kollegaer. Det er bare spørsmål om når. Og i mellomtida så må vi lytte til folk. Ikke bare i mellomtida, men hele veien fremover så må vi være flinkere til å snakke med velgerne, snakke med folk i lokalmiljøet, og vi må være klare, blir det sakt. Ja, men vi må finne ut hva vi skal være klare på. Og samarbeid mellom skole og næringsliv er viktige ting for meg, og jeg håper at vi kan legge til rette for samarbeid mellom næringslivet i det lokale og skolene rundt omkring. Det gjelder og barnehagene. I den alderen ungene da er i, så får de både identitet i sin egen bygd, og de har mye å lære av lokale gründere som viser at de faktisk har fått til ting i sitt eget fylke. Og de gir håp til den oppvoksende slekt. Så det er min oppfordring at vi i Arbeiderpartiet må fronte at vi ønsker nært samarbeid mellom barnehage og næringsliv og også mellom skole og næringsliv. På den måten tror jeg at optimismen og troen på at det har noe for seg å engasjere seg, og derfor har det også noe for seg at å ta på seg politiske verv i Arbeiderpartiet.

Når det gjelder fiskeri- og havbrukspolitikk, så føler jeg at vi trenger en langsiktig næringspolitikk innen de områdene. Jeg føler vel egentlig at vi i Arbeiderpartiet har egentlig ikke noe langsiktig fiskeri- og havbrukspolitikk. Det har på en måte vært opp til den sittende minister å meisle ut hva skal vi gjøre. Jeg ønsker at maritimt næringsutvalg skal være med å meisle ut: slik ønsker vi å nyttiggjøre vår kyst, vårt hav og de ressursene som framfor alt Norge er så rik på. Og da er det ofte greit at flere huer tenker sammen. Og jeg håper at vi får det til. Takk.

Delegat 282, Arild Haugsberg, Troms: Ja, dirigent og Landsmøtet. Vårt parti, Arbeiderpartiet er veldig unikt i dette landet ved at det er en sånn voldsom mediainteresse og dermed interesse ifra folk flest for hva vi foretar oss. Og det skal vi ta vare på. Det er en fordel for oss som vi er nødt til å bruke offensivt.

Det er prinsippet, forslaget fra fylkespartiet fra Østfold her i dag, det er et viktig prinsipp som er veldig risikofyllt. Vi er i en brytningstid, og da kan jeg referere til Marin Kolberg og det han sa. Det er viktig at vi har en bredde i dette partiet. Og den bredden har vi jo ned i organisasjonen, men det er veldig viktig at den gjenspeiles også helt opp i ledelsen. Og det har

med alder og det har med å ha ulike syn, det har med å ha ulik politisk bakgrunn. Til sammen så gir det dynamikk, og det gir friskhet.

Marin Kolberg advarte mot å utelukke kvinnene og unge i dette partiet. Og det er et signal vi kan finne på å gi i kveld til de vi skal representere. Folk må kunne assosiere seg med den ledelsen vi gjenspeiler i partiet. Moderne bedriftsfilosofi bruker gjerne å sammensette sin ledelse med ulikheter nettopp for dyrke frem en kreativitet. Såpass moderne må dette partiet også være. Forslaget om å spisse partiledelsen til kun 3, det er for meg et steg tilbake. Det hadde vært verre, det er mye verre å gjøre det slik enn å stå med tre og da foreslå en nestleder til, og så går ikke det. Det å ha to nestledere og foreslå å spisse det inn til tre, det er det verste vi kan gjøre. Sett i den sammenheng jeg har prøvd å skissere, så er det bare å foreslå å ta bort en av nestlederne, en nedtur for vår planlagte opptur. Det betyr at vi må stemme over dette her, og vi kommer til å avsløre at det sannsynligvis er en stor deling i denne salen på akkurat det spørsmålet. Og jeg ser for meg, jeg er veldig redd for å se for meg tabloidpressen i morgen eller neste dag. "Det glapp der starten skulle gå" for eksempel i Dagbladet. "Et steg tilbake til fortiden", "Gubbemeningen vant, men partiet tapte". Det er må vi aldri risikere. Vi må opprettholde to nestledere. Takk.

Sverre Myrli, Akershus, Landsstyret: Dirigent, kjære Landsmøte. I løpet av de siste månedene har jeg som medlem av valgkomiteen som ble nedsatt fått mange henvendelser fra fremtredende partifolk om at valgkomiteen må gå inn for en ledelse bestående av to kvinner og to menn. Det har blitt argumentert ut ifra et kvinneperspektiv, ut ifra et likestillingsperspektiv. Og som den myke mannen jeg er, så har jeg gitt meg for de argumentene. Og for å si det sånn, en trenger ikke vær noen stor politisk analytiker for å slå fast at det blåser i retningen av to kvinner og to menn forutsatt at dagens vedtekter skal følges. Men hva opplever vi så her på Landsmøtet? Jo, de samme kvinnene som har argumentert ut ifra at det skal være to kvinner og to menn i ledelsen, argumenterer til og med fra denne talerstolen at det skal velges bare én nestleder i partiet. Så nå er det altså bedre å ha en av tre som er kvinne i ledelsen enn to av fire. 33 % er nok bedre enn 50 % kvinner i ledelsen. Hva er dette her for noe tull? Det var kanskje ikke kvinneperspektivet som var det viktigste allikevel. Så sier noen at de argumenterer for forslaget om én nestleder ut ifra prinsipielt ståsted. Men pinadø, hvis det er et viktig prinsipielt forslag, så burde det i det minste vært sendt inn på forhånd og fulgt landsmøtedokumentene.

Østfold hadde et forslag til Landsstyremøtet i august. Det forslaget ble trukket. Ingen fylkespartier stemte for det forslaget på Landsstyremøtet i august om at det bare skal være én nestleder. Nå er det plutselig blitt en prinsipp det som ikke var et prinsipp i august. For første gang satte det samme Landsstyret noen måneder tidligere ned en valgkomité som skulle jobbe på forhånd for å ha en åpnere prosess og ikke bare sette sammen sentralstyret i sene nattetimer på Landsmøtet. Så blir det altså lagt fram endringsforslag til vedtekten fredagen på Landsmøtet. Mens altså valgkomiteen har jobbet 8 måneder for å sy sammen en best mulig innstilling, kanskje til ingen nytte. Dirigent, vi kan ikke ha situasjonsbestemte oppfatninger om hvor mange nestledere vi skal ha i Arbeiderpartiet. Kanskje vi på neste Landsmøte da skal velge tre nestledere. Nei, vi er jammen selvpinere i dette partiet. Nå har vi holdt på i månedsvis med leder og nestlederdebatt, og nå drar vi i gang igjen med diskusjon om vedtektene. Hva tror dere står i avisene i morgen fra dette Landsmøtet? Er det innholde ti de gode talene til Thorbjørn og Göran Persson eller er det om nestledere og vedtektsstrid. Selvfølgelig er det det siste. Og det er vi selv som legger opp til det. Nei, nå får vi pinadø manne oss opp og stemme ned det forslaget fra Østfold og begynne diskutere de sakene som virkelig betyr noe. Takk!

Delegat 243, Terje Mortensen, Sør-Trøndelag: Partivenner, dirigenter. Skal vi ta vedtektsendringen nå i kveld i løpet av 3 timer på første kvelden. Skal vedtektene endres nå så bør vi i det minste, i hvert fall ute i partiorganisasjonene få en mulighet til å diskutere dem og ikke la dette bli en kampvotering nå i kveld. En eller to nestledere. Det er det som er spørsmålet. La oss ikke i en situasjon hvor vi som parti er på bunnen på meningsmålingene tro at ny politikk kan føres uavhengig av hvem som sitter i ledelsen. I dag har jeg en formening om at de som har ført oss til 20 % også vil fortsette etter valget på søndagen. Viktigere enn noen gang er det da å signalisere til venner og partier at vi er et parti hvor bredden i politiske meninger har plass. Landsmøte, jeg er redd for at en krametrekning i kveld med å velge en nestleder nå, vil gi signaler utad som media vil utnytte til et negativt bilde av partiet og fullstendig vi overskygge våre politiske vedtak. Våre potensielle velgere og nye medlemmer vil av de negative mediafokuset bli ført fullstendig ut på villspor. Partivenner, la oss fortsette med to nestledere slik som vedtektene sier i dag. Takk.

Delegat 068, Hans Kolstad, Hedmark: Dirigenter. Det var mer til forslaget fra Østfold Arbeiderparti. Siste året har vist at, nesten hver dag har vist at et lederskap og lederdebatt er krevende. Det har vært så krevende at det har nesten krevd all tid til alle partimedlemmer i dette partiet. Det har vært så krevende at det har vært lite tid til politikk. Folk i partiet og fremfor utenfor partiet sier at de er drittlei denne persondebatten som har foregått det siste året. Nå kan vi ta stilling til om vi vil gå tilbake til én nestleder, gå tilbake og bort ifra den politiske løsningen som man valgte på et tidligere Landsmøte. Vi kan i hvert fall raskt bli enige om at vi må ha større ryddighet i partiet vårt i disse spørsmål.

Vi er inne i en krevende tid. For vårt parti, og det vil være krevende lang tid framover. Vi trenger et tydelig lederskap og en enhetlig ledelse. Hedmark har diskutert dette spørsmålet, og på prinsipiell basis. Vi har ikke tatt stilling til personene som verserer i ulike media i denne sammenheng eller verserer i korridorene her. Valget er på søndag, og da skal vi ta stilling til personene og til de verv som skal fylles. I dag tar vi stilling til nestlederspørsmålet, om vi skal ha en eller to. Og Hedmark har bestemt seg for å gå for én nestleder.

Gry Larsen, Sentralstyret: Kjære Landsmøte. Det er nå en debatt i salen om vi skal ha en eller to nestledere. For ni måneder siden så satte vi ned en valgkomité. Og de har jobbet jevnt og trutt, og den ene etter den andre kandidaten har meldt seg. Nå har de blitt ferdige med oppgaven, og en samlet valgkomité har innstilt på to nestledere. Da synes jeg det blir litt rart at mange av de som kjempet for sin kandidat i dag mener at hele debatten har vært unyttig. Da synes jeg også det blir litt rart at når vi ga en av de fremste tillitsvalgte i Arbeiderpartiet Gerd Liv Valla den jobben og den tilliten det er å lede Arbeiderpartiets valgkomité. Når vi ga henne den tilliten, så synes jeg det er litt rart at vi skal vise den tilliten til henne med å gå inn for et forslag om én nestleder.

Martin snakket om å gi AUF og de unge i partiet mer plass. At partiet var i krise i henhold til de unge velgerne. Det er riktig. Og nå kan vi ta dette her på alvor. Kjære Landsmøte. De som har ment at det var viktig at det var 50-50, de kan juble i dag. Når valgkomiteen har kvittert ut med en enstemmig innstilling på det her området. Så hvorfor mange av de som har stått beinhardt på for å ha to a hvert kjønn i dag vi ha én, det skjønner jeg ikke.

Landsmøte, denne debatten her, det fører ikke noe godt med seg. Derfor så må vi gå for at vi ikke får en snevrere ledelse. Vi i Arbeiderpartiet, vi må tørre og ta valg. Vi må ha tillitt til

valgkomiteen, vi må ha tillitt til Gerd Liv, og vi må ha tillitt til de unge i partiet. Da må vi velge to nestledere.

Dirigenten ga ordet til Martin Kolberg for oppsummering av debatten.

Marin Kolberg , partisekretær: Kjære gode partifeller. Jeg takker for en omfattende organisasjonsdebatt. Vanligvis har det vært slik at vi alltid har hatt den politiske debatten først og så har vi hatt den organisatoriske debatten, og det har ikke vært 50 talere, men det har det vært i dag, og det har vært en fornøyelse å høre på.

Jeg skal kommentere noen hovedtrekk i debatten. Og det er å si at flere har tatt opp det som jo er veldig riktig å si. Og det er at organisasjonsarbeid er teori. Men så har noen sagt: Hvordan setter vi dette ut i livet? Om det er å si at organisasjonsarbeid, hvis det skal virkeliggjøres slik som vi har snakket om her i dag og slik som vi har blitt enige om, så er det et utrettelig arbeid. Det er et arbeid som aldri tar slitt, og det er nødvendig å gjøre det hele tiden. Men det som er budskapet, det er at vi må ha fokus på det. Og en av de tingene som vi kan gjøre og som kan hjelpe frem alle de litt store ordene, det er det innleggene som har kommet på alle møteformene våre. Vi må avbyråkratisere møteformene. Slik at det blir politisk liv i dem. Og vi må bygge opp nettverk og møteformer og organisasjonsformer som yrkesgrupper og interessegrupper kan se seg tjent med og føle seg interessert i, å være hos oss og diskutere, og ikke andre steder. Dette er viktig. Det er min kommentar til det å utkvittere det som er sagt fornuftlig på dette området, som altså knytter seg til hva er organisasjonsarbeid i praksis.

Det andre punktet som jeg vil utkvittere, det er noe som flere har relatert innleggen sine til. Hva Göran Persson også har sagt om det fagligpolitiske samarbeidet. Men det er én dimensjon i det som jeg ikke berørte, fordi tiden strakk ikke helt til: Vi må huske på det at hvis vi ser 5-10 år frem i tid, og vi tenker på hvordan vi da skal fungere i vår organisasjon, så er det det å si at jeg er ganske sikker på at vi vil ha et tungt mediasamfunn. Jeg kunne holdt et helt foredrag om organisasjonen og politikken forhold til media, men det forstår dere at jeg ikke kan. Men jeg bare sier: Vi vil ha et tungt mediasamfunn som betyr mye. Det må vi respektere, akseptere og forstå, og vi må ha et forhold til det. Men det som er kjernen i sosialdemokratisk organisasjonsbygging, er at vi har direkte kanaler. Dere hørte Göran sa det. Og jeg har lært mye av Sverige. Og her sier jeg bare blankt: Her har vi noe å lære av svensk organisasjonskultur. Særlig at vi har drakraft sammen med fagbevegelsen. På disse fundamentale punktene, slik at vi kan komme direkte ut på arbeidsplassene, direkte ut i miljøene, være med og forme folks oppfatning av hva som er riktig og galt og hva som er svart og hvitt. Den kanalen, den vil aldri gro igjen hvis vi er i stand til å fylle den skikkelig nå.

Så er det det tredje jeg vil kommentere. Og det er dette som knytter seg til allianser ellers. Jeg snakket mye om alliansen med ungdommen, jeg snakket om alliansen med kvinnene. Dere hørte alle hva vi har snakke til og med fagligpolitisk, det behøver vi ikke si mer om. Det har jeg følelsen av at dette Landsmøtet er veldig støe på. Men det er noen andre allianser som tilhører det sosialdemokratiske framtidssamfunnet. Og det henger sammen med følgende resonnement: Vi skal være oppmerksomme på at det lurte en fare. Og den faren er at det er ikke lenger slik at bare det å vinne valg fører til at du kan greie å styre samfunnet. Et sosialdemokratisk samfunn er ikke bare å vinne kommunevalget på Lillehammer eller Stortingsvalget. Det er også å ha tak om den store samfunnsscenene og være på den scenene og prege utviklingen av samfunnskulturen. Da trenger vi alliansen. Miljøbevegelsen. Den må jo bli vår. Og hvorfor, hvorfor skal vi ha et uavklart forhold til jeg litt forenklet vil kalle for det kristne Norge. Hvorfor skal vi det? Det betyr ikke at vi skal fyr e på noen politiske

standpunkter, men vi har behov for allianser med de progressive kreftene innenfor det kristne Norge, slik at vi kan alliere oss bredt med tanke på å bygge allianser og være på den store samfunnsscenen. Det er også en av forutsetningene for at vi skal være store.

Til slutt det som jo også har preget debatten: spørsmålet om vedtektsendringer. Partisekretærens rolle er ved viktige korsveier og noen ganger å bli satt på prøve. Og jeg ser det på den måten, at jeg partisekretær skal være vedtektenes ombudsmann. Eller kvinne, selvfølgelig. Men ha ombud rundt vedtektene. Og om den aktuelle situasjonen, så har jeg lyst til å si, for jeg hører jo debatten: Det er jo at de vedtektsendringene som nå ligger her, som ligge ri debatten og som vi skal behandle ganske snart, det er jo vedtekter som vil komme til å bety vesentlige ting for strukturen i partiets ledelse.

Jeg vil gå igjennom noen resonnementer i tilknytning til dette, slik at Landsmøtet har dette for seg før vi går til behandling av dem. For mange har snakket til meg om veldig mye, og jeg vil derfor ta det herifra.

For det første er det slik at våre lover setter alts på ingen tidsfrist for fremming av forslag vedrørende vedtektene. Vi kan si at det burde vi kanskje hatt. Noen har kommet til stadig og sagt det, men de er altså ikke der. Det er ingen tidsfrist. Og innenfor den ordinære forslagsfristen, som da altså knytter seg til de forslagene som vi har i de store heftene, så forelå det ingen forslag i tilknytning til de spørsmål som har vært drøftet her. Men det betyr selvfølgelig ikke at Landsmøtet ikke har sin selvfølgelig rett til å fatte de vedtak om vedtektene som møtet selv bestemmer. Det fremgår også veldig klart av vedtektene at Landsmøtet er suverent i forhold til de beslutninger som skal tas. Dette sier jeg bare for å rydde opp i argumentasjonene og alle de spørsmål som jeg har fått. Det er også slik at hvis ikke Landsmøtet bestemmer noe annet, så er det sann at vedtektene vedrørende denne type spørsmål, i henhold til sedvane, alltid har blitt gjeldende med øyeblikkelig virkning. Det sier jeg også, slik at alle er klar over det, for mange har spurt også om det. Er dette noen som gjelder nå, eller gjelder det fra neste møte. Men Landsmøtet kan selvfølgelig selv på dette punktet, bestemme hva de måtte ville, men sedvanen er slik som jeg sier.

Ikke på siste, men på nest siste landsstyremøte, så ble jo da, som det også er vært sagt av flere av de andre talerne, vedtektsendringene drøftet. Og det møtet fant, slik som det er sagt, blant annet fra Sverre Myrlis side, ikke å ville fatte noe vedtak, for på den måten å legge, du kan si, uavklarte vindinger, er det uttrykket jeg vil bruke, på valgkomiteens arbeid. Man så på det som kompliserende og valgte blant annet etter oppfordring fra meg å ikke gjøre det på det møtet. Det skal også sies for at bildet skal være helt riktig og sannferdig, at det var noen av Landsstyrets medlemmer på det møtet annonserte at man kanskje ville komme tilbake til det senere. Altså på dette møtet her.

Så til dette som knytter seg til den nye situasjonen vi har vedrørende valgkomiteen. Og det er altså slik at det er første gang vi har en forberedende valgkomité. Og jeg vil minne dette Landsmøtet om hva som skjedde på det forrige Landsmøtet. Da bestemte det forrige Landsmøtet at vi skulle ha en forberedende valgkomité slik at organisasjonen skulle få mer tid til å diskutere spørsmålene. Og det ble også bestemt eksplisitt at Landsstyret skulle oppnevne valgkomiteen på det møtet som innkaller Landsmøtet. Altså minst 7 måneder før. Det har skapt det store tidsspennet. Men så være oppmerksom på, at etter debatt, og jeg var leder i den redaksjonskomiteen den gangen, så sa man at man ville ikke legge retningslinjene i vedtektene partiet valgkomiteens arbeid. Dette spørsmålet ble behandlet av Sentralstyret i januar, av Landsstyret i mars og man valgte å si at man skal ikke ha noen retningslinjer for

valgkomiteens arbeid, bortsett fra ett: Nemlig at gjeldende vedtekter skal legges til grunn for valgkomiteens virksomhet. Det er det grunnlaget som valgkomiteen under Gerd Livs ledelse har arbeidet på. Den har forholdt seg til det vedtaket og arbeidet etter de retningslinjene i 8 måneder.

Så hører jeg uenigheten. Jeg hører uenigheten. Og det er klart at dette er ikke noen lett situasjon. Det går jo ikke an å si at det er noen lett situasjon. Jeg, for min del, har hele tiden ment, og det vet alle som har hørt meg snakke om dette, i Sentralstyret, i Landsstyret og i andre fora, at det riktige hadde vært å holde fast ved de vedtektene som vi har. Det har vært mitt standpunkt. Og det mener jeg fortsatt. Det sier jeg slik som det står. Det er partisekretærens krysning. Slik at dere vet hvor jeg står i det bildet. Fordi jeg mener, sånn sett, at da har vi et reint løp, i forhold til vedtektene. Det er det jeg snakker om. Men som jeg sier, jeg oppfatter ikke dette som noen lett situasjon. Og jeg viser til det jeg sa i starten: Landsmøtet har sin fulle rett til å bestemme det man vil på dette punktet, og det er i siste instans dere som må avgjør dette spørsmålet nå, helt innenfor alle lovens regler og på grunnlag av den debatten som vi har hatt.

Og da avslutter jeg denne vanskelige stunden, for det er litt vanskelig dette her, ja, med å minne om en annen ting som jeg selv i alle fall la veldig vekt på i innledningen min: Vi må ikke mistenkeliggjøre hverandre. Vi må ta debatten, vi må ta voteringen, og så må vi respektere resultatet. Takk.

Dirigent: Vi skal da gjøres klar til voteringer. Vi har først to forslag som dirigentene foreslår oversendt til redaksjonskomiteen for organisatoriske saker.

Sigrun Risholt Nielsen, Landsstyret

Idrettspolitikk

Forslag: DnA oppretter et idrettspolitisk utvalg

Vedtak: Oversendt redaksjonskomiteen for organisatoriske saker

Hildur Fallmyr, Kvinnepolitisk styre

Organisasjonssaker

Sentralstyret setter ned industri/nærings utvalg, med folk fra de respektive yrker.

Oppgaver

- Se på muligheter for etableringer i distriktene, gjerne med inndelinger i landsdeler.
- Gi innspill til stortingsrepresentantene og andre når nærings/industri politiske saker er på dagsordenen.

Mål:

Muligheter for opprettholdelse/evt. nyetableringer av arbeidsplasser for begge kjønn.

Forslaget er med tanke på vitalisering av organisasjonen fra "grasrota" og over i systemet. Med vår elendige oppslutning trengs aktivitet og glød!

Vedtak: Oversendt redaksjonskomiteen for organisatoriske saker

Dirigent: Så går vi på de forslagene til realitetsendringer. Og da skulle vi klart og fått det opp på skjermen bak oss. Og vi tar forslaget ifra Helge Kolstad, Østfold først, fordi det kan kanskje ha virkning for det andre forslaget. Og det er da dette om vi skal ha én eller to nestledere.

Delegat 009, Helge Kolstad, Østfold:

Vedtektsendringer

Vedtektenes §8 pkt. 3, vedrørende sentralstyrets sammensetning:

"Av sentralstyrets faste medlemmer blir leder, nestleder og sekretær valgt ved særskilt valg.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt med 184 stemmer for forslaget. Mot: 114 stemmer.

Karin Yrvin, Kvinnepolitisk styre:

Vedtektsendring/Organisasjon

§ 8 punkt 3: Tilleggsforslag

Blant disse skal det være minst 40 % av hvert kjønn.

§ 12 punkt 9: Tilleggsforslag

Ved alle valg, nominasjoner og oppnevninger skal begge kjønn være representert med minst 40 %

Dirigent: Vi har da konferert med kvinnepolitisk styre om det nå er en fornuftig formulering, og spørsmål et er om kvinnepolitisk styre vil ha dette til en votering. Det blir litt vanskelig å oppfylle.

Karin Yrvin, kvinnepolitisk styre: Vårt forslag om 40 % i ledelsen er prinsipielt begrunnet. Vi synes at det er feil at dette forslaget faller, selv om det er tre, for vi mener jo fortsatt at det skal være 40 %. 40 % av tre, det blir en person. Så det jeg foreslår, det er at vi sender over den første delen til redaksjonskomiteen, slik at vi kan finne en formulering som ivaretar det som er vårt mål, nemlig kjønnsbalanse i ledelsen i DNA:

Martin Kolberg, partisekretær: Partifeller, dette er ikke til realitet, men til prinsipp. Altså, 40 % regelen har alltid fungert slik at når vi snakker om 3, så er det 1, det har vi praktisert i alle sammenhenger. Vi praktiserer for eksempel 40 % regelen slik ved kommunevalg, altså nominasjonene. Noen velger annenhver, men noen velger 40 % innefor de som det er mulig å få valgt, og vi har forskjellige fortolkninger. Her er det prinsippet, og det er ganske klart, at dette bør vi, hvis Landsmøtet vil, hvis Landsmøtet vil, så er ikke dette noen problem. Dette er et klart uttrykk for en klar vilje i forhold til 3.

Vedtak: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Delegat 261, Geir Knutson, til dagsorden: Dirigenter og partifeller, beklager at jeg trekker ut tida littegranne for dere, men det er altså, jeg forstår det sånn at talelista for morgendagens debatt er kjent. Og det har vært da en fordeling, og jeg vet i hvert fall fra Nordlands side, så var det en 10-12 stykker som ønsket å komme på talelista. Vi får 5, og det får alle de største fylkene. Men en ting med talelista er altså at det er 9 fra den sentrale ledelsen, Landsstyret, kvinnebevegelsen, AUF osv., Stortinget. Jeg ber om at de trekker seg fra talelista så flere

representanter fra fylkene kan få ordet når vi har så dårlig tid. 6 av de 12 første plassene opptas fra den sentrale ledelsen, og folk reiser ikke hit for å høre på og bare gjøre avstemninger. De fleste ønsker å si noe. Og han Jens, målbærer i morgen, Landsstyret og den sentrale ledelsens holdninger når det gjelder det han skal presentere, så jeg oppfordrer dere en gang til, og derfor så tar jeg det opp nå, istedenfor at vi roter med det i morgen, at de i Landsstyret som har bedt om ordet i morgen, trekker seg. Takk.

Geir Waage: Ja, dirigent, det er to ting jeg har lyst til å ha en avklaring på. For det første under vedtektsendringen så vil jeg vite om det ikke er sann at det er de gjeldende vedtektene som skal ligge til grunn for avstemningen, og det i så fall er endringsforslaget det aktivt skal stemmes over. Og det andre er spørsmålet om kontra her. Fordi vi vet ikke om det kunne ha vært avholdende i saken. Så jeg vil be om at det vil bli avholdt en kontra og at voteringen foregår på riktig måte.

Dirigent: resultatet var 114. 150 ville være det som måtte til for å få endret dette her. Og her var vi altså oppe i langt over det, det var en veldig klart flertall. Derfor så vi ikke behovet for å ha en kontravotering.

Sverre Myrli: Dirigent, jeg må vi støtte til siste taler. I partiets vedtekter § 16 punkt 2 står det: "Endringer i disse vedtektene kan bare vedtas av en Landsmøte. For gyldig vedtak kreves det flertall blant delegatene i Landsmøtet.". Her fikk vi en avstemning som viste hvem som var imot forslaget. Vi har ikke fått noe stemmetall over hvem som var for. Vi et ikke engang hvor mange som er til stede eller som har permisjon. Så jeg må gi siste taler full støtte i en så viktig sak. Og Landsmøtet er så delt, så bør det gå ryddig for seg.

Dirigent: Det skal være 298 stemmeberettigede til stedet. Hvis Landsmøtet ønsker å ha en kontra... Vi synes flertallet var så overveldende at en kontravotering var helt unødvendig. Da er møtet hevet.

Møtet sluttet kl 24.00.

DAG 2, Lørdag 9. november 2002:

Landsmøtet startet klokken 08:32.

Forsamlingen sang "Morgenland". Forsanger Vigdis Fossum og på piano Thorbjørn Vikstedt.

Dagsordens sak 8, Arbeidet i "Dialogforum" / Sak 9 – Kommune/fylkestingsvalget 2003, programkomiteens innstilling

Dirigenten ga ordet til Jens Stoltenberg som holdt følgende innledning om programkomiteens innstilling og rapport fra Dialogforum:

Jens Stoltenberg: Tusen takk Kjære alle partivenner. Se dere rundt i Europa. Der ser dere dessverre sosialdemokratiske partier som har tapt valg og opplevd tilbakegang. I Frankrike, i Nederland og i Danmark. Men heldigvis så ser dere også noen annet. Dere ser søsterpartier som har snudd motgang til medgang og vunnet valg og regjeringsansvar. Det ser dere i Sverige, i Tyskland, i Storbritannia, i Ungarn og i Polen. Sosialdemokratiske partier

med ulik historisk bakgrunn, ulike nasjonale ståsted, men likevel det til felles at de har vunnet over Høyresiden med et sosialdemokratisk budskap. Vår oppgave er å gjøre det samme i Norge. Å gjenvinne oppslutning om våre ideer. En politikk for like muligheter for alle. En politikk for fellesskap og mangfold. Labour greide det i Storbritannia. SPD greide det i Tyskland. Og sosialdemokratene greide det i Sverige. Og når svenskene får det til, så må vi også kunne få det til i Norge. Europas politiske historie har altså lært oss at motgang kan snus til medgang. Men den samme politiske historien har lært oss at det kan ta mange år før tilliten blir gjenopprettet. Tyske og britiske sosialdemokrater opplevde det. Motgangen ble selvforsterkende. Og det ble den fordi partiene begikk to fundamentale feil. Det ene var at de klynget seg til gamle standpunkter i håp om at gamle dager skulle kommet tilbake av seg selv. Og den andre feilen var at de i stedet for å bekjempe politiske motstandere, så bekjempet de hverandre. Arbeiderpartiet skal lære av feilene. Arbeiderpartiet skal være et åpent parti der meninger brytes og der vi utvikler ny politikk. Men Arbeiderpartiet skal ikke være et parti preget av strid, av posisjonering og av soloutspill. Og så spør noen: Hva er forskjellen mellom debatt og soloutspill? Ja, til det så har jeg bare å si at alle som har deltatt i begge deler vet godt hva forskjellen er. Og så skal partiet være et parti der folk trygt kan si det de mener, uten å få en merkelapp på seg eller bli satt i en bestemt politisk bås. Vi skal simpelt hen være et åpent parti.

Og da er det vår jobb i fellesskap å bygge de gode fellesskapene i Arbeiderpartiet. Vi skal støtte hverandre og vi skal bygge hverandre opp. Å dyrke fellesskapet betyr å gjøre andre gode. Det har Nils Arne Eggen sagt. Han er venn av partiet. Men han er også for mange kjent som en fotballtrener, og han er en av de beste og mest fargerike og mest inspirerende ledere vi har her i landet. Og når jeg hører han si det om fotballen, da tenker jeg at når de greier å skape sterke fellesskapskulturer i fotballen, som er full av godt betalte individualister og solospillere,- da må det være mulig å gjøre det samme i et parti som nettopp er tuftet nettopp på fellesskap og samhold.

Men så er det slik at fellesskap er ikke noe som vedtas på toppen og tres nedover organisasjonen. Det var muligens mulig før, men det nytter ikke i 2002 å gi den samme beskjeden som stortingsrepresentant, og han var vel også A-presseredaktør, Finn Moe ga til alle partifeller i et eget skriv fra partikontoret i 1934 der det stod følgende, og det var altså til partiorganisasjonen : "Overalt offentlig skal vårt parti og dets menn omtales med den største begeistring." Altså, vi skal ikke gå like langt. Og det er fortsatt litt uklart, det går i alle fall ikke fram av sitatet hva han mente om partiets kvinner. Men det er i hvert fall et uttrykk for noe. Året etter gjorde vi forresten et godt valg. Men slik er det ikke i dag, det er slik Martin sier: Partidisiplinen handler om selvdisciplin. Og den må vi altså skape i fellesskap.

Mye er usikkert om framtida, men en ting er sikkert: Gamle dager kommer ikke tilbake. Det er ikke slik at hvis vi sitter musestille så blir tingene normale igjen, og tilslutningen til Arbeiderpartiet vil vokse av seg selv. Arbeiderpartiet har fått et politisk hovedansvaret for det velferdssamfunnet vi har i Norge i dag. Men hvis vi skal ta æren for det som fungerer bra i landet vårt, at vi har en av verdens høyeste legedekninger flere lærer pr elev enn så godt som noe annet land, en god sykelønnsordning og på mange måter et godt velferdssamfunn, da må vi også finne oss i at folk gir oss ansvar for det som ikke fungerer; for sykehuskøer, dårlige skolebygg og mangler i eldreomsorgen, eller for den saks skyld for køer på E6. Vi må sipelt hen være inneforstått med at vi må ta ansvaret for velferdssamfunnet på godt som på vondt. Og det betyr at vi ikke kan fortelle en pleietrengende eldre i en sykehjemskø at Arbeiderpartiet har sørget for at det er bygget 30 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger de siste årene. For det er den plassen hun mangler som er viktig i hennes liv.

Og det nytter heller ikke å fortelle familien som har opplevd at huset er ramponert av innbruddstyver, at kriminaliteten i Norge er gjennomsnittlig lav og mindre enn i andre land og at vi har økt antallet politifolk kraftig de siste årene. Det er det ene uopplarte innbruddet i deres hjem som er viktig for dem. Og det nytter heller ikke å fortelle de foreldrene som bekymrer seg for regningene, som ikke har råd til å kjøpe klær og sportsutstyr til barna sine, sånn omtrent maken til det de andre barna i klassen får, at den gjennomsnittlige reallønna i Norge har vokst kraftig de siste årene og er høyere enn i de fleste andre land. Det er deres egen månedslønn, det er deres ubetalte regninger som er viktig for dem.

Gjennomsnittstall og totaltall er jeg glad i, men de er farlige, de er nærmest en sykdom, fordi de så lett skjuler mennesket bak tallene. Ventelister er ikke statistikk. Det er mennesker. Og husk: Arbeiderpartiet er til for menneskene. Ikke omvendt.

Så skal vi løfte blikket og formulere dristige mål, og vi skal være ansvarlige. Vi skal forene visjon og virkelighet, og Arbeiderpartiet er på sitt beste nettopp når vi greier å forene drømmen om framtidssamfunnet med hverdagspolitikken i kommunestyre, i Storting, i budsjettproposisjoner og i kommunale planleggingsdokumenter. Men når vi skal forene visjon og virkelighet, så er det noen som spør: Hva er Arbeiderpartiets visjon? Og selv om det ikke alltid er ment slik, så er det egentlig en tillitserklæring at folk stiller det spørsmålet til Arbeiderpartiet. De forventer simpelthen at sosialdemokratiet skal ha en idé og et høyere mål for samfunnsutviklingen. Og jeg har knapt hørt noen noen gang stille det samme spørsmålet til Høyrepartiene. Og det er egentlig ikke rart. For hva er Høyrepartienes visjon? Lavere skatt, sier de. Før valget kunne vi kanskje si at Høyre også hadde en idé om en bedre skole. Men den visjonen ble for dyr etter valget. Innsatsen for å pusse opp skolebygg er halvert. Og nær halvparten av landets kommuner planlegger å bruke mindre på skole neste år. Så nå har Høyre halvert sin visjon. Det var skatt og skole. Det viste seg å være skatt *eller* skole. De valgte skatt. Det er ingen visjon. Det er et løftebrudd.

Men så tilbake til de som spør oss om vår visjon. Og til dem vil jeg si to ting: For det første vil jeg si: Tenk dere at noen for noen tiår siden formulerte visjonen om at Norge skulle bli verdens beste velferdsamfunn. Denne visjonen ble aldri klart formulert. Men visjonen var der likevel. Som en idé om skritt for skritt å bygge ut velferdssamfunnet, slik at stadig flere kunne oppleve økonomisk trygghet og sosial rettferdighet. Det var vår visjon. Og det er fortsatt en viktig del av vår visjon: Å ta vare på og utvikle et av verdens beste velferdssamfunn. Og de som ikke opplever trygghet, de som ikke opplever at velferdssamfunnet er til for dem, opplever faktisk at vi skal bygge et velferdssamfunn for alle fortsatt er en djerv visjon, ingen liten oppave.

Men for det andre så gir vår tid mulighet til en visjon om et samfunn bortenfor velferdssamfunnet. Der vi alle opplever materiell trygghet og omsorg.

Men også noe mer. For menneskene er nysgjerrige og kreative. Det vil prøve nye veier, sprengre grenser og gjøre nye oppdagelser. Det trenger ikke avkobling, men de trenger også tilkobling. Det trenger noe som gir liv til livet. Der vi mennesker opplever tilhørighet, ikke rotløshet. Der vi får brukt oss selv. Og der vi kan oppleve mangfold. En jobb, et arbeid som ikke bare gir inntekt, men også trivsel og mening. En hverdag som ikke bare gir materiell trygghet, men også trygghet mot kriminalitet og rusmisbruk. Og så er vår visjon tuftet på et moralsk grunnlag. Å ta vare på naturen og miljøet. Å kjempe mot fattigdom i verden.

Heller ikke denne visjonen om samfunnet bortenfor velferdssamfunnet kan formuleres i én setning. Men den er der hele tiden, akkurat som visjonen om velferdssamfunnet, som en idé

om å gi alle mulighet til å utvikle seg som mennesker, til å leve gode liv. Det er vår visjon, og det er hensikten med vårt politiske arbeid.

Og så sier vi som svenske sosialdemokrater at vi stolte, men vi er ikke fornøyde. Vi er stolte over å ha vært med på å bygge velferdssamfunnet. Men vi er ikke fornøyde. Og skal vi være litt selvkritiske et lite øyeblikk. Det er krevende. Så skal vi innrømme at vi har, eller i hvert fall jeg, for dere er helt sikkert vesentlig bedre, men i hvert fall noen av oss har til tider vært flinkere til å være stolte enn ikke fornøyde. Og da er det nettopp vår evne til å være det samfunnskritiske partiet som har sviktet. Vår evne til å forstå at selv om mye er bra, så er det mye som er ugjort. Og det er nettopp alt som er ugjort, alle de som føler utrygghet, alle de som har et arbeid som forbindes og oppleves som stress og belastninger, alle de som opplever at velferden ikke er til for dem, det er alle de som vi skal være et parti for. Og da må vi greie og formidle samfunnskritikk, Greie å formidle at vi ikke er fornøyde. Og derfor har vi mye ugjort.

I rapporten fra Dialogforum og forslaget til plattform for kommunevalget, det er to dokumenter om det som er ugjort. Men det er to veldig ulike dokumenter. Og jeg regner med at dere alle har lest dem. Og jeg skal ikke referere alt som står der. Men jeg får alltid spørsmål etter talen; hvor nevnte du ikke det eller det. Nå har jeg altså den fordel at det står i dokumentene.

Programforslaget er veldig ulikt rapporten fra Dialogforum. For programforslaget er kortfatte, hvert tema på én side ned punkter. Og det er et program for arbeid og velferd. For bedre pensjon, barnehager, bolig, skole og eldreomsorg. Rapporten fra dialogforum er fyldig, men mye mindre konkret. Den stiller mye mer spørsmål enn den gir svar, peker på dilemmaer og målkonflikter. Det er en invitasjon til debatt om vårt idégrunnlag og vår ideologi fram mot landsmøtet i 2004. Men selv om de to dokumentene er veldig forskjellige, så har de allikevel et grunnleggende felles budskap, et grunnleggende felles ståsted. Og det er at de begge tar utgangspunkt, de begge begrunner og de begge utvikler to av våre mest grunnleggende verdier, to av våre mest grunnleggende budskap: Nemlig budskapet om fellesskap og budskapet om rettferdig fordeling. Det er to verdier som forener oss, men som skiller oss fra Høyresiden. Rettferdighet og fellesskap har gjennom hele historien vært Venstresidens verdier og Høyresiden har bekjempet dem i politisk kamp i store og små saker. Derfor er det fortsatt viktige verdier for oss.

Først noen ord om fellesskap. Høyresiden har alltid prøvd å lage motsetning mellom det enkelte menneskets frihet og fellesskapet. Det er feil. Det er de gode fellesskap som gir det enkelte mennesket frihet. Eller som Göran Persson sa at Tage Erland-er hadde sagt: "Det finnes ingen frihet større en følelsen av trygghet". Og der det finnes utrygghet er det ikke frihet. Foreldre som er utrygge på om barna får et godt omsorgstilbud når de er på jobb, opplever ikke frihet. Derfor vil vi lovfeste rett til barnehageplass for alle barn og sette maksimaltakst på barnehagebetalingen. Det er en fellesskapsreform, men det er også en frihetsreform. Og eldre som er usikre på om de får den omsorgen, de varme hendene, den pleien de trenger, opplever ikke frihet. Og derfor gir det oss alle en følelse av frihet, en mulighet til å velge de livene vi selv ønsker, dersom vi kan sørge for at alle eldre får den pleie og omsorg de trenger i alderdommen.

Distrikts-Norge handler om å gi mennesker til selv å kunne velge der hvor de vil bo. Og folk som føler at de ikke har mulighet til å arbeide og bo der de helst ønsker, de opplever ikke

frihet. En aktiv distriktspolitikk krever innsats fra fellesskapet, krever innsats fra det offentlige. Det betyr mer fellesskap, men det betyr også mer personlig frihet.

Et annet eksempel er miljø. Våre mest grunnleggende fellesgoder er ren luft, rent vann og et godt miljø. Det er goder som ikke kan stykkes opp eller selges eller omsettes i et marked, det er våre grunnleggende fellesgoder. Derfor kan de bare tas vare på i fellesskap, og derfor krever de sterke fellesskap, at fellesskapet setter grenser, regulerer og kontrollerer utslippstillatelser, og en aktiv miljøpolitikk. Så der ser vi hvordan sterke fellesskap gir enkeltmennesket frihet til å oppleve en ren og uberørt natur. En mulighet til å få den friheten man bare kan oppleve i naturen..

Et siste eksempel er jenta med minoritetsbakgrunn som nektes retten til å velge ut fra egen vilje og kjærlighet hvem hun skal gifte seg med men som påtvinges et tvangsekteskap, hun opplever ikke frihet. Å bekjempe tvangsekteskap er derfor frigjøring. Og nettopp i diskusjonen om integrering ser vi på nytt hvordan fellesskapet og enkeltmenneskets frihet henger nøye sammen. Uten innvandring ville Norge vært et fattigere land økonomisk, men vi ville også vært et fattigere land kulturelt. Likevel vet vi at mennesker med en annen hudfarge, litt uvante etternavn og andre vaner enn de typisk norske, mange steder møtes med fordommer eller ren diskriminering. Det strider mot våre grunnleggende verdier, nemlig verdien om alle menneskers likeverd. Derfor må Arbeiderpartiet alltid stå fremst i kampen mot fremmedfrykt og diskriminering.

Men samtidig har fellesskapet en oppgave. Og det er at vi ikke gå i en felle av misforstått toleranse. Vi har i fellesskap som samfunn bestemt at vårt samfunn bygger på noen grunnleggende verdier som omfatter alle - uansett bakgrunn, uansett kjønn og etnisk tilhørighet. Menneskerettighetene omfatter alle. Lov om likestilling omfatter alle. Norsk lov gjelder selvsagt for alle. Mishandling av kvinner. Omskjæring av unge jenter. Tvangsekteskap. Diskriminering. Det har ingen ting med kulturelt mangfold å gjøre. Det handler ikke om respekt for andre kulturer. Det er kriminelle handlinger. Og skal behandles som de kriminelle handlinger de er. Vi skal vise toleranse for mangfold og ulikheter. Men vi skal vise null toleranse for intoleranse.

Men det koster å være for fellesskapet. Det handler om å ta politiske valg. Og da ser vi forskjellen mellom Høyre og Venstre i politikken. Når Høyrepartiene velges til å gjøre valg, så velger de ofte mindre fellesskap, mindre sosial rettferdighet. Og bare i løpet av det året vi har hatt en annen regjering i dette landet, har vi sett at Høyrepolitikk betyr mindre fellesskap, og dermed mindre trygghet og mindre valgfrihet for det enkelte mennesket. I vår gikk Høyrepartiene inn for å privatisere deler av folketrygden i det de kalte *eierskapsmeldingen*. Det betyr økt ulikhet og at fellesskapet tar mindre ansvar for pensjonene. Det betyr mindre trygghet, og det betyr at folketrygdens hovedfunksjon, nemlig å gi trygghet for pensjoner etter min mening svekkes. Derfor sier vi nei til privatisering av folketrygden, det er mindre fellesskap, mindre trygghet, det er ikke vårt budskap.

Så valgte Høyrepartiene av regjeringspartiene grunneiernes interesser framfor å styrke allemannsretten, da Stortinget behandlet friluftsmeldinga. De valgte også grunneierens interesser framfor sosial boligpolitikk da vi behandlet tomtfestesaken. Og Høyre og regjeringspartiene har i budsjettet valgt lavere skatt framfor viktige velferdsordninger vi betaler for i fellesskap. Skatten på aksjeutbytte er fjernet, men regjeringen vil gjeninnføre egenandeler for medisiner på blå resept for eldre og uføre. Det blir mindre skatt på opsjoner, men de arbeidsledige skal få ekstra karensdager og kraftige kutt i dagpengene. Og det blir

lavere skatt for de med de dyreste boligene, men det blir mindre penger til de med store sykdomsutgifter og økt skatt for uføretrygdde. Det er politiske valg. Det er et valg som skiller Høyre fra Venstre, det er valg av mindre fellesskap, det er ikke Arbeiderpartiets valg. Det er usosial Høyrepolitikk.

I fjor sa de: "Nok er nok." Nå sier vi: "Det er mer enn nok allerede." I Dialogforums rapport sier vi at offentlig sektor må styrkes, derfor må den fornyes. Da vi satt i regjering fikk vi vedtatt viktige reformer av høyere utdanning, skolen, sykehusene, forsvaret og politiet. Det var viktige reformer som handlet om å styrke fellesskapet. Men kanskje den største og mest krevende reformen gjenstår. En reform av kommune-Norge. Tilstanden i kommune-Norge varierer. Man alt for mange steder er situasjonen alvorlig. Og bare til alle dere som er ordførere eller sitter i kommunestyre, i den grad det beroliger dere overhodet, så er det slik at det har jeg hørt, at det er vanskelig i kommunene. For jeg hører det overalt hvor jeg er. Og jeg opplever mer enn det. Jeg opplever en følelse av avmakt. Jeg opplever en følelse av at man ikke har mulighet til å bestemme lokalt, at det er problemene i skolen, i eldreomsorgen, i barnehagene og på mange andre områder. Og de problemene handler om at det er for lite penger i felleskassa, at vi simpelthen ikke har vært villige til å finansierte alle de store og viktige reformene vi har gjennomført i kommune-Norge. Og når det er for lite penger i felleskassa til eldreomsorg, til skole og til andre viktige velferdsoppgaver, da er det ikke rart at det blir problemer. Og da er ett av svarene, er mer penger til kommunal velferd, så greier kommunene ikke å løse de oppgave de er satt til å løse.

Og vi har forslag da. Lagt ned. Så det ligger altså inne i vårt budsjett, det er lagt ned. Men kommer det vanskelige og det minst like alvorlige, og det er at kommunenes problem handler om noe mer enn penger. Altså, hadde det være vært et spørsmål om penger, så hadde i og for seg saken vært grei. For da kunne vi funnet de pengene. Det er ulike måter å gjøre det på. Og så kunne vi løst det problemet. Men dere forteller, og jeg vet, at vi står overfor en systemkrise i kommune-Norge. En systemkrise som handler om at kommunene pålegges flere oppgaver enn de kan greie å løse. At de detaljstyres fra statens side. At det er et virvar av overføringsordninger som skaper byråkrati og skjemavelde. At ulike deler av statsforvaltningen gir sprikende signaler til kommune-Norge. Og at vi som parti gir mostridende beskjeder. Den ene dagen snakker vi om og gjør det vi kan for å redusere øremerkede tilskudd, og den andre dagen vedtar vi omfattende satsinger på for eksempel eldre. Men nettopp øremerkede tilskudd. Og det gjør vi i fellesskap. Og så handler det om at kommunene fortsatt ikke samarbeider godt nok, og at kommunestrukturen har vært så godt som uendret i snart 40 år. Vi kan ikke la det fortsette slik. Vi trenger en dialog i partiet om kommunenes rolle og ansvar, og om hvordan vi kan gi lokaldemokratiet innhold. Hvordan vi skal føre politikken tilbake til kommunestyrene, og gi kommunepolitikerne en meningsfull tilværelse for velferd i sine kommuner. Og jeg mener at det er en av de aller viktigste oppgavene vi står overfor som parti. Ikke av hensyn til kommunepolitikerne, ikke av hensyn til de som synes det er forvirrende med øremerkede tilskudd og rammetilskudd og masse ulike finansierings- og overføringsordninger. Men av hensyn til alle de som er avhengig av et godt velferdssamfunn. Fordi uten godt fungerende velferdskommuner, har vi ikke et godt fungerende velferdssamfunn. Og derfor må dette arbeid sette i gang i hele partiorganisasjonen, der vi trekker inn folk fra ulike deler av det norske samfunn til å bidra til en ny dialog, en ny reform av hvordan vi organiserer det norske velferdssamfunnet, finansieringssystemer, ansvarsforhold og hvordan vi kan gjøre noe grunnleggende slik at kommunene blir det de skal være i det norske velferdssamfunnet. Vi har ikke alle svarene i dag, men det er en felles oppgave vi må ta fatt på med en gang, fordi den frustrasjonen vi nå opplever er et stort, stort problem. Fellesskap, enkeltmenneskets frihet, vi vet at gode

fellesskap gir frihet. Det er en av de største politiske motsetningene i vår tid og har vært det gjennom mange år.

Den andre motsetningen, handler om den andre av våre grunnleggende verdier, nemlig sosial rettferdighet. Vi sa t vi må ha et samfunn der vi kan skape og der vi kan dele. Og da tror noen at poenget med det er at for å ha noe å dele må vi skape. Og det er i og for seg helt åpenbart riktig. Hvis kaka ikke er det, så er det heller ingen kake å dele. Og det er det politisk viktige budskapet i denne sammenhengen. Fordi vår evne til å skape, styrkes dersom vi er gode til å dele. Se på de nordiske landene. Det er blant de landene i verden med minst forskjeller og de mest omfattende offentlige velferdsordningene. Men det er også de samfunnene der mange får god utdanning, der sysselsettingen er høy og ledigheten lav, med færre sosiale konflikter og en sterkere følelse av fellesskap, fordi godene er noenlunde jevnt fordelt. Og det er ikke på tross av dette, de gode sterke velferdsordningene, men det er snarere på grunn av dem at de nordiske landene er blant de landene med de beste økonomiske resultatene, den høyeste levestandarden, høyest antallet nyetableringer og mange avanserte bedrifter og selskaper. Det er dette som er blitt kalt "de sosiale reformers produktive kraft". Dette er en sammenheng mellom, at hvis mange får god utdanning, hvis mange føler trygghet, hvis vi skaper et samfunn med lite sosial konflikt, så blir vi også gode til å skape, være produktive, være effektive, det er denne sammenhengen mellom å dele og skape som Høyresiden alltid har bestridd eller i hvert fall har synes vært litt for komplisert og avansert. De sier ofte tvert i mot at vi trenger økt ulikhet for å skape mer. Og de har til og med begrunnet noen av sine siste forslag med å si at arbeidsledige må få mindre. At trygdemottakere må få mindre. Fordi de skal arbeide mer. Mens aksjeeiere, de med opsjoner, de må få lavere skatt, for da vil de yte mer. Og dette er jo Reagan og Tatchers gamle logikk. Det er logikken om at de som har mest fra før, de må få enda mer for å gjøre en ekstra innsats. Mens de som har mints fra før, de må få enda mindre for å gjøre en ekstra innsats. Det er det motsatte av å skape og dele. Slike samfunn er ulikhetenes samfunn. Det er ikke de skapende samfunn. Det er ikke de sosialdemokratiske samfunn.

Så historiens dom mener jeg er klar. Skape og dele henger sammen. Er vi gode til å dele, så er vi også gode til å skape. Men historiens dom er også klar på et annet punkt i Norge. Og det er at når Høyre sitter i regjeringskontorene, går det dårlig for norsk industri. Det skjedde på 1980-tallet, og det skjer i dag. Og nå som da, så legger de skylden på alle andre. På 1980-tallet var det Gro Harlem Brundtland og Gunnar Berge som hadde ansvaret for alle problemene og jappetida, selv om de borgelige satt i flertallsregjeringer. Og i dag hører vi at det er opposisjonen, partene i arbeidslivet og tidligere regjeringer. Og av alle ting så hører vi også representanter for regjeringspartiene si at det er flere og billigere barnehager som må ta skylda for de store antallet konkurser, økende ledigheter og problemer i industrien. Stakkars barn. Stakkars foreldre.

En regjering's mest grunnleggende oppgave er å ta ansvar. I kampen mot ledigheten, problemer i industrien, så gjør den sittende regjeringen det motsatte. Den fraskriver seg ansvar. En regjering som fraskriver seg ansvaret for den overordnede styringen av økonomien, vil ende opp som en ansvarsløs regjering, nettopp for industri, sysselsetting og arbeid. Arbeiderpartiet mener de arbeidsledige fortjener bedre. De fortjener en offensiv regjering som tar ansvar og som gjør noe for å sikre arbeidsplassene i industrien. I distriktene. I det konkurranseutsatte næringslivet. En regjering som sier : "Arbeid til alle er jobb nummer en". Det sier ikke denne regjeringen, men det sier Arbeiderpartiet, og det sier LO. Arbeid til alle er vårt viktigste bidrag til å skape og til å dele. Vårt viktigste bidrag til å gi mennesker trygghet. Arbeiderbevegelsen, LO og partiet skal bekjempe både den stigende, åpne

ledighetene vi finner på arbeidskontorene, men vi må også bekjempe den mer skjulte arbeidsløsheten vi finner på trygdekontorene og i sykelønnsstatistikken. Det utstøttende arbeidslivet, der det ikke er plass til de som ikke er 100 % friske 100 % av tida, er et arbeidsliv vi ikke vil ha. Vi vil ha det gode arbeidsliv, det gode arbeid, og det er også en del av kampen for å skape og for å dele. Sammen med LO arbeider vi med et fornyet solidaritetsalternativ for å trygge arbeidsplasser og lønnsomme bedrifter og trygge industrien. Og nettopp dette samarbeidet viser hvor viktig det er at vi bevarer det fagligpolitiske samarbeidet. Det er denne typen samarbeid at Norge har greid å ha lavere ledighet enn de fleste andre land, og det er denne typen samarbeid som gjør at vi har greid det noen har kalt kollektiv fornuft, nemlig fellesskap, å gjøre det som er rasjonelt for samfunnet: Sikre arbeid, sikre verdiskapning.

Og så vet vi at en aktiv næringspolitikk handler også om en aktiv stat som satser på forskning og utvikling. Som bruker de virkemidlene vi har, enten det er SND, kommunale næringsfond og utviklingskontrakter til å etablere og utvikle nye virksomheter. Og som forstår at samfunnet, fellesskapet har ansvaret for en distrikts- og samferdselspolitikk som gjør at vi kan ta hele landet i bruk. Det er også næringspolitikk, og det er også en viktig del av et felles ansvar for å sikre at vi skaper og deler.

I går hørte dere DDE. Det er også å skape. Det er å skape i økonomisk forstand, og det er å skape i kulturell forstand. For å skape handler ikke bare om økonomiske verdier, men det handler også om kultur. Uten kultur ville vi ikke vært der vi er. Vi ville ikke greie å se det nye. Og vi ville ikke greie å forstå det gamle. Kultur gir oss både en følelse av framtida og en forankring i fortida. Og Arbeiderpartiet skal være et parti for kulturen, for skjønnhet, for design, for arkitektur, for det som skaper verdier som er noe annet enn de rene materielle verdiene. Og da er altså DDE også et eksempel på det. Fordi de i sin tid fikk støtte og tilskudd fra noe så sosialdemokratisk som SND, fra DDE. Og jeg tipper på at den ordningen er kuttet bort nå. Av hensyn til budsjettbalansen. Men det er likevel igjen et eksempel på samvirket mellom å skape, å ha fellesskap og det å fele. For det er menneskers samlede arbeid, deres kunnskaper og ideer, det er deres ønske om å utvikle seg, som skaper verdiene. Og vi tror simpelthen at trygge mennesker våger mer enn utrygge mennesker. Vi tror simpelthen at et samfunn der du ikke faller for dypt hvis du mislykkes, er et samfunn der flere våger å satse. Og vi tror at et samfunn der vi tar vare på hverandre, der vi har gode felles velferdsordninger, er et samfunn som er mer dynamisk, mer vekstkraftig, mer moderne enn forskjellssamfunnet. Derfor er fortsatt vårt slagord: "Vi skal skape og vi skal dele".

Så skal Arbeiderpartiet også være partiet for internasjonale ansvar. Og det er ett bilde som har brent seg inn på min netthinne på den tida vi satt i regjering. Og det var da jeg besøkte en helsestasjon i New Dehli. Utenfor inngangen sto noen barn med krykker. De var paralyserte av poliomyelitt. Bena deres var allerede ødelagt. De var merket for livet. For disse unge menneskene, som skulle vært framtidens håp i India, finnes det knapt noen framtid. Inne på helsestasjonen var jeg med på å dele ut poliovaksiner til nyfødte barn. To dråper fra en pipette i hver barnemunn og disse barna var beskyttet for livet. Bak disse dråpene ligger troen på politikk. Vaksinen ble utviklet fordi det ble satset offentlige penger på forskning. Vaksinen ble produsert fordi industrien ble mobilisert til å lage den. Og vaksinen ble distribuert til helsestasjonen fordi FN, regjeringer, givere og frivillige organisasjoner gikk sammen om en storstilt visjon: Vaksiner til alle barn – alle steder i verden. To dråper som skiller en framtid i håp fra en framtid i lidelse. Forskjellen var politikkens vilje og politikkens mulighet. Vår regjering gikk i front og bevilget midler til å vaksinere alle verdens barn. Siden det store vaksineinitiativet kom i gang, er 100 millioner vaksiner distribuert. Før satsingen startet,

regnet man med at 3 millioner barn hvert år døde fordi de ikke ble vaksinert mot de mest enkle barnesykdommene. Nå justeres tallet ned. Liv reddes. Færre lider. Flere kan se mot en framtid i håp og ikke en framtid i lidelse. Partifeller – dette gir politikken mening, dette er internasjonal solidaritet, å sørge for at alle verdens barn blir vaksinert.

Og så tenk på dette: Før siste valg i Fremskrittspartiets program så står det at de vi avvikle all statlig utviklingshjelp og Høyre har foreslått å kutte hver femte bistandskrone i sine budsjetter før valget. Det er ikke vår kurs. Og det er nettopp statlige bistandskroner finansiert gjennom det spleiselaget som skattesystemet er som gjør at Norge sammen med andre land nettopp kan bidra til å bekjempe fattigdom ved å vaksinere verdens barn. Vi ønsker å fortsette den politikken, og bare det i seg selv er en grunn til å gjøre alt vi kan for å unngå at Høyrepartiene, Høyre og Fremskrittspartiet alene får flertall ved neste valg. For da er jeg redd for at noe av det første som ryker er nettopp vår innsats for internasjonal solidaritet. Det blir kutt i bistand slik vi har sett i andre land som har fått Høyrestyre i Europa.

Thorbjørn sa mye om Midtøsten og Irak. Jeg skal bare slutte meg til det han har sagt. Og i tillegg bare understreke at det gledelige nå er at det har blitt enighet i FNs sikkerhetsråd. Og det er gledelig både fordi verdenssamfunnet tar ansvaret for, og ikke forholder seg passive til trusselen om bruk av masseødeleggingsvåpen. Men også fordi verdenssamfunnet sørger for at dette ikke blir ensidige aksjoner, at det ikke blir ett land som går alene, men at det blir innenfor en internasjonal rettsorden der vi bruker de internasjonale virkemidlene vi har, sikkerhetsrådet, til å håndtere denne type konflikter. Det er så langt en seier for en ansvarlig linje som handler om at vi skal være for en internasjonal rettsorden der vi håndterer konflikter med virkemidler som vi er enige om, og ikke med våpen, ensidig makt, den sterkeste rett.

Dagen i dag er en historisk dag i europeisk historie. 9. november er krystallnatten. Natten som ble innledningen til det mørkeste kapitlet i vår historie. Folkemord, nazisme og en krig som kostet flest liv i menneskehetens historie. Men den 9. november er også den dagen da Berlinmuren falt. Dagen som ble innledningen på en av de mest håpefulle epoker i europeisk historie. En natt og en dag med to helt forskjellige budskap, et mørkt og et lyst. Men likevel med det til felles at de viser at vårt lands skjebne er uløselige knyttet til Europas skjebne. De landene som for bare ett tiår siden var våre fiender i Warszawa-pakten, er i dag våre allierte i Nato. Om noen måneder er de sannsynligvis medlemmer av EU og dermed en del av det økonomiske fellesskapet der vi også deltar gjennom EØS-avtalen. Det er et nytt Europa som vokser fram. Et Europa uten handelsmurer og mistenksomhet. Et Europa som legger århundrene med krig og fiendskap bak seg. Et Europa som velger samarbeid og tillit framfor mistenksomhet og konflikt. Det er dette Europa i forandring vi som land og parti må forholde oss til.

Dialogforum inviterer til en Europadebatt i partiet. Da mener vi ikke en ny debatt om medlemskap. Det er det for tidlig å ta opp. Men vi trenger et kunnskapssamråd om Europa. Som hele partiorganisasjonen kan delta i. Og det skal vi gjøre for å bringe diskusjonen videre. Vi kan ha ulike synspunkt på spørsmålet om medlemskap i dag, men vi må kunne samles i at vårt forhold til Europa, vårt ansvar for å trygge fred, samarbeid i Europa, det er noe vi som parti må føle en forpliktelse for, og i fellesskap må diskutere hvordan vi best ivaretar. Det er den Europadebatten vi inviterer til fra Dialogforums side.

Etter valget i fjor, så var Fremskrittspartiet med på å ta ansvaret for å gi landet en ny regjering. Det gjorde partiet på grunnlag av Sem-erklæringen og en omfattende brevveksling mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet har selv erklært at partiet

er regjeringens parlamentariske basis. Alt dette forplikter. Formålet med regjeringsdannelsen var å gi landet en annen kurs. En annen politikk. Det viktigste styringsdokumentet for en regjering er statsbudsjettet. Derfor skulle de partiene som ga landet en ny regjering, med det formål å gi landet en annen politikk, en annen kurs, også sørget for at landet fikk et budsjett. Den jobben har regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke greid i høst. Det er et nederlag for dem all, og et uttrykk for at Fremskrittspartiet vegrer seg for å ta det ansvaret det påtok seg i fjor høst da de erklærte seg selv som regjeringens parlamentariske basis og tok ansvaret for å innsette den regjeringen vi i dag har. Men fordi de ikke har greid jobben, så har regjeringspartiene kommet til oss. Det er en litt underlige og uvant situasjon. Både fordi at Høyre og Arbeiderpartiet ikke noen gang siden fredsvåren sommeren 1945 har laget et felles budsjett. Men også fordi at Høyre hadde som erklært målsetting at landet skulle få en alternativ kurs, en helt annen retning for samfunnsutviklingen. Enn den som har brakt oss dit vi er og som Arbeiderpartiet er ansvarlige for. Og man kan forlange mye av Arbeiderpartiet, men man kan ikke forlange at vi skal lage alternativer til oss selv.

Ja, da takker jeg for den applausen, og så kan jeg fortelle dere at på mandag så starter vi med budsjettforhandlinger. Og det gjør vi fordi når regjeringspartiene kommer og sier at de ikke greide partiet lage avtale med FrP, så hadde det vært galt å si at nei, vi vil ikke snakke med dere før vi ser hva dere har å tilby.

Vi kommer å foreslå realistiske og ansvarlige forslag til endringer av statsbudsjettet. Vi vil fremme forslag som styrker industrien og trygger arbeidsplassene. Vi vil fremme forslag om å fjerne de usosiale kutt for de uføre og de arbeidsledige, og vi vil fremme forslag om mer til skole mer til eldreomsorg i kommunene, fordi alt dette er helt nødvendig.

Men våre krav er mindre i omfang enn det som tradisjonelt framsettes i budsjettforhandlinger. Til gjengjeld er de alvorlig ment. Og de er helt nødvendige. Budsjettet slik det ligger nå, er et usosialt Høyrebudsjett. Arbeiderpartiet er beredt til å ta ansvar, men vi kan ikke ta ansvar for Høyrepolitikk. Derfor er det nødvendig med betydelige endringer i budsjettet. Og det aller meste av våre forslag må på plass dersom det skal bli en avtale. Og det er jeg sikker på at Landsmøtet er helt enige i.

Fremskrittspartiets posisjon i norsk politikk er en protest. En protest som får grobunn fordi vi som nasjon skal forvalte store inntekter fra olje- og gassvirksomheten. Og fordi vi prøver å forvalte disse inntektene med mindretallsregjering uten et avklart flertallsgrunnlag i Stortinget. Kombinasjonen av mindretallstyre og store oljeinntekter gir populismen for lett spillerom. Vi bør møte begge utfordringene bedre enn vi gjør i dag. Jeg skal si litt om de to.

Først litt om oljepengene. Fremskrittspartiet bruker de samme oljepengene to ganger. De har foreslått å øremerke oljefondet til pensjoner. Men samtidig så foreslår de at vi skal lage egne utenlandsbudsjett der vi bruker de samme oljepengene som de skulle øremerke til pensjoner, til mer eller mindre fornuftige innkjøp i utlandet. Og det er relativt enkelt å forså at en krone kan bare brukes en gang. Enten brukes den i utlandet til innkjøp av helikoptre, eller hva de nå enn har foreslått, eller så brukes den i Norge til pensjoner. Den kan ikke brukes til begge deler.

Arbeiderpartiet mener at oljefondet skal brukes til pensjoner for dagens og morgendagens pensjonister. Derfor har vi i forslaget jeg har gitt til Landsmøtet gått inn for en pensjonsreform som sikrer pensjonene. Og som gjør at det blir slutt på utrygghet om folketrygdens ytelser, som gjør at det blir slutt på usikkerhet om framtidige pensjoner, og som

gjør at det blir slutt på underregulering av pensjonene. For å sikre pensjonene at de utvikler seg i takt med lønningene her i samfunnet, så vil vi gjøre oljefondet om til et pensjonsfond. Men da må altså oljepengene brukes til pensjoner. Det vil være til fordel, også for dagens pensjonister, som får økt trygghet og økt sikkerhet for at det de er lovet om regulering av grunnbeløp og andre ting faktisk blir gjennomført.

Og jeg tror at både i forhold til å sikre økt trygghet for pensjoner, men også i forhold til bedre å kunne forklare hva disse oljepengene er, så er det viktig at vi altså får gjennomført denne pensjonsformen, og det er dette de blant annet diskuterer i pensjonskomisjonen til Sigbjørn Johnsen.

Norge er i den helt enestående økonomiske situasjonen at vi i motsetning til de aller fleste andre land er i stand til å innfri de løfter vi har gitt dagens og morgendagens pensjonister. Og oljefondet er stort. En 700 milliarder kroner. Men statens pensjonshjelp er noen sånn som 3000 milliarder kroner. Så vi kommer til å trenge oljepengene dersom vi skal betale pensjonene. Ikke bare i framtida, men også i dag. Slik er det ikke i andre land. De aller fleste andre land, de kutter nå på pensjoner, hever aldersgrenser, reduserer kompensasjonsgrader, har gått bort fra prinsippet om at pensjonene skal reguleres i takt med lønnsutviklingen. Har simpelthen redusert på pensjonene i forhold til det pensjonistene ble lovet fordi de ikke har mulighet til å finansiere det.

Og det siste jeg så nå, det var en undersøkelse i USA der folk ble spurt om de trodde på de løftene som myndighetene ga i forhold til pensjoner. Og de simpelthen trodde på de pensjonsforpliktelsene staten hadde gitt dem. Og da svarte 28 %, at det trodde de ikke på. Men til sammenligning, dette var i USA, så trodde 46 % på UFOer. Det betyr at det er flere som tror på UFO enn på pensjoner i USA. Slik bør det ikke bli i Norge. Så det er det ene. Oljepenger til pensjoner, det er sakelig viktig, men det gjør at noe av den populismen vi i dag ser, å grunnlag av oljepengene, kanskje blir vanskeligere å framføre.

Det andre er mindretallsstyre. Og det er ikke noe nytt at vi har mindretallsregjeringer i Norge. Det nye er at vi har mindretallsregjeringer som ikke har et forutsigbart og avklart flertall bak seg i Stortinget. Og med mindretallsregjeringer som ikke har et avklart flertall i Stortinget bak seg, så blir det lett uforutsigbarhet, kompromisser, fram og tilbake og mangel på helhetlig politikk. Bedrifter, arbeidsplasser, pensjonister, alle andre som er avhengige av offentlige tjenester, offentlige rammevilkår, fortjener mer forutsigbare og helhetlige sammenhenger i politikken. Og derfor må vi også få klare politiske alternativer som velgerne kan forholde seg til.

I Arbeiderpartiet vil vi arbeide for dannelsen av en regjering som har et avklart flertall bak seg på Stortinget. Dette kan enten skje ved at Regjeringspartiene utgjør sammen et flertall på Stortinget eller at Regjeringen har et avklart forhold til et flertall av partiene på Stortinget. Vi vil arbeide for en slik løsning, og derfor vil vi arbeide for et sentrum-venstre samarbeid. Det er der våre verdier best kan ivaretas, det er der landet kan få forutsigbar og helhetlig styring. Alternativet er enten en uforutsigbar form for Høyrestyre, eller en forutsigbar form for Høyrestyre med rent Høyre. Og FrP-flertall. Ingen av de alternativene er bedre enn et sentrum-venstre samarbeid der Arbeiderpartiet får gjennomslag for sine viktigste verdier om rettferdig fordeling og sosialt fellesskap.

Partifeller, jeg startet med å vise til at sosialdemokratiske partier i våre naboland har snudd motgang til medgang. Vi skal la oss inspirere, og vi skal lære av deres erfaringer. Men så er

det noen som går rundt og tror at vi skal kopiere . Og den ene dagen så tror de at vi skal kopiere, ja, britene, og den andre dagen svenskene. Men til det vil jeg si at vi kan ikke kopiere. Til det så er historien og det nasjonale utgangspunktet for forskjellig. Arbeiderpartiet har aldri vært old Labour, og derfor blir vi ikke New Labour.

Det er mye godt å si om tyske sosialdemokrater, men vi kommer ikke til å kopiere dem. Og vi skal la inspirert av de svenske sosialdemokrater, og vi skal lære av deres erfaringer. Men vi blir aldri som svenskene. Vi skal og må være Det norske Arbeiderparti tuftet på vår egenart, vår historie og vår framtid. Det er vår oppgave.

Det er mindre enn ett år igjen til kommunevalget. Og jeg kan ikke love dere at valgkampen neste år blir enklere enn de siste valgkampene vi har vært gjennom. Og jeg kan ikke love dere at meningsmålingene hver måned fram mot valget vil peke oppover og bringe Arbeiderpartiet tilbake til gamle høyder. Men jeg kan bare love dere én ting: Vi har en krevende jobb foran oss, men den jobben kan vi gjøre. Og jeg skal gjøre alt jeg kan for at vi lykkes. Men da må vi i dagene fram til kommunevalget kjempe for arbeidsplassene, kjempe mot den økende ledigheten, og kjempe mot nedbygging av industrien og kjempe for arbeid og velferd. Vi må kjempe for en god skole til alle barn, vi må kjempe for barnehagene og sloss for en eldreomsorg som gir alle den tryggheten de har krav på. Vi skal overbevise velgerne om at Arbeiderpartiet er til for dem i deres hverdag. Jeg håper dere vil gjøre den jobben sammen med meg. Sammen skal vi styrke parti, styrke politikken vår. Sammen skal vi igjen bli et kraftfullt parti, et parti for arbeid og velferd. For fellesskap og for rettferdighet. Takk for oppmerksomheten.

Landsmøtet tok pause.

Møtet satt igjen kl 10.00.

Dirigentene gjorde oppmerksom på at Thorbjørn Jaglands bok "Vår sårbare verden" ville være til salgs i infosranken i foajeen.

Følgende permisjonssøknader ble innvilget på grunnlag av kommunikasjonsmulighetene:

092 Ingebjørg Tidemansen, Oppland søker om permisjon fra 14.30 søndag 10. november.

110 Bente J. Aamodt, Oppland søker om permisjon fra kl 14.30 søndag 10. november.

Dirigent: Nå skal dirigenten komme med en rekke opplysninger som gjør at vi må ha salens oppmerksomhet. Det foregår opp til 20 møter i salen, og egentlig har vi bare enn møte. Så jeg håper nå at alle følger mer. I går, rett før møtet ble hevet, så ble det en oppfordring om at folk i sentrale posisjoner fra Landsstyret, Sentralstyret for eksempel skulle trekke seg fra talelisten. Det er slik at talelistene er satt opp i samarbeid med fylkene, og fylkene har prioritert strengt innen den tiden vi har til rådighet. Dirigentene kommer ikke til å be noen spesielle personer om å trekke seg, men gjør oppmerksom på at vi har, er det 85 inntegnede talere, og at det kommer til å by på, 87 var det, og at det kommer til å by på rimelig store utfordringer. Vi starter med 3 minutters taletid, men dersom dette blir veldig, om det sprekker, for vi må være ute av dette rommet i dag til kl 17 uansett, så kommer vi til å gå ned til 2 minutter. Bare slik at alle er obs på det. Så kommer dirigentene til å sette strek etter 2. taler, som er Gry Larsen fra AUF: Det betyr at forslag må være innlevert samtidig, fordi vi tar ikke imot forslag etter strek er satt, som vi alle vet. Så da har dere ti minutter på dere på å produsere de forslagene dere

hadde bestemt dere for å komme med når dere kom til Landsmøtet. Tal tiden er 3 minutter med unntak av de to første på talelisten, Karita Bekkemellem Orheim fra Kvinnepolitisk Styre, som får 5 minutter. Det samme får Gry Larsen. Da er disse informasjonene gitt, og jeg oppfatter det slik at Landsmøtet er enig. Og vi går på talelisten.

Karita Bekkemellem Orheim, KVPS: Kjære Landsmøtet, kjære partifeller og kjære Jens. Tusen takk for et glitrende politisk innlegg. Jeg tror vi alle ble grepet av det innlegget som Göran Persson holdt til Landsmøtet i går. Og hovedbudskapet til Göran Persson var trygghet. Mange føler i dag at de ikke har den tryggheten i sine liv som de skulle ønske. Det er for mange av våre eldre, det er for mange av våre barn som sliter i oppveksten, og det er for mange voldsutsatte kvinner som ikke har den tryggheten som de burde ha i hverdagen.

Mobbing i skolen har økt med 70 % de siste 6 årene. Og slik skal vi ikke ha det. Vi må som parti i langt sterkere grad bli i stand til å ta tak i folks hverdagsproblemer. Vise troverdighet, engasjement i store og små saker. Da tror jeg og, partifeller, at tillitten til oss vil komme tilbake igjen. Langsiktighet og ansvarlighet, ja, det skal vi ha, men vi skal samtidig ha en engasjement i de små sakene som berører folk i hverdagen.

Norge har fått en regjering i en annen politisk retning enn det sosialdemokratiet står for. Hvor som er foreldrene dine, hvor mye du tjener, hva slags hudfarge du har, eller hva slags seksuell legning du har, skal ikke ha betydning for de mulighetene og de rettighetene du skal ha i det norske samfunnet. Og kjære partifeller, det er dette her som er en god sosialdemokratisk politikk.

Alle er like viktige i vårt samfunn. Om det er rengjøringsassistenten på skolen eller om det er direktøren på fiskeribedrifter, eller om det er de som av ulike årsaker har falt utenom i vårt samfunn. Partifeller, jeg har hatt en stor glede av å lede kvinnebevegelsen i vårt parti. Og for kort siden så hadde vi landskvinnekonferanse. Det kan jeg love dere var et fantastisk politisk verksted. 300 innkomne politiske forslag vitner om at vi ikke er et dødt og uengasjert parti, men representerer en politisk kraft i det politiske Norge.

Vi har med oss 10 gode kvinnekrav til Landsmøtet, som er viktig og riktig kvinnepolitikk. Jeg har lyst til å si at barnehagesaken har vært en særdeles viktig sak for Arbeiderpartiet. Og jeg har lyst til å gi Hill Martha honnør for den innsatsen hun har nedlagt i Stortinget for at vi nå har en forpliktende avtale på bordet.

Skole og skatt, Jens var jo inne på det i sitt innlegg. Vet er noe vi har hørt til det kjedsommelige den siste tida. Og vi vet i dag, kjære partifeller, at det ble skole og det ble skatt og ikke skole som ble resultatet av Bondevik-regjeringens politikk. Vi vet at det har blitt kuttet til skolefritidsordninger, det har blitt kuttet til voksenopplæringen, det har blitt kuttet til studentene, for å kunne dele ut skattemilliarder.

Mange stiller seg nå spørsmålet hva vi skal gjøre. Jeg mener at vi skal si veldig klart ifra til Carl I. Hagen: Slutt å lek politikk. Ta det ansvaret nå som du med stolthet stod fram og sa i fjord høst når du fikk kastet det såkalte maktarrogante Arbeiderpartiet ut av regjeringkontorene. Og kjære partifeller, jeg føler nok og at vi er litt forsiktig med Carl I. Hagen om dagen. Og det vi skal fortelle etter dette Landsmøtet, det er at: Det er du, Carl Ivar Hagen som har ansvaret for at det nå blir kutt til skolen, kutt til de arbeidsledige, og at det blir kutt til de syke.

Kjære Landsmøtet. Vi har fått velgernes dom. Og den var bedrøvelig. Vi har hatt to dårlige valg bak oss. Vi må ta til etterretning at det folket nå ønsker i fire år, det er Bondevik, det er Pettersen og det er Hagen. Det vi har fått demonstrert ett år etter valget, det er faktisk at borgerlige partier faktisk ikke evner å styre. Og jeg husker hva Gro Harlem Brundtland sa for en del år siden. Det var at uten styring, så går Norge i grøfta. Jeg mener at Gro hadde rett. Og kjære partfeller, hvis at vi har tro på politikken vår, hvis at vi har tro på oss selv, hvis at vi går inn i den kommende tida med å tro på vår visjon og den politikkutformingen Landsmøtet i dag vil komme til å gi et grunnlag for, så er jeg og helt overbevist om at velgerne vil komme tilbake igjen til Arbeiderpartiet.

Vi har en annen viktig sak som berører mange, og jeg skal bare nevne det kort. Nemlig industrien vår. Og det er mange lokalsamfunn som få sliter. Mange kommuner står i fare for å miste viktige arbeidsplasser. Dette Landsmøtet må si klart ifra om at vi må ha en offensiv næringspolitikk. Bondevik er handlingslammet, kjære Landsmøtet, i disse spørsmålene. Og jeg håper at dette Landsmøtet vil komme til å vedta en klar forpliktende uttalelse som og vil gå inn i en del av det forhandlingsgrunnlaget som stortingsgruppa vår vil jobbe ut ifra. Takk for oppmerksomheten.

Gry Larsen, AUF: Kjære Landsmøtet. Vår største utfordring er å få tilbake troverdigheten som det store rettferdighetspartiet i Norge. For selv om vi bor i verdens rikeste land, så er det ikke sånn at rettferdighet kommer av seg selv. Vi må kjempe for rettferdighet. Det må politisk vilje til for å skape rettferdighet. Og derfor så trenger vi et sterkt Arbeiderparti som kjempet for rettferdighet og for en radikal rettferdighet. Jeg synes ikke at vi er klare nok i kampen mot urettferdighet. Hvorfor er det sånn at det er Fremskrittspartiet som blir mest sinte når eldre ikke får sykehjemsplasser, når skolebygningene forfaller, og når gapet mellom de rike og de fattige bare øker og øker. Hvorfor er det FrP som blir mest sinte? Vi har også et ansvar for at FrP har kommet opp på 30 %. De har tatt vår rolle, og vi har gitt dem den rollen. Vi har også vært med å bidra til at folk tror at de både kan få mer velferd samtidig som de kan få skattelettelse, fordi vi har ikke turt å ta det nødvendige oppgjøret med en mentalitet som sier at ja takk, man kan få begge deler. Vi må tørre å si at kutt i skatt er mutt i velferd.

Radikal rettferdighet, det handler om å velge. Og vi må velge velferd og ikke skattelettelse. Radikal rettferdighet, det handler også om at vi må ta unge mennesker på alvor. I Norge, så er det en urettferdighet mellom generasjonene. Hvorfor er det sånn at skolehelsetjenesten forfaller mens bedriftshelsetjenesten er god? Hvorfor er det sånn at det første det alltid kuttes på rundt omkring i kommunene, er tiltak overfor unge mennesker? Hvorfor er det mye lettere å få bygget golfbaner enn idrettsplasser for ungdom? Hvorfor er det mye lettere å få en nasjonal dugnad for eldreboliger enn å få den samme nasjonale dugnaden for student- og ungdomsboliger. Vi må ta generasjonsurettferdigheten på alvor.

Radikal rettferdighet, det handler også om miljøpolitikk. De siste årene, så har vi opplevd enda flere stormer, enda flere orkaner, og enda flere flommer. FNs klimapanel som består av de 2000 fremste forskerne i verden, de konkluderer med at det er våre menneskeskapte utslip som forstyrrer jordas balansen. Men andre ord: Det er oss selv vi har å takke. Det er vi selv om ødelegger vår egen jord. Vi må tørre å velge miljøet. Selv om det av og til kan være litt ubehagelig. Ingen sak handler mer om våre barns eksistensgrunnlag og våre barns framtid enn miljøspørsmålet. Vi må styre utviklingen. Og da må vi ha miljøavtaler som overordnes internasjonale handelsavtaler. Og da må vi innføre globale avgifter på CO₂-utslipp. Men da må vi også handle her hjemme. For det nytter ikke å være tøff i trynet i utlandet og ikke være like tøff her hjemme.

Barentshavet er et sårbart havområde. Et eventuelt oljeutslipp i Barentshavet vil få enorme konsekvenser for miljø og for fiskenæringen. Derfor så er det gledelig at det i forslaget til program står at vi ønsker petroleumsfrie soner. Da viser vi at vi tar miljøet på alvor. Og da viser vi at vi tør å velge. Da velger vi radikal rettferdighet.

Kjære Landsmøtet, helt til slutt: Jeg er oppriktig bekymret. Bekymret for at de andre partiene har flere unge enn oss. Vi har kun én stortingsrepresentant som er under 35 år. Jeg husker godt Gros suksess i valget i 93. Da satt Gro på en motorsykel foran Stortinget med 6-7 unge AUFere som var ungdomskandidater. I dag er det sånne bilder av de andre partiene. Jeg får mange rapporter på at ungdom ikke tas imot i partiet. At ungdom ikke tas på alvor. Så til dere voksne Arbeiderpartifolk: Det her partiet må også overleve framtida. Det her partiet må bidra til å slippe unge til på alle nivåer. Det handler ikke bare om å si at ungdom er fint og kjekt å ha til pynt. Det handlet nemlig også om at de som er eldre må gi fra seg makt. Tør dere ikke det, så klarer vi ikke å gjenreise partiet. Tør dere, så vinner vi. Takk.

Dirigent: Vi må referere forslagene før du får ordet, siden strek nå er satt for å innlevere forslag og strek er satt for å tegne seg på talemåten.

Dirigent: Ja, kjære møtedeltakere, vi vil bruke altfor lang tid hvis jeg skal sette meg ned nå og lese gjennom alle disse forslagene. Så jeg foreslår at vi nå teknisk sett lager en liste over de forslagene som er kommet inn, og så kan folk sjekke på den liste som blir lagt opp på skjermen som forslaget deres er med. Er dem ikke med, så får de ta kontakt med dirigentbordet. Og så går vi ut ifra om at ingen prøver å jukse her. Vi foreslår at i vi gjør det på denne måten. Så sparer vi tid.

Delegat 261, Geir Knutson, Nordland: Partivenner, dirigenter. Jeg skjønner at det er 20 møter i dette rommet, for pressen har referert fra et annet enn det jeg er i. Partifeller. Vårt land må gripe de mulighetene vi har til å ta i bruk våre ressurser i en bærekraftig utnyttning og utvikling. Distriktenes hovedutfordringer er utflyttingen og manglende nyskaping med grunnlag i de enorme ressursene vi har tilgang til. De fleste som flytter, søker enten arbeid eller utdanning. Og derfor må arbeidsplasser og utdanningsplasser spres på en mye bedre måte enn i dag. Det vil også redusere de sosiale og miljømessige utfordringer som flyttingen påfører de største sentraene våre. I dag er olja viktigst. I morgen, så er det særlig fiskeri og havbruk som vil gi langbasert verdiskaping. Nye arbeidsplasser skapes ved økt satsing på forskning og utvikling ved våre universiteter og høyskoler. I våre forskningsparker og våre næringshager. Det må bli slutt på diskrimineringen av nivåene under universitetene når det gjelder fordeling av forskningsmidler. Det offentlige må vise sterkere vilje til å desentralisere forskningsmidlene. Og forskningsrådet må overstyres slik at det blir utvikling i alle deler av landet. I tillegg så må kommuner og fylker gis gode muligheter til å være motorer i utviklingen. I distriktene så er kapital en mangelvare. Og kapitalen i Norge virker sentraliserende. Både den offentlige og den private. Derfor så er forslaget en hjelp til at en del av vår formue skal styrke finansmiljøene utenfor Oslo.

Kysten, og fra mitt ståsted Nordland, hemmes i dag av for mange prosesser som fører til at utviklingen kan stoppe opp. Flere verneprosesser sette i gang. Disse bunnlegger areal og reduserer bruksgraden av arealene. Av plattformen for kommunevalget skaper større usikkerhet gjennom forslaget om petroleumsfrie soner fra Lofoten og nordover. Folk i distriktene vil naturligvis verne om natur og miljø. Vår videreutvikling ligger særlige i matproduksjon og turisme. Det forutsetter rent miljø og tilgang til uberørte naturområder.

Men vi krever regional tilpasning av vernet, større lokal innflytelse over verneprosessene, hurtigere prosesser som hindrer bunnlegging av store arealer og regionalt tilpasset verneforskrifter som kan ivareta tanken om vern gjennom bruk.

Med utgangspunkt i forslaget til plattform for kommunevalget og rapporten fra Dialogforum, så håper jeg at vi i framtida slipper å si som Ingja Løbeck Sørheim sa en gang: Gjelleråsen er en ingen imponerende fjellkjede, men den stenger godt for utsikten mot nord og vest. Takk.

Sverre Myrli, Akershus: Dirigent, Landsmøte. Jeg hadde gleden av å være i Sverige og følge valginnspurten for noen uker tilbake. Det var utrolig interessant selvsagt, og det er grunn til å stille spørsmålet hvordan de svenske sosialdemokratene klare rå få 40 % ved valget mens vi på meningsmålingene sliter omkring halvparten. En del forskjeller er det mellom Norge og Sverige. Store forskjeller. Sverige har ikke noe Fremskrittsparti, og Sverige har ikke noe oljefond, eller som Göran Persson ironisk sa i valginnspurten: Jeg har heldigvis ikke noe oljefond å bale med i Sverige. Men vi har allikevel mye å lære av svenskene. Og jeg tror det viktigste vi kan lære er at vi i det politiske arbeidet blir tøffere og klarere og at vi også tør å si nei. Göran Persson sa også i valginnspurten at alt jeg driver med koster penger. Det koster penger å trykke folks velferd. Ja, i Stockholms len vant sosialdemokratene med en brakseier og gikk til valg på å øke lensskatten. Fordi en sa at vi skal ha mer penger til å ruste opp t-banen og sykehusene. Jeg tror vi skal lære litt av svenskene. Vi skal stå oppreist for det vi tror på. Hva gjorde vi i valgkampen? Det motsatte. 2 uker før valget, da kom Arbeiderpartiet. Det hadde vært en diskusjon om strømpriser. Da skulle Arbeiderpartiet senke el-avgiften med ett øre. Vi, som et sosialdemokratisk parti, kan aldri slå Høyresida i lavere skatter og avgifter, rett og slett fordi Høyresida er mye bedre enn oss til å love lavere skatter og avgifter. Men vi kan være det beste partiet på å love folk en god offentlig velferd. Derfor må vi også tørre og si nei, selv om det i det kortsiktige kan smerte, så vil vi i det lange løp tjene på å stå på det. Vi må tørre og erte på oss folk, og som jeg bruker å si: Hvis vi ertes på oss 60 %, hvis 60 % er uenige med oss, så er det allikevel en mulighet for at 40 % er enige med oss. Og i dag hadde jo det i grunnen vært en drøm, for å si det sann. Og så har vi, gode venner, et ansvar for å sørge for at skillelinjene i politikken kommer tydeligere frem. Vi må være de mest aktive til å sørge for at vi får på plass flertallsregjeringer i Norge. Slik at han som sitter i baren hele kvelden og spanderer gratis drinker, også har et ansvar da regningen til slutt skal gjøres opp.

Gode venner, jeg har også tenkt å fremme et forslag fra Akershus Arbeiderparti. Vi var glad da vi tidligere i år leste innstillingen fra partiets boligutvalg. Mange kommuner i Norge sliter med fraflytting, men noen kommuner opplever også en stor tilflytting. Og vi i Akershus kjenner ganske mye til det. Derfor så er jeg glad for innstillingen der det heter at kommuner som legger til rette for økt boligbygging, skal få tilskudd fra staten per bolig over et visst nivå. Det forslaget har vi fra Akershus Arbeiderparti levert inn. Takk.

Delegat 159, Åse-Lill Kimestad, Vest-Agder: Ja kjære landsmøtedelegater. Egentlig så hadde jeg tenkt å holde et pent og pyntelig sørlandsinnlegg om min frustrasjon over staten som styrer utviklingen i kommunene ved å bestemme hva som gir rett til tilskudd eller ikke. Men jeg har lagt dette innlegget litt til side etter de siste ukenes debatt. Med gode råd om hvordan vi skal ta **kleene** tilbake, de som FrP stjal mens vi var på møterommet. Det handler om å stå fra, sier de. Å ta tilbake troen på at vi har løsningene, som tar de svakeste på alvor og som sikrer rettferdig fordeling av godene. Vi skal være bærere av samfunnskritikken, ble det sagt i går. Det må vi være. Jens sa tidligere i dag at Arbeiderpartiet er på sitt beste når drøm forenes med virkelighet, blant annet i kommunestyrene. Jeg opplever ofte i min hverdag at drømmen er noe helt annet enn virkeligheten. Men jeg hører i dag at partilederen har hørt oss.

Det skader vel allikevel ikke å ta med noen konkrete eksempler. For jeg som lokalpolitiker så møter jeg nemlig hver dag eksempler på at godene ikke fordeles rettferdig. Jeg ser at mange lever godt, men noen har problemer med å få endene til å møtes. Barnene deres kan ikke være med i organiserte aktiviteter fordi kontingenten er for høy. Leirskolen er for dyr. Og mange av våre barn går på offentlige skoler som ikke tilfredsstiller i det hele tatt dagens krav til undervisning og arbeidsmiljø for elever og lærere. Hva slags signaler gir dette til våre barn om hva som er viktig for det offentlige å ta vare på? Hva slags tro gir vi dem på fellesskapets muligheter dersom de ser at fellesskapet ikke makter å gi dem en ordenlig skole, mens i nærheten er det en privat skole med flotte bygninger og topp utstyr. I forslaget til politisk plattform heter det: Arbeiderpartiet vil ha en god skole for alle barn. Vi vil ruste opp skolebyggene og sikre elevers og studenters lovfestede rett til et godt arbeidsmiljø. Dette må vi kjempe for .

I Mandag, der jeg kommer fra. Har rektor på Yme skole stengt sløydsalen i to år på grunn av manglende ventilasjon og vedlikehold. På Vassmyra ungdomsskole blir elevene syke år etter år. De får astma og allergiplager etter å ha gått i betongstøv, filttepper og vinduer som ikke lar seg åpne. Da sier jeg bare: gi oss en sjanse til å styre og ikke bare til å kutte. Takk.

Delegat 232, Rita Ottervik, Sør-Trøndelag: Kjære Landsmøte. Gjennom plattformen for kommunevalget og deg Jens oppfatter jeg at partiet sentralt ønsker å styrke skolen, barnehagene og eldreomsorgen. Og at vi skal nettopp satse på disse områdene, de viktige velferdstjenestene i kommunene som vi har ansvaret for. Men da, partifeller, må ord henge sammen med det vi er villige til å bruke av penger. Uten penger har programmet ingen mening. Jeg håper og tror fortsatt på mer penger til skole og eldreomsorg. Men Jens, jeg er litt i tvil. Når kravet til forhandlinger med regjeringen presenteres, er det mange gode, riktige saker som frontes. Men det blir ikke mye bedre av bare 2 milliarder mer til kommunene. Med økse-Ernas kutt på kommunebudsjettet blir det dramatiske reduksjoner. Med Arbeiderpartiets to milliarder mer, så blir det litt mindre kutt. Vi trenger 5-6 milliarder mer, Jens, hvis vi skal få den bedre skolen og den bedre eldreomsorgen du snakker om. Jeg vil ha et Arbeiderparti som et klart alternativ til Høyre, et parti som setter skole, barnehager og eldreomsorg foran økt privat forbruk. Jeg vil ha et parti som sier klart ifra at først må vi få orden på skolene, på barnehagene, på rusomsorgen, på barnevernet, på helsetjenestene før vi begynner å snakke om skattelette. Hvis vi mener noe med dette her, så må vi følge opp og øker kravene til beskatning for de rikeste og sier nei til skattelette. Men vi må også sørge for å få nok penger til barnehageplasser for alle, til en verdig eldreomsorg, en bedre skole og et tilbud til rusmisbrukerne. Da trenger vi mer enn to milliarder kroner ekstra.

Eldre i Trondheim vil neste år merke Høyrepolitikkens andre ansikt. Regjeringen øker egenandeler på helsetjenester og fjerner gratis blå resept. Kommunene presses gjennom regjeringens forslag til kutt på kommunebudsjettet, til å gi minstepensjonistene klar beskjed om at fra 1. januar må de betale 1800 kroner mer for hjemmehjelp, 450 mer for trygghetsalarmen per år. Det betyr at de fattigste, de sykeste og de mest pleietrengende må ut med 3000 kroner mer i egenbetaling neste år. Jeg har møtt mennesker som ikke tar ut all medisinen sin som de har fått utskrevet fordi de ikke har råd. Jeg har også møtt folk som har takket nei til hjemmetjenester fra kommunene fordi de rett og slett ikke har penger til å betale. Til dem vil jeg at du Jens skal si: Dette her skal Arbeiderpartiet ordne opp i. Alle skal få de helse- og omsorgstjenestene de trenger uavhengig av lommeboka.

Dirigenter og Landsmøte, jeg fremmer forslag til uttalelse om kommuneøkonomi fra Nord-D Trøndelag og Sør-Trøndelag Arbeiderparti og håper dere vil være med meg på å si klart i fra hva vi trenger av penger for å gjennomføre programmet.

Delegat 282, Arild Hausberg, Troms: Dirigent, partiledelse og Landsmøte. Norskekysten, og jeg tenker først og fremst på den nordnorske kysten og i særdeleshet Finnmarkskysten har alvorlige utfordringer. Grensen til problemet er svært flytende. En videreutvikling i samme takten kommer til å gi avfolking og sentralisering de nærmeste 10 år som kommer til å savne sidestykket. Det er et scenario som kan være reelt i dagens Norge. Det er en utrygghet som Arbeiderpartiet må reagere på. Fiskeressursen må høstes i en bærekraftig tegn for at den skal være fundament i bosetting. Og det unike og verdifulle med Norge er distriktsbosettingen.

Kystflåten må bli mer lønnsom, sier diskriministeren. Og dermed inviterer han samtidig til en akselerasjon til fortsatt utvikling mot nye båter, større båter, dyrere båter, mer effektivt utstyr, altså større kapitalkostnader. Altså behov for større kvoter. Forenklet system i Norge, svært forenklet: Fisket i Norge ble på et tidspunkt lukket, og det ble regulert med kvoter knyttet til båter. Og jo større båter jo større kvoter for å klare med kostnadene. De som fast fikk kvoten, fikk den selvfølgelig gratis av staten. Senere følger kvoten båten, og konsekvensene i dag er at salg av en båt gir dobbelt verdi, fordi at kvoten medfølger. Altså har vi omsettelige kvoter i Norge.

Røkke er i gang med å tilegne seg et hegemoni langs norskekysten. Kvotearoner skaper ikke nødvendigvis særlig grunnlag for distriktsbosetting. Mitt forslag til radikal omlegging er bensin på bålet for de som mister noe, men en ny kurs for fellesskapet for de som får noe. Kvotesystemet kan nasjonaliseres, det kan regionaliseres, på den måten at fylket eller regionen overtar eierskapet til kvotene. Kvotene kan legges ut til dem som har båter, og tilknytter de betingelser som kommer kysten til gode, nemlig leveringsplikt, avgiftssystem som er knyttet til en fangstmengde og det er fellesskapets interesse å høste av dette avgiftssystemet. Og en økende grad av kystnæringinnhøsting som kommer til å gi økt fangstmengde.

Avprivatiseringen som dette her kommer til å føre med seg, må foregå skånsomt. Folk har jo investert i båter og knoter slik at gjelda kan være stor. Bruksretten til kvotene må gis til kort og lange kontrakter og hjemfalte offentlige øyer.

Til slutt: Hvis vi tror på en ny modell for kystutvikling, må Arbeiderpartiet tørre å gå i front og være en fanebærer. Jeg håper intensjonene her kan tas med i utarbeidelsen av et felles kystpolitisk program. Et program for kysten laget av Det Norske Arbeiderpartiet gir dimensjoner for Solidaritet, frihet, likeverd. Alt dette er i sum ett ord, og som er etterspurt i Det Norske Arbeiderpartiet og i samfunnet for øvrig: trygghet. Og det er vår merkevare også i denne sammenheng. Takk.

Dirigenten opplyste om at bildene fra Landsmøtet, de som ønsket det, måtte bestille i garderoben i lunsjpausen og minnet delegatene om å følge med på talelista på skjermen.

Delegat 152, Laila Øygarden, Aust-Agder: Takk dirigent. Dirigenter og Landsmøtet. I forslag til plattform for kommunevalget 2003 er det to avsnitt som handler om Arbeiderpartiets grunnleggende mål: Arbeid til alle og det gode arbeid. Og jeg skal si at utfordringene er store. I Aust-Agder er det stor frustrasjon og fortvilelse over store

arbeidsledighetstall og permitteringer. Inn i kortedrifter, smelteverk, verksindustrien, nedleggelse i Evjemoen og nå også i offentlig sektor. Og i tillegg så kommer alle ringvirkningene hos alle underleverandørene til disse virksomhetene. Det har i det siste halvåret at det store industribedriftene har fått problemer på ulike områder. Og vi har hørt en del argumenter om hvorfor. Den sterke krona, prisnivået, og Norge som har noen av de elementene som ble trukket frem. Og i lokalmedia er overskriftene store. Det er ragnarokk for industrien i Aust-Agder, og de frykter for Kuwait økonomi. Det burde også ha stått at den regjeringen som nå regjerer ikke har noen politikk for verken arbeidsledige eller industrien. Men situasjonen blir ikke noe bedre når Telenor som fortsatt delvis eies av den norske stat beslutter å legge ned opplysningen i Risør med 73 kvinnearbeidsplasser i en kommune som nærmer seg 10 % arbeidsledighet. Og det føyer seg inn i rekken av strukturtiltak Telenor har foretatt de siste årene. Fokus har flyttet seg fra gode arbeidsplasser og gode tjenester til profittjag. Arbeiderpartiet må arbeide for at selskapet for fremtida drives etter en annen foretningsfilosofi. Og hvordan kan en kommune som Risør, med en av landets største arbeidsledighet, ha høyere arbeidsgiveravgift enn konkurrerende kommuner. På kort tid har over 1000 personer mistet jobben sin, og det stilles store krav til tiltak for å ta opp så store endringer i en liten region som Aust-Agder.

Det kreves også ressurser for å finne løsninger. Og verken arbeidsmarkedsstaten eller de regionalpolitiske midlene står i forhold til den situasjonen. Arbeiderpartiet må diskutere hvilken industripolitikk vi vil ha i Norge, og hvilke virkemidler vi skal bruke i tillegg til de som allerede står i plattform for kommunevalget.

Delegat 213: Håvard J. Kongshaug, Møre og Romsdal: Kjære Landsmøte. I mitt innlegg så vil jeg ta for meg kommuneøkonomi og SND sin betydning for distriktene. Jeg mener det at disse temaene her, de henger nøye sammen med verdiskapning ute i distriktene og landet for øvrig. Etter mange år i lokalpolitikken og arbeid med budsjett i formannskap og kommunestyret som vil jeg få meddele her hva jeg har opplevd hver høst. Når vi har sittet med makten, så har jeg forsvart regjeringens forslag til statsbudsjett etter angrep fra det borgerlige. Da Stoltenberg-regjeringen virkelig lovet å satse 4-5 milliarder med på kommunene, så ble jeg virkelig oppløftet. Jeg stod på stand og tenkte at nå skal vi få til noe. Ja, min kommune fikk mer penger. Men oppgavene som var pålagt av regjering og Storting var flere og større enn den økningen kommunene fikk. Det medførte at vi måtte da kutte 6-7 millioner for å komme i balanse. Og uten den økningen fra Stoltenberg-regjeringen så ville det ha vært katastrofalt. Så takk for det. Når budsjettet ligger på ca 150 millioner er 6-7 millioner vanskelig å handtere. Arbeiderpartiet må fortsatt være garantisten for at kommunene skal gi sine innbyggere offentlige tjenester av høy kvalitet.

I forhold til de andre partiene har ikke vi noe å skjemmes over id et hele tatt når det gjelder bevilgninger til kommunene. Men jeg kunne ha tenkt meg at vi viste en enda klarere forskjell i forhold til privatiseringspartiene. Det er Arbeiderpartiet som må kjempe kampen. For at alle med svak økonomi ikke skal skyves ut og bort, for pleie- og omsorgstilbud, og ikke etter dem som har nok penger og kan kjøpe seg dette her. Likeså på Arbeiderpartiet være garantisten for enhetsskolen. Partiet vårt har stått for reformene i norsk skole. Og utviklingen fram til i dag. La oss følge opp med økonomi slik at foreldrene ikke er i tvil om hvilken skole de skal velge.

Så SND: Møre og Romsdal er et industrifylke hvor det er stor verdiskapning og stor eksport. SND har vært en viktig medspiller for å få fylt opp den nødvendige kapitalen. Slik at bedriftene har fått fødselshjelp til å se dagens lys. Jeg vil bare kort innskyte at SND har en kvalitet som jordmor som langt overgår jordmoren til Kjell Magne Bondevik. Arbeiderpartiet

må kjempe for at potten til SND minst når de høydene Jens og hans besetning fikk. Store verdier ligger i kystfylker, og det er avgjørende at SND er en viktig rolleskaper her. Takk.

Roger Hansen, landsstyret, Finnmark: Dirigent, partikamerater. Jeg er en av dem som var litt oppsets i forhold til oppfordringene om at folk fra Landsstyret ikke skulle ta ordet. Vanligvis så bruker deltakerne på møtet å være veldig spent hva slags fisk vi skal snakke om når vi kommer. Denne gangen skal jeg bare si at 50 % av fiskeindustrien oppe hos oss står. Det er alt jeg skal si om fisk.

Så har vi et begrep som heter *østenfor Eden*, en film som ble spilt inn. I Finnmark og i Nord-Norge har vi et begrep som kalles for *Østenfor Kinnavodden, eller Norkjyn*. Det har blitt et kjent begrep for oss. For ved Norkjyn så stopper aktiviteten. Det skal liksom ikke være noe der øst for Nordkjyn. Og vi er veldig bekymret for det. Fordi at vi har sett frem til i denne tida hvor lokalsamfunnene står, så har vi sett frem til å være delaktig i utvinne ressurser langs kysten. Jeg tenkte da på petroleumsrelatert virksomhet. Når vi da har den muligheten, så er det så mange som tenker på vegne av oss. De er sikkert glad i oss. I hvert fall er han Sverre Myrli glad i meg, nå en og annen gang. Og derfor har jo selvfølgelig Akershus Arbeiderpartiet tatt konsekvensen av det å gått inn for å frede. På direkte spørsmål i NRK Finnmark om jeg var uenig i han Sverre Myrli, eller, vi ble satt opp mot hverandre. Så nevnte jeg det her med reservat. Så sa han Sverre Myrli at han hadde ikke noe imot at jeg ble satt i reservat, men ellers så hadde ikke Akershus Arbeiderpartiet ment det. Men de legg altså opp til null aktivitet i Barentshavet. Carl I. Hagen kalte oss jo i sin tid for latsabber, og vi vil ikke være det, vi vil ut av dette uføre. Det stempelet vil vi bort fra, og nå, når muligheten ligger der, så synes jeg vi skal ta den i bruk. Og jeg vet jo at Arbeiderpartiets fremtidige visjoner er å ta landet i bruk. Det sa jo vår påtroppende leder ikke minst. Vi er selvfølgelig at et 0-utslipp og teknologi som sikrer vårt miljø må være et ufravikelig krav overfor oljeselskapene, men nå skal dere høre: Fra 2003 til 2005 så starter russerne, om det så henger demonstranter på alle kranene, så starter dem i det største feltet i Barentshavet utenfor vår stuedør, på en felt som er tre ganger så stort som det som er i Nordsjøen. Også kjører de seg forbi med disse båtene som du nesten kan trå igjennom rekka på. Fullastet med olje. Vi har en ting å gjøre, og det er å tilby dem vår teknologi, bli med å berge, slik at det ikke skjer ulykker. For vi er verdens beste på undervannsboringer. Og hvis dere ikke visste det: Vi var på en oljekonferanse i Moskva, og Amerikaneren ligger frempå. Amerikaneren står der borte sammen med russeren, han konkurrerer med nordmennene. Men vi skal sitte på Finmarkskysten å vente. Det skal vi så fanden ikke! Dere skal ære med å hjelpe oss.

Delegat 135, Kathrine Larssen, Vestfold: Kjære Landsmøte og dirigenter. Aller først, takk til Stoltenberg for en inspirerende og god innledning. Særlig glad ble jeg for å høre at det synes som om AP vil ta kommuneøkonomien på alvor. For for oss som sosialdemokrater må det være en overordnet målsetning å ta vare på og videreutvikle den velferdsstaten som vi har skapt gjennom de siste 100 årene. Det må være vår målsetting å ta vare på de grunnleggende prinsippene om at ingen i Norge skal lide nød. Vi må sikre dette ved å gi trygghet for alderdom og gi trygghet for de unge i samfunnet. Men slik situasjonen er nå føler jeg at disse grunnleggende verdiene er truet gjennom dramatisk trange rammer fra staten, som et resultat av kommunalministerens prioriteringer. Uansett statsråd, må vi kommunepolitikere rundt i landet være innstilt på at oppgavene vil øke. Eldrebølgen er bare ett av mange eksempler. Vi må være innstilt på å offensivt finneløsninger for å få mer velferd ut av hver krone. Det sosialdemokratiske syn har tradisjon for å være nettopp offensive og dristige i forhold til reformer og nytenkning. Men det er en forutsetning med dialog. Og en slik dialog finne sikke mellom Erna Solberg og kommune i dag. Ministeren sender kommunenes innspill i retur ved

å lire av seg en lekse om at kommunene skal få økt handlefrihet ved aktiv bruk av lokaldemokratiet. Kommunalministeren er frekk når kun belt bevisst snurper pengesekken og bruker trange rammer for å tvinge igjennom sine kjepphester. Kommunesammenslåing, privatisering, konkurranseutsetting. Resultat: Tryggheten for eldre, barn og unge rammes, og lokaldemokratiet rammes. For jeg er alvorlig bekymret. For mens Solberg snakker i varme ordlag om økt utvikling av lokaldemokratiet ser jeg og mine kolleger i kommunene at den dramatisk trange kommuneøkonomien gjør en slik utvikling umulig. Mitt håp er at Arbeiderpartiet skal framstå som Høyres svake motsetning. Dette skal vi klare ved tydelig å vise at de signalene som kommunene sender ut, de tar vi på alvor. Og det var derfor med stor glede når jeg hørte Jens tale, for det gir oss håp. Takk for oppmerksomheten.

Dirigent: Dirigentbordet er veldig bekymret over all roen i salen. Fordi det er mange som ikke får hørt godt nok hva som sies fra talerstolen. Og vi vil be om at de som føler behov for å sakke med noen, går stille ut av rommet og gjør det på gangen. Kan vi være enige om det?

Espen Johnsen, landsstyret, Oppland: Kjære Landsmøte. Dette møtet her og den programplattformen som vi skal vedta, det er formelt starten på en 10 måneders lang valgkamp. Jeg er overbevist om at det er mulig for partiet å få til et godt valgresultat, men det er avhengig av hardt arbeid, og det er avhengig av en klar prioritering. Derfor så liker jeg utkastet til programplattform. Det er et kort program, og det er forholdsvis et konkret program. Og det må det forbli. Det er nemlig viktig at vi nå på Landsmøtet slår fast at enkelte ting er viktigere enn andre ting. At Landsmøtet slår fast at det viktigste er ikke skattelettelse, det viktigste er ikke mer til de som har mest i fra før. Det viktigste, det er arbeid og det er velferd. Arbeid til alle og gode offentlige velferdsordninger for alle. Det er Arbeiderpartiets beste, og det er det vi trenger nå, for det er det vi skal vinne valget på.

Valget neste år, det vil stå om to ting: Det vi står om de som tar utfordringene om økende arbeidsledighet, om utflagging, om nedlegging av bedrifter på alvor og det andre. Og det vil stå om hvem det er og hvordan det er vi skal sikre eldreomsorg, skole, barnehage, kulturtilbud, for innbyggerne i alle landets kommuner. Overalt hører man om kutt, om nedskjæringer, om fjerning av viktige velferdstilbud for vanlige folk. Det er ikke et uttrykk for syting og klaging. Det er et uttrykk for at folk, og Arbeiderparti-folk spesielt, rundt omkring i det ganske land, er opptatt av at 6.-klassinger skal få reise på skoletur, er opptatt av at hjemmehjelpen skal få hjelpe de som trenger hjelp og er opptatt av at innbyggerne skal få tilbud om et rikt kulturliv. Og det er dem man har satt til å ta ansvar for de grunnleggende velferdstjenestene, de vi må sikre dem økonomisk mulighet til det, og vi må gi dem tillitt til nettopp å gjennomføre det vi har bedt dem om. Kommunepolitikerne våre har en kjempeoppgave, og de må bli vist den tilliten de har fått ved at de får økonomi og mulighet til å nettopp gjennomføre den politikken Arbeiderparti-folk rundt omkring i hele landet står for.

Det andre viktige området fram mot valget er kampen for arbeidsplassene, kampen mot ledigheten. Det krever at vi får flere tiltaksplasser, det krever styrking av Aetat, det krever mer satsing på opplæring, mer satsing på utdanning og omskolering, og det krever at vi styrker arbeidstakernes rettigheter, at vi ikke svekker dem. Det krever at vi ikke som Bondevik svekker virkemiddelet i nærings- og distriktpolitikken, men at vi styrker dem. Det gjelder enten det er snakk om SND, det er snakk om kommunale næringsfond eller det er snakk om andre små og store virkemidler som vi har i distrikts- og næringspolitikken, og det må vi klart uttrykke i programplattformen som Landsmøtet skal vedta.

Mitt syn på statsbudsjettet, Jens, det har jeg nå egentlig gitt uttrykk for. Alle våre forslag må på plass, fordi de er helt nødvendige. Det var ikke eksakt det du sa, men det var eksakt det jeg hørte, og derfor er jeg helt enig i det jeg hørte at du sa, fordi det kan ikke være slik at vi starter en 10 måneders lang valgkamp med ansvar for Høyre-politikk. For Høyre-politikk vil vi ikke ha. Et budsjett med vår støtte må ha en arbeids- og velferdsprofil, ikke en Høyre-profil, og der kan vi ikke vise noen kompromissvilje. Lykke til med forhandlingene. Takk for oppmerksomheten.

Dirigenten ba om at taletiden for debattinnleggende ble satt til 2. minutter når alle fylkene har hatt hvert sitt innlegg, inklusiv Sametingsgruppa og representanten fra Svalbard.

Vedtak: Enstemmig vedtatt.

Delegat 195, Trygve Bolstad, Hordaland: Dirigent, Landsmøte. Hvis vi ser oss rundt, så ser vi at industribedrifter flagger ut av landet, og de flagger sjelden hjem igjen. Jeg er enig med mine kollegaer, industriarbeiderne ved Aker Stord, som mener at det er uansvarlig, og jeg vil tilføye: det er uanstendig at en ikke setter mer fokus på den storstilte avindustrialiseringen som foregår i Norge i dag. Verdiskapningen er i ferd med å smuldre bort, og dette rammer distriktene særlig hardt. Det føres i dag en politikk som fører til en omfattende industridød rundt i landet. 12 000 arbeidsplasser er lagt ned hittil i år, og tusenvis av sjøfolk står i fare for å miste jobben. Dette er en direkte trussel mot vår framtidige velferd. Arbeiderpartiet har tradisjonelt hatt stor tillit på arenaen for verdiskaping. Arbeidsfolk har støttet opp om partiet og stolt på at vi har hatt løsningene som sikrer grunnlaget for bedriftene og sysselsettingen. I dag stilles det spørsmål om dette er tilfellet. Her må vi være klare, og her må vi ha svarene. Vi kan ikke gi fra oss denne arenaen. Skape og dele står sentralt i vår politikk, derfor må vi være krystallklare på dette området og føre en trygg og forutsigbar næringspolitikk som blir stadig viktigere. Det eneste som er stabilt i dag, og forutsigbart, er høy kronekurs og høy rente. Ellers så endrer rammevilkårene seg fra måned til måned. Her ligger en av de store utfordringene for Arbeiderpartiet. Vi er også i ferd med å tape terreng på arenaen der vi deler det vi skaper. Arenaen for trygghet og velferd. Arenaen for sosial rettferdighet. Andre har større gjennomslagskraft enn oss, ved å bruke skuespiller kunst og store ord. Vi må gjenvinne tilliten på denne arenaen. Vi må stå på barrikadene for de svake gruppene.

Jeg kommer fra Odda, en kommune der Arbeiderpartiet har hatt sammenhengene styring i 68 år. Odda er en kommune som er grunnlagt på industriell produksjon og internasjonal handel. Signalene fra arbeidsfolk i Odda i dag, er at vi er for uklare, for snille og for tradisjonelle i debatten rundt industripolitikk og velferdspolitik. Tillitten er viktende. Og her Jens, er det en klar oppfordring fra arbeidsfolk i Odda, at når du er på TV, så vær klar på disse områdene. Så at du har noe å møre Fremskrittsparti-folk med, når de legger frem de gode løsningene.

Vi må ta med oss de viktige arenaene. De arenaene som betyr noe i folks liv. Vi må føre en næringspolitikk som ser 10 år frem, ikke bare til neste budsjett. Vi må sette nyskaping på dagsordenen. Vi må fremstå med en næringspolitikk som har visjoner i seg, og som er spennende for ungdommen. Det må ikke bare lønnsmoderasjon som skal være virkemiddelet for å redde norsk industri. Vi må målrette virkemiddelapparatet mot forskning og utvikling, mot næringer der vi kan bli internasjonale. Vi må satse målrettet der vi er gode; på energi, på marin og maritim sektor og på kunnskap som kan bære velferdssamfunnet i framtida når oljebrønnene en gang går tomme. Vi kan ikke godta at ledigheten øker. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 001, Arne Øren, Østfold: Dirigent, partifeller. Hva skal vi leve av i Norge om ti år? Vi stilte dette spørsmålet i Østfold for ti år siden. Da hadde vi en åpen arbeidsledighet på nærmere 10 % og hadde mistet ca 1000 arbeidsplasser per år, hvert år i de foregående årene i industrien. Skulle Østfold fortsette som industrifylke? Arbeiderpartiet og fagbevegelsen satte solidaritetsalternativet på dagsorden. Og resultat: Industrisysselettingen gikk opp og relativt kostnadsnivå gikk ned. I Østfold fikk vi også være regionale offensiver for industribedrifter og annen næringsvirksomhet. Lærdom: Langsiktig nasjonal politikk kombinert med regional satsing ga positive resultater. Bedriftene omstilte, de styrket kompetansen sin, økte verdiskapningen og konkurranseevnen i internasjonale markeder. Og arbeidsledigheten gikk ned til landsgjennomsnittet.

Hvorfor stille dette spørsmålet på nytt? Ja, alle eksterne faktorer som har betydning for resultatutviklingen for bedriftene nå, trekker i negativ retning. Honningkrukken og oljefondet, den strekker ikke til dersom vi skal møte de neste ti årene når bare sugerøret renner. Arbeiderpartiet må igjen ta et langsiktig og helhetlig grep. Som gir forutsigbarhet. Vi må få på plass en fornyet og bærekraftig industri- og næringspolitikk som skaper mulighetene for kommende generasjoner. Nasjonalt med fokus på rammebetingelsene. Regionalt med fokus på bærekraften og utviklingspotensialet til den enkelte bedriften. I vårt viktigste marked EU følges felles mål opp med nasjonale strategier. Sverige, de sier; *Løft Sverige*. Danmark sier: *Vekst med vilje*. Og hva sier vi i Norge? At vi har oljen.

Det er to viktige momenter i en nasjonal strategi. Infrastruktur, Spørsmålet mitt er: Skal pakker av ulike slag med for eksempel bompenger fortsette en bit-for-bit-satsing. Eller finnes det andre løsninger som raskere dekker behovene og gir sammenhengende løsninger. Jeg tror de finnes. Det andre momentet: Skal naturgass alene være spørsmål om gasskraftverk? Har vi ikke her et potensial for å erstatte dagens miljøforurensende energibærere i industrien med mer miljøvennlige? Gir ikke gassen oss mulighet til å utvikle ny spissteknologi inn mot hydrogensamfunnet? Partifeller, vi synger at vi bygger landet. La oss på ny bygge landet.

Dirigent: Akkurat når strek ble satt fikk vi levert inn et forslag som starter med: Det gjennomføres nå en konsekvensutredning for olje- og gassvirksomheten med sikte på helårsboring i Barentshavet. Nederst på arket er det referert til side ti, *Et godt miljø og en ren natur*. Forslaget er ikke underskrevet, så vedkommende som leverte det inn bes ta kontakt så vi får rede på hvem det er, og så får vi se om vi kan ta det med.

Delegat 088, Henning Myrvang, Hedmark: Takk dirigenter. Kjære landsmøtedelegater. Det er både inspirerende og spennende å være her. Ikke minst på grunn av den gode talen som Thorbjørn Jagland holdt i går og også Marin Kolbergs utmerkede innlegg. Takk til disse for god og inspirerende tale. Men så kom Sveriges statsminister Göran Persson... med en glitrende tale. Den hadde et klart budskap som appellerte til oss. Og traff oss i hjertet. Sjelen min logret. Min sjel logret fordi Göran Persson snakket om de tingene som betyr så mye for hver enkelt av oss i hverdagen. Han snakket med medmenneskelig varme og direkte om ting vi likte å høre og lot oss engasjere. Kommunikasjon, ja, det er en edel kunst. Og vi mangler hjertevarme og den direkte dialogen med velgerne som gjør at vi når fram med vårt budskap. Men etter dette Landsmøtet er jeg overbevist om at det blir helt annerledes. Men samtidig må vi være klare, vi må våge. Vi må tørre å satse og si skikkelig fra om politisk innhold og gjøre det klart. Og denne vederstyggelige, hellige budsjettbalansen, den blir jo som regel en sperre som gjør at vi blir byråkratiske og selvsagt utydelige, som så mange har vært inne på her. Hvis Arbeiderpartiets politiske programmer skal kunne gjennomføres, så må kommuneøkonomien styrkes. Så det virkelig monner Jens. Arbeiderpartiets stortingsgruppe

må konsentrere innsatsen på kommuneøkonomi, mer satsing på skole og omsorgsoppgavene for eldre og samferdsel. Og jeg er redd for at det er noe snaut det som var sagt av vår kjære Jens innledningsvis. Det er en tøff hverdag i kommunene. Som følge av blant annet Stortingets detaljstyring. Slipp kommunene fri! Lag en ny kommuneordning! Godt valg. Lykke til Jens!

Delegat 052, Rune Gerhardsen, Oslo: Å være tydelig handler om å ta stilling.

Arbeiderpartiet er for trikken. Fremskrittspartiet er mot. Det gjør begge partier tydelige. Legg merke til at det er vi som er tydelig på folkets side. Landsmøtet kan gi Arbeiderpartiet en enda sterkere profil ved å gjøre klare vedtak om kollektivsatsingen fremover. Jeg synes simpelthen vi skal ta skrittet inn i en helt ny kollektivtid.

Høyre-byrådet i Oslo mener at kommunen skal være leverandør og at innbyggerne er kunder. Jeg vil bo i en by, jeg vil ikke bo i en leverandør... Det tror jeg ikke det er noen andre som vil heller. Og så vil jeg være borger i byen, ikke kunde. Her er det også en tydelig forskjell på Arbeiderpartiets og Høyres syn på hva kommunen skal være. Kommunen som et varmt og inkluderende fellesskap er mye mer enn foretak og aksjeselskap. Selvsagt kan private selskap legge asfalt. Men når det kommer til omsorg overfor mennesker i vanskelige og kjensligvare, snakker vi om noe ganske annet enn å legge asfalt. Dette sa jeg forleden. Så ble jeg filleristet av Inge Lønning. Det likte jeg... Konflikten gjorde oss tydelige. Begge deler handler om å utføre en tjeneste som en bruker etterspør, sier Lønning. Dermed ble det klart for alle. Lønning og jeg har ikke bare ulikt menneskesyn, vi har også ulikt asfaltsyn. En viktig forskjell på asfalt og mennesker, er at asfalten ligger stille når du har lagt den. Det er det ikke bestandig beboerne på sykehjemmene gjør. De vil opp, de vil ha vann, de vil ha trøst. Kanskje en hånd å holde i. Det står det ikke noe om i anbudsdokumentene. Men pleiepersonalet gjør det heldigvis likevel så langt det rekker. Slik bærer de mye av omsorgen på sine skuldre. Prisen er at de sliter seg ut.

Og det minner meg forresten om noe viktig når det gjelder forholdet mellom Arbeiderpartiet og arbeidstakerne. Selvsagt skal vi ha kontakt med LO. Det er så selvsagt at vi behøver ikke skrive det ned i avtaler. Men det var en ting som manglet i debatten i går om Arbeiderpartiet og lønnstakerne. Og det er at det finnes lønnstakere også utenfor LO. Og det er ofte gode mennesker det også. Og så vil jeg spørre: Hvem skal stå skulder ved skulder med velferdssamfunnets kjernetropper: sykepleiere, lærere, politifolk, om ikke nettopp Arbeiderpartiet? Det er vi som snakke om trygghet, Tiden er inne til å åpne Arbeiderpartiet, ikke begrense det. Selvsagt skal Arbeiderpartiet passe på budsjettbalansen, men vi behøver jo ikke å snakke om det hele tiden. Det er ikke noe sug i befolkningen etter mer sosialøkonomi. Ikke i fiskebutikken, ikke på pauserommet på Aker, ikke ved vindusboere på Vålerenga Vertshus. Det er et sug etter politikk, et sug etter løsninger og tillitsfulle svar på dagliglivets store og små bekymringer. Hver eneste dag står enkeltmennesker og stanger mot regler, ordninger, praksis, byråkrati. De står mot krefter og makt som er sterkere enn dem selv. Og de står overfor mangler og behov. Vi skal stå på deres side. I månedsvis har vi nå brukt krefter på å snakke om oss selv. Tiden er innen for å interessere seg for velgerne. Det var veldig vellykket sist vi gjorde det.

Delegat 256, Alf Daniel Moen, Nord-Trøndelag: Dirigent, Landsmøte. Jens snakket fortreffelig om våre visjoner. Jens snakket og om at det var kommunesektoren som er redskapet. Men Jens pekte og på noe som er veldig viktig. Og det er at redskapet står det dårlig til med. Det står dårlig til med en situasjon i vår.

[ingen overlapping]

... kan bli en begynnelse på en snuoperasjon. La dette bli Arbeiderpartiets manifest, et reelt demokratiutviklingsprosjekt. La dette her Landsmøtet blir starten på arbeidet. Og dette heftet startdokumentet på en prosess der lokaldemokratiet gis en fornyet mulighet, Vi i Arbeiderpartiet Nord-Trøndelag har drøftet denne plattformen, og vi vil presisere at det må satses på hele kommunesektoren som det viktigste redskapet for en rettferdig fordeling. Og det må presiseres at det er bare mulig å nå disse målene gjennom at kommunesektoren settes i stand til å utføre denne her slik som en forutsetter at kommunene skal gjennomføre dette her. Takk.

Delegat 205, Ottar Nygård, Sogn og Fjordane: Dirigent, Landsmøte. Jeg vil ta for meg utflaggingen av industrien. Stadig flere norske industribedrifter flagger ut til lavkostland. Og flere og flere industriarbeidere mister jobben. Bare siden mai i år har 12 000 arbeidere mistet jobben. Vi frykter en vinter med blodbad. I flere konkurranseutsatte næringer så er direktør Harald Kjelstad i Siva. Dette er dramatisk, kamerater. Landet, og ikke minst distriktene, blir hardt truffet av den enorme interessen det er for å etablere seg i utlandet. Og dette skjer med Siva og SND som støttespillere etter at Stortinget i 1997 vedtok å prøve ut den norske Siva-modellen i utlandet. Spesielt skjer dette her i Nord-Vest-Russland og Baltikum. Selv Arbeiderpartiet har engasjert seg sterkt i denne saken. Vi ønsker Det Norske Arbeiderpartiet på banen med krav om rammevilkår, som gjør at vi kan bevare mest mulig av industrien, videreutvikle kompetansen, og sikre arbeidsplassene i Norge. Vi er på ingen måte enige med finansminister Per Christian Foss som påstår at norsk industri svartmaler situasjonen og driver kampanjer foran statsbudsjettet. Dette, kamerater, handler ikke bare om nærings- og industripolitikk, det handler også om distriktspolitikk. Og det er spesielt kysten som blir hardt rammet. I og rundt de største byene som Oslo, Bergen og Trondheim skjer det en enorm nyskaping av nye bedrifter tuftet på ny teknologi. Disse miljøene og disse bedriftene må det også satses på å bevare.

Industrien er en av hovedpilarene for opprettholding av velferden i samfunnet vårt. Og det er en viktig sak for Landsmøtet. Den store farlige utflaggingen av industrien er ikke bare det faktum at vi raskt blir mer avhengig av oljen, men det er at vi også der bygger sugerør ned i oljefondet og forbruker det. Investeringsvegringer som en tid har vært blant industrieierne, den må opphøre. Det er derfor svært viktig hva slags signaler norske styresmakter velger å sette inn. For her er det mye psykologi ute og går. Vi må ha en offensiv og langsiktig forutsigbar nærings- og industripolitikk. Vi må ha stabile rammevilkår som er minst like gode som konkurrentene. Vi må robotisere og automatisere produksjonene. Vi må satse på forskning og ny teknologi. Vi må bevare eierskap og design. Vi må ha kapital for å ta det teknologiskritt som trengs. Og vi må ha en bedriftsledelse som virkelig tør å satse, ed bakgrunn i et Storting og en Regjering som har gitt tydelige signaler. Her Jens, her har vi... Ble det rødt? Ja, da skal jeg gi meg.

Dirigent: Der ser dere hvor lydige enkelte kan være. Mens de som står og snakker langs veggene her og bakerst i salen, de er ikke lydige. For Landsmøtet har bedt alle sammen om å være stille. Og vi ber om at det respekteres. Så er det en beskjed fra redaksjonskomiteen for plattform for kommunevalget. Møtet er flyttet til klokken 14. Fra når vet jeg ikke. Men klokken 14 er i alle fall da dere skal møtes.

Dirigenten minnet om at etter Egil Olli fra Sametingsgruppa så ville det være 2 minutters taletid.

Delegat 170, Jone Handeland, Rogaland: Dirigent. På vegne av Rogaland Arbeiderparti så har jeg fremmet et forslag under kapittelet *Et godt miljø og rein natur*, og vi foreslår kort og godt at man tar ut, altså stryker formuleringen som går på opprettelse av petroleumsfrie soner i området fra Lofoten og nordover. Jeg synes ikke at vi skal konstruere eller overdrive motsetningsforholdet mellom fornuftig fiskeriforvaltning og petroleumsvirksomhet. Vi har altså over 30 års erfaring med petroleumsvirksomhet i Norge, og det har latt seg gjøre å bli forent med en fornuftig fiskeriforvaltning. Og vi vil ha betydelig petroleumsvirksomhet, minst 50 år med olje, minst 100 år med gass. Under forutsetning av leting, under forutsetning av investeringer og forskning. Oljeselskapene betaler alene mer enn 100 milliarder i skatt til det offentlige i året, i tillegg kommer inntekter fra alle ringvirkningene. Oljepengene trenger vi. For de fremtidige pensjonene. Oljeselskapene har investert så vidt jeg vet 25 milliarder kroner i leting i disse områdene. Og en lukking av større områder i nord, det vil ta seg merkelig ut. Det vil nærmest ha en slik *ædda-bædda*-effekt. Om vi sier det fint: Det er bra å investere, men hvis dere finner noe, så får dere ikke utvinne det.

Det er og sant globalt at det er en kamp om investeringer på kontinentalsokkelen. Det er ikke noen selvfølge at selskapene er villige til å investere i Norge hvis det blir fryktelig vanskelig.

Vi opplever og at flere rigger i Norge har gått i bøyene, og det er flere som vil følge etter. Å lukke store deler av sokkelen som er i en undersøkelsesfase, ja, det vil forsterke denne tendensen. Og arbeidsledigheten vil stige.

Og så er det altså sånn, at på russisk side oppe i Barentshavet så er det betydelige olje- og gassressurser. De ressursene vil bli utviklet og utvinnet enten vi liker det eller ei. Russerne har signalisert veldig klart. At de i veldig stor grad ønsker å bruke utenlandsk ekspertise i sin offshore-virksomhet. Skal vi være med på den utviklingen på russisk side, ja, så er det et veldig negativt signal hvis vi lukker store deler av vår egen sokkel i det samme området. Det er og sant at en utvikling på norsk side i Barentshavet vil sette standarder og vil gi erfaringer ut fra våre standarder, som i sin tid kan overføres til de russiske.

Et vedtak om petroleumsfrie områder i nord, det vil for det første gi mindre offentlige inntekter, altså mindre å fordele, det vil gi negative sysselsettingsmessige effekter, det vil gi liten troverdighet både i Norsk næringsliv og hos mange som fremdeles tror på vår målsetting om arbeid til alle. Ut fra det må vi føre realpolitikk, og ikke symbolpolitikk. Takk.

Delegat 138, Anne Blaker, Telemark: Dirigenter, kjære Landsmøte. Gassmeldingen som kom fra Regjeringen for en uke siden, gir et godt grunnlag for å arbeide videre med næringsutvikling basert på norsk gass. Men den mangler offensive forpliktelser. I Telemark så forventet vi at det stod noe om ambisjoner om videreforedling av naturgass innenlands i Norge, til verdiskapning innefor både energi og industri. At all våtgassen skal skilles ut fra tørrgassen og brukes til råstoff i petrokjemisk industri på Korstø og i Grenland, at bygging av infrastruktur til transport av gassen er et nasjonalt medansvar, at framføring av tørrgassledningen til Grenland må gå uavhengig av en ledning til Polen, og at Grenlands unike posisjon som prosessindustrielt senter i Norge er av stor betydning når vi skal videreutvikle den industrien som vi skal leve av i de neste hundre år.

Det stod noe om det meste av dette. Og vi var glad for at signalene fra de politiske Arbeiderpartihold var inkludert i meldingen. Og fraksjonen vår i olje- og energikomiteen med Sylvia Brustad i spissen, har gjort en veldig god jobb. Og nå må vi videre. Nå må vi meisle ut

en konkret næringspolitikk med full gass. Vi må ha full gass. Vi må ha et aktivt infrastrukturselskap oppe og gå så fort som mulig, og det må ha en egen kapitalbase. Ikke være avhengig av bevilgninger over statsbudsjettet hele tiden. Og det må sikres gjennomtenkte løsninger for hvert eneste felt i Nordsjøen, slik at vi får en totalt god løsning for verdiskapningen for hele landet. Og vi må ta hele landet i bruk.

Det trengs en handlingsplan for gassrørledninger. I Grenland er vi smådesperate etter gass, og vi tar det både vått og tørt. Til eget bruk og til distribusjon til resten av Sør-Øst-Norge. For verdiskapning og økning av konkurransekraften. Vi må sette inn tempo i forskning, utvikling og innovasjon. Det handler om næring der verskiskapning er basert på gass, og med høyteknologi og menneskelig kompetanse. Og morgendagens industri, den formes av de som deltar nå og som hele tiden utvikler seg blant de beste. Og som forstår at det er en sammenheng mellom industri, forskning og innovasjon. Takk. Full gass!

Delegat 118, Tor Ottar Karlsen, Buskerud: Dirigenter, kjære Landsmøte. Vi har hatt ganske mye motgang de siste årene. Det har kostet dyrt. Allikevel så har vi beholdt troen på at vår politikk vil bidra til å bringe samfunnet framover. Fordi vi gir aldri opp den grunnleggende ideen om at vi skal skape verdier og at vi skal fordele dem rettferdig. Men for at det skal være mulig å fordele rettferdige, må vi ha aktive, samfunnsengasjerte og lyttende politikere spredd utover i det ganske land.

Både Thorbjørn, Marin og Jens har vært selvkritiske og ydmyke på våre alles vegne. Det er bra. Allikevel vil jeg ta opp et område som jeg tror vi bør sentrere oppmerksomhet på. For det er jo ikke sånn, kjære Landsmøte, at vårt samfunn er preget av at det for mange samfunnsengasjerte mennesker. At det er for mange politikere. At det er for mange politisk interesserte mennesker eller at det er for mange politiske arenaer. Tvert i mot. Problemet er jo at det er for få som tar ansvar, er engasjerte og som er villige til å se helhet. Det kan være én av mange årsaker til at dette landet har blitt mer og mer sentralstyrt. Vi må ta vare på de ulike arenaene som kan rekruttere interesserte i å ta aktiv del i politikktutformingen. Enten det er i kommunen eller det er i fylkeskommunene. Dagens problem for kommunepolitikerne når vi diskuterer fylkeskommunene og diskusjonen om oppgavedeling, er jo ikke at kommunen har for få oppgaver å ta i tu med. Problemet er jo at kommunepolitikerne ikke settes i stand til å løse de utfordringene og de oppgavene som er i egen kommune og som Stortinget pålegger dem. Fordi Stortinget finansierer jo ikke reformene. Og det de gjør, det er at når ingen klarer å gi klart uttrykk for hvem som har ansvar, ja, så sier Stortinget at det er kommunepolitikerne. Men hva skjer når den enkelte Stortingsrepresentant som kom fra kommunepolitikken eller fra fylkespolitikken. Hva skjer når de kommer på Stortinget? Blir de lurere enn vi var før? Nei. Det ble de ikke. Allikevel kommer de da og sier at nå må vi lovregulere både dette og hin, fordi det skal være likhet i dette landet. Glemmer de sin egen erfaring og sitt egen nærmiljø? Arbeiderpartiet har bidratt til at vi har fått denne utviklingen. Og istedenfor å bistå sine lokale politikere, så har vi støttet dem fra oss. Istedenfor å bruke folk som lytteposter, så har bedreviterne overkjørt oss. Jeg er klar over at vi ikke vinner valget i 2003 ved å fronte behovet for fylkeskommunen. Men det er et poeng med å understreke folkestyret framfor embetsstyret.

Delegat 272, Anne S. Mathisen, Nordland: Dirigenter, Landsmøte. Jeg vil fokusere på kommunen som den minste utviklings- og velferds- og demokratiaktør i dette landet. Og det betyr at Arbeiderpartiet må være det partiet som tydeliggjør sin politiske ideologi som er basert på velferd, solidaritet og demokrati. Med tiltak. Kommunene som den minste og grunnleggende demokratiske utviklingsenhet i vårt system, har over mange år og er stadig

inne i omfattende omorganiseringer, effektiviseringer og omstruktureringer. Fellesgodene nedbygges, og privatiseringen av offentlige velferdstjenester øker. Solidariteten blir avløst av økende egoisme og den sterkeste rett. Fra i juni i år så er det nedlagt 2000 arbeidsplasser per måned. De fleste i distriktene. Næringslivet sliter med økte kostnader, høy kronekurs og dårlig markedsadgang. I en årrekke er kommunene systematisk underbudsjettet i forhold til de mange lovpålagte oppgaver uten fullfinansiering. Det akkumulerte underskuddet i kommunene er økt med ca 6 milliarder hvert år de siste fem årene. Storparten av kommunene uavhengig av størrelse vil i inneværende år gå med et underskudd. Årets forslag til statsbudsjett vil føre til en underdekning på 5,5 milliarder i kommunesektoren. Resultatet vet vi. Velferdstilbudene i 8 av 10 kommuner bygges ned. Velferden for folk nedbygges nå. Det haster med tiltak. Bare Arbeiderpartiet har jeg tiltro til at kan iverksette noe i den og i hvert fall jobbe for det i denne sammenhengen. Dette her står jo i skarp kontrast med hva de andre, som jeg kaller dem, ble lovet i valgkampen. Vi som lokalpolitikere, vil må velge lojalitet, om den skal ligge hos innbyggerne våre eller hos staten. Lokaldemokratiet har nå sterke tegn til forvitring ved at en uvanlig antall lokalpolitikere trekker seg, og ved at partiene har store problemer med å få folk til å stille.

Jeg har stilt forslag om det. 3 forslag. Arbeiderpartiet må i denne situasjonen kreve at underdekningen i kommunesektoren dekkes i budsjett 2003. Arbeiderpartiet må fremme forslag i Stortinget om å få til en forpliktende opptrappingsplan for kommune-Norge. Og tredje ting og siste: Arbeiderpartiet må kreve en revisjon av inntektssystemet som sikrer større treffsikkerhet for å få en mer rettferdig fordeling av offentlige tjenester. Takk.

Dirigenten opplyste at det ble to minutters taletid fra og med representant 035

Egil Olli, Sametingsgruppa: (åpning av innlegget på samisk). Dirigent, kjære Landsmøte. Det har vært mange glimrende innlegg hittil i dette møtet. Men det er ingen som har nevnt samene. Men jeg vil nå tolke det slik at det betyr ikke at de har glemt samene og at vi også er en del av Det Norske Arbeiderpartiet.

Landsmøtet må sette fokus på næringssituasjon i kyst- og fjorddistriktene. Viser forøvrig til forslag 4.14 innsendt av Tana Arbeiderparti. De som bor langs kysten er gjensidig avhengig av hverandre. Enten man driver med fiske, jordbruk, oppdrett, i fiskeindustrien eller jobber i barnehage eller samvirkelag. Fiskeressursene og måten vi forvalter og nyter den på, er fortsatt en forutsetning for bosetting i Nord-Norge. Fisket er også med på å sikre det materielle grunnlaget for den samiske kulturen, den sjøsamiske kulturen. Gode fellesløsninger er derfor helt grunnleggende for en positiv utvikling i fiskenæringen og bosetning langs kysten og i fjordene. Altså: Trygghet for folket.

Landsmøtet må ut ifra det sosialdemokrati, solidaritets- og rettferdighetsprinsipper sette fokus på hvordan fiskeripolitikken har stått ut for de minste båtenes vedkommende, og derigjennom mulighet for blant annet tradisjonell næringstilpasning i sjøsamiske områder. Urettferdige reguleringer som har fratatt folk muligheten til å livberge seg i sine lokalsamfunn må rettes opp igjen. Det holder ikke bare å formulere sosialdemokratiske rettferdighetsprinsipper i programmet uten at dette gjenspeiles i praktisk politikk.

Jeg vil vi det så sterkt, at hvis vi som sosialdemokrater ikke har viljen eller motet til å gjøre noe med en politikk som strider mot våre prinsipper, som rettferdighet, så kan vi helle rikke forvente å få folkets støtte.

Ja, og Norges uforsettlige forpliktelser i fiskepolitikken på oppfølges. Hvordan disse forpliktelsene skal oppfølges gjennom praktisk politikk er imidlertid ikke like klart. Kvoterettigheter på individuelt etnisk grunnlag er og bør være uaktuell politikk i Norge. Derimot er det stadig flere som tar til ordet for regionale forvaltningsmodeller i ulike varianter. Lokale eller regionale forvaltningsmodeller kombinert med et bærekraftig uttak og en rettferdig fordeling av kvoter er et langt skritt på vei for å sikre at den sjøsamiske kulturen overlever. Og de må omformes på en måte som sikrer kvotegrunnlaget for kystfisket i de ulike fartøygrupper, i gruppe 1 og gruppe 2. Kyst og fjordfiskerne må ikke utstenges fra området de har hatt tilgang til.

Delegat 035, Hilde Thorkildsen, Akershus: Dirigenter, Landsmøte. Arbeiderpartiets engasjement i kampen for sosial rettferdighet må økes. Spesielt nå når vi har en Regjering som på en rekke områder angriper viktige velferdsordninger. Ordninger som vi har kjempet igjennom, og som bidrar til å rette opp en vanskelig hverdag for mange mennesker i dette landet. Jeg har en sterk og intens tro på arbeidslinja. Den må vi forsvare, og den må vi styrke. Og jeg ser derfor med stor uro på forslagene om kutt i arbeidsmarkedstiltakene og i dagpengeordningen i en tid hvor arbeidsledigheten øker. Vi må ha en politikk som tydelig viser at vi bryr oss om de som sliter. Og vi må gjennom alt vår virke og i all vår handling ha det grunnsynet med oss. Vi bryr oss. Det tok Bondevik-regjeringen ni måneder å utarbeide sin tiltaksplan mot fattigdom. En tiltaksplan som først og fremst omdefinierer begrepet fattigdom. Og deretter minimaliserer det. Samtidig som de leger fram et budsjett som virkelig rammer de fattige. Kjære Landsmøte, vi må sloss for sosial rettferd for alle. For et samfunn som løfter de som har mest på bekostning av de som har minst fortjener faktisk ikke betegnelsen sivilisert. Takk.

Delegat 091, Ragnar Nordgreen, Oppland: Kamerater. Norge ligger langt fra toppen på listen over europeiske skattenivåer. Norge er på nedover listen på europeiske velferdssamfunn. Vil vi det? Vil vi at folk skal tape fellesskapets trygghet av syne til fordel for lykkesmedens liv i almissesamfunnet? I en gjenreist kommuneøkonomi ligger nøkkelen til lokaldemokratiet. Grunnpilaren i vårt folkestyre. Nøkkelen til trygghet i hverdagen. Til vår oppslutning. Når vi snakker om kommunal selvstyre og øremerking, må vi like vel, kamerater, ikke glemme at sosialdemokratisk velferd, trygghet, frihet, likeverd, solidaritet, skal gjelde alle. Uavhengig av hvem som siter med makten i vår norske kommune. Vi må ikke slutte oss til dogmatiske makroøkonomer når det sosialøkonomiske fagmiljøet ikke er samstemmig om hva som kreves for ansvarlig politikk. Vi må aldri tillate ansvarlighet å bli solidaritetens fiende. Vi skal sørge for at våre kamerater i industrien skal skape verdier også i morgen. Knallhard kornekurs truer industrien, sterkt, direkte og mentalt. I motsetning til en noe høyere inflasjon med 2,5 %. Da skal sosialdemokratiske ledere møte fremtiden med tvisyn, ydmykhet og dristighet. Nå går vi i budsjettssamtaler med Bondeviks Høyre-regjering. Ikke én krone til skattelette på bekostning av velferd og trygghet. Ikke én krone til skattelette før offentlig fattigdom i verdens rikeste land er nedkjempet. Heller ikke jeg, som ikke er høyt lønnet, skal få skattelette. Ellers vil jeg angre bitterlig når jeg om 20 år får som fortjent og mottar avslaget på kommunal omsorg fordi jeg valgte skattelette i stedet for en kommunearbeider. Vil Bondeviks Høyre-regjering ha skattelette får han svelge Hagen. Vil Bondevik ikke velge Hagen, får han tre ut av Høyre-regjeringen sin. Vil Bondevik være på folkets side, får han velge oss: Det er der vi står, på folkets side.

Karen Irene Stangeland, KVPS: Dirigent, delegater. Det ti krav i papirene som ligger på bordet fra landskvinnekonferansen i forhold til likelønn og tilbud om heltidsarbeid. Det har tidligere i debatten og vært nevnt dette med at det er jenter som har så små brøker på arbeidet

sitt at de ikke kan leve av det. Flere kvinner enn menn jobber deltid. Men det er altså svært mange av jentene i deltid som ønsker høyere stillingsbrøk. Og det er altså det kamerater, viktigere å prioritere det enn den diskusjonen vi nå ser om mulighet for økt antall timer overtid. En av de viktigste forskjellene på kvinner og menn i dag, er deres ulike tilknytning til lønnet og ulønnet arbeid. Hvis vi ser lønnet og ulønnet arbeid, så kan det godt være at kvinner og menn jobber like mye og har like lange arbeidsdager. Men jeg er redd for at det er det ulønnede arbeidet som kvinnene påtar seg og gjør at vi kommer dårlig ut når vi blir pensjonister. Det vil si at når pensjonsordningene skal gjennomgås, så må også dette perspektivet tas opp. Det at en ser på kvinnenes arbeidsaktivitet. Arbeidet i pleie- og omsorgstjenesten som vi ofte her snakker om, er der... Der gikk det på rødt gitt.

Delegat 165, Bjørn Egeli, Vest-Agder: Dirigenter og Landsmøte. Største utfordringen jeg har nå, det er hvordan jeg skal klare og si noe fornuftlig som en sindig sørlending på 2 minutter. Kommer ifra kommune i Vest-Agder som da er en kystkommune. Og vi er i stor vekst. Det er et luksusproblem, vil sikkert mange si i salen. Og det er jeg ikke enig i. Men jeg skal love at utfordringene står i kø der. På grunn av kommunens beliggenhet, så har vi ikke bare stor vekst, vi har hatt enormt press på de kystområdene og ikke minst på skjærgården. Og det politiske flertallet tillater omfattende utbygging og nedbygging arbeiderbevegelse kystområdene, der det tillates bygging av hytter, sjøbuer, naus og bryggeanlegg. Høyre-sida lokalt viser i praksis tidvis ingen eller i beste fall liten respekt for byggeforbudet i hundremetersbeltet og bruker dispensasjonsparagrafen i plan- og bygningsloven i altfor mange enkeltsaker. På grunn av Høyre-kreftene i lokalpolitikken så nedbygges, forringes og privatiseres skjærgården. Dette fører til at skjærgården som er en av våre unike naturskatter, blir mer og mer for de få. Som igjen fører til begrensede muligheter for svært mange. Dette verken må eller kan Arbeiderpartiet tillate. Alle mennesker trenger ferie og fritid. Vi har særdeles en vakker og mangfoldig natur å ta vare på, og det er av avgjørende betydning av blant annet uvetting nedbygging ikke forringer dette. Et viktig mål må være å stoppe en altfor høy grad av nedbygging av skjærgården med hytter og annet fritidsbebyggelse. Vi som parti må fortsette og sloss for at disse områdene blir ivaretatt på en mer forsvarlig måte enn tilfellet i dag. Slik at kommende generasjoner kan bruke områdene med de mangfoldet disse representerer. Det må bli slutt på at prinsippene faller og at særinteressene vinner fram. Jeg har lest forslaget til plattform for kommunevalget med stor interesse, og jeg er svært godt fornøyd. Ikke minst med kapittel 9 og 10. *Noe å leve for og Et godt miljø og en ren natur.* Langs sørlandskysten er det nødvendig å realisere punktet i forslaget om å styrke allemannsretten. Blant annet når det gjelder byggingen arbeiderbevegelse hundremetersbeltet. Det handler om likhet, frihet og solidaritet. Tusen takk.

Delegat 283, Anne Marit Bjørnflaten, Troms: Landsmøte. For to uker siden gikk Myre Fiskeindustri i Øksnes kommune konkurs. 160 arbeidsplasser gikk tapt. 160 arbeidsplasser i et lite kystsamfunn der Myre Fiskeindustri har vært hjørnesteinsbedriften i alle år er svært alvorlig. Men det som er virkelig dramatisk er at denne konkursen er den siste av en lang rekke langs kysten, særlig i Finnmark, og det kommer trolig flere.

I går sa han Thorbjørn at årsaken til Fiskeindustriens problemer er at Norge ikke er medlem av EU. Den blir for enkel. Markedsadgangen har betydning, men ikke i den grad. Det er først og fremst høy kronekurs og rentenivået som er skyld i disse problemene. Så taper vi konkurransen mot lavkostland. I dag fanges det fisk utenfor norskekysten som fryses ned, fraktes til Kina, der den bearbeides og selges billig tilbake til Europa. Problemet er altså ikke markedstilgangen, men at andre kan selve til en mye billigere prise. I tillegg skyldes mange av konkursene at bedriftene har måttet kjøpe svært gode kvoter. Derfor må vi få et kvotesystem

som sikrer at fiskeriressursene tilfaller befolkningen langs kysten, ikke bankene og de store rederne. Vi har en regjering som foreløpning ikke har tatt noe ansvar for denne utviklingen. Vi krever nå at regjeringen styrker dette kraftig og ikke kutter som Høyre vil.

Partikamerater, vi har en fantastisk kyst med rike fiskeriressurser. Da må vi skape gode rammevilkår for industrien. Men det handler om mer enn det. Det handler også om å hindre en masse nedleggelser av småsamfunn langs kysten. Det handler om å gi folk mulighet til å arbeide og leve der dem vil. Det er dette Arbeiderpartiet skal kjempe for.

Delegat 298, Anne Strifeldt, Finnmark: Dirigent, partikamerater. *By og land, hand i hand* må være en hovedsatsing til kommune- og fylkestingsvalget til neste høst. Vi vinner ikke valget uten en god distrikts- og bypolitikk. Vi må i større grad fokusere på mulighetene i distriktene. Vi vil selvfølgelig greie oss selv. Med de ressursene vi har, blant annet fisk, olje, gass, vannkraft, vindkraft, kommunevalget kvartsitt, gull og nesten grønne skoger. Folk vil ha arbeid, Folk vil ikke stemples som latsabber. Arbeiderpartiet må styrke virkemidlene i de nordligste regionene. Det må legges til rette for lokalsamfunnsutvikling slik at folk flytter til distriktene og ikke fra. Mange kommuner har faktisk ledig infrastruktur: Veier, barnehager, skoler samt tomter til boliger, hytter og næringsarealer. For øvrig så er jeg overbevist om at det er samfunnsøkonomisk riktig å hindre at altfor mange flytter til de store byene. Snu flyttestrømmen, er vårt budskap.

I plattformen for kommunevalget vil Arbeiderpartiet fortsette arbeidet med utflytting av statlige virksomheter og holde fast ved at all ny statlig virksomhet normalt skal legges utenom Oslo. Og etter min mening utenom de fire-fem største byene som vokser av egen kraft. Rasjonalisering av departementer og direktorater må forseres for å frigjøre midler til velferd.

Så skal jeg si littegrann om offentlig velferd generelt. Hvis vi skal få til offentlige og gode tilbud til våre innbyggere, så må vi i kommunene få mer penger. Samtidig som nye statlige pålegg eller reformer må fullfinansieres. Vi trenger større handlefrihet, mindre øremerking, og ikke minst penger til å dekke pensjonskostnadene. Det vil si ca 5-6 milliarder kroner mer til kommunene i statsbudsjettet enn den borgerlige regjering har foreslått. Dessuten må vi få bygget ut et godt bredbåndsnett over hele landet. Vi har registrert at Høyre sakker akterut i forhold til bredbåndsbygging. De burde fulgt den tempoplan som Stoltenberg-regjeringen hadde. Takk.

Dirigent: Og så er det dere som står der nede ved utgangsdøren. Og hvis ikke det nå blir slutt på den pratinga, kommer vi til å plassere ut vakter. Det må gå an å ha respekt for de i salen som ønsker å følge debatten. Takk skal dere ha.

Delegat 223, Gudny Fagerhol, Møre og Romsdal: Kjære Landsmøte, dirigenter, kjære Jens. Du ble bedre og bedre dess lenger ute i innlegget du kom. Slik skal vi ha det. Jeg skal gi mine to minutter til samferdsel. Og når man kommer fra et fylke som Møre og Romsdal, så er jeg helt innbefattet med det innbyggerne står for: De er veldig interessert i samferdsel. Og når vi vet hva Høyre gikk ut med når de skulle ha makta for to åt siden, så var det ingen grense for hvilke midler som skulle komme til samferdsel. Det er ikke bare byene og distriktene i sentrum som trenger gode veinett. For næringslivet er dette et av virkemidlene slik at næringslivet kan bosettes ute i distriktene. Innbyggerne krever også at vi skal ha gode veier slik at vi kan komme fram med våre barn, at skolebussene kan komme frem, og at næringslivet kan komme til og fra med sine råvarer og sine ferdige produkter.

Jeg er veldig godt kjent med veistandarden i Møre og Romsdal når at jeg er ansatt i Statens veivesen. Og jeg har lyst til å gi et lite, kort eksempel til Landsmøte. En morgen jeg kom på arbeid, så fikk vi beskjed om at det hadde gått et stort snøras. En arbeidskollega sa til meg, jeg møtte han da han kom springende. Gudni, sa han, jeg får bare håpe at guttene mine kom fram på skolen, for bussen er gått. Dette er ting vi er opptatt av, vi som kommer fra alle vestlandsfylker, også nordlandsfylker. Så er vi kjente med disse store rasfarlige strekninger som vi krever å få gjort noe med. Og Jens, når du nå skal ta fatt på forhandlingene med Høyre, ikke spar på dine krav. Lykke til Jens. Takk.

Følgende permisjonssøknader ble innvilget:

079 Laila Bendiksen, Hedmark søker om permisjon fra kl 1600 og ut dagen lørdag 9. november.

Linda Beate Randal, landsstyret søker om permisjon fra kl 1130 og ut møtet søndag 10. november.

Dirigenten ga praktiske opplysninger vedrørende bilder til salgs og lunsjinvasjoner.

Delegat 084, Torill Tjeldsnes, Hedmark: Landsmøte, dirigenter. Arbeidslivet i dag krever at folk flest stadig fornyer kunnskapen sin. Innenfor mange yrkesgrupper er det en selvfølge at man kurser seg og får påfyll av fagkunnskap. Og min bekymring som politiker går ikke på hvor mange kurs leger og advokater og konsulenter går på i løpet av året, men derimot hvordan samfunnet følger opp reformene til de som har liten eller ingen utdanning fra før. Fra i sommer fikk alle rett til å få fullført grunnskolen. Kommunene gikk i gang med planlegging og kartlegging og motivasjonsarbeid for de som ikke hadde fullført denne utdanningen. Mange steder så meldte voksne seg på, men jeg lurte jo da på hvor ble det av de pengene som skal dekke kostnadene kommunene får ved å drive tilrettelagt opplæring. Jeg har fått opplyst at de midlene er lagt inn i rammene til kommunen. Når de totale rammene til enkelte kommuner faktisk blir redusert, så er de ikke enkelt å starte opp med nye tilbud. I for eksempel Nord-Østerdalen så har denne satsingen nå blitt lagt på is. Når Lise på 45 endelig bestemmer seg for at nå vil jeg lære å lese skikkelig, nå vil jeg kunne hjelpe ungene mine med matteleksene. Da er det ikke all right å bare bli satt på vent. Trygghet, sa Göran Persson. Og det innebærer også trygghet for å få det man faktisk har krav på.

Retten til å få videregående opplæring trådte i kraft fra august 2000. Alle som er født før 1978 og ikke har fullført enten fagutdanning eller studiekompetanse har retten til å få vurdert sin reelle kompetanse for så å kunne fullføre utdanningen. Fylkeskommunen har ansvar for dette. Midlene til å følge opp denne viktige reformen er lagt inn i rammene til fylkeskommunene. Og når fylkeskommunene er nødt til å kutte i andre tilbud, hvor blir det da av tilbudet til de voksne elevene? De voksne har ikke god tid til vente til å ta den utdannelsen de rettmessig har krav på. Bare i Hedmark så har over 1000 voksne realkompetansevurdert. Per dags dato er det 400 som har fått et tilbud. Fylkeskommunene kan bruke studieforbundene, fjernundervisningsinstitusjoner eller andre til å være med på å løse noen av disse oppgavene. Retten er der og utdanningen skal være gratis. Takk for meg.

Delegat 211, Oddbjørn Einan, Sogn og Fjordane: Kjære Landsmøte og dirigenter. Flere her oppe har vært ute på dette med utflagging, nedlegging i industrien. Og med tid gir dette alvorlige utslag på sysselsetting og levegrunnlag spesielt i distrikts-Norge. Årsakene og unnskyldningene for dette er mange. Det norske lønnsnivået, særnorske avgifter, rentenivået, kronekurs... Sannheten er kanskje at det som regel er kortsiktige profitthensyn for eierne som er årsaken. Det alvorlige er at ikke bare produksjonsmidlene forlater Norge, men også

kompetansen. Tjenesteproduksjonen for disse bedriftene, teknologiutvikling og forskning vil over tid gå samme veien. Og hva skal vi leve av da? Gråstein og barkebrød? Hvordan tror man det står til med tryggheten? Vi må stoppe denne utviklingen.

Våre naturressurser må også i framtida gi grunnlag for sysselsetting og bosetting i dette landet, i hele landet. Det er derfor nausynt at Arbeiderpartiet legger opp til en ny og langsiktig strategi for utvikling av dagens industri på norsk jord blant annet gjennom stabile rammevilkår. Arbeiderpartiet må utvikle et forpliktende samarbeidet med fagbevegelsen og næringsliv, både private og offentlige, som sikrer at nasjonale interesser blir satt i høysetet. Jeg er ikke i mot etablering i utlandet, men disse etableringene må komme i tillegg til og ikke i stedet for den innenlandske aktiviteten. Bedrifter som gjennom en årrekke har fått utnyttet norske naturressurser og gjennom det bygget opp kompetanseøkonomi, må forpliktes til fremdeles ha sin hovedbase og aktivitet innefor nasjonale grenser. Jeg vil be redaksjonskomiteen utforme klare målsettinger for en ny industripolitisk plattform. Takk.

Delegat 251, Merethe Storødegård, Nord-Trøndelag: Kamerater. I en av Olav Duns verker så har jeg lyst til å sitere fra det følgende: *Ingen ting stikk så kvast som odden av en ny tanke.* Tenk over det. Ta det med når vi nå skal forme framtida videre. Jens, hjertelig takk for en innledning som gir oss mulighet til å være med å forme framtida sammen med deg. Du snakker om å skape for å dele. Du snakker om arbeid og velferd, og ikke minst så snakker du om når drøm forenes med virkeligheten. Drømmen vår fra Nord-Trøndelag, den startet egentlig i 1995, og det er ikke så veldig ofte at vi som lokalpolitikere får besøk fra privat næringsliv som ønsker å investere 9 milliarder i fastlandsindustrien vår. Men det gjorde vi faktisk i 95. Og da så jeg nesten for meg eventyret om Askeladden og de gode hjelperne, og så var jeg så glad for at vi hadde Arbeiderpartiet og at vi hadde Arbeiderparti-posisjon, slik at vi kunne være de gode hjelperne. Og vi var de gode hjelperne en stund. Men når du Jens sier at Høyre-sida ikke har foretatt seg noe i forhold til industrireising i dette landet, så er jeg uenig med deg. For de har dem gjort. Men de har rett og slett motarbeidet det. De har rett og slett sørget for at vi ikke har kommet et eneste skritt videre. Det partiet som yndet å uttale seg som et næringsparti. Vi må være dem som setter dagsorden for rammevilkårene. Vi kan ikke tillate at næringslivet flagger ut. Vi kan ta naturgassen i bruk, men da trenger vi et redskap, Redskapet vi kan ta i bruk er Petoro. Jeg leverte et forslag på det. Vi må vise at vi er handlingskraftige. Vi må bruke Petoro slik at industrien kan bygges videre. Det er masse ufødt industri, det er masse muligheter for sysselsetting for velferd og for et bedre samfunn for oss alle.

Hans Christian Gabrielsen, landsstyret, Buskerud: Kjære Landsmøte. Aller først, jeg har tilbudt meg å ikke holde noe innlegg i dag, men delegasjonen min har bedt meg om å gjøre det, så er det sagt. Jeg har to minutter, så dette skal gå fort. Hør etter: Etter å ha hørt mange av innleggene både i går og i dag, og sett den store bunken med innkomne forslag, så må jeg få lov å si meg enig med Norsk Hydros generaldirektør, Eivind Reiten hvor han sier: *I Norge diskuterer vi hele tiden fordeling. Men ikke hvordan verdiene skapes.* Norsk industri står høsten 2002 i en veldig vanskelig situasjon. Vanskeligere enn på svært lenge. Sterk krone, høy kostnadsvekst og svake internasjonale konjekture, er sammen årsaken til at industrien er betydelig svekket. Daglig ser vi og hører vi nyheter om at bedrifter innskrenker, flytter ut, legger ned virksomhet. Og det er ikke bare dramatisk for dem som mister jobben, men det er også dramatisk for den framtidige næringsstrukturen og hva vi skal bygge velferden i landet på i framtida. Og god distriktpolitikk, kjære venner, det er ikke bare statlig overføringer. Det er god distriktpolitikk at vi innretter finanspolitikken vår på en slik måte at den bedrer industriens rammevilkår. På den måten kan vi sikre at vi beholder lønnsomme og

framtidssikrede arbeidsplasser over hele landet. Og det helt overordnede i dagens situasjon må derfor være å få vedtatt et budsjett som bidrar til svekkelsen av den industriødeleggende kronekursen. Men dette er ikke nok. Vi må føre avskrivningsreglene tilbake til 20 %, vi må ha økt satsing på forskning og utvikling, på arbeidstiltak, industriell utnyttelse av gassen, sikring av gjenkjøpsavtaler i store forsvarskontrakter og opprettholdelse av dagens permitterings- og dagpengeordning. Takk skal dere ha.

Delegat 137, Camilla Bertelsen, Vestfold (den yngste blant delegatene): Kjære Landsmøte og kjære dirigenter. Denne høsten var det en del irriterte, en del oppgitte og en hel haug med blakke ungdommer rundt om i Norge. Skolestart er ikke den artigste tida på året. Og grunnen til det kan være mange. Grunnen jeg tenker på er skolebøker. Denne høsten brukte jeg nesten 5000 kroner på skolebøker. Og det første året måtte jeg ta opp lån, og da var jeg 15 år, og da måtte jeg ta opp lån for å klare og kunne gå første året på videregående skole. Dette er noe jeg ikke har råd til. Og dette er uakseptabelt. Ingen 15-åring skal være nødt til å ta opp lån. Men det vet alle vi som sitter her, og vi er ikke de som kutter i gratis skolebøker, vi er ikke de som kutter ut bygging av ungdomsboliger, vi er ikke de som sier ja takk til privatisering, og vi er ikke de som kutter i barnetrygden og kutter i bevilgningene til SFO. Dette er ikke mitt parti. Mitt parti er de som står for sosial rettferdighet. De som står for lik rett til utdanning, og de som står for velferd for alle.

I høst kom det ei fra Unge Høyre bort til meg og klaget over at bøkene var så dyre. Og hva kan jeg da si annet enn at: Lille venn, dette her er ditt parti, det er du som stemmer på dem, det er ikke meg. Og nå skal ikke jeg skryte på meg at jeg er gammel nok til å stemme. Mitt parti fikk igjennom det stikk motsatte med Trond Giske i spissen. Vi fikk gratis skolebøker. Mitt parti ville aldri ha funnet på å kutte der det allerede er lite. For tiden har vi det som kalles for en nedgangsperiode. Og den eneste grunnen jeg kan se til dette, er at vi ikke har vært klare nok og vi har ikke vært bestemte nok. Nå må vi vise Bondevik med følge at vi lar oss ikke lure inn i et Høyre-vridd budsjett. Vi er røde, vi er fra venstre, og vi lar oss ikke rikke. Takk for meg.

Delegat 093, Paal Mangerud, Oppland (1) og 284 Markus Kristiansen, Troms (2) :

(1) Kjære Landsmøte, kjære Jens. Arbeiderpartiet sliter på meningsmålingene. Særlig lavt ligger vi blant ungdom. Vi ligger nå på 7-11 % blant velgere under 30 år. Derfor har jeg tatt deg med opp på talerstolen i dag, riktig nok iført rødt skjegg og kanskje en nordnorsk dialekt for anledningen, men jeg har lyst til å sette fokus på noe jeg mener er viktig. Ungdom må få mer innflytelse i Arbeiderpartiet. Ungdom må få flere verv.

(2) Jeg hører hva dere sier, og jeg tar det til etterretning. Og alle fylkeslag må prioritere ungdom på sine lister.

(1) Takk for det Jens. Men kjære Landsmøte, skal vi vinne de unges tillit, så handler dette også om saker. Når vi ligger på 7-11 % og vi samtidig vet at miljø er en av de viktigste sakene for ungdom, så har Arbeiderpartiet en jobb å gjøre. Ungdom er imot gasskraftverk, vi er imot at forsvaret skal ødelegge store naturområder, og vi er for en god kollektiv trafikk. Nå er vi kanskje i ferd med å sette framtidens ressurser i fare ved å pumpe opp olje i et av verdens mest sårbare havområder Barentshavet. I kampen for kortsiktig profitt og for å tekkes internasjonale kapitalkrefter, så tramper vi nå på våre barns og barnebarns eksistensgrunnlag.

(2) Det var ganske godt sagt. Du har ikke lyst til å bli nestleder?

(1) Jens, Arbeiderpartiet, vi har ingen troverdighet på miljøspørsmål.

(2) Jeg høre hva du sier, og jeg tar det til etterretning, og for å si det sånn: Jeg order det.

(1) Men dette handler også om hvordan vi fronter vår politikk. Sist du var stasminister, Jens, så synes vi kanskje du ble litt mye statsmann. Og kanskje med litt for lite engasjement, som for eksempel.

(2) Vi må opprettholde en stabil innenriksøkonomi for å motvirke renteøkning og indre arbeidsledighet.

(1) Jens. Jens, ikke misforstå. Vi mener du er rett mann for jobben. Og når du blir statsminister igjen, så må du få med noen råd på veien av AUF: Vi vil se en mer engasjert og en gladere Jens.

(2) Jeg ser dere har skrudd på lyset. Men dere klubber ikke en påtroppendes leder. Det å forhindre at folk mister jobben sin, det å sørge for at alle har like muligheter, det å sørge for at ingen skal dette utenfor velferdssamfunnet, og om noen gjør det, så skal fellesskapet sammen hjelpe dem inn igjen, det er Arbeiderpartiets oppgave.

(1) Jens, med deg kan vi igjen bli landets største og ledende parti. Skal vi bli det, må vi også vinne ungdommen. For hvis vi ikke klarer å føre en politikk som vinner dagens ungdom, vil vi heller ikke vinne morgendagens voksne.

(2) Ta nå og bli nestleder allikevel. Kom igjen. Please...

Delegat 175, Marit Myklebust, Rogaland: Og jeg må stå her helt alene. Kjære partivenner. Ja, nå gjelder det mer enn før. Vi må gjøre oss fortjent til ny tillitt. Den kan ikke kreves. Og da må vi være til stedet der livene lives. Snakke et språk som skaper tillit. Og ikke minst ha tro på det vi holder på med. Dialogforum er et viktig verktøy, men språket som det er skrevet i blir et fengsel. Det må ses på. Vi er skapt til å bry oss. Vi er reduserte som mennesker når vi ikke bryr oss. Min anstendighet brever at vi skal ha et samfunn som oppmuntrer til at hver enkelt av oss bryr oss og ikke at hver er sin egen lykkes smed.

To bilder: Dødsfall i trappoppgangen av en skitten heroinmisbruker. Frelsesarmeen som deler ut mat til vanlige folk, ikke bare i Oslo, men over hele landet. Og folk som ikke har hengt med i forhold til denne pengegaloppen. Jeg vil ha min anstendighet tilbake. Jeg vil tro på et politisk styre som viser at forskjellen mellom okke og deg kan viskes ut. For en dag kan rollene byttes om. Det ble sagt i går at et flertall utforfordres i dag til å løfte et mindretall. Og det er en kjempeutfordring. En av vår aller største. Arbeiderbevegelsen har alltid tatt store løft for at et stort flertall skal få det godt. Nå kreves det at et stort flertall er med på å løfte et mindretall, og det er lakmustesten på virkelig solidaritet. Vi må være så trygge og modige at vi tar la oss berøre, vi må la oss begeistre og gløde i kampen for større likhet.

Delegat 144, Lasse Audunson, Telemark: Dirigenter, Landsmøte. Partiet er heldigvis i gang med en helt nødvendig debatt om framtidens pensjonsordninger. Dette temaet ble også sentralt på årsmøtet i Telemark. Men i den offentlige debatten om dette temaet, den er det vi som skal styre. En bred allianse er nødvendig for langsiktighet og forutsigbarhet rundt framtidens pensjonsordninger. Men i arbeidet for samtlende løsninger må partiet være en helt tydelig forsvarer av gjeldende pensjonsrettigheter. Disse angripes nå fra Høyre-sida. Og spesielt fordi

grupper som i dag kommer dårlig ut, og for de som er slitne, må det også i framtida være mulig å gå av med tidlig pensjon uten å tape penger. Men, og det er viktig, vi må også arbeide for å tilpasse gjeldende ordninger til dagens virkelighet. Vi skal ikke godta et inntektsbasert system som Høyre-sida ønsker med usikre framtidige ytelser. Det må være forutsigbarhet og trygghet om hva pensjonene vil bli. Regelverket og folketrygda vi har i dag er et resultat av politiske konjekturen og kompromisser, og har blitt et helt uoversiktlig lappeteppe. Forandringer må gjøres, men de kan ikke bare begrunnes med ønske om forenklinger. De må være forankret i verdier.

Telemark vedtok diverse forslag til endringer i gjeldende regelverk på årsmøtet sitt. Jeg skal her bare berøre ett. Det å delta i arbeidslivet er alltid et positivt mål. Den såkalte frysregelen som setter en begrensning på bare 3 år ved atføringstiltak er for noen en for kort tidsordning. De velger uføretrygd framfor arbeidstrening. Vi foreslår å forbedre dagens ordning ved å utvide perioden til mer enn tre år.

Jeg tror pensjonsspørsmålet er noe de fleste er opptatt av og som det er lett å mobilisere på. Vi må avsløre konsekvensene av Høyre-sidas forslag, at ordninger de foreslår ikke gir trygghet. Men enda viktigere peke på våre løsninger, forankret i sosialdemokratiske verdier, sikker finansiering, trygghet og forutsigbarhet for den enkelte. Takk.

Signe Øye, landsstyret, Østfold: Dirigenter, kjære Landsmøte. Like muligheter i hele landet bør ingen i denne salen være uenig i. Men har lokalpolitikkerne våre like muligheter til å gi innbyggerne sine tilnærmet det samme velferdstilbudet? Jeg mener nei. Og nå skal vi ikke ha en kamp om land og bygd. For jeg skal stå i første rekke og fronte at alle kommunene skal få mer penger. Men det blir feil når overføringene fra staten ikke fanger opp sosialhjelp, barnevern, rus og fritidstilbud og som er store og økende i disse kommunene. Og det blir feil når kommuner med over 40 000 innbyggere ikke skal få noe hjelp til dem som har særlig ressurskrevende brukere. Og det er helt klart at det er mange storbyer og omland i hele landet som sliter ekstra, og Bergen er et godt eksempel på det. I Fredrikstad kommune må man kutte med 150 millioner, Sarpsborg 90 millioner. Det er meget vanskelig. Og Arbeiderpartiet har ansvaret. Og det skal bli vanskelig å gjenvinne våre to ordførere i disse kommunene. For her bor faktisk halvparten av Østfolds befolkning. I mange år har vi hatt den oppfatningen av at befolkningsvekst løste alle problemer. Men slik er det jo ikke. Men når kommunene ikke har råd til å få flere innbyggere, så lar de bare være å bygge flere boliger, og dermed så fortsetter boligprisen å stige. Og hvem rammer det, jo, ungdom, uføre, innvandrere. De gruppene som vi er bekymret for skal ivareta. Vi har troverdighet i boligpolitikken. Og derfor: La oss gi kommunene nå et insitament og mulighet for å bygge flere boliger, og dermed så får vi også lavere priser. Og la oss gi kommunene like muligheter over hele landet.

Delegat 274, Gunnar T. Skjellvik, Nordland: Møteleder. Jeg vil legge frem et forslag til vedtak på slutten av innlegget mitt. Partiledelse og delegater. Å skape for dele, sa han Jens. I Nordland har vi arbeidet med å øke kaka som skal deles. Ingen blir vel overrasket over at vi har kaldt den for en ny helhetlig kystpolitikk. Vi tror det er en politikk som vil være aktuell for store deler av kyst-Norge. Han Jens sa i talen sin at vi ikke skulle være fornøyd med alt. Nei, Nordland Arbeiderparti er ikke fornøyd med den utviklingen vi har sett. Det er en negativ utvikling som har gått over mange år, som begynner å bli mer og mer tydelig. Ønsket om et blomstrende kyst-Norge er i ferd med å slå sprekker. Viktige næringer som landbruk og fiskeri sliter. Fiskeindustrien ligger med brukken rygg langs hele kysten. Og regelverket for disse næringene hindrer en positiv utvikling. Havbruk, som er sagt skal bli den store næringen

for nasjonen som absolutt kunne gitt oss en oppsving, er i ferd med å bli styrt av noen få, store, internasjonale selskaper. Kyst-Norge og befolkningen risikerer å stå igjen som tapere.

Hvorfor lar vi så denne utviklingen gå? Det er i hvert fall et spørsmål som befolkningen i Nordland er opptatt av. Vi har i dag en regjering som legger opp til å gjerne kystfiskerne. I Nordland Arbeiderparti vil vi gå motsatt vei. Vi vil gi dem større råderett over ressursene innefor 12-milsgrensa. Det er kystflåten som opprettet livet i bygde-Norge og opprettholder det. Det er ikke de store fabrikktrålerne som han gå hvor de vil med fangsten sin. Vi vil gi gårdsbruk, små og store, bedre vilkår. De skal være en del av en ny helhetlig kystpolitikk. EN god utvikling av kyst-Norge vil hele nasjonen tjene på. Og min påstand er: Dette er det bare Arbeiderpartiet som kan gjøre.

Så forslaget: Det går slik:

1. Landsmøtet ber sentralstyret sette i gang arbeid med å videreutvikle en robust, helhetlig kystpolitikk
2. Arbeidet med en helhetlig kystpolitikk må legges til grunn at hovedtrekkene i bosettingsmønsteret skal videreføres.
3. Arbeidet forankres i partiorganisasjonen og programmet for en helhetlige kystpolitikk skal legges fram for Landsmøtet

Forslaget fremmes på vegne av Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sogn og Fjordane.

Delegat 154, Torill R. Larsen, Aust-Agder: Dirigenter, kjære Landsmøte. Storparten av det norske kommunene vil gå med underskudd i år også. Jeg har nå vært lokalpolitiker i Arendal kommune i snart to perioder, og kommune-Norge har i en årrekke blitt utsatt for en systematisk underbudsjettering fra ulike stortingsflertall. Kommunene er altså pålagt stadig flere oppgaver, uten tilstrekkelig med midler til på gjennomføre dem. Underskuddet i kommunene har derfor økt med 6 –7 milliarder kroner de siste 5 årene. I Arendal kommune i år 2000 en omfattende omstilling for å effektivisere og modernisere kommunen vår. Dette for å få mest mulig ut av hver krone, slik at de fleste ressursene skulle tilfalle fellesskapet. Men slik gikk det ikke.

Vi ser helt klart nå at jakten på effektive tjenester basert på økonomiske teorier passer ikke inn i et politisk system. Hvert år opplever vi at budsjettet blir strammere og strammere, og i år har det slått alle rekorder. Kraftig kutt i helse og sosial og skole er uunngåelig. Igjen ser vi at de som trenger det mest blir faktisk rammet kraftigst.

I fjorårets valgkamp ble vi lovet satsing på skole og sikring av velferd. Dessverre så er det det motsatte som skjer. Mer penger til å løse velferdsoppgavene finnes i vårt samfunn. Problemet skyldes en voldsom omfordeling der det offentlige er bygget ned til fordel for privat vekst. De som har nok fra før vinner. Fattigdommen øker og kommunene er atter en gang de store taperne. Skal denne utviklingen fortsette, blir vi som lokalpolitikere representanter for statens nedskjæringspolitikk istedenfor å representere våre velgere.

Jeg har alltid trodd og ment at politikernes oppgave er å legge forholdene til rette for der gode liv, ikke bare fortelle hva det er. Regjeringen har nå fridd til Arbeiderpartiet for videre budsjettforhandlinger. Og nå ser jeg at min tid er slutt, så da ønsker jeg lykke til med det. Men ikke glem kommune-Norge, og så har vi et valg neste år. Og da ønsker jeg oss lykke til med valget. Godt valg alle sammen.

Delegat 037, Hans M. Johnsen, Akershus: Dirigent, kamerater. Først og fremst takk Jens for en glimrende innledning. Og som ordfører så er jeg jo da spesielt glad for at du har tatt innover deg kommune-Norges utfordringer.

Göran Persson holdt egentlig mitt innlegg i går. Ja, altså, rent bortsett fra at han hadde bedre tid, han snakket svensk, han var mer elegant og mer nyansert. Men han snakket om trygghet i alle livets faser for alle innbyggerne. Og han snakket om at velferdssamfunnet er *kommunalarbetaren*. Hjemmehjelperen, hjemmesykepleieren, sosialarbeideren osv. Og ikke en privat innleid person som har som visjon å skaffe sin eier profitt. Vår problemstilling er regelverk, øremerking, forskrifter, rapportering. Dette tar mye ressurser fra kommunen. Den manglende tillitt som er fra Stortinget til kommunen tar jeg personlig. Det må bli slutt på det. Vi må få mer tillitt slik at vi kan gjøre jobbene på vår måte. Og så må vi ha de pengene som trengs når nye reformer skal gjennomføres. Så ønsker jeg lykke til i forhandlingen om et statsbudsjett. Det betyr 2 milliarder kroner mer til kommune-Norge, for vår del betyr det at vi slipper å kutte i skolesektoren. Vi trenger flere venner foran neste valgkamp, ikke bare LO, men også andre politiske partier. Vi vet hvem som er motstandere, men vi kan få flere venner. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 051, Aase Bjerkholt, Oslo (Landsmøtets eldste deltaker): Partivenner. Vi lever lenge her i landet. Og noen lever riktig lenge. Og dette er med på å endre barnas verden. Antakelig har det aldri tidligere vært så mange barn i Norge som opplever å ha oldeforeldre i livet. Og vi vil gjerne at både de minste og de eldste skal ha det bra. Og derfor er det ingenting tror jeg som er mer sviende vondt for en som gjerne vil være stolt av velferds-Norge å høre om alle de eldre som blir skuffet når de skal møte tryggheten i velferden i den vanskelige del av sitt liv. Høre om de som ikke får hjemmehjelp når de trenger det, høre om de som bor i omsorgsboliger uten omsorg, høre om de som trenger et sykehjem men aldri får plass eller må vente veldig lenge. Det føles urettferdig av dem og de blir bitre og skuffet. Så roper de på oljepenger, som om pengene kan skaffe noen pleie i og for seg, men det er ikke så rart når man hver eneste dag får høre om Norge som verdens rikeste land. Det er for lite personale i denne sektoren. Og det er ikke fordi man ikke har penger alltid. Det er mangel på søkere til de stillingene som allerede er bevilget. Det er mangel på elever til de skoleklassene som skal utdanne. Det mangler i dag 3500 hjelpepleiere på landsbasis. Det må søkes løsninger på kort sikt for de som i dag trenger omsorg, men vi skal fortsette utbygging av sykehjem og omsorgsboliger. Og det er nødvendig, for befolkningsveksten vil øke utover mot 2020. Da blir det langt flere eldre. Og det er ikke bare noe som jeg har funnet på, men det er faktisk noe som heter Statistisk Sentralbyrås Forskningsavdeling som har beregnet at det vil bli behov for minst 25 000 hjelpepleiere og omsorgsarbeidere om noen år. Dette er en av de virkelig store utfordringene som vi får hvis vi vil bevare velferds-Norge.

I forslaget til kommuneplattform står det at Arbeiderpartiet går inn for en nasjonal handlingsplan som skal gi et bredt spekter av tiltak for å utdanne, rekruttere og beholde personale i pleie- og omsorgssektoren. Vi er glad for det. Jeg går ut fra at det må gjøres i samarbeid med kommunene.

Dere som sitter her og er i deres beste alder, sørg for at dette blir ordnet slik at dere kan møte et trygt samfunn når dere trenger det!

Dirigent: 87 år og sannsynligvis en av de eldste som noen gang har hatt ordet på Landsmøtet. Vi takker deg.

Magnhild Mathisen, Sametingsgruppa: Takk. Dirigent og kjære Landsmøte. Dette her Landsmøtet er et av de viktigste Landsmøtene vi noen sinne holder. For det er nettopp nå vi trenger å meisle ut en klar og tydelig politikk før Bondevik og Pettersen tar kvelertak på oss ute i distriktene.

Det jeg ønsker å ta opp nå i denne omgangen er samisk høyere utdanning og forskning. I vårt sametingsvalgprogram sier vi slik at Arbeiderpartiet vil legge vekt på å styrke og videreutvikle de nåværende forsknings- og utdanningsinstitusjonene. Sametingsgruppa ønsker også at vi prioriterer mer midler til samisk språkutvikling utenfor forvaltningsområdet. I statsbudsjettet ser det ut som om Arbeiderpartiet går inn for samarbeid med regjeringen. Og her er det viktig at vi prioriterer samisk høyere utdanning og forskning og språk. Samisk høyskole er den eneste samisk institusjonen som har forskning og høyere utdanning som oppgave. Høyskolen har dermed et stort ansvar overfor det samiske samfunn. Tilgang til kunnskap er viktig for at velferdssamfunnet skal fungere. Sametingsgruppa har også som målsetting å oppgradere høyskolen til en vitenskapelig høyskole. Høyskolen har lenge drevet sin virksomhet under ressursmessige betingelser som ikke står i forhold til ansvar og oppgaver som det forventes at institusjoner skal ha. Dersom høyskolen i tillegg skal oppgraderes og forbedre seg til å bli en vitenskapelig høyskole, så må de økonomiske betingelsene være deretter. Hvis ikke vil det nærmest være uoppnåelig å utvikle og styrke høyskolen. Takk.

Delegat 164, Stian Hamre, Vest-Agder: Takk dirigenter og kjære Landsmøte. Først tilbake til i går. Marin Kolberg sa at vi må skape nye linker, for eksempel må miljøbevegelsen bli vår. Og det har han helt rett i. For Arbeiderpartiet sliter nå med troverdigheten i miljøpolitikken. Alle politiske partier sliter dessuten med troverdigheten i kollektivtrafikkpolitikken. De har vært lovet og lovet om kollektivtrafikk i hver valgkamp. Spesielt av oss som står i skolevalgene. Forskjellige partier har styrt landet. Likevel har ingen klart å prioritere kollektivtilbudet. Miljøpolitikken kan ikke styres av realøkonomene men av politikerne. Siste skudd mot kollektivtilbudet er at rabattordningen for vernepliktige som reiser med NSB er sagt opp. Nå har statlig eide NSB sagt opp avtalen med staten ved forsvarsdepartementet. Effektivisering er et moteriktig ord. Men jeg hadde foretrukket politisk kontroll og politiske vurderinger før slike vurderinger.

I min landsdel Sørlandet sliter vi med mye dårlige veier. Det bygges nå ny hovedvei gjennom Kristiansand, og det er uendelig lange køer i rushtida. Under valgkampen i fjor lovet eller foreslo lokalavisen Fevennen å forsøke og fjerne køene ved å innføre gratis buss i byggeperioden. Og reaksjonene fra de lokale stortingsrepresentantene lot ikke vente på seg. En etter en kastet de seg over forslaget, ja, bortsett fra miljøfienden FrP. Nå, knapt ett år etter er det altså en økning av bussprisene i byen. Altså ingen gratis buss, men en økning. Og det blir bare et symbol på hva som blir gjort med kollektivsatsningen her i landet. Det loves mye i valgkampen. Etterpå gjøres det lite. Altfor lite. Velgerne rister på hodet når vi snakker om kollektivtilbudet. Det er ikke viktig for meg at køene blir mindre, men det er viktig at bussen blir et alternativ til biltrafikken. Bussen skal være lett tilgjengelig, og så billig at det aller helst er enklere og billigere å ta bussen. Vi må lære at miljøvennlig transport er et alternativ. I dag må en betale voksenbillett på bussen fra man fyller 16 år. Det er stort sett bare i slike sammenhenger og i en annen ujevnelig situasjon man regnes som voksen når man er 16. Takk.

Delegat 189, Anne-Grete Strøm-Erichsen, Hordaland: Dirigent, Landsmøte. I plattformen for kommunevalget er *by og land, hand i hand* sterkt vektlagt. Og det er positivt. For det er

utrolig viktig å være klar over den gjensidige avhengigheten. Bergen er for eksempel gjennom århundrer nettopp vokst frem gjennom handel med omlandet vårt, med handen med Nord-Norge og med utlandet. En aktiv næringspolitikk, det er den beste distriktspolitikken. Og regjeringens næringsnøytrale industripolitikk, den rammer de konkurranseutsatte næringene som oftest ligger i distriktet. Og et eksempel på dette er nettolønnsordningen for sjøfolk.

Men like fullt som den gode distriktspolitikken, så må vi tenke positivt om bypolitikken. For hele landet er det viktig at Oslo fungerer med sine utfordringer, både for sine innbyggere og som landets hovedstad. Mange ønsker å bo i by. Og byene må også være gode å bo i. Og mange av oss som bor i byer opplever at pendlingssirkelen blir større. Så forventningen er ikke bare for våre egne innbyggere, men også fra vårt omland. Det forventes derfor at byene tilbyr arbeidsplasser, vi skal tilby gode kulturtilbud, servicetilbud og varierte utdanningsmuligheter.

Det er mange her i debatten som har gitt uttrykk for den konflikten de føler, for det er ikke så lett å føre sosialdemokratisk fordelingspolitikk med den Høyre-dominerte regjeringens rammebetingelser. Og det er litt farlig, for det skjer en stille men systematisk omlegging av fordelingspolitikken der velferdstilbudet i mye større grad bestemmes av den enkeltes lommebok. Det skjer i kommunene som følge av underfinansiering fra staten, og det skjer gjennom regjeringens mange forslag til Stortinget. Dette er jo det motsatte av en god sosialdemokratisk politikk som innebærer å gi det enkelte mennesket, som Göran Persson så vakkert fortalte det i går, likeverdige muligheter til å realisere sine drømmer om det gode liv uavhengig av bakgrunn og bosted.

Delegat , 296 Rolf E. Mortensen, Finnmark: Takk dirigenter, kjære Landsmøtet. Det er sagt i det kjedsommelige at etter olja så er det fiskeriene som skal være den bærekraftige utviklingen i Finnmark innen industri. Det sies også at vi har en tøff hverdag i kommunene. Den er sikkert tøff, men jeg tror den er atskillig tøffere innen industri-Norge og industriarbeiderne, det vi opplever i dag. Hva er det som er i ferd med å skje innen fiskeriene? Vi holder på å drive en forvaltning av en rikdom som tilhører folk, det norske folk. Vi holder på, sterke ord, men ikke som, vi er på tur til å rasere både fiskebankene i Nordsjøen og i Barentshavet. Og hvem er det som gjør det? Med all respekt å meddele: Trålerflåten i Norge i dag har blitt så effektiv og rasjonell at vi ser et yngeldrap ute i Barentshavet som mangler sidestykke. Forskerne i år, de sier at det har aldri vært så lite torskeyngel i Barentshavet som nå. Det er på tide at vi er nødt til å ta skjeen i en annen hand, eller så er vi fri for fiskeriressurser når oljen er stoppet.

Vi må tilbake til det vi kalte for ferskfisk-leverandører. Det er kystflåten og ferksfisktrålerne som leverer fangstene sine til land og skaper verdiene. Og de verdiene som blir skapt skal vi fordele videre til storsamfunnet. Og når kyst-Norge skal ha igjen noen av de verdiene, så for Guds skyld ikke kald det for subsidier eller tiskudd. Det er vår rettferdige del vi skal ha tilbake. Alle sammen, uansett hvor du bor i landet.

Derfor er mitt budskap: Sats på kystflåten, få bort en stor del av frysetrålerne og gå over til ferskfisktrålere. Det ble snakket om trygghet her. Trygghet for hvem? Vi må skape trygghet for industriarbeiderne i fellesforbudet i NNN, for fiskerne og for trålgassene, vi må skape trygghet for oss alle, for det norske folk. Da skal det gå oss vel. Takk.

Delegat 237, Torunn K. Husvik, Sør-Trøndelag: Kjære partivenner. Vi bor i et land der det er lov til å kjøpe en annen sin kropp. Vi bor i et land det er hundretalls kvinner er stengt inne i

leiligheten under uverdige forhold, og det er kun for at norske menn skal få seg noe. Jeg synes dette er sykt og jeg synes det er uakseptabelt. Jeg ønsker å kriminalisere disse mennene. Jeg ønsker å kriminalisere horekundene. Som i alle andre saker, så har jeg også i denne her motstandere. De sier at et vedtak som dette vil ta og gjøre det vanskelig for politiets arbeid. Jeg sier at et vedtak som dette her vil gjøre det vanskelig for horekundene i sitt arbeid. De sier at et vedtak som dette her kommer til tvinge denne businessen under jorda. Jeg sier at dette her allerede er en business som er under jorda. De sier at skammen er straff nok. Jeg sier at det er en skam at det ikke er noen straff. Kjære Landsmøte, dette her handler om å si at disse jentene er verdt noe. Det handler om å si at det å utnytte en annen sin håpløse situasjon er kriminelt. Det handler om å si at det å kjøpe noens kropp er kriminelt. Og det skal du straffes for. Kamerater, for meg så er ikke dette kontroversielt. Det er jo nettopp det å mene at horekundene er helt greit, det er det som er kontroversielt. Vi i Arbeiderpartiet må ta dette her på alvor. Vi kan ikke lenger legge til rette for de internasjonale kvinnene. Vi skal og må bli de som går i kampen mot den.

I går proklamerte Marin Kolberg at vi skal skape rom for AUF. Dere skal begynne å tas på alvor. Kamerater, jeg vil gjerne komme med en liten appell til dere. Fordi at jeg vil fortelle dere at dere har en utrolig lang vei å gå. For gårsdagen viser at det sitter faktisk veldig mange i denne salen som ikke ønsker å ta AUF på alvor. Jeg hadde tro på kvinnekampen. Jeg hadde tro på likestilling i dette partiet. Og jeg hadde tro på at vi skulle skape rom. Jeg innser at jeg har tatt feil. Partivenner, jeg ønsker at mitt forslag ikke skal bli et nytt forslag fra AUF som dere trekker på skuldrene av. Jeg ønsker at dere skal ta mitt forslag på alvor. Vi skal kriminalisere horekundene. Takk for meg.

Delegat 255, Morten Stene, Nord-Trøndelag: Dirigenter, Landsmøte. Når den nye sykehusreformen ble innført, så hadde vi en intensjon om at dette her skulle være det beste for pasientene. Etter noen måneders drift, så kan vi si at ventelistene er redusert, og antall behandlede pasienter er gått opp. Men etter å følge den store sykehusdebatten som nå foregår i Nord-Trøndelag, så er det ingen tvil om at det stilles for urealistiske krav til effektivisering og for stramme økonomiske rammer i dagens helse-Norge. Det virker nå som om foretakene må gå lengre enn fornuften sier. Og da kan det fort gå utover pasienter som trenger akutt hjelp. Det går utover tryggheten og livskvaliteten til folk flest. Det som bekymrer meg i denne debatten, er at dagens sykehusdrift er hevet over politisk påvirkning. Når til og med stortingspolitikere som sitter i sosialkomiteen har problemer med å følge med hva som skjer i foretakene, da er det på tide at vi endrer loven. Nå må Arbeiderpartiet ta ansvar og foreslå loven endret slik at både lokale og sentrale politikere kan få mer innsyn og innflytelse. Styrerommene må åpnes.

Etter at staten tok over driften av sykehusene, er økonomien blitt drastisk forverret. Regjeringens forslag til budsjett inneholder altfor lave rammer til at vi skal lykkes med å fylle intensjonen i den nye helsereformen. Lokalt i Nord-Trøndelag vil vi få et underskudd på nærmere 200 millioner. På landsbasis snakker vi om flere milliarder. Når regjeringen ikke har tatt høyde for et dyrt lønnsoppgjør, så må Arbeiderpartiet sette alternative budsjett, ta høyde for det og øke bevilgningene. På vegne av Nord-Trøndelag Arbeiderparti så fremmer jeg er forslag som inneholder begge elementene; økonomi og åpenhet. Takk

Delegat 300, Bjørn Fjukstad, Svalbard: Dirigenter, kjære Landsmøte. Norsk industri har tradisjonelt basert seg på foredling av lokale råvarer og utnyttelse av fortrinn. Nå er det åpenbart en ønske i enkelte kretser om å forandre på det. Vi opplever et skred av verneområder ifra sør til nord. Det vil dramatisk innskrenke næringslivets mulighet for å

utnytte naturlige fortrinn. På Svalbard som jeg kjenner best betyr det i realiteten avvikling av bergverksnæringen. Det synes jo ikke vi som har jobb i bergverksnæringen er særlig positivt. Det er kanskje ikke vanskelig å forstå det.

Først så fikk vi en meget streng miljølov som tok alle mulige hensyn til miljøet og gjorde det mulig for forvaltningen å stoppe ethvert tiltak som hadde tvilsomme miljøkonsekvenser. Det var for så vidt greit. Jeg har enda til gode å møte folk i industrien som er imot miljø. Det har jeg faktisk til gode. Men det må ikke bli sånn her i landet at det beste skal bli det godes fiende. Ønsket om å være perfekt må ikke overskygge det at vi må ha en del å leve av, også for ettertida. Vi må fremdeles ha et næringsliv i Norge, og all, omtrent all konkurranseutsatt industri i Norge befinner seg i distrikts-Norge, ifra sør til nord. Og vi får et problem når vi er med på å innføre bestemmelser som setter arbeidsplasser i fare. Det blir veldig vanskelig å få folk i industrien til å stemme på Arbeiderpartiet når vi samtidig legger hindringer i veien for den samme industrien. Vi må tenke oss godt om slik at vi ikke adopterer det som i med et populært uttrykk kalles for nikkersadelens verdier. For at den har dårlig innsalgseffekt i de miljøene som vi i Arbeiderpartiet henvender oss til. Og det må vi også ha i *bakhauet* at vi tar sånne hensyn når vi skal nå forberede oss til neste valg. Så vil jeg takke for oppmerksomheten og håper at det blir et godt valg for oss alle.

Delegat 291, Håkon Leknes, Troms: Ja, Landsmøte, dirigent. Flere i går nevnte det om å ha noe å leve av. Og da vil jeg i dag nevne to grupper som jeg mener vi er veldig avhengig av, nemlig fiskeren og matvareprodusenten, eller på godt norsk kalt bønder. Skal Arbeiderpartiet stå som garantisk for at vi har matvareleverandører både på heltidsbruk og på deltidsbruk i hele landet, skal vi ha ungdom som vil overta brukene, eller skal Arbeiderpartiet følge den nåværende regjeringens forslag om 50 % større bruksenheter. Skal Arbeiderpartiet følge den borgelige regjeringens forslag om å fjerne støtte til nøkkelproduksjon, da tenker jeg på birøkt, gårdsturisme osv. Skal Arbeiderpartiet være en garantist for at vi skal kunne ha kombinerte bruk for å kunne ha levende bygder og bosetting som er garantisk for trygg mat og for å ha matvareberedskap. Skal Arbeiderpartiet lyte til turistnæringen som i dag er like stor som havbruksnæringen og som ønsker et landbruk over hele landet, slik at turistene slipper å se overgrodde ugrassmarker og tomme mørklagte, til dels nye driftsbygninger. Vi må si til oss at næringene får den lønn de fortjener når de produserer i et høykostnadsland. Og når vi samtidig vet at vi bruker 12 til 13 øre av hver krone av det vi tjener til mat. Og videre så må Arbeiderpartiet, som er for dyrevern, men ved å legge ned en hel næring som pelsdyr kan vel ikke være aktuell. Når vi vet hvor forskjellig vårt langstrakte land er både topografisk og naturmessig, må vi sette inn virkemidler.

Og kjære landsmøtedeltakere, jeg har lyst til å be Carl I. Hagen og Trygve Hegnar om å være avløsere i ett år på et svinebruk. Og sett om de fikk større overskudd for å sette på fond. Dirigent, jeg tror at de ville blitt lite grynting fra disse to. Takk.

Dirigent: Akkurat det kan dirigenten slutte seg til.

Delegat 136, Frode Svendsen, Vestfold: Dirigenter, Landsmøte. Jeg vil gjerne bruke min tilmålte tid for å snakke litt om samferdsel og de problemer og utfordringer vi står overfor i forbindelse med dette. I forhold til den trafikkutviklingen på vei og bane som skjer, så føler jeg, og ikke minst på bakgrunn av at en er fra Vestfold, disse problemene daglig. Vei og bane må i denne sammenheng ikke settes opp mot hverandre. Det er noe som ofte blir gjort, for en sier at ønsker vi vei, så får vi ikke noe trafikk på banene, og så ødelegger vi grunnlaget for den. Jeg mener absolutt at det er behov for begge deler. I Vestfold så har vi på den nye E18,

eller på E18 gjennom Vestfold en årlig vekst på ca 8 %. I løpet av en 10-årsperiode så vil vi ha en årsdøgntrafikk på 30 000 på en delvis tofelts vei. Og hva gjør vi i den situasjonen vi er oppe i? Og det tror jeg ikke er noe spesielt for Vestfold, men det tror jeg gjelder de aller fleste. Jo, vi etablerer bomstasjoner, og de bomstasjonene står nå etter hvert så tett at det kan ikke være akseptabelt å holde på i forhold til dette. Men det er en situasjon vi er tvunget opp i i forhold til å ta vare på trafikksikkerhet, miljøet og også trafikkveksten. Og det som er det store problemet, føler i alle fall jeg her, det er det at vi er i en situasjon som vi aksepterer denne bomløsningen. Vi aksepterer den, og den er upopulær. Og hvem får skylda? Jo, det gjør vi i Arbeiderpartiet. Det er vi som får skylda for disse bomløsningene. I tillegg til det så har vi også...

Dirigent: Folk i fra Vestfold er høflige

Delegat 218, Turid R. Huse, Møre og Romsdal: Landsmøte. Vi er fokuserte i Møre og Romsdal på det å sikre gode rammevilkår for sysselsetting og verdiskaping i industrien. Selv så kommer jeg fra en liten kommune lengst ute på kysten der mesteparten av kystlinja ser ut som det øverste bildet her. Vi har sagt ja og ønsker Norsk Hydro velkommen for ilandføring av gass fra Ormen Lange-feltet. Hvorfor gir vi ifra oss store deler av vår lille øy til det? Jo, fordi at vi får full sysselsetting, men vi ser at den eksporten vi har i dag, den er veldig sårbar i forhold til det at den er veldig konkurranseutsatt og derfor veldig sårbar. Den er sårbar i forhold til konkurser og nedlegging, utflagging. Den er også sårbar for å bli flyttet til andre deler av landet. Det er ikke lenger slik at lokalsamfunnet sitter som eiere av egen industri. Møre og Romsdal er det nest største eksportfylket i landet, og vi står for 32 milliarder av den totale eksporten av varer. Avkastningen av oljefondet er over 26 milliarder. Derfor er den industrien vi har i Møre og Romsdal viktig for den totale muligheten for å utvikle velferde i landet.

Jeg vil fokusere på en ting til, som er delingsmodellen. Delingsmodellen gjør at aktive eiere som eier store deler av sin bedrift, de blir skattlagt av overskuddet som om det var en personinntekt. Det fratar dem muligheten til å bygge opp kapital og utvikle bedrifter. Dette her er små bedrifter, det er ofte der nyskapingen skjer, det er ofte de som legger muligheten for nye, sikre bedrifter.

Vi snakket her om at lønsmottakeren skal være vår gruppe som vi skal forholde oss til. I mitt nærmiljø så må jeg si at veldig mange av små bedriftseiere er like mye en gruppe som jeg ønsker å rette meg til og som er like mye arbeidere som de som tar i mot lønn ifra en bedrift.

Vi har en del konkrete forslag ifra Møre og Romsdal som vi har fremmet. Vi mener at det er veldig viktig å få en bevisst økonomisk politikk for å redusere rente og kronekurs. Økt prosentdel på avskrivning på maskin og utstyr og større omstillingsmidler for SND. Da kommer jeg ikke videre. Takk for det.

Delegat 172, Arne Espedal, Rogaland: Kamerater. En gang så spurte kjæresten min Anja meg om hvorfor jeg dreiv med politikk. Jeg tenkte jeg skulle begynne med å fortelle dere hva jeg svarte. Jeg svarte at jeg ønsker å kunne se tilbake på det jeg har gjort i politikken og si at jeg har gjort noe for ekte mennesker. Og kamerater, jeg har funnet en ting som kan gjøre livet bedre for noen mennesker. I Sandnes kommune så har ungdom, inkludert meg selv, kjempet for en ungdomskafé i sentrum. Jeg mener det er et kjempebra tiltak som vil gi ungdom et sted å treffes utenom skoletid, og jeg mener at det kan holde noen ungdom unna rusmiljøer. Det er nå omtrent et år siden ideen ble presentert på et allmøte i bystyresalen. Allerede tidlig på

våren i år ba bystyret om å få en konkret forslag på bordet. Det fikk de. 600 000 kroner per år pluss noen kroner til oppstart. Men så kamerater, så kommer problemet. Penger. Sandnes kommune har et budsjett på nesten 2 milliarder kroner. Men allikevel så må en snu rundt på hver eneste budsjettpost for å finne 600 000 kroner til en ungdomskafé. Og jeg tar med meg ropet om hjelp fra Sandnes-ungdommen til dette Landsmøtet. Hvorfor må det være sånn? Hvorfor skal kommunen være lut fattig når det er så stor privat og statlig rikdom? Og kamerater, dette er dessverre ikke det eneste eksempelet på at det står dårlig til med økonomien i kommunene. Sandnes kommune har ikke råd til å brøyte veiene utenom kontortida. Altså fra seks til fire . De har ikke råd til å beholde fritidssentrene for ungdom. De har ikke råd til å beholde eldresentrene. Og skolen har de heller ikke råd til å skjerme. Rådmannen har foreslått å øke antallet elever i klassene. Kamerater, hvis vi ønsker de tjenesten kommunen skal gi, ja, da må kommunen få de pengene som trengs. Takk!

Delegat 089, Karin Siggerud, Hedmark: Landsmøte, dirigenter. Her ser du en utdøende rase. Her står det en industriarbeider. Om ti år så tror jeg ikke det er så altfor galt mange av oss. Og kanskje vi skulle komme på museum snart. Men nå er jeg så heldig at jeg får fortsette på Jordan i hvert fall en stund til. Til sommeren er det 120 stykker av arbeidskameratene mine som ikke er der lenger. Og det kommer til å bli veldig rart. Og dette er alvorlig. For det forsvinneri følge pressen flere tusen i måneden. Og skyld ikke bare på lønna vår. Vi tjener litt over 100 kroner timen, og det er akkurat til gjeld og mat og klær til ungene våre. Og det skaper ikke trygghet, og det gir heller ingen verdiskapning i våre kommuner at industrien forsvinner. Vi har ikke midler til å lønne helsearbeidere, til å lønne lærere. Og ikke får vi tilført nukket fra det offentlige, så vi må si opp der og. Så det er en forferdelig sirkel vi er kommet inn i. De fleste ansatte på Jordan har ingen utdanning utover grunnskolen. Mange av dem så dette som en mulighet til å kunne videreutdanne seg. Men da får dem ikke arbeidsledighetstrygd. Og uten penger, så klarer dem seg ikke. Så da må dem heller gå på arbeidsledighetstrygd og ta seg noen strøjobber.

Etter et vellykket besøk i sommer av Sylvia og han Jens for å prate om industripolitikken i hele Solør, så ble vi litt oppglødd at de kanskje skulle få igjennom det med dagpenger og utdanning. Men det har regjeringen ikke gått inn på.

Og så til slutt så vil jeg si at på det statsbudsjettet de holder på med å forhandle på nå, ikke vik på noen av de kravene dere driver med. For der er det mye bra om SND og bevaring av industrien. For hvis du vil bevare de, så må det settes i gang tiltak nå med en gang. Tapte arbeidsplasser er det nemlig umulig å erstatte. Takk for oppmerksomheten.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, Stortingsgruppa: Partifeller. Mange har snakket om en aktiv distriktpolitikk, en aktiv kystpolitikk. Arbeiderpartiet må utnytte de mulighetene som er for å skape ny kraft langs kysten. Stortingsgruppa har derfor satt i gang et arbeid for å utforme en helhetlig kystpolitikk. Dette Landsmøtet bør følge det opp ved å sette i gnag en prosess i partiet med et rådslag hvor de former ut en ny og kraftfull og en helhetlig politikk. Da må vi satse på fortrinnene. Vi må ta mål av oss til å være verdens fremste sjømatnasjon. Men da kan vi jo ikke kutte i forskningen. Tvert i mot må vi satse massivt på forskning på nye arter i oppdrett. På markedsmuligheter. Og vi må satse på marin bioteknologi. Vi må utnytte de fortrinnene vi har for olje- og gassvirksomhet, og ha en nasjonal strategi for å skape arbeid ut av naturgassen. Vi må sikre skipsfarten, dens ledende posisjon ved å gi den rammevilkår som er likeverdig med konkurrentene. Og vi må bygge Norge som et unikt reiselivsmål. Men da kan vi ikke ha sporadiske annonser i internasjonale aviser og kutte i markedsføringen slik regjeringen legger opp til. Vi må ha en nasjonal strategi.

Partifeller, Arbeiderpartiet må gjøre kysten til en drivkraft for nasjonal verdiskapning. Politikk er å ville. Vi må ville. Vi må satse, og vi i Arbeiderpartiet må vise vei.

Anne Ragnhild Kjær Sti, KVPS: Det er vanskelig å fatte, men vi er ferd med ødelegge jorda vi lever på. FNs klimapanel har slått fast at endringene i klimaet vårt er menneskeskapte. Disse klimaendringene innebærer ikke som noen norske politikere later til å tro, at vi får varmere badevann om sommeren eller at det gror palmer i Trondheim. Realiteten er i virkeligheten langt mer alvorlig. Blant annet vil vi få mer vær, kraftigere vær og mer ustabilt vær. Det har allerede begynt. Vi har sett enorme krefter vi mennesker ikke har kontroll over bli satt i sving. Likevel, selv om vi har denne kunnskapen, lever vi livene våre videre som om ingenting skulle ha skjedd. Til tross for alvoret, til tross for våre internasjonale forpliktelser, til tross for at Norge er ett av verdens mest ressurssterke land, har vi i Norge vært usedvanlig trege med å sette nødvendige tiltak i kraft. En enstemmig Landskvinnekonferanse forventer nå at partiet nå virkelig tar alvoret innover seg. Et av våre kvinnekrav er at Arbeiderpartiet nå må gå i bresjen for å gjennomgå alle sektorer som bidrar til å øke klimautslippene. Vårt parti må sørge for å innføre klimabudsjettering og lage et offisielt mål om å redusere energibruken i Norge. Vi i Arbeiderpartiet må ha kraft og mot til å gjennomføre det som må til. Selv om det innebærer å måtte ta upopulære beslutninger. Hvis ikke er jeg redd vår egen politiske epoke for ettertida kan komme i et grelt lys. Nemlig som den generasjonen som hadde alt, ønsket mer og etterlot seg en økologisk ruinert jord. Kjære Landsmøte, framtida er ikke en fremmed vi ikke kjenner. Framtida er fylt av mennesker vi alle bryr oss om. Vi i Arbeiderpartiet, nå må vi bevise at vi er framtidens parti og blir det ledende og modige miljøpartiet i Norge. Takk for meg.

Kjell Bjørndalen, Sentralstyret og Fellesforbudet: Dirigent. Industriens utfordringer har jo vært nevnt av flere, og jeg takker hjerteligst for det. Jeg skal ikke gå i detaljer, men uttrykke meg nokså generelt. Og det går på rammebetingelsene som må bedres. Jeg håper at de forhandlingene som skal være nå mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet lykkes på en måte som gjør at det kommer industrien til gode. Her må det ikke stå på Arbeiderpartiet.

To momenter til hvor Arbeiderpartiet og vi må være klare:

1. Med et indre marked og EØS-avtalen er de direkte virkemidlene i næringspolitikken mer begrenset enn før. Men de finnes. Gjennom forsvarsinnkjøp så kan vi altså stille krav om gjenkjøp. Det har gitt industrien i Norge store teknologiske og kunnskapsmessige fortrinn og muligheter. Det må brukes enda mer aktivt, og flykjøp er nå et stikkord id en forbindelsen.
2. Aktiviteten på sokkelen er viktig i forhold til industrisysseletting. Jeg er enig i at en særlig i nord-områdene og der fiskeriene betyr mest, skal en gå spesielt varsomt fram. Men jeg mener forslaget om petroleumsfrie soner er en dårlig løsning. Vi trenger ikke nasjonalparker i havområdene. Men vi trenger å forsikre oss om at det vil være mulig å sikre at petroleumsvirksomhet og fiske kan leve side om side. Det er nødvendig med konsekvensutredninger, og vi må gi oss tilstrekkelig tid. Men ikke så lang tid at arbeidsplasser og kompetanse forsvinner før vi får snudd oss. Takk.

Delegat 196, Ingerid Nordhaug, Hordaland: Landsmøte. Oslo er den europeiske byen med flest overdosedødsfall. I forfjord døde 34 mennesker i Bergen av overdose. Og når vi som politikere blir konfrontert med dette, så svarer vi vanligvis at vi må satse mer aktivt på forebygging. Vi svarer gjerne at vi må styrke behandlingstilbudet og ettervernet. Og selvsagt står jeg inne for dette. Men vi har et fundamentalt problem når den eneste løsningen er å gjøre

mer av det samme. Noe, vi har en dårlig narkotikapolitikk. La oss gjøre enda mer av det samme.

Jeg er glad for at for at vår regjering gikk inn for kontaktrom. Jeg vil gjerne ha et sånt i Bergen. Derfor ønsker jeg at Arbeiderpartiet også i kommuneprogrammet sier klart fra at vi vil ta et ekstra tak for de tyngste narkomane ved å etablere kontaktrom der narkomane kan sette sprøytene sine i sanitære omgivelser. Vi legaliserer ikke narkotika gjennom en slikt kontaktrom. Vi erkjenner at de tyngste narkomane mer eller mindre er blitt overlatt til seg selv og til sin sykdom fordi man ikke kan bryte prinsipper. Fordi man er opptatt av signaleffekt. Signaleffekten av et kontaktrom er at vi vil gi våre medmennesker mer verdighet. Signaleffekten er at vi gjør det vi kan for å redde noen fra overdosedøden. Det er ingen motsetning mellom kontaktrommet og forebygging, eller kontaktrommet og behandlingstilbudet. Det er et ekstra tiltak for de som i dag setter sprøytene sine uansett i skitne bakgater. Uansett hvor mange signaler vi har hengt oss opp i. Uansett hvor mye forebygging vi driver. De som misbruker narkotika hver eneste dag, uansett hvor mye vi gjør mer av det samme.

Til de av dere som er litt skeptiske til dette forslaget, så vil jeg gjerne at dere spør dere selv to spørsmål: Det første: Kan vi gi våre medmennesker litt mer verdighet? Kan vi kanskje redde ett menneske fra overdosedøden med et kontaktrom? Jeg har spurt meg selv om det samme, og jeg tror at vi kan redde liv. Og for meg er det alene mer enn nok til å gå inn for kontaktrommet. Jeg håper at dere er enige med meg, og jeg håper dere er enig med vår regjering, og støtter forslaget om å etablere kontaktrom. Takk.

Dirigenten kom med noen praktiske opplysninger, blant annet om at etter hilsningstalen fra sosialistinternasjonalens generalsekretær så ville det bli en innsamling fra Norsk Folkehjelp med hovedparole "Ikke glem Angola"

Møtet tok lunsjpause kl 13.00.

Møtet ble satt kl 14.00 med et kulturelt innsalg av Vigdis Fossum og på piano Thorbjørn Vikstedt. Hun framførte "En stille strand", "Solidaritet" og "Thank you for the music".

Dirigenten ga ordet til Thorbjørn Jagland, som introduserte Luis Ayala, generalsekretær i Sosialistinternasjonalen som hilste landsmøtet.

Thorbjørn Jagland: Defense, I ask for the floor to introduce a good friend of us, who is always coming to our congresses, the secretary genral of the sosialist international, and Luis Ayala, I want you to know how appreciative I am for the fact that you are here at the congress when I am leaving leadership og our party. We have been working together since the leate 70's. I remenber being there together at the congress witch we had in Albufava where Sattavi were killed in front of us, the palestinian whowas the first to have the secret contacts with israeles. 10 years later Ichatctabean brought us to Jerusalem. To honour this man who paid his life for the peace prosesses we started here in Oslo. We worked together with Willy Brandt, and he sent us around sentral and eastern Europe to get parties from the new democracies into the Socialist International. I remember the congressmeeting wich we had in your home town Santiago in 1991, just after democracy were reinstalled in Chile. And we had the openingssession in parliament. And the president of the republic, he was kind enough to reliver a speech to the congress. And he was ademocrate. But he spoke about socialisme. What democratic socialisme had contributed to the first world as well to the third world. I saw

how happy you were, and I was happy to, because you were happy. And you have been travelling all the time to get new parties into our family. And now we have 140 member parties in the Socialist International. A Socialist united nations. You are the one to be honored for this enormous work which has been done during the 80's and the 90's. And therefore it is a great pleasure to introduce Luis Ayala. Will you please be kind enough to come here and address the congress. Please.

Luis Ayala, generalsekretær i Sosialistinternasjonalen:

Thank you. You are very generous. You surprise me in a way. You manage to put a lot of gears, it seems a lot, to your phrases. Every time I come to your party congresses, true, I have managed to be here for some time and followed very closely what you have been doing. I always have the feeling it is a special occasion. I know that this is a very special congress too. Thorbjørn mentioned one: is a new beginning for Thorbjørn in another role. It is a new beginning for us all. For the congresses are always the moment of rallying, thinking together, becoming stronger. Afterwards. But it is always a very special feeling when I come to Norway, because somehow I always feel that I come to the roots of what is a little bit our own identity as social democrats. Because social democracy all over the world is definitely profoundly, deeply linked to you, people like you, to people like those who are members of the Norwegian social democracy. And we have managed to go quite a long way as Thorbjørn was recounting. Particularly in the last years. We have witnessed, we have been actors in rapid changes around the world. And social democracy has always been as a city where there have been good developments. If people around the world have been fighting for freedom and democracy, social democrats, members of our party. Labour party people have been in the forefront in the struggle for democracy. We have been fighting for peace. We have been in the forefront of that struggle. Wherever you see around the world good development for peace, in the Middle East, the Balkan, Southern Africa, social democrats, and now are all international. With the solidarity and support of people like you have been those who have produced those results. Where we have managed to bring sincerity, where we have been managed to bring hope, social democrats have been involved. The struggle goes on. But as I said: every time I come to Norway I feel is very special. You as Norwegians have not only been consistent around the world in their inspirations. But also of the practical commitment and the personal commitment, I have been the lucky to work alongside people like Billy Brund, Gro Harlem Brundtland, and I could see that kind of personal commitment, in people like you. Later on I have seen that commitment of Norwegian social democracy in people like Thorbjørn Jagland. In the middle east where we had the privilege sometimes to be alongside this man in our common effort for peace there too, to bring hope. In whatever we have done around the world; we mentioned Chile, I recall, in 1988, in my own home country, fighting to recover our democracy. There was a young Norwegian man around me while we were walking the streets of Santiago. Grey days, grey colour of the uniform of the military, and there were a young man Jens Stoltenberg in the streets of Santiago with people like me. These are the kind of personal commitment that I refer to when I mean every congress somehow, in Norway is a special moment. There are plenty of things to do. There are plenty of good things that have happened, because we have managed to do it, to bring it about. We have to strengthen democratic international institutions. We need to manage globalisation. We need to manage to continue building a freer, more hopeful world. We need to bring back the illusion, the excitement, the joy of working in politics. To some people who in different parts of the world become disjunct with the solution with the old party politics. But where I see excitement and interests in politics, is always also again social democracy, very much at the center. We need to defeat poverty, we need to continue carry on that work. We need to above all strengthen hope and illusion, we need to strengthen social democracy. I have no doubt that

you and norwegian social democrats are doing exactly that. That's why, and with this I will finish, I feel this again, this is a very special location. Where you are set to bring back the excitement, the hope, the illusion. And the future. A bright future which I wish you deeply from my heart to the social democrats in Norway. Thank you very much.

Dirigent: Da vil jeg si tusen takk til Luis Ayala som er Sis internasjonale generalsekretær. Og det gjør jo at Landsmøtet nå føler at de er på en måte inne i en sånn følelse av at vi internasjonale sosialister. Og nå begynner dere kanskje å registrere at det er kjente fjes, fylkessekretærene nå står oppstilt her. Det betyr at vi nå skal ha en innsamlingsaksjon til Norsk Folkehjelp. Og i den forbindelse så ønsker Nils Rønes som er ansvarlig for internasjonal avdeling i Norsk Folkehjelp å få ordet.

Nils Rønes, Norsk Folkehjelp: Kjære Landsmøte. Som utenlandssjef i Norsk Folkehjelp vil jeg takke Arbeiderpartiet og Landsmøtet for at vi får anledning til å samle inn til å støtte arbeidet i Afrika og Angola spesielt i dette Landsmøtet. Folkehjelpen er arbeiderbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon, og arbeidet vårt i Angola dreier seg om prosjekter, og samarbeidspartnere som arbeider for demokrati og menneskerettighetene, arbeider for å bekjempe HIV og AIDS, arbeider for solidariteten i et land som er på vei fra krig til fred. Arbeidet for å bekjempe den nakne nøden og arbeidet for å fjerne miner slik at mat kan dyrkes, slik at livet kan gå videre med håp om en bedre framtid. Tusen takk for at dere støtter deres egen organisasjon i det viktige arbeidet.

Dirigent Da lar vi bare partisekretærene få muligheten til å gå rundt med bøsse, og så starter vi bare på talelista igjen.

Delegat 010, Irene Johansen, Østfold: Landsmøte. I Moss der jeg bor har det borgelige flertall vedtatt å tilpasse organisasjonen innen nyttår til en mulig konkurranseutsetting av alle kommunale tjenester og en privatisering av alle kommunale barnehager. Begrunnelsen er den økonomiske situasjonen kommunen er i med et underskudd i år på foreløpig 50 millioner kroner. Og en antakelse om at konkurranseutsetting og privatisering av tjenestene vil medføre mer effektiv drift, store besparelser i kommunens budsjett og bedre kvalitet på tjenestene.

Vi kjenner alle situasjonen i de fleste kommuner. Store underskudd som fører til dårligere kommunale tjenester, og i verste fall at tjenestetilbud kuttes ut. Den offentlige fattigdom er stor og påtrengende og står i sterk kontrast til den private rikdom vi ser. Kvalitet og omfang på de kommunale tjenester i dag gjør at mange spør seg om det offentlige fortsatt bør ha ansvar for skolene, helse- og omsorgstjenestene, barnehagene, veier og jernbane. De ser seg om etter alternative løsninger for å dekke sitt behov. De borgeliges løsninger om å konkurranseutsette og privatisere offentlige tjenester passer bra inn i dette bildet. Vårt svar på dette er at vi står fast ved de løsninger vi har stått for i alle år, at offentlige tjenester skal det offentlige ha ansvar for og utføre. Bestemor skal ikke ut på anbud. Det er vårt alternativ til folk.

Meningsmålinger og valgresultater er svar tilbake til oss: Det er ikke godt nok. Folk har ikke tillit til at vårt alternativ gir dem de tjenestene de har behov for når de har behov for dem. Hvordan overbevise bestemor og hennes nærmeste om at det likevel er best for henne at hun ikke settes ut på anbud slik de borgelige har vedtatt i Moss? Disse spørsmålene kommer kommunevalgkampen til å dreie seg om til neste år. Vi må ha et troverdig og klart alternativ. Det står om mer enn struktur og organisering. Det står om verdier, ideologi. La oss gjøre kommunene til utstillingsvinduer for Arbeiderpartiets politikk.

Nina Mjøberg, landsstyret, Buskerud: Kjære Landsmøte. Verden har krympet. I dag gjør teknologien det mulig for folk som bor avsides å kommunisere med hverandre enkelt og greit. Den gjør det også mulig for investorer å flytte kapital rundt på kloden på et øyeblikks varsel. Lavere tollsatser og transportkostnader gjør at strømmen av varer og tjenester øker kontinuerlig.

Dagens flernasjonale industriselskap utgjør et nettverk av underleverandører og innleide tjenester. Disse nye og tette sammenkoplingene i verden skaper både vinnere og tapere. Flernasjonale industrigrupper og mange forbrukere i den rike delen av verden har tjent på den økonomiske globaliseringen. For lønnstakerne, særlig i sør, så har det betydd dårligere arbeidsvilkår og lønn. De store industrigruppene bruker globaliseringen til å tvinge landene til å senke arbeidstakerstandardene for å tiltrekke seg utenlandske investeringer. Så lenge det ikke finnes internasjonale arbeidstakerstandarder som kan håndheves, kan økt handel være ødeleggende for lønnstakerne ved at en oppmuntrer myndighetene til å svekke vernet av arbeidstakernes rettigheter for å øke eksporten. Økt handel kan med andre ord anspore landene til å konkurrere med hverandre ved å senke arbeidstakerstandardene. Jeg ønsker derfor å fremme følgende forslag: "Handler fortsette å stå i sentrum for internasjonale forhandlinger. De fattige landene må få mulighet til å selge sine varer til våre markeder. Internasjonal handel må respektere krav til helse og miljø, og vi må være åpne for å bistå de som blir skadelidende av at handelsstrømmene endrer seg. Internasjonal handel må også drives med respekt for grunnleggende faglige rettigheter og menneskerettigheter. Og ILOs 8 kjernekonvensjoner må legges til grunn for alle globale handelsregimer og for virksomheten til pengefondet og verdensbanken." Forslaget er fremmet. Jeg har også et forslag på flyktinger som også er oversendt. Takk.

Delegat 158, Gjermund B Røysland, Aust-Agder: Kjære Landsmøte. Er det noe jeg virkelig brenner for, så er det å bedre livskvaliteten for mange unge som sliter i dagens samfunn. Mange vil nok hevde at de unge i dag har det mye bedre enn hva som var tilfelle for bare noen år tilbake. Og på noen områder så er nok det riktig. Men Norge sliter i dag med et stort problem. Og det er at flere og flere unge får ulike former for psykiske lidelser. Ungdom møter i dag et enormt press fra samfunnet rundt de. Karakterpress, motepress, sexpress, og de skal være vellykkede på alle mulige måter. Og det er et faktum at et flertall av antall selvmord som begås, begås av menn under 25 år. Denne utviklingen må Arbeiderpartiet være med på å stoppe.

Psykiske lidelser er et tema som nesten aldri blir tatt opp i politisk debatt, ei heller i dette partiet. Ungdomspsykiatrien i dag er et underprioritert område innenfor norsk helsevesen. Det finnes sikkert mange tilbud som ser lukrative ut på papiret, men som i realiteten ikke når ut til de som trenger det. Det er totalt uholdbart at en gutt eller en jente som har forsøkt å ta sitt eget liv må vente i månedsvis for å få profesjonell hjelp. Hjelpen trengs der og da.

I Arendal, som jeg kommer fra, så er psykiske lidelser kombinert med rusmisbruk et utbredt problem. I storbyen Kristiansand ble det beslaglagt 1800 rohypnol-tabletter, mens det i lille Arendal ble beslaglagt hele 2800. Tusen mer. 2800 for mye. Bare på en av de mange videregående skolene i Arendal har det den siste tida blitt to tvangsinnleggelser på grunn av psykiske lidelser. Og det sier meg at vi er nødt til å foreta oss noe. Det ene er at vi må greie og opprette et hjelpeapparat som fungerer. Nå lyser det rødt. Kjære Landsmøte, partiledelse. Ungdom med psykiske lidelser er en av de svakeste gruppene i vårt samfunn og ergo en av de

gruppene vi skal ta oss av. Kampen for de svakeste bygger på hvert enkeltmenneskes behov for en god psykisk helse. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 041, Rina M. Hansen, Oslo: Kamerater. På veggen der borte så står et spørsmål vi i Arbeiderpartiet nå skal finne svaret på. Hva tror vi på i dette landet? Og jeg mener svaret er enkelt å se. Penger. Fordi det vi tror på i dag både i landet og i partiet er penger. Men jeg vil ikke at det skal være sånn. Jeg vil ikke at penger skal være det vi tror på. Jeg vil at vi skal tro på framtida. Og så høres vel det innmari fint ut. Men hva betyr det? Fordi å tro på framtida, da må vi ta framtida på alvor. Og vi må jobbe for framtidas løsninger. Norge har igjennom internasjonale avtaler forpliktet oss til å redusere CO₂-utslippene. Men likevel gjør vi det ikke. Vi kan ikke lenger sette hensynet til penger og til olje- og gassindustrien foran alle andre hensyn, foran hensynet til framtida. Jeg er veldig glad for at kommunevalgsplattformen sier at vi skal ha petroleumsfrie soner i Barentshavet. Jeg håper at dette Landsmøtet tør å være like tøffe, satse like mye på framtida som det programkomiteen har turt. Det er å ta de internasjonale forpliktelsene våre på alvor. Gjennom det tar vi et valg i stedet for å satse på en gammeldags tanke om å pumpe opp mest mulig olje. Velger vi å satse på framtidas energikilder. I stedet for å kaste oss inn i et kappløp med Russland for å bli de første til å utvinne olje i et av verdens mest sårbare områder, så gir vi et signal om at nå vil vi prioritere annerledes. Gjennom å ta sånne avgjørelser kan vi minne miljøsaken. Fordi jeg har hørt om en tid, jeg, noen har fortalt meg om en tid da Arbeiderpartiet hadde miljøtroverdighet. Da vi hadde Brundtland-rapporten, da vi hadde verdens første miljøvernminister, og da bærekraftig utvikling var vårt begrep. Og jeg har så innmari lyst til at den tida skal komme tilbake. Jeg vil at folk skal forbinde Arbeiderpartiet med miljøvern. Kjære Landsmøte, vi må tørre å satse på framtida. Vi har et ansvar for utviklingen i verden. Takk for meg.

Delegat 210, Ottar Steine, Sogn og Fjordane: Dirigenter, Landsmøte. Mer enn 150 kommuner mottar inntekter i fra kraftutbygning. Det er for mange distriktskommuner en viktig inntekt for å løse offentlige oppgaver. Arbeiderpartiet med stortingsgruppa framsto for en kort tid tilbake som en sterk forsvarer av disse inntektene. Ved å støtte dokument 8, forslag om riktig prising av kommunens rett til konsumskraft. Kommunene med naturressurser har krav på sin del av vannkraftsformuene. Og partiet skal ha ros for den støtten vi har der. Men denne saken er bare en liten brikke i et større spill rundt den norske vannkraftformuen som pågår for tiden nå. Min påstand der: Ikke si opp kampen om konsesjonslovene, for rundt 100 år siden var Norge stilt overfor større utfordringer knyttet til våre naturressurser.

Staten har tre viktige virkemidler å ivareta naturressursene på. Gjennom offentlig eierskap, gjennom skatteregler og gjennom konsesjonsregler. Dette gjelder ikke bare vannkraft, men også oljen, gassen og fisket. Og hva nå? Jo, regjeringen har på samme tid satt disse instrumentene i spill. Først løser man på offentlig eierskap til vannkraftressursene ved å endre konsesjonslovene, og nekte Statskraft flere konsesjoner. Neste logiske skritt er utenlandske kapitalkrefter inn i norske kraftselskap.

På samme tid mener regjeringen at vi skal endre konsesjonslovene, vi skal endre hjemfartsinstituttet, vi skal endre skattereglene for kraftsektoren. Jeg oppfordrer Arbeiderpartiet snarest til å framstå som en sterk forsvarer av rammeverket rundt kraftsektoren. Alle norske borgere, vår industri, våre distrikt har sterke interesser knyttet til disse ordningene. Vi må forsvare konsesjonsreglene, og vi må forsvare kraftskattereglene. Dette er god distriktpolitikk, god industripolitikk og god energipolitikk. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 108, Rune Øygard, Oppland: Ja, gode Landsmøte. til en kommune som har ansvaret for tunge oppgaver i samfunnet: barnehager, grunnskole, eldreomsorg. Det økonomiske handlingsrommet til å utføre disse her oppgavene, blir kraftig bygget ned. Lovpålagte oppgaver styrer prioriteringene. Taperne blir de svakeste, og det går utover deres tilbud. Dagens regjering forsterker denne her utviklingen. De argumentere som om de nettopp ønsker en slik utvikling, og jeg tror at de gjør det. At industriarbeidsplasser daglig blir lagt ned, er flagget ut til lavtlønnede land er en kjensgjerning. Hjørnesteinsbedrifter forsvinner fra fra før sårbare distriktskommuner. Bedrifter som har blitt bygd opp med lokal entusiasme, tuftet på lokale ressurser, og sikret gjennom SND og andre offentlige kilder. Entusiasmen er nok der også i dag, ressursene ligger der i dag og venter på å bli foredla, men støtteapparatet har blitt bygd ned, og kraftig ned av Bondevik. Risikokapital er det lite av til disse distriktsamfunnene, men arbeidskraft er der, lojaliteten er der, nærheten er der og håper er der. Om arbeidskraften får bestemme, så er det mange som vil flømme tilbake til distrikts-Norge og hatt jobb og livsstil der. Men da må kommunene være solide nok til å yte fundamentale tjenester på et tilfredsstillende nivå. De må få handlingsrom til å utvikle sine lokalsamfunn ut ifra egen kultur, eget særpreg, tilrettelagt for morgendagens behov.

Og den statlige politikken må motivere privatkapitalen til å investere mer i distriktene. Her er det ikke plass for markedskreftenes frie spill alene, og **folkerettlegen** skal avgjøre den offentlige ressursbruken, så blir det langt mer bredbånd, veier, videregående skoler og helse i distriktene. Her er det spørsmål om hva det samfunnet ønsker. Arbeiderpartiet må være garantisten. Gjennom politiske prioriteringer og dialog må partiet være garantisten for levende bygder. Gjennom klare prioriteringer må Arbeiderpartiet vise hva vi mener. Noe av det stolteste i Arbeiderpartiet jeg kan vise til er slagordet *by og land, hand i hand*. Og by-Norge trenger en hånd å holde i. Jens, med bakgrunn i foredragene dine, så tror jeg på levende bygder i framtida. Det er jo på et landsmøte å forplikte og konkretisere gjennom handling og prioritering.

Delegat 139, Hedda Five, Telemark: Kjære Landsmøte. Jens Stoltenberg har ved flere anledninger oppfordret det norske folk til å lage barn. Mange barn. Og i Telemark har vi fulgt denne oppfordringen med stor glede. Ja, vi startet faktisk for flere år siden, slik at vi i dag har ca 5500 elever som går på den videregående skolen i fylket. Og at aktiviteten var særdeles god på slutten av 80-tallet, det ser vi fordi vi nå får en elevvekst på 20 % i perioden 2000-2007. Det betyr 1000 ekstra elever på de videregående skolene i Telemark. Og dette burde vi jublet for. Dette er positivt. For det er jo framtida vår, tryggheten vår, arbeidskraften vår. Men politikerne i telemark jubler ikke. Og det tror jeg heller ikke at foreldrene eller elevene gjør. Vi er bekymret. For vi har allerede i dag store problemer med å gi elevene våre *tak over huet*. Vi har lappa og lima, bygget om og bygget på alle våre skoleanlegg. Men nå går det ikke lenger. Vi må bygge nytt, vi må tilby elevene våre noe mye, mye bedre. Vi må sette disse fagre ordene våre, de flotte læreplanene og reformene ut i livet.

Og vet dere hva, kjære stortingspolitikere og partivenner. Dette koster penger. Penger vi overhodet ikke har, og penger Bondevik 2-regjeringen har brukt på skattelettelser til de rikeste. Man får ikke en bedre skole av å pøse inn mer penger, sies det. Jeg sier at det er feil. For resultatet av Stortingets svik mot skolen vår er at vi må sette opp brakker for elevene i Telemark. Vi må skyssse byelevene til distriktsskolene, og vi må muligens tilby ettermiddagsundervisning. Nå må Arbeiderpartiet vise at valgkampløftene våre ikke var en bløff. Nå må Arbeiderpartiet vise at vi er det virkelige skolepartiet. Og dette fordi at ungdommen, framtida vår er det viktigste. Takk.

Delegat 243, Terje Mortensen, Sør-Trøndelag: Partivenner, dirigenter. Som fagforeningsmedlem hvor fellesskap og solidaritet er viktig for meg, er jeg av samme årsak medlem av Arbeiderpartiet. Etter å ha kommet inn i kommunepolitikken må jeg si at verden har blitt snudd på hodet. Solidaritet som er jeg mener må kjennetegne fordelingen av midler til velferdsordningene, har fått et skikkelig skudd for belgen. Alle vet vi at så vel stat som kommune spiller en sentral rolle for utvikling av velferdsstaten. Og at kommune-Norge i økende grad har fått ansvar for velferdsstatens tjenester. Vi vet også at kommunene utgjør kjernen i den demokratiske styringen av samfunnets ressurser. Det paradoksale oppi dette er at kommunen blir pålagt stadig flere oppgaver uten tilstrekkelige økonomiske midler til å gjennomføre den. Oppvekstvilkårene for våre barn, tilbudene for våre funksjonshemmede og omsorgen for våre eldre og syke, de blir de store taperne.

I fjordårets valgkamp ble det norske folk lovet satsing på skole og sikring av velferden. Men hva som skjedde var det motsatte. Slik bidrar vi som politikere til å bygge opp forventninger som ikke lar seg gjennomføre i praksis fordi løftene om penger, de følger ikke med. Problemene skyldes en forferdelig voldsom omfordeling av det offentlige. Der det offentlige bygges ned til fordel for privat vekst. De som har nok fra før får mer, og de som har lite fra før blir taperne. Og forskjellene, de bare øker. Mens kommunene ikke er i stand til å opprettholde velferdstilbudet. Skjennsgjerningen er i dag at faktisk 8 av 10 kommuner i følge kommunenes sentralforbund må skjære ned på sine velferdstilbud. År etter år har vi i kommunene registrert at budsjettene, de blir bare strammere og strammere. Årsaken sies å være at stram økonomi skal gjøre kommune-Norge effektivt.

Jens, jeg må si til slutt bare til han Jens, at i forhandlinger med det borgelige, så vet vi at kommune-Norge, de trenger ca 5-6 milliarder for å opprettholde velferden.

Delegat 264, Siri Vasshaug, Nordland: Kjære Landsmøte. Frem til i dag så har miljø- og fiskeriinteresser knapt hatt innflytelse når de store avgjørelsene om utviklingen av norsk sokkel har blitt tatt. Vi kan ikke se olje- og gasspolitikken atskilt fra miljøpolitikken. Barentshavet er på mange måter Europas siste villmark. Området er et av verdens rikeste havområder og har kvaliteter som gjør at det er spesielt sårbart for peroleumsvirksomhet. Konsekvensene av oljevirkosomhet i Nord er uvisst. Både for naturen og for fiskerinæringen. Dersom oljevirkosomheten slipper til i de viktigste yte- og oppvekstområdene for norsk fisk, så vil dette kunne få fatale konsekvenser for fiskeribestanden. En utblåsing av olje i oppvekstområdene kan føre til at vi mister hele årsbestander med fisk. Ny forskning slår til og med fast at vann fra oljeboring svekker torskens evne til å reproducere seg selv. Det er urovekkende for fiskerinæringen. Men det aller verste er egentlig at det ikke er forsket nok på dette her. Vi vet rett og slett ikke hvor alvorlige effektene blir. Derfor Jens, så ble jeg svært fornøyd når jeg leste at Sentralstyret nå går inn for en helhetlig konsekvensutredning. Spørsmålet blir jo bare, er Landsmøtet enig med han Jens. Og etter å ha hørt en del av innleggene her i dag, så er jeg litt usikker. Og jeg er skremt. For jeg trodde ikke at Arbeiderpartiets politikk var å tenke på seg selv og ikke generasjonene etter oss. En helhetlig konsekvensutredning er viktig for å skape en forutsigbarhet i forvaltning av vårt viktigste naturområde. Vi er nødt til å se dette her i en større sammenheng. Vi trenger utredning for hele området som også tar for seg elementer som transport av farlig avfall, oljevernberedskap og måten vi forvalter fiskeriflåten på. Og jeg tror at når denne utredningen er ferdig, så vil vi se at områdene er svært sårbare. Og jeg tror at petroleumsfrie soner er eneste løsningen for å bevare Barentshavet som et rikt havområde. Inntil en helhetlig konsekvensutredning eksisterer, så må føre-var-prinsippet gjelde. Vi kan ikke ta sjansen på å forringe framtidens spisskammer og inntektskilde. Nå må nok være nok. Selv for oljeindustrien.

Delegat 027, Reidun Lappen, Akershus: Landsmøte. Opplæringsloven slår fast at grunnskolen skal være gratis. Høyre som gikk til valg på å styrke skolen, svekker den ved å uthule gratisretten. Kommuneøkonomien sulteføres. Skolen mangler materiell og bygget forfaller. Foreldre prøver å bære på ressursmangelen ved frivillig innbetaling og anonyme gaver. Det er forståelig at foreldre aksjonerer for barna sine. Men Høyres politikk er åpenbart å kjøre fram en praksis med private gaver og berede grunnen for innføring av skolepenger på sikt. Når kunnskap blir avhengig av lommeboka, er klasseforskjellene i skolen et faktum. Lov om frittstående skoler åpner for friskoleslepp i utdanningssektoren. Regjeringen vil ha flere friskoler og dekke 90 % av driften. Friskolene får sugerør direkte inn i statskassa, mens den offentlige skolen må innordne seg en strupet kommuneøkonomi. Slik skapes et todelt skolesystem. Private skoler med god råd, offentlige skoler med dårlig råd. Friskolene skal også få inntaksrett av elever. Vil de da velge seg ut i ressurssterke og overlate de andre til den offentlige skolen? Spørsmålet er betimelig. Fordi det finnes eksempler på at private skoler har nektet søkere adgang fordi de er funksjonshemmet. Vår skolepolitiske fane er en gratis og inkluderende skole med plass for alle og med økonomi til å skape kvalitet så de ressurssterke ikke rømmer over til de private friskolene.

Landsmøtet, vi har kort tid på oss til å forhindre en snikinnført klassesdelt grunnskole i Norge.

Delegat 090, Tor Lillehovde, Hedmark: Godfolk, innbefattet dirigentene. Som ordfører som burde jeg egentlig ta en runde på kommuneøkonomien, men jeg velger næringspolitikk og arbeidsplasser. Alt henger sammen med alt, er det sagt. I vår framtid i næringspolitikk må vi tørre noe mer, vi må tørre å bruke noen virkemidler, vi må tørre å bruke for eksempel arbeidsgiveravgifta mer aktivt for å motvirke utlemper særlig for det konkurranseutsatte næringslivet vårt.

Virkningen av den sterke kronekursen må møtes med noen raske mottiltak. Og det haster, Jens. Ta gjerne med det i budsjettforhandlingen du står foran. Fikk en løsning, og fikk en løsning raskt. Hvis ikke vil utflaggingen bare øke. Og den øker beklageligvis ved hjelp av Siva. Det er galskap som bør stoppes. La Siva være norsk industris tilrettelegger på hjemmebane.

Innlandsindustrien har det vært veldig lite fokus på her. Kystens muligheter har vi hørt mye om. Innlandsindustrien preges ikke av olje og havbruk. Vi ligge ri skyggelandet. Næringsmiddelindustrien og treforedlingen. Det er trauste saker. Men det er base for vår industrielle utvikling. Umoderne, ja, men nødvendig for landets selvforsyningsstrategi. For å lykkes i innlandet er vi avhengi av en mer aktiv jordbruks- og distriktspolitikk. Vi er også avhengig av at SND blir romsligere når det gjelder sine geografiske begrensninger. Vi ber om at vikemidlene frigis for alle kommunene i Hedmark og Oppland.

Delegat 193, Trine P. Grønbech, Hordaland: Gode Landsmøte. Jeg er så glad for å være her. For jeg er så glad for at det er sammen med dere at jeg skal kjempe for at hver enkelt får utvikle det som bor i en gjennom fellesskapet. Den beste investeringen i samfunnet, er å trygge at alle barn og unge kan skape i tråd med egne talenter og i tråd med sin egenart.

Så finnes det hindringer. Vi utsettes daglig for et massivt press utenifra for det vi må ha og det vi må gjøre for å være vellykkede, ungene spesielt. Behovet for fellesskapet er større enn noen gang. Og en digresjon: For en fantastisk visjon den offentlige fellesskolen er! Jeg tenker mangfold, jeg tenker like muligheter, jeg tenker solidaritet.

Nå skal jeg hoppe litt. Hordaland foreslår nytt strekpunkt til kapittel 2. Det går på å opprettholde spilleautomater med aldersgrense på 18 år. Mange blir hektet av disse automatene, konsekvensene er alvorlige. Og særlig sterkt viser fareskilt for barn og unge. Så må man og ta hensyn til de som sårt trenger inntektene, og det mener vi at vi gjør i vårt forslag.

Flere og flere av ungene våre møter barnevernet. Det har betydelige kostnader for kommunene og betydelige kostnader for det enkelte mennesket. Jeg kan frestille med følelsen av å drukne i møtet med et omfattende og utmattende byråkrati. Utryggheten ved å ikke ha kontroll over egen framtid. Lovverket må ikke vanskeliggjøre vårt samarbeid og samhandling mellom mange dyktige profesjoner i barnevernet. Jeg drømme rom en framtid for ungene våre der ingen knebler deres sorg eller hemmer sin drøm. Hvor de ikke venter på å bli valgt av livet, men hvor de velger selv. Takk for oppmerksomheten.

Delegat 054, Ragnar Bøe Elgsaas, Oslo: Kjære Landsmøte. Jens, du sa i din tale for noen timer tilbake at uten innvandring, så vil samfunnet vært fattigere. Det er gode og riktige ord. Men det må følge ressurser med godene. Det koster å være for fellesskapet, sa Jens. Og det koster å drive en aktiv integreringspolitikk. I Oslo så finnes det skoler hvor det er elever fra over 30 forskjellige land. Det er over 100 språk som tales i Oslo-skolen. Opp til 95 % av elever på enkelte skoler er minoritetsspråklige. Kjære Landsmøte, det må være et nasjonalt ansvar å sørge for en integrering og en inkludering av innvandrere i Norge. Grunnlaget for en vellykket integrering er å kunne norsk. Det har vært et mål i mange år, men vi har ikke klart å følge det opp i praksis. Skal vi klare det, så må vi starte tidlig. Oslo Arbeiderpartiet foreslår derfor at vi innfører gratis kjernetid i barnehager for 4- og 5-åringer. Hvis vi samtidig kombinerer dette med språkopplæring for innvandrerforeldrene. Gi både barna og foreldrene større muligheter. Barna får et langt bedre utgangspunkt fordi de kan delta i undervisningen fra dag 1 på like vilkår med alle andre. Og foreldrene, ja, de kan følge opp ungene sine.

Arbeiderpartiet har alltid jobbet for et samfunn der alle kan delta. Mer penger til en bedre språkopplæring, ja, det er en forutsetning for dette. Takk.

Delegat 006, Linda Karlsen, Østfold: Dirigenter, kamerater. Det har blitt satt fokus på trygghet på dette Landsmøtet. Jeg kommer fra Sarpsborg og en av de tingene som får meg til å føle meg trygg, det er å titte opp på Borregårdspipa. Da er jeg hjemme. Det kan kanskje virke litt merkelig på mange. Den er riktignok innmari høy, men spesielt pen er den ikke. Men den er et symbol at Sarpsborg med sin kulturarv og sine historier lever videre. Som en industriby i et industrifylke. At vi har arbeidsplasser, at vi har noe å leve av, også den dagen vi ikke kan leve av olja lenger. Østfold er et industrifylke. Men hva slags fylke skal det være i framtida? Når industrien flagger ut og bygger ned. På grunn av den overbudspolitikken regjeringen og Stortinget fører. Når de ikke engang ønsker å hjelpe de som mister jobbene sine nettopp på grunn av regjeringens uansvarlighet. Fortsetter det slik, vil ikke lenger Østfold være et industrifylke. Det vil være et fattigdomsfylke.

Vi har ikke vært noen englebarn vi i Arbeiderpartiet vi heller. Vi har ikke satset nok på det som skal skre Norges inntekter i framtida, på eksportindustrien. Vi i Østfold omtaler oss selv som mulighetenes fylke. Og med den riktige politikken kan mye være med på skape muligheter for hele landet i framtida. Derfor må vi føre en ansvarlig økonomisk politikk for å få ned kronekursen og rentenivået. Vi må satse på lokal næringsutvikling og forskning. Mye av det vi kommer til å leve av og tjene penger på i framtida er ikke funnet opp enda. Ting som

vi kan ha nytte av i hverdagen, som kan hjelpe miljøet. Vi må satse på infrastruktur og på alternativ bruk av våre gassressurser. Vi må legge grunnlag for et nytt solidaritetsalternativ der alle parter tar del. Da er det viktig at også lederne tar ansvar. At vi kutter ut superlønninger og fallskjermer. Vi må gjenvinne tilliten fra de som er våre kjernevelgere. Vi må sikre eksportindustrien og dermed sikre framtida, også for mange andre grupper. Det er også trygghet.

Jeg vil også oppfordre alle til å ta en grundig titt på forslag 12.11 fra Trøkstad og Marker og Våler Arbeiderparti. Rent vann kommer til å bli en av framtidens viktigste ressurser. Vi må sørge for rent vann til alle.

Delegat 280, Hugo Bjørnstad, Nordland: Dirigenter, kjære Landsmøte. Det pågår i dag en konsekvensutredning for helårlig petroleumsvirksomhet i området Lofoten-Barentshavet. Den sterke vektleggingen som der gjøres i forhold til miljø, sikkerhet, forebyggende tiltak og beredskap er viktig og riktig. Førre-var-prinsippet må legges til grunn. Det dreier seg om petroleumsvirksomhet i følsomme områder i forhold til fiskeri og havbruk. Fremtidige utbygginger må ha null utslipp av mulige forurensende stoffer som en forutsetning. Sameksistens i forhold til andre næringer, fiskeri i særdeleshett, er også et viktig grunnprinsipp. Det er viktig å peke på den store betydning olje- og gassvirksomhet har hatt og i økende grad kan komme til å få i Nord-Norge. Landsdelen trenger flere bein å stå på om vi skal lykkes i å beholde ungdommen. Olje- og gassindustrien kan gi viktige bidrag i forhold til interessante arbeidsplasser og fagmiljøer. En forutsetning for oljeaktivitet er at det gir lokale og regionale ringvirkninger. Konsekvensutredningen må ikke føre til en langvarig letestans. Men bidra til forutsigbarhet i forhold til letevirksomhet og til utbygging dersom drivverdige funn påvises. Ressurskartlegging av Norges nordlige sokkel må fortsette på et jevnt nivå. Det er gjennom tildelingspolitikken at vi til enhver tid har kontroll med hva slags områder som skal åpnes for leting.

Debatten om olje- og gassvirksomhet i nord må ikke bli en religionsdebatt. Det må heller ikke bli en enten-fisk-eller -olje-debatt. Det må bli en debatt der utgangspunktet er at det også i nord kan være mulig å drive to for landet viktige næringer side om side. Arbeiderpartiet må som rapporten fra Dialogforum presiser, kombinere miljø og næringshensyn, og arbeid med å integrere vår miljøpolitikk og vår næringspolitikk.

Dirigenten opplyste om at innsamlingen ga 23 352 kroner pluss 2,60 euro.

Delegat 073, Kjersti Øverby, Hedmark: Kjære Landsmøte, dirigenter. Takk til Jens for en god innledning. For meg og også for denne salen er det en grunnleggende verdi å hjelpe dem som faller utenfor i samfunnet vårt. Dette gjelder de narkomane kanskje mer enn andre. Å hjelpe dem som har falt utenfor, er ikke å gå på akkord med våre prinsipper, å etablere sprøyterom for å kunne si at vi har gjort noe, vi har prøvd. Et offentlig rom hvor de narkomane kan sette sprøytene sine, er i praksis en legalisering. For vårt prinsipp må være å angripe problemet ved roten. Ved forebygging, ved en god ungdomspolitik, en god sosialpolitikk, med et åpent og tilgjengelig arbeidsliv og ved et tilfredsstillende behandlingstilbud for de som allerede har havet på skråplanet. Som Göran Persson var inne på i går, vi må skamme oss over at vårt samfunns narkotikaproblem er så stort, at det i det hele tatt eksisterer. Vi må skamme oss over at vi ikke har tatt det ansvaret vi skulle tatt for lenge siden.

Å gå inn for sprøyterom er å si at vi det er narkomane vi skammer oss over. Og det er pinelig. Jeg tror vi har vært litt naive i denne saken. Vi har for liten kunnskap om hva dette innebærer. Opprettelsen av sprøyterom reiser en rekke juridiske spørsmål knyttet til helsepersonell og politi. Det er heller ingen dokumentasjon som viser at sprøyteromstilbudet redusere verken overdosedødsfall eller smittefare. Det er derimot mye som taler for at sprøyterom kan øke risikoen for dette, fordi det vedlikeholder injeksjonsbruken, som er den farligste formen for heroinmisbruk. Tilbudet dekker heller ikke den perioden på en til tre timer etter at sprøyta er satt hvor overdosene som oftest inntreffer.

Kjære Landsmøte, kjære partiledelse, jeg håper dere innser at dette ikke er en sak det går an å gamble på. Tar man dette skrittet, er ikke veien til legalisering lang. Takk.

Delegat 115, Øyvind Birkeland, Buskerud: Dirigenter, kjære Landsmøte. Dagens og framtidens pensjoner er et svært aktuelt tema i dag. Da Stortinget i 1996 drøftet innføring av folketrygden, var en opptatt av at alle eldre skulle få en pensjon en kunne leve av samtidig som en skulle trygge familien dersom forsørgeren skulle falle fra eller bli arbeidsufør. Det var enighet om at pensjonsnivået burde ligge så høyt at det for en normal arbeidsinntekt skulle utgjøre om lag 2/3 av inntekten. Noe høyere for de lavtlønnede og noe lavere for de med høy inntekt. Denne målsetning har en ikke oppnådd når en ser folketrygden i isolert. Men de som har og har hatt offentlig tjenstepensjon, har denne garantien. I den private sektor har rundt 35 % av de som er i arbeid ulike pensjoner, det vil si at ca 900 000 arbeidere i privat sektor ikke er omfattet tjenstepensjonen. Ved overgang til pensjon vil disse få en sterkt økonomisk omlegging av deres levesett og bryte med de forutsetningen Stortinget la til grunn i 96. Arbeiderpartiet må derfor ta initiativ til å få en politisk løsning. Det vil være svært urimelig å vente på et nytt pensjonsopplegg som ikke kommer på mange år.

En annen urimelighet gjelder alle de kvinner som har arbeidet i deltidsstilling på grunn av forsørgeransvar og ikke har opptjent pensjon utover særtillegget i folketrygden. Og dermed er de minstepensjonister på tross av at de i et helt yrkesliv har betalt trygd og skatt til staten og folketrygden uten å få høyere pensjon enn de som ikke har arbeidet. Det er ikke vanskelig å forstå at disse opplever dette svært urettferdig. Arbeiderpartiet må derfor prioritere dette slik at de får økt sin tilleggspensjon.

Det er ingen tvil om at det stilles store økonomiske utfordringer til samfunnet for å opprettholde dagens pensjonsnivå og samtidig fjerne de skjevheter som foreligger. Særlig kommunene er i dag rammet av dette med store utbetalinger til blant annet KLP. Dette kan fjernes ved å legge tjenstepensjonene inn i folketrygden og blir obligatorisk for alle. Jeg vil understreke at både dagens og fremtidige pensjon må bygge på det prinsipp at pensjonen skal erstatte lønn og yte som etter lønn. Viser til innlevert forslag om denne sak. Takk.

Delegat 179, Gisle Handeland, Hordaland: Dirigenter, Landsmøte. Vi kan som Arbeiderparti ikke sitte og se på dem massive nedbyggingen av velferden og arbeidsplassene som nå utspiller seg i dette landet. Det rammer de svakeste, det bygger ned selve grunnmuren for velferdssamfunnet. Derfor er det rett å gå i forhandlinger med regjeringspartiene, så lite lystbetont det enn er. Det er den norske hverdagen det dreier seg om. Derfor er det viktig å få gjort noe med det ekstremt usosiale statsbudsjettet. Derfor er det så viktig å sørge for mer penger til viktige samfunnsoppgaver. I kommuner og fylker.

Jeg er overbevist om at i folks øyne, i velgernes øyne, vil vår evne til å gjøre noe bety langt mer enn vår evne til å snakke. Det betyr ikke at vi skal føre Høyre-politikk eller være

alternative til oss selv, som Jens sier. Vi skal hevde vår politikk, våre kjerneområder, vri et statsbudsjett som er en trussel mot folk flest, slik at det merkes i folks hverdag.

Vi kan selvfølgelig ikke makte all verden, og vi skal heller ikke tåle all verden. Får vi ikke en avtale som fjerner de styggeste og mest usosiale broddene, for vi ikke en avtale som gir kommunene og fylkene et merkbart økonomisk løft, får vi ikke en avtale som bærer Arbeiderpartiets tydelige stempel, ja, så mente de ikke alvor med å komme til oss. Da var det bare nok en manøver på veien tilbake til FrP og basisen.

Og så, dirigent, vil jeg få fremme et forslag til kapitel 11 i plattform for kommunevalget. Det går kort og godt ut på at man ønsker å få satt i gang en utredning av prøveprosjekt for gratis ferger. En rekke samfunn i dette landet er avhengige av ferger fremdeles. De burde vært gratis. Gratis kan komme i gang. Takk.

Delegat 018, Kjetil Leira, Akershus: Dirigenter, kamerater. Konflikten mellom Israel og Palestina er av mange beskrevet som en nøkkel til hele spenningen i Midtøsten. Uten en løsning på denne konflikten vil ikke den totale situasjonen løse seg. Siden det nåværende Palestinske opprøret startet for vel to år siden, har ca 600 israelere og minst 2000 palestinere mistet livet. Dødstallene, de forteller om en konflikt der den svake, okkuperte part alene har lite å stille opp med. Jeg mener det internasjonale samfunnet snartest må ta ansvar. Israel bruk av militære styrker mot sivilbefolkningen på Gaza og på Vestbredden er i strid med Genève-konvensjonene, og det er på høy tid at utenforstående parter reagerer. Det kan for eksempel Norge gjøre med klare holdninger i sikkerhetsrådet.

Konflikten mellom Israel og Palestina har for lengst nådd et kritisk nivå. Den israelske okkupasjonen av de palestinske landområdene, ødeleggelse av den palestinske infrastruktur, vilkårlige drap og arrestasjoner av palestinske sivile, det må opphøre umiddelbart. Vi må si at Palestina må opprettes som en egen stat der grensene fra 1967 legges til grunn, og at den israelske bosettingen avvikles. Og at det skal utarbeides en plan som gir palestinske flyktninger muligheten til å vende tilbake til sitt hjemland. Kjære Landsmøte, kamerater, tiden er nå inne for være tøff. Vi må si det vi mener er rett. Vi må stille krav som kan være med på å løse konflikten i Midtøsten. Vi kan ikke lenger stå i bakgrunnen og håpe at ting vil løse seg. I mange år har Norge opparbeidet seg tillit, nå må vi bruke de mulighetene vi har. Jeg mener vi må gjøre tre ting: Vi kan ikke være feige, vi må tørre å si ifra, vi må gå inn for fredsbevarende styrker i områdene og sist men ikke mist så må vi vurdere en boikott av israelske varer dersom situasjonen ikke endrer seg umiddelbart.

Delegat 236, Aina Holst, Sør-Trøndelag: Kjære partivenner. Min lørdag for tre uker siden startet bedre enn de fleste. Da fant jeg en meget interessant artikkel i Aftenposten under tittelen "Lønner Vigelandsparken seg" satt Simen Tvetereid søkelyset på mangelen på langsiktighet i satsingen og prioriteringen i politikken. Tvetereid sa: Politikerne har sklidd bort fra det som var deres egentlige misjon. Og lag fellesskapsløsninger som hver og en av oss ikke klarer å skape alene. At det i dagens politiske virkelighet ser ut til å være de individuelle tjenestene som prioriteres. Og da på bekostning av fellesgodene som infrastruktur og kultur. Politikken har blitt for kortsiktig og for individorientert. Og jeg må si meg helt enig. Det egentlige målet med vårt politisk arbeid, det er å lege til rette for en god samfunnsutvikling for alle. For fellesskapet, både på kort og lang sikt, kommer ikke tydelig fram i debatten. Heller ikke for velgerne.

Kultur er en sånn langsiktig satsing. En satsing som vil sette positive og synlige spor i framtida. Mitt sterke ønske er at Arbeiderpartiet skal være partiet som virkelig satser på kultur. Vi skal i neste år inn i kommune- og fylkestingsvalgkampen hvor Arbeiderpartiet har som en av sine hovedsatsingsaker i plattformen for kommunevalget kultur, eller noe å leve om, som det står. Hva vil si at vi fram mot hundreårsjubileet for nasjonen i 2005 vil trappe opp bevilgningen til kulturformål. Jeg er glad for at denne formuleringen står, men jeg mener at vi skal styrke den med å si at vi kraftig vil trappe opp bevilgningene. Det er et godt politisk signal om Arbeiderpartiets vilje til å tenke langsiktig. Og det er ingen tvil om at Vigelandsparken lønner seg. Arbeiderpartiet må vise at vi også tør å satse på lignende byggverk for framtida. Takk.

Delegat 110, Bente J. Aamodt, Oppland: Partikamerater, partivenner. Å predike om landbruk er ikke det mest populære temaet i Det Norske Arbeiderpartiet. Men i rapporten til Landsmøtet Dialogforum viser det nettopp at båndet til landbruk og distrikts-Norge er viktig. Binding mellom primærnæring og urbane strøk må være tuftet på at vi viser forståelse for deres utfordringer. Men dere må også ha forståelse for vår forvaltning og vår beskatning. Med andre ord for hvordan vi lever, bor og driver vår næring. Vi treger dere, og dere trenger oss. Vi må ta vare på det positive i hverdagen og bygge videre på det. Nettopp derfor klorer vi oss fast i kommuner der post- og ligningskontor og trygdekontor er nedlagt. Og vi gårdbrukere, vi investerer i fjøs i millionklasser, satser kapital på gamle gårder, der gjelde vokser opp i været. Og hvorfor gjør vi dette? I et pålegg om utbedring av gjødselkjeller, dyrehelse, melkebod, dyreinngang osv, det er nødvendig for å kunne drive i denne næringen. Ja det er faktisk Trenger de som skriver regler og direktiver så dype, og hvor tar de det fra? Ja, det er slik at slike forstår-seg-på'ere og idealister er bedre til å uttale seg om pelsdyrnæring enn de som bor og driver med dette til daglig? Jeg kan vanskelig se at jeg var kvalifisert til å si noe om kastanjene i Oslo eller Ulrikken i Bergen, linetraseene. Jeg ville knapt nok vite hvor de stod. Dette er realiteter. Det er ikke samsvar mellom idealisme og praktisk virke i distrikts-Norge. Og hvor er samarbeidet og kommunikasjonen hos oss imellom? Likevel, som mor til 5 unger, og som gårdbruker, skal jeg fortsatt fremføre en tradisjon. Lys i vinduene, en pløyd jordvei, lukten av nystekt brød, og der er langbordet på kjøkkenet er samlingsplassen. Jeg skal gi trygghet, og det er ett av de formålene som er Det Norske Arbeiderpartiet sitt.

Og avslutningsvis: for å fortsatt kunne være en kulturbærer på dette, må Det Norske Arbeiderpartiet forstå hvor betydningsfylt importvernet er for oss som driver ute i distrikts-Norge. Distriktpolitikk, landbrukspolitikk, partiet må være klart og målrettet og ikke bare ha underformuleringer. Takk.

Delegat 057, Lotte Grepp Knudsen, Oslo: Landsmøte, delegater. Kollektivtrafikken er bærebjelken i transportsystemet i de store byene og i regionene rundt. Og kollektivtrafikk, det er faktisk sosialdemokrati i praksis. I ordets rette forstand, vi vil at folk skal reise kollektivt i stedet for hver for seg. Til beste for miljøet, til beste for fremkommeligheten og faktisk også til beste for de som faktisk må kjære bil. Jeg tenker for eksempel på funksjonshemmede. For Oslo-regionen et velfungerende kollektivsystem helt avgjørende. I Oslo-Akershus gjennomføres det til sammen med enn 215 kollektivreiser i året. Dette er altså en helt enorm trafikkåre som jeg mener svært få veier i landet kan konkurrere med i omfang. Oslo Arbeiderparti ønsker en radikal endring i satsingen på kollektivtrafikk. Lokalt, regionalt og nasjonalt. Dette fordrer sterkere statlig engasjement, på planleggingssida, men også økonomisk.

I dag så dekkes store deler av veiutbyggingen over statsbudsjettet. Mens infrastrukturen for kollektivtrafikken hviler på lokalnivåene. Jeg vil her vise til forslag 14.02 fra Bergen som Oslo Arbeiderparti støtter. Et eksempel på en opprustningspakke på infrastruktur i Oslo nå på 1,2 milliarder, så stiller staten med 200 millioner kroner. Den resterende milliarden dekkes over kommunale budsjetter. Oslo Arbeiderparti mener det er på tide med økt statlig innsats, også på driftssida i kollektivtrafikken. Neste år kommer Oslo kommune til å bruke 800 millioner kroner på drift, og det kan dere som er kommunepolitikere tenke dere at det er mye moro man kan få for de pengene, og det er mye vagl man kan vinne på å få 800 millioner. Vi mener i hvert fall at vi burde få et statlig tilskudd slik at de byene som virkelig trenger et satsing på kollektivtrafikk, ikke må bære dette over de ordinære budsjettene.’

Det er helt avgjørende for Arbeiderpartiets troverdighet i miljøpolitikken og i samferdselspolitikken at Arbeiderpartiet nå tar et klart standpunkt. Takk.

Delegat 150, Eskil Pedersen, Telemark: Kamerater, kjære Landsmøte. I løpet av sin tid som president har George Bush markert seg kraftig i den utenrikspolitiske situasjonen. USA kriger fortsatt mot Afghanistan, de trapper opp militære angrep mot Irak og de fortsetter å sponse Israels militærbudsjett med milliarder av dollar. Men det kan ikke lenger bare være USA som styrer utenrikspolitikken. Derfor må Arbeiderpartiet ta initiativet til en sterk internasjonal Venstre-side for en mer fremfull verden mot krig og mot Bush-administrasjonens aggressive og skremmende utenrikspolitikk. Den jobben må sosialistinternasjonalen gjøre, og det må Arbeiderpartiet sørge for.

Den siste tida har USA presset på for å få støtte til et militært angrep mot Irak. USA pleier å få sin vilje, men ikke denne gangen. AUF sier nei til krig mot Irak. Det må også dette Landsmøtet gjøre. USA sier de vil gå til krig mot Irak fordi landet har atomvåpen, bryter folkeretten og ignorerer FN-vedtak. Men det gjør også Israel, og her bidrar USA med milliarder hvert år. Vi vet at konsekvensene av å bombe Irak blir tusenvis av uskyldige liv tapt. Det vil vi ikke godta.

I dag, mens vi sitter her, så fortsetter konflikten i Midtøsten. Men kjære venner, det er uaktuelt å la det som skjer i Midtøsten få fortsette. Vi vil ikke lenger godta at Israels statsminister Ariel Sharon skylder på Arafat og de palestinske selvstyremyndighetene og sier at det er de som har ansvaret for å stoppe selvmordsbomberne. For hva gjør Sharon? Han setter Jassir Arafat i husarrest og ødelegger bygninger og utstyr til selvstyremyndighetene. Hvordan kan han da kreve at Arafat skal stoppe selvmordsbomberne? Jeg vil ikke lenger stå og se på at uskyldige mennesker daglig blir undertrykket, at gravide palestinske kvinner blir stoppet ved kontrollposter og dør fordi de kommer frem til sykehuset for sent. Nok er nok.

Kamerater, dette Landsmøtet må vedta en klar og krass fordømmelse av Israels uakseptable overgrep. Takk for oppmerksomheten.

Anders Urheim, Sametingsgruppa: Dirigenter, Landsmøte. Arbeiderpartiet har i mange sammenhenger vært en viktig pådriver når det gjelder FNs arbeid med solidaritet, ILOs kommisjon nr 169 og om urfolksrettigheter. Det som jeg skal komme inn på gjelder arealforvaltning i samiske bosettingsområder som gjelder i mange samiske områder.

Samene under ett er en etniske minoritet i Norge. Vi lever i geografisk atskilte områder, eksempelvis har jeg, en lulesame mellom Ballangen og Saltfjellet som nedslagsfelt. Jeg henviser videre til den praksisen som Danmark fører, som har med forvaltningen av

eksempelvis Grønland, men også Finland og Åland. Men samene er derimot integrert i sine egne stater. Og derfor er det et viktig prinsipp at minoritetens eksistens, det gir et sett av samesaker, altså et tenkt samesamfunn.

Og det som jeg på slutten skal vise vannviddet mellom miljøvern og samiske bosettingsområder. Storsamfunnet tenker i faglige sektorer, altså i departement. Regjeringen er et kollegium.

Siden det er et halvt minutt igjen vil jeg rette fokus på verneplan i **Tysse og Hellemåten** som viser det her. Man kjører nå et voldsomt vernekjør for å få vernet et samisk bosettingsområde. Man kjører fire verneprosesser med nominasjon til FNs verdensarveområde. Og det går på bekostning av vår egen livsutfoldelse og vår livsform. Og jeg gjør derfor Landsmøtet oppmerksom på stortingsbehandlingen som skal skje nå i november i kommunalkomiteen og videre i Stortingets plenum. Takk.

Delegat 235, Bjarne Søren, Sør-Trøndelag: Dirigent, Landsstyret. Kunst og kultur, fra vugge til grav. Ja, er ikke dette en fint motto for Arbeiderpartiet? Kultur vil i kommende tider være en av de viktigste faktorer i norsk samfunnsliv. Og det må vi ta alvorlig. Jeg er overbevist om at et parti som viser vilje til å satse på kunst, vil ha stor gevinst av det. Det første vi må satse på, er å gi barn og unge større kunstopplevelse. Og det gjør vi best ved partiet gi skolene øremerkede midler som brukes til å bringe barna ut til kulturinstitusjonene og kunstnere på besøk i skolen. Med dette gir vi barna en kulturell barnlast som mange som vil ha med seg for resten av livet. Dette er barnlast som mange av dagens eldre ikke har hatt mulighet til å ha med seg fra barndommen. Utover det ganske land siter det mange ensomme eldre som kunne ha hatt en mye mer innholdsrik hverdag dersom de i barndommen hadde hatt muligheten til å skape seg en kulturinteresse. For interesse må skapes, og kultur er forebyggende i barndom og terapi i alderdom. Og etter skolegangen må interessen holdes ved like. Og her er det at næringslivet må komme inn og yte til det beste for samfunnet. På arbeidsplassene må det opprettes kunst- og kulturombud. Den ombudsrollen skal være en formidler mellom arbeidstaker og arbeidsgiver, kunstner og kulturinstitusjoner. Her er mulighetene store for å arbeide og for å fremme kulturinteressene for det brede lag i folket. Dette må være en oppgave for Arbeiderpartiet slik at vi igjen kan få tilbake hegemoniet som kulturparti, for Arbeiderpartiet vil som kulturparti i Norge gi inntrykk av å være litt frynsete i kantene. Og det fikk vi bekreftet i dag. For det er vel ikke mange kulturinnlegg som har vært. Men jeg trøster med at Jens hadde kultur i sitt innlegg. Takk.

Hilddur Fallmyr, KVPS: Dirigenter, Landsmøte. Landskvinnekonferansen som vi hadde i september var som ofte før veldig opptatt av de vanskeligstilte i samfunnet. Denne gangen var det rusmisbrukerne. Det er de personene som også har et liv og de har følelser på lik linje med oss andre. Forskjellen er bare det at de har lagt til seg noen vaner som ikke vi egentlig synes er gode nok. De lukter ikke helt bra, de trenger ikke være godt nok kledd heller. Så de blir liksom ikke helt akseptert. Men hvorfor har de blitt sånn? Ansvaret for rusmisbrukerne og rusomsorgen, den har veldig lett for å smuldre bort i dag. I forhold til det at kommunene har et dårlig kommunebudsjett og har lett for å neglisjere dette her. Og den posten som egentlig skal bli til del til slike, den blir lett tatt bort. Men det må være et nasjonalt ansvar at det finnes behandlingsplasser for rusmisbrukerne i hele landet. Det er ikke fylkene som har alle institusjonsplasser. Og folk må reise bort for å ta disse oppholdene. Og så kommer de hjem til nærmiljøet, og det blir ganske vanskelig å møte hverdagen der. Livskvaliteten for rusmisbrukerne må økes ved å gi bedre helsetilbud, rehabiliteringstilbud med sikte på rusfrihet og tilfredsstillende fungeringer i forhold til arbeid, utdanning, bolig og sosialt

nettverk. Det beste arbeidet som vi kanskje må gjøre og som ikke koster så mye, det er å lære foreldre og foresatte å se etter og signaler hos ungdommen vår om det er noe der som ikke helt passer inn. Og det koster egentlig ikke så mye. Og det beste arbeidet som Arbeiderpartiet kan gjøre oppi dette her, det er å vise respekt for alle, ta problemene på alvor og være vaktbikkjer når budsjettene skal vedtas, slik at lov om sosiale tjenester kan praktiseres fullt ut, både med opphold, ettervern og like ens at familiene blir ivaretatt. Ikke minst rusmisbrukernes barn. For det har vi nemlig også et ansvar for. Ta med oss disse tankene, både de som sitter i kommunestyrene, stortingsrepresentantene og de andre som har noe de skulle ha sagt. Ta det med i beregningene. Trygghet og så for denne gruppen. Takk.

Delegat 171, Gunnbjörg Bruntveit, Rogaland: Dirigenter, landsmøtedeltakere. Nå kan jeg følge opp Hildur littegrann, for det som jeg vil snakke litt om er at Landsmøtet 2000 vedtok at det skulle utarbeides en statlig handlingsplan for rusmisbruk. Handlingsplanen skulle strekke seg over flere år og innebære en betydelig satsning på den samlede innsatsen på dette feltet. Etter Landsmøtet så satte Sentralstyret ned et utvalg som skulle gi innspill til denne handlingsplanen, og det ble laget en rapport med mange konkrete og gode forslag. Rapporten ble oversendt stortingsgruppa for over et år siden, men svært lite av dette er fulgt opp. Nå må den rapporten opp av skuffen.

For nå sitter vi i kommunene og venter på konkrete tiltak for denne gruppen. Rusproblemer, det krever enorme ressurser, både faglig, men ikke minst økonomisk. Og de statlige overføringene til rus i dag er så uforutsigbare. Kommunene, det vet ikke i dag hvor mye penger de får til neste års satsing fra stasbudsjettet. Og da er det ikke lett å iverksette sammenhengende opplegg som skal vare over tid. For enten det er snakke til og med forebygging, behandling, omsorg eller kontrolltiltak, så må målet med rusproblematikken handle om mestring og livskvalitet.

Når jeg ser på den statlige satsingen innen psykiatrien og eldreomsorgen, så har planene sterkt seg over tid, de har vært øremerket. Selv om ingen ikke vil ha øremerkede midler, så tror jeg at det er nødvendig i denne satsingen her. Og dette med forutsigbarhet har vært styrken i gjennomføring. Jeg synes det er viktig å ta modell av de to planene, men kravet må være at de må fullfinansieres fra staten.

Rogaland Arbeiderparti ber om at Landsmøte må stemme for at rusproblematikken skal få høy prioritet i Arbeiderpartiets politiske satsing. Det er oversendt et forslag om at vi skal satse på den statlige handlingsplanen for rusmisbruk. Takk.

Grethe Fossum, Sentralstyret: Kjære Landsmøte. 10 år er lang tid. 10 år har jeg sittet i Sentralstyret med alle de gleder, men også et par tre sorger har det medført seg. Jeg har lyst til å bruke disse to minuttene til å gi noen gode råd til Arbeiderpartiet, det er privilegiet til de som går av. Jeg har lyst til at Arbeiderpartiet av og til skal vise fram hjertet sitt. Vise fram det de brenner for og hva de ønsker at verden skal bli. Det er litt sjelden når folk snakker mer om hvilken posisjon de skal ha enn hva de har tenkt å gjennomføre av politikk. Jeg vil at dere skal brenne for flyktninger før det er for sent. Kosovoalbanere bombarderte meg med kunnskaper i 10 år, og Arbeiderpartiet sendte dem tilbake igjen før katastrofen kom. Kanskje vi skulle høre litt tidligere. Kanskje vi skulle ha mer respekt for det pressen gjør også. Jeg sitter der ute og venter på hva Arbeiderpartiet mener, jeg. Men de kommer liksom ikke gjennom. Pressen har en jobb å gjøre, vi har en jobb å gjøre, og hvis vi skal få ut informasjonen, så må vi snakke med pressen. Det kan ikke være slik at det er verre å komme inn og få et intervju med Marin

Kolberg enn med dronningen i Norge. Slik kan vi ikke ha det. Dere må ikke være redd for pressen. Det er på godt og vondt.

Jeg skal tilbake til grasrota. Og der skal jeg sitte. Og jeg kan love dere at det blir ikke noen lettvinns jobb å ha med meg å gjøre der ute. Og hvis det skulle være slik, så kommer jeg til å bli leder for distriktsopprøret mot Det Norske Arbeiderpartiet. Dere må høre. Det å bo utenfor Sinsenkrysset er ikke noen utgiftspost. Det er en investering og en meget god investering.

Takk, tak for meg, takk for alle dere som har oppmuntret meg. Ikke så mye takk til dere som har sett over hodet mitt de gangene dere har sytes jeg har vært litt bråkete og lagd meg til en pygmé. Men allikevel, det har vært morsomt alle de årene jeg har vært med. Og jeg ønsker dere lykke til videre.

Dirigenten ga ordet til Jens Stoltenberg som oppsummerte debatten.

Jens Stoltenberg: Ja, kjære partifeller. Først, tusen takk for en god og omfattende debatt. Det er veldig mange spørsmål som er tatt opp. Og jeg skal ikke gå igjennom dem alle. Men jeg skal dvele med noen av dem, men først skal jeg dvele ved en ting som ofte har slått meg. Og det er at i Arbeiderpartiet, så er vi veldig opptatt av å dele godene rettferdig. Og det betyr at først så får en fra ledelsen ordet en times tid, så får dere to minutter hver, og så får jeg ubegrenset tid til oppsummering til slutt. Og det er å dele rettferdig. Men jeg skal altså forsøke og være litt rimelig.

Og da vil jeg sarte med og minne om at debatten i dette Landsmøtet om de politiske sakene, er veldig annerledes enn debatten for to år siden. I den forstand at det har vært en omfattende debatt om mange politiske saker, men om de aller fleste hovedsakene som er presentert i det kommunalpolitiske dokumentet og i Dialogforum. Og i det jeg sa, så er det enighet. Men hvis dere husker for to år siden, så hadde vi kraftfulle debatter om sykehus, helsepolitikk, fylkeskommunen, oljepolitikk og mange andre spørsmål, og vi stemte. Og vi hadde, hva skal vi si... Jeg vil ikke kalle det strid, jeg vil kalle det engasjerende uenighet om viktige politiske saker. Slik er det ikke i år. Og for meg er det bare et uttrykk for at noen ganger så er det politikken som... altså, det er bra at det ikke hver gang er like mye politisk uenighet som det var for to år siden. Det er et uttrykk for at det er viktig at vi i hvert fall er samlet om veldig mange av hovedlinjene i det som ligger i det kommunalpolitiske dokumentet. Men sånn sett så blir det også mindre strid og mindre overskrifter når vi enige som vi er om hovedsakene nå.

Så skal jeg kommentere likevel noen av hovedsakene som har vært tatt opp i debatten. Det ene er industri. Arbeidsplasser. Og der, bare på en måte, melder jeg at det er jo oppfattet, det er jo oppfattet den uroen som dere melder fra Øksnes, fra Flisa, fra mange andre plasser som har mistet industriarbeidsplasser i tradisjonell industri, i fiskeindustri eller hvor det måtte være. For det handler om livsnerven i veldig mange samfunn i distrikts-Norge. Det handler om våre røtter som bevegelse og som parti, og det handler om noe av det viktigste, nemlig evnen til å bevare en sterk konkurranseutsatt industri i dette landet, selv om vi har oljeinntektene. Det var en hovedsak i den kommunalpolitiske plattformen, det er en hovedsak i budsjettet vårt, og Arbeiderpartiet skal være på plass når det handler om å sloss for arbeidsplasser, for industrien og for bedriftene i landet vår. Det er oppfattet. Vi skal følge opp det og gjøre den jobben så godt som vi overhodet kan.

En annen ting som er oppfattet, det er at det er kyst i Norge. Og jeg har reist rundt og sett en brygge både her og der. Og det er oppfattet at kysten er et fantastisk potensial. Og at det er

noe som er... vi er ikke alene om i verden, men det er slik at vi har en tradisjon, en kompetanse, et miljø, en kunnskap når det gjelder det maritime, når det gjelder fisk, når det gjelder forvaltningen av ressursene langs kysten og i havet som gjør at det er vår framtid, og det er et enormt utløst potensial der. Det handler om å stokke beina litt, det handler om å få både havnepolitikk, kystpolitikk, olje/gasspolitikk og fiskeripolitikk og mange sånne ting til å virke sammen. Og det handler om å ha store ambisjoner. Det er ingen grunn til at inne Norge skal være den absolutt ledende nasjon innefor for eksempel sjømatproduksjon. Det handler om å ta i bruk våre gamle tradisjoner og kombinere det med den mest avanserte forskning og teknologi, for eksempel innenfor bio- og genteknologi. Også det budskapet er oppfattet. Stortingsgruppa har hatt et arbeid på det. Det er laget et ganske omfattende dokument. Noe av det første jeg vil anbefale de som blir valgt i Sentralstyret på mandag å gjøre, det er at de altså kvitterer ut det arbeidet og blir enige med seg selv, Sentralstyret, eventuelt Landsstyret om hvordan vi følger opp det arbeidet på kystpolitikken, om det er et samråd, en ny komité eller et nytt utvalg, men at vi i hvert fall skal være kysten og industriens parti. Det skal være vår ambisjon. Også det har vi altså fått med oss.

Jeg skal kvittere ut en eller to sånne ting som vi har fått med oss, sånn at dere skal være helt sikre, og det er at vi har fått med oss at i havet elle på kontinentalsokkelen, utenfor kysten vår, så er det både fisk og hydrokarboner. Det har vi også fått med oss. Og det var en gang jeg var nærings- og energiminister. Og da reiste jeg rundt med Jan Henry Olsen og omstilte fiskeri... for da skulle vi inni EU. Så vi reiste langs kysten og prøvde å overbevise om at det var veldig lurt å melde seg inn. Og det var ikke de mest inspirerende møtene jeg var på, for å si det sånn. I hvert fall ikke når jeg så valgresultatene på de plassen jeg hadde vært. Men, ja. Da var jeg ansvarlig både for oljen og gassen og for fisken. Sammen med Jan Henry. For han var ansvarlig for den der ute og jeg var ansvarlig når han kom på land i fiskeindustrien. Og da hadde vi noe av den samme debatten som jeg har hørt tendenser til her i dag. Og det er et: enten er du for fisk eller så er du for olje og gass. Men hvis vi altså innretter oss slik at vi velger det ene eller det andre, da har vi valgt feil. Det er så åpenbart. Og når jeg sier det, så er det fordi at den diskusjonen om petroleumsfrie soner har i hvert fall noe man kan oppfatte sånn. Og det som er intensjonen med det som står i programforslaget om petroleumsfrie soner, det er jo at vi skal ta inn over oss at nord for Lofoten, Barentshavet, er enorme havområder. Men mulige petroleumsforekomster, men i hvert fall helt sikre store forekomster av fiskebestander som vi er helt avhengige av. Og det som er helt sikkert, i hvert fall som jeg aldri kommer til å anbefale, det er at vi åpner alle de områdene for ubegrenset petroleumsvirksomhet. Og derfor er det områder der som er så verdfulle og sårbare ut fra fiskerisammenheng, at de ikke bør åpnes for petroleumsvirksomhet. De bør være lullet, de bør være petroleumsfrie soner. Så er det samtidig klart at dette Landsmøtet, eller Sentralstyret er ikke i stand til i dag å si akkurat hvilke områder det er, hvor omfattende og hvor store de skal være. Simpelt hen fordi det krever en mye mer detaljert og omfattende dokumentasjon, kunnskap, utredning og gjennomtenkning enn det vi har hatt anledning til å gjøre fram til dette Landsmøtet. Og det er ikke sikkert det er en sak som egentlig hører hjemme i et organ der man mer konsentrerer seg om de overordnede beslutningene. Men det er jo derfor vi skal ha en konsekvensutredning, og der er derfor på grunnlag av de analysene og de vurderingene vi så får en debatt om hvor store områder som skal være åpne for petroleumsvirksomhet og hvor store områder som skal være lukkede. Vel, den debatten får vi ta når den kommer, men altså det å enten være for at alt skal være åpent eller alt skal være lukket, det mener jeg begge er gale standpunkter. Noe må være skjermet. Og noe bør vi legge avgjørende vekt på fiskerihensyn. Og derfor er det altså noen områder som vi mener skal være petroleumsfrie. Der vi altså er nødt til å ta hensyn til, eller la oss si å ta fiskerimessige hensyn. Så jeg synes faktisk ikke den diskusjonen på det nåværende tidspunkt er mer komplisert enn som så. Det

kan hende det blir mer komplisert når vi skal begynne å konkretisere, men da får vi ta den debatten når den kommer. Vi får ta én utfordring av gangen.

Så har flere nevnt budsjett. Skal si to-tre ord om det i tillegg til det jeg allerede har sagt. Også der er det ytterpunkter. Og igjen sier jeg ikke at noen av dere har gått inn for ytterpunktene, men jeg tror det er greit å på en måte klargjøre følgende, for det blir lissom litt sånn.... Man blir spurt: Er du for eller mot budsjettavtale med regjeringen? Skal du da svare ja eller nei på det spørsmålet? Altså, hvis jeg svarer ja, så blir det jo ikke særlig krevende for regjeringen å forhandle med meg. Og svarer jeg nei, så er det ikke noen vits. Og jeg mener at det ytterpunktet der man sier at nærmest uansett hva regjeringspartiene byr oss, så er det et overordnet mål for Arbeiderpartiet å lage avtale med dem. Det er et umulig standpunkt. Det er i hvert fall umulig hvis det er slik at vi mener, og jeg mener i alle fall det, at det budsjettet som ligger der nå er altfor dårlig. Det er store usosiale kutt i forhold til noen av de som har det aller vanskeligst; De arbeidsledige, de uføre. Det er altfor lite til kommunene, og det gjøres for lite for å sikre arbeidsplassene og industrien. Og når det er utgangspunktet, så er det jo klart at da kan vi ikke starte budsjettforhandlingene med å si at bare vi får en milliard eller noe sånn i forbedringer, så er det greit. Da er det riktignok en milliard mindre ille enn budsjettet slik det nå ligger, men det kommer vi aldri til å anbefale. For da stemmer det ikke det vi sier i dag, nemlig at dette er et budsjett som går i feil retning. Og der det er store og alvorlige mangler. Men det motsatte standpunktet, nemlig å si at uansett hvor store forbedringer de gjør, så vil vi ikke ha en avtale. Det er også umulig. Så da må dere simpelthen finne dere i at når dere reiser hjem på søndag, så har dere bare gikk oss en fullmakt til å forhandle, og så må dere stole på det nyvalgte Sentralstyret, Storingsgruppa og vi som da skal handtere de vurderingen framover i neste ulke, at vi foretar vurderingene på en klok og sindig måte i forhold til hvor grensen går. Og hvis dere ikke stoler på oss, da har vi alle et problem. Men altså, jeg ber om at dere i hvert fall gir oss den tilliten.

Det siste jeg skal si litt om som også mange har nevnt, det er at mange har nevnt Sverige. Og jeg sa at vi skal lære av de svenske sosialdemokratene. Og for å si det sånn: Det hadde vært flott om vi kunne kopiere. Men det er flere grunner, og jeg skal nevne én, til at det ikke er mulig å uten videre overføre svenske erfaringer til Norge. Fordi at det som jo var de svenske sosialdemokratenes veldig klare budskap og som de vant valget på og som gir inspirasjon til oss, det var at de sa at en god eldrevård, eller eldreomsorg, en god skole, gode velferdsordninger er viktigere enn skattelette til de som har mest fra før. Det var deres budskap, og det sosialdemokratiske budskapet vant de på. Og det er klart det er mulig å vinne valg på det i Norge og. Men vi har en ekstra utfordring. Og der at svenskene har bak seg mange år med store budsjettunderskudd. Med Europas mest problematiske statsfinanser, med krise og nedskjæringer, og det er først de siste par-tre årene de har kommet i balanse. Og nå skal de begynne partiet nedbetale en stor statsgjeld. Så har vi altså det tyngende, alvorlige, nærmest nasjonale traumatiske problemet, at vi har svære overskudd og store tilgodehavende, og ikke i nærheten av noe budsjettunderskudd. Og det er en dramatisk forskjell mellom oss og Sverige. Fordi den forskjellen gjør at den, hva skal vi si, at det ikke er like enkelt selv om sammenhengen fortsatt er der. Så er det ikke like enkelt i Norge å forklare at velferdssamfunnet er et spleiselag der vi bruker skatter og avgifter til å spleise på den felles velferden vi trenger. Sykehus, skole, veier, eldreomsorg. Det er jo ikke slik at vi i Sverige og Norge har skatter og avgifter for å plage folk. Vi har jo det fordi det skal finansiere vår felles velferd. Og det har vært den tradisjonelle motsetningen mellom Høyre- og Venstrepolitikken. Det har jo vært at Høyresiden har vært for lavere skatter, men så har de til gjengjeld kuttet på sykelønn, velferd, fellesgodene. Og så har Arbeiderpartiet, sosialdemokratiet forsvart et rimelig skattenivå. Fordi vi har sagt at for oss er det viktigere med felles velferd. Men det er

den sammenhengen som Fremskrittspartiet utfordrer. Og som ikke utfordres på samme måte i Sverige. Fordi Fremskrittspartiet skaper en forestilling om at de kan være bedre enn Høyresiden i lavere skatt og avgift, og det er jo hyggelig, men samtidig skaper de forestillingene om at de kan være bedre enn sosialdemokratiet, gi økte utgifter til velferd og pensjoner og mange andre gode formål.

Og da sier jeg til dere: at jeg har spurt mange partiforsamlinger om de mener at vi fordi vi står overfor det dilemmaet, skal si: Vi kaster kortene, vi orker ikke mer. Vi åpner opp pengebingen. Men når jeg spør om det, så har jeg nesten aldri, understreker nesten, møtt noen som sier ja, vi gir opp, vi åpner opp pengebingen. Og hvis det var slik at jeg trodde at det hadde gitt oss mer velferd, tryggere arbeidsplasser, bedre pensjoner, bedre eldreomsorg, så hadde jeg gjort det for lengst. Det er jo ingenting som hadde vært hyggeligere enn å love både en 10-20 milliarder lavere skatt og en 10-20 milliarder kroner i økte offentlige utgifter. Så man må jo tro at vi er selvpinere hvis det er slik at vi faktisk trodde at det var mulig. Men altså vi tror ikke det, og det er derfor vi har valgt å holde igjen og gjøre det vi gjør. Men det gjør vår oppgave sann sett vanskeligere enn svenskenes oppgave.

Og så prøvde jeg også i innledningen min å si at vi må være tydeligere på at det er sammenheng mellom pensjoner og disse oljepengene. Og hvis vi greier det, så greier vi også kanskje på en bedre måte å håndtere dette særnorske med disse pengene som åpenbart skaper fristelser og utfordringer i norsk politikk og i norsk økonomi.

Så tror jeg også at vi skal bruke, og det har jeg hørt på debatten, bruke noe tid på følgende: Nemlig at det som, altså jeg har diskutert med Fremskrittspartiet en god del år. Og noen ganger så blir jeg da tilbake sånne gamle notater og momenter og sånn som jeg hatt i debatter, og så legger jeg merke til en ting: Det er at det jeg kritiserte dem for i fjor, det mener de ikke lenger i år. Ikke sant, det er en sånn olympisk gren eller noe som heter ”skyte på bevegelige mål”. Og det er sånn altså. Fordi Fremskrittspartiet har for eksempel i alle år hatt i sine programmer, og det har de faktisk i det inneværende programmet, at de skal utvikle all statsstøtte til barnehager. For de er prinsipielt mot at staten gir støtte til barnehager. Men når de skjønner at det kan være populært å være for barnehager, så sier dem at nei, vi skal få ut mer statsstøtte til barnehager enn noe annet parti. Og det er jo selvfølgelig litt krevende å debattere med noen som er både for og mot statsstøtte til barnehager samtidig.

Og så har de også i alle år vært prinsipielle motstandere av skolefritidsordningen. Ikke bare at de synes det er litt dyrt og sånn, men det har vært prinsipiell motstand mot skolefritidsordning. Og jeg har jo et gripende Carl I. Hagen-sitat hvor han sier at da han vokste opp, så passet mødrene på ungene sine sjæl. Og han kan ikke forstå, sier han, at noe skal bli betalt for å passe på unger etter skoletid. Derfor er de for å avskaffe skolefritidsordninger. Inntil regjeringen foreslo å kutte og halvere bevilgningen til skolefritidsordning. Og de forstod at det var upopulært. Da var Siv Jensen på TV og sa at hun var veldig urolig for at regjeringen ville halvere innsatsen til skolefritidsordning. Og det var jo ikke fordi at de ville fjerne den, det var jo fordi at de da skapte et inntrykk av at nå var de også litt for skolefritidsordning. Og da er det igjen noe av den samme utfordringen: de er for og mot den type ting samtidig.

Og det siste jeg skal si... Nei det er ikke det siste jeg skal si. Det er følgende: Det er at de har for eksempel alltid argumentert mot statlig eierskap, argumentert mot at staten bør eie. Og vi har hatt lange ideologiske debatter med dem om det. Men så fornemmer de at det kanskje er litt dumt om alle norske bedrifter blir solgt ut og at Hydro og Statoil og sånn blir kjøpt opp at

de store internasjonale annonsørene, og så er de plutselig for statlig eierskap. Og de har altså i mange år, det ligger nå i Stortinget nå grunnlovsforslag om å grunnlovsfeste at absolutt alle oljekroner skal gå til pensjoner. Men så skjønnte de at det var en god ide å bruke de samme pengene på utenlandsbudsjett, til politihelikoptre og markedsføring av sel og hval i utlandet. Og da hadde de også et problem. Og så mener de begge deler samtidig. Så det jeg forsøker å si til dere, er at når det gjelder Fremskrittspartiet, så er det et parti som, altså jeg tror det knapt finnes er parti noe sted som så raskt, så hurtig og med så lite besvær endrer standpunkt for på ethvert tidspunkt å mene det de tror er populært. Og vi må avsløre det dobbeltspillet. Fordi før vi gjør det, så kommer vi til å seile....

Altså de viker unna ansvar, fordi de er redde for at man skal se konsekvensene av politikken deres. De er ansvarlige for det budsjettet vi har nå. Jeg har hørt de klage på at grunnbeløpet ikke ble regulert i fjor vår. Men det er ikke i pensjonene, men det er ikke noe parti som har vært nærmere å gjøre noe med det enn Fremskrittspartiet. For da de forhandlet revidert nasjonalbudsjett i fjor vår og sørget for at budsjettet ble gjennomført og vedtatt i fjor vår omtrent samtidig med trygdeoppgjøret, så bad de ikke om én eneste krone til pensjonene. Men det er når de er ute av forhandlingsrommet, langt fra beslutninger, da har de milliarder. Men når de er nær beslutningene, så er det altså utrolig hva de stemmer for i forhold til hvilken retorikk de har, for eksempel i forhold til pensjoner. De viker unna ansvar, og jeg tror at det har også noe med følgende: nemlig at der hvor de har fått ansvar, Oslo, så er de ikke spesielt imponert over seg selv. Eller i Nederland og Østerrike hvor deres, skal vi si likesinnede har vært i ansvar, har det gått medet dårlig. Derfor er det noen som sier at det vi nå må gjøre er å sørge for at Fremskrittspartiet kommer i regjeringssposisjon, slik at de avslører seg selv. Til det vil jeg si at det er ikke mitt mål. Mitt mål er at vi avslører Fremskrittspartiet før de kommer i regjeringssposisjon. For det norske folk fortjener ikke den uansvarligheten, de høye rentene, den nedbyggingen av industrien og svekkingen av velferden som Fremskrittspartiets politikk vil føre til.

Og så nevner jeg en ting til for dere. Og det er at de har mange penger til veldig mange gode formål. I blant. Men det er snart 100 000 arbeidsledige i Norge som leder på dagpenger. Og dagpengesatsen er omtrent 62 % av lønn. Dagpengene i Norge er ikke høye. De er ganske lave internasjonalt sett. Regjeringen har foreslått ekstra karensdager i dagpengeordningen, og et kutt i dagpengesatsene med reelt sett 9,5 %. De har jo milliarder av kroner Fremskrittspartiet. Men de hadde ikke én krone til de arbeidsledige. Det sier noe om en sosial tilhørighet som jeg er dypt uenig i, og det er også greit å minne dem om

Da tror jeg egentlig at jeg... da ha har lampa lyst og – Ja, ja, der ser dere. Så da takker jeg for en god debatt og ønsker redaksjonskomiteen lykke til med å avklare de uavklarte spørsmål som henger igjen. Takk skal dere ha!

Dirigent: Før vi avslutter debatten etter Jens, så har det i debatten kommet inn før strek var satt 44 forslag. Så har sekretariatet vært så behjelpelig, at de forslagene vil etter hvert komme fram på skjermen bak her igjen, slik at forslagstillerne får mulighet til å sjekke at vi har registrert dem. Da er de her. Og da går vi bare rett til forslagene så vi får dem oversendt. Det kommer til å gå ganske fort. Men siden dere har det skriftlig her, så regner jeg med at det er akseptabelt.

Forslagsstiller: 055 Saera Khan, Oslo

Forslaget gjelder: Side 4, En god skole

Endringsforslag punkt 5:

Gjøre teoretiske fag på yrkesfaglige linjer mer yrkesrettet, og bedre kvalitet på opplæringen i bedrift.

Endring siste punkt:

- Bedre kvalitet i norskopplæringen og oppfølgingen av barn og ungdom med innvandrerbakgrunn i grunnskolen. Arbeide for at flere fullfører videregående opplæring og at flest mulig elever går over fra ”norsk som andrespråk” til ordinær norskundervisning.
- Gi språkopplæring til innvandrermodre kombinert med tilbud om barnehageplass.
- Styrke tilbudet om norskopplæring for flyktninger og asylsøkere som ankommer Norge.

Nye punkter side 4

- Skap et godt og tilrettelagt lønnsmiljø for de med ulike evner og anlegg.
- Åpne for nye undervisnings- og læringsformer i den offentlige skolen (forsøksskole, alternativ skole) gjerne i samarbeid med forskning for å sikre at ny kunnskap om læring blir tatt i bruk, slik at ingen faller ut av skolen.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 232 Rita Ottervik, Sør-Trøndelag

Forslaget gjelder: Uttalelse om offentlig sektor

Arbeiderpartiet vil bruke mer penger til offentlig sektor framfor økt privat forbruk. Dette vil gi grunnlag for utbygging av bedre eldreomsorg, flere og billigere barnehager og en god fellesskole.

Kommunen har gjennom mange år fått lite penger i forhold til innbyggernes behov og vedtatte reformer i Stortinget. Sulteføringa har ført til et stort gap mellom folks forventninger og kommunenes muligheter til å tilby tjenester.

Bondvik-regjeringens forslag til statsbudsjett fører til store og alvorlige kutt i skole og eldreomsorg.

Kommunen trenger 5-6 mrd. for å kunne bygge ut tjenestetilbudet i 2003.

Arbeiderpartiet slår fast at:

En betydelig styrking av kommuneøkonomien hvor det spesielt blir sett på lavinntektskommunenes inntekstgrunnlag

At det blir tatt hensyn til vekstkommunenes utfordringer uten å flytte penger fra fraflyttingskommuner

At alle nåværende og nye oppgaver som er pålagt eller pålegges kommunene er fullfinansiert fra statens side.

Arbeiderpartiet vil i sitt arbeid og i forhandlingene med regjeringspartiene om statsbudsjettet sørge for at kommunene får overføringer som sikrer barnehagereformen, forsterker fellesskolen og viderefører satsingen på eldreomsorgen.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 243 Terje Mortensen, Sør-Trøndelag

Forslaget gjelder: Bomveifinansiering

Arbeiderpartiet vil gå imot fremtidige bomveipengefinansierte veiprojekt.

Arbeiderpartiet vil utrede alternative finansieringsformer.

Ber om at forslaget blir realitetsbehandlet.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: Tore Nordtun, Landsstyret

Forslaget gjelder: Bruk/distribusjon av gass

Forslag til plattform for kommunevalget 2003. Arbeid til alle:

Staten må gjennom et eget selskap sørge for distribusjon av våre gassressurser for økt innenlands bruk. Naturgass er viktig for å fornye norsk industri, skape nye arbeidsplasser og øke verdiskapningen innenfor rammer av våre internasjonale klimaforpliktelser.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 058 Wegard Harsvik

Forslaget gjelder: Egenandeler i skolen, side 4

Skolen skal være gratis. Ingen skal settes utenfor turer, leirskole eller tilstelninger fordi de ikke har råd. Det er også uakseptabelt at foreldre må finansiere skolebøker og annet undervisningsmateriell, under dekke av "frivillige bidrag". Arbeiderpartiet vil gi kommunene nok midler til at de kan finansiere leirskoleopphold og annen aktivitet knytte til lærerplanen fullt ut.

Mange steder er det tradisjon for at klasser har loddsalg, loppemarked, kakesalg osv. for å skaffe penger til felles sosiale aktiviteter utover undervisningen. Arbeiderpartiet vil selvsagt ikke hindre dette. Det kan være positivt og skape samhold mellom elever og foreldre. Arbeiderpartiet er mot egenandeler som skaper utstøting, men ser gjerne samhandling for felles mål i skolen.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 061 Gerd Knutsen, Oslo

Forslaget gjelder: EØS – minister

Bondevik II har kommet med en EØS melding som skal drøftes i Stortinget. Denne fastslår Norges behov for i sterkere grad å hevde nasjonale politiske interesser omkring EØS avtalen.

Det er en kjensgjerning at Norge sliter med å få innflytelse for arbeidet med EU saker som omfattes av **EØS-avtalen**.

EØS avtalen skal vurderes internt i EU.

Det er nå 10 europeiske land som får medlemskap i EU.

For land på venteliste er alternativet da å stå utenfor EU eller å få en variant av EØS-avtalen. En variant av EØS-avtalen kan være en fordel for søker-landene, EU og er i Norges interesse. Dette vil styrke nasjonale interesser og Norge får dermed flere på sin side i forhandlinger med EU i saker som gjelder EØS-avtalen.

En egen ministerpost for arbeidsområdet gir en bedre mulighet for politisk styring og oppfølging av EØS-avtalen og dens særordninger. En samordning av saker og kompetanse bidrar til fornyelse og en mer effektiv forvaltning.

Forslag: Arbeiderpartiet mener at Norge må utnytte bedre de muligheter som er i vår nåværende tilknytningsform til EU, og vil gå inn for å opprette en egen ministerpost for bedre politisk oppfølging av EØS-avtalen.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslaget gjelder: Endringsforslag til kapittel 11 "By og land, hand i hand"

Likeverdige levekår over hele landet er en viktig kvalitet ved det norske samfunnet. Det har bidratt til en spredt og relativ stabil bosetting. Arbeiderpartiet vil arbeide for å befeste denne kvaliteten ved Norge.

Dette mønsteret er under press. Mange krefter i samfunnet virker sentraliserende. Et klart flertall av befolkningen bor nå i byer eller i regioner i nærhet til byene. Mange distrikter opplever avfolkning og forgubbing. Utfordringen for Arbeiderpartiet blir å kunne møte de behov folketilveksten i flere sentra medfører, samtidig som det gjøres attraktivt også å bo i distrikter og utkanter.

Mange av byenes problemer knyttes til mangel på tjenestetilbud for befolkningen. Områder i vekst mangler barnehage- og skoleplasser, og transporttilbudene er ikke tilpasset folkeveksten. Befolkningen mangler også naturlige møteplasser. Fritidslokaler er ofte en mangel både for ungdom og eldre.

Innad i mange av byene ser en også klare tegn på større forskjeller i levekår. Mangel på boligtilbud, arbeidsløshet, kriminalitet og rusproblemer henger ofte sammen. Byene har også til dels dårlig luft- og støykvalitet. De økonomiske overføringene til kommunene må inneholde kriterier som gjenspeiler de økende oppgavene innenfor rus og psykiatri.

For å kunne sikre en spredt bosetting er det nødvendig med spesielle tiltak overfor distriktene. Offentlige tiltak for å utvikle næringslivet er særlig viktig i distriktene. Primærnæringene er fortsatt viktige for bosettingen. Landbrukspolitikken skal legges opp slik at det gir solid grunnlag for sysselsetting og inntekt, men også gi muligheter for dem som vil drive landbruk i kombinasjon med andre yrker og næringer. Breibåndnettet må bygges ut i hele landet. Drivstoffprisene må være jevne over hele landet, og vi må bevare et flyplassnett som gir et tidsmessig tilbud både i distriktene og sentrale strøk.

Et desentralisert utdanningsmønster er viktig også for bosettingen. Høgskolene må få en enda sterkere rolle i den regionale utvikling. All ny statlig virksomhet skal normalt legges utenom Oslo. Virkemidlene overfor de nordligste regionene må styrkes for å motvirke utflytting og bidra til aktive lokalsamfunn.

For å sikre gode og likeverdige tjenestetilbud over hele landet vil Arbeiderpartiet at kommunenes inntekter økes. Samtidig vil vi øke den kommunale handlefriheten. Øremerkede tilskudd og sentrale pålegg om hvordan kommunene skal utføre sine oppgaver skal reduseres kraftig. Nye statlige pålegg og reformer skal fullfinansieres.

Nye kommunikasjonsmønstre og ny teknologi har gjort de reelle avstandene mindre. Dette har ikke i samme grad ført til endringer i kommunemønsteret. Arbeiderpartiet vil derfor legge til rette for at det lokalt gjennomføres analyser og vurderinger ved frivillig

kommunesammenslåing. Arbeiderpartiet vil lokalt også være en pådriver for større samarbeid og arbeidsdeling på tvers av kommunegrenser.

Forslagsstiller: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslaget gjelder: Kapittel 10: bombepunkt 5 – Kommunevalgsprogrammet

Endres til

Ta storbyenes spesielle problemer på alvor, og bekjempe forskjeller i levekår, kriminalitet, høye bokostnader, rusproblemer og dårlig luft- og støykvalitet. *Spesielle utfordringer i forhold til rus og psykiatri må gjenspeiles i overføringene til kommunene.*

Forslagsstiler: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslaget gjelder: Kapittel 9: bompepunkt 4

Endres til

”Endre tippenøkkelen slik at spilleoverskuddet deles mellom idrett og kultur. Den økte satsingen skal blant annet gå til idrettsanlegg, friluftsanlegg og styrke ordningen med Frifond, slik at frivillige barne- og ungdomsaktiviteter får et betydelig løft. *Barne- og ungdomsorganisasjoner bør gis gratis bruk av offentlige lokaler. Lav anleggsdekning og høye byggekostnader for idrettsanlegg skal telle mer ved fordeling av spillemidler.* Støtte til forskning skal sikres gjennom økning av Forskningsfondet.”

Forslagsstiler: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslaget gjelder: Kapittel 7, tillegg til avsnitt 2

Alt for mange er bostedsløse eller har boliger med svært dårlig standard, og store grupper er avhengige av bostøtte fra det offentlige. *Arbeiderpartiet vil fjerne kravet om at leiligheter må være over 40 kvadratmeter for at man skal kunne motta statlig bostøtte.*

Forslagsstiler: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslaget gjelder: Kapittel 4, endringsforslag til siste avsnitt

”Samtidig med at det bygges ut et stort antall sykehjemsplasser og omsorgsboliger, øker også kravene til innholdet i tjenestene. En forutsetning for dette er at man løser rekrutteringsutfordringene innenfor helse- og omsorgssektoren. Arbeiderpartiet vil at det utarbeides en nasjonal handlingsplan med et bredt spekter av tiltak for å utdanne, rekruttere og beholde personell i pleie - og omsorgssektoren. Det må bygges ut aktivitetstilbud til mennesker på sykehjem og i omsorgsboliger, for å skape meningsfylte liv i eldre år, selv om man blir avhengig av pleie og omsorg. Brukere i eldreomsorgen, må gis reell innflytelse over sin egen hverdag. I den kvalitative utviklingen av eldreomsorgen også tas hensyn til et økende antall eldre med minoritetsbakgrunn blant annet når det gjelder rekruttering og tilrettelegging av tjenestene.

Forslagsstiler: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslaget gjelder: Kapittel 3. En god skole, helhetlig endringsforslag til kapittel 3 om skole:

”En god skole”

For Arbeiderpartiet er det et viktig grunnsyn at skolen er for alle, og at vi ikke får et system der skolen sorterer barn etter foreldrenes økonomi, rase eller religion. Derfor er det viktig at alle barn skal ha tilgang til en god offentlig skole nær boligen.

Skolens viktigste oppgave er å formidle kunnskap, verdier og holdninger. Det må legges avgjørende vekt på kvaliteten i undervisningen. Særlig må det legges vekt på viktige basisfag

som norsk, engelsk og matematikk. Det betyr at lærerne må holde et høyt nivå og dessuten få anledning til faglige oppdateringer og utvikling.

Krav er en måte å vise omsorg på. Det må derfor stilles krav til elevene både når det gjelder skolearbeid, disiplin og evnen til kontakt og samarbeid med andre elever. Fordi det er store forskjeller i bakgrunn, egenskaper og evner hos elevene, må det legges vekt på å tilpasse undervisning og læring til den enkeltes forutsetninger. Reell foreldre- og elevmedvirkning er en forutsetning for å sikre kvaliteten i skolen.

Den offentlige skolen må gi rom for mangfold og variasjoner. Vi vil gi skolene større frihet til å organisere undervisningen og skolehverdagen. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi skal ha en sentral plass i utdanningen.

Det er svært viktig å bedre kvaliteten av norskopplæringen. Ikke minst er det avgjørende at barn og ungdom med minoritetsbakgrunn lærer seg tilfredsstillende norsk.

For å styrke kvaliteten i skole og utdanning på alle nivåer trenger vi gode verktøy til å måle kvaliteten av undervisningen. Både elever, foreldre og lærere bør delta i arbeidet med å vurdere kvaliteten i undervisningen.

Den offentlige skolen skal være gratis og fri for reklame. Ingen skal stenges ute fra leirskoleopphold eller ekskursjoner på grunn av egenandeler. Arbeiderpartiet ser positivt på at foreldre og andre deler av nærmiljøet kan støtte opp om skolen og dens ulike aktiviteter. Dette må skje på en måte som kommer alle elevene til gode.”

Forslagsstiler: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslaget gjelder: Tilleggsforslag til kapittel 1

Nye avsnitt:

Lokalt selvstyre sammen med borgerens rettigheter og plikter er fundamentet i den norske samfunnsordningen. Den kommunale frihet er blitt truet av utstrakt bruk av øremerking, av statlige overtakelser, reguleringer og en presset økonomi. Arbeiderpartiet vil foreta en reell avklaring av forholdet mellom nasjonal styring og lokaldemokrati med sikte på et større handlingsrom for det lokale selvstyre. Arbeiderpartiet ønsker også en vurdering dels av grunnlovsfesting av det lokale selvstyret og dels av å innføre en friere beskatningsrett for kommunene.

Arbeiderpartiet vil også gjennomføre en radikal sanering av statlige og kommunale regelverk. Mål for saneringen er å dels underlette for borgerne i deres relasjon til offentlige myndigheter og dels å legge til rette for et mer reelt lokalt selvstyre.

Forslagsstiler: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslaget gjelder: Kapittel 8

Forslag til nytt punkt:

Ved ankomst til Norge og/eller ved kontakt med offentlige etater registreres primært kvinnen og hennes husholdning. Dette vil gi myndigheter, med sitt hjelpeapparat et mer korrekt bilde av familien/husholdningen. Dette vil også være i tråd med den politikk Norge og de andre nordiske land hatt overfor sine egne kvinner i de siste 30 år.

Forslagsstiller: 065 Ulrika Von Sydow, Oslo

Forslag gjelder: Kapittel 10 – To tilleggspunkter

At bruk av miljøstandarder, etiske standarder og krav om miljørevisjon arbeides inn i alle deler av kommunenes virksomhet.

At arbeidet med Lokal Agenda 21 videreføres og at arbeidet med en Nasjonal Agenda 21 påskyndes.

Vedtak: Alle forslagene fra 065 Ulrika Von Sydow oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 009 Helge Kolstad, Østfold

Forslaget gjelder: Den norske kirke, tillegg til punkt 8, Noe å leve for:

Følgende forslag oversendes til redaksjonskomiteen for plattformen.

Arbeiderpartiet legger vekt på at alle mennesker har et grunnleggende behov for å finne mening i tilværelsen. Vi trenger forestillinger om hva som er verdifullt og ettertraktelsesverdig. Slike forestillinger danner vi i møte med andre mennesker, i samfunnsmessig engasjement, kulturelle opplevelse og medvirkning, og i religiøs tro. Alle blir vi preget av de forestillinger og verdier vi blir oppdratt med. I et multikulturelt samfunn, som Norge er, møter vi stadig flere mennesker som er preget av andre tradisjoner. Det gir oss muligheter for å utvide vår horisont, og skape en fruktbar utvikling der mennesker med ulike forestillinger kan møte hverandre i en atmosfære av toleranse. Samtidig vil vi gi muligheter offr alle til å dyrke sin religion og utvikle sin kulturelle identitet.

Arbeiderpartiet ønsker å gi Den norske kirke og andre trossamfunn gode arbeidsvilkår. De er ofte vesentlige bestanddeler i lokalsamfunnet, og står for kulturelle og sosiale aktiviteter av stor verdi og interesse for mange. Arbeiderpartiet vil at dette skal stimulere og tas vare på, og også at mer av disse kulturuttrykkene blir tilgjengelig for andre. Derfor ønsker vi at religiøse grupper skal delta aktivt på kulturelle møteplasser.

Gi Den Norske Kirke gode arbeidsmuligheter i alle menigheter, og sikre andre trossamfunn likeverdige forhold.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 170 Jone Handeland, Rogaland

Forslaget gjelder: Petroleumsfrie soner

Kap Et godt miljø og ren natur.

I tredje strekpunkt strykes følgende formulering:

Opprettelse av petroleumsfrie soner i området fra Lofoten og nordover.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 051 Aase Bjerkholt, Oslo

Forslaget gjelder: Plattform for kommunevalget, side 10, miljø

Endring:

I første kulepunkt, første linje:

endres ”stramme inn på mulighetene til” til ”håndheve forbudet mot”.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 213 Håvard Kongshaug, Møre og Romsdal AP

Forslaget gjelder: Trygghet for ikke å bli utsatt for kriminalitet

Det har alltid vært en sterk sosialdemokratisk verdi å sørge for at menneskene kan føle seg trygge. I god sosialdemokratisk ånd har vi skaffet oss mye kunnskap om hvorfor enkelte har blitt kriminelle og vi har satt inn store ressurser i å forebygge at noen blir kriminelle.

Det har ikke vært fokusert like sterkt på å sike at den enkelte innbygger ikke blir utsatt for kriminalitet.

Arbeiderpartiet vil:

sette i gang omfattende tiltak for å bekjempe kriminalitet og de som utfører kriminalitet må uansett bakgrunn ta ansvar og konsekvensene av sine handlinger.
at asylsøkere som blir dømt for kriminelle handlinger raskt for avgjort sine oppholdssøknader styrke politi, domstolene og fengselsvesenet

Ønsker forslaget oversendt redaksjonskomiteen for andre saker.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 088 Henning Myrvang, Hedmark

Forslaget gjelder: Lokaldemokratiets framtid

Lokaldemokratiets framtid er avhengig av en tydelig arbeidsdeling og rolle-avklaring mellom Stortinget og det lokalpolitiske nivå.

Dette temaet må innarbeides og omtales spesielt i Kommunalpolitisk plattform.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 296 Rolf E. Mortensen, Finnmark

Forslaget gjelder: Regionale fiskeripolitikk – regionale kvoter

Norge har et unikt fortrinn ved å ligge nær noen av verdens mest produktive havområder. En økende andel av fiskeforedlingen baseres imidlertid på frosset råstoff. Dette er en global handelsvare som utvisker fortrinnet ved å ha tilgang på ferskt råstoff av høy kvalitet.

Fiskeripolitikken må endres slik at vi utnytter vårt fortrinn. En større andel av fisken må derfor fanges av fartøyer som bringer på land ferskt råstoff. Kystfiskeflåten og ferskfisktrålerne må få økt sin kvoteandel, mens fabrikk- og frysetrålflåten får en mindre andel. Dette vil også styrke sysselsettingen og bosettingen i kystområdene.

Regionale skjevheter i fordelingen av kvoter og konsesjoner må rettes opp ved å øke andelen til de mest fiskeriavhengige områdene. Regionale folkevalgte myndigheter må gis større innflytelse på forvaltningen av kvoter og konsesjoner knyttet til fiskeri og havbruk.

Det er et stort potensial for utvikling av fiskeri og havbruk. Bevilgningen

til marin forskning må økes vesentlig. Det må settes i verk et helhetlig program for verdiskaping i sjømatnæringen.

Utvidelse av norsk lakse- og ørretproduksjon må skje ved tildeling av nye konsesjoner. Fordeling av produksjon må i større grad gjenspeile tilgangen på havområder i de enkelte regioner. Det må settes i verk en målrettet satsing på oppdrett av torsk med de nordligste områdene som spydspiss. Samtidig må det legges til rette for økt oppforing av fisk.

Gjennom nærmere samarbeid mellom fiskeflåten, havbruksnæringen og foredlingsindustrien om oppforing og oppdrett av torsk må det legges til rette for mer stabil råstofftilgang og mer stabil, sysselsetting i industrien.

Arbeiderpartiet vil:

- at en større andel av fiskeressursene må bringes til land som høyverdig kvalitets fersk fisk ved at kystflåten og ferskfisktrålerne får økt sin kvoteandel
- at bevilgningen til fiskeri- og havbruksforskning økes vesentlig
- at for å opprettholde bosettinga, og oppfylle de urfolksrettslige målsettingene, må de nordligste delene av landet sikres en betydelig større andel av fiskeressursene som finnes i disse farvannene.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 237 Torunn Kanutte Husvik, Sør-Trøndelag

Forslaget gjelder: Kriminaliser kjøp av sex!

I 1998 passerte handelen med kvinner og barn for seksuelle formål narkotikahandelen på det illegale verdensmarkedet. I FN-rapporten "State of population 2000" regnes det med at 2 millioner jenter mellom 5 og 15 bringes inn i den globale sexindustrien hvert år. Det transporteres hvert år en halv million kvinner illegalt inn i EU, og 90 prosent av disse havner i sexindustrien.

Bare for få år siden var ikke Norge et land som hadde store problemer med handel med kvinner. Mange oppfatter oss som relativt "uskyldig" i denne sammenheng. Vi ser imidlertid at virkeligheten endrer seg. Det er sterk grunn til å tro at de mer brutale formene for sexhandel også eksisterer i Norge. Jenter fra andre land tvinges og trues til å gå inn i prostitusjon her i landet. I Dagsavisen fredag 25.oktober vises det til at hittil i år har 10 unge jenter på flukt fra prostitusjon søkt tilflukt i norske krisesentra. Historiene de forteller er ekstreme. Jentene har blitt holdt innesperret med vold, dopet ned med små doser heroin og frakta til og fra horekunder.

FNs Palermo-protokoll tar for seg menneskehandel i forbindelse med seksuell utbytting. Protokollen krever at innsats mot seksuell utbytting rettes mot hele handelskjeden – mot de som rekrutterer nye prostituerte, mot hallikvirksomhet og mot kundene.

Den norske regjeringen sendte i oktober ut "handlingsplan mot handel med kvinner" på høring. I denne vurderes det ikke et forbud mot kjøp av seksuelle tjenester. Arbeiderpartiet synes det er positivt at regjeringen tar "trafficking"-problemet på alvor, men at det må mer effektive tiltak til enn de som blir foreslått. Arbeiderpartiet mener derfor at Norge bør

kriminalisere kjøp av seksuelle tjenester. Sverige har allerede gjort dette, og resultatene derfra er positive. Vi tror at et forbud vil være den beste metoden for å stanse denne menneske-, og spesielt kvinnefiendtlige delen av internasjonal kriminalitet. Gjennom et forbud mot kjøp av sex signaliserer man hvilken holdning vi som samfunn har til dette. I tillegg stiller vi kjøperne som benytter seg av disse kvinnene til ansvar strafferettslig. Uten kundene hadde ikke denne handelen med kvinner foregått. For å unngå en eksportering av problemet til andre land, ønsker vi også at Norge skal jobbe for et internasjonalt forbud mot kjøp av seksuelle tjenester.

Arbeiderpartiet vil understreke at vi ikke ønsker en forverret situasjon for de prostituerte. Vi ønsker at de som i dag av ulike grunner er tvunget ut i prostitusjon, må få hjelp til å komme seg ut av den situasjonen de har havnet i, uten å bli fordømt av samfunnet. Spesielle tiltak må også settes inn for å hjelpe den store gruppen prostituerte som er narkomane.

Arbeiderpartiet mener derfor:

At Norge må kriminalisere kjøp av seksuelle tjenester
At det må bygges ut et bedre hjelpeapparat for de som ønsker å komme seg ut av prostitusjon
At Norge må jobbe for et internasjonalt forbud mot kjøp av seksuelle tjenester

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 255 Morten Stene, Nord-Trøndelag

Forslaget gjelder: Sykehusreformen

Arbeiderpartiet vil understreke at formålet med den store sykehusreformen er å øke pasientbehandlingen, redusere ventelistene og fjerne korridorpatienten. Folk skal få et effektivt og faglig godt tilbud. Reformen skal gi oss mer helse for hver krone. Det skal derfor stilles effektiviseringskrav overfor helseforetakene.

Regjeringens forslag til statsbudsjett innebærer imidlertid at disse effektiviseringskravene legges på et urealistisk nivå. Ikke minst kommer dette som følge av at foretakene pålegges å dekke ekstra pensjonskostnader innenfor fra før stramme rammer. Landsmøtet i Arbeiderpartiet mener at driftsmidlene for helseforetakene må økes i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet nå i høst. Dette kan skje ved at helseforetakene gis en ordning der de ekstraordinære utgiftene til KLP dekkes via tilleggsbevilgning.

Landsmøtet vil understreke at helse er grunnleggende viktig i forhold til folks trygghetsfølelse.

Skal folk føle seg trygge må de ha innsikt i de beslutninger som fattes. Beslutninger i helseforetakene kan ikke sammenlignes med beslutninger fattet i ordinære bedrifter.

På denne bakgrunn mener Arbeiderpartiets landsmøte at Lov om helseforetak må endres slik at foretakene pålegges åpenhet i hele beslutningsprosessen.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 254 Karen F. Berg, Nord-Trøndelag

Forslaget gjelder: Fiskeri og havbrukspolitiske mål

Innenfor 12-mils grensen er det kystfiskeflåten som skal råde.
Der vern er ønskelig, må det være i forståelse med næringen.

Det må satses mer på nye arter.

Konsesjonsbetingelsene må utformes slik at bruk av kystens land- og sjøarealer kommer lokalsamfunnet til gode.

Tildeling og videreføring av konsesjoner underlegges fylkeskommunal og kommunal forvaltning.

Fondsavsetning for investering i fiskeriene innføres.

Bredbåndutbygging må bli et statlig ansvar.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 256 Alf Daniel Moen, Nord-Trøndelag

Forslaget gjelder: Endring av underoverskrifter i plattform for kommunevalget 2003

Alle underoverskrifter i dokumentet endre fra "Arbeiderpartiet vil til:

"Arbeiderpartiet vil sette hele kommunesektoren i stand til å..."

Denne endringen gjøres der hvor det er kommunesektoren som skal stå for gjennomføringen.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: Sverre Myrli, Landsstyret

Forslaget gjelder: Boligtilskudd

Det innføres en ordning der kommunene får et tilskudd fra staten for hver nybygde bolig utover et visst nivå av innbyggertallet, i tråd med prinsippene skissert i innstillingen fra partiets boligutvalg. Dette tilskuddet må komme i tillegg til dagens rammeoverføringer.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 189 Anne-Grete Strøm-Erichsen, Hordaland

Forslaget gjelder: Nytt strekpunkt under pkt 11 By og land

at byene må gis anledning til å være drivkraft for utviklingen i sin region med gode transport-, kultur-, arbeids- og utdanningstilbud.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: Nina Mjøberg, Landsstyret

Forslaget gjelder: Globalisering

Handel vil fortsatt stå i sentrum for internasjonale forhandlinger. De fattigste landene må få mulighet til å selge sine varer til våre markeder. Internasjonal handel må respektere krav til helse og miljø. Og vi må være åpne for å bistå de som blir skadelidende av at handelsstrømmene endrer seg. Internasjonal handel må også drives med respekt for grunnleggende faglige rettigheter og menneskerettigheter. ILOs 8 kjernekonvensjoner må ligge til grunn for alle globale handelsregimer og for virksomheten til IMF og Verdensbanken.

Samtidig må de som handler på tvers av landegrensene være med på å betale kostnadene for sin virksomhet. Hvis varepriser ikke omfatter miljøkostnader bør det kreves avgifter og en rettferdig konkurranselovgivning. Handel må ses i sammenheng med behovet for fordeling, teknologi og kompetanseoverføring til de fattigste landene.

Bes oversendt redaksjonskomiteen for andre saker.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: Nina Mjøberg, Landsstyret

Forslaget gjelder: Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

Arbeiderpartiet oppfatter at forholdene for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere er kritikkverdige og uakseptable. Ut fra barnas rettsikkerhet, og barns rettigheter knyttet til norsk lovgiving og FNs barnekonvensjon for barns rettigheter ber vi nå om at gruppen enslige mindreårige blir behandlet etter lov om barnevern ved ankomst til Norge.

Bes oversendt redaksjonskomiteen.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 274 Gunnar Skjellvik, Nordland

Følgende forslag ble fremmet på vegne av Finnmark, Troms, Nordland, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Sogn og Fjordane:

Forslaget gjelder: En helhetlig kystpolitikk

Landsmøtet ber sentralstyret sette i gang arbeidet med å videreutvikle en robust, helhetlig kystpolitikk.

Arbeidet med en helhetlig kystpolitikk må legges til grunn at hovedtrekkene i bosettingsmønsteret skal videreføres.

Arbeidet må forankres i partiorganisasjonen.

Program for en helhetlig kystpolitikk skal legges fram for landsmøtet i 2004.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 235 Bjarne Sørensen, Sør-Trøndelag

Forslaget gjelder:

1: Nedsett av utvalg som sammen med representanter fra arbeidslivorganisasjonene utgreier mulighetene for opprettelse av kunst/kulturombud på arbeidsplassene

Arbeiderpartiet setter ned et utvalg som sammen med representanter fra arbeidsorganisasjonene utgreier mulighetene for opprettelse av kunst/kulturombud på arbeidsplassene.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

2: Tillegg under kap. 9 Noe å leve for

Siste setning i 1. avsnitt forsterkes til

"Vi vil hvert år fram mot hundreårsjubileet i 2005 kraftig trappe opp bevilgningene til kulturformål".

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 251 Merethe Storødegård, Nord-Trøndelag

Forslaget gjelder: Petoro

Petoro må få et utvidet mandat som gir selskapet et spesielt ansvar for å sikre at naturgassen gjøres tilgjengelig for industriell utvikling.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 179 Gisle Handeland, Hordaland

Forslaget gjelder: Kapittel 11, nytt strekpunkt.

Legge til rette for prøveprosjekt med gratis ferjer.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 195 Trygve Bolstad, Hordaland

Forslaget gjelder: Kapittel 5:

Endre strekpunkt 4.

Øke innenlands bruk av naturgass for å fornye norsk industri, bygge ut infrastruktur for gass, skape nye arbeidsplasser og øke verdiskapingen, innenfor rammen av våre internasjonale klimaforpliktelser.

Endre strekpunkt 7

Styrke statlige virkemidler overfor bedriftene gjennom en sammenslåing av SND, SIVA og Norges Eksportråd, der hovedkontoret legges utenfor Oslo. Styrke samarbeidet mellom private og offentlige instanser gjennom økt satsing på regionale fonds, såkornfond.

Nytt strekpunkt

Innføre regler og rammebetingelser for norske sjøfolk på lik linje med våre naboland.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagstiller: 039 Jon Nordenson, Oslo

Forslaget gjelder: Menneskelig arkitektur og bygningsvern

Den stadig raskere samfunnsutviklingen i Norge, med behov for stadig nye bygningprosjekter medfører store endringer av arkitekturen i landet vårt. I Norge, i motsetning til en rekke andre land i Europa, har modernistisk arkitektur fortsatt hegemoni. Nybyggene preges av en helt unison oppfølging av de modernistiske ideene som preget funksjonalismen og brutalismen på 1960-tallet. AP må gå i bresjen for å få en folkelig debatt om hva slags arkitektur som gir et best mulig menneskelig samfunn og sikre bevaringen av Norges bygningshistorie. Slik kan vi sikre en samfunnsutvikling som gir rom for menneskelige verdier i fremtidens Norge.

Arbeiderpartiet må gå i bresjen for kritikken mot arkitektenes hegemoni på samfunnsutviklingens utforming.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagstiller: 039 Jon Nordenson, Oslo

Forslaget gjelder: Stopp rasering av kulturtilbudet gjennom markedsleie på lokaler

Stadig flere kulturinstitusjoner og kulturtilbud i kommunene, bl.a. i Oslo, møter veggen fordi kommunen gjennomfører forretningsmessig drift av samtlige av kommunes utleieeiendommer.

I Oslo kommune er eksemplene mange. Blant annet den radikale endringen av kinotilbudet som gjennomføres i regi av det sittende byrådet og den store økningen av leiekostnadene for kulturinstitusjonene som leier lokaler av Oslo Viken Energi på Tøyen.

Forretningsmessig drift av kommunes utleie av fast eiendom må ikke gjennomføres før man i hvert enkelt tilfelle har sett på konsekvensene i forhold til kulturlivet. Dette er et absolutt krav fra Arbeiderpartiet.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagstiller: 054 Ragnar Bøe Elgsaas, Oslo

Forslaget gjelder: Kap. 2, side 3 kommunevalgplattform

AP vil:

- Innføre gratis kjernetid i barnehager for fire- og femåringer
- Gi språkopplæring til innvandrermodre kombinert med tilbudet om barnehageplass

Begrunnelse: Mange barn med minoritetsspråklig bakgrunn behersker ikke norsk godt nok til å tilegne seg kunnskaper når de begynner på skolen. Grunnlaget for en vellykket integrering er å kunne snakke norsk og å fullføre skolegangen. Vi har hatt dette som målsetting i mange år, men tar ikke konsekvensen av det. Det er en forutsetning at det også blir en pedagogisk riktig opplæring og at det arbeides for å få barna til å komme.

Mødrene er alfa og omega for barnas muligheter i skolen, og mødrene må få norskopplæring og kunnskaper om den norske skolen samtidig. Uten skikkelig og forpliktende opplæring i både norsk språk samt kunnskap om lokalsamfunnet, vil kvinnene og deres barn forståelse av det norske samfunn fortsatt blir satt unødvendig mye opp mot hverandre.

Kontantstøtten bør på sikt frigjøres til andre formål som er mer samfunnsnyttige, deriblant norskopplæring og programmer for integrering.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagstiller: 090 Thor Lillehovde, Hedmark

Forslaget gjelder: Virkemidler for å møte næringslivets vanskeligheter

Landsmøtet vil at alle kommunene i innlandsfylkene, Hedmark og Oppland skal omfattes av SND's virkemiddelapparat uten geografiske begrensninger.

Videre ber landsmøtet om at det nedsettelse av eller bortfall av arbeidsgiveravgift til næringslivet i disse fylkene for en periode på 10 år.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker

Forslagsstiller: 272 Anne S. S. Mathisen, Nordland

Forslaget gjelder: Forslag vedrørende kommuneøkonomien

1. Ap må kreve at underdekningen i kommunesektoren inndeckes i budsjett 2003.
2. Ap må fremme forslag i Stortinget om å få til en forpliktende opptrappingsplan for kommunene Norge.
- 3 Ap må kreve en revisjon av inntektssystemet som sikrer større treffsikkerhet for å oppnå en mer rettferdig fordeling av offentlige tjenester.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet og redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 218 Turid Reiten Huse, Møre og Romsdal

Forslaget gjelder: Industripolitikk

Arbeiderpartiet bør ha konkrete klare tiltak for å redde industriarbeidsplassene og vi ber derfor landsmøtet slutte seg til følgende strakstiltak:

En bevisst økonomisk politikk for å få redusert rente og kronekurs
Øke prosentdel for avskrivning på maskiner og utstyr i næringslivet, slik at nivået i Norge tilsvarer land vi konkurrerer med
Større omstillings og nyskappingsmidler for SND, med selektive program rettet mot ulike industribransjer
Delingsmodellen må endres slik at bedrifter med aktive eiere får samme muligheter til å bygge opp kapital som i ordinære aksjeselskap
Reduksjon av arbeidsgiveravgiften med 1 %
Aktiv arbeidsmarkedspolitikk målrettet mot ledige og permitterte.

Tiltakene må finansieres slik at de ikke fører til press på rente og kronekurs.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 298 Anne Strifeldt, Finnmark

Forslaget gjelder: Kommunenes økonomiske situasjon

Det norske Arbeiderparti vil i Stortinget arbeide aktivt for å bedre kommunenes økonomiske situasjon.

Kommunenes økonomiske behov år 2003 tilsier at de statlige rammeoverføringer til kommunene burde økes med 5 – 6 milliarder kroner. Arbeiderpartiet går in for en 3 – 4 årig nasjonal opptrappingsplan for å fullfinansiere Stortingets reformer, dekke pensjonskostnadene og redusere kommunesektorens gjeld.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet og redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller:171 Gunnbjørg Bruntveit, Rogaland

Forslaget gjelder: Statlig handlingsplan for rusmissbruk

”Det henvises til rapporten ”MESTRING OG LIVSKVALITET” og ber om at stortingsgruppen følger denne opp slik at vi får en STATLIG HANDLINGSPPLAN FOR

ARBEIDET MOT RUSMISBRUK. Planen må strekke seg over 4 år og kvalitet, kontinuitet og langsiktighet må vektlegges. Planen må fullfinansieres”.

Til redaksjonskomiteen for andre saker.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller:174 Tom Tvedt, Rogaland

Forslaget gjelder: kap. 4, Trygg og aktiv alderdom

Sikre pensjonister nødvendig omsorg og pleie og et pensjonssystem som gir trygghet for inntekt.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller:174 Tom Tvedt, Rogaland

Forslaget gjelder: Arbeid til alle, kap. 5

Staten må etablere et selskap som ivaretar gassutviklingen i Norge.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 176 Odd Henning Johannessen, Rogaland

Forslaget gjelder: En god skole

Nytt første punkt.

Slå ring om, styrke og videreutvikle enhetsskolen.

Tillegg til punkt 1.

Øke kvaliteten... og forbedre læringsmiljøet og sikre elevene tilpasset opplæring.

Tillegg til punkt 6.

Styrke skolenes rådgivningstjeneste og barnas muligheter for å få nødvendig hjelp.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 069 Herdis Bragelien, Hedmark

Forslaget gjelder: Helseforetakene

Det norske Arbeiderparti vil arbeide for at styrene i helseforetakene blir mer åpne og har en sammenstilling som sikrer politisk innflytelse.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet og redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: 193 Trine Pettersen Grønbech, Hordaland

Forslaget gjelder:

Kapittel 2

Forslag til nye strekpunkt:

- Opprette spilleautomathaller med aldersgrense på 18 år

- Et barnevern på barns premisser

3. En god skole

Forslag til endringer av teksten (første avsnitt):

Arbeiderpartiet vil ha en god skole for alle barn. Vi vil bedre kvaliteten og øke kunnskapsnivået i skolen. I Norge er skolen en felles møteplass, noe som er av stor betydning for barna, skolen og samfunnet. Det skal være kvalitet, trygghet og valgfrihet i den offentlige skolen, på denne måten hindrer vi utvikling av et todelt skolesystem. Den offentlige fellesskolen sikrer at alle får like sjanser, uavhengig av inntekt, sosial eller etnisk bakgrunn.

Forslag til endring av strekpunkt:

Endre kulepunkt 3:

At den offentlige skolen fortsatt skal være gratis og fri for reklame.

Endre kulepunkt5:

Gjøre teoretiske fag på yrkesfaglige **studieretninger** mer yrkesrettet, **og få en mer fleksibel lærlingordningen med bl.a. mulighet for å begynne direkte i lære**

Nye kulepunkt:

Gi den offentlige skolen en solid og stabil økonomi, slik at den blir i stand til å gi alle elever et best mulig tilbud.

Kapittel 6

Endre teksten i første avsnitt 4. setning:

Vi trenger flere som velger *fagutdanning* dersom vi skal klare å få utført....

Erstatte strekpunkt 4:

Arbeide for at alle kommuner tar inn lærlinger og bruker lærlingordningen aktivt i rekrutteringsarbeidet.

Nytt strekpunkt:

Legge til rette for at målene i kompetansereformen (etter- og videreutdanningsreformen) blir fulgt opp med økonomiske bevilgninger.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: 115 Øyvind Birkeland, Buskerud

Forslaget gjelder: Trygg og aktiv alderdom

Folketrygden skal fortsatt være en bærebjelke i velferdsstaten som sikrer alle en pensjon – også de som ikke har hatt inntekt.

Alle ansatte i privat sektor må sikres tjenstepensjon gjennom en politisk løsning uavhengig av overgangen til nytt pensjonssystem.

For å sikre at ytelsene står i rimelig forhold til tidligere arbeidsinntekt legges tjenstepensjonene inn i Folketrygden og blir obligatorisk for alle.

Pensjonene skal ytes som etterlønn. Samlet pensjon skal minst utgjøre 2/3 av arbeidsinntekten. Pensjonene skal forholdsmessig være høyere enn dette nivå for de lavere inntektsgruppers vedkommende og noe lavere for de høyere inntektsgrupper.

Vi vil vurdere om ordningen med pensjonspoeng for omsorgsarbeid skal gis tilbakevirkende kraft. For Arbeiderpartiet er det et viktig prinsipp at forskjell i levealder ikke skal gi kvinner dyrere pensjonsordninger enn menn.

Uavhengig av overgangen til nytt pensjonssystem gis de kvinner som har arbeidet i deltidsstilling og ikke har opptjent pensjonsrettigheter utover særtillegget, øket tilleggs-pensjon.

Det er behov for bedre og mer forståelig informasjon om utviklingen i den enkeltes opptjente rettigheter.

Pensjonsmidlene skal ikke være gjenstand for spekulasjon.

Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagstiller: 196 Ingerid Nordhaug, Hordaland

Kapittel 7

Nytt strekpunkt

Legge til rette for at det kan innføres kostnadsbasert regulering på husleie i utleieboliger i pressområder.

Kapittel 8

Nytt strekpunkt:

Etablere kontaktrom der tunge narkomane kan sette sprøytene sine i trygge omgivelser, med tilgjengelig helsepersonell.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet.

Forslagsstiller: Roger Hansen, Landsstyret

Forslaget gjelder: Konsekvensutredning for olje og gassvirksomhet

Det gjennomføres nå en konsekvensutredning for olje- og gassvirksomheten med sikte på helårsboring i Barentshavet. Gir utredningen rom for det, vil Arbeiderpartiet gå inn for å åpne nye områder fra Lofoten og nordover for olje- og gassvirksomhet. Inntil utredningen er ferdig må det gis tillatelse for kartlegging av disse ressursene gjennom prøveboring i dette området.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet og redaksjonskomiteen for andre saker.

Forslagsstiller: Roger Hansen, Landsstyret

Forslag gjelder: Et godt miljø og en ren natur

Arbeiderpartiet vil:

Utvikle arbeid med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder som tar i bruk de ressurser som finnes langs hele kyst-Norge for oppdrett av marine arter, samtidig som dette ikke truer villaksen.

Sikre fiskebestanden i våre havområder gjennom reguleringer som har et ressursmessig gunstig uttak av fiskeressursene, sikre at kystsamfunnenes fordel med nærhet til fiskeressursene blir utnyttet, å etablere miljøovervåking-sentre langs kysten samt etablere trygge transportkorridorer for skipstrafikk langs kysten.

Vedtak: Oversendes redaksjonskomiteen for programmet og redaksjonskomiteen for andre saker.

Delegat 232 , Rita Ottervik, Sør-Trøndelag: Landsmøtet, mitt forslag til uttalelse om kommuneøkonomien dreier seg blant annet om neste år og den konkrete politiske situasjonen og passer derfor bedre i komiteen for andre saker og ikke i programkomiteen. Så jeg foreslår at det oversendes andre saker.

Delegat 091, Ragnar Nordgreen, Oppland: Kamerater. Når foretningspraksis tilsier at forslaget settes frem før strek settes, så er det fordi at et Landsmøte bør ha anledning til å kjenne de forslag som skal legges frem til avstemning innen strek er settes, slik at de kan debatteres. Vi er veldig langt fra den organisasjonspraksisen på dette Landsmøtet. Og det er å forstå at det er grunnet at vi har dårlig tid. Jeg henstiller likevel til Sentral- og Landsstyret innen neste Landsmøte å forsøke og få behandlingene av forslag til noe nærmere å ligge idealet for behandling av et Landsmøtes forslag.

Dirigent: De kommentarene får vi ta til etterretning. Da er det bare kommet ett forslag til endring av det som dirigentene innstilte på . Og det er forslaget fra Rita Ottervik som har en uttalelse om offentlig sektor, og ber om at det i stedet oversendes andre saker. Dirigentene er innstilt på at det gjøres og jeg regner med at Landsmøtet ikke har noe imot det.

Vedtak: Forslagene til oversending til redaksjonskomiteene ble enstemmig vedtatt.

Møtet tok ti minutters pause for å lese igjennom forslagene som ble fordelt på delegatenes plasser slik at alle ville være godt forberedt når redaksjonskomiteen skulle legge frem forslaget sitt.

Dagsordens sak 10; Innstilling fra redaksjonskomiteen for organisatorisk utvikling

Jørund Ruud, leder av redaksjonskomiteen for organisatoriske saker: Dirigenter, Landsmøte. Redaksjonskomiteen for organisasjonssaker og lovsaker sine tilrådinger skal være omdelt, og det ble da gitt en pause slik at man også skulle få anledning til å lese det. Om ikke grundig, så i alle fall noenlunde før vi går på sakene. Jeg skal forsøke å geleide Landsmøtet gjennom de vesentlige endringene på sakene vi foreslår. Det vil være en del opprydding som har vært gjort som jeg ikke skal bruke Landsmøtets tid på. Jeg bare nevner det summarisk at redaksjonskomiteen har lagt stor vekt på å rydde i vedtekter og retningslinjer slik at det skal være samsvar og logikk i det regelverket som vi skal forholde oss til. Dere har fått omdelt et hefte der det er ikke så veldig mye pagina, men vi får forholde oss til det vi har. På den første siden med tekst, så er det da vedtekter for det norske Arbeiderpartiet. Der er det gjort sånn at

gjeldende vedtekter og retningslinjer står i den venstre kolonnen på alle sider. Redaksjonskomiteens innstilling står til høre på alle sidene. Vi foreslår i § 6 om Landsmøtet om at det rettes opp en skrivefeil fra forrige gang. Det som da tas ut er markert med halvfet kursiv skrift så det er lett å forstå hva som står. Teksten blir da. ” *Det holdes ordinært Landsmøte halvannet til to og et halvt år etter siste landsmøte*”. En rein teknisk oppretting. Nederst i hjørnet på den første sida er det en redning av redaksjonskomiteens oppfatning vesentlig karakter. Vi foreslår at ”*alle forslag uansett forslagstiller som medfører endring i partiets vedtekter må være innsendt til Sentralstyret seinest 4 måneder før Landsmøtet*. Det betyr at Landsmøtet må få anledning til og partiorganisasjonen må få anledning til å reflektere over endringsforslag i vedtektene.

Vi blar over til neste side. Der er det en retting av redaksjonell karakter. Omtrent midt på siden så står det i den gamle formuleringen: Kvinnepolitisk leder bør vurderes som kandidat. Dere ser hvor vi er. Vi foreslår at *bør* strykes, at vi konstaterer at kvinnepolitisk leder vurderes, med andre ord; kvinnepolitisk leder skal vurderes. Lenger nede på samme side setter vi inn at samme landsstyremøte som bestemmer tidspunkt for Landsmøtet bestemmer også tidspunktet for landskvinnekonferansen. Det er en rein ryddighetssak.

Men så foreslår vi, og det er en forandring i forhold til de någjeldende vedtektene. Det er at Landsstyret velger valgkomité for de valg som skal foretas på Landsmøtet. I de vedtektene som nå gjelder, så er det slik at det samme landsstyremøtet som tidfester Landsmøtet, de skal nedsette valgkomiteen. Og det har vi jo sett nå, at vi har en valgkomité som har jobbet i en 8-9 måneders tid, og det er av vår oppfatning at Landsstyret må selv kunne vurdere når valgkomiteen skal settes ned. Og i praksis så blir vel det da på det første landsstyremøtet etter ferien den høsten da Landsmøtet skal være.

Vi blar over til side 3. Der forsøker vi å ta et grep for at vanskelige prosesser i partiet skal få sin avslutning. Vi foreslår innført tidsfrister for når suspensjoner eller eksklusjoner skal kunne ankes videre oppover i partiets organer. Vi foreslår at man kan ha rett til å anke til Sentralstyret innen 3 måneder, og at Sentralstyrets vedtak kan bli krevd lagt frem for Landsstyrets avgjørelse i løpet av en måned etter at avgjørelsen er fattet. Dette for å få slike smertelige ting ryddet av veien på en forsvarlig måte og til beste for alle parter.

Nederst på samme side § 12, alminnelige bestemmelser, etter initiativ i fra landskvinnekonferansen, så har vi utvidet punkt 7 noe. Og vi foreslår da at formuleringen er som følger: *Det norske Arbeiderpartiets organer skal gjennom forpliktende samarbeidsformer arbeide aktivt og planmessig for likestilling mellom kjønnene*. Det var innstillingen for endring av partiets vedtekter.

Så blar vi om, og da kommer vi til en side som dreier seg om retningslinjer for Det Norske Arbeiderpartiets kommunepartier. Og der er det rett og slett forslag om at vi skifter ut ordet *kumuleres* med ordet *utheves* som er i samsvar med den nye lovteksten for kommunevalg. Det er bare en oppdatering.

Vi blar videre og kommer til retningslinjene for Kvinnebevegelsen og det kvinnepolitiske arbeidet i Det Norske Arbeiderpartiet. Den første sida er det ikke nødvendig å kommentere etter min oppfatning. Heller ikke den andre sida. Men på den tredje sida så er det dessverre kommet inn en redaksjonell feil som jeg må dere rette opp ved hjelp av en god oppfinnelse som heter en penn. Nederst på den sida, punkt 5, det skal det stå: *Kvinnepolitisk styre deltar*

på kommunepartiets representantskapsmøter med fulle rettigheter. Det betyr at denne setningen som dreier seg om kommunepartiets vedtekter osv, den strykes.

Vi blar videre. Vi kommer til side 6. Øverst i høyre hjørne, der konstaterer redaksjonskomiteen ganske kjølig: Partisekretæren skal ha kvinnebevegelsen som sitt ansvarsområde. Men vi går ikke sånn i detalj som Landskvinnekonferansen har gjort. Landskvinnekonferansen gikk blant annet inn for at partisekretæren skulle pålegges å delta på kvinnepolitiske styremøter og føre lagets protokoll. Det synes vi ikke er naturlig at et landsmøte skal blande seg bort. Men partisekretæren som daglig leder på fylkespartikontoret har ansvar.

Punkt, der hadde Landskvinnekonferansen foreslått at kvinnepolitisk styre skulle delta på fylkespartiets årsmøter med fulle rettigheter. Redaksjonskomiteen foresår at vi opprettholder av prinsipielle grunner den praksisen som vi har hatt. Nemlig at man deltar med tale- og forslagsrett.

Vi er over på side 8. Der foreskår redaksjonskomiteen i respekt for Landsmøtets vedtak i går som vedtok én nestleder for Det Norske Arbeiderpartiet, at vi også innfører en ordning med én nestleder i kvinnepolitisk styre sentralt. Det er rett og slett for å ha en ryddighet og struktur i partiets ulike organer.

Det er det jeg hadde tenkt å kommentere i forhold til retningslinjene for kvinnepolitisk utvalg. Og vi blar da videre og kommer til en sak som har overskriften *Kontingent*. Og den beskjeftiger seg i realiteten med flere forslag i de innsendte heftene som går hele veien fra 16.01 og til 16.06. Redaksjonskomiteen foreslår ingen endringer i ordningen med rullerende kontingent. Vi mener at vi må høste større erfaringer før vi eventuelt foreslår endringer. Og så konstaterer vi at det blir laget månedlige oversikter som blir distribuert til fylkespartiene i dag. Og vi har regnet med at dette verktøyet for å oppdage ubetalte kontingenter vil bli bedre og bedre etter som tida går.

Så slutter vi oss til og anbefaler overfor Landsmøtet at kontingenten økes til 200 kroner for heltbetalende og 100 kroner for halvtbetalende medlemmer, og at hele den økningen går til det lokale partiarbeidet i kommunepartier og i lag. Og de prosentsatsene som står der, de ser snurrige ut, men de er da kvalitetssikret med landspartiets kontorsjef, så de kan vi stole på er helt i orden.

Vi blar til en uttalelse om Dialogforum og veien videre. Jeg behøver ikke lese den i sin helhet, dere kan lese selv. Det som er substansen fra redaksjonskomiteens side er som følger: Dialogforums rapport er god, men ikke veldig egnet som et grunnlag for en debatt i partiets grunnorganisasjon. Derfor anbefaler vi at det utvikles en type rådslag som kan brukes i partiorganisasjonen når de problemstillingene som Dialogforum reiser skal debatteres i grunnorganisasjonen. Vi foreslår at den debatten i partibevegelsen i sin fulle bredde foregår i løpet av 2003, og at det skal danne et vesentlig grunnlagsmateriale for programarbeidet som skal vedtas på Landsmøtet i 2004. Vi peker ganske spesielt på at det er viktig og få en revitalisering av prinsippdelen av programmet. Men presiserer samtidig at partiets idégrunnlag ligger fast. Men det kan være klokt å se på om vi har prinsipielle formuleringer som oppleves som relevante i forhold til samtida.

Vi blar videre. Fagligpolitisk samarbeide endring og utvikling. Vi fastslår fra redaksjonskomiteens side at det nære, forpliktende samarbeidet med LO i Norge skal

oppretholdes, videreutvikles og styrkes. Men vi kan utvikle nye og bedre måter å gjøre dette på. Og den grunnleggende modellen, det skal være de faglige samarbeidskomiteene nasjonalt, på fylkesplan og lokalt. Så innbefatter det også muligheter for at vi danner, skal vi kalle det bilaterale fagligpolitiske utvalg mellom enkeltforbund og partiet for å kunne drøfte spesielle saker. Og vi konstaterer at det er nødvendig å få gjenreist et fornyet solidaritetsalternativ for å oppnå vesentlige politiske resultater som både fagbevegelsen og partiet er genuint felles opptatt av.

Og til sist da, så er det er par forslag som vi fikk oversendt i løpet av debatten i går om nedsetting av et par utvalg. Og der har redaksjonskomiteen rett og slett fulgt opp den praksisen som Landsmøtet selv satte i går. Disse forslagene om nedsetting av et idrettspolitisk utvalg og forslag om nedsetting av et industri- og næringsutvalg blir oversendt til Sentralstyret i likhet med de andre forslagene om å opprette utvalg som ble behandlet i Landsmøtet i går. Og med dette så sier jeg at jeg har gått igjennom innstillingen, dirigent.

VEDTEKTER FOR DET NORSKE ARBEIDERPARTI	
<i>Vedtatt på landsmøtet i 2000</i>	<i>Redaksjonskomiteens innstilling</i>
§6 Landsmøtet Landsmøtet er partiets høyeste myndighet. Det holdes ordinært et og halvannet til to og et halvt år etter siste landsmøte. Nøyaktig tidspunkt fastsettes av landsstyret. Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret bestemmer det, eller når fylkespartier som representerer minst 2/5 av partiets medlemmer, krever det. Ordinært landsmøte skal kunngjøres senest sju måneder før det trer sammen. Forslag som en vil ha behandlet på landsmøtet, må være vedtatt innsendt av en partiavdeling, et kommuneparti, årsmøte i AUFs fylkeslag eller av et fylkespartis årsmøte eller representantskapsmøte. De skal sendes inn til sentralstyret senest fire måneder før møtet. Slike forslag fra en partiavdeling, et kommuneparti eller årsmøte i AUFs fylkeslag skal sendes inn til sentralstyret gjennom fylkespartienes styrer. Landsstyret har forslagsrett.	§6 Landsmøtet Landsmøtet er partiets høyeste myndighet. Det holdes ordinært (ordene "et og" strykes) halvannet til to og et halvt år etter siste landsmøte. Nøyaktig tidspunkt fastsettes av landsstyret. Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret bestemmer det, eller når fylkespartier som representerer minst 2/5 av partiets medlemmer, krever det. Ordinært landsmøte skal kunngjøres senest sju måneder før det trer sammen. Forslag som en vil ha behandlet på landsmøtet, må være vedtatt innsendt av en partiavdeling, et kommuneparti, årsmøte i AUFs fylkeslag eller av et fylkespartis årsmøte eller representantskapsmøte. De skal sendes inn til sentralstyret senest fire måneder før møtet. Slike forslag fra en partiavdeling, et kommuneparti eller årsmøte i AUFs fylkeslag skal sendes inn til sentralstyret gjennom fylkespartienes styrer. Landsstyret har forslagsrett. Alle forslag, uansett forslagstiller, som medfører endring i partiets vedtekter må være innsendt til sentralstyret senest fire måneder før landsmøtet.
§7 Landsstyret Landsstyret består av partiets sentralstyre, to representanter fra AUF og to representanter	2. Landsstyret består av partiets sentralstyre, to representanter fra AUF og to representanter

fra kvinnebevegelsen, som velges av AUF og kvinnebevegelsen selv, og to representanter fra hvert av fylkespartiene. Fylkespartienes representanter skal være den til enhver tid sittende leder og en av nestlederne/styremedlemmene, slik at begge kjønn blir representert. Kvinnepolitisk leder bør vurderes som kandidat på linje med en av nestlederne/ styremedlemmene. Fylkespartiene velger også to varamedlemmer til landsstyret. I tillegg deltar en representant fra partiets sametingsgruppe med tale- og forslagsrett, men uten stemmerett. 4. Samme landsstyremøte som bestemmer tidspunkt for landsmøtet velger valgkomité for de valg som skal foretas på landsmøtet	fra kvinnebevegelsen, som velges av AUF og kvinnebevegelsen selv, og to representanter fra hvert av fylkespartiene. Fylkespartienes representanter skal være den til enhver tid sittende leder og en av nestlederne/styremedlemmene, slik at begge kjønn blir representert. Kvinnepolitisk leder (ordet "bør" strykes) vurderes som kandidat på linje med en av nestlederne/ styremedlemmene. Fylkespartiene velger også to varamedlemmer til landsstyret. I tillegg deltar en representant fra partiets sametingsgruppe med tale- og forslagsrett, men uten stemmerett. Samme landsstyremøte som bestemmer tidspunkt for landsmøtet bestemmer også tidspunkt for landskvinnekonferansen 5. Landsstyret velger valgkomité for de valg som skal foretas på landsmøtet. (påfølgende punktene får et høyere nummer)
§7 Landsstyret	§ 7 Landsstyret
§11 Suspensjon og eksklusjon Kommunepartiene har rett til å foreslå at enkeltmedlemmer som bryter med partiets vedtekter, retningslinjer og program blir suspendert eller ekskludert. Kommunepartiet kan først gjøre vedtak om suspensjon eller eksklusjon etter at fylkespartiet har uttalt seg om saken. Fylkespartiet uttaler seg på grunnlag av forslag og saksframstilling fra kommunepartiet. Suspenderte eller ekskluderte medlemmer har rett til å anke til sentralstyret. Sentralstyrets vedtak kan kreves lagt fram for landsstyret til endelig avgjørelse. De som foreslås suspendert eller ekskludert, skal ha rett til å bli hørt av alle de instanser som behandler saken. Slik forklaring skal være skriftlig. §12 Alminnelige bestemmelser Det norske Arbeiderpartis organer skal arbeide aktivt og planmessig for likestilling	Kommunepartiene har rett til å foreslå at enkeltmedlemmer som bryter partiets vedtekter, retningslinjer og program blir suspendert eller ekskludert. Kommunepartiet kan først gjøre vedtak om suspensjon eller eksklusjon etter at fylkespartiet har uttalt seg om saken. Fylkespartiet uttaler seg på grunnlag av forslag og saksframstilling fra kommunepartiet. Suspenderte eller ekskluderte medlemmer har rett til å anke til sentralstyret innen 3 måneder etter at vedtak om suspensjon eller eksklusjon er fattet. Sentralstyrets vedtak kan kreves lagt fram for landstyret til endelig avgjørelse, dette krav må fremmes innen 1 måned etter vedtak i sentralstyret. De som foreslås suspendert eller ekskludert, skal ha rett til å bli hørt av alle de instanser som behandler saken. Slik forklaring skal være skriftlig. 7. Det norske Arbeiderparti organer skal gjennom forpliktende samarbeidsformer arbeide aktivt og planmessig for likestilling mellom kjønnene.

mellom kjønnene.	
------------------	--

RETNINGSLINJER FOR KVINNEBEVEGELSEN OG DET KVINNEPOLITISKE ARBEIDET I DET NORSKE ARBEIDERPARTI

<i>Eksisterende retningslinjer</i>	Redaksjonskomiteens innstilling
Formål Det kvinnepolitiske arbeidet i Det norske Arbeiderparti har som mål å virkeliggjøre et samfunn der det økonomiske, sosiale og kulturelle liv er bygget på solidaritet og likestilling. Det kvinnepolitiske arbeidet skal sikre representasjon av kvinner i politiske fora og bidra til å skape et arbeidsmiljø i partiet som kvinner kan trives i. Kvinnebevegelsen skal fungere som en pådriver i partiet og sette de saker som kvinner er opptatt av på den politiske dagsorden. Kvinnebevegelsen skal utgjøre en støtte funksjon og et nettverk for kvinner og sørge for skoloring, bevisstgjøring og rekruttering.	§ 1 Formål Det kvinnepolitiske arbeidet i Det norske Arbeiderparti har som mål å virkeliggjøre et samfunn der det økonomiske, sosiale og kulturelle liv er bygget på frihet, solidaritet og likestilling. Kvinnebevegelsen skal sette de saker som kvinner er opptatt av på den politiske dagsorden og sikre representasjon av kvinner i politiske fora. Kvinnebevegelsen skal være et nettverk for kvinner og sørge for rekruttering, bevisstgjøring og skoloring. Kvinnebevegelsen skal bidra til å skape et godt arbeidsmiljø for kvinner i Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiets kvinnebevegelse er for alle kvinner i Det norske Arbeiderparti.
ORGANISERING AV ARBEIDET: Kvinnepolitisk arbeid på lagsnivå <i>Formelt navn: Lagets navn først, så kvinnepolitisk ansvarlig/styre. Nåværende kvinnelag og kvinnegrupper beholder det navnet de har.</i> Kvinnelag kan fungere som egne partilag. Det kvinnepolitiske arbeidet i arbeiderlaget kan organiseres i kvinnegrupper, et kvinnepolitisk styre eller ved valg av en kvinnepolitisk ansvarlig som skal ha et særlig ansvar for å stimulere til kvinnepolitisk arbeid i laget, og som skal være kontaktledd mellom kvinnene i laget og det kvinnepolitiske arbeidet på kommune- og fylkesnivå. Laget skal sørge for at gruppa, det kvinnepolitiske styret eller den kvinnepolitiske ansvarlige er representert i styret i laget med fulle rettigheter. Laget er ansvarlig for å legge til rette for et aktivt kvinnepolitisk arbeid	§ 2 Kvinnepolitisk ansvarlig i laget 1. Lagets årsmøte skal velge en kvinnepolitisk ansvarlig. 2. Kvinnepolitisk ansvarlig skal sitte i lagets styret med fulle rettigheter. 3. Kvinnepolitisk ansvarlig skal ha et særlig ansvar for å stimulere til kvinnepolitisk arbeid i laget, og skal være kontaktledd mellom kvinnene i laget og kvinnepolitisk styre på kommune- og fylkesnivå. 4. Laget er ansvarlig for å legge til rette for et aktivt kvinnepolitisk arbeid. 5. Kvinnelag kan fungere som egne partilag.
Kvinnepolitisk styre på kommunenivå	§ 3 Kvinnepolitisk styre i kommunepartiet

<i>Formelt navn: Kommunepartiets navn, så kvinnepolitisk styre (eventuelt kvinnepolitisk ansvarlig).</i> Kommunepartiets årsmøte skal velge et kvinnepolitisk styre. Styret skal bestå av tre til syv personer. Varamedlemmer velges der det er hensiktsmessig. Leder og sekretær velges ved særskilte valg. Styret har til oppgave å være pådriver for likestillingsarbeid og kvinnepolitikk i kommunepartiet, holde nær kontakt med kvinner i kommunestyret, bidra til rekruttering av kvinner til partiet og i samarbeid med kommunepartiets studieleder sørge for skoleringstilbud til kvinnene. Styret skal være et bindeledd mellom kvinnene i kommunepartiet og kvinnepolitisk styre på fylkesnivå. Det er også ansvarlig for å holde god kontakt med lagene. I små kommunepartier kan det eventuelt velges en kvinnepolitisk ansvarlig i stedet for et kvinnepolitisk styre. Leder av kvinnepolitisk styre eller vararepresentant (alternativt kvinnepolitisk ansvarlig) deltar i styret i kommunepartiet med fulle rettigheter. I de kommunepartiet hvor det dannes arbeidsutvalg, skal kvinnepolitisk leder være medlem av arbeidsutvalget. Alle medlemmene i kvinnepolitisk styre møter på kommunepartiets representantskapsmøter med fulle rettigheter. Alle medlemmene i kvinnepolitisk styre møter på kommunepartiets årsmøte med tale- og forslagsrett. Beretning om det kvinnepolitiske arbeidet legges fram for kommunepartiets årsmøte og behandles på samme måte som beretningen for partiets øvrige arbeid. Kvinnepolitisk styre har forslagsrett til kommunepartiets årsmøte. Kommunepartiet har det økonomiske og administrative ansvaret for det kvinnepolitiske arbeidet. Kommunepartiet har ansvaret for at	1. Kommunepartiets årsmøte velger et kvinnepolitisk styre. Dette skal bestå av 3 til 11 kvinner. Varamedlemmer velges der det er hensiktsmessig. Leder og sekretær velges ved særskilte valg. AUFs lokallag kan utpeke ett kvinnelig medlem som tiltrer styret med fulle rettigheter. Det kan der det er ønskelig, velges en kvinnepolitisk ansvarlig i stedet for et kvinnepolitisk styre. 2. Leder av kvinnepolitisk styre skal sitte i kommunepartiets styre med fulle rettigheter. Kvinnepolitisk styre velger selv sin vararepresentant. Der kommunepartiets styre oppretter arbeidsutvalg, skal kvinnepolitisk leder være medlem av arbeidsutvalget. Der det er oppnevnt en kvinnepolitisk ansvarlig isteden for et kvinnepolitisk styre, skal denne sitte i kommunepartiets styre med fulle rettigheter. 3. Kvinnepolitisk styre skal være pådriver for kvinnerepresentasjon, likestillingsarbeid og kvinnepolitikk i kommunepartiet, bidra til rekruttering, bevisstgjøring og skolering av kvinner og holde nær kontakt med Arbeiderpartiets kvinner i kommunestyregruppa. Kvinnepolitisk styre skal være kontaktledd mellom kvinnene i lag- og kommuneparti og kvinnepolitisk styre på fylkesnivå. 4. Kommunepartiet har økonomisk og administrativt ansvar for det kvinnepolitiske arbeidet. Kvinnepolitisk styre skal ha økonomiske og administrative ressurser til å planlegge og drive et aktivt kvinnepolitisk arbeid. 5. Kvinnepolitisk styre deltar på kommunepartiets representantskapsmøter. 6. Kvinnepolitisk styre skal avgi beretning for det kvinnepolitiske arbeidet som skal inngå i kommunepartiets beretning.
--	---

kvinnepolitisk styre/den kvinnepolitiske ansvarlige sikres tilstrekkelig økonomiske ressurser for et aktivt kvinnepolitisk arbeid.	
Kvinnepolitisk styre på fylkesnivå <i>Formelt navn: Fylkespartiets navn, så kvinnepolitisk styre.</i> På fylkespartiets årsmøte skal det velges et kvinnepolitisk styre. Det kvinnepolitiske styret skal bestå av 7, 9 eller 11 kvinner. Varamedlemmer velges der det er Hensiktsmessig. Det skal velges leder og nestleder ved særskilte valg. Kvinnepolitisk styre har ansvar for å være pådriver for det kvinnepolitiske arbeidet i fylkespartiet, holde nær kontakt med kvinnene i fylkesting og kvinnene i kommunepartiene, bidra til å rekruttere kvinner til partiet, i samarbeid med fylkespartiets studieleder gi kvinnene tilbud om skoling og bidra til å skape et arbeidsmiljø i fylkespartiet slik at kvinner kan trives. Kvinnepolitisk styre skal være ansvarlig for kontakten mellom det sentrale kvinnepolitiske styret og kvinnene i fylkespartiet gjennom årskonferanser og andre fellesmøter for kvinnelige partifeller i fylket. Leder i kvinnepolitisk styre eller vararepresentant skal være representert i fylkespartiets styre med fulle rettigheter. Nestleder i kvinnepolitisk styre er vararepresentant. Leder i kvinnepolitisk styre skal være medlem av fylkespartiets arbeidsutvalg, jfr. §3, avsnitt 2 i retningslinjer for fylkespartiene i Det norske Arbeiderparti. Alle medlemmene i kvinnepolitisk styre møter på fylkespartiets representantskapsmøter med fulle rettigheter. Alle medlemmene i kvinnepolitisk styre møter på fylkespartiets årsmøte med tale- og forslagsrett. Årsberetning om det kvinnepolitiske arbeidet legges fram for fylkespartiets årsmøte (enten som en del av fylkespartiets beretning eller som egen beretning) og behandles på samme måte som	§ 4 Kvinnepolitisk styre i fylkespartiet 1. Fylkespartiets årsmøte velger et kvinnepolitisk styre. Dette skal bestå av 5 til 11 kvinner. Varamedlemmer velges der det er hensiktsmessig. Leder og nestleder velges ved særskilte valg. Blant medlemmene i det kvinnepolitiske styret kan det dannes et arbeidsutvalg. Leder og nestleder skal være medlemmer i arbeidsutvalget. AUFs fylkeslag kan utpeke ett kvinnelig medlem som tiltrer styret med fulle rettigheter. 2. Leder av kvinnepolitisk styre skal sitte i fylkespartiets styre med fulle rettigheter. Nestleder av kvinnepolitisk styre er vararepresentant i fylkespartiet sitt styre. Der fylkespartiets styre oppretter arbeidsutvalg, skal kvinnepolitisk leder være medlem av arbeidsutvalget. 3. Kvinnepolitisk styre skal være pådriver for kvinnerepresentasjon, likestillingsarbeid og kvinnepolitikk i fylkespartiet, bidra til rekruttering, bevisstgjøring og skoling av kvinner og holde nær kontakt med Arbeiderpartiets kvinner i fylkestingsgruppa og i kommunepartiene. Kvinnepolitisk styre skal være kontaktledd mellom kvinnene i lag- og kommuneparti og Kvinnepolitisk styre sentralt. 4. Fylkespartiet har økonomisk og administrativt ansvar for det kvinnepolitiske arbeidet. Kvinnepolitisk styre skal ha økonomiske og administrative ressurser til at det er mulig å planlegge og drive et aktivt kvinnepolitisk arbeid. Partisekretæren skal ha Kvinnebevegelsen som sitt ansvarsområde. 5. Kvinnepolitisk styre deltar på fylkespartiets representantskapsmøter. Fylkespartiets vedtekter avgjør antall stemmeberettigede fra kvinnepolitisk styre med minimum 5 og maksimum 11 representanter. 6. Kvinnepolitisk styre deltar på fylkespartiets årsmøte med tale- og forslagsrett. Kvinnepolitisk styre skal avgi beretning for det kvinnepolitiske arbeidet som skal inngå i fylkespartiets beretning.

beretningen for fylkespartiets øvrige arbeid. Kvinnepolitisk styre har forslagsrett til fylkespartiets årsmøte. Fylkespartiets årsmøte velger representanter til Landskvinnekonferansen. Fylkespartiet har økonomisk og administrativt ansvar for det kvinnepolitiske arbeidet. Fylkespartiet skal sørge for at det kvinnepolitiske styret sikres et eget budsjett og en forutsigbar økonomi, samtidig som det kvinnepolitiske styret må disponere tilstrekkelige administrative ressurser til at det er mulig å planlegge og drive et aktivt kvinnepolitisk arbeid i fylkespartiet. En person på fylkespartikontoret, fortrinnsvis partisekretæren, skal ha Kvinnebevegelsen som sitt ansvarsområde, og ha plikt til å møte på kvinnepolitisk styres møter og føre protokoll for styret. I de fylker der det er hensiktsmessig dannes et arbeidsutvalg blant medlemmene i det kvinnepolitiske styret. Leder og nestleder skal være medlemmer i arbeidsutvalget.	
Sentralt kvinnepolitisk styre <i>Formelt navn: Det norske Arbeiderparti, Kvinnepolitisk styre.</i> Partiets landsmøte velger et kvinnepolitisk styre som består av 11 medlemmer. Det velges ikke varamedlemmer. Leder, to nestledere og sekretær velges ved særskilte valg. Disse utgjør arbeidsutvalget. Leder av Kvinnebevegelsen eller en vararepresentant skal sitte i partiets sentralstyre med fulle rettigheter. En av nestlederne er vararepresentant. Kvinnepolitisk styre skal være pådriver for det kvinnepolitiske arbeidet i partiet og sørge for å sette saker som kvinner er opptatt av på den politiske dagsorden. Styret skal sørge for at det blir utviklet skoleingstiltak for kvinner, og ellers bidra til å skape et stimulerende politisk miljø og arbeidsformer som vil gjøre det lettere å trekke flere kvinner med. Kvinnepolitisk styre har	§ 5 Kvinnepolitisk styre sentralt 1. Landsmøtet velger et kvinnepolitisk styre som består av 11 medlemmer. Av disse utpeker AUF ett kvinnelig medlem som tiltrer styret med fulle rettigheter. Det velges ikke varamedlemmer. Leder, nestleder og sekretær velges ved særskilte valg. Disse utgjør arbeidsutvalget. Kvinnepolitisk sekretær er heltidsengasjert og lønnes av Det norske Arbeiderparti. 2. Kvinnebevegelsens leder skal sitte i partiets sentralstyre med fulle rettigheter. Nestleder er vararepresentant. 3. Kvinnepolitisk styre skal være pådriver for kvinnerepresentasjon, likestillingsarbeid og kvinnepolitikk i partiet, bidra til rekruttering, bevisstgjøring og skoleing av kvinner og holde nær kontakt med kvinnepolitisk styre i fylkene og Arbeiderpartiets kvinner på Stortinget og i regjeringen. 4. Det norske Arbeiderparti har økonomisk og

ansvaret for å holde nær kontakt med kvinnepolitisk styre i fylkene og Arbeiderpartiets kvinner på Stortinget og i Regjeringa, og gjennom dette også kontakt med de kvinnepolitiske styrene/ansvarlige på lokalplan. Partiet har økonomisk og administrativt ansvar for det kvinnepolitiske arbeidet. Partiet skal sørge for at det kvinnepolitiske styret sikres eget budsjett og en forutsigbar økonomi, samtidig som styret må disponere tilstrekkelige administrative ressurser til at det er mulig å planlegge og drive et aktivt kvinnepolitisk arbeid. Kvinnepolitisk sekretær skal velges på partiets Landsmøte som et av medlemmene i det kvinnepolitiske styret. Kvinnepolitisk sekretær har daglig tilhold på partikontoret.	administrativt ansvar for det kvinnepolitiske arbeidet. Kvinnepolitisk styre skal ha økonomiske og administrative ressurser til at det er mulig å planlegge og drive et aktivt kvinnepolitisk arbeid. 5. To medlemmer av Kvinnepolitisk styre deltar i Landsstyret med fulle rettigheter. Kvinnebevegelsens leder møter i egenskap av sentralstyremedlem. 6. Kvinnepolitisk styre sentralt deltar på Landsmøtet med tale- og forslagsrett. Beretning for det kvinnepolitiske arbeidet legges fram for Landsmøtet. § 6 Årskonferanser i fylkene 1. Kvinnepolitisk styre i fylkene arrangerer årskonferanse der alle kvinnelige medlemmer i fylkespartiet kan delta. Flere fylker kan gå sammen om å arrangere årskonferanse. 2. Årskonferansen kan fatte politiske og organisatoriske vedtak. Kvinnelige medlemmer i Det norske Arbeiderparti har forslags- og stemmerett. Årskonferansen har forslagsrett overfor Landskvinnekonferansen.
Ledermøter Styret skal minst to ganger i året sammenkalle lederne av de kvinnepolitiske styrene på fylkesnivå til Ledermøter. Nestleder i kvinnepolitisk styre på fylkesnivå er vararepresentanter, og hun innkalles som fast representant dersom leder sitter i det sentrale kvinnepolitiske styret. Ledermøtet skal brukes til informasjonsutveksling mellom fylkene og mellom fylkes- og sentralt nivå. Ledermøtet skal også drøfte og uttale seg om viktige og aktuelle politiske saker.	§ 7 Ledermøtet 1. Ledermøtet holdes minst to ganger i året. Ledermøtet skal drøfte og uttale seg om viktige og aktuelle politiske og organisatoriske saker. Ledermøtet skal utveksle informasjon mellom fylkene og mellom fylkes- og sentralt nivå. Ledermøtet består av lederne av de kvinnepolitiske styrene på fylkesnivå og Kvinnepolitisk styre sentralt. Kvinnepolitisk styre på fylkesnivå velger selv sin vara. Nestleder i kvinnepolitisk styre på fylkesnivå innkalles som fast representant dersom leder sitter i det sentrale kvinnepolitiske styret. AUF kan utpeke to kvinnelige representanter som tiltrer ledermøtet med fulle rettigheter. Utgiftene til Ledermøtet dekkes av landspartiet.
Landskvinnekonferansen Landskvinnekonferansen holdes samme år som partiets ordinære landsmøte. Den består av 150 representanter. Svalbard Arbeiderparti skal ha en representant av disse, så sant et partilag er aktivt på Svalbard. De resterende 149 representanter blir fordelt på fylkene etter samme prinsipp som deltakelse på partiets landsmøte. Representantene velges på fylkespartienes årsmøte. Det sentrale kvinnepolitiske styret og ledermøtet deltar på Landskvinnekonferansen med tale- og forslagsrett.	§ 8 Landskvinnekonferansen 1. Landskvinnekonferansen holdes samme år som partiets ordinære landsmøte. Landskvinnekonferansen skal fatte politiske og organisatoriske vedtak. Landskvinnekonferansen har forslagsrett overfor partiets landsmøte. 2. Landskvinnekonferansen består av 150 representanter. Svalbard Arbeiderparti skal ha en representant av disse, så sant et partilag er aktivt på Svalbard. De resterende 149 representanter blir fordelt på fylkene etter samme prinsipp som

Landskvinnekonferansen skal fatte politiske vedtak. Landskvinnekonferansen har forslagsrett overfor partiets landsmøte. Partiets landsmøte Det sentrale kvinnepolitiske styret tar del i partiets landsmøte med tale- og forslagsrett. Partiets landsmøte behandler beretning om arbeidet i kvinnepolitisk styre og foretar valg av det sentrale kvinnepolitiske styret.	deltakelse på partiets landsmøte. Representantene velges på fylkespartienes årsmøte. 3. Ledermøtet og Kvinnepolitisk styre sentralt deltar på Landskvinnekonferansen med tale- og forslagsrett, men uten stemmerett. 4. Forslagsrett til Landskvinnekonferansen har alle kvinnelige medlemmer i Det norske Arbeiderparti. Forslag til Landskvinne-konferansen skal ha innstilling fra Kvinnepolitisk styre i fylkene.
--	--

Kontingent

Ordningen med rullerende kontingent ble vedtatt fordi det skulle være lettere å verve medlemmer på høsten, og at administreringen av kontingentarbeidet skulle bli enklere. Siden 2002 er første året rullerende kontingent blir brukt, må vi gi oss selv tilstrekkelig tid til å gjennomføre de endringer m.m. som skal til før vi får en god effekt av våre nye rutiner. Partiet sentralt har i dag god oversikt over kontingentsituasjonen. Det lages månedlige oversikter som distribueres til fylkespartiene. Kommunepartiene og lagene må også få de nødvendige oversikter slik at arbeidet kan følges bedre opp lokalt.

Fra 1. januar 2003 settes medlemskontingenten til 200 kroner for helt betalende og 100 kroner for halvt betalende medlemmer. Kontingentøkningen fordeles i sin helhet til og likt mellom kommunepartiene og fylkespartiene. Kontingenten fordeles slik: DnA 11,5 %, fylkespartiet 31 %, kommunepartiet 27,5 % og partilaget 30 %.

Dialogforum og arbeidet videre

Landsmøtet 2002 har behandlet Dialogforums rapport og konstaterer at rapporten danner et godt grunnlag for videre politiske og organisatoriske prosesser i partiet. Rapporten drøfter en rekke av de vesentlige utfordringer DnA og hele den sosialdemokratiske arbeiderbevegelsen står overfor.

Arbeiderpartiets trenger en bedre og mer omfattende visjon for den neste fase i samfunnsbyggingen. Sosialdemokratiets utfordringer i forhold til de raske endringene som i dag finner sted, er av avgjørende betydning. I stor monn er disse sammenfallende folkestyrets utfordringer. Det handler om fordeling av makt – og ansvar – mellom oss som samfunnsmennesker og som forbrukere. De handler om de politiske organene på lokalt, nasjonalt og internasjonalt plan, og deres styringsevne og –muligheter i en globalisert økonomisk virkelighet. Det dreier seg om fordeling og omfordeling av ressurser – internasjonalt og innad i det enkelte land. Det dreier seg om mennesket som aktive samfunnsbyggere i en verden utsatt for dramatiske trusler.

En viktig utfordring for partiet blir nå å legge til rette for at flest mulig partifeller og en størst mulig del av partiorganisasjonen deltar aktivt i å drøfte de utfordringer rapporten reiser, og også bidrar til å konkludere.

Dialogforum understreker viktigheten av alliansebygging. De eksemplene som er nevnt i rapporten anbefales brukt i det videre arbeidet. På grunnlag av rapporten bør det utarbeides et

rådslag som sendes partiorganisasjonen til behandling i studieringer, samråd m.v. i løpet av 2003. De avklaringene som kommer i løpet av en slik bred, partimessig prosess, vil være en vesentlig del av det materialet valgprogrammet for Stortingsperioden 2005 – 2009 bør bygge på. Landsmøtet vil spesielt understreke viktigheten av en grundig gjennomgang av prinsippdelen av programmet. Partiets grunnleggende ideer og verdisyn ligger fast. Likevel er det av vesentlig betydning at prinsipielle holdninger med jevne mellomrom etterprøves, drøftes, og om nødvendig reformuleres, slik at de oppleves relevante for samtidens mennesker og offensive i forhold til samtidens utfordringer.

Arbeiderpartiet har vært av de viktigste krefter i formingen av dagens velferdssamfunn. Gjennom et århundre har vi vært med å bygge opp et samfunn som har gitt folk en helt annen trygghet og helt andre muligheter enn tidligere. Det skal vi være stolte over. Men vi kan ikke være fornøyde. Vi har ikke nådd langt nok i fordeling og velferd for alle. De sosiale forskjeller mellom fattige og rike i vårt land er fortsatt for store. Arbeiderpartiet må derfor kjempe for en rettferdig fordeling av goder og byrder i landet vårt.

Faglig-politisk samarbeid i endring og utvikling

Det norske Arbeiderparti ønsker å videreføre det forpliktende samarbeidet med Landsorganisasjonen med bakgrunn i det felles samfunnssyn og den felles ideologi som er grunnleggende for begge parter i samarbeidet. Samarbeidet bygger på en dyp gjensidig respekt, som også omfatter aksept for at en vil ha ulikt syn i en del saker. Samarbeidet skal organiseres i faglig-politiske samarbeidskomiteer på nasjonalt plan, på fylkesplan og på kommunenivå. Det faglig-politiske samarbeidet er en vesentlig del av sosialdemokratiets kultur og historie, og skal bæres videre gjennom åpenhet og ryddige men samtidig smidige former. Slik vil formene for samarbeid kunne tilpasses ulike behov og de skiftende politiske og faglige utfordringene vi møter.

Det er av vesentlig betydning for både den faglige og politiske delen av bevegelsen at kontakten med arbeidstakerne på den enkelte arbeidsplass opprettholdes og styrkes. For å opprettholde en tett dialog om de utfordringer og problemstillinger som er av felles interesse kan Arbeiderpartiet danne faglig-politiske utvalg på kommunenivå sammen med ulike LO-forbund.

Den faglige og politiske arbeiderbevegelsen har en rekke felles utfordringer. Den grunnleggende innsatsen for full sysselsetting må fortsette. Arbeid for et inkluderende, ikke ekskluderende, arbeidsliv er en vesentlig del av dette. Velferden må bygges videre ut og arbeidet for likestilling og rettferdig fordeling må fortsette. Et fornyet solidaritetsalternativ vil være et sentralt bidrag for å oppnå dette. Arbeidstakernes rettigheter er utsatt for angrep i norsk politikk. Disse angrepene må slås tilbake. Arbeidsmiljøet må beskyttes og forbedres gjennom både politiske og faglige virkemidler.

Arbeiderpartiet vil dessuten ha en åpen dialog med andre arbeidstakerorganisasjoner og andre grupperinger som er engasjert i menneskenes hverdag og samfunnsspørsmål i bred og helhetlig forstand.

Nedsetting av utvalg

Forslagene fra Sigrun Risholt Nielsen, Landsstyret om nedsetting av idrettspolitisk utvalg og forslag fra Hildur Fallmyr om nedsetting av industri/nærings utvalg reist i fredagens debatt oversendes sentralstyret.

Delegat 175, Marit Myklebust, Rogaland: Dirigenter, det er langt på dag og jeg skal ikke holde noe langt innlegg. Det er bare et lite oppspill i forbindelse med Dialogforum og arbeidet videre. Jeg synes det er veldig rett det som man har kommet fram til, at i den formen det nå foreligger, så egner det veldig eller i hvert fall litt dårlig til dialog ute i det breie partilaget. Derfor så foreslår han dette med rådslaging. Før vi kom her og så at vi fikk så dårlig taletid at vi ikke hadde tid til å si alt vi hadde tenkt, så var det noen av dere som tenkte: Hva om en hadde dramatisert noen av disse dilemmaene? Det går faktisk ganske godt an. Kunne man dramatisert det, sendt det på en liten video rundt til partilagene og fått noen spennende debattkvelder. Alt fra dette med dilemma mellom næringspolitikk, miljøpolitikk, det er et dilemma, fiseripolitikk, oljepolitikk kan være et annet dilemma osv osv. Alt det som dette Dialogforum inneholder. Poenget er at vi må bli littegranne spenstige. For den dialogen som skal være i forbindelse med disse dilemma, det er kanskje noe av det viktigste arbeidet Arbeiderpartiet nå skal ta fatt på. Og da må det ikke bli for de få. Da må vi gjøre det litt spenstig, litt spennende. Være med å pirre nysgjerrigheten. Og da må vi tenke litt nytt på måten vi gjør tingene på. Takk.

Dirigent: Da har ingen flere bedt om ordet, og debatten etter redegjørelsen er dermed avsluttet. Dirigenten regner med at vi da kan... Ja, der var det en til. Da må du skyndte deg.

Delegat 091, Ragnar Nordgreen, Oppland: Her går det jammen unna. Det er så vidt en har fått lest rapporten fra organisasjonskomiteen. Og det er ikke lett allerede nå å ha ferdig de forslag en måtte finne helt nødvendig å fremme til den innstillingen. Jeg ber derfor om anledning til partiet referere rudimentene eller skissene til et forslag jeg ser det som nødvendig å fremsette til punktet *Dialogforum og arbeidet videre*. Og det må være en tilføyelse til nest siste avsnitt. Og det er ikke ferdig: "Landsmøtet understreker også hvor viktig det er at partiets organisasjon i alle ledd, og på alle nivåer drøftes, eller underkastes et rådslag da, med sikte på at organisasjonen fortsatt skal være sterk og tilpasset så vel dagens som framtidens utfordringer, og slik at det blir mest mulig egnet til å engasjere medlemmer og sympatisører i partiets daglige virksomhet." Noe slik vil jeg gjerne ha anledning til å fremsette som forslag til kapittelet Dialogforum og arbeidet videre. Det er en kladd. Du forstår det vel.

Jørund Ruud: Jeg ser på redaksjonskomiteens medlemmer, og de er enige med lederen i at alle bidrag som forbedrer en uttalelse mottas med takk. Så vi slutter oss til Ragnar Nordgreens forslag.

Dirigent: Dirigenten regnet nesten med det, sånn at... Vi trenger ikke så mange flere bidrag nå... (stor latter fra salen) Kan vi gå til votering? Da går vi til votering. Da tar dirigenten opp det som er listet opp i den høyre spalten. Vi starter da med redaksjonskomiteens innstilling. Og det er vedtekter for Det Norske Arbeiderpartiet § 6. 2,4,5 og påfølgende punkter får et høyere nummer. Det gjelder til § 6.

Vedtak: Vedtekter for Det norske Arbeiderparti enstemmig vedtatt med redaksjonskomiteens endringer.

Så er det § 7. Det står det altså underpunkt under § 7, 1 og 7.

Vedtak: Vedtekter for Det norske Arbeiderparti enstemmig vedtatt med redaksjonskomiteens endringer.

Så er det retningslinjer for Det norske Arbeiderpartis kommunepartier Der er det § 6 nummer 1.

Vedtak: Vedtekter for Det norske Arbeiderparti enstemmig vedtatt med redaksjonskomiteens endringer.

Så er det retningslinjer for kvinnebevegelsen og det kvinnepolitiske arbeidet i Det norske Arbeiderparti, og redaksjonskomiteens innstilling til § 1 med underpunktene 1, 2, 3, 4, § 2 med underpunktene 1, 2, 3, 4, 5, § 3 med underpunktene 1, 2, 3, 4 og i 5 er det foretatt en rettelse som jeg håper alle sammen har fått med seg, og 6.

Vedtak: Vedtekter for Det norske Arbeiderparti enstemmig vedtatt med redaksjonskomiteens endringer.

Så er det kvinnepolitisk styre på fylkesnivå. § 4, 1, 2, 3, 4, 5, og 6. § 5, Kvinnepolitisk styre sentralt; 1, 2, 3, 4, 5, 6. Og § 6; årskonferanser i fylket, 1 og 2. § 7, ledermøte, 1, 2, og 3. § 8, Landskvinnekonferansen: 1, 2, 3, og 4. Det skulle være de forslagene til endringene som var kommet på dette punktet.

Vedtak: Vedtekter for Det norske Arbeiderparti enstemmig vedtatt med redaksjonskomiteens endringer.

Så er det kontingent. Forslag om kontingent.

Vedtak: Vedtekter for Det norske Arbeiderparti enstemmig vedtatt med redaksjonskomiteens endringer.

Så er det Dialogforum og arbeidet videre og det forslaget som vi fikk fra Ragnar Nordgren. Nå har han formulert et tillegg. Jeg foreslår at intensjonene i Nordgrens forslag oversendes da Sentralstyret, og en ber da Sentralstyret bearbeide uttalelsen og vedtaket i tråd med de ambisjoner og intensjoner som Nordgren hadde.

Vedtak: Forslaget oversendes Sentralstyret.

Så er det faglig-politisk samarbeid i endring og utvikling.

Vedtak: Vedtekter for Det norske Arbeiderparti enstemmig vedtatt med redaksjonskomiteens endringer.

De siste er de nedsettinger av de to utvalgene som er foreslått oversendt til Sentralstyret.

Vedtak;: Forslagene ble enstemmig vedtatt oversendt Sentralstyret

Dirigenten gav noen praktiske opplysninger angående ryddig og landsmøtefesten.

Møtet slutt kl 16.45.

DAG 3, Søndag 10. november 2002:

Møte ble satt kl 09.02.

Forsamlingen sang "Samholdssangen". Forsanger Vigdis Fossum og på piano Thorbjørn Vikstedt.

Følgende permisjonssøknad ble innvilget:

119 Aud Watnebryn, Buskerud søker om permisjon første del av dagens forhandlinger.

Dagsordens sak 10; Innstilling fra redaksjonskomiteen for andre saker

Dirigent: Først må jeg få takke for i går. Det var en flott fest. Masse flotte folk... Bare flotte folk.

Hill-Marta Solberg, leder av redaksjonskomiteen for andre saker: Dirigenter og kjære Landsmøtet. God morgen til alle sammen. Da jeg ruslet fra hotellet og hit til Folkets Hus i dag morges, så kom jeg plutselig til å tenke på hva det var jeg gjorde for nøyaktig en uke siden på den tida, altså søndag morgen for en uke siden. Da befant jeg meg på et helt annet sted. Også da i et hus som jeg trives i. Det gjør jeg også i Folkets Hus. Men det var et veldig lite hus. Ei lita hytte jeg har ved et vann på mine hjemtrakter. Og da skal jeg, hvis jeg får lov dirigent, å avsløre for Landsmøtet en liten lidenskap som jeg har. Og den er det at når jeg er der, så må jeg starte dagen med en tur ut i det vannet, liksom uansett vær, vind eller temperatur. Det gjorde jeg søndags morgen for en uke siden. Da holdt jeg til å fryse til på vannet. Men er det lidenskap, så er det lidenskap. Så uti måtte jeg. Og det jeg tenkte på i dag da jeg gikk til Folkets Hus var at egentlig, så slo det meg at der er noen likheter mellom politikk og isbading.. Det er egentlig ikke sånn at, ja, og nå snakker jeg da som en vær-ærlig-isbader bør gjøre. At det er egentlig ikke den kalde sjokkerte følelsen når du liksom blir omsluttet av dette iskalde vannet, det er ikke det som er drivkrafta for at du også neste dag skal uti. Nei, det er den gode følelsen når du er på tørt land. Når du står der og kjenner at du faktisk er i livet. Og ikke minst den følelsen når du kjenner at varmen kommer tilbake i kroppen.

Men dirigent, jeg er klar over at jeg ikke har fått ordet nå for å snakke om isbadere, og flere lidenskaper skal jeg ikke involvere dere i. Så da går jeg over til oppgaven min som er å presentere resultatet av arbeidet i redaksjonskomiteen for andre saker.

Utgangspunktet for arbeidet i komiteen har naturligvis vært de forslagene som er sendt inn fra organisasjonen og oversendt komiteen i løpet av Landsmøtet. Det er de forslag som er tatt opp underveis i Landsmøtet vårt, under debatten og det er debatten i seg selv, selvfølgelig sammen Med innledningen i løpet av fredag og lørdag. Komiteen har forsøkt å følge godt med i debatten og håper at vi også har klart å fange opp det som er dette Landsmøtets ønske om hvilke budskap man vil sende ut.

Det er 212 forslag som er behandlet i komiteen. Og la meg si: alle er behandlet. Men i komiteen så har vi hatt en litt prinsipiell diskusjon sånn innledningsvis som jeg vil innvie Landsmøtet i. Vi har som redaksjonskomité forsøkt å ta innover oss det som vi veldig ofte sier i Arbeiderpartiet nå for tiden ,og som vi bør passe på, nemlig å være tydelige, forsøke å fokusere på det vi mener er det viktigste. Og det betyr ikke at andre ting er uviktig, men at til enhver tid så er det slik at det er noen ting som er mer viktige enn andre saker som også er viktige. Det betyr at i det vi legger fram, så er selvfølgelig ikke absolutt alt ivaretatt. Men vår

oppfatning i komiteen er at svært mye er tatt vare på gjennom de uttalelsene som vi nærings- og industripolitikk foreslår.

Som dere kan se av heftet som er utdelt, så har vi samlet oss om 9 tema, 9 uttalelser, og jeg skal gå igjennom dem ved å begynne med den første, som dere finner på side 1 i heftet. Det var egentlig veldig enkelt for redaksjonskomiteen å komme fram til at dette Landsmøtet kunne ikke gå fra hverandre uten at vi har gjort en sterk og klar markering av Arbeiderpartiets oppfatning om situasjonen i arbeidslivet. Situasjonen med økende ledighet, situasjonen med industri som legges ned, med konkurser, med arbeidstakere som i dag er utrygge for hva morgendagen skal bringe når det gjelder arbeidsplassene deres. Derfor denne uttalelsen om arbeid og verdiskaping. Her prøver vi også å peke på at vi er i en situasjon som oppleves svært alvorlig i store deler av næringslivet samtidig som vi har en regjering som etter vår oppfatning ikke tar dette på alvor. Vi prøver å peke på elementer som vi mener må inngå i et krafttak både for industri og næringsutvikling. Vi tar opp de tiltakene som vi mener er nødvendige. Blant annet så viser vi til behovet for ressurser for innovasjon og til nyskaping, og vi tar også opp i oss i denne uttalelsen situasjonen for dem som faktisk trues av ledighet. Det er jo egentlig ganske skandaløst at samtidig som ledigheten nå vokser og regjeringen selv spør at den skal vokse ytterligere, så svekkes ordningen for de som mister jobben.

Som dere ser på side 2, så har vi gjennom noen strekpunkter forsøkt å konsentrere de viktigste elementene i uttalelsen, og der vi sier først at det å gjøre kampen mot arbeidsledighet må være et hovedmål i den økonomiske politikken. Vi peker på et verdiskapingsprogram for langsiktig utvikling av industrien. Vi må gjøre noe med avskrivingssatsene for maskiner i bedriftene. Vi må opprette et aktivt statlig eierskap i nøkkelbedrifter. Det vil vi opprettholde. Bruke gjenkjøpsavtaler ved store forsvarsinvesteringer. Øke bevilgningen i SND for å fremme nyskaping og innovasjon. Satse på et program for å unngå utflagging og nedlegging av norsk møbelindustri. Og øke den offentlige og private forsknings- og utviklingsinnsatsen, ha et sterkere statlig engasjement for bredbånd i hele landet. At alle arbeidsledige må få et tilbud, og Aetat må styrkes som formidlingsaktør. Bevare dagpenge- og permitteringsordningen som i dag. Flere tiltaksplasser, igjen innføre ungdomsgarantien slik at alle unge under 25 får tilbud om arbeid, utdanning eller arbeidsmarkedstiltak. Og til slutt opprettholde fjernundervisningstilbudet.

Dirigent, jeg bruker litt ekstra tid på den første gjennomgangen, og det også for å markere at slik redaksjonskomiteen ser det, så er dette for dette Landsmøtet en svært sentral uttalelse.

Så er det slik at det er to redaksjonskomiteer som har vært i arbeid. Vi har en komité som har jobbet med programmet. Det innebærer at på noen områder, så grenser uttalelsene som jeg presenterer fra redaksjonskomiteen for andre saker også opp i mot ting som tas opp i programmet. Det er rett og slett ikke til å unngå. Vi mener fra redaksjonskomiteen at selv om vi har dette programplattformen foran kommunevalget, så synes vi det er riktig også å ha en egen uttalelse her om velferd og fellesskapsløsninger.

Vi vet at vi har et kommunevalg om et år, og vi har ikke minst registrert gjennom debatten som var i går at i dette Landsmøtet har det vært et stort og tungt engasjement. Her er det voldsomt mange som er opptatt av de problemene som i dag oppleves ute i kommune-Norge. Problemene med å ha penger nok til en god skole, til en god eldreomsorg og for å få gjort det vi vil skal gjøres på barnehagesida.

Så vil altså redaksjonskomiteen anbefale en uttalelse som den vi har kalt ”sosialdemokrati fordi vi trenger hverandre, et valg for velferd- og fellesskapsløsninger”. Og her fanget vi opp, mener vi også, det vil dere se og noen av dere kjenne igjen, at gjennom strekpunkter som er her forsøker vi også å ivareta forslag som er innsendt til Landsmøtet.

Så til den tredje uttalelsen. Da Jens summerte opp etter sin innledning så sa han at: ”Ja, vi har fått med oss at vi har en kyst.”. Og det var ikke til å unngå, nå tror ikke jeg at hans geografikunnskaper er så slette som det kunne høres ut som. Det er mye kyst i dette landet vårt. Det er mest kyst. Men poenget var selvfølgelig at debatten i går, gjennom den debatten så kom det fram et sterkt engasjement, mange innlegg som pekte på behovet for nye grep i en helhetlig kystpolitikk. Og det kom forslag som ble oversendt til komiteen. Vi har på den bakgrunn utformet denne uttalelsen, og da refererer jeg ikke den, men viser til at rett før strekpunktene her, så sier vi at Arbeiderpartiet mener det er behov for en ny og helhetlig kystpolitikk. Vi vil trekke hele partiorganisasjonen med i en brei drøfting av de tiltakene som skal settes inn. Så denne uttalelsen slik vi ser det er Landsmøtets signaler om retningen vi vil gå. Men det er også starten på en prosess der organisasjonen skal involveres tungt. Det er en viktig sak slik vi har oppfattet det på Landsmøtets og partiets vegne.

Den fjerde uttalelsen er en uttalelse om kollektivsatsing. Vi mener at det er nødvendig å fokusere på det, og at det er et stort behov for å styrke kollektivtransporten. Og det gjelder i hele landet. Vi peker også på det i denne uttalelsen. Her er det et særskilt behov knyttet til de store trafikkmessige og ikke minst miljømessige utfordringene i de store byområdene og som påkaller større aktivitet og større investeringer og større utbygging av kollektivløsninger. Men det er også sånn at kollektivtilbud ute i distriktene faktisk bygges ned. Det kan vi ikke se på uten å gjøre noe med det. Så denne uttalelsen peker på at Arbeiderpartiet mener at her må det en satsing til, både i storbyer og i distriktene.

Den femte uttalelsen har vi kalt ”En ny integreringspolitikk”. Også på dette området var det både forslag og innlegg, og dette var også berørt i innledningen til debatt i Landsmøtet. Og jeg skal ikke ta alle elementene som ligger her. Det kan Landsmøtet selv lese. Men bare peker på noen forhold. Det vi understreker sterkt i denne uttalelsen, er at de to mest sentrale elementene i Arbeiderpartiets integreringspolitikk, skal være arbeid og norskopplæring. Vi forsøker også å gjøre det klart at integrering og verdimangfold ikke betyr aksept for intoleranse og diskriminering. Og da viser jeg også til at Jens la stor vekt på dette i sin innledning til debatt i går.

Så er det den uttalelsen som er nummer 6. ”Likestilling”. Landsmøtet fikk seg oversendt fra Landskvinnekonferansen 10 krav til likestillingsspørsmål-politikk som ble oversendt til vår komité, noen av dem. Og de har vi da også forsøkt å legge til grunn når vi har utformet en uttalelse om likestilling. Her fremhever vi det som er vår familiepolitikk ved å satse på barnehage og på billige priser som skal gjøre det til et reelt valg å kunne bruke barnehage, som ett eksempel. Men denne uttalelsen tar også opp aldre viktige likestillingspolitiske spørsmål, blant annet dette med viktigheten av å kunne bestemme over egen kropp og seksualitet, og dette er også en oppfølging av innspill fra Kvinnebevegelsen.

Så til de tre gjenværende uttalelsene som jeg enda ikke har sagt noe om. De er alle sammen uttalelser som refererer seg til den internasjonale situasjonen. Den første har vi kalt ”En bedre organisert verden”. Det er en uttalelse som prøver å ta opp i seg utfordringer knyttet til globalisering, til menneskerettighetsbrudd og til fattigdomsbekjempelse. Det er en bredt anlagt uttalelse som etter vår vurdering følger opp mange av de tunge og viktige innspillene

som kom gjennom Thorbjørn Jaglands innledning på fredag. Og der vi også peker på at større globale utfordringer gjør at globale styringsredskap må styrkes. Jeg refererer helle rikke den i sin helhet, men som dere ser, den tar opp i seg de fleste av de elementene av generell kvalitet knyttet til internasjonale utfordringer.

Vi fant likevel også helt nødvendig at dette Landsmøtet uttaler seg om de to mest brennaktuelle internasjonale utfordringer. Nemlig Midtøsten-konflikten og situasjonen rundt Irak-utfordringen. Og her har vi da også lagt fram som dere ser uttalelse nummer 8 og nummer 9.

Når det gjelder nummer 8, så må jeg få gjøre oppmerksom på en liten inkurie, heter det på fint; en feil. Det er en setning som har falt ut i trykken for oss. Da viser jeg til det første avsnittet og etter andre setning, som slutter med ”palestinerne”, så er det falt ut følgende setning: ”Arbeiderpartiet fordømmer all form for terror mot sivilbefolkningen.”. Ellers så mener vi i redaksjonskomiteen at Thorbjørn Jaglands foredrag på fredag ga en glimrende analyse og oversikt for oss over hva slags utfordringer vi egentlig står overfor og hva slags mekanismer som egentlig ligger bak og er i funksjon rundt Midtøsten-konflikten. Vi har forsøkt å bygge disse viktige elementene og resonnementene inn i denne uttalelsen.

Så den siste, som er Irak. Der forsøker vi også på en så klar måte som vi har greid å uttrykke det vi mener bør være vårt ståsted i forhold til Irak-utfordringen. Og der er selvfølgelig hovedbudskapet at disse utfordringene må løses igjennom internasjonalt arbeid, gjennom FN og gjennom diplomatiske og politiske virkemidler. Hele uttalelsen bygger naturligvis på det.

Så ser dere i det siste avsnittet, så understreker vi noe annet viktig, nemlig at her er det et faktum at spørsmål om krig må være absolutt siste utvei, og at det er kun FN som kan forsikre om at alle politiske og diplomatiske løsninger først er forsøkt og ute. Norge kan altså ikke støtte noen tiltak overfor Irak uten mandat fra Sikkerhetsrådet.

I tillegg til det, det er jo for så vidt en selvfølgelighet, men vi har diskutert litt rundt det i komiteen. Og jeg sier det også som en tilføyelse at selvfølgelig er det jo slik, at skulle det komme opp et spørsmål om krig som Norge skal eventuelt vurdere og stille seg bak, så må det under alle omstendigheter legges fram for politisk behandling i det norske Storting. Slik er det alltid.

Da har jeg forsøkt å så kort jeg kunne peke på hovedinnholdet i disse uttalelsene. Og det siste jeg skal si før jeg setter meg ned, er at det har gått veldig fint å arbeide i denne komiteen. Det kommer også for så vidt fram av innstillingen. Fordi at her er komiteen enstemmig på alle punkt. Så det foreligger ingen dissenser i forhold til de uttalelsene som vi legger fram for Landsmøtet. Takk.

Dirigent: Vi sier tusen takk til Hill Marta for en veldig god gjennomgang. Jeg håper alle nå er inneforstått med at vi kan ikke starte ny generell politisk debatt. Vi er jo klar over at mange skulle gjerne ha ønsket å få sagt mye mer i løpet av den tida vi hadde debatten. Men det var det da av tidsmessige grunner ikke anledning til. De som nå da tegner seg, ber jeg innstendig om for det første å prøve og markere på den lappen en ber om ordet om hva de ber om ordet til, og så at de prøver å forholde seg til det forslaget man ønsker å be om ordet til. At vi ikke nå får en ny generell debatt. Så jeg håper det at vi kan få forsamlingens tilslutning til det.

Forslag til endringer må leveres skriftlig. Eller så blir det helt umulig for oss.

Uttalelse 1, Arbeid og verdiskaping

Arbeid til alle er jobb nummer en. Arbeiderpartiet vil trygge arbeidsplassene til alle de som i dag mister jobben. På ett år er over 16.000 flere registrert som arbeidsledige. Regjeringen anslår i statsbudsjett at vi neste år kan passere 100.000 arbeidsledige, totalt sett. Ikke siden begynnelsen av 1990-årene har vi opplevd en tilsvarende økning. Daglig kommer det meldinger om nedleggelse og utflagging av norske arbeidsplasser, om permitteringer og om lokalsamfunn som rammes hardt. Høy rente, sterk krone, og reduserte norsk eksport, har ført til en vanskelig situasjon for vårt eksportrettede næringsliv. Arbeiderpartiet vil at pengepolitikken etter gjeldende forskrift skal bidra til stabil valutakurs og bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting. Bedriftene påføres en ekstraregning på flere hundre millioner kroner som følge av at arbeidsgiverperioden ved permittering øker fra 3 til 20 dager i statsbudsjettet. Mange av de bedriftene som rammes sterkest ligger i distriktene, er hjørnesteinsbedrifter i lokalsamfunn, noe som innebærer at vi står overfor økt fraflytting fra distriktene fordi folk mister jobb og inntekt. For å trygge arbeidsplassene vil Arbeiderpartiet føre en politikk mot denne utviklingen.

Regjeringen tar ikke denne utviklingen på alvor. Den har ingen næringspolitikk og den setter ikke inn noen tiltak mot økt ledighet. I dag er det over 75.000 ledige personer og mindre enn 9.000 ordinære tiltaksplasser. Blant de prioriterte gruppene; ungdom, innvandrere og langtidsledige, er det 3-4 personer per ordinære arbeidsmarkedstiltak. Dette regnestykket går ikke opp og viser at Regjeringen ikke har noen sysselsettingspolitikk. Når regjeringen i tillegg kutter i fjernundervisningen, tar de heller ikke behovet for videreutdanning og omskolering på alvor. Arbeiderpartiet er opptatt av å sikre alle mulighet for utdanning, uansett hvor i landet de bor.

Arbeidsledige er blant dem som har det økonomisk vanskeligst. Likevel kutter Bondevik-regjeringen i dagpengeordningen ved å innføre nye karenisdager, øke inntektsgrensen før man kan få dagpenger og ved å fjerne det beregnede feriepengetillegget i trygden.

Arbeiderpartiet vil føre en økonomisk politikk for å bevare og skape nye arbeidsplasser og sikre grunnlaget for næringsvirksomhet over hele landet. Statens nærings- og distriktsutviklingsfond har garanterer at de med samme rammevilkår som i 2001 kan skape 60.000 nye arbeidsplasser. Regjeringens svar er å trekke inn midler fra SND når det gjelder nyskaping og forskning. Titusenvis av arbeidsplasser har blitt opprettet og reddet ved hjelp av SNDs ordninger. SND har fungert etter forutsetningene og har oppnådd gode resultat. Arbeiderpartiet vil derfor styrke SND.

For å stimulere til en styrking av norsk industri og en fremtidsrettet industripolitikk, må det satses på effektiv energibruk, mer effektiv teknologi og satsing på fornybare energikilder. Arbeiderpartiet er opptatt av at etablering av gassbasert industri må være et viktig ledd i verdiskapningen i Norge. Tradisjonell industri sliter, og vi må være villig til å tenke utradisjonelt. Enten det dreier seg om nyetableringer eller videreutvikling av eksisterende bedrifter, vil prosjektene være viktige med tanke på sysselsettingen. En aktiv industripolitikk må tilpasses miljøstandarden i det moderne Europa. Det er god distriktspolitikk å stimulere til utnyttelse av naturgass. Bruk av gass innenlands må ligge innenfor rammene under Kyoto-protokollen. Arbeiderpartiet er opptatt av å øke bruken av gass som et miljøvennlig drivstoff for ferger, og at det bygges ut distribusjonssystemer for å øke bruken av gassdrevne busser og andre kjøretøyer i de store byene.

Arbeiderpartiet vil:

- *gjøre kampen mot arbeidsledighet til hovedmål i den økonomiske politikken*
- *ha et verdiskapningsprogram for langsiktig utvikling av industrien*
- *bedre avskrivningssatsene for maskiner til bedriftene*
- *opprettholde et aktivt statlig eierskap i nøkkelbedrifter i Norge*
- *bruke gjenkjøpsavtaler ved store forsvarsinvesteringer*
- *øke bevilgningene til SNDs virkemidler for å fremme nyskaping og innovasjon*
- *satse på et program for å unngå utflagging og nedlegging av norsk møbelindustri*
- *øke den offentlige og private forsknings- og utviklingsinnsatsen*
- *ha et sterkere statlig engasjement for bredbånd i hele landet*
- *at alle arbeidsledige må få et tilbud og Aetat må styrkes som formidlingsaktør*
- *bevare dagpenge- og permitteringsordningene som i dag*
- *ha flere tiltaksplasser. gjeninnføre ungdomsgarantien slik at alle unge under 25 år får tilbud om arbeid, utdanning eller arbeidsmarkedstiltak*
- *opprettholde fjernundervisningstilbudet*

Delegat 142, Anne M. Blaker, Telemark: Dirigenter, delegater og kjære Landsmøte. Til kapittel 1 arbeid og verdiskapning. Så har vi et forslag fra Telemark til et ekstra punkt på side 2:

”Staten må ta medansvar for utbygging av infrastruktur for gass”

Og det var opprinnelig fremmet i forslag 12.6. Får jeg ikke lov til å si noe mer? Full gass!

Dirigent: Forslaget har vi fått.

Delegat 090, Thor Lillehovde, Hedmark: Dirigent, Landsmøte. Jeg skal være kort. Foreslår en endring i kulepunkt 7, side 2 i tema 1. Der foreslår jeg at ordet *møbel* strykes. Der er begrunnelse at det er flere bransjer som er i samme situasjon, og når vi kommer tilbake til innlandet og skal forsvare det vi gjør her, så blir det for smalt for meg å bare ta med møbelindustrien.

Delegat 205, Ottar Nygård, Sogn og Fjordane: Dirigent, Landsmøte. Det gjelder faktisk til nøyaktig samme punkt. Etter å ha snakket med ho Hill Marta Solberg her, så skjønnte jeg det at det var viktig at det står litt om ordet møbel inder der, fordi at det var et spesielt program som omhandlet møbelindustrien. Derfor vil jeg ha følgende endring. Et nytt strekpunkt som ivaretar det som forrige taler sa, i og med at Landsmøtet har markert det så sterkt. Et nytt strekpunkt som heter ”Å auke innsatsen for å unngå utflagging og nedlegging av norsk industri.” Da har vi ivaretatt det programmet for møbel i tillegg. Takk.

Delegat 037, Hans Marius Johnsen, Akershus: Ja kamerater, dirigent. Etter gårdsdagen så trenger jeg å bli litt mer klarsynt. Det er noe som har forsvunnet for meg i løpet av nata, eller kanskje i løpet av gårdsdagen også. Vi sendte inn et forslag nr 3.30 om arbeidsgiveransvar for undervisningspersonell til kommunene til denne komiteen for andre saker. Jeg har ikke klart å finne igjen det herre, verken i denne eller i programmet. Så jeg trenger å bli opplyst om forslaget i det hele tatt behandlet? Det var tross alt vedtatt med relativt stort flertall her at det skulle inn til redaksjonskomiteen. Så jeg trenger å få en opplysning her.

Delegat 278 Olav Sigurd Austad, Nordland: Dirigent, Landsmøte. Vi bor i et langstrakt og vanskelig land, og det står heldigvis noe om kollektivtransport. Den eneste kollektivtransporten som overhodet ikke får tilskudd, det er flytrafikk. Distriktene strir med uendelige dyre flypriser. Hvis vi sammenligner oss med vårt naboland, så er det helt forunderlig at vi kan ha de flyprisene vi har i Norge. Jeg vil foreslå at vi får et nytt kulepunkt som heter at Arbeiderpartiet vil arbeide for å redusere flyprisene.

Delegat 174 Tom Tvedt, Rogaland: Jeg føler det er ett punkt som mangler i dette med arbeid. Det er en gruppe som... de som har det tøft som jobber i dag i vernede bedrifter. Jeg tenker på de funksjonshemmede som dette partiet har jobbet med for å få rettighetene på plass for. Vi har sagt at målet vårt er partiet integrere dem i vanlig næringsliv, få dem inn der de kan bidra med sin del. Jeg føler ikke at vi har ivaretatt dette godt nok i dette som ligger her nå. Og jeg ønsker å sette frem et nytt forslag til et nytt strekpunkt som heter: "Bidra sterkere til integrering av funksjonshemmede i det vanlige arbeidslivet.". Jeg tror det er en viktig bit for å få dette satt på dags orden. Og det er vårt parti som nå må slutføre og få dette på plass.

Delegat 008, Mariana Oberti, Østfold: Dirigenter, Landsmøte. Jeg vil bare si sånn at vi beklager at det ikke er satt opp et punkt om miljø. Det er nødvendig å være tydelig også på dette området. Vi viser til vårt forslag om å sikre vannkvaliteten i truede vassdrag. Vi ber om at disse forslagene sendes over til Sentralstyret for nærmere vurdering. Jeg ber om at Sentralstyret vurderer vårt forslag, sak 12.11, hefte 1, del 2. Takk.

Delegat 037, Hans Marius Johnsen, Akershus: Kamerater, dirigent. Jeg er ikke sikker på det der med siste gang, Men det er faktisk sånn at dette forslaget nummer 3.30 ble oversendt for to år siden til Sentralstyret for behandling. Så ville vi at redaksjonskomiteen skulle behandle det for at Landsmøtet skulle mene noe om det. Og så finnes det altså ikke et komma igjen av forslaget. Og da er det sånn at jeg må spørre Landsmøtet om man kan ta en realitetsbehandling på forslag nummer 3.30. Altså arbeidsgiveransvaret for undervisningspersonell over til kommunene. Det er for så vidt begrunnet litt før. Men i og med at det ble oversendt til redaksjonskomiteen, så ble det ikke så sterkt begrunnet fra min side på fredag formiddag. Dette er snakk om å samle det reelle arbeidsgiveransvar på én hånd, slik at ikke en del ordner med lønningen, og den andre nær sagt betaler lønningen. Det er relativt lite demokratisk. Og så er det snakk om om staten vil gi kommunene ansvaret for de arbeidstakerne som vi har innenfor skolen. Jeg ønsker at det skal realitetsbehandles.

Delegat 080, Jan Pallin, Hedmark: Dirigent, Landsmøte. Jeg tror ikke vi skal lage kaos. For min del så dreier det seg om de kommunale næringsfondene. Vi har sendt inn e forslag på at de må innføres igjen, og jeg kan ikke se at det har blitt med i den uttalelsen her. Det er mange eksempler på at de kommunale næringsfondene har virket svært positivt og skaper arbeidsplasser utover i distriktene, så vi har da forslag om at de innføres igjen. Vi har da følgende forslag: "Det norske Arbeiderparti skal arbeide for å få innført "kommunale næringsfond" igjen." Takk.

Delegat 197, Eilert Jan Lohne, Hordaland: Dirigent. Det gjelder uttalelsen om arbeid og verdiskaping. Og jeg har ingen kulepunkt. Jeg har bare et hjertesukk. Og det er mulig at det hjertesukket gjør at jeg påfører med selv forsamlingens vrede. Men det er et ganske alvorlig hjertesukk. Fordi at jeg synes at denne typen uttalelser ikke er særlig tillitsvekkende. Jeg skal begrunne kort hvorfor jeg ikke synes det.

Jeg tror at hvis jeg hadde fått lov til å fullføre lignelsen om den barmhjertige samaritan i går, så hadde ikke den uttalelsen vært skrevet slik som den er nå. Fordi det er en erklæring om egen prektighet, og det er en stempeling av våre motstandere som enten dumme eller onde. Og det skjønner jeg, at det er et behov for å bevege seg i den polemiske retningen. Men regjeringen tar ikke utviklingen på alvor. Den har ingen næringspolitikk. Den har ingen tiltak mot økt ledighet. Den har ingen sysselsettingspolitikk etc, etc, etc. Den er dum eller den er ond. Mens vi derimot, vi vil føre en økonomisk politikk for å bevare og skape nye arbeidsplasser, sikre grunnlaget for næringsvirksomhet. Skjønner dirigenten mitt poeng?

Dirigent: Jeg skjønner ditt poeng, men...

Delegat 197, Eilert Jan Lohne, Hordaland: Det var mitt hjertes sukk. Og vi burde ha uttalt oss i litt andre vendinger. Da får vi mer tillit.

Hill-Marta Solberg: Ja, dirigent, jeg skal forsøke å kommentere fortløpende. Anne Blaker fra Telemark tar opp forslaget om å få inn statens medansvar for utbygging av infrastruktur på gass. Og dirigent, dette viser et dilemma som Landsmøtet litt står oppi nå. Fordi at det kommer en innstilling til. Og det er ikke så lett å legge disse to dokumentene oppå hverandre. Men det er faktisk slik at det er som jeg sa i stad, mange gråsoner, og det er klart at det som er tatt opp fra Anne Blaker er ivaretatt fra innstillingen fra redaksjonskomiteen for program, det står et eget punkt for det. Og da har vi ment at vi ikke behøver ha direkte gjentakelse, da dette er ivaretatt i det andre dokumentet.

Så til dette med punktet om møbelindustri. Det er kommet forslag om et tillegg som gjorde at man kunne oppfatte det mer generelt. Det har vi i redaksjonskomiteen ingen ting imot å ta hensyn til. Når møbelindustri er nevnt spesielt, så er det fordi der er et eget program under utvikling som vi tror er veldig viktig å få i gang for å unngå at vi skal miste det meste av vår møbelindustri. Så det er et konkret program som er under utvikling som akkurat det punktet refererer seg til. Men det litt generelle punktet som ble foreslått som et alternativ, eller som et tillegg, det har vi ingen ting imot. Og da tror jeg vi sier at Lillehovdes forslag om å ta ut dette med møbel da, kanskje ikke er aktuelt. Det nikkes, ser det ut som. Så det betyr at Ottar Nygårds forslag om å øke innsatsen for å unngå utflytting og utflagging av industri mer generelt tas inn. Og da skulle det tatt vare på.

Så spør Hans Marius Johnsen om behandling av forslaget om arbeidsgiveransvaret for lærere. Som jeg presiserte innledningsvis: alle forslag er behandlet. Når det i forslaget ikke ligger i vår innstillinger, så er det rett og slett fordi vi ikke har tatt det opp. Vi har ikke funnet det naturlig å integrere det i de uttalelsene vi har lagt fram. Så det betyr at vi ikke har tatt det opp. Men det er jo selvfølgelig full anledning for å fremme forslaget her. Og da er det jo dirigenten som må ta stilling til håndtering av det.

Så er det til Olav Sigurd Alstad om arbeidet for å redusere flyprisene. Da er vi jo egentlig over på et annet forslag. Det står under kollektivsatsing, men jeg kan ta det med det samme siden det er tatt opp. Der sier vi at staten må gjennom offentlig kjøp av flyreiser og flytjenester bidra til et godt flytilbud til en overkommelig pris i distriktene. Der mener vi å ha ivaretatt intensjonen i det som Olav Sigurd Alstad tok opp.

Når det gjelder dette med vernebedrifter som ble tatt opp fra en representant fra Rogaland, beklager at jeg ikke fikk navnet med, men det forslaget om et tillegg på strekpunkt knyttet til å integrere funksjonshemmede i det ordinære arbeidsliv er et forslag som jeg tror det er helt

uproblematisk for redaksjonskomiteen å slutte seg til. Og det er jo for så vidt veldig godt i samsvar med arbeidet innenfor avtalen og vårt syn på et integrerende arbeidsliv. Så det er vi positive til.

Så Marit som tok opp.. men det var en konkret forslag om oversendelse til Sentralstyret, så det kommenterer ikke jeg. Det får dirigenten håndtere.

Så til Pallin som sier at du vil ha et forslag inn i denne uttalelsen om kommunale næringsfond. Det er da et annet eksempel på at det overlapper litt her. For akkurat det forslaget ligger i innstillingen fra redaksjonskomiteen for programmet. Så det er godt ivaretatt i det dokumentet.

Dirigent: Da tror jeg vi gjør det fornuftig å gjøre oss ferdig med arbeid og verdiskapning. Når det gjelder det første forslaget ifra Anne Blaker, om at staten må ta medansvar for utbygging for infrastruktur for gass, så viser Hill Marta til at dette vil bli omhandlet i programinnstillingen. Kan forslagstilleren slå seg til ro med det? Nei vel. Du ønsker dette votert over her og nå?

Forslagstilleren opprettholdt forslaget. Det ble foretatt en votering.

Vedtak: Forslaget ble avvist og redaksjonskomiteens innstilling ble vedtatt med stort flertall.

Dirigent: Så er det dette med møbelindustri og dette med å søke og unngå utflagging og nedlegging av norsk industri der Hill Marta gjorde greie for at formuleringen: å øke innsatsen for å unngå utflagging og nedlegging av norsk industri” vil være en formulering som dekker alle sine ønsker i forhold til dette.

Begge forslagstillerne i forbindelse med saken og forsamlingen kunne slutte seg til dette.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling med endringer ble vedtatt.

Dirigent: Så er det å bidra til integrering av funksjonshemmede i det vanlige arbeidsliv som foreslås tatt inn. Det er et forslag fra Tvedt som redaksjonskomiteen støtter.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt.

Dirigent: Og så er det forslag ifra Austad for å redusere flyprisene der Hill Marta viste til uttalelsen om kollektivtransport. Det er vel der det hører hjemme.

Delegat 278 Olav Sigurd Austad, Nordland: Ja, dirigenter og Landsmøtedelegater. Det var en oppe tidligere her og ville presisere blant annet at det var noe dumt inni her, men det er vel ikke flyprisene vi vil ha redusert. Om flyet koster en milliard eller 900 millioner, det kan vel være det samme, men det må jo være billettprisen, altså flyreisene.

Dirigent: Det tror jeg vi alle sammen er enige om. Så er det forslag ifra Jan Pallin fra Hedemark som går på at Det Norske Arbeiderpartiet skal arbeide for å få innført kommunale næringsfond det Hill Marta viste dette til programkomiteens innstilling.

Vedtak: Landsmøtet sluttet seg til redaksjonskomiteens innstilling da dette allerede var ivaretatt.

Dirigent: Så er det dette forslaget 3.30 ifra Hans Marius Johnsen som ønsker å tvinge fram en realitetsbehandling av dette forslaget med de konsekvenser det måtte ha.

Forslaget forelå slik:

Kommuner og fylkeskommuner må overta arbeidsgiveransvaret for lærere

Det må arbeides for at kommunene og fylkeskommunene gis alle aktive roller som arbeidsgiver for alle ansatte i kommunen.

Et helt nødvendig bidrag til å kunne gi kommunene og fylkeskommunene muligheten til å styre og utvikle skolene, vil være å overta arbeidsgiveransvaret for lærerne fullt ut. Lokale arbeidsgivere må gis samme mulighet til å stimulere til utvikling, innsats og resultater som på kommunens øvrige ansvarsområder.

Den vesentligste del av kommunens utgifter til skolen er lærerlønningene. Så lenge Staten har forhandlingsansvaret har kommunene ingen innflytelse på den aller største del av skolebudsjettet. Vi oppnår heller ikke den fleksibilitet i lønssystemet for denne arbeidstakergruppen som det synes å være et tverrpolitisk mål å nå fram til.

Det ble foretatt en votering over forslaget. Votering ble foretatt med kontravotering.

Dirigent: Det er umulig for dirigenten å avgjøre verken den ene eller den andre retningen. Dette er altså et spørsmål som betyr et spørsmål om et arbeidstaker-arbeidsgiverforhold som etter dirigentens oppfatning er et veldig komplisert, for å si det mildt.. Kan dere vente til jeg er ferdig? Som jeg synes må være utilfredsstillende at vi skal ta en realitetsvotering av på en slik måte som dette. Men hvis det er det som er ønskelig, så skal vi votere og avgjøre det spørsmålet. Da tar vi forslaget opp igjen på nytt, 3.30. Det er altså arbeidsgiveransvaret for lærerne.

Det ble foretatt ny votering med tellekorps

Dirigent: Ja, da kan dere ta ned lappene. Forslaget fikk 132 stemmer og har dermed falt. Altså, det er 300 delegater på dette Landsmøtet. Også er det 2 stykker som har permisjon. Det skulle altså bli 298. Og hvis vi da tar og dividerer på 2, så har vi et forholdsvis klart flertall.

Fra salen: Får jeg lov å avholde streik?

Hans Marius Johnsen: Dette her liker jeg dårlig. Jeg vil ikke bli hengt ut fordi at redaksjonskomiteen ikke har gjort jobben om partiet ta hensyn til å si noe om forslaget. Og jeg synes dette minner om manipulering fra dirigentens side. Vi skal i hvert fall ha en kontra-avstemming.

Dirigent: Jeg må bare si at dirigenten har altså ingen ønsker om å manipulere noen som helst i en såpass klar sak som dette. Men hvis det er ønskelig at vi skal ta kontra, så skal vi selvsagt ta kontra.

Det ble foretatt ny kontravotering med tellekorps

Dirigent: Ja, det er nok som antydnet at det er ganske mange som er avholdende.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt med 132 stemmer mot 117 stemmer.

Dirigent: Men vi skal da altså være 295 stemmeberettigede til stedet. Så har vi da forslaget fra Mariana Oberti som går på en beklagelse over at man ikke har tatt opp et eget punkt om miljø. Jeg foreslår at dette sendes til Sentralstyret.

Vedtak: Forslaget ble oversendt Sentralstyret

Dirigent: Vi tar da opp hele uttalelsen arbeid og verdiskaping med de endringer som er framkommet etter de voteringer som her er gjort.

Vedtak: Uttalelsen 1 med endringer ble enstemmig vedtatt

Uttalelsen 2, Sosialdemokrati fordi vi trenger hverandre

Et valg for velferd og fellesskapsløsninger

Kommune- og fylkestingsvalget i 2003 blir et viktig valg for Arbeiderpartiet og et valg av stor betydning for utviklingen av velferdssamfunnet. En stemme til Arbeiderpartiet blir en stemme for fellesskapsløsninger og velferd, for trygghet, for rettferdighet og for frihet. Arbeiderpartiet vil gjøre dette valget til et mobiliseringsvalg for de sosialdemokratiske verdier.

Foreldre skal være trygge for at barna får en god skole og en trygg oppvekst. Derfor skal vi bygge barnehager og ruste opp skolene. Mennesker som sliter med rusproblemer skal få et hjelpetilbud og omsorg i denne vanskelige tiden. Eldre skal få den omsorg og sikres den hjelp de trenger. Arbeiderpartiet vil ikke akseptere at folk er utrygge og sliter i hverdagen, vi vil derfor bygge ut fellesskapsløsninger som gir trygghet og frihet for hver enkelt.

Fellesskapsløsninger og en god velferd forutsetter et høyt skatte- og avgiftsnivå. Likevel rammer enkelte skatter og avgifter sosialt urettferdig, og Arbeiderpartiet vil derfor ha en gjennomgang av skatte- og avgiftssystemet for å oppnå en bedre sosial fordeling av byrdene. Vi vil forbedre skattekontrollen og beholde kemnerkontorene kommunale. Samtidig må vi stille krav til fornyelse av offentlig sektor, slik at vi får mer ut av ressursene og bedre standard på tjenestene. Vi ønsker høy kvalitet på skole og helsetilbud, barnehager og eldreomsorg for å gi enkeltmennesker de tjenestene de trenger.

Arbeiderpartiet vil styrke kommunene. God kommuneøkonomi er en forutsetning for en god skole for alle, gode barnehager og eldreomsorg. Gjennom Bondevik-regjeringens forslag til statsbudsjett får kommunene nå den laveste veksten i sine inntekter på flere år, mens det private forbruket øker kraftig. Vi vet at mange kommuner har økonomiske problemer, som betyr kutt i fellesoppgaver som barnehage, skole, eldreomsorg. Det kan vi ikke akseptere.

Velferden i kommunene våre må bygge på reell folkevalgt lokal styring og fordeling. Folkevalgte må ha reell innflytelse, derfor vil vi øke den kommunale handlefriheten gjennom redusert øremerking av statlige tilskudd og økning av frie inntekter. De oppgavene som ikke kan løses av den enkelte kommunen skal ivaretas av fylkeskommunene. Sammenslåing av fylkeskommuner og kommuner kan skje dersom det gjøres vedtak om det i de fylker og kommuner det gjelder.

Arbeiderpartiet vil:

- *gjøre kommunevalg-03 til et mobiliseringsvalg for sosialdemokratiske verdier*

- *sette satsing på velferd foran skattelettelser*
- *forebygge og bekjempe fattigdom*
- *bedre kommunenes økonomi, og ha en helhetlig plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommunesektoren*
- *øke det lokale selvstyret og redusere øremerkingen til kommunesektoren*
- *arbeide for at styrene i helseforetakene blir mer åpne og har en sammensetning som sikrer politisk innflytelse*

Delegat 232, Rita Ottervik, Sør-Trøndelag: Landsmøte, dirigenter. Jeg er glad for at vi har fått en god og tydelig uttalelse som peker på at vi ønsker velferd foran skattelette, og at vi ønsker en forpliktende opptrapping av kommuneøkonomien. Men vi er ikke fornøyd med de signalene som gjelder for 2003. I fra debatten i går og for så vidt fredagskvelden, så mener jeg at signalene var temmelig tydelige på 2,2 milliarder ikke er nok for å unngå kutt i viktige velferdsordninger. Derfor fremmer jeg forslag, et tillegg til 4 kulepunkt som omhandler en helhetlig plan for opptrapping av kommuneøkonomien og for å opprette den økonomiske ubalansen. I tillegg på det kulepunktet, så foreslår jeg:

Opptrappingen starter i 2003

Da forventer jeg at kommuneøkonomien blir mer fokusert i de forhandlingene som starter på mandag, Jens, og at kravene blir økt. Takk.

Delegat 091, Ragnar Nordgreen, Oppland: Kamerater, jeg er gruppeleder i Lillehammer kommunestyre. Lillehammer er en forsøkskommune. Ingen midler vi får er øremerkede. Det gjelder kulepunkt 5. Min erfaring er at problemet ikke er øremerkingen, men hvor mye penger vi får. Det vi trenger er ikke fjerning av øremerking, men mer frie midler. Barnehagesektoren på Lillehammer har tapt 5 millioner kroner så langt i dette forsøket. Mitt forslag er at kulepunkt 5 endres slik at det blir lydende:

Øke det lokale selvstyret.

Ønsker man mindre øremerking, så er også det dekket innenfor en slik formulering.

Delegat 225 Gunn Inger Løvseth, Sør-Trøndelag: Landsmøte, dirigenter. Dette her synes jeg har blitt en god uttalelse som vil peke ut at Arbeiderpartiet er den som slår ring om velferdsstaten. Men jeg vil peke oppmerksomheten til avsnitt nummer 3 der vi skriver i første setning at vi ønsker et høyt skatte- og avgiftsnivå. Med bakgrunn i det som flere har uttalt her og ikke minst Göran Persson, så er jeg enig i at jeg betaler min skatt med glede. Og der vi kan legge den sosiale profilen. Men avgiften, det tror jeg vi skal være forsiktige med å si at vi ønsker et høyt nivå, til tross for at vi i andre setning sier at vi skal gå igjennom det.

Jeg har et forslag til en endring av de to første setningene som er sånn:

Fellesskapsløsninger og en god velferd forutsetter et høyt skattenivå. Enkelte skatter og avgifter rammer sosialt urettferdig, og AP vil derfor ha en gjennomgang av skatte- og avgiftssystemet for å oppnå en bedre sosial fordeling.

Altså har jeg kuttet ut de to ordene *av byrdene*. Jeg synes ikke vi skal gi ut noe signal om at det å betale skatt er en byrde. Takk.

Delegat 171, Gunnbjørgh Bruntveit, Rogaland: Dirigent. Opprettelse av en statlig handlingsplan for rus er ikke dekket inn i punkt 2. Der står det at mennesker som sliter med rusproblemer skal få et hjelpetilbud og omsorg i denne vanskelige tiden. Det mener vi er altfor svakt, og vi ber om at forslaget vårt blir oversendt Sentralstyret. Takk.

Hill Marta Solberg: Dirigent. Først til Rita Ottervik sitt forslag som går på kulepunktet om å starte opptrappingen i 2003. Til det vil jeg si at min vurdering er – dette har jeg ikke kunnet drøfte naturligvis akkurat nå etter at forslaget kom fram - men min vurdering er at det som har vært Arbeiderpartiets budsjett til kommunesektoren de siste årene faktisk har vært et opptrapping av kommuneøkonomien. Vi har systematisk økt overføringen, men det gjør jo ikke at vi ikke kommer til punktet hvor det står i uttalelsen om at det må en helhetlig plan for opptrapping. Det vi ikke har tenkt ifra redaksjonskomiteens side, det var å referere noen av forslagene for så vidt til direkte budsjettforslag. Så presiden, jeg tror at på dette punkt at det er riktig å holde... Ja, unnskyld, president, ja, jeg er vant til å kalle han det... Dere så hvordan han likte det. (stor latter fra salen) Dirigent. Jeg foreslår at vi holder fast på det slik det er formulert, og bare da viser til at også for inneværende år så lå jo Arbeiderpartiets forslag til budsjett til kommunesektoren over det som ble vedtatt. Så vi har hatt en økning i overføringen, og vi har et opplegg til neste år som også innebærer det slik vi så langt har jobbet med det.

Så til Ragnar Nordgren som vil stryke dette med å redusere øremerkingen. Det er jo ikke noe prinsipielt viktig spørsmål for redaksjonskomiteen å opprettholde det. Men det som alltid har vært meningen når Arbeiderpartiet har sagt at vi vil redusere de øremerkede overføringer, så er det nettopp for å oppnå det som Nordgren sier, nemlig for å øke de frie inntektene. Så det er et uttrykk for at vi vil ha et annet forhold mellom øremerkede og frie inntekter. Så dette er jo en formulering som vi har brukt og vedtatt i en rekke sammenhenger. Så etter min vurdering så burde ikke den være til å misforstå. Så ut ifra det så er det min vurdering at den godt kan stå der, men skulle Landsmøtet ønske å ta den bort og bare si ”øke det lokale selvstyret”, så får selvfølgelig Landsmøtet gjøre det.

Så til skatte- og avgiftsnivået. Der synes jeg at forslaget fra Gunn Løvseth var godt. Vi kan selvfølgelig... Det forslaget om å ta bort dette med fordeling av byrdene, synes jeg var språklig bedre. Og jeg mener at uttalelsen står seg helhetlig på samme måten fordi om man følger forslaget fra Løvseth når det gjelder å si bare et høyt skattenivå. Fordi at neste setning fra redaksjonskomiteens forslag viser likevel at man ønsker en gjennomgang av forholdet mellom skatter og avgifter.

Så til det siste om rusplanen. Når ikke vi har foreslått det, så er det fordi det nå er lagt fram en rusplan for Stortinget som skal behandles som ligger der, og da synes ikke vi at det var riktig og nødvendig å ta inn et eget punkt om det. Så det er begrunnelsen for at vi ikke har skrevet det inn i forslaget.

Dirigent: Er forsamlingen klar fro å gå til votering? Vi tar da først opp forslaget ifra Rita Ottevik, og alle har hørt Hill Martas begrunnelse for hvorfor hun ikke anbefaler den endringen.

Forslagstilleren opprettholdt forslaget og ønsket votering

Vedtak: Forslaget ble avvist.

Dirigent: Så er det forslaget fra Ragnar Nordgren at punkt 5 får denne ordlyden: "Øke det lokale selvstyret.". Også der har vi hørt Hill Marta redegjørelse.

Vedtak: Forslaget falt mot kjempestort flertall.

Dirigent: Så er det forslaget fra Gunn Inger Løvseth som jeg forstod at redaksjonskomiteens leder støttet. Og det betyr da endringer slik Løvseth gjorde greie for.

Vedtak: Endringsforslaget ble vedtatt

Dirigent: Så er det den statlige handlingsplanen mot rus som Gunnbjörg Bruntvedt har bedt oversendt Sentralstyret for videre behandling. Og det foreslår jeg at vi slutter oss til. SÅ kan det da sammenfattes med det som da skjer i forhold til stortingsbehandlingen.

Vedtak: Forslaget ble oversendt Sentralstyret

Vedtak: Redaksjonskomiteens uttalelse nr 2 med de vedtatte endringene ble enstemmig vedtatt.

Uttalelse 3, Behov for en ny kystpolitikk

Det er enorme muligheter for næringsutvikling langs kysten. Vi har tilgang til noen av verdens mest produktive havområder med rike muligheter for fiske og havbruk. Med målrettet utnyttelse av ressursene har vi grunnlag for olje- og gassvirksomhet langt fram mot neste århundre. Norge er en av verdens fremste skipsfartsnasjoner, og et ettertraktet reisemål.

Samtidig preges deler av kysten av stagnasjon og befolkningsnedgang. Mange av kystkommunene i Finnmark har mistet mer enn en fjerdedel av folketallet de siste tyve årene. Utfordringen forsterkes gjennom økt internasjonal konkurranse og skjerpede krav til kompetanse og omstillingsevne.

Arbeiderpartiet vil utnytte mulighetene langs kysten til skape ny vekst i kystsamfunnene. Styrket næringsvirksomhet er en forutsetning for å sikre hovedtrekkene i bosettingsmønsteret.

Noen av Norges fremste fortrinn ligger langs kysten. Vi må gjøre bruk av disse mulighetene også for å trygge det økonomiske grunnlaget for vår framtidige velferd. Arbeiderpartiet vil gjøre kysten til en drivkraft for nasjonal verdiskaping.

Da må fundamentet for kystsamfunnene gjøres sterkere og bredere. Ressursforvaltningen må være bærekraftig og bygge på vern gjennom bruk. Vi vil styrke kompetansen og forskningsinnsatsen, og bolig-, arbeids- og serviceregionene skal bli mer robuste. Vi ønsker en levende kystkultur. En forutsetning for en levende kystkultur er et levende kystlandbruk. Offentlig og privat virksomhet må spille bedre sammen for å skape kraftfulle utviklingsmiljø. Arbeiderpartiet vil bygge ut infrastruktur som vei- og jernbanesystemer, samt tele- og bredbåndsnett over hele landet.

Arbeiderpartiet vil satse på de fortrinn som finnes langs kysten og langs de enkelte delene av kysten. Norsk skipsfartsnærings ledende posisjon må sikres gjennom rammevilkår som er likeverdig med konkurrentene i EU. I tillegg må Norge bli verdens fremste sjømatnasjon

gjennom en massiv satsing på forskning på nye produkter, nye arter for oppdrett og marin bioteknologi.

Ytterligere tiltak må settes inn for å motvirke den negative utviklingen i de nordligste områdene. Regionale myndigheter må få større innflytelse på fiskeri- og havbrukspolitikken.

Arbeiderpartiet mener det er behov for en ny og helhetlig kystpolitikk. Vi vil trekke hele partiorganisasjonen med i en bred drøfting av de tiltak som skal settes inn.

Arbeiderpartiet vil:

- *utnytte mulighetene langs hele kysten for å bli verdens beste fiskerinasjon*
- *satse på at Norge skal bli verdens fremste sjømatnasjon*
- *satse på forskning og utvikling av nye marine produkter, nye arter og marin bioteknologi*
- *sikre norsk skipsfart rammevilkår som er likeverdig med konkurrentene i EU*
- *bygge opp Norge som internasjonalt reisemål*

Delegat 273, Lisbeth Berg Hansen, Nordland: Dirigent, Landsmøte. Alt som står i forslaget om behov for en ny kystpolitikk er veldig bra. Men det er ett viktig punkt som mangler. Og det handler om fiskeri- og havbruksnæringas til dels svært dårlige markedsadgang. Og spesielt til vårt hjemmemarked EU. Og EØS-avtalen i sin nåværende form sikrer ikke norske eksportinteresser på fiskeriområdet. Og det er jo en grunn til å frykte en forverring i forbindelse med (????). Derfor så foreslår jeg et tillegg til avsnutt 6:

Markedsadgangen for fiskeri- og havbruksnæringa må sikres gjennom internasjonale avtaler.

Og uten det så tror jeg det blir fryktelig vanskelig å realisere det potensialet som ligger i fiskeri- og havbruksnæringa. Takk.

Delegat 127, Kjetil Klaveness, Vestfold: Partifeller. Det vi foreslår da, er et nytt avsnitt som lyder:

Arbeiderpartiet vil at Staten skal bidra med penger til å kjøpe opp strandområder for å bedre tilgangen til allmennheten.

Og så et nyt punkt:

Bidra til oppkjøp av strandsoner.

Dette vil spesielt være viktig blant annet i vestfold og andre områder som det bor mange mennesker og hvor det er sånne områder i tettbygde strøk, slik at allmennheten kan få tilgang til det. Og det ville jo da selvfølgelig forutsette et samarbeid med blant annet kommuner for å kunne få til oppkjøp Takk.

Delegat 208 , Venke Nordeide, Sogn- og Fjordane: Dirigenter, Landsmøte. Behov for ny kystpolitikk - flott at vi har fått det i tekstform! Det eneste jeg savner, det er dette her som går på rekruttering. Uten ungdommen og uten at den oppvoksende slekt satser på fiskeri- og havbruksnæringen, så er det vanskelig å få til ny næringsutvikling. Så derfor har jeg forslag til ekstra kulepunkt som følger:

Arbeiderpartiet vil bidra sterkere til å øke rekruttering til fiskeri- og havbruksnæringen gjennom ytterligere samarbeid mellom skole og næringsliv.

Hill-Marta Solberg: Dirigent. Da starter jeg med det som ble tatt opp fra Kjetil fra Vestfold først, for det er et forhold som er kommentert og tatt opp i det andre programmet. Så det mener vi er håndtert der, og derfor ser vi ikke noe behov for å ta det inn i denne uttalelsen.

Så til, litt sånn prinsipielt på begge de to andre forslagene, både fra Lisbeth Berg Hansen sin side og Venke Nordeide. Jeg er jo enig i at begge de problemstillingene er veldig viktige for både fiskeri- og havbrukssektoren. Både markedsadgang og rekrutteringsproblematikk. Og for å si det sånn: Det kunne sikkert vært veldig mange andre punkter i tillegg. Jeg er helt sikker på at det sitter mange i salen som har andre punkter de gjerne skulle hatt på denne lista. Men når vi ikke har gjort det mer omfattende enn det, så er det jo fordi at dette er, hvis Landsmøtet vedtar det som ligger her som forslag, så er det jo et *go* for en prosess i partiorganisasjonen der vi skal gå ordentlig inn i dette. Og på det grunnlaget, så foreslår jeg, dirigent, at vi beholder uttalelsen slik den er. Ikke fordi det som er tatt opp er uvesentlig, men fordi at vi kommer jo grundig tilbake til dette, og ikke minst spørsmålet om markedsadgangs forhold til EØS-avtalen er jo veldig komplisert som spørsmål, som jeg tror er kanskje også riktig at organisasjonen bruker tid på i den prosessen som kommer. Så det er min anbefaling knyttet til de to forslagene. Ikke fordi at de er uviktige på noen måte, men fordi at partiet skal inn i en prosess på dette. Og da kan alle sånne ting bli grundig håndtert og behandlet.

Dirigent: Da skulle vi være klare til å gå til votering. For det første: forslaget fra Kjetil Holm Klaveness der Hill Marta viser til det som skjer i programmet. Ønsker man noen særskilt votering? Nei. Da tar man til etterretning til at man kommer tilbake til det under programmet.

Så er det forslaget ifra Lisbeth Berg Hansen og forslaget fra Venke Nordeide. Og dere hørte Hill Martas argumentasjon for at partiet er i en prosess knyttet til disse spørsmålene, og anbefalte ikke at man var for detaljert i uttalelsen i dette øyeblikket.

Delegatene ønsket ikke særskilt votering og forslagene ble oversendt Sentralstyret for det videre arbeidet.

Vedtak: Redaksjonskomiteens uttalelse nr 3 med de vedtatte endringene ble enstemmig vedtatt.

Uttalelsen 4, En styrket kollektivsatsing

En god kollektivtransport er et offentlig ansvar. De siste årene har vi sett en utvikling mot mer markedsorientering og kutt i tilskuddene til kollektivtilbud mange steder i landet. Dette kan vi ikke godta. Arbeiderpartiet vil ta et krafttak for å styrke kollektivtransporten over hele landet. Kollektivtransporten må være et reelt alternativ der dette er mulig - både i forhold til pris og tilbud.

Arbeiderpartiet vil satse på jernbane. Vi vil kjempe mot regjeringens politikk for å privatisere og konkurranseutsette jernbanestrekninger. NSB og Jernbaneverket må få ressurser til å satse i nærtrafikken. Vi vil også legge til rette for å få mer godstransport over fra vei til bane, blant annet ved tilrettelegging for godstransport ved aktuelle jernbanestrekninger og ved aktivt å bruke avgiftssystemet for å oppnå en slik utvikling.

Regjeringen Stoltenberg innførte en rabattordning for ungdom og studenter på kollektivreiser. Arbeiderpartiet vil utvide denne til 50% på periode- og flerreisekort, og utvide rabattordningene for studenter også på jernbanereiser.

Staten har et særlig ansvar for å bidra til en kraftig forbedret kollektivtransport i og rundt de store byene. Vi vil satse særlig på trikk og banebaserte løsninger i storbyområdene.

Også i distriktene må kollektivtrafikken styrkes. Vi må sikre ekspressbussenes rammevilkår, og opprettholde et godt regionalt flyplassnett. Staten må gjennom offentlig kjøp av flytjenester bidra til et godt flytilbud til en overkommelig pris i distriktene.

Arbeiderpartiet vil:

- gjennomføre en omfattende satsing på kollektivtransport i hele landet.
- utvide rabattordningene for ungdom og studenter
- at staten tar et utvidet ansvar for kollektivtransport i og rundt de store byene.
- at investeringer i kollektivtransport må likestilles med investering i riksvei
- at det ikke er ansattes arbeidsvilkår som skal avgjøre dersom kollektivtransport skal på anbud
- opprettholde et godt regionalt flyplassnett og gi et godt flytilbud i distriktene

Delegat 183, Arne Jakobsen, Hordaland: Dirigenter, partifeller. Vi er glad for at det kommer en kollektiv uttalelse, og den er virkelig god. Og hvis vi da skal forhandle med den borgelige regjeringen og ta med oss den i morgen, så er det jo tydelig at den borgelige regjeringen er flinkest med løfter, men at de har vansker med levering av varen. Så her setter vi lit til partiet. Og det som står her, det er tydelig. Men det er en ting som er lite tydelig her, som jeg tror vi skal ta en liten redaksjonell endring på. Og det er det nest siste kulepunktet. Og her står at det ikke er ansattes arbeidsvilkår som skal avgjøre dersom kollektivtransport skal på anbud. Det kan oppfattes i to retninger. Men jeg går ut ifra at dette forslaget er ment som et fagligpolitisk tilsnitt. At det er de ansattes arbeidsvilkår som skal vernes. Og derfor har jeg konferert med en del kyndige folk, og har en liten endring i det kulepunktet:

Dersom kollektivtransport skal ut på anbud skal de ansattes arbeidsvilkår sikres.

Det er vel det som er meningen?

Delegat 243, Terje Mortensen, Sør-Trøndelag: Partivenner. Jeg har levert inn et skriftlig forslag her i går, og jeg ser at det ikke er nevnt noen plass. Og det går på bompengefinansierte veiprosjekter. Jeg har dessverre måttet ta det opp under kollektivtransport. Jeg synes at uttalelse 4 er veldig bra. Det er et prosjekt som tar hensyn til miljøet og i tillegg til det med studentene. Forslaget jeg leverte inn i går, det lyder som følger:

- Arbeiderpartiet vil gå imot fremtidige bomveipengefinansierte veiprosjekt
- Arbeiderpartiet vil utrede alternative finansieringsformer

Årsaken til at jeg reiser dette her, det er et tema som alle sammen rundt om i det ganske land diskuterer hver dag og som flesteparten også opplever som et irriterende ekstrabeskatning. I tillegg så er det her også en form for køsniking ut ifra det at kommer du på banen og leverer inn et forslag om at vi skal løse dette her veiprosjektet ved å ta bombenger, så får du plutselig

opprokering i køen og kan starte prosjektet ditt. Så jeg mener det at det viktig for partiet å gi et klart signal i forhold til dette her med bomveier og få slått fast en gang for alle at staten vil ta ansvaret i forhold til nye veiløsninger. Takk.

Hill Marta Solberg: Dirigent og Landsmøte. Først til Arne Jakobsen fra Hordaland. Jeg ser at det er noe med måten vårt forslag ble utformet på her i siste øvelsene som ikke er tydelig og god, og jeg synes det forslaget som ble satt fram fra Jakobsens side kanskje er like tydelig og egentlig godt dekkende for det vi mente å si. Så jeg oppfatter det slik at det må vi kunne si er en bedre løsning.

Så til bompengefinansiering. Her lå det jo flere innspill. Og der har jo vi i redaksjonskomiteen hatt en diskusjon på det. Og vi har kommet til, når vi ikke har foreslått å støtte eksempelvis det forslaget som ble tatt opp nå, så skyldes det følgende faktum: Det er vel ikke bare én tilnærming til dette, heller ikke i Arbeiderpartiet. Og da må jeg få understreke at jeg tror ikke, jeg tar et lite forbehold, at jeg tror ikke at vi har på Stortinget gått inn for bompengefinansiering på veiløsninger der det ikke har vært støttet lokalt. Saken er jo det at de fleste slike saker kommer jo frem i sterke lokale initiativ. Og der er jo ofte våre politikere regionalt og lokalt sterke pådrivere for å få sånne saker frem. Så her mener jeg at holdningen og synet på det er ikke entydig. Tvert i mot har det mange ståsteder. Så vi vurderte derfor at det kanskje ikke var riktig å gå inn for en slik sentral overstyring, det å si at nei, her nytter det ikke å komme opp med et lokalt initiativ, for vi har satt bom for det, for å si det på den måten. Så av de grunnene som jeg nå har nevnt, så har altså ikke vi foreslått å ta dette inn i uttalelsen.

Dirigent: Da forsøker vi å votere. Forslaget fra Arne Jakobsen er da støttet, så vidt som jeg forstår, ifra programkomiteen. Det går da på at dersom kollektivtransport skal ut på anbud, skal de ansattes arbeidsvilkår sikres. Og det har hele salens støtte.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt

Dirigent: Så er det bomveiavgift. Der har en hørt Hill Martas begrunnelse for at man ikke vil gå inn på i Landsmøtet så konkrete formuleringer.

Terje Mortensen ønsket at forslaget ble realitetsbehandlet.

Vedtak: Forslaget falt mot et overveldende flertall.

Det var ikke ønske om å realitetsbehandle forslaget om reduserte flybillettpriser.

Vedtak: Redaksjonskomiteens uttalelse nr 4 med de vedtatte endringene ble enstemmig vedtatt.

Uttalelsen 5, En ny integreringspolitikk

Norge er et flerkulturelt land. Deler av landet har et betydelig innslag av mennesker med annen etnisk bakgrunn enn norsk. Økt mangfold og impulser fra andre kulturer er grunnleggende positivt. Vi vil skape et inkluderende samfunn med god integrering mellom forskjellige etniske grupper. Det er en gjensidig prosess, hvor både nordmenn og etniske minoriteter må delta. Vi vil skape aksept for at det i dag finnes flere måter å være norsk på. At samfunnet er i ferd med å bli flerkulturelt må også ha konsekvenser for måten vi organiserer samfunnet på.

Det er gjort mange feil i integreringsarbeidet til nå. Som en følge av det ser vi holdninger som er preget av skepsis og frykt for det ukjente både blant flertallet og i minoritetsmiljøer. En av Arbeiderpartiets hovedutfordringer er å skape en ny integreringspolitikk med større forståelse og aksept. Vi må behandle mennesker først og fremst som enkeltindivider – ikke som del av en gruppe. Den offentlige fellesskolen er vår viktigste arena for integrering av barn og unge med minoritetsbakgrunn.

De to mest sentrale elementene i Arbeiderpartiets integreringspolitikk skal være arbeid og norskopplæring. Manglende språkkunnskaper og problemer med å få jobb er de største problemene den etniske minoritetsbefolkningen har i dag. Arbeidsledigheten er høyere blant personer med minoritetsbakgrunn enn i befolkningen for øvrig, og mange er overkvalifiserte for jobbene de har. Blant de med de laveste inntektene, er personer med minoritetsbakgrunn overrepresentert. Særlig gjelder dette kvinner med slik bakgrunn. Arbeiderpartiet kan ikke godta en utvikling hvor mennesker med minoritetsbakgrunn systematisk sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet.

God og tilstrekkelig opplæring i norsk og samfunnskunnskap er viktig for å gi like muligheter både i arbeidsmarkedet og i oppvekstmiljøet. Slik opplæring må være obligatorisk, og ikke noe man kan velge bort.

Integrering og verdimangfold betyr ikke aksept for intoleranse og diskriminering. Det norske samfunn bygger på noen grunnleggende normer og verdier som ingen har rett til å bryte. Overgrep som tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er krenkende og undertrykkende, og Arbeiderpartiet tar sterk avstand fra slike handlinger. Vi aksepterer ikke at kultur eller religion brukes som begrunnelse for manglende frihet og manglende likestilling.

Arbeiderpartiet ønsker å invitere de etniske minoriteters organisasjoner til et bredt samarbeid for å arbeide for bedre integrering og bedre levekår for minoritetsgrupper.

Arbeiderpartiet vil:

- *gjøre arbeid og norskopplæring til de mest sentrale områder i vår integreringspolitikk*
- *gi tilstrekkelig og obligatorisk norskopplæring av god kvalitet, slik at køene fjernes.*
- *bedre godkjenningsordningene for studiekompetanse fra utlandet.*
- *innføre et obligatorisk introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger, de som får opphold på humanitært grunnlag og familiegjenforente.*
- *at det offentlige skal ha et spesielt ansvar for å rekruttere bredt fra hele befolkningen, om det er kvalifiserte søkere med minoritetsbakgrunn til offentlige stillinger, skal minst en av disse innkalles til intervju.*
- *etablere og aktivt stimulere til ordninger hvor arbeid og arbeidstrening kan kombineres med norskopplæring.*
- *ha undervisning om tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og kvinners juridiske rettigheter i grunn- og videregående skole.*
- *gi klare instruksjoner til barnevern og sosialkontorer om å bistå jenter og gutter som føler seg truet til å bli giftet bort.*

Delegat 015, Paul Henriksen, Østfold: Landsmøte, dirigenter. For øvrig, jeg altså veldig fornøyd med at både Jens i talen i går og det som nå kommer som en innstilling på punkt 5 er med i det omfang og med den klarhet som det foreligger. Det er viktig at Arbeiderpartiet er klar og forutsigbar når det gjelder integreringspolitikken slik at vi ikke kan misforstås og går i

dansk retning. Når det er sagt, i de punktene som foreligger til avgjørelse her, så har jeg rettet oppmerksomheten spesielt på punkt 2. Der er det et punkt om norskopplæring av god kvalitet som skal sikres. Og det er vel egentlig alle for. Men så knyttes det da til at køene skal fjernes. Og her er en uklarhet som jeg synes vi skal fjerne. Ved rett og slett sette et punktum etter ”god kvalitet”.

Køer er det derimot på flere plan. Det ser jeg faglig som leder av et asylmottak i Østfold. Derfor så har jeg da tatt meg nær sagt frihet partiet å foreslå to nye punkter.

Nytt punkt: Sikre nødvendig saksbehandlingskapasitet i UDI slik at køene fjernes.

Nytt punkt: Sikre nødvendige midler gjennom Husbanken for å redusere køene av bosettingsklare i asylmottak.

Vi får flere og flere som bor over lang tid i asylmottakene, mennesker som skulle vært bosatt ute i kommunene. Kommune ser ikke sine arme rå, derfor så vil vi gjerne ha en fjerning av køene på den måten.

Delegat 113, Lise Christoffersen, Buskerud: Dirigent, kamerater. Jeg kommer fra Drammen. Det er en by som sammen med Oslo er de kommunene i Norge som har den høyeste andelen innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn. Jeg synes derfor i likhet med foregående taler at det er flott at Arbeiderpartiet fremmer en slik uttalelse. Jeg synes det er flott at Arbeiderpartiet er tydelig på dette punktet. Men jeg synes det er en viktig dimensjon som mangler i uttalelsen. Den har etter min mening, litt for mye preg av at vi-skal-hjelpe-dere-holdning. Den er litt for ensidig problemorientert i sin fokus. Og jeg har fremmet et forslag på dirigentbordet om et par tilføyelser for å prøve å stramme opp perspektivet i den uttalelsen noe. Fordi vi snakker her om mennesker som kommer med en del fiks ferdig kompetanse til Norge. Og jeg tror det er viktig for oss å begynne og tenke i de banene; hva er det du kan som vi har bruk for. Og at vi til slutt kan si: Så flott at du kom til vår kommune, for akkurat deg hadde vi bruk for. Derfor har jeg fremmet et forslag til en tilføyelsen i setning nummer 2 i første avsnitt:

Norge er et flerkulturelt land. Deler av landet har et betydelig innslag av mennesker med en annen etnisk bakgrunn enn norsk (med følgende tilføyelse) ,menneskelige ressurser og kompetanse som det norske samfunnet så langt ikke har greid å utnytte godt nok.

Så har jeg forslag til et nytt kulepunkt. Og det baserer seg på en del erfaringer som vi har gjort i Drammen, hvor vi har sett at kultur er et godt integreringsmiddel. Du trenger ikke engang språk for å kunne ha felles utbytte. Så derfor foreslår jeg et nytt kulepunkt som lyder som følger:

Arbeiderpartiet vil bruke kultur som et aktivt og for samfunnet berikende virkemiddel i integreringsarbeidet

Hill-Marta Solberg: Dirigent. Når det gjelder det første fra Paul Henriksen fra Østfold som først tar opp et forslag til nytt kulepunkt, skre nødvendig saksbehandlingskapasitet i UDI, så er jo ikke det på noen måte i strid med den politikken som vi står for. Det er jo ikke spesielt klart i den forstand at vi kan jo stille spørsmålet hva er nødvendig saksbehandlingskapasitet. Er det snakk om bare økonomi eller er det snakk om andre forhold? Men som jeg sa dirigent, det står ikke i strid etter hva slags effektivitet vi vil ha i UDI, så i så måte kan det godt føyes

til. Men med den merknaden jeg gir om at det ikke er klargjørende hva man egentlig. Men jeg skjønner hensikten.

Så til det med å sikre nødvendige midler i husbanken for å få til bedre integrering, altså bosetting i kommunene. Det er heller ikke i strid med vår politikk. Vår politikk er jo å styrke husbanken kraftig. Det følger vi også opp i arbeidet vårt i Stortinget. Så det forslaget er heller ikke på noen måte annet enn en etter min oppfatning en god bekreftelse av vår politikk. Jeg kan ikke forstå at det er noe problem å stryke det forslaget på at køene fjernes. Når vi har tatt det med, så er det jo bare fordi at det er et faktum at det er en kø for å få norskopplæring. Ja. Men når mans sier *gi tilstrekkelig*, så kan man kanskje se det som overflødig at det står nevnt. Så derfor er det greit at det blir tatt ut.

Så til slutt det som ise Christoffersen tok opp. Der oppfattet jeg begge forslagene som en styrking og forbedring av uttalelsen. Så de anbefaler jeg for Landsmøtet.

Vedtak: Lise Christoffersens forslag ble vedtatt.

Vedtak: Paul Henriksens forslag til kulepunkt 2 ble vedtatt

Vedtak: De to resterende forslagene under uttalelsen 5 ble vedtatt oversendt stortingsgruppa

Vedtak: Redaksjonskomiteens uttalelse nr 5 med de vedtatte endringene ble enstemmig vedtatt.

Uttalelsen 6, Reell likestilling

Frihet, likhet og solidaritet representerer Arbeiderpartiets verdier, som vi bygger vår politikk på. Frihet for enkeltmennesket handler om frihet til å forme sitt eget liv, likhet handler om at alle skal ha like rettigheter og muligheter, uavhengig av bakgrunn som for eksempel sosial tilhørighet, kjønn, og seksuelle legning. Solidaritet handler om evne og vilje til å fordele slik at alle kan oppnå frihet og likeverd.

Det er flere forhold i samfunnet som tilsier at det er fortsatt behov for å kjempe for økt likestilling for kvinner. Eksempler på områder som trenger endringer, er forhold i arbeidslivet som lønn, permisjon og stillingsopprykk, og pensjon.

Kontroll over egen tid og økonomi er av sentral verdi. Det er en kjensgjerning at kvinner i større grad jobber deltid enn menn. Arbeiderpartiet mener at heltid bør være en rettighet og deltid en mulighet. Både kvinner og menn skal ha frihet til å kombinere familie med jobb, og frihet til å velge passende omsorgstilbud. Arbeiderpartiet mener at permisjonsordninger i arbeidslivet og omsorgstilbud for barna som barnehage, skal være ordninger som legger til rette for likestilling i familiene, og er til barnas beste. Barnehager er derfor et viktig område. Arbeiderpartiet mener at det ikke er akseptabelt at det er tusenvis av barn i kø for å få barnehageplass. Kontantstøtten er ikke en del av vår familiepolitikk. Alle som ønsker skal få barnehageplass. Arbeiderpartiet vil ha flere og billigere barnehager, med en maksimal pris på 1500 kr per plass. Alle barn må få lik mulighet til å delta i skolefritidsordningen. Arbeiderpartiet aksepterer derfor ikke Regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2003 om å halvere den offentlige støtten til denne, fordi det vil medføre at egenandelene vil øke og tilbudet reduseres.

Likestilling handler også om selv å bestemme over egen kropp og seksualitet, der stolthet over egen kropp er viktig. Arbeiderpartiet mener at alle skoler skal ha et godt tilbud om skolehelsetjeneste. Samtidig er det også viktig at det finnes et godt regelverk mot seksuell trakassering på skoler, høyere utdanningsinstitusjoner og i frivillige organisasjoner.

Alle har rett til et liv i frihet og med personlig sikkerhet. Vold mot kvinner er et alvorlig samfunnsproblem. Arbeiderpartiet mener at politiet må styrke innsatsen mot vold mot kvinner, og gjennom økt kompetanse på seksualisert vold. Samtidig må krisentrene sikres nødvendig finansiering slik at de kan opprettholde tilbudet.

Arbeiderpartiet vil:

- styrke lovgivningen når det gjelder likelønn
- at heltid blir en rettighet og deltid en mulighet
- at det bygges flere og billigere barnehager
- at tilbudet med skolefritidsordningen blir opprettholdt, og at barn får lik mulighet til å delta.
- at alle skoler, både grunn- og videregående skal ha et godt tilbud om skolehelsetjeneste.
- at det i hvert politidistrikt må være kompetanse på seksualisert vold.

Delegat 097, Kristin Johansen, Oppland: Kjære Landsmøte. Jeg kan ikke se at uttalelsene 07.40 og 07.39 som går på funksjonshemmede er ivarettatt i uttalelsen. Jeg tror det er viktig at vi innser at selv om vi har ønsket i en årrekke at deltakelse og likestilling for funksjonshemmede skal bli en realitet, så har vi ikke kommet langt nok, og vi har ikke vært klare nok gjennom praktisk politikk. Det er derfor viktig at vi nå er tydelig på vår holdning til å fremme likestilling for funksjonshemmede. Og jeg foreslår derfor et nytt kulepunkt under kapittel 6:

Bidra til full deltakelse og likestilling for funksjonshemmede.

Hill-Marta Solberg: Dirigent. Til det forslaget som er tatt fram fra Kristin Johansen fra Oppland om likestilling for funksjonshemmede. Først vil jeg si at redaksjonskomiteens oppfatning er at den uttalelsen om likestilling som er lagt fram er en som omhandler likestilling mellom kjønnene. Det er hovedinnretningen på hele den uttalelsen. Så har også vi sett at det er andre forhold tatt opp som har med likestilling å gjøre, spesielt dette i forhold til funksjonshemmede. Det punktet har vi tenkt igjennom og vurdert, og det er ikke noen tvil om at partiet har en politikk for likestilling av funksjonshemmede. Det er også omtalt og nedfelt i det handlingsprogrammet som gjelder for perioden. Og det er jo sånn at vi gjennom dette Landsmøtet ikke vedtar et totalt nytt program. Slik at på noen saker har vi tenkt som så: Dette har vi klare og gode programformuleringer på i vårt program, og vi har derfor ikke fremmet noen egen uttalelsen spesifikt nå da om likestilling for funksjonshemmede. Og det er vår begrunnelse. Og jeg anbefaler derfor ikke at man tar det punktet inn i denne uttalelsen, fordi at, som jeg sa, dette er jo en uttalelse som har fokus på likestilling mellom kjønn.

Krstin Johnsen ønsket realitetsbehandlet sitt forslag og det ble foretatt votering.

Vedtak: Forslaget falt mot et stort flertall.

Vedtak: Redaksjonskomiteens uttalelse 6 ble enstemmig vedtatt.

Uttalelsen 7, En bedre organisert verden

Arbeiderpartiet setter kampen mot fattigdom og for fred øverst på dagsorden. Vi vil arbeide mot undertrykkelse og nød i verden.

Å trygge sivile og sosiale menneskerettigheter er viktig. Det viktigste tiltaket for å redusere menneskerettighetsbrudd vil være demokratisering, rettferdig fordeling og internasjonal fattigdomsbekjempelse. For å sikre en stabil utvikling i verdens fattige land, er det av sentral betydning at kvinner trekkes aktivt med og gis muligheter til selv å bedre sin livssituasjon. Vi må også intensivere menneskerettighetskampen for kvinner og barn. Norge må bidra til internasjonalt press mot land som blant annet praktiserer lovgivning med inhumane straffemetoder. Det er viktig at vi har tett kontakt med kvinnegrupper i disse landene. Kvinner blir utsatt for vold på tvers av landegrenser. Mange kvinner og barn er ofre for internasjonal handel på det globale sexmarkedet. Dette gjør at vold mot kvinner og menneskerettigheter må være et tema i internasjonale organisasjoner. Vi trenger samordnede tiltak. Videre er det viktig å støtte frigjøringsbevegelser og organisasjoner som kjemper mot totalitære regimer og for elementære menneskerettigheter. Vi ønsker en offensiv utenrikspolitikk som tar utgangspunkt i vern av menneskerettigheter på alle nivåer.

HIV/ AIDS epidemien er mer enn et helseproblem, som har utviklet seg til en sosial krise på globalt nivå. Bekjempelse av HIV/AIDS må omfatte forebygging, behandlingstilbud og tiltak som setter enkeltmennesker og lokalsamfunn i stand til å mestre den belastningen epidemien medfører. Et primært mål i innsatsen mot AIDS er å styrke kvinners stilling og å involvere menn aktivt som partnere i kampen mot epidemien. Innsatsen mot HIV og AIDS må bli et prioritert område på den internasjonale dagsorden.

Større globale utfordringer gjør at globale styringsredskap må styrkes. Dersom FN på en mer effektiv måte skal sikre både fred og utvikling må FN få bedre muligheter for sitt arbeid.

Gjennom skatt på de uheldige sidene av globaliseringen, som for eksempel våpenhandel, valutaspekulasjon og bruk av globale naturressurser, kan FN få bedre muligheter til å fordele goder. Samtidig må vi skape en mer rettferdig verdenshandel og sterkere og mer demokratiske globale finansinstitusjoner. Norge har gjennomført full toll- og kvotefrihet for de fattigste landene. Norge må vurdere ytterligere lettelser i importvernet overfor både de fattigste landene og mellominntektsland. Vi må sikre en rimelig balanse mellom egen dekning av landbruksprodukter og hensynet til disse landene. Bedrifter som etablerer seg i utlandet, har også et ansvar for å sikre menneskelige og faglige rettigheter for sine ansatte. Samtidig bør det arbeides for etiske regler både nasjonalt og internasjonalt for norske selskaper i utlandet.

Vi trenger en mer balansert verden som tar ansvar for fred, demokrati, styring av verdensøkonomien og sikring av miljøet. Vi må være aktive pådrivere for mer omfattende internasjonale klimaavtaler, blant annet gjennom strengere nasjonale forpliktelser. Norge har en viktig rolle i forholdet mellom fattige og rike land, som brobygger og ivaretager av fattige lands interesser og behov. Alliansepartnere for å få til dette finnes blant annet i Europa. Fordi vi ser et Europa som nå går i spissen for globalt samarbeid, og for å styrke de globale institusjonene og den globale politikken som motvekt mot ensidig markedsrett og ensidig maktbruk fra de store. Her kommer forskjellen mellom Europa og Bush-administrasjonen i USA i dag klarest fram. Bush administrasjonen har sviktet på mange områder, som i kampen for det globale miljøet og kampen for en global rettsorden. Vi trenger sterkere samarbeid og koordinering i Europa for å styrke dialogen og påvirkningskraften i forhold til USA.

Motstanden mot en rekke globale avtaler, som Kyoto-avtalen og manglende ratifisering av prøvestansavtalen, er med på å undergrave det globale fellesskapet. Dermed svekkes også grunnlaget for krigen mot terror og for global trygghet.

Arbeiderpartiet vil:

- intensivere menneskerettighetskampen - spesielt for kvinner og barn
- styrke FN i organisasjonens arbeid for fred og utvikling
- ha internasjonal skattelegging på våpenhandel, valutaspekulasjon og bruk av globale naturressurser.
- gå inn for internasjonalt samarbeid for å avvikle skatteparadis
- at ILOs kjernekonvensjoner bør ligge til grunn for alle internasjonale institusjoner
- arbeide for sterkere, mer demokratiske og mer åpne globale finansinstitusjoner.
- at den internasjonale straffedomstolen skal gjelde for hele verden.

Delegat 167 , Gudmund Holmen, Rogaland: Dirigenter, Landsmøte. Det som jeg vil rette fokus på, det er en sak som er tatt opp fra Rogaland. Det gjelder at oljefondet må forvaltes med et etisk fokus. Med basis i de intensjonene som er i de kulepunktene som er til dette punktet. Jeg vil da foreslå at det forslaget fra Rogaland om etiske retningslinjer for oljefondet oversendes Sentralstyret. Takk.

Oljefondet, forslag 15.02

Det er helt uakseptabelt at Norge skal sikre sin rikdom gjennom investeringer i --- som nytter arbeidskraft i utvid med FN-konvensjoner. Det samme gjelder firmaer som produserer antipersonellminer.

Vedtak: Forslaget oversendes Sentralstyret.

Vedtak: Redaksjonskomiteens uttalelse nr 7 ble enstemmig vedtatt.

Dirigent: (*omsider fornøyd*) Her går det så sukkertøyene flyr.

Uttalelsen 8, Midtøsten-konflikten

Arbeiderpartiet fordømmer all bruk av terror mot sivilbefolkningen. Midt Østen behøver økt dialog og samarbeid. Bruk av militærmakt, selvmordsbomber og terror kan aldri løse konflikten mellom israelere og palestinere. Israel har det største ansvaret for den vanskelige situasjonen, fordi det er Israel som ulovlig okkuperer andres land.

Arbeiderpartiet fordømmer den israelske gjenokkupasjonen av de palestinske områdene. Første skritt på veien tilbake mot en fredsprosess er at Israel trekker seg tilbake til posisjonene før den nye intifadaen og får en umiddelbar slutt på byggingen av bosettinger. Internasjonale humanitære prinsipper og fundamentale menneskerettigheter må respekteres og bruk av vold mot sivile er ikke akseptabelt fra noen av partene.

Arbeiderpartiet vil understreke viktigheten av at når man en gang starter igjen på en fredsprosess, må man starte med å opprette en palestinsk stat slik at det blir to stater, to likeverdige parter som forhandler med hverandre. Det internasjonale samfunn bidro til å opprette staten Israel. Nå må det internasjonale samfunn være seg sitt ansvar bevisst og også sørge for opprettelsen av en palestinske stat. Fatah og det israelske Arbeiderpartiet har i

Sosialistinternasjonalen blitt enige om at prinsippet om opprettelsen av en palestinsk stat basert på FNs resolusjoner må slås fast som et utgangspunkt for nye forhandlinger, og viktige prinsipper for hvordan dette skal skje. Arbeiderpartiet støtter dette fullt ut. Begge stater må få sin hovedstad i Jerusalem, og det må finnes en rettferdig løsning på flyktninge-spørsmålet. Kvartetten, med EU, USA, Russland og FN må ta ansvar for en konferanse mellom de involverte parter, samt internasjonale garantier, overvåkingsmekanismer og flernasjonale styrker for å hindre brudd på folkeretten og Geneve-konvensjonene. Krigsforbrytelser må bringes inn for krigsforbryterdomstolen i Haag. Ingen av partene må delta i aktiviteter som går ut over sivilbefolkningen. Palestinerne må fortsette det viktige arbeidet som nå gjøres med reform av de palestinske selvstyremyndighetene.

I en ny fredsprosess må man få på plass internasjonale overvåkere og garantier. FN må autorisere et styrkenærvær som kan fungere som en buffer mellom partene. Samtidig må internasjonale eksperter og rådgivere inn for å gi støtte til det palestinske lederskapet til å bygge demokratiske samfunnsinstitusjoner som er en palestinsk stat verdig. I skyggen av utviklingen rundt Irak-spørsmålet må Norge og andre land umiddelbart sørge for flere internasjonale observatører i området, både av frivillig og offisiell art.

Spørsmålet om flyktningenes status kommer til å bli ett av de vanskeligste spørsmålene å løse. De palestinske kravene omhandler både retten til å vende hjem, samt rett til kompensasjon bygd på FNs resolusjon 194 og Menneskerettighetserklæringen. Kompensasjonsordninger, samt ny bosetting av flyktningene etter at en fredsavtale er inngått, har blitt anslått til å kunne dreie seg om summer helt opp til 50 mrd. USD. En rettferdig løsning som de palestinske flyktningene kan godta vil trolig føre til at det internasjonale samfunn må inn med en av de største hjelpeoperasjonene i historien. Arbeiderpartiet mener derfor at det må bygges et fond for å gi dem kompensasjon for lidelser og tap de er påført, og som kan stilles til rådighet for FN når en fredsavtale er inngått.

Det internasjonale samfunn må stille store økonomiske ressurser til disposisjon for å gjenoppbygge det palestinske samfunnet. De arabiske landene må støtte den palestinske staten og normalisere forholdet til Israel. Det er særlig viktig at Saudi-Arabia gir støtte til en konstruktiv løsning for de hellige stedene i Jerusalem. De tre religionene, jødedom, islam og kristendom må alle ha sine rettigheter i Jerusalem.

To elementer vil vise seg å bli avgjørende for å vinne oppslutning om fredsløsninger: At den israelske fredsbevegelsen klarer å bygge seg opp igjen, og at demokratiske prosesser på palestinsk side styrkes. Det israelske Arbeiderpartiet må nå etablere en reell fredsopposisjon. Arbeiderpartiet vil bidra til at Fateh og det Israelske Arbeiderpartiet kan utvikle en sterk koalisjon med nye politiske bidrag gjennom Sosialistinternasjonalen.

Dirigenten bad salen innstendig om at salen måtte være rolige

Delegat 091 Ragnar Nordgreen, Oppland: Kamerater. Landsmøtet i Arbeiderpartiet i år 2000 for to år tilbake utvikste stor tålmodighet med Israel. Og med to stemmers overvekt ble den mest moderate av to alternativer den gangen vedtatt. Og jeg var en av de to kan man si som sikret flertall for tålmod for to år tilbake. Det foreliggende forslag fra redaksjonskomiteen utvikser kanskje enda større tålmodighet med Ariel Sharon enn det Landsmøtet utviste for 2 år siden. Og det er det kamerater dessverre ikke grunnlag for.

Vår tålmodighet er langt mer tynnslett enn det den var i år 2000. Og det må vår uttalelse gjenspeile til tross for den imponerende jobb Thorbjørn spesielt har utført på grunnlag av den uttalelsen vi vedtok for to år tilbake. Vi er nødt til å slutte oss til den holdningen som dette kvinnefolket som Shimon Peres kalte vår LO-leder Gerd Liv Valla, den holdningen hun ga uttrykk for på vegne av LO. Og jeg foreslår derfor følgende tillegg til denne uttalelsen:

Under utviklingen av konflikten de siste årene er det Israel som systematisk har tatt de første skritt.

I lys av dette må Norge ta initiativ til at FN vurderer sanksjoner mot Israel. Sammen med Landsorganisasjonen må Arbeiderpartiet vurdere boikott av israelske produkter.

Delegat 169, Marit Egaas, Rogaland: Kjære partivenner. Jeg kan bare slutte meg til forrige taler, og jeg har og noen forslag til spissing og presisering av denne uttalelsen. Først i 3. avsnitt, sånn ca midt på, der det står at man må finne en løsning på flyktningespørsmålet. Det er ett spørsmål til som en finner løsning på, og det gjelder de jødiske bosetningene i palestinske områder. Jeg foreslår derfor at det tas inn i tillegg til løsning på flyktningespørsmålet.

Så har jeg forslag til et tillegg i 5. avsnitt, 2. setning, der det står at *de palestinske kravene omhandler...* osv. Det synes jeg er for svakt. Det bør stå at:

Arbeiderpartiet støtter de palestinske kravene som omhandler.....

Og så helt til slutt, etter det med forhandlinger og kontakt med begge parter, så mener jeg at vi må ha et tillegg som går på forholdet til USA. Og dette har **Lars Langslett** til og med enig i i et intervju i Aftenposten for to dager siden, så det burde da ikke være for kontroversielt for Arbeiderpartiets Landsmøte heller. Jeg foreslår da på slutten følgende tillegg:

I tillegg må Norge bidra til å legge press på USA. USA bør ta i bruk økonomiske virkemidler til å presse Israel

Thorbjørn Jagland, sentralstyret: Ja, dirigent. Jeg tok egentlig ordet til bare en konkret formulering her. Men hvis du tillater meg, så vil jeg bare kommentere et par av de innleggene som har blitt holdt også. Men jeg synes det er veldig fortjenestefyllt at komiteen har tatt opp det spørsmålet om krigsforbrytelser. Fordi det er klart at det må komme opp når den tid kommer som følge av alt det som har skjedd i Midtøsten. Men jeg synes bare at vi skal bringe formuleringen her i samsvar med det som er realiteten nå. Altså, i Haag har vi spesialdomstoler som er opprettet for å håndtere krigsforbrytelser. For eksempel den som går på Jugoslavia. Det er en spesialdomstol som er opprettet av sikkerhetsrådet. Og en for Rwanda. På samme måte. Men så har man jo nå vedtatt å opprette en internasjonal straffedomstol som skal erstatte alle framtidige spesialdomstoler. Nürnberg-domstolen var jo også en spesialdomstol for å håndtere et spesielt tilfelle. Men nå skal man da altså ha en internasjonal straffedomstol for å håndtere alle framtidige krigsforbrytelser. Slik at den formuleringen som står her er ikke riktig. Og at vi må bringe formuleringen i samsvar med dette, pluss at vi må bringe den i samsvar med det som er formalitetene for denne internasjonale straffedomstolen, som jo er grunnlaget som vi har i vårt rettssamfunn, nemlig da et det er domstolen selv som avgjør om det er krigsforbrytelser. Så det som jeg vil foreslå er følgende i stedet for den setningen som står der:

Den nyopprettede straffedomstolen må ta seg av spørsmål om krigsforbrytelser.

Så har jeg lyst til å si at når man henviser til den resolusjonen som var oppe for to år siden, nå har vi ikke teksten på bordet, men hvis den hadde blitt vedtatt, så hadde vi satt oss utenfor alle FN-resolusjoner. Vi hadde satt strek over Oslo-avtalen, vi hadde altså gått imot resolusjonen 4.2.4 og 3.3.8 og vi hadde gått imot Oslo-avtalen. Det var det som lå i den uttalelsen. Og jeg er redd for at vi kan gjøre det også hvis vi nå ikke holder tunga rett i munnen. Det siste som ble sagt; legge press på USA for å presse Israel, det synes jeg er et veldig godt forslag fordi det var nemlig det amerikanerne gjorde som **Dane Spacker** gjorde på 90-tallet og fikk israelerne til å stoppe bosettingsaktivitetene. Og det tok vi opp igjen i Mitchel-komiteen og viste til. Det bør man absolutt gjøre. Men spørsmålet om å reise sanksjoner eller boikott, det er et helt annet spørsmål som altså ikke hjemles i noen av FN-resolusjonene og heller ikke hjemles selvfølgelig i Oslo-avtalen, som jo hviler på det grunnlag at de to partene skal komme fram til en løsning. Og nå utvides det med internasjonal mellomkomst. Sånn at jeg mener det at hvis vi nå utvider denne uttalelsen på den måten, så gjør vi følgende: Det er at vi innfører et element som den sosialistiske internasjonale har med 140 medlemspartier, har altså vært enige om at det skal man ikke bringe inn, fordi det ikke er hensiktsmessig i forhold til det man prøver å få til. Og dessuten er det ikke brakt inn heller i Oslo-avtalen eller de FN-resolusjonene som vi har. Så jeg synes det er veldig viktig nå at vi prøver å stå sammen med de 141 medlemspartiene vi har og det grunnlaget vi fikk til i Kassablanka. Og det er et ganske vanskelig byggverk som vi har fått til det altså. Og hvis vi som fikk det til, hele tiden skal bringe inn nye elementer, så blir det ganske vanskelig for de som skal fortsette det arbeidet i både sosialistinternasjonen og andre steder. Men for øvrig skjønner jeg den harmen som er ute og går, men det er veldig viktig at vi holder oss til det formalistiske og politiske grunnlaget som vi faktisk har klart å jobbe fram i det internasjonale samfunn.

Ragnar Nordgreen: Av respekt, kamerater, for det arbeidet Thorbjørn gjør og de innvendingene herav som er av stor betydning, trekker jeg mitt forslag. Men Landsmøtet og partilederen og utenrikspolitikeren Thorbjørn Jagland vet hva Det Norske Arbeiderpartiet nå føler. Det har han selv gitt uttrykk for.

Hill-Marta Solberg: Dirigent. Da skal jeg prøve å komme med redaksjonskomiteens anbefaling i forhold til de ting som er tatt opp til uttalelsen. Først så anbefaler vi selvfølgelig å rette uttalelsen i samsvar med det som Thorbjørn Jagland har foreslått. Denne setningen om krigsforbrytelser og krigsforbryterdomstolen erstattes med det som han refererte, nemlig at: ”Den nyopprettede straffedomstolen må ta seg av spørsmål om krigsforbrytelser”.

Så til andre forslag som kom. Det som Marit Egaas tok opp knyttet til noen justeringer til formuleringen om bosetting. Det mener vi at kan tas inn i uttalelsen. Det samme når det gjelder innledningen i det 5. avsnitt, .2. linja, hvor det blir foreslått at ”Arbeiderpartiet støtter de paletiske kravene som omhandler retten osv” som også var en endring foreslått ifra Egaas. Det støtter jeg også. Og i samsvar med også det som Thorbjørn Jagland sa. Så det siste tillegget om å legge press på USA for å presse Israel, har heller ikke redaksjonskomiteen noen innvendinger mot tas med. Så med de forslagene, så anbefaler vi uttalelsen slik som den da blir.

Delegat 093, Pål Mangerud, Oppland: Ja, kjære Landsmøte. I og med at en tidligere tale trakk sitt forslag, så ønsker jeg å gjøre det forslaget til mitt og opprettholde forslaget. Det er faktisk slik at Israel ikke overholder internasjonale resolusjoner og lover. Og fram til de gjør det, da synes jeg vi kan signalisere et stå sterkt budskap. Og det synes jeg Landsmøtet bør gjøre.

Det ble foretatt votering over forslag til uttalelsen om Midtøsten.

Vedtak: Forslaget fra Thorbjørn Jagland om retting til redaksjonskomiteens innstilling ble vedtatt.

Vedtak: Forslaget fra Marit Egaas ble vedtatt.

Vedtatt: Forslaget fra Ragnar Nordgren opprettholdt fra Pål Mangerud be avvist.

Vedtak: Redaksjonskomiteens uttalelse nr 8 med de vedtatte endringene ble enstemmig vedtatt.

Uttalelsen 9, FN må løse Irak-utfordringene

FNs sikkerhetsråd er på vegne av FNs medlemsland satt til å forvalte verdens sikkerhet. Denne rollen må ikke svekkes. Derfor er det nødvendig for FNs legitimitet at verden oppfatter FN som en rettferdig instans. Utfordringene rundt Irak og eventuelle masseødeleggelssvåpen må derfor løses gjennom FN

Arbeiderpartiet er bekymret for de ringvirkninger et angrep på Irak kan få for Midtøsten som region. Om den arabiske verden ser at FNs sikkerhetsråd går hardere til verks mot Irak enn mot andre, kan det få alvorlige konsekvenser. Det blir oppfattet som diskriminering når man ikke har samme standard for forskjellige konflikter og resolusjoner.

Det er ingen tvil om at Irak utgjør en trussel i Midtøsten og dermed mot hele verden. Det ville vært ønskelig med et regimeskifte i Irak. Men lærdommen fra mange deler av verden er at reformer og revolusjoner ikke kan komme utenfra. Bare i spesielle tilfeller må det internasjonale samfunn gripe inn militært. Hvis man griper inn må man ha en klar plan for hva som skal komme etter.

Vi må holde fast på å bruke alle mulige diplomatiske og politiske midler, slik at militære løsninger blir unødvendige. Et angrep på Irak vil kunne føre til store lidelser for sivilbefolkningen, og konsekvensene for hele regionen er uoversiktlige.

Krig er siste utvei. Kun FN kan forsikre om at alle politisk og diplomatiske løsninger er forsøkt først. Norge kan ikke støtte noe tiltak overfor Irak uten mandat fra sikkerhetsrådet. Arbeiderpartiet er glad for at det er oppnådd enighet i Sikkerhetsrådet, slik at Irak får seg forelagt klare betingelser for våpeninspektørenes arbeid.

Delegat 169, Marit Egaas, Rogaland: Kjære partivenner. Jeg har levert inn et forslag til endring av det siste avsnittet som begynner med: *Krig er siste utvei*. Det synes ikke vi i Rogaland er en god formulering. Vi vil spisse denne. Vi vil begynne siste avsnitt med det som nå er siste setningen, nemlig at:

Arbeiderpartiet er glad for at det er oppnådd enighet i Sikkerhetsrådet, slik at Irak får seg forelagt klare betingelser for våpeninspektørenes arbeid. Det må finnes politiske og diplomatiske løsninger på konflikten. Krig er ingen utvei.

Delegat 257, Edvard Øfsti, Nord-Trøndelag: Kjære Landsmøte. Vi har flere ganger denne helgen sagt at vi må være klare, vi må være tydelige, og vi må være forutsigbare. Fra Nord-Trøndelag, så ønsker vi en sterkere konkretisering av punkt 9, og det kommer som et tillegg.

Når det gjelder operasjoner utenfor NATO-områder skal det være et uavkorta krav til norsk deltakelse med militære styrker at det foreligger et klart entydig og konkret mandat for FN's Sikkerhetsråd.

Thorbjørn Jagland: Dirigent. La meg bare si når det gjelder siste, så er jo det ikke noe problem, men det er et problem ved at man egentlig sier noe som er selvfølgelig, og så ser det ut som om det ikke er selvfølgelig. Fordi i NATO-pakten er det uttrykkelig sakt at man ikke kan gå til noen aksjon uten at man har medhold i FN-pakten. Så det er uttrykt i selve NATO-pakten. Så altså NATO kan ikke gå til noen aksjon uten at man har et mandat fra FN. Så i og for seg så er det forslaget greit.

Når det gjelder det første forslaget som kom, hvis man da sier at krig er ingen utvei, så tror jeg vi etterlater oss en tvetydighet. Det kan oppstå den tvetydighet at Norge da begynner som USA. At vi sier ja til de vedtak i Sikkerhetsrådet vi er enige i, og nei til de vi ikke er enige i. Altså, hvis sikkerhetsrådet kommer til en situasjon der man faktisk må gjennomføre mandatet fra sikkerhetsrådet ved bruk av makt, slik som man gjorde i Kosovo, eller slik som kanskje man kommer til en gang at man må gjøre i konflikten mellom Palestina og Israel. Skal vi da si: Ja, det får vi vurdere. Vi får se om vi vil være for det eller mot det. Jeg mener at det har vært et prensipp i 50 år i Norge, at vi underlegger oss de vedtak som Sikkerhetsrådet gjør, men vi er ikke forpliktet til å stille opp ved alle aksjoner som har mandat fra Sikkerhetsrådet. Det er det norske Storting som avgjør. Men vi kan ikke skalte og valte med de vedtak som Sikkerhetsrådet gjør. Gjør Sikkerhetsrådet et vedtak, så mener jeg at Norge må stå på den linja vi hele tiden har hatt, at det vedtaket støtter vi, men vi er ikke forpliktet til å stille opp med styrker dersom det skulle bli tilfelle. Det er det norske Stortinget som helt og holdent suverent i henhold grunnloven avgjør om vi skal gjøre. Så jeg mener at vi ikke må gjøre som USA: Si at vi støtter de vedtakene som Sikkerhetsrådet gjør og som vi er enige i og så går vi imot de som vi ikke er enige i.

Vedtak: Forslaget fra Marit Egaas falt mot et stort flertall.

Vedtak: Forslaget fra Edvard Øfsti støttet av Thorbjørn Jagland ble vedtatt sendt videre til innarbeiding i uttalelsen

Vedtak: Redaksjonskomiteens uttalelse nr 9 med de vedtatt endringene enstemmig ble vedtatt

Møtet tok 15 minutter pause.

Møtet ble satt igjen kl 11.25.

Dirigenten kom med en alvorlig oppfordring om at delegatene måtte være rolige da det under forrige debatt hadde vært problemer med å høre talerne på grunn av all støyen fra salen.

Dirigenten ga så ordet til delegat 037 Hans Marius Johnsen som ønsket å konkretisere sitt forslag 3.30 som ble vedtatt fredag.

Delegat 037, Hans Marius Johnsen: Takk dirigent, kamerater. Vi hadde votering på et oversendelsesforslag 20.03 som går på arbeidsgiveransvar for lærerne. I går så behandlet vi fagligpolitisk samarbeide med en god uttalelse. Det er av avgjørende betydning at man følger opp denne i forhold til lærerorganisasjonene. Det er ingen hemmelighet at det er deler av miljøet i lærerorganisasjonene som ikke ønsker at kommunene skal være arbeidsgiver for lærerne. Derfor må man få til en positiv dialog i forkant av en prosess som nok til ta noe tid før man kan eventuelt komme i mål. Og jeg regner med at partene er med i denne prosessen. Og når jeg snakker om partene, så snakker jeg også selvfølgelig om LO og KS som representerer kommunene i tillegg til partiet. Og at Sentralstyret da gis en fullmakt til å lage denne prosessen i forhold til vedtaket. Det var bare den presiseringen jeg ønsket å komme med, fordi at det har vært en del samtaler rundt akkurat hvordan vi skulle håndtere dette vedtaket.

Dagsordens sak 10; Innstilling fra redaksjonskomiteen for programmet

Dirigent: Takk skal du ha. Og dirigenten tolker applausen dit hen at dette er vi helt enige om.

Dirigenten ga ordet til Dag Terje Andersen, leder av redaksjonskomiteen for programmet, som la fram innstilling.

Dag Terje Andersen, leder av redaksjonskomiteen for programmet: Dirigenter og kjære Landsmøte. Når en skal lage en plattform for et kommunevalg, så er det bestandig et dilemma om hvor mye vi skal si detaljert om hva kommunene skal vedta i sine kommuneprogrammer. Samtidig må vi vurdere at vi skal si så mye at vi er konkrete i forhold til de velgerne vi skal forholde oss til. Programkomiteen har lagt vekt på at vi skal lage en plattform som er i sin form kort, at budskapet som står der er klart, og så at vi forsøksvis skal være konkrete på de punktene vi tar inn. Det har vært viktig for redaksjonskomiteen å sørge for at den formen som er lagt i plattformsforslaget, ikke endres gjennom den behandling som vi har foretatt. Det er heller ikke sånn at vi her tar opp endringsforslag i forhold til det eksisterende Stortingsprogram. Det skal ikke erstatte det. Og som dere veit, og akkurat har behandlet, andre dagsaktuelle saker blir behandlet i den andre komiteen, som vi nå er ferdig med. Vi har hatt til behandling 252 forskjellige forslag som grunnlag for den innstillingen som vi altså nå legger fram. Når det gjelder de innsendte forslagene, så er vi i en litt spesiell situasjon ved det at dem hadde alle sammen kommet inn og lå til grunn for den siste runden i behandlingen i programkomiteen før vi lagde vårt siste utkast. Dem er det altså i stor grad tatt hensyn til. Men i tillegg til dem, så har vi hatt som grunnlag for vår behandling for sent innkomne forslag, som det heter, men altså i praksis, det var forslagene fra Landskvinnekonferansen og de forslag som er oversendt i debatten her.

Og det har vært en interessant debatt her i salen med ganske klare signaler. Jeg satt og tenkte på det i går her at Gud, så mye fine folk vi har - som går opp på denne talerstolen og sørger for at partiledelse og kommende og tidligere statsråder får beskjed om: sånn ser det ut fra mitt ståsted i landet. Det er det vi må gjøre for at folk skal kjenne seg igjen i dette partiet. Og jeg synes det er litt moro å se at vi har jo framdeles spå mange flotte folkevalgte. Og det sier jeg

nå spesielt fordi jeg nå selv etter det siste stortingsvalget representerer de folke-bortvalgte. Det var og i de mange forslag som kom inn til programkomiteen før vi behandlet programmet for siste gang, et veldig fokus på kommuneøkonomi. Og jeg mener altså kommuneøkonomi er og skal være et av de mest sentrale punktene i vårt arbeid framover. Ikke som kommunekassers bekymringer for økonomien. Men som vår bekymring for de pleiemedhjelpene vi ikke har. De velferdstiltakene vi ikke får. Og den næringspolitikk vi ikke får drevet med. Fordi vi utarmer kommunesektoren i Norge. Det har vi fått masse signaler om. Vi har fått masse signaler om det gjennom det innsendte forslag. Jeg mener vi i stor grad endret det andre programmet for å imøtekomme det. Og la meg si det sånn: Det var ikke noe i debatten i går som tydet for å at vi hadde behov for svekke de punktene igjen.

Jeg tror kanskje vi er inne i, når det gjelder kommuneøkonomi, på et av partiets kjerneområder for de utfordringene vi har. Kjerneområdet for det at vi i lang tid har hatt et misforhold mellom det som blir oppfattet som den reelle økonomiske situasjonen av de som faktisk driver kommunepolitikk på forskjellige steder i Norge, og de bevilgninger som har kommet fra sentrale hold når vi har hatt regjeringsansvar. Og jeg tror faktisk at noe av det viktigste for å få i gang gjenoppbyggingen i dette her partiet, er nettopp den møysommelige prosess som må til for at vi igjen skal klare å gjenopprette tiliten mellom politikere fra vårt eget parti på forskjellige forvaltningsnivå. Derfor så er jeg veldig glad for den formuleringen som står at nye pålegg skal altså fullfinansieres. Og det må vi leve opp til i praksis. Jeg tror rett og slett det er sånn at vi må klare å gjenopprette fullstendig tillitt til hverandre innenfor vårt politiske parti før vi virkelig kan klare og gjenvinne tillitten fra andre.

Et annet område som i hver fall i de steder jeg har vært og presentert plattformen for kommunevalget har vært viktig, er boligpolitikk. Det er noe de sier at: ja, der kjenner vi igjen partiet. Det må vi bli synlige på. Vi må bli synlige i forhold til ungdom som skal inn på boligmarkedet. Da blir foreldrene til ungdommen glade fordi at vi endelig løser et problem som de føler på kroppen. Ja, vi vet det at besteforeldregenerasjonen engasjerer seg levende i bo-situasjonen til dem som er i etableringsfasen. Og det er et typisk eksempel på at det statlige vedtak og kommunale tiltak må gå hand i hand for å oppnå resultater. Alt så et godt punkt i en plattform for kommunevalget.

Når det gjelder det boligområdet, så veit jeg har det har vært i gang et eget utvalg for det. Denne ydmyke tidligere finansminister, løssluppen sådan, [Carl Erik Schøtt Pedersen](#) har ledet et utvalg som har sagt hvordan vi skal utforme boligpolitikken vår framover. Og for å holde på formen i det programmet vi har valgt, så blir altså mange av de konkrete boligforslagene som har kommet inn, ikke lagt bort, ikke avvist, men oversendt til Sentralstyret for videre oppfølging. Nettopp på grunn av at dette er en av de store sakene vi skal jobbe med mange år framover. Uten at alle detaljer står i en plattform som skal være kortfattet.

Og det samme gjelder skatt. Det er et område som har engasjert debatten i vårt parti på grunnplanen i stigende grad. Spørsmål om skatt- og avgiftspolitik. Der har det også kommet mange forslag. Vi er opptatt av en rettferdig fordeling av skatten. Vi er opptatt av et forståelig system for avgifter. Og mange med meg har fått kjeft for nivå på kommunalavgifter. Vi må rett og slett se dette her i sammenheng slik at vi har en forståelse for et skattesystem som skal finansiere velferden vår. For å få til det, så har vi altså vært opptatt av at det arbeidet med skattepolitikk som jo ikke kan avklares alle sammen i en kommunalpolitisk plattform, at det arbeidet må det jobbes videre med. Og der er det sånn at tidligere finansminister Arne Skage leder en skattekommisjon som nå skal ta helheten i skattepolitikken opp til vurdering. Og vi foreslår at det opprettes et eget utvalg av Sentralstyret for å følge vår debatt på det punktet.

Næringspolitikken, industripolitikken, døden blant de utsatte konkurranseutsatte arbeidsplassene har vært et annet sentralt tema her. Derfor er jeg glad for at de punktene vi har fått med og den uttalelsen som Hill Marta har lagt fram, i sum gir klart svar til de på Rokvoll i Larvik eller andre steder i landet som mistet jobben sin, at dette her vil ikke vi være med på. Vi skal lage en politikk som er et alternativ. At vi skal være der. Og vi skal være der før arbeidsplassene forsvinner.

Så til sosial rettferdighet. Det har vi og hatt et eget utvalg. Bjarne Håkon Hansen har ledet det. Dere vet han som da har et grillpølse av et ansikt. Altså, både Bjarne Håkon og jeg, vi har jo litt felles fortid, Bjarne Håkon og jeg og Gunnhild. Og det å være landbruksminister, det er å få mye kjeft. Da er du ubrukelig altså. Mens du er det. Det å ha vært langbruksminister, det fører til at fremdeles mange er sure på deg etterpå. Men jeg skal si dere en ting: Jeg er så glad i Lars Sponheim. For etter at han overtok som landbruksminister, så har både Gunnhild, Bjarne Håkon og jeg fått mer skryt for landbrukspolitikken vår enn vi noen gang tidligere har gjort.

Mange av de forslagene som gjelder trygd og pensjon som kommer til å være sentrale i vår debatt framover er tatt inn, er tatt hensyn til, men alle blir jo oversendt til Sentralstyret for at Hill Marta og Sverre Myrli som jobber i kommisjonen til kamerat Johnsen, eller fylkesmann Johnsen, de skal følge dette opp, og dette her skal vi også ha gode prosesser i partiet. Vi avslutter ikke den debatten her og nå

Når det gjelder innstillingen til redaksjonskomiteen, så viser jeg til innstillingen slik den foreligger med endringene sine i kursiv. Og jeg vil si at veldig mange har bidratt veldig mye til at den innstillingen som vi nå legger fram faktisk er enstemmig i de debattene vi har. Jeg vil gjerne si det. Men det er noen unntak. Det ene er en god skole. Der ser dere under dette kapittelet at det er dissens. At Gry Larsen, Karita Bekkemellem Orheim og Merethe Storødegård ønske rå si at vi skal avvikle støtten til private, religiøse skoler. Jeg skylder å gjøre oppmerksom på at det er ytterligere en dissenter iblant oss. Det er Ove Skaret. Han er altså ikke kommet med på lista, men han skulle være i mindretall her.

Flertallet mener altså at selv om vi kan bli veldig provosert av ACE-pedagogikk, de ytterligere kristne skolene, som vi alle sammen ser problemene med og jobber i mot, ja, så synes vi det er å gå for langt og si at de moderate bidragene i skoleverket, som vi tidligere har sett som en akseptabel del av et offentlig planlagt skoleverk i Norge – ja, vi mener altså det er på langt, fordi vi er irritert på de ekstreme utslagene, å slå beina under de som vi i hvert fall i tråd med tidligere tradisjon i partiet har valgt å se som en naturlig del av dette fellesskapet. Det er flertallets syn.

Så er det en dissens på petroleumsfrie soner. Og det var ventet. Der hadde vi altså laget en setning i programmet opprinnelig som det var enighet om. Som var omforent og som vi hadde en felles forståelse av. Det stod at vi skulle ha opprettelse av petroleumsfrie soner i området fra Lofoten og nordover. I programkomiteen, så var det en forståelse av at det betydde at når en skal drive næringsvirksomhet i utsatte områder, ja, så må det tas særskilte og sterke miljøhensyn. Men det betydde og at det skulle være mulig å drive den næringsvirksomheten når konsekvensene var utredet. At der før det åpnes for ytterligere petroleumsvirksomhet, at det da må være en fullstendig konsekvensutredning, og at den må være på plass. Det var det vi oppfattet at vi mente fra programkomiteen. Men en ting i kommunikasjon er hva en tror en sier, en annen ting er hva folk hører. Og debatten foran Landsmøtet har vist at den har blitt

oppfattet på en måte. Ja, vi har ment å gi et signal om at vi skal ta sterke miljøhensyn, men det var altså ikke programkomiteens mening å gi signal om at vi ikke skal drive med petroleumsvirksomhet nord for Lofoten. Men noen har oppfattet det sånn. På grunn av at mange har oppfattet teksten på en litt annen og mer bastant enn måte enn det han opprinnelig var ment, så har altså flertallet i komiteen funnet å måtte foreslå en ny formulering som vi mener bedre ivaretar det som faktisk var utgangspunktet for at vi tok dette punktet med. At det med et grunnlag i helhetlig konsekvensutredning skal vi avvirke hvilke havområde som kan åpnes for petroleumsvirksomhet og hvilke havområder som skal være petroleumsfrie. Vi mener altså at det er en selvfølge for oss å ta godt og sikkert hensyn til miljøet. Men og å bruke naturressursene der det er miljømessig forsvarlig.

Det er dissens op det punktet, som jeg sa. Og den dissensen vil sikkert bli presentert av Gry Larsen.

For øvrig så er innstillingen enstemmig. Vi har jobbet mye og med å få enstemmighet på det punktet jeg nå nevnte. Og vi har kommet nærme hverandre i den forståelsen som ligger der. Men det førte altså ikke helt frem.

Partifeller, i den prosessen som vi har hatt på dette programmet, så har mange sagt til oss at velgerne må kjenne seg igjen i oss. Og jeg har noen ganger sagt at det er viktigere for oss å diskutere hvorfor velgerne føler at vi har forlatt dem enn å diskutere hvorfor velgerne har forlatt oss. Jeg håper at den kommunalpolitiske plattformen vi med dette legger frem og denne innstillingen vi tar opp, bidrar til at velgerne også kan føle at vi vender tilbake til dem.

Dirigentene ga også ordet til Gry Larsen, AUF som la fram de to dissensene.

Gry Larsen, AUF: Ja, kjære Landsmøte. Da er det først til side 3, dissensen om statstøtte til religiøse, private skoler. Det er flere som allerede har spurt meg hvordan type skoler vi snakker om. Snakker vi om grunnskole, snakker vi om videregående skole, snakker vi om folkehøyskoler. For å klargjøre det, så er det sånn at vi i komiteen som har tatt ut dissens, vi snakker om grunnskoler. DE som har tatt ut dissensen, det er meg, det er Karita fra Kvinnebevegelsen, det er Ove Skare fra Oppland og det er Merethe fra Nord-Trøndelag. Grunnen til at vi har tatt ut dissens på dette punktet her, det er ut ifra hvordan situasjonen er nå i dag. For situasjonen nå i dag, det er at man kutter støtten til den offentlige skolen, og så øker man støtten til de private skolene. Ikke bare øker man støtten over statsbudsjettet, men man har også tenkt å legge inn en helt ny finansieringsordning som innebærer at de private skolene får direkte statlig støtte fra staten, mens fra den offentlige skolen hvert eneste år må kjempe om penger gjennom det kommunale budsjettet. Og når vi da samtidig vet at kommuneøkonomien er dårlig, og at den sittende regjeringen stadig vekk kutter enda mer til kommuneøkonomien, så er det sånn at vi snart må ta et valg. Vi må ta et valg om det er riktig at vi faktisk prioriterer den offentlige skolen og ønsker penger dit, eller om vi skal ønske pengene til de religiøse, private skolene. For meg så er det valget veldig enkelt. Selvsagt så skal det være lov å etablere religiøse, private skoler. Det er ikke det dette spørsmålet dreier seg om. Spørsmålet dreier seg om vi skal gi statsstøtte til dem. Jeg ønsker ikke det. Vi har sett nok av eksempler på hva mange av de religiøse skolene står for. Vi har hørt om ACE-skolene som lærer barn at far er overordnet mor. Som lærer at far skal tukte sine barn, fordi at da gjør han det en far skal, og da viser han at han er glad i dem. Jeg synes at vi skal stå opp for den offentlige skolen. Det er den vi skal kjempe for. Jeg synes vi bør kutte støtten til de religiøse, private skolene.

Så til den andre dissensen som jeg har tatt ut alene under kapittelet et godt miljø og en ren natur. Dissensen som går på petroleumsfrie soner. Jeg synes det er viktig å få et kompromiss i den salen på det her spørsmålet. Og jeg skjønner nå at med en helhetlig konsekvensutredning, så mener man en grundig utredning som miljøfaglige myndigheter også har bedt om. Begrepet *petroleumsfrie* gjør det mulig å ta miljøhensyn på en annen måte enn i dag, og det er AUF glad for. Jeg trekker derfor dissensen min under det kapittelet.

Dirigent: Takk skal du ha. Da skal vi gå på selve forslagene. Det har kommet inn en del forslag, og så er det en del som ber om ordet til debatt. Vi har ikke tenkt å ha noen debatt nå, fordi debatten på disse punktene tok vi i går. Slik at det vil bli anledning til å fremme endringsforslag, og jeg tror vi får forsøke å forholde oss til det for å klare tidsskjemaet. Er det greit? Det er det. Da går vi på konkrete endringsforslag, på kapittel 1, Et mer rettferdig Norge. Det er der fra redaksjonskomiteen foreslått nytt avsnitt mellom nåværende 4. og 5. avsnitt.

**Forslag fra redaksjonskomiteen for plattform for kommunevalget 2003.
Konkrete endringsforslag vedr. Plattform for kommunevalget 2003.**

Kap. 1 Et mer rettferdig Norge

Foreslått fra redaksjonskomiteen nytt avsnitt mellom nåværende fjerde og femte avsnitt:

Lokaldemokratiet er et viktig fundamentet i det norske samfunnet. Det lokale selvstyret kan bli svekket av utstrakt bruk av øremerking, statlige reguleringer og en presset kommuneøkonomi. Arbeiderpartiet vil foreta en gjennomgang av forholdet mellom nasjonal styring og lokaldemokrati med sikte på et større handlingsrom for det lokale selvstyre.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Endring i fjerde setning i sjette avsnitt:

Velferden må bygge på folkevalgt styring og fordeling, ikke på at de som har mest penger skal kunne kjøpe seg *bedre velferdstjenester*.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kap. 2 Like muligheter fra starten

Nytt avsnitt etter første avsnitt.

Alle gravide kvinner må få tilbud om helsemessig oppfølging på helsestasjonen. Det er viktig at vi sikrer nærhet til fødeklinikkene.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Nytt avsnitt til slutt:

Arbeiderpartiet vil styrke satsingen på barne- og ungdomspsykiatri. Ventetiden skal reduseres.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Nytt strekpunkt:

Arbeiderpartiet vil

- *Styrke kvaliteten på barnevernet og bidra til at alle barn som trenger det får hjelp og omsorg.*

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kap. 3 En god skole

Tillegg i slutten av første avsnitt:

Dissens fra Gry Larsen, Karita Bekkemellem Orheim, Ove Skaret og Merethe Storødegård som ønsker følgende setning inn:

Arbeiderpartiet vil satse på den offentlige skolen. Derfor ønsker vi å avvikle statstøtten til private religiøse skoler.

Delegat 175, Marit Myklebust, Rogaland: Ordstyrere, jeg tar en liten sjansen på dette området. Jeg må faktisk få lov til å si at som ordfører i Egersund kommune har jeg en viss ekspertise. Egersund kommune er faktisk den kommunen i Lillehammer som har fest elever i private skoler. Vi har 230 elever av 2223, det vil si at vi har bortimot 11 % av alle elever som går i private skoler. Og dette har vi erfaringer i forhold til. Det er mange, mange sider i forhold til det som blir fremhevet ifra Gry Hansen, men vi må være littegranne ryddige i hodet.

Dirigent: Jeg tror vi sier takk til deg der, for du har fått fra poenget ditt.

Delegat 175, Marit Myklebust, Rogaland: Nei, jeg har ikke det. For vi skal kjempe for den aller, aller beste fellesskolen. V skal kjempe imot at folk velger de private løsningene. Men løsningen på det er ikke å forby dem med økonomiske sanksjoner. Det må vi gjøre på helt andre måter.

Delegat 009, Helge Kolstad, Østfold: Partisekretæren sa i forrige år at vi skulle forsøke å finne dialog med den progressive delen av kristen-Norge. Blant den delen av kristen-Norge er det veldig mange som er imot ACE-skoler og andre ekstreme utslag. La oss søke allianser med dem og ikke kaste dem ut og bort ifra oss ved å vedta et forslag som helt uten nyanser sier nei til alt.

Dirigenten bad uttrykkelig om at delegatene forsøkte å få frem poengene sine kort og konsist slik at man kunne klare å administrere dette.

Odd Kr. Reme, Sentralstyret: Dirigent, partikamerater. Jeg synes også det er viktig å presentere noen argumenter mot denne dissensen. Det er altså ingen tvil i tråd med det Gry argumenterte for her, så det er ingen tvil om at vi er imot ACE-skoler. Når Trond Giske var statsråd, så markerte han det synspunktet veldig godt og veldig sterkt. Dagens kamp mot privatskoler handler om noe helt annet enn det dissensen forsøker å ta opp. For det handler i dag om å kjempe mot Høyre-regjeringen, den med Bondevik som statsminister, og kjempe imot Høyre-regjeringens frislepp og utvidelse av dette systemet og det finansieringsforslaget som Høyre-regjeringen foreskår. Det er det dette handler om. Dissensforslaget avsporer denne kampen. Det blir rett og slett en kamp på feil arena. Det ville vært som om Odd Grenland valgte å kjempe cupfinalen på Åråsen istedenfor på Ullevoll. Det ville ikke vært særlig lurt. Vi må altså samle kreftene her, og vi må samle kreftene mot Clemet sine forslag. Og mange, det skal vi vite, mange langt inn i sentrumpartiene vil faktisk støtte oss og ha forståelse for vår kamp mot disse forslagene. Så derfor anbefaler jeg redaksjonskomiteens flertallsforslag så sterkt jeg bare kan.

Delegat 041, Rina Mariann Hansen, Oslo til foretningsorden: Jeg hadde oppfattet at den politiske debatten var i går og at vi nå kun skulle gå opp for å fremme eller opprettholde forslag. Og jeg ber, hvis det er slik at vi kan tegne oss til innlegg, så ber jeg om at det redegjøres for fra ordstyrebordet for hvorfor det er sånn.

Dirigent: Ja, ordfør... unnskyld. D i r i g e n t e n forsøkte å ha en litt romslig holdning, også fordi innleggene var rimelig konsise og korte. Men i utgangspunktet så var jo dirigenten enig med Rina Mariann Hansen om at vi bare skulle argumentere, altså legge frem nye forslag, opprettholde forslag og forholde oss til det, for debatten ble tatt i går. Hvis salen også mener det, så vil jeg gjerne ha en liten antydning... (salen klappet) Takk skal dere ha. Og da mener salen det. Og da må jeg bare lese opp de som nå har bedt om ordet og be om at de på nytt kommer og sier ifra om de skal legge fram forslag eller opprettholde forslag. Det gjelder også Svein Høyden. Svein Høyden, Per Rune Henriksen, Laila Horten, Trond Giske, Kjetil Leira. Hvis ikke de har nye forslag å komme med eller å opprettholde forslag, så tas de av talelisten.

Delegat 005, Svein Høyden, Østfold: Ja, dirigent, jeg står nå her da. Men la meg bare si til foretningsorden, at jeg trodde jo at vi skulle ha et ensartet Landsmøte. Når vi ga muligheter tidligere i dag med en annen dirigent, og så nå begrenser vi det, det blir litt galt synes jeg. Men ok, jeg... Jeg skal bare stille spørsmål til de som har fremmet dissensen. Og det var nettopp det at Gry Larsen sier at det er ikke det vi mener som er i forslaget. Jeg ber hun om å presisere forslaget litt bedre enn det som står i den dissensen.

Dirigent: Nå blir det veldig mange til dagsorden her. Og det synes jeg er en unødvendig debatt.

Delegat 242, Tord Dahle, Sogn og Fjordane, til foretningsorden: Dette finner jeg meg ikke i. Her står det voksne mennesker som vet hva et Landsmøte er og tar innlegget når vi har blitt enige om at vi ikke skal ha en debatt. Og det sitter AUFere og brenner for saken, men som velger å holde kjeft og respekterer hva som kommer fra bordet her. Dette her må vi slå ned på.

Trond Giske, sentralstyret: Dirigent. Du sa vel da vi startet debatten at man måtte ha forslag for å få være med. La meg først si at jeg veldig stor forståelse for forslaget fra Gry Larsen og de som har dissens. Det er, vi står altså overfor den mest alvorlige situasjonen for den norske fellesskolen noen gang siden den ble bygget opp. Og jeg tror jeg ikke skal bli mistenkeliggjort, i hvert fall i denne sammenhengen, for å være for private skoler. Det var en tøff kamp å kjempe mot disse ACE-skolene, som det ble henvist til, men ACE-skolene har ikke fått godkjenning på religiøst grunnlag. De har fått godkjenning fordi de har en alternativ pedagogikk i følge regelverket. Vi er nødt til, tror jeg, i de tre årene som står igjen av denne stortingsperioden til Høyre, KrF og Fremskrittspartiet-flertallet og bestemme oss for hvor vi skal sette kampfronten for det viktigste byggverket i den offentlige, norske velferdsstaten. Og jeg tror denne grensen her blir gal. Fordi de kan bli angrepet på et annet plan enn det som de ønsker å slå ring om; at de fleste barna skal gå i en felles skole hvor muslimer møter kristne, hvor vaktmesterdattera møter direktørsønnen, hvor vi møtes på tvers av etniske, religiøse og sosiale skiller. I det statsbudsjettet som regjeringen har lagt fram, så foreslår dem å øke statsstøtten til de private skolene med 400 millioner kroner, det er 20 000 kroner per barn per år, mens dere siter rundt omkring i kommunene og skal skjære ned på det offentlige skolebudsjettet. Derfor forstår jeg veldig godt den frustrasjonen. Mitt syn er at den privatskoleloven vi har i dag egentlig er et bredt kompromiss. Det er et kompromiss mellom alle oss som ønsker å slå ring om den offentlige velferdsstaten og den offentlige skolen, og

KrF og en del andra som ønsker å ha et lite rom for alternativer. Det har vi stått på da vi har sittet i regjering. Alle regjeringer fra Arbeiderpartiet har stått på det kompromisset. Det er KrF og Høyre som nå utfordrer det breie kompromisset som vi har stått på. Det å legge frem i desember en helt annen privatskolelov. Derfor så foreslår jeg at vi har med oss den setningen til Gry og dem som har dissens videre i arbeidet med å finne ut hvor vi skal legge kampen når dem nå angriper det kompromisset, den breie koalisjonen som dette har vært. Jeg foreslår at vi sender den setningen over til Sentralstyret, at Sentralstyret får i oppgave å forme en strategi for hvordan Arbeiderpartiet skal være det partiet som er den førende krafta i kampen for fellesskolen, som betyr det helt avgjørende grunnlaget for rettferdig fordeling, for likeverd id et norske samfunnet.

Delegat 251, Merethe Storødegård, Nord-Trøndelag, til dissensen: Kamerater, vi vil foreslå en styrking av dissensen, en tydeliggjøring av dissensen. Det ble etterlyst av denne talerstol. Og da vil vi ha inn at vi snakke rom religiøse, private grunnskoler. Og det bør være avklarende for de spørsmål som er stilt. Vi har hatt to fantastiske dager i Landsmøtet i Det Norske Arbeiderpartiet, med masse politikk, og alle som har vært oppe på denne talerstolen har vært opptatt av at Arbeiderpartiet nå skal være tydelig. Vi skal ut og fortelle folk hva vi egentlig mener, og det skal vi gjøre når vi drar herifra i dag. Hvis vi skal oppfattes som tydelige, så er vi altså nødt til å foreta noen politiske valg. Derfor er det tatt ut dissens i forhold til denne saken. Da kan vi altså ikke kompromisse oss bort eller ha allianser som gjør at vi ikke opptre tydelig overfor velgerne våre. Så da henstiller jeg til Landsmøtet i forhold til satsing på offentlig sektor, som vi alle sammen har vært opptatt av. Ta et standpunkt, støtt dissensen.

Dirigenten startet med votering, men avbrøt seg selv om unnskyldte seg for å ha glemt siste taler.

Dag Terje Andersen, redaksjonskomiteen: Det er jo ikke det som er problemet. Problemet er at det gjorde jo velgerne i Vestfold og. Men vi i redaksjonskomiteen har diskutert dette her. Og vi har hele tiden vært klar over at det har vært grunnskolen det har vært snakk om. Det gikk klart fram av den debatten vi hadde i redaksjonskomiteen. Vårt utgangspunkt har vært å være tydelig på den skolepolitikk, som kamerat Giske så utmerket gjorde rede for, uten å liksom gå lengre enn vi faktisk mener. Det har faktisk også vært innslag av noen kristne skoler når vi hadde rent flertall heri landet. I Gerhardsen-perioden, altså jeg mener Rune, den tidligere Gerhardsen-perioden... Med det som utgangspunkt, så synes vi i redaksjonskomiteen at det er et godt forslag som Trond har lagt fram og gir vår tilslutning til Tronds ønske om å få forslaget oversendt til Sentralstyret.

Dirigent: Da har vi fått hørt redaksjonskomiteens innstilling her, og dirigenten setter da først opp til votering om forslaget skal oversendes Sentralstyret eller om det skal være en realitetsvotering her

Vedtak: Forslaget ble vedtatt oversendt Sentralstyret med overveldende flertall

Nytt avsnitt mellom nåværende første og andre avsnitt:

Den offentlige skolen skal være gratis. Arbeiderpartiet mener det er uakseptabelt at foreldrene må finansiere undervisningsmateriell eller leirskole. Vi ønsker å legge til rette for forsøksordninger med gratis skolemåltid for grunnskoleelevene.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Nytt siste avsnitt (til erstatning for nåværende):

For å styrke kvaliteten i skole og utdanning på alle nivåer trenger vi gode verktøy til å måle kvaliteten på undervisningen. Både elever, foreldre og lærere bør delta i arbeidet med å vurdere kvaliteten.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Tillegg i strekpunkt 3:

Arbeiderpartiet vil:

- ..., og vi vil ha gratis læremidler og utstyr i videregående skole.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Tillegg i strekpunkt 5:

Arbeiderpartiet vil:

- Gjøre teoretiske fag på yrkesfaglige linjer mer yrkesrettet, gjøre det lettere å ta hele opplæringen i bedrift og bedre kvaliteten på fagopplæringen og oppfølgingen av lærlingene.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Tillegg i strekpunkt 8:

Arbeiderpartiet vil:

- Bedre kvalitet i norskopplæringen og oppfølgingen av barn og ungdom med innvandrerbakgrunn i grunnskolen, og arbeide for at flere fullfører videregående opplæring og at flest mulig elever går over fra "norsk som andrespråk" til ordinær norskundervisning.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kap. 4 Trygg og aktiv alderdom

Ny setning inn i siste avsnitt:

Brukere i eldreomsorgen må gis reell innflytelse over sin egen hverdag. (inn etter"og sykehjem for de som trenger mest pleie".

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten minnet igjen om at det var de som hadde endringsforslag eller nye forslag som skal ha ordet.

Delegat 097, Kristin Johnsen, Oppland: Kjære Landsmøte. Det var på forhånd sendt inn tre forslag som omhandlet gravferdsstøtten. Det var forslag 07.56, 57 og 58. Vi er sikke at de forslagene er behandlet her men ser allikevel at begravelsen for mange er preget av at de etterlatte ikke har råd til å arrangere en verdig begravelse. Vi vet også om tilfeller hvor folk faktisk sparer til egen begravelse. Og det er uverdig og skal ikke være nødvendig. Vi ser ingen gode grunner eller argumenter på hvorfor den offentlige realstøtten er blitt trappet kraftig ned. Vi fremmer derfor forslag om å opprettholde vårt opprinnelige forslag, det vil si

få det inn som et ekstra kulepunkt i kapittel 4, som da skal hete: ”Arbeiderpartiet vil øke den offentlige støtten til gravferd.”

Nytt kulepunkt under kap. 4, trygg og aktiv alderdom

- øke den offentlige støtten til gravferd

Dag Terje Andersen, redaksjonskomiteen: Dirigenter, kjære Landsmøte. Det er sånn at vi snakker nå om et av de forslagene som det bestandig er, ikke bare ett, men flere forslag om til våre Landsmøter og som engasjerer sterkt. Når vi har valgt å ikke ta inn en tekst om å øke den gravferdstøtten i plattformen for kommunevalget, som altså skal gjelde for neste kommunestyreperiode, så er det delvis fordi at vi ikke synes det er naturlig at gravferdshjelp blir et nytt tema i kommuneprogrammet. For det er det det er. Det er det ene. Men så har det en pratisk forklaring til. Og det er at spå vidt jeg er kjent med, så sitter altså våre folk i Stortinget nå og behandler et forslag fra den sittende regjeringen om å fjerne gravferdshjelpe. Og da tror jeg det er en tilstrekkelig ambisjon for våre venner i Stortinget å prøve og beholde ordningen, i og med at vi vet at den, hvis jeg ikke husker feil, Jens, koster ca 170 millioner kroner bare å klare og beholde. Det er utgangspunktet for at vi ikke har tatt inn denne formulering. Det er ikke til hinder, og jeg vil ikke motsette meg, og jeg tror heller ikke andre i redaksjonskomiteen vil gjøre det, om forslaget blir oversendt Sentralstyret. Fordi at de handler mest om den dagsaktuelle situasjonen at vi ikke har tatt det inn.

Vedtaket: Redaksjonskomiteens innstilling om at forslaget oversendes Sentralstyret ble enstemmig vedtatt

Kap. 5 Arbeid til alle

Delegat 142, Anne M. Blaker, Telemark: Dirigenter, kjære Landsmøte. Jeg aksepterer at det ble nedstemt det forslaget vi hadde på de uttalelsene som vi snakket om i stad. Hvis vi skal ha inn en tilleggssetning i strekpunkt 4 som det står foreslått fra redaksjonskomiteen, så håper vi ifra Telemarks-benken at vi kunne få en presisering på det som virkelig er nødvendig å stimulere til satsning på. Og det er... Vi har foreslått en annen formulering: ”Staten må ha medansvar for en infrastruktur for å ta i bruk naturgassen innenlands”. For slik som det står der, så kan det misforstås litt. Fordi at nasjonalt distribusjonsnett for naturgass, så tenker man, i hvert fall tenker vi ifra Telemarksbenken, at da er det alle de plastrøra som går i bakken for å distribuere gassen rundt omkring. Og det er en helt annen pris enn det som må til langs kysten og inn i fjordene for å kunne virkelig ta den i bruk på de satsingsstedene. Men hvis redaksjonskomiteen har en enda bedre formulering, så er det kjempefint. Men noe i den stil. Takk.

Delegat 211, Oddbjørn Einan, Sogn og Fjordane: Ja, dirigenter. Det gjelder industri og industripolitikk igjen. Framlegget i kapittel 5 er vel på mange måter en veldig grei oppsummering av det som vi kanskje snakket om i går. Dette med industri og sysselsetting er nevnt i andre avsnitt nokså innpakket kanskje. Derfor kunne jeg ønsket meg at vi hadde vært litt mer presise på industripolitikken og ha et framlegg til det 7. strekpunktet under ”Arbeiderpartiet vil...” på side 5. Der står det ”For en helhetlig kystpolitikk som lykkes med å kople naturgitte ressurser” osv. Jeg kunne tenke meg og gjøre det enkelt og presisere her at og endre til ”kyst- og industripolitikk som lykkes med å kople naturgitte ressurser.” Takk.

Dag Terje Andersen, redaksjonskomiteen: Ja, dirigenter. Til det første forslaget, så oppfatter jeg, jeg får eventuelt få sterke reaksjoner fra redaksjonskomiteen, men jeg oppfattet

den formuleringen som ble lagt fram som politisk i samsvar med, men bedre formulert enn det redaksjonskomiteen selv har evnet. Dette her har telemarkingene tenkt mye på. Jeg synes vi skulle følge dere tanke på det.

Når det gjelder andre punktet imidlertid, så mener jeg det samme som forslagstilleren om industripolitikk, men jeg er redd at det på en måte ville utydeliggjøre det konkrete forslaget som ligger der på kystpolitikk ved at vi tar industripolitikken inn. Så ikke for å gå imot forslaget, men altså av hensyn til de som skal lese dokumentene og de uttalelser som Hill Marta tidligere og dere har vedtatt, så anbefaler jeg at den endringen ikke tas inn.

Kap. 5, rettelse i strekpunkt 4 fra Anne Blaker

Det foreslås en ny formulering av dette forslaget:

Staten må ha med ansvar for en infrastruktur for å ta i bruk naturgass innenlands.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt.

Tillegg i strekpunkt 1, fjerde underpunkt:

En budsjettpolitikk som bidrar til å trygge arbeidsplassene, redusere arbeidsledigheten og gi grunnlag for *lav rente og kronekurs*, noe som tilsier at statsbudsjettet må gi økonomien stimulans i nedgangstider og holde igjen i oppgangstider.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble vedtatt.

Tillegg til strek 7, nytt ord:

Føre en helhetlig kyst- og industri –politikk som lykkes med ...

Redaksjonskomiteen anbefalte ikke å ta inn dette. Forslagstiller opprettholdt forslaget sitt. Det ble votert.

Vedtak: Forslaget til Oddbjørn Einan ble avvist og redaksjonskomiteens innstilling ble vedtatt.

Kap. 6 Det gode arbeid

Delegat 144, Lasse Audunson, Telemark: Dirigenter, Landsmøte. Kapitlet heter altså *Det gode arbeid* og de første setningene lyder: "Arbeidslivet skal ha plass til alle. Gjennom arbeid sikres inntekt, et sosialt nettverk og mulighet til å bruke sine evner. Og i en slik sammenheng, så er vi også nødt til å si noe om uføretrygdene og atføringstiltak. Fra Telemark ble det sendt inn et forslag, forslag 07.06, som var en samling av forslag under hovedtittelen folketrygden må sikres og utvikles. Og et av våre forslag gikk nettopp på dette. Det er et faktum at uføretrygdene i dag som skal forsøke seg og komme tilbake til arbeidslivet helt eller delvis, for mange av dem er den regelen som sier max 3 år, er et hinder for å våge og forsøke, så de velger den såkalt trygge uføretrygden, for å si det sånn, framfor arbeidstrening. Så vi vil fremme et forslag som lyder, et nytt kulepunkt: "Utvide tidsbegrensingen på 3 år (frysregelen) ved atføringstiltak for uføretrygdene.". Dette er en så står gruppe, og vi må mene noe om dette. Og det er et viktig signal å sende ut.

Dag Terje Andersen, redaksjonskomiteen: Redaksjonskomiteen tror det kan være et gripende godt forslag. Men vårt utgangspunkt for det er at vi skal være helt sikre på det før det skal da

inn i kommunalpolitisk plattform. Og vi skal ha en grundig oppfølging av alle de trygdeforslag som er sendt inn videre. Jeg foreslår derfor at vi innstiller på at det forlaget oversendes til Sentralstyret.

Endring i tredje setning i første avsnitt:

Strykkes: ”innenfor håndverksfagene”.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt

Ny setning til slutt i avsnitt tre:

Arbeiderpartiet mener kompetansereformen må følges opp både når det gjelder midler og innhold.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt

Lasse Audunson: Nytt kulepunkt:

- Utvide tidsbegrensingen på 3 år (”Frysregelen”) ved attføringstiltak for uføretrygdede.

Redaksjonskomiteens innstilling: Oversendes Sentralstyret

Vedtak: Forslaget ble vedtatt oversendt Sentralstyret.

Kap. 7 Bolig for alle

Delegat 096, Lisbeth Amundstuen Larsen, Oppland: Dirigenter og Landsmøte. Det går på det tredje kulepunktet under arbeidet ”vil gi bolig for alle”. I den setningen der står det at ”å gjøre det lettere for ungdom som ikke har egenkapital å kjøpe egen bolig ved at alle gis rett til et startlån som gis av husbanken.” Og der foreslår jeg at vi bytter ut ”rett” med ”mulighet”. For det hjelper jo ikke å gi noen retten hvis de ikke har muligheten til det. Takk.

Delegat 065 Ulrika von Sydow, Oslo: Landsmøtet, dirigenter. Når det gjelder forslaget ifra Oslo om husbankens krav til minimum 40 kvadratmeter for å motta statsstøtte. For oss som kommer fra de store byene, så innebærer det at ungdom og kanskje især bostedsløse får en veldig vanskelig situasjon. Vi har veldig, veldig, veldig mange leiligheter som kanskje er på 20 kvadrat, på 25 kvadrat, som sikkert dere leser om i avisene, og dere leser sikkert også hvilke fantastiske husleier ungdom og andre er nødt til å betale for disse her. Det som skjer er helt enkelt at de bostedsløse ungdom, de som bor i disse leilighetene, tvinges til sosialkontoret. Og det synes vi er en uverdig behandling. Vi vil derfor opprettholde vårt forslag om tillegget til avsnitt 2.

Dag Terje Andersen, redaksjonskomiteen: Dirigent. Det første punktet om å si ”mulig” har ikke redaksjonskomiteen noen problemer med. Det gir vi vår tilslutning til. Når det gjelder forslaget fra Ulrika von Sydow så er det et av de forslag som ligger i heftet foreslått oversendt Sentralstyret. Grunnen til at vi har foreslått det oversendt Sentralstyret er at vi har fått veldig mange gode, detaljerte forslag om forskjellige ordninger innenfor husbanken. Vi har ment at i forhold til den programformen vi har valgt, så skal vi ikke ha for mange detaljer knyttet til regelverket i husbanken i dette dokumentet. Vi har altså gjort et valg på det og har derfor foreslått det oversendt uten at det i det ligger noen avvisning. Viser for øvrig til Schøtt Pedersens boligutvalg.

Ny setning i tredje avsnitt:

Vi vil jobbe for å motvirke boligspekulasjon.

(Inn før setningen: "Arbeiderpartiet går inn for å styrke Husbankens rolle i boligfinansieringen...")

Vedtak: Redaksjonskomiteens Innstilling til kapittelet ble enstemmig vedtatt

Lisbeth Amundstuen Larsens forslag til kulepunkt 3:

Bruke mulighet i stedet for rett som det står i punktet.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt.

Dirigent: Så er det Ulrika von Sydow sitt forslag. Jeg foreslår at Ulrika von Sydow synes det er greit å få det oversendt. I så tilfelle tar vi det når vi kommer til de sidene i heftet. Så da bare passer vi på der.

Kap. 8 Sosial rettferdighet

Turid Opedal: Ja, dirigenter, Landsmøte. Telemark Arbeiderparti er skuffet over at det ikke er mer konkrete forslag innenfor rusområdet. Vi skal ikke ta opp igjen strekpunktet her; dette er et veldig vanskelig område, slik at vi ber om at Sentralstyret tar for seg rusomsorgsaken i full bredde. Det er tidligere og oversendt en sak på det området til Sentralstyret. Så vi ber om det. Takk.

Dirigent: Takk skal du ha. Jeg går ut ifra at det var en ytring og en henstilling til det nye Sentralstyret. Og det kan vi vel alle slutte oss til. Ja, til og med redaksjonskomiteens leder.

Endring i strekpunkt 3:

Arbeiderpartiet vil:

- Innføre et obligatorisk introduksjonsprogram med norskopplæring og samfunnskunnskap for flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag, samt deres familie. Vi vil arbeide for at også familiegjensforente ved ekteskap skal få en tilsvarende ordning.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstillingen ble vedtatt

Nytt strekpunkt:

Arbeiderpartiet vil:

- at staten tar et større ansvar for å sikre gode driftsvilkår for krisesentre og støttesentre mot incest.

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstillingen om at forslaget oversendes sentralstyret ble enstemmig vedtatt..

Kap. 9 Noe å leve for

Delegat 087, Marit Gilleberg, Hedmark: Ja. Noe å leve for. Det viktigste spørsmålet for folk, eller det viktigste er faktisk at folk har noen å leve for. Og det er da et ordtak som sier at der det er husrom, der er det hjerterom. Men da vil jeg si at kanskje den største utfordringen i Norge i dag er at det hjerterommet begynner å bli veldig lite. Og hvis vi da ser på

statsbudsjettet, så har altså utgiftene til atføring, uføretrygdene og psykiske lidelser har gått rett til vers. Det er fordoblet på 10 år. Og da vil jeg bare lede oppmerksomheten til denne guttungen som jeg er så glad i. Det er innmari viktig at han har en fin skole, at det ser fint ut. Men det viktigste for denne guttungen her er faktisk at det er noen som er glad i han. At lærerne bryr seg. At han har venner. Og jeg er så opptatt av at vi i Det Norske Arbeiderpartiet nå må begynne og ta mye mer tak i de mellommenneskelige forholdene. Jeg tror at det viktigste i dette landet her nå, det er rett og slett at vi må begynne og gi mer omtanke, omsorg og hjerterom. Derfor så foresår jeg et nytt kulepunkt jeg så under forrige program. Det var egentlig der det skulle være inne, under sosialdemokratiet generelt. Men jeg foreslår det da her. Og det nye punktet, det da går på: ”Vi skal yte og gi omtanke, omsorg og hjerterom i både handling og ord overfor våre medmennesker i alle situasjoner fra vugge til grav.” Takk

Dirigent: Takk skal du ha. Dirigentene tør antyde overfor Landsmøtet at det burde kanskje vært forbeholdsparagrafen for oss også. Hva sier redaksjonskomiteens leder?

Dirigenten opplyste at 119 Aud Wathnebryn, Buskerud som hadde midlertidig permisjon 10. november fra morgen, er nå ankommet salen kl 1215.

Dag Terje Andersen, redaksjonskomiteen: Ja, dirigent, jeg må få lov til og innrømme det at før så var jeg litt usikker, men nå vet jeg ikke helt lenger. For det at dette punktet er jo en punkt... vi kan jo ikke liksom vedta mot 20 stemmer å vise hjertevarme. Jeg synes ikke det redaksjonelt hører inne under den kommunalpolitiske plattformen, i hvert fall ikke som strekpunkt. Så jeg kunne tenkt meg å foreslå å gi min fulle og helhjertede støtte til talerens engasjement og innholdet i det hun sa, men velger allikevel ikke å ta det inn som kulepunkt i den kommunalpolitiske plattformen. Jeg kan ikke klare å foreslå en annen konklusjon på sparket.

Dirigent: Da foreslår dirigenten at vi følger redaksjonskomiteens innstilling på dette punkt, og at vi alle forsøker å leve etter dette også når vi kommer hjem. Det virker som om dette er greit. Da går vi til votering på innstillingen på kapittel 9

Nytt avsnitt etter første avsnitt:

Både den norske kirke og andre trossamfunn utgjør en viktig del av mange lokalsamfunn og bidrar til å styrke kultur og lokal tilhørighet.

Vedtak: Forslaget ble enstemmig vedtatt

Kap. 10 Et godt miljø og en ren natur

Delegat 288, Tommy Sarnes, Troms: Ja, dirigent, Landsmøte. Jeg må få lov til å takke for i går til alle sammen. Ingen nevnt, ingen glemt. Det gjelder første kulepunkt. Så har jeg lyst til å ha et lite tillegg på slutten der. Som sier noe slik som at... ”sikre fri ferdsel og kjøpe opp eiendom som kan brukes som friareal i områder hvor dette er et problem.” Altså, intensjonen med å stramme inn og håndheve loven i hundremetersbeltet, det blir et litt problem hjemme hos oss. Fordi at hvis du søker om å få bygge hytte i sjøkanten, nede i fjøra, strandområdet, det er fjøra for oss, så hvis du søker om å bygge hytta i sjøkanten, så ender du opp med å få en hytte på fjellet. Dere ser for dere en bredde og opp på en 60 meter slags skråning. Og så går det bare rett opp. Jeg sitte ri programkomiteen hjemme i Lendvik og skal prøve og formulere det. Og vi hadde lyst å slippe litt fri der det er mulig. Vi har god plass. Så hvis det skal stå som det står her, så er det vanskelig for meg å leve opp til det. Så hvis ikke man vil

realitetsbehandle det, i stedet for å bli nedstemt, så kan jeg jo foreslå at det sendes til Sentralstyret for å få det inn da. Men hvis dere skjønner problemet mitt, så håper jeg at dere støtter et tillegg som går på at den skal gjelde i områder hvor dette er et problem,. Takk.

Delegat 009, Helge Kolstad, Østfold: Dirigent. Isbading, det er tøffe greier. Og vi vil gjerne ha ho Hill Marta nedover til oss i Østfold og for å praktisere den øvelsen. Og jeg tror du må være littegranne nøye på hvor du bader hen hvis du kommer ned til oss. Ikke på grunn av temperaturen, for den tåler du nok, men det kan hende det er giftig det du går om bord i. Og det er ikke bare om vinteren. Det er verre om sommeren. Vi synes det er leit at forslaget vi har sendt fram om vannkvaliteten i ferskvann har blitt litt borte i denne sammenhengen. Og vi får bare si det sånn, vi som har de mest belastede vassdragene i landet, hvor det altså ikke lenger er tilrådelig å bade mange steder, i samme sjøen som er drikkevannskilde for 60 000 mennesker, at vi faktisk får med noe om det i et program. Vi har laget et stort program for oss selv, vi har sendt det over til Landsstyret. Men vi foreslår også et kulepunkt som sier som følger: ”Utvikle og iverksette tiltak for å bedre vannkvaliteten i forurensede vassdrag.” Tenk gjerne Østfold. Vi ber dere tynt; dette er veldig, veldig viktig.

[Ingen overlapping. Redaksjonskomiteens leders svar kom ikke med. Neste kassett begynner rett i votering over følgende forslag:]

Nye setninger til slutt i første avsnitt:

Bruk av miljøstandarder, etiske standarder og miljørevisjon er en god arbeidsform i offentlig sektor. Vi mener at arbeidet med lokal og nasjonal Agenda 21 må styrkes og videreutvikles.

Vedtak: Forslaget ble vedtatt

Forslag fra Tommy Sarnes; Første kulepunkt får et tillegg:

.. i områder hvor det er et problem.

Vedtak: Forslaget oversendes sentralstyret.

Forslag fra Helge Kolstad: Nytt kulepunkt:

- Utvikle og iverksette tiltak for å bedre vannkvaliteten i forurensede vassdrag.

Vedtak: Forslaget vedtatt.

Endring i strekpunkt 3:

Arbeiderpartiet vil:

- Sikre fiskebestandene i våre havområder gjennom miljøovervåking (...) og etablering av trygge transportkorridorer langs kysten.

Vedtak: Innstillingen ble vedtatt

Nytt strekpunkt:

Arbeiderpartiet vil:

- Med grunnlag i helhetlig konsekvensutredning avgjøre hvilke havområder som kan åpnes for petroleumsvirksomhet og hvilke havområder som skal være petroleumsfrie.

Dissens: Gry Larsen vil erstatte det ovenforstående med følgende:

- *Med grunnlag i en helhetlig konsekvensutredning opprette petroleumsfrie soner i områder fra Lofoten og nordover.*

Dirigent: Der har Gy Larsen trukket sin dissens, slik at det er bare ett forslag fra redaksjonskomiteen

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble vedtatt.

Nytt strekpunkt:

- *Redusere utslipp av klimagasser gjennom forpliktende reduksjonsmål for sektorer og bransjer som bidrar til klimautslipp og utarbeidelser av klimaregnskap.*

Vedtak: Redaksjonskomiteens innstilling ble vedtatt.

Kap. 11 By og land, hand i hand

Delegat 230, Rune Olsø, Sør-Trøndelag: Landsmøtet. Jeg skal fremme et tilleggsforslag. Som Dag Terje sa, så må vi fra Landsmøtet gi et klart signal om at nedbygging av velferden i distriktene og i byene må stansen. I programforslaget, som jeg syne egentlig ellers er relativt godt, så snakker man om en økning av kommunesektorens inntekter. Men man sier ingenting om nivået på den økningen. I de fleste kommunene og i de fleste fylkeskommunene, så har vi nå i år etter år hatt innstramminger og kutt i velferden i skolene, i eldresektoren og i kulturtilbudet. Og det har også skjedd på tross av at vi har hatt en såkalt økning i kommunenes inntekter hvert eneste av disse årene. Og spørsmålet er selvsagt hvordan skal vi få folk til å tro på vårt budskap om at vi skal øke og bedre velferden deres når dem hver eneste dag ser kutt i den samme velferden under alle slags regjeringer rundt omkring i kommunesektoren. Vi må si klart ifra om at den typen økninger vi har hatt de siste årene ikke er nok. Om at den typen økninger Arbeiderpartiet snakker om handler ikke om å minske kuttene eller bremse nedbyggingen, men handler om å styrke tilbudet ute i kommunene. Derfor vil Sør-Trøndelag Arbeiderparti legge frem følgende tilleggsforslag til dette kapittelet. Det er en tilleggsetning til 4. avsnitt som sier: ”Kommunesektoren skal tilføres nok statlige midler til at man kan bedre kvaliteten på dagens tjenestenivå, og stanse kuttene i velferden”. Og etter å ha hørt Dag Terjes innledning, så må jeg si at det ville være ganske merkelig om ikke programkomiteen kunne slutte seg til det.

Delegat 108, Rune Øygard, Oppland: Ja, dirigent, Landsmøte. Først bare slutte meg til det som ble sagt her innledningsvis. Foreslår et nytt kulepunkt som går på det som tidligere ble innsendt fra Oppland, at vi må arbeide for å sikre og videreføre ordninger med differensiert arbeidsgiveravgift. Ser at redaksjonskomiteen foreslår dette oversendt til Sentralstyret. Og det er ikke det at jeg ikke stoler på Sentralstyret, men dette her er såpass konkret og viktig tiltak for så mange, og så har jeg hørt mange innlegg som har gått på industrien som flagger ut. Det går på å sikre det kommunale velferdstilbudet. Vi vet at dette her er ikke noe som de norske politikerne avgjør alene. Men vi vil gjerne allikevel ha en forpliktelse fra Arbeiderpartiet og Landsmøtet her om at vi vil arbeide for at denne ordningen blir sikret. Så la årsmøtet være konkrete og forpliktende, og la oss slå fast at dette her er noe Arbeiderpartiet vil gå for og arbeide for. Dette her betyr så mye for så mange. Så la oss ikke overlate dette til det vi håper skal bli utfallet når vi går fra Landsmøtet.

Dag Terje Andersen, redaksjonskomiteen: Dirigent. Når det gjelder det første forslaget om nok økonomi til å bedre situasjonen og stanse nedleggelsen, var det ikke det, eller? Ja,

innsparinger, eller hva som var formuleringen. Og det andre forslaget fra Rune som gjelder skatt eller arbeidsgiveravgift i dette tilfellet, så har vi altså ment det dekket på annen måte for det. Det førte punktet mener vi er dekket inn av den debatten som har vært og de vedtak som er blitt fattet i forhold til Hill Martas innstilling i stad. Og hvorfor det? Jo, fordi at det knytter seg til den dagsaktuelle situasjonen i kommuneøkonomien. Og dere har fattet vedtak, og vi har fattet vedtak på det. Så vi har ansett det dekket der. Når det gjelder da, i tillegg til de formuleringer som vi har tatt inn.

Så, når det gjelder Rune Øygards forslag, så mener vi altså... La meg si, jeg er enig i forslaget innhold. Men det gjelder for veldig mange forslag her som vi faktisk oversender til et utvalg som vi foreslo for Landsmøtet opprettes; skatteutvalg som skal se alle disse tingene i sammenheng på oppdrag fra Sentralstyret. Og vi mener fortsatt at det er den riktige behandlingen.

Endringer i første avsnitt:

Arbeiderpartiet vil sikre hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og legge til rette for likeverdige levekår over hele landet. *Mange krefter i samfunnet virker sentraliserende. Flertallet av befolkningen bor i byer eller i bynære områder. Mange distrikter opplever avfolking. Utfordringen for Arbeiderpartiet blir å møte de behov befolkningsveksten i bysentra medfører samtidig som det gjøres attraktivt å bo i distrikter og utkantstrøk.* Arbeiderpartiet ønsker å føre en aktiv bypolitikk som tar vare på byens kvaliteter og funksjoner og en distriktpolitikk som ivaretar mangfold i alle deler av landet.

Vedtak: redaksjonskomiteens innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Nytt avsnitt mellom nåværende første og andre avsnitt:

Fylkeskommunene har fått en større rolle som regionale utviklingsaktører. Det er viktig at kommunene trekkes aktivt med i det regionale utviklingsarbeidet. Arbeiderpartiet mener at kommunale næringsfond kan være et godt virkemiddel i et slikt arbeid.

Vedtak: redaksjonskomiteens innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Sammenslåing og endring av setninger i tredje og fjerde avsnitt:

Arbeiderpartiet vil ta tak i disse utfordringene gjennom å investere mer i kommunene og ta initiativ til en bedre organisering av tjenestene i hver enkelt kommune (...) slik at de kan yte gode tjenester til innbyggerne.

Vedtak: redaksjonskomiteens innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Bytte av ord i tredje avsnitt:

Kommunesektoren har bla. ansvar for viktig tjenester innenfor helse, utdanning og omsorg.

Vedtak: redaksjonskomiteens innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Bytte av ord i fjerde avsnitt:

Vi vil derfor øke *kommunesektorens* inntekter, samtidig som vi vil sørge for at nye statlige pålegg eller reformer fullfinansieres.

Vedtak: redaksjonskomiteens innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Dirigent: Her er det et forslag fra Rune Olsø. Redaksjonskomiteen anså at det var dekket opp allerede. Kan Rune Olsø godkjenne det? Nei, sier han. Da voterer vi over forslaget.

Vedtak: redaksjonskomiteens innstillingen ble vedtatt.

Siste setning i siste avsnitt strykes:

(Flere nabokommuner kan samordne oppgaver som personalkontor, etatsjefer og andre forvaltningsoppgaver).

Vedtak: redaksjonskomiteens innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Dirigent: Så er det nytt kulepunkt foreslått fra Rune Øygard. Det foreslår Rune Øygard realitetsvotert over her. Og redaksjonskomiteen foreslår det oversendt Sentralstyret. De som stemmer for å realitetsvotere det, viser det med stemmetegn.

Nytt kulepunkt:

- arbeide for å sikre og videreføre ordninga med differensiert arbeidsgiveravgift.

Vedtak: Forslaget ble oversendes sentralstyret.

Dirigent: Da har vi vedtatt en rekke endringer i det utsendte programforslaget. Og vi må nå vedta programmet slik det nå er foreslått fra redaksjonskomiteen i sin helhet. Det ligger bakerst pluss de endringer som nå er foretatt i voteringene.

Vedtak: Programmet ble enstemmig vedtatt

ØVRIGE FORSLAG FRA REDAKSJONSKOMITEEN

Forslag

Landsmøtet anbefaler overfor sentralstyret at det opprettes et eget partiutvalg som skal utrede skatte- og avgiftsspørsmål parallelt med Skattekommisjonen.

Vedtak: Enstemmig vedtatt.

Forhåndsinnsendte forslag som redaksjonskomiteen forslår oversendt til sentralstyret

Dirigent: Altså, for å si det sånn, altså, på disse forslagene er det kommet inn kun ett alternativt forslag til innstillingen fra redaksjonskomiteen. Det er til forslag fra Lise Christoffersen som foreslår å ta opp igjen to forslag, nemlig 14.32 fra Kongsberg Arbeiderparti og 14.34 fra Drammen Arbeiderparti om nasjonale samferdspolitiske utfordringer, behov for nye løsninger. At de skal oversendes Sentralstyret.

Delegat 113, Lise Christoffersen, Buskerud: Ja takk, dirigent, Landsmøte. Jeg skal være lynrask. Jeg kunne egentlig ha koblet det forslaget om oversendelse til Sentralstyret til alle de 4 forslagen 6.18, 6.19, 6.20 og 6.21. Fordi det har vært litt tilfeldig her hvilken komité som har fått alle de forslagene som inneholder elementer om akkurat det samme temaet her. Den forrige komiteen valgte ikke å lage noen uttalelse som tok opp det temaet. Og dermed er ikke

de forslagene behandlet. SÅ det går rett og slett på helheten i de temaene vi ber Sentralstyret om å se på.

Dirigent: Da foreslår jeg at vi først tar redaksjonskomiteens innstilling på hele, på alle forslagene. Kan vi gjøre det? Det kan vi.

Forslag 03.34 fra Hordaland Arbeiderparti kalt "Vidaregåande skule" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 03.40 fra Oppland Arbeiderparti kalt "Statens lånekaske for utdanning" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 04.24 fra Arbeiderpartiet i Bergen kalt "Stipend for utenlandsopphold for fagarbeidere" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.05 fra Telemark Arbeiderparti kalt "Sosial profil på skatter og avgifter" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.07 fra Vest-Agder Arbeiderparti kalt "Færre avgifter" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.14 fra Hordaland Arbeiderparti kalt "Reduksjon/fjerning av dokumentavgiften" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.15 fra Meland Arbeiderparti kalt "Boligbeskatning" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.18 fra Agdenes Arbeiderparti kalt "Avskaff omregistreringavgiften på biler" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.19 fra Andebu Arbeiderparti kalt "Reduserte bilavgifter" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.20 fra Grünerløkka Arbeiderpartilag kalt "Bilavgiftene må legges om" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.21 fra Hattfjelldal Arbeiderparti kalt "Bilbeskatningen må revurderes" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.24 fra Aust-Agder Arbeiderparti kalt "Privatbilen er viktig for distriktene" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 06.30 fra Vadsø Arbeiderparti kalt "Fjern arbeidsgiveravgiften for statlig virksomhet i tiltakssonen" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 13.12 fra Oppland Arbeiderparti kalt "Differensiert arbeidsgjevaravgift" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag 13.46 fra Råde Arbeiderparti kalt "Statlige overføringer" foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag fra Landskvinnekonferansen 2002 kalt ”En kvinnerettet pensjonsreform (forslag 1)” foreslås oversendt sentralstyret.

Forslag fra Landskvinnekonferansen 2002 kalt ”Barnehage til alle til en rimelig pris – avvikle kontantstøtten (forslag 4) foreslås oversendt sentralstyret.

Vedtak: Alle øvrige forhåndsinnsendte forslag som redaksjonskomiteen foreslo oversendt sentralstyret ble enstemmig vedtatt oversendt.

Forslag nr 14.32 fra Kongsberg Ap og 14.34 Drammen Arbeiderpartiet fra Lise Christoffersen

Nasjonale samferdselpolitiske utfordringer, behov for nye løsninger
Foreslår at forslaget oversendes sentralstyret.

Vedtak: Forslagene 14.32 og 14.34 ble vedtatt oversendt sentralstyret.

**FORSLAG FREMMET I DEBATTEN SOM REDAKSJONSKOMITEEN FORESLÅR
OVERSENDT SENTRALSTYRET**

Dirigent: Det er heller ikke her kommet mange alternative forslag. Det er Rune Øygards forslag som vi allerede har votert over. Det kan vi anse oss ferdige med. Og så er det Ulrika von Sydows forslag som foreslås oversendt Sentralstyret i tråd med det Ulrika von Sydow foreslo fra talestolen og som redaksjonskomiteen har foreslått. Kan vi ta disse under ett og se om vi kan følge komiteens innstilling? Det kan vi.

Forslag fra Saera Khan, Oslo

”Gi språkopplæring til innvandremødre kombinert med tilbud om barnehageplass”.
Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Forslag fra Ulrika von Sydow, Oslo:

”Ta storbyenes spesielle problemer på alvor, og bekjempe forskjeller i levekår, kriminalitet, høye bokostnader, rusproblemer og dårlig luft- og støykvalitet. *Spesielle utfordringer i forhold til rus og psykiatri må gjenspeiles i overføringene til kommunene.*”
Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Forslag fra Ulrika Von Sydow, Oslo:

”Endre tippenøkkelen slik at spilleoverskuddet deles mellom idrett og kultur. Den økte satsingen skal blant annet gå til idrettsanlegg, friluftsanlegg og styrke ordningen med Frifond, slik at frivillige barne- og ungdomsaktiviteter får et betydelig løft. *Barne- og ungdomsorganisasjoner bør gis gratis bruk av offentlige lokaler. Lav anleggsdekning og høye byggekostnader for idrettsanlegg skal telle mer ved fordeling av spillemidler.* Støtte til forskning skal sikres gjennom økning av Forskningsfondet.”
Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Forslag fra Ulrika Von Sydow, Oslo:

”Alt for mange er bostedsløse eller har boliger med svært dårlig standard, og store grupper er avhengige av bostøtte fra det offentlige. *Arbeiderpartiet vil fjerne kravet om at leiligheter må være over 40 kvadratmeter for at man skal kunne motta statlig bostøtte.*”
Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Forslag fra Ulrika Von Sydow, Oslo:

”Ved ankomst til Norge og/eller ved kontakt med offentlige etater registreres primært kvinnen og hennes husholdning. Dette vil gi myndigheter, med sitt hjelpeapparat et mer korrekt bilde av familien/husholdningen. Dette vil også være i tråd med den politikk Norge og de andre nordiske land hatt overfor sine egne kvinner i de siste 30 år”.

Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Forslag fra Helge Kolstad, Østfold:

”Arbeiderpartiet legger vekt på at alle mennesker har et grunnleggende behov for å finne mening i tilværelsen. Vi trenger forestillinger om hva som er verdifullt og ettertraktelsesverdig. Slike forestillinger danner vi i møte med andre mennesker, i samfunnsmessig engasjement, kulturelle opplevelse og medvirkning, og i religiøs tro. Alle blir vi preget av de forestillinger og verdier vi blir oppdratt med. I et multikulturelt samfunn, som Norge er, møter vi stadig flere mennesker som er preget av andre tradisjoner. Det gir oss muligheter for å utvide vår horisont, og skape en fruktbar utvikling der mennesker med ulike forestillinger kan møte hverandre i en atmosfære av toleranse. Samtidig vil vi gi muligheter for alle til å dyrke sin religion og utvikle sin kulturelle identitet.

Arbeiderpartiet ønsker å gi Den norske kirke og andre trossamfunn gode arbeidsvilkår. De er ofte vesentlige bestanddeler i lokalsamfunnet, og står for kulturelle og sosiale aktiviteter av stor verdi og interesse for mange. Arbeiderpartiet vil at dette skal stimulere og tas vare på, og også at mer av disse kulturuttrykkene blir tilgjengelig for andre. Derfor ønsker vi at religiøse grupper skal delta aktivt på kulturelle møteplasser.

- Gi Den Norske Kirke gode arbeidsmuligheter i alle menigheter, og sikre andre trossamfunn likeverdige forhold”.

Innstilling: Oversendes sentralstyret. (Deler er tatt inn i programmet).

Forslag fra Sverre Myrli, Akershus:

”Det innføres en ordning der kommunene får et tilskudd fra staten for hver nybygde bolig utover et visst nivå av innbyggertallet, i tråd med prinsippene skissert i innstillingen fra partiets boligutvalg. Dette tilskuddet må komme i tillegg til dagens rammeoverføringer. Innstilling: Oversendes sentralstyret.”

Forslag fra Anne-Grete Strøm-Erichsen, Hordaland

”Byene må gis anledning til å være drivkraft for utviklingen i sin region med gode transport-, kultur-, arbeids- og utdanningstilbud”.

Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Forslag fra Trine Pettersen Grønbech, Hordaland

”Opprette spilleautomathaller med aldersgrense på 18 år”.

Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Forslag fra Øyvind Birkeland, Buskerud

”Trygg og aktiv alderdom

- Folketrygden skal fortsatt være en bærebjelke i velferdsstaten som sikrer alle en pensjon – også de som ikke har hatt inntekt.
- Alle ansatte i privat sektor må sikres tjenstepensjon gjennom en politisk løsning uavhengig av overgangen til nytt pensjonssystem.
- For å sikre at ytelsene står i rimelig forhold til tidligere arbeidsinntekt legges tjenstepensjonene inn i Folketrygden og blir obligatorisk for alle.

- Pensjonene skal ytes som etterlønn. Samlet pensjon skal minst utgjøre 2/3 av arbeidsinntekten. Pensjonene skal forholdsmessig være høyere enn dette nivå for de lavere inntektsgruppers vedkommende og noe lavere for de høyere inntektsgrupper.
- Vi vil vurdere om ordningen med pensjonspoeng for omsorgsarbeid skal gis tilbakevirkende kraft. For Arbeiderpartiet er det et viktig prinsipp at forskjell i levealder ikke skal gi kvinner dyrere pensjonsordninger enn menn.
- Uavhengig av overgangen til nytt pensjonssystem gis de kvinner som har arbeidet i deltidsstilling og ikke har opptjent pensjonsrettigheter utover særtillegget, øket tilleggspensjon.
- Det er behov for bedre og mer forståelig informasjon om utviklingen i den enkeltes opptjente rettigheter.
- Pensjonsmidlene skal ikke være gjenstand for spekulasjon.”

Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Forslag fra Ingerid Nordhaug, Hordaland

”Legge til rette for at det kan innføres kostnadsbasert regulering på husleie i utleieboliger i pressområder”.

”Etablere kontaktrom der tunge narkomane kan sette sprøytene sine i trygge omgivelser, med tilgjengelig helsepersonell”.

Innstilling: Oversendes sentralstyret.

Vedtak: Alle forslag fremmet i debatten som redaksjonskomiteen foreslo oversendt sentralstyret ble enstemmig vedtatt oversendt.

Møtet tok pause kl 1300.

Møtet ble satt kl 1335.

Dagsordens sak 11; Valg

Dirigent opplyste om at valgkomiteens innstilling kom til å bli utdelt midtveis mens Gerd-Liv holdt sin tale

Dirigenten ga ordet til Gerd-Liv Valla, leder av valgkomiteen som la fram en enstemmig innstilling fra komiteen.

Gerd-Liv Valla, leder av valgkomiteen: Dirigent, kjære Landsmøte. På bakgrunn av den litt spesielle situasjonen rundt valgene på dette Landsmøtet og det som har vært i forkant, og på bakgrunn av at valgkomiteen legger fram en innstilling som innebærer en viktig, prinsipiell endring av en hundreårig tradisjon, så ber jeg kanskje om å få bruke litt mer tid enn det som er vanlig når man legger fram en valgkomitéinnstilling.

For første gang i Arbeiderpartiets historie, så vidt jeg kjenner til, så ble det denne gangen her satt ned en valgkomité forut for Landsmøtet, i god tid før Landsmøtet. Valgkomiteen ble satt ned av det Landsstyret som sitter her i denne salen på Landsstyremøtet i mars. Valgkomiteen ble på vanlig måte satt sammen av partifolk ifra hele landet. Og med forutsetningsvis god kjennskap til partiet og de ulike strømningene i partiet. Når vi fra LO sin side, ved med da, svarte ja til å lede dette arbeidet, så har jeg lyst til å understreke, kjære Landsmøte, at det gjorde vi i det vi så alle sammen var en vanskelig situasjon for partiet. Vi ønsker ikke at noen

skal skulle si at LO i Norge lot Det Norske Arbeiderpartiet i stikken. Vi ønsket å gi et tydelig signal om at det fagligpolitiske samarbeidet lå fast. Komiteen fikk en, jeg må få lov til å understreke, vi fikk én retningslinje for vårt arbeid. Komiteen skulle arbeide ut ifra gjeldende vedtekter. Gjeldende vedtekter, de var noe uklare på ett punkt. Og det gikk på punktet om kjønnskvalitering. Skulle kjønnskvalitering gjelde i sentralske som helget, skulle de gjelde på den såkalte ledelsen. Det var litt uklart. Gjeldende vedtekter var imidlertid klinkende klare på et annet punkt. Det skulle velges to nestledere. Komiteen hadde sitt første møte 21. mars i år. På det møtet så hadde vi en grundig gjennomgang av situasjonen for partiet og for vårt ansvar i den sammenheng. Partiet, opplevde vi da, at etter mye kiv, mye strid, elendige meningsmålinger, alt det man har vært igjennom, så opplevde jeg i komiteen en bredt sammensatt komité, en veldig sterk vilje fra denne komiteens side til å jobbe oss fram mot en mest mulig enstemmig innstilling på det grunnlaget et enstemmig Landsstyre da hadde gitt oss. Nå var vi klare over, vi brukte ikke lang tid på å finne ut det, vi var klare over at i komiteen var det sterke og motstridende syn, spesielt på hvem som var best egnet til å være en av de to nestlederne. Og den ene nestlederen hadde de tikke vært noen særlig diskusjon om. Men den andre nestlederen vet alle at det var sterke synspunktet på. Men samtidig så opplevde vi allerede en sterk forståelse for at politikken, det politiske i partiet nå måtte få det offentlige rommets plass, og at noen måtte være, for det formålet sin skyld, måtte være villig til å legge noen kjepphester på hylla. Jeg understreker allikevel, og de vet dere, for dere er tillitsvalgte alle sammen, at en hver valgkomitéleder ønsker selvsagt en enstemmig innstilling. Men samtidig har jeg og sagt, både til komiteen og i media, at vi må aldri se på det som noen katastrofe om vi ikke skulle komme fram til en enstemmig innstilling. En åpen og saklig uenighet rundt personer, det må vi tåle i partiet vårt.

På vårt første møte, så ble vi da i mars enige om noen kjøreregler. Vi skulle bruke god tid på å innhente forslag fra fylkespartier og fra alle andre som hadde lyst til å gi gode forslag og innspill til komiteen. De skulle få komme fra. Men som valgkomité med kjennskap til miljøet rundt i det ganske land, så skulle vi selv og da, selvfølgelig, kunne se etter gode kandidater. Og valgkomiteen var enige om at vi på vanlig måte måtte ta hensyn til erfaringsbakgrunn, til distrikt versus det sentrale, til en god alderssammensetning, til kjønn. Fornyelse var også for valgkomiteen et viktig stikkord. Og framfor alt så var alle enige om at partiet må ha de beste. Partiet fortjener de beste, og vi må ha et Sentralstyre som et organ for hele partiet. Som ikke er et representativt organ, men som er et styre som kan lede arbeidet i Det Norske Arbeiderpartiet. Det var vi enige om.

Det siste og ikke minst viktige som vi gjorde på vårt første møte, det var at en enstemmig valgkomité ba meg forespørre Jens Stoltenberg om han ville stille som kandidat til ledervet. Dersom han svarte ja, så var vi enige om at da skulle vi offentliggjøre det på vårt påfølgende møte rett over påske. På den måten så ønsket komiteen å rydde unna den uklarheten omkring lederspørsmålet som da var det store temaet. Vi ønsket å rydde det unna så raskt som mulig. Og 9. april spå gikk valgkomiteen ut og sa at vi enstemmig innstilte overfor dette Landsmøtet på Jens Stoltenberg som ny leder. Men for øvrig, så sa vi at det ikke vil komme noen øvrige navn fra valgkomiteen sin side før en samlet innstilling forelå, og at den ville bli framlagt enten på eller rett i forkant av Landsmøtet.

På vårt første møte, jeg må si det, så håndterte vi da og forholdet vårt til media. Og vi hadde en gjennomgripende drøfting hvor vi ble enige om at lekkasjer var ikke akseptabelt. Og vi ble enige om at vi selvfølgelig må snakke med noen bakover, vi må ha noen å konsultere. Men vi må gjøre det på en måte slik at dette ikke blir temaet i media. Og jeg må jo si at for egen del så har jeg håndtert det på en sann måte at media har gitt opp å ringe meg. Jeg har ikke fått

noen... Og de har kalt min strategi for en null-informasjons-strategi. Og det mener jeg at det må det og være. Jeg må derfor si at jeg reagerer på egne vegne, jeg reagerer på valgkomiteens vegne, på at det har blitt sagt at det har vært bevisste lekkasjer i avisen i fra valgkomiteen. Jeg beklager det som har kommet ut. Men jeg må bare ærlig, oppriktig si: Jeg vet ikke hvordan det har kommet ut. Og vi har brukt, kjære Landsmøte, veldig lang tid på å innskjerpe at så ikke skal skje.

Landsstyret i Arbeiderpartiet ga oss altså i en bredt sammensatt valgkomité i mandat og kom med et forslag til Landsmøtet. Og det er selvsagt ingen her som er i tvil om hva som har vært det vanskeligste spørsmålet. Det var nestlederspørsmålet. Mens vi jobbet, så var det debatter i avisene. Det var en rekke kandidater, og mange snakke til og med kiv, om strid og synes at dette var ille. Jeg opplevde ikke at komiteen hadde det ille. Jeg opplevde at vi var opptatt av å si at ja, vi har flere kandidater, men dette skal vi prøve og håndtere på den beste måte. Det gjelder bare å holde kjeft.

Jeg sa innledningsvis at vedtektene var noe uklare når det gjaldt dette med kjønn og hvor kjønnskvideringen, på hvilket på såkalt nivå det skulle gjelde. Jeg må si at for egen del, så ble det tidlig klart for meg at uansett hvor gode mannige kandidater man hadde, og det hadde vi. Jeg understreker vi hadde. Så måtte hensynet til likestilling veie tungt. Og da, ettersom ingen hadde reist motforestillinger mot å gi Hill Marta fornyet tillit, og helle rikke Marin Kolberg, og vi hadde innstilt på Jens, så var vår utfordring, og det ser dere hvis vi skulle oppfylle det mandatet vi hadde fått ifra Landsstyret, så var vår jobb å finne en kvinne. Slik som jeg så det og jeg tror valgkomiteen etter hvert ble nok så klar på. Det ble sagt at det var følge i tradisjonen fra Gro, så måtte man ha 2 - 2.

Med utgangspunkt i mange hensyn: distrikt, alder, appell, hvor dreven man var, hvor god man var, så var vi og leita. Vi leita blant de kandidatene som var foreslått, og vi så etter navn selv. Valgkomitéarbeid, det vet dere at er å gi og det er å ta. Vi hadde flere runder på flere kandidater. Men vi endte da opp med på torsdag kveld en enstemmig innstilling på en samlet ledelse.

Hvorfor var det så viktig å få slått det fast på torsdag kveld, dagen før Landsmøtet åpnet? Det har jeg lyst til å understreke nå. Det hadde ingenting med å låse Landsmøtet. Tvert imot. Det hadde med det å gjøre at vi var blitt bedt om å gjøre en jobb. Vi var blitt bedt om å legge frem to nestlederkandidater. Vi var blitt bedt om å gjøre det på en best mulig måte. Og jeg så i avisene og ellers at noen brukte som argument at valgkomiteen ikke klarte å komme frem til en innstilling og til å gjøre ferdig jobben. Og dermed så kunne man ha det som begrunnelse for vedtektsendringen. Det var vi veldig klare på at Landsmøtet har en suveren rett til å gjøre, de vedtektsendringer de må gjøre. Vi har ikke fått oss forelagt det spørsmålet i det hele tatt. Men vi ville i hvert fall ikke at vårt arbeid skulle være en begrunnelse for det på den måten at vi ikke klarte å være samlet og komme med en innstilling. Derfor så var det så viktig. Og fordi det har vært reist tvil om det, så skal jeg lese opp for Landsmøtet, så det ikke er tvil lenger, ifra protokollen fra møtet på torsdag. Her står følgende som jeg senest i dag morges har fått bekreftet:

”Leder tok opp spørsmålet om hvordan pressen skulle behandles etter møtet og fikk en enstemmig komités bifall til å informere pressen om at valgkomiteen kunne legge fram en enstemmig innstilling.”.

Det er det som står i protokollen og som valgkomiteen er enig i. Så det var enstemmig.

Men så er det noen som har sagt: Ja, men burde man ikke ha skjont at det gikk mot bare én nestleder. Nei da, dere, da må jeg altså virkelig spørre: Kan dere se for dere en situasjon hvor vi kom hit til Landsmøtet hvor vi etter Landsstyremøte i februar hvor vi etter Landsstyremøtet i august, så skulle vi si at nei, vi tror ikke noe på Landsstyret og det mandatet vi har fått. Vi bryr oss ikke om å begynne å lete etter den der andre nestlederkandidaten. Fordi at det vil antakelig ikke bli en realitet. Da kan jeg tenke meg at noen ville ha reagert, hvis vi hadde tatt så lettvtint på mandatet vårt.

Så når Landsmøtet da valgte å gå inn for én, så har jeg selvsagt sagt på komiteens vegne, at det tar vi til etterretning. Så ser jeg med det at det står at jeg har vært litt frustrert og oppgitt. Og da må jeg spørre dere, og jeg tror dere er så ærlige at dere vil si at noen og enhver av dere vil jo selvfølgelig at det var litt dumt når dere har sittet mange stykker sammen i 8 måneder og jobbet og jobbet og jobbet. Og så blir det som Georg Johannesen, en kjent litteraturkritiker, sa da Torill Skar hadde laget en såkalt antologi i ny norsk lyrikk, så sa Georg Johannesen i sin beske kommentar: ”Torill Skar har her gjort et stort og unyttig arbeid.”.

Så vil jeg og ta opp at det faktisk er noen som har sagt at dette har vært et spill. Og da må jeg altså få si, og dette er ganske alvorlig. Hvis dette har vært et spill, så må det enten bety at valgkomiteen og undertegnede er blitt trukket inn i et spill eller selv har spilt. Begge deler reagerer jeg særdeles negativ på. Og det er ikke tilfelle, og det håper jeg ikke å se. Valgkomiteen hadde en innstilling på en kandidat som vi selvfølgelig mente vil være et fint og frtidsrettet bidrag til DNAs ledelse, og ingen av oss har latt oss dra inn i noe som helst slags spill. Jeg tar til etterretning, komiteen tar til etterretning at Landsmøtet har gjort det de har gjort. Og dermed så har da vi ikke fremmet noe innstilling på en nestlederkandidat. Og det er ingen her som kan vite hvem den kandidaten er. Dere hørte hva jeg sa om lekkasjer fra første stund. Vi har ikke fremmet en kandidat, for vi har tatt Landsmøtets vedtak til etterretning. Og vi har gått på med friskt mot. Og vi fremmer nå vår innstilling, for øvrig enstemmig. Og jeg tror, jeg holdt på å si fortsatt, at vi har en veldig god innstilling, at det skal bli en veldig og ledelse.

Men før dere får den delt ut, så vil jeg si noe om det viktige prinsipielle standpunktet som vi har tatt hva gjelder det fagligpolitiske samarbeidet. Det har alltid vært sterke bånd mellom Det Norske Arbeiderpartiet og fagbevegelsen. Historiske bånd, politiske bånd, menneskelige bånd. Vår felles historie går mer enn 100 år tilbake. Det var fagbevegelsen som dannet partiet. Våre pionerer hadde et engasjement utover forholdene på arbeidsplassene. De ville skape et bedre liv for vanlige folk. Og Arbeiderpartiet ble dannet for å omsette disse pionerene sine drømmer og visjoner til virkelighet. Arbeiderpartiet ble fagbevegelsens politiske arv. Det fagligpolitiske samarbeidet som ble startet for 100 år siden, det har vært grunnlaget for arbeiderbevegelsens samlede styrke. Det at vi har et grunnleggende samfunnsyn felles, at vi bygger på de samme mål og verdier for samfunnsutviklingen: rettferdighet, likeverd, frihet, solidaritet, det har vært avgjørende for forandringen av Norge fra et fattigland til et velferdssamfunn. Arbeidsfolk ble løftet ut av fattigdommen til et verdig liv takket være vår samlede kraft. Jeg er glad for at dette landsmøtet her ikke har gitt noe signal om at dette samarbeidet skal svekkes. Tvert imot. Men formene for samarbeid er gjenstand for diskusjon. Og formen hadde da og utviklet i takt med tida og i forhold til hva som til enhver tid var mest tjenelig for å nå våre felles mål. Den rapporten fra Arbeiderpartiets Dialogforum som har vært omtalt her, den slår fast følgende: Det forpliktende fagligpolitiske samarbeidet mellom LO og Arbeiderpartiet må videreføres og videreutvikles. Det skal være et samspill mellom to selvstendige organisasjoner hvor det er gjensidig aksept og respekt for ulike syn i enkeltsaker.

Det skal være åpenhet om hva samarbeidet omfatter. Videreføringen må skje både sentralt og lokalt, og med både LO og de enkelte forbund. Med dette utgangspunkt må LO og Arbeiderpartiet diskutere formene for det fagligpolitiske samarbeidet." LO-kongressen vår i mai i fjor gjorde følgende vedtak om de fagligpolitiske samarbeidet: "LO har et formalisert samarbeid med Det Norske Arbeiderpartiet. Samarbeidet skiller seg fra forhold til andre partier ved at det innebærer samarbeid om felles mål og strategi for samfunnsutviklingen. Hvilke former samarbeidet skal ha, er til enhver tid åpen for diskusjon." Det har nå vårt tradisjon i 103 år at LOs leder, eller LOs ledelse, sitter i Arbeiderpartiets Sentralstyre. Den innstillingen dere vil få, den viser da at dette gjør vi ikke nå lenger. Det vi gjør, understreker jeg, det gjør vi ut ifra at vi har hatt en god dialog mellom LO og Arbeiderpartiet om hvordan vi skal utvikle det fagligpolitiske samarbeidet, slik som kongressen vår har bedt oss om, slik som Dialogforum til Arbeiderpartiet har bedt oss om. Vi mener at tida er moden for en fornyelse av det fagligpolitiske samarbeidet, og en fornyelse som vi tror kan øke betydningen av dette samarbeidet for vår samlede makt og innflytelse. Og, kjære Landsmøte, vi er blitt enige om at samarbeidskomiteen er det hovedsporet som skal følges. Samarbeidskomité lokalt, sentralt, fagligpolitisk utvalg, lokalt o sentralt, for å gi den nødvendige bredde og forankring av det fagligpolitiske samarbeidet.

Den sentrale samarbeidskomiteen, den er unik i nordisk sammenheng. Vi ser så til Sverige. Og en viktig del av det som har skjedd i Sverige, det er at fagbevegelsen har jobbet politisk mot sosialdemokratiet, fått gjennomslag for sine saker, og dermed stilt opp bak Göran Persson for fullt. Svenskene, sist i forrige møte. Så sa dem at de misunner oss vår samarbeidskomité. For det har ikke dem. Og samarbeidskomiteen hos oss har vært og skal fortsatt være det viktigste redskapet for de gjensidige politiske drøftelsene vi må ha og kontakt mellom arbeiderbevegelsens faglige og politiske del.

Jeg har så lyst til å sitere Gro når det gjelder det fagligpolitiske samarbeidet. Fordi Gro for 11 år siden, så satt hun en kveld og resonerte rundt det fagligpolitiske samarbeidet. Da som nå, så stormer det av og til. Og det stormet. Og da var det noen som sa at: Bør man ikke bryte det fagligpolitiske samarbeidet? Da sa Gro følgende: "Hvis Arbeiderpartiet kutter båndene til fagbevegelsen, da kutter man de tusener på tusener av lytteposter som man har og som man må ha gjennom de tillitslagte og medlemmene i LO i Norge. Det vil være uklokt av Arbeiderpartiet, og det vil gjøre Arbeiderpartiet til et helt annet parti."

Jeg understreket at når vi har tatt den beslutningen som vi har tatt, så er det ikke fordi jeg har blitt presset til det. Dere som følger med i avisene, dere vil ha sett at når det gjelder våre forbundsledere, så er det sterke meninger for at LOs ledelse skal sitte i Sentralstyret, det er sterke meninger mot. Jeg er veldig glad, og jeg setter veldig pris på at våre forbundsledere ikke har stilt ultimatum, for det vil være umulig å oppfylle begge ønsker. Det er i den grad det har vært gjort det, så har ikke det bidratt til å forme mitt standpunkt. Det har snarere tært i en annen retning. Jeg mener at dette å satse på samarbeidskomiteen, satse på fagligpolitiske utvalg, det er det som vil gi etter mitt syn det ryddigste, det beste samarbeidet. Det er ingen som skal være i tvil om hvilket mandat jeg har når jeg møter i samarbeidskomiteen. Det har jeg ifra vårt sekretariat. Jens vil ha det i fra sitt Sentralstyre. Og på det grunnlaget så tror jeg at vi skal få et sterkere og et bedre samarbeid enn det vi har i dag. Vi har hatt et godt samarbeid, men jeg tror at det skal bli enda bedre.

Ja, kjære Landsmøte. Jeg mener at vår felles styrke og kraft ikke er avhengig av om vi sitter i hverandres organer. Hvis noen skulle si at dette var å og fra seg innflytelse på vegne av LO, så kan jeg love dere at da hadde vi aldri, aldri gjort det.

Vår styrke og vår kraft, den er avhengig av at vi gjør vår jobb i de organisasjonene vi er satt til å lede og satt til å virke i. LO sin styrke er avhengig av at vi er mange. Den er avhengig av at vi organiserer bredt, har mangfold og at vi står klippefast på vårt verdigrunnlag. Etter en tids nedgang i medlemstallet hos oss, så vokser vi nå igjen. I dag har vi 800 000 medlemmer. Det er 600 000 flere enn vår nærmeste konkurrent.

LO er tuftet på industrisamfunnet, derfor så har industriens folk hatt så stor innflytelse, så viktige posisjoner og så stor betydning i vår organisasjon. Men vi må og ta høyde for, og det gjør vi, at de arbeidstakergruppene som vokser i dag, det er innenfor tjenesteyting, privat og offentlig. Derfor så vil vi blant annet styrke samarbeidskomiteen med en sektor som i dag ikke er representert i samarbeidskomiteen, nemlig privat tjenesteyting. Sture Arntsen som leder av det største forbudet, Handel og Kontor, innenfor den sektoren, er ikke der. Den sektoren bør og inn. For der er det viktige grupper for oss å hente.

Vi skal bli flere. Og dermed så skal vi styrke oss sammen. Jeg blir veldig glad når jeg hører at lederen for Helse- og sosialforbudet som nå har tatt beslutning om å gå sammen med vårt kommuneforbud, jeg blir glad når jeg hører Tove Stangnes si at LO er et fra hennes side et godt alternativ. Fordi LO setter de lavtlønne og setter fokus på likelønn. Jeg blir glad når en annen organisasjon som organiserer vernepleiere, sosionomer, velferdsstatens frantsoldater, når de konkluderer med at de vil fortsette å være i LO, som har den beste politikken, den mest helhetlige politikken, og som står på for grupper og grupper som ikke har så stor markedskraft.

Det er vår ansvar å ta vare på det. Og stiller vi oss godt, dere, jeg må få si det nå, for jeg har ikke tatt til ordet før her på Landsmøtet, stiller vi oss godt nå, så har vi da i hvert fall 50 000 nye medlemmer til neste sommer. Da håper jeg at Helse- og sosialforbudet og kommuneforbudet i sitt ekteskap kommer inn hos oss. Og det blir et styrket LO.

Det som har gledet meg mest på dette Landsmøtet, det er å høre på... det har vært veldig mange fine innlegg. Og mine folk som har sittet og sett på tv-skjermen hele tida, mens jeg har sittet i de møtene dere vet jeg har sittet i, så har dem sagt at det er å flott, det er så mange flotte damer, spesielt, som går på talestolen på Landsmøtet i Arbeiderpartiet. Ingen forkleinelse til mennene. Men det er veldig bra.

Jeg synes og at det har vært veldig gledelig å høre ungdommene på dette Landsmøtet. Og 11 år etter jeg da hørte Gro snakke om lytteposter, så hører jeg Truls Wickholm fra AUFs sentralstyre holde et glimrende innlegg som han avslutter med følgende: "Jeg vil at vi går ut herifra på søndag med en følelse om at båndene er styrket til LO og at røttene er på plass. Men jeg vil noe mer. Jeg vil at de tillitsvalgte og medlemmene i LO skal være vår lyttepost. Her kan vi tidlig fange opp saker og signaler fra arbeidsplassene. Og vi må ta de alvorlig. For hvis vi skal vinne valg til høsten og om 3 år, da må vi vinne lunsjdebatten. Og da kamerater, trenger vi hjelp av 800 000 LO-kamerater."

Kjære Landsmøte. Det er dette her som gir håp og næring til et fortsatt sterkt og til et fornyet fagligpolitisk samarbeid. Det er det som gir håp om at vi kan organisere enda flere, bli enda tydeligere politisk, og sammen utgjøre den politiske kraften som dette samfunnet trenger. Og det er på det grunnlaget vi lagges fram får valgkomitéinnstilling. Og det er på det grunnlaget at vi har tatt den beslutningen vi har tatt. Takk så langt, så skal dere få innstillingen.

Dirigent: Har alle sammen nå fått innstillingen? Det har dem ikke. Så da må Gerd-Liv vente littegranne til.

Gerd-Liv Valla, leder av valgkomiteen: Ja. Da er altså valgkomiteens enstemmige innstillingen delt ut. Og jeg skal da knytte noen kommentarer til den. Valgkomiteens har faktisk vært at vi har hatt flere kandidater og gode kandidater enn vi har hatt plass til. Det har vært vårt problem. Vi har spurt folk. Det er noen vi har fått ha fra som vi likevel ikke har kunnet finne plass til for å få en totalitet til å gå opp. Men det er en ikke ukjent problemstilling. Og vi har prøvd å ivareta helhetshensyn. Vi innstiller altså som jeg allerede har sagt da på Jens Stoltenberg, Oslo som leder. Det er vel ikke nødvendig å knytte noe mer kommentarer til Jens Stoltenberg. Dere kjenner han godt nok, så jeg skal ikke bruke noe tid på det.

Vi er jo glad for den gode responsen vi fikk fra forslaget. Men jeg bare gjør oppmerksom på at det er jo dirigenten etterpå som skal foreta valgene. Så da får dere reise dere en gang til. Som nestleder da, så innstiller komiteen på Hill-Marta Solberg, Nordland som nestleder. Så innstiller vi på Martin Kolberg, Buskerud, tidligere konstituert, nå sekretær. Så går vi da på det øvrige Sentralstyret. Og da har vi satt de i alfabetisk rekkefølge. Det er da første Dag Terje Andersen, Vestfold, som Landsmøte og kjenner så godt at jeg tror kanskje ikke jeg skal bruke tid på å gå igjennom. Men jeg tror jeg skal si at han er skogsarbeider. Så innstiller vi på Rolf Erling Andersen, Telemark, som sitter i Sentralstyret i dag og som valgkomiteen ønsker å gi fornyet tillit. Så innstiller vi på Kjell Bjørndalen, Buskerud, som og sitter i Sentralstyret i dag og som valgkomiteen ønsker å gi fornyet tillit. Så kommer det en ny person som hete Anne-Marit Bjørnflaten, Troms. Anne-Marit Bjørnflaten, jeg tror du er i salen. Kan du reise deg? Anne-Marit er 33 år, er informasjonssjef i telemedisinsk senter i Tromsø. Leder kvinnepolitisk styre i Troms, leder programkomiteen Troms Arbeiderparti, tidligere politisk rådgiver i UD og Arbeiderpartiets stortingsgruppe for Thorbjørn Jagland. Så har vi Sylvia Brustad, Hedmark. Sylvia kjenner alle. Så Sylvia er stortingsrepresentant, det vet alle, tidligere statsråd og har hatt mange verv i partiet. Hun innstiller vi da som nytt medlem av Sentralstyret. Jan Böhler, Oslo, ny. Jan Böhler er 50 år, han er partisekretær i Oslo Arbeiderparti, tidligere statssekretær i DU, utredningssekretær på partikontoret og erfaring som sekretær for byrådet i Oslo. Deretter kommer Trond Giske, Sør-Trøndelag som sitter i Sentralstyret. Vi er innstilt på å gi Trond fornyet tillit. Mette Gundersen, Vest-Agder er ny. Mette Gundersen er og her i salen, og jeg synes folk skal få lov til å se Mette Gundersen. Mette er 30 år gammel, nestleder Vest-Agder Arbeiderparti, tidligere leder Kvinnepolitisk styre, Vest-Agder, erfaring fra AUF, fra fagbevegelsen, hotell og restaurant og fra kommunepolitikken. Så har vi Tore Hagebakken, Oppland som sitter i Sentralstyret i dag, og som vi da er innstilt på å gi fornyet tillit. Så har vi Roger Hansen, Finnmark. Han er ny, Og Rogner, kan du og reise deg opp? Det står alle navn med alder på alle disse jeg leste opp. Han er 58 år. Han er leder av Finnmark Arbeiderparti, han er ordfører i Gamvik kommune på 18. året. Og han har bakgrunn som tekniker i Televerket. Så har vi som neste nye representant Bjarne Håkon Hanssen, Nord-Trøndelag. Han er da 40 år. Han er stortingsrepresentant, og han har vært landbruksminister. Og alle her kjenner Bjarne Håkon. Han innstiller vi da på. Så er det Anniken Huitfeldt, Akershus. Ny. Det står på lista mi at hun blir 33 år. Anniken, alle kjenner deg, men kan du reise deg du og? Anniken har jo vært AUF-leder og alle kjenner hun fra det. I dag jobber hun som forsker ved FAFO, altså Fagbevegelsens forskningssenter, og har bred politisk erfaring. Så har vi ny Saera Khan, Oslo. Saera, nå er det din tur. Saera har en bakgrunn som det har vært viktig for valgkomiteen å hensynta og få med i ledelsen av Arbeiderpartiet. Saera er 23 år, hun har sin bakgrunn fra Bangladesh, er medlem i kontaktutvalget mellom innvandrersorganisasjoner og de norske myndighetene og

fraksjonsleder for kultur og utdanning i Oslo bystyre. Og medlem av kvinnepolitisk styre i Oslo. Karita Bekkemellem Orheim, Kvinnepolitisk styre. Det har sammenheng med det valget vi kommer på når det gjelder kvinnepolitisk styre. Karita kjenner og alle. Så Karita, jeg vet ikke hvor gammel du er, men så hvis du kan si det selv, så hjelper du meg litt. Vi kan komme tilbake til det senere. Så ønsker vi velkommen til og gir fornyet tillit til Odd Kr. Reme, Rogaland. Så har vi ny Anne-Grete Strøm-Erichsen, Hordaland. Anne-Grete Strøm Eriksen er 53 år, er byrådsleder i Bergen, og tidligere leder i Hordaland Arbeiderparti, tidligere ordfører i Bergen. Og er da en av de som vi har syntes det har vært viktig å la kommune-Norge få en god plass i det styrende organ.

Leder i AUF tiltrer altså Sentralstyret med fulle rettigheter. Og det er Gry.

Kvinnepolitisk styre, - der innstiller valgkomiteen Karita Bekkemellen Ordheim som leder. Vi innstiller Anne Ragnhild Kjær Sti, fra Telemark og AUF som nestleder, og hun er ny so nestleder, men har sittet i kvinnepolitisk styre hittil. Siri Hov Eggen, Akershus innstiller vi som ny representant i kvinnepolitisk styre. Siri... Oi. Sekretæren. Jeg tenkte jeg skulle gjemme pølsa til slutt. Med rosin. Takk skal du ha dirigent. Jeg har to forskjellige lister som jeg driver og ser på. Opplysninger rundt nå når Karin Yrvin innstiller vi på å gi fornyet tillitt og alle kjennetegn. Siri Hov Eggen har vi sagt. Hildur Fallmyr, Nord-Trøndelag sitter i styret i dag og fornyet tillit innstiller vi på. Så har vi en ny, og det er Siv Førde, Sogn og Fjordane. Siv... Siv er 49 år, er nestleder i Sogn og Fjordane Arbeiderparti, er sykepleier av yrke, har vært medlem i Dialogforum, og har jobbet en god del internasjonalt, blant annet i Palestina. Ny, Marit Gilleberg, Hedmark. Kan du reise deg? Det står altså på de opplysningene jeg har fått her, og jeg leser det jeg får beskjed om, jeg, og jeg tror det er riktig; Det står at det er en frittalende, sterk kvinne. Og det hørte vi fra talerstolen her om dagen. Så har vi som ny Lubna Jaffrey, Hordaland. Lubna er vel ikke her. Er du her Lubna? Trodde likevel ikke du var her. Det var noen som sa at de ikke var sikkert du var her nå, men det er bra. Lubna, 22 år, student, bystyrerepresentant, sitter andre periode i Sentralstyret i AUF og har tidligere jobbet som politisk rådgiver i AUF og tidligere leder i Hordaland AUF: Karen Irene Stangeland, Rogaland, fornyet tillit. Solveig Solbakken, Aust-Agder fornyet tillit. Rita West, Finnmark innstiller vi som ny. Rita er ikke her. Rita West, ho er skipper på egen båt. Lokalpolitiker i Hammerfest Arbeiderparti, leder i lokallaget av Fiskelaget, styremedlem i Norges Råfiskelag, første kvinne som noen gang er valgt inn i ledelsen av Råfiskelaget, som er et av de tyngste styrene i norske fiskerinæring.

Kontrollkomiteen, der innstiller vi på Ann-Marit Sæbønes som leder. Det er da ny leder. Anne-Marit kjenner dere, hun er delegat her. Der... Asbjørn Kristoffersen, ny. Asbjørn har jobbet på partikontoret, og alle kjenner han. Peter Myklebust, ny. Varamedlemmer: Jan Dybvik, ny, og Rune Tokle, ny.

Med det tar jeg da valgkomiteens enstemmig innstilling opp. Takk for meg,

Møtet tok 5 minutter pause til å fordøye valgkomiteens innstilling

Følgende permisjonssøknader ble innvilget:

223 Gundy Fagerhol, Møre og Romsdal søker om permisjon fra kl 14.45 og til møtets slutt.

289 Hanny Ditlefsen, Troms søker om permisjon fra kl 1500 og til møtets slutt for å nå flyet sitt til Tromsø.

Dirigenten innførte 3 minutters taletid slik at flest mulig skulle få muligheten til å delta på valget, da flere delegasjoner var nødt til å forlate Landsmøtet om ikke lenge for å nå flyene sine hjem til hjemmene sine.

Delegat 251, Merethe Storødegård, Nord-Trøndelag: Kamerater. Først en stor takk til valgkomiteen. Jeg ble virkelig glad når jeg så innstillingen. Dere har gjort en kjempejobb. Oppkjøringen til dette Landsmøtet har, kamerater, bært preg av persondebatt og ikke politikk. Det har faktisk pågått nå i snart ett år. Alle, alle har sagt at dette må vi slutte med. Vi må slutte å ha fokus på personer, og vi må konsentrere oss mer om de politiske sakene. Det er legitimt å diskutere kandidater. Selvfølgelig er det det- Men helgens avisoppslag, og jeg har et eksempel her- Jeg håper enkelte er feilsitert. Men det har vist oss at debatten har kommet ut av kontroll. Landsmøtets flertall ga i grunnen klar beskjed om at nok var nok gjennom vedtaket om 3 i ledelsen. Men det er tydelig at det er noen som ikke ønsker ro i partiet vårt. Og dermed heller ikke lytter til flertallet i denne salen. Jeg vet jeg har Landsmøtet med meg når jeg sier at det finner vi oss ikke i. Flere fylkeslag hadde nestleder kandidater. Det hadde også mitt. Noen trådte til sida på grunn av kjønnsbalansen, og andre har akseptert Landsmøtets vedtak om 3 i ledelsen med de som i dag er der. Og jeg er sikker på at alle kandidatene har mange gode saker de ville ha satt fokus på som nestledere i partiet. Og noen er sikkert skuffet for at de ikke fikk muligheten. Hadde dem som i dag står fram i avisene som opprørere enda kommet med forslag på motkandidater, så kunne jeg har forstått det. Men bråk, for bråkets skyld, det er lite konstruktivt og ikke til partiets beste. Jeg oppfordrer Landsmøtet til å gi klar beskjed til dem som nå kun er opptatt av å lage bråk: Vi har kommet til dette Landsmøtet for å sette fokus på de politiske sakene og snu inntrykket av et parti i kaos. Vi har utformet mye god politikk. Vi vil vise at vi har tillit til våre fremste tillitsvalgte. Og sist, men ikke minst, sette ned foten og si at vi ikke finner oss i slik meningsterror. Jeg vil oppfordre Landsmøtet til å si at grensa nå er nådd.

Delegat 140, Trond Tystad, Hordaland: Dirigent, kamerater. Jeg synes valgkomiteen under hele sitt arbeid har gjort et utmerket arbeid. Og lederen i valgkomiteen kvalifiserer for den yrkestittel som en av medlemmene i kvinnepolitisk styre hadde, nemlig skipper på egen båt. Det er en båt som har vært i opprørt hav. Men jeg synes valgkomiteen som valgkomité har fått den båten veldig godt igjennom. Så er det slik at vi må se på oss selv gjennom slik andre ser på oss og være obs på det. Alle oss som trekker fra gardinen og kikker på torsdagsklubben, om ikke andre, vil være klar over, og i hvert fall er det 1,2 millioner av oss da, at Arbeiderpartiet på mange måter oppfattes å være med opptatt av person i øyeblikket enn politikk. Derfor er det viktig at på dette Landsmøtet og vurderingen av det, har lagt seg i morgen, Sentralstyret møtes, så er det politikken i høysetet helt fram til neste valg. Helt fram til neste Landsmøtet. Faktisk så langt at vi kanskje skulle spart oss en sånn lang, lang valgkomité. For det har jo åpenbart ikke vært noen suksess når det gjelder å holde fokus på politikken. Og det er ikke de som sitter i valgkomiteen sin skyld. Det er også slik at vi faktisk står oppe i en situasjon der dette kan være viktig. Fordi Høyre-kreftene har sterkere oppslutning enn på lenge.

Det andre som folk kan se på oss utenifra, det er at det kan være tendenser til et skille mellom de yngre, AUF med tilhørende herligheter, og resten. Det vil man se utenifra, for det er en trend i denne debatten. Jakob Widnes, AUFs første leder, sa på AUFs 25-årsjubileum i 1927 at AUF skulle være partiets salt. Det betyr selvsagt at AUF kan ikke og de unge kan ikke bestemme alt, da blir på mange måter maten for bitter, men samtidig så må det være salt i grøten for at den skal ha smak. Det er en viktig utfordring til det godt sammensatte og unge Sentralstyret, at vi ikke har på en måte en sånn undertone når vi møter det neste Landsmøtet.

At man har bygget den nødvendige broen mellom de unge og hele partiet. Og særlig i en situasjon da det er faktisk flere unge til stedet på dette Landsmøtet, det er flere unge som har hatt ordet på dette Landsmøtet enn enkelte meningsmålere finner at vi har velgere under 30 år når de spør befolkningen.

Til sist, så er det det med unge kvinner. Det er helt klart at det har vært en debatt, særlig i det avsluttende fasen, om at det skulle inn en ung kvinne som nestleder. Det ville jo kunne oppfattes av andre enn oss selv som ikke har vært i dette rommet som en form for signal, at den unge kvinnen ikke er der. Valgkomiteen har gitt et godt svar på det gjennom en innstilling som er historisk fylt opp. Det skulper over med dyktige, unge kvinner i denne innstillingen. Den viktige utfordringen til Sentralstyret og ledelsen er i profileringen av partiet, fram mot valg og i den 2-årsperioden vi er i å gi en god plass i det offentlige bildet når partiet skal presenteres for disse dyktige kvinnene. Takk.

Delegat 045, Ove Branth, Oslo: Kamerater. Først vil jeg si: Vi har nå vært her i mer enn 50 timer, 50 politiske timer hvor jeg føler det har vært en god debatt. Jeg føler at jeg har reist hit ifra partiets ytterkant, kanskje ikke den geografiske, jeg har faktisk gangavstand fra Youngstorget, men det er viktig for meg som representerer da et lokallag også å komme hit og være med på de politiske debattene. Og jeg føler jeg har vært i en politisk debatt. Jeg kjenner med ikke igjen i det som da har vært gjengitt i pressen som min kontakter altså ute har ringt inn og spurt om: Hva er det dere driver med? Vi har her sett.. Jeg ble fredagen invitert til en debatt som jeg tok del i, som var viktig. Da ble vi invitert til å debattere vedtektene og vedtektsendringer. Det var for meg viktig å være med og stemme for det jeg da prinsipielt støtter 100 %, det er at dette partiet har behov for én nestleder. Og det var viktig. Dette signal som var for meg viktig, dette var ingen mistillit til valgkomiteen, til ledelsen i partiet eller noen andre. Det bar en organisatoriske viktig sak for meg å stemme for. Så jeg beklager at det har vært fremstilt som at dette har vært en mistillit til noen i ledelsen. Det er det altså ikke. Jeg vil derfor rette en... Det eneste jeg vil beklage: Det er klart at det er til valgkomiteen som har jobbet under noen rammebetingelser som vi snudde opp ned på, men det må den nær sagt finne seg i da debatten kom så seint som den gjorde. Men når, jeg vil si, jeg er derfor veldig glad når vi nå ser, og vi har fått en enstemmig innstilling. De snudde seg fort rundt og klarte da å samle det partiet til enstemmig innstilling. Og jeg har stor respekt for innstillingen. Og den er god, og den er helhetlig, og den står vi 100 % bak. Så jeg vil si: Støtt opp om valgkomiteens innstilling. Den er god, og den er god med én leder, én nestleder og et godt Sentralstyre. Takk.

Delegat 016, Ragnar Kristoffersen, Akershus: Kjære Landsmøtet. På egne av en enstemmig Akershusdelegasjon vil jeg gjerne gi vår fulle og aktive støtte til en meget god innstilling fra valgkomiteen. Lykke til videre.

Landsmøtet gikk til valg

Valgkomiteens innstilling:

Sentralstyret:

Jens Stoltenberg, Oslo	leder	NY (som leder)
Hill-Marta Solberg, Nordland	nestleder	
Martin Kolberg, Buskerud	sekretær	(tidligere konstituert)
Dag Terje Andersen, Vestfold		NY

Rolf Erling Andersen, Telemark	
Kjell Bjørndalen, Buskerud	
Anne-Marit Bjørnflaten, Troms	NY
Sylvia Brustad, Hedmark	NY
Jan Böhler, Oslo	NY
Trond Giske, Sør-Trøndelag	
Mette Gundersen, Vest-Agder	NY
Tore Hagebakken, Oppland	
Roger Hansen, Finnmark	NY
Bjarne Håkon Hanssen, Nord-Trøndelag	NY
Anniken Huitfeldt, Akershus	NY
Særa Khan, Oslo	NY
Karita Bekkemellem Orheim, Kvinnepolitisk styre	
Odd Kr. Reme, Rogaland	
Anne-Grete Strøm-Erichsen, Hordaland	NY

Leder i AUF tiltrer Sentralstyret med fulle rettigheter.

Kvinnepolitisk styre:

Karita Bekkemellem Orheim, Møre og Romsdal	leder	
Anne Ragnhild Kjær Sti, Telemark/AUF	nestleder	NY (som nestleder)
Karin Yrvin, Oslo	sekretær	

Siri Hov Eggen, Akershus	NY
Hildur Fallmyr, Nord-Trøndelag	
Siv Førde, Sogn og Fjordane	NY
Marit Gilleberg, Hedmark	NY
Lubna Jaffrey, Hordaland	NY
Karen Irene Stangeland, Rogaland	
Solveig Solbakken, Aust-Agder	
Rita West, Finnmark	NY

Kontrollkomiteen:

Ann-Marit Sæbønes, leder	NY
Asbjørn Kristoffersen	NY (tidligere vararepresentant)
Peter Myklebust	NY

Varamedlemmer:

Jan Dybvik	NY
Rune Tokle	NY

Delegat 087, Marit Gilleberg, Hedmark: Kjære Landsmøtet. Det er noe som heter at all jula... nei, glem det. Jeg har bare hørt rykter om at jeg var aktuell som kandidat. Og jeg ser det svart på hvitt nå. Da vil jeg si at som mor, ordfører, styreleder, så har jeg rett og slett ikke kapasitet til og mulighet til å gjøre den jobben som jeg mener man må gjøre for å sitte i kvinnepolitisk styre. Jeg er ingen kandidat. Men Hedemark Arbeiderpartiet har en enda bedre kandidat. Det er hun Bente Elin Lilleøkseth, Hedmark. Hun er mye yngre enn meg, hun har vært i Kvinnepolitisk før, og hun har kapasitet og har vilje til å stå på i kvinnepolitisk styre. Derfor vil jeg derfor fremme et forslag fra Hedemark Arbeiderparti om Bente Elin Lilleøkseth.

Dirigent: Da må dirigenten: Ønsker noen fra valgkomiteen ordet? Jeg klarer ikke å... Da foreslår jeg at... jeg regner med at valgkomiteen opprettholder sitt forslag. De gjør ikke det? Valgkomiteen trekker sitt forslag på Marit Gilleberg. Og da står vi altså igjen med ett forslag på representant til Kvinnepolitisk styre. Det er Bente Elin Lilleøkseth fra Hedemark.

Vedtak: Valgkomiteens innstilling med endringsforslaget fra Marit Gillebergs ble enstemmig vedtatt.

Dagsorden sak 12; Avslutning

Dirigent: Da takker jeg for godt samarbeid. Og vi dirigentene anser nå at vi har gjort ferdig jobben vår. Jeg vil på vegne av dirigentene og sekretærene få takke landsmøter for et fantastisk godt samarbeid. Det er deres fortjeneste at vi har kommet igjennom det på en så smidig og god måte. Og jeg vil nå overlate ordet til Thorbjørn Jagland.

Thorbjørn Jagland: Tusen takk skal dere ha. Partifeller, jeg vil begynne med å gratulere den nye ledelsen, og spesielt Jens. Jeg ønsker deg lykke til. Jeg skal gjøre mitt, fra min plass i Stortinget. Jeg vet at det ikke er så enkelt når avgåtte ledere blander seg borti ting for mye. Og det skal jeg forsøke å la være. Men jeg skal forsøke å gjøre jobben min i Stortinget og i gruppestyret og støtte opp så godt jeg kan. Og jeg er overbevist om en ting, blant annet fordi at politikken dynamikk er slik, at før eller siden blir du statsminister igjen i Norge.

Det er den nye lederens oppgave å takke Landsmøtet på vegne av hele partiet for den jobben dere har gjort på vegne av partiet. Jeg vil like vel rette en personlig takk til alle dere for det dere har betydd for meg gjennom disse dagene. Det har varmet meg veldig. Jeg har vært med lenge. Jeg kan ikke få takke nok partifellene utover hele landet for at dere har gjort livet mitt så interessant og spennende og meningsfylt til nå. Jeg har ikke angret en eneste dag på at jeg gikk den veien jeg gikk og at jeg har fått bruke mine krefter i Arbeiderpartiet. Dere forstår meg sikkert når jeg retter en spesiell takk til mine partifeller i Buskerud. Og til de jeg har sittet sammen med i partiledelsen i så mange år, samarbeidskomiteen, partikontoret, Stortingsgruppa, LO, forbundene. Og sist, men ikke minst, min egen familie. En gang det stormet som verst, det var nesten utrolig å se hvor mye man egentlig var i stand til å sette på papiret. Da ringte min eldste sønn meg og sa: "Stå oppreist inni deg, papp.". Så jeg fulgte hans råd og går videre i livet med troen på politikken og på Arbeiderpartiet.

Jeg meldte meg inn i partiet da jeg var 13 år. Og gjennom disse 40 åren, så er det én ting som har blitt mer og mer viktig for meg å få sagt, og som er mitt siste budskap på dette landsmøtet, og det er følgende: Ta vare på forsamlingen. Det at vi kan møtes, se hverandre i øynene, argumentere med hverandre, i en forsamling, det er det mest demokratiske, og den eneste demokratiske måten å ta avgjørelser, og det er også den som gir de beste avgjørelsene. Forsamlingen er hellig i et demokrati. Og forsamlingsfriheten som ble tilkjempet gjennom de borgelige, liberale revolusjonene i 1848 over hele Europa var knyttet til opplysningsideen som bredde som over hele kontinentet. Med kunnskap skulle samfunnet bygges. Min far var fagforeningsformann på Kværner, en avdeling ute i Sandvika, og jeg husker hvordan han strevet med å forstå, forstå sammenhenger. Som skulle formidles til medlemmene på møtet. Om produktivitet. Den døde strek, som jeg husker fra min barndom. Det er en av de tingene jeg husker best. Den røde strek som man ikke måtte overskride. At verdiene måtte skapes før vi kunne bruke dem. Alt mitt politiske virke er forbundet med denne erfaring, at oppbygging av industrisamfunnet, skapte frihet for sånne som oss, og at frihet koster penger. Og jeg tenker

nå på arbeiderne på den samme Kværner. Som kjøpte aksjer for å redde bedriften. Og så går direktøren og går bort og kjøper gardiner for 1 million kroner på bedriftens regning i sin egen leilighet...Så langt har vi kommet i dette landet. Og hvis et nasjonalt kompromiss med de andre partiene skulle ha noen mening nå, så måtte det være å gjenreise solidaritetsalternativet for å redde industrien og bygge industrien videre ut. Slik at vi kan bygge velferden videre ut. Og det er dette som Arbeiderpartiet kan bringe inn i Stortinget fra dette landsmøtet. Og si til de andre: Er dere med på dette, så er vi med på det.

Jeg har vært på de fleste forsamlingshus i Norge gjennom alle disse årene, tror jeg. Forsøkt å formidle kunnskap, få noe tilbake, reise fra sted til sted. I bilen til og fra; tenke på det jeg skulle si, tenke på det som ble sagt. Så hele mitt er på en måte forbundet med Folkets Hus. Og jeg vil rette en stor takk til alle de som jeg møtte. Alle de som satte ut stoler, stablet de sammen igjen etterpå. De som kokte kaffe. Noen ganger var det altfor mange stoler, altfor mye kaffe. Noen ganger det omvendte. **Digi Brann** sendte meg en gang rundt, det var rett etter Berlinmurens fall. For å, som jeg sa, da jeg introduserte **Lois Sajala**, for å undersøke hvordan det var med mulighet for å starte sosialdemokratiske partier i sentrale Øst-Europa. Og så sa han: Når du kommer til Praha, så må du oppsøke Folkets Hus. Og det må du få tilbake. Vi må få Folkets Hus tilbake. Kommunistene stjal Folkets Hus fra oss da de tok over makten i 1948. Og innlemmet det sosialdemokratiske partiet i kommunistpartiet; den største forbrytelse av alle. Vi må få dette tilbake til oss.

Jeg reiste til Praha, bad om å få oppsøke Folkets Hus. Der var det en Lenin-museum. Jeg traff en av lederne i **Siwik Forum**, ikke **WAslak Pavel**, men **Jalg Kawan**, som senere ble utenriksminister i Tsjekoslovakia. Og han inviterte meg mange år senere, da jeg var utenriksminister, til å holde et foredrag i Praha. Og jeg reiste dit. Bilen som brakte meg til huset, stoppet utenfor, og så sa jeg: Det er Folkets Hus. Det var kommet tilbake til vårt parti: Sosialdemokratene. Og jeg tenkte at hvis jeg hadde kunnet fortelle dette til Willy, han hadde gått bort i mellomtiden, hadde jeg kunnet fortelle dette til Willy, så hadde han sagt: Nå kan jeg dø enda mer tilfreds og lykkelig. Vi hadde fått Folkets Hus tilbake. Der det hørte hjemme. I Praha traff jeg også lyrikeren, sosialdemokraten og Nobelpris-vinneren i litteratur, **Jaru Slaf Selfert**, som skrev så mange gode dikt. Og en av strofene som han så flott beskrev sitt land og hvordan han hadde opplevd sitt liv. Det er i grunnen slik jeg har opplevd det også.

Med åpne øyne
Gikk jeg gjennom dette landet
Det er vakkert
Som dere vet,
kanskje har det betydd mer for meg
Enn alle mine kjærligheter
til sammen
Og landets omfavnelse
varte hele mitt liv
Og når jeg var sulten,
levde jeg nesten hver dag
Av ordenen i landets sanger
Farvel. I hele mitt liv
har jeg ikke gjort meg skyldig
i noe forræderi,
det er jeg sikker på,
og du kan stole på meg.

Det er slik jeg har sett, reist rundt, sett på landet, hørt på ordene og levd av det. Og jeg kommer til å fortsette å leve med det og være med dere, være ute på Folkets Hus, formidle kunnskaper, være med i diskusjoner. Og mine siste ord derfor til Landsmøtet, i det jeg overlater klubba til Jens, er Rudolf Nilsen sine. Her identifiserer han de tre tingene som vår bevegelse må, tre ting vi må: (nr 13, fra På Gjensyn)

Men ennu våker nogen. Det er ganske unge menn,
som bøiet over bøker leter drømmen frem igjen,
slik den engang strålte om en vismanns gylne penn!

Denne drøm som natten avler og som dagen slår ihjel
om Atlantis, Utopia — om en bedre lodd og del
enn et liv, hvor andre eier selv ens hjerte og ens sjel.

Og det raser i de unges bitre hjerte: Våk og lær,
at du klart og nært og koldt igjennom drømmens gylne skjær
ser veien til et land, hvor Nr. 13 ikke er!

Våk og lær. Harmen, behold harmen over uretten. Og drømmen om noe bedre. For alle mennesker. Med Rudolf Nilsens ord overlater jeg klubba til Jens Stoltenberg.

Jens Stoltenberg: Tusen takk. Det er flott med applausen, men snart så begynner delegasjonene å reise seg for å rekke fly. Og da er det bedre at vi får avsluttet dette på en ordentlig og verdig måte. Og da vil jeg sterkt med å takke de som går ut av sentralstyret, kvinnepolitisk styre og kontrollkomiteen. Og det betyr at jeg vil aller først takke Thorbjørn. Thorbjørn, du vil bli stående, og du står som en av Arbeiderbevegelsens mest ledende og mest sentrale tillitsvalgte gjennom vår historie. Du har bekledd sentrale verv i denne bevegelsen i et kvart århundre, du har bidratt med dine tanker, dine ideer, ditt arbeid, og vi opplevde deg akkurat nå som den vi setter så stor pris på, nemlig den som kan tegne visjoner, som kan trekke de lange linjen i politikken. Det kommer vi til å huske, og det kommer vi til, eller, det setter vi stor pris på. Og nettopp den kombinasjonen av at du ser de lange linjene og greier å sette de inn i en internasjonal sammenheng, sette norsk politikk inn i en større sammenheng, det er det jeg har satt mest pris på og lært mest av deg. Vi har jobbet sammen, Thorbjørn og jeg, i mange år. Vi begynte for første gang å jobbe, hva skal vi si, organisert sammen da jeg ble valgt inn i sentralstyret i AUF i 1979. Da var Thorbjørn en litt sånn skremmende voksen mann på flere og tjue år og leder i AUF. Og siden har Thorbjørn og jeg jobbet sammen i regjering, i sentralstyret i partiledelse helt fram til i dag. Og vi har samarbeidet mye bedre enn det mange tror. Og en av de fineste tider jeg har hatt i politikken, det var når jeg fikk lov til å være finansminister i Thorbjørn Jagland sin regjering. Da jobbet vi godt sammen i en krevende tid. Og det var en tid som jeg tror både du og jeg lærte mye av. Vi har opplevd gleder sammen, vi har opplevd seiere sammen, og vi har opplevd at vi har fått til ting sammen. Men vi har også opplevd skuffelser, vi har opplevd nederlag, og vi har opplevd at det samarbeidet som vi har følt har fungert godt, også i perioder har vært utsatt for påkjenninger og ikke fungert så godt som vi begge skulle ønske.

Det som så gjør meg glad, det er at når vi nå ikke lenger skal samarbeide i partiets ledelse, så føler jeg vi har et godt, et avklart forhold, og det gjør at jeg er helt sikker på at jeg kommer til

å gå til deg og be om råd og be om ideer og be om veiledning når vi står overfor viktige valg i partiet framover. Og jeg vet at selv om du forlater sentralsyret, så forlater du på ingen måte norsk politikk. Du kommer til å sitte i etasjen over meg på Stortinget, og det er kort vei mellom de to kontorene. Så jeg gleder meg til å fortsatt ha kontakt med deg, Thorbjørn. Og derfor be jeg deg komme opp og ta i mot blomster som et uttrykk for den takknemligheten hele partiet har til det du har gjort, og som en påminnelse om at vi ser fram til at du fortsatt skal bidra til dette partiet. Vær så god.

Så vil jeg takke Solveig. Solveig kan man si mye om, men det ordet jeg har følt passer best, det er at Solveig er partibygger. Du er trofast, du er lojal, du er arbeidsom, og du har alltid jobbet i organisasjonen AUF og i partiet. Du er glad i partiet og partiet er glad i deg. Også har du en egenskap som mange av oss har etterlyst. For mange snakker om at det er viktig at vi blir mer tydelige. Og når det gjelder Solveig, så vil jeg si at det er ikke nødvendigvis noen målsetting. Tvert i mot, så er det vel noen ganger slik at vi har syntes du har vært, hva skal jeg, tydelig nok, og det har også gjort at det noen ganger har stormet rundt deg. Men du har altså bidratt gjennom mange år. Og selv om du nå har forlatt jobben som partisekretær for en stund siden, så vet jeg at ditt hjerte banker for partiet, og du kommer til å fortsette å jobbe for partiet. Så hvis Solveig vil komme opp, så skal også du få en takk fra Landsmøtet.

Nå skal man være veldig varsom med å liksom avsløre hva folk hvisker når man klemmer dem eller når man har sånn, hva skal en si, intim kontakt som vi hadde her, en klem, men da sa Solveig: De orda der skal du få igjen! sa a'. Og sånn er hun. Ja.

Så noen ord til Yngve. Jeg husker Yngve fra jeg var barn, for da jobbet både Thorvald, faren min, og Yngve i LO, og det var, hva skal vi si, mangelfyllt utbygde skolefritidsordninger. Slik at etter skoletid så dro vi på jobben til Thorvald og var rundt i korridorene på LO, og da, jeg husker ikke så mye, men jeg husker den der litt sånn *brumlinga* fra Yngve, og har lært meg å leve med d e n. Og du vil også være en av dem som kommer til å ruve, og som ruver i partiets partiet. Ditt ståsted har vært fagbevegelsen. Men du har vært en lojal og en viktig medspiller i partiets arbeid gjennom mange år, og du har stått på i noen av de mest kritiske situasjonene, ikke minst da ledigheten økte på begynnelsen av 90-tallet. Du oppleves av mange som litt morsk og streng, men vi som kjenner deg og alle som har fulgt deg gjennom år, vet også at du er et varmt menneske. Det er knapt noen som gir så mange klemmer eller sånne klapper på *hu*et, det er en blandet opplevelse... I hvert fall når det kommer på TV-en, for å si det sånn. Som du, men det er et uttrykk for en varme, for en støtte og for en medmenneskelighet som jeg mener er det aller flotteste og viktigste ved deg. Så, du fortjener også en ekstra oppmerksomhet. Så derfor ber jeg deg komme opp. Oppfør det ordentlig! Og kom og få blomster.

Så vil jeg nesten, nesten si dessverre, er det slik at alle de andre som nå går ut av sentralstyret må jeg bare takke samlet og si at jeg har satt pris på å jobbe sammen med dere. Dere har alle på hver deres måte, gjennom ulike perioder og på ulike områder, bidratt til partiet. Jobbet i organisasjonen, jobbet med det politiske, og gjort en stor innsats. Og det som er trygt med også de andre som går ut av sentralstyret, er at jeg vet at alle kommer til å fortsette å bidra i partiets arbeid. Og de som da går ut av sentralsyret i tillegg til de jeg allerede har takket, er: Grete Knutsen, Bjørnar Olsen, Myldrig Finnhaug, Bjørgulf Froin, Aud Viken og Anne Rygg Pedersen. Og da ber jeg også dere komme opp, slik at vi får en samlet takk til dere.

Tusen takk til dere. Og så skal vi takke de som går ut av kvinnepolitisk styre. Det er : Astrid Aas Hansen, Grete Erna Johansen, Synnøve Konglevold og Rita Lekang. Hvis dere også nå kommer opp, så skal dere også få en blomst og takk for innsatsen i partiet.

Og så skal jeg takke kontrollkomiteen, de som går ut det: Det er Ester Kostø, Bjartmar Gjerde og Sissel Berg. Og da har Martin Kolberg så stor tillit til meg at det står i parentes, at ”De skal ikke opp” står det er. Så dere skal bare bli sittende. Men det er allikevel en ordentlig takk til dere for den innsatsen dere har gjort. Og det å holde orden på kontrollkomiteens arbeid er også viktig, og vi vet at dere har gjort en innsats for partiet på veldig mange andre områder gjennom mange år.

Så skal jeg takke landsmøtets funksjonærer og alle medarbeiderne. Med Roar Thun i spissen. For uten den kjempeinnsatsen alle medarbeiderne og funksjonærene har gjort på dette landsmøtet, så hadde overhodet ingenting fungert. Så derfor fortjener dere en kraftig applaus fra salen.

Også vil jeg takke landsmøtet. Landsmøtet har gjort jobben sin. Det har vært mange innlegg, mange forslag, og dere har gjort mange viktige vedtak. Men jeg vil også takke dere for at dette landsmøtet ikke har blitt en resolusjonsskvern. Vi har gjort noen viktige vedtak om programmet vårt, om de politiske uttalelsene, og det er vedtak som vi ønsker å gjøre om til virkelighet. Det er vedtak som vi ønsker å følge opp i den politiske hverdagen. Vi har hatt debatter, vi har vist at vi er det politiske verkstedet landsmøtet i Arbeiderpartiet bør og skal være. Så har det vært mye enstemmighet, men så har det vært noen avstemninger. Og da er det alltid slik at når vi stemmer, er det noen som kommer i flertall og andre som kommer i mindretall. Og det vi må lære oss til å leve bedre med, det er at i et parti der vi ønsker debatt, der vi ønsker diskusjon, både om politiske saker, men også noen ganger om valg og personer, så må vi simpelthen lære oss med at vi ikke alltid kan tilhøre flertallet. Noen ganger tilhører vi mindretallet, og da må vi respektere at det er flertallet som bestemmer. Det er partidemokratiet som fungerer. Og partiledelsen skal delta i diskusjonene, og partiledelsen må også finne seg i noen ganger at de ikke alltid tilhører flertallet, og så sier noen: Ja, men man må si klarere fra. Ja, hvis det er slik at det finnes vedtak som partiledelsen ikke kan leve med, så skal partiledelsen si tydelig fra. Men det er ingen vedtak på dette landsmøtet denne ledelsen ikke kan leve med.

Så skal jeg på vegne av det nyvalgte sentralstyret og meg selv takke landsmøtet for tilliten. Vi tar på oss vervene, med respekt og takknemlighet. Respekt, fordi vi vet at det er krevende oppgaver vi går til, og takknemlighet for den tilliten dere som landsmøte har vist oss. Og jeg vet at hele sentralsyret og jeg selv er klar over at vi påtar oss viktige oppgaver i en krevende tid for partiet. I en tid hvor vi har opplevd mer motgang enn vi er vant til. Og mer motgang enn vi egentlig setter pris på. Men også i en tid der jeg mener det er klarere og klarere at landet trenger mer, ikke mindre sosialdemokratisk politikk, at landet trenger mer fellesskap, mer rettferdig fordeling, og ikke det motsatte. Og derfor trangs Arbeiderpartiet, og derfor sier vi ja til de oppgavene og de vervene dere nå har valgt oss til. Når jeg sier det, så er det fordi at jeg føler at vi står ved ganske alvorlige veiskiller på noen veldig viktige områder for Arbeiderpartiet som handler om noen av våre viktigste oppgaver i politikken og noen av våre viktigste verdier. Arbeidsledigheten stiger, industrien bygges ned, da trengs Arbeiderpartiet som en drivende og kompromissløs kraft i kampen for arbeid til alle. Og den jobben skal vi gjøre.

Så utfordres våre ideer om å bygge et samfunn der alle har lik adgang til utdanning, til omsorg, til velferd, uavhengig av inntekt og bosted. Vår visjon om et samfunn der alle har like muligheter, utfordres sterkere og mer enn vi har sett på lenge. Det gjelder skolepolitikken, det gjelder pensjonsordningene, og det gjelder på andre området. Og da trengs igjen Arbeiderpartiet i kampen for fellesskapet, i kampen for de like muligheter for alle, og den jobben skal vi gjøre sammen.

Og så vet dere like godt som jeg at motkreftene er sterke. Og at hvis vi er i strid med oss selv, så svekker vi vår evne til nettopp å slåss for våre verdier og den politikken vi står for. Og noen av det jeg har følt har vært veldig sterkt i dette møtet nå, det er at er det én veldig klar beskjed, så er det at nå ønsker vi enhet, samling, ro og felles innsats for felle mål. Og det fornemmet jeg så enormt sterkt i diskusjonen og debatten tidligere i dag. Og derfor skal vi ta med oss det ønsket om samling og enhet. Og så må vi altså alle i fellesskap sørge for at det ikke bare blir ord, men at det faktisk er noe vi gjør sammen på ordentlig.

Vi skal være et parti for arbeid og velferd, vi skal være et parti for sosial rettferdighet og fellesskap, og vi vet at vi går inn i et år ved årsskiftet som er et kommunevalg-år. Det er mindre enn ett år til kommunevalget. Vi har en kjempeoppgave foran oss. Og den oppgaven har vi altså startet opp, i og med dette landsmøtet. Landsmøtet har gitt et startsignal, har vedtatt de politiske oppgavene, de politiske programmene. Og det nyvalgte sentralstyret, som jeg tror er et av de yngste sentralstyrene vi noen gang har valgt, det er i hvert fall mange som er yngre enn meg. Nå er det mindre og mindre imponerende med årene som går, men det er i hvert fall mange unge og nye mennesker i det sentralstyret. Vi skal møtes allerede i morgen. Og det er et uttrykk for at vi starter med en gang kampen for at vi gjør et godt valg og får en valgseier i havn i valget il høsten.

Nå skal dere få lov til og slippe hjem. Nå skal dere få lov til og slappe av litt. Men så kommer vi til å kreve full innsats frem mot valgdagen neste september. Jeg gleder meg til å jobbe med dere, og jeg vet at vi alle sammen gleder oss til å bygge dette flotte partiet og gjenreise det vi har sett ikke har fungert så godt i det siste. Sammen skal vi greie det. Jeg takker for tilliten. Tusen takk!

Forsamlingen sang "Ta hverandre i handa og hold". Forsanger Vigdis Fossum og på piano Thorbjørn Vikstedt.

Møte slutt kl 15.35.